

מסכת נזיר (מ)

• פרק ראשון - כל כינויי נזירות • פרק שני - הריני נזיר • פרק שלישי - מי שאמר • פרק רביעי - מי שאמר • פרק חמישי - בית שמאי • פרק שישי - שלשה מינין • פרק שביעי - כהן גדול • פרק שמיני - שני נזירים • פרק תשיעי - הכותים אין להם

פרק ראשון - כל כינויי נזירות

ב. ב. ג. ג. ד. ד. ה. ה. ו. ו. ז. ז. ח. ח.

פרק שני - הריני נזיר

ט. ט. י. י. יא. יא. יב. יב. יג. יג. יד. יד. טו. טו. טז. טז.

פרק שלישי - מי שאמר

טז. טז. יז. יז. יח. יח. יט. יט. כ. כ.

פרק רביעי - מי שאמר

כא. כא. כב. כב. כג. כג. כד. כד. כה. כה. כו. כו. כז. כז.
ל. ל. כט. כט. כח. כח. ל. ל.

פרק חמישי - בית שמאי

לא. לא. לב. לב. לג. לג. לד. לד.

פרק שישי - שלשה מינין

לד. לד. לה. לה. לו. לו. לז. לז. לח. לח. לט. לט. מ. מ.
מא. מא. מב. מב. מג. מג. מד. מד. מה. מה. מו. מו. מז. מז.

פרק שביעי - כהן גדול

מז: מח. מח: מט. מט: נ. נ: נא. נא: נב. נב: נג. נג: נ
ד. נד: נה. נה: נו. נו: נז.

פרק שמיני - שני נזירים

נז: נח. נח: נט. נט: ס. ס: סא.

פרק תשיעי - הכותים אין להם

סא: סב. סב: סג. סג: סד. סד: סה. סה: סו. סו:

פרק ראשון - כל כינויי נזירות

דף ב - א

מתני כל כינויי נזירות כנזירות האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה נזיר נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר הריני כזה הריני מסלסל הריני מכלכל הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר הרי עלי ציפורים ר"מ אומר נזיר וחכמים אומרים אינו נזיר: גמ' מכדי תנא בסדר נשים קאי מאי טעמא תני נזיר תנא אקרא קאי {דברים כד-א} והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וה"ק מי גרם לה לעבירה יין וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין פתח בכינויין ומפרש ידות אמר רבא ואיתימא כדי חסורי מיחסרא והכי קתני כל כינויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות ואלו הן ידות האומר אהא הרי זה נזיר ולפרוש כינויי ברישא תנא מההוא דסליק ההוא מפרש ברישא כדתנן במה מדליקין ובמה אין מדליקין ומפרש אין מדליקין ברישא במה טומנין ובמה אין

טומנין ומפרש אין טומנין ברישא במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה ומפרש לא תצא אשה ברישא והתנן במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה ומפרש יוצא גמל ברישא יש נוחלין ומנחילין נוחלין ולא מנחילין מנחילין ולא נוחלין לא נוחלין ולא מנחילין ומפרש אלו נוחלין ומנחילין ברישא אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא איידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא

רש"י מתני' כל כינויי נזירות כנזירות. כל המקביל עליו נזירות בלתי לשון שצדו להן חכמים הרי הוא נזיר כמו אם אמר הריני נזיר ואלו הן כינויי נזירות נזיק נזיק פזיח מי שאמר הריני נזיק או שאמר הריני נזיח או פזיח הרי הוא נזיר משום הלן טעמי אית דאמרי לשון שצדו להן חכמים הן ואית דאמרי דהני כינוייין לשון אומות הן אי משום דכי מחקת לרגל דקוף דנזיק ודופן דח' דנזיח וגגו דפ"א דפזיח ודופן ח' שבו משווית ליה נזיר: האומר אהא. אע"פ שלא הוציא בשפתיו נזיר: הרי זה נזיר. לידות נזירות כנזירות וכסם שאוחז אדם. בבית יד של כלי ומגביה את הכלי עצמו כך זה כיון דאמר אהא או שאמר אהא נאה הרי זה נזיר וטעמא דכולה מתניתין מפרש בגמרא: גמ' מ"ט תני נזיר. דמאי איריא מילי דנזיר בסדר נשים: תנא אקרא קאי וכו'. וצדין הוא דהוה ליה למיתנייה לבתר סוטה אלא איידי דתנא כתובות לעיקר סדר נשים ותנא ביה פרק המדיר תנא ליה נדרים לבתר כתובות והדר תנא נזיר דמסמיך ליה קרא לנדור נדר נזיר וגו' והדר תנא סוטה דאמר מר כל הרואה סוטה בקהולה יזיר עצמו מן היין היינו כדאמרין בסוטה (דף 77.) צתי הרבה יין עושה כו': פתח בכינוייין. דקתני כל כינויי נזירות כנזירות: ומפרש ידות. האומר אהא: תנא מההוא לסליק כו'. אורחא דתנא מההוא לסליק מתחיל לפרושי ברישא כדתנן כו': אלא לעולם תני הכי ותני הכי. ומסתברא טעמא דהתם גבי צמה בהמה יולאה איידי בהמה הוא דאתי שאסור לגמל לצאת (באפסר) אבל הוא אינו חייב בדבר שאינו ראוי לה הלכך קלישא איסורא ולהכי מפרש היתירא ברישא: (רש"י)

תוספות מתני' כל כינויי נזירות כנזירות. כל דבר שאינו עיקר שמו כן נקרא כינוי לחול עליו נזירות לכל דבר כאילו אמר בשם העיקר דהיינו אהא נזיר ומהני

למיהוי נזיר כי אמר הכנויין אהא נזיק או נזיח או פזיח כמו בשם העיקר והם נקראין כנויין : **האומר** אהא הרי זה נזיר. ובגמרא מפרש דאיכא הוכחה כמו שנזיר עובר לפניו וזה נקרא ידות נזירות שלא גמר דבורו ומהני לחול עליו כל דיני נזירות כאילו גמר דיבורו כאדם האוחז בבית יד של כלי ומגביהו בכך כאילו אוחז בכלי : **או** אהא נאה. גם זה נקרא ידות נזירות ובגמרא מפרש אמאי לא ערבינהו למיתנינהו לבבא אחת וליתני הכי האומר אהא או אהא נאה הרי זה נזיר. : **נזיר** נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר. לפי שרצה לפרש כל הכנויין פתח ואומר נזיר וכו' כלומר נזיר הוא עיקר השם הכתוב בתורה שעל ידי לשון זה חל עליו שם נזירות וה"ה אם אמר בלשון הכנויין כמו נזיק נזיח פזיח ורישא דמתניתין אתא לפרושי דקתני כל כינויי נזירות כנזירות ובכינויין נחלקו אמוראים בפ"ק דנדריים (דף י.). ר' יוחנן אומר לשון אומות הם פירוש שלש לשונות אלו משבעים לשונות הם ואם תאמר ולרבי יוחנן מאי איריא הנך גי' לשונות בכל עי' לשונות נמי אם קבל עליו נזירות באחד מהנך הלשונות חייל עליה הנזירות וי"ל דאה"נ דגם בשאר לשונות אם מכירם ומבינם ומתכוין לקבל עליו נזירות הוי נזיר אבל מהני לישני דמתניתין כי אמר נזרו באחד מן שלש לשונות הללו חייל עליה נזירות (נהי) נמי כי אין מתכוין משום דדמי טפי ללשון תורה מלשונות אחרים ור"ל פליג התם ואמר לשון שבדו חכמים מלבם והתם פריך אמאי בדינהו ותקינהו רבנן לשון כנויין והשיב דזימנין דבעי למימר לה' קרבן ואמר לה' גרידא ומפיק שם שמים לבטלה ולכך תקנו כנויין שלא הורגל הלשון לומר לה' קונם וא"ת ולר"ל איך יביא קרבן על ידי לשון שבדו חכמים הא קמייתי חולין בעזרה ויש לומר כיון דמתכוין לנדור בנזיר ויודע שלשון זה בדו חכמים לנדור בהם בנזיר קבלה גמורה היא כאילו אמר בלשון הכתוב בתורה והר"ר יחיאל פירש דר"ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות דלקי אם עבר על נזירותו שקבל בלשון שבדו חכמים : **האומר** הריני כזה. בגמרא מוקי לה דנזיר עובר לפניו ולגופיה לא איצטריך דהא מרישא שמעינן אפילו כי לא אמר אלא אהא ונזיר עובר לפניו דהוי נזיר אלא לדיוקא איצטריך טעמא דאמר כזה הא האומר הריני אפילו נזיר עובר לפניו לא מהני דטפי משמע אהא כזה מן הריני כי לא סיים כזה : **הריני** מסלסל הריני מכלכל. הני לאו ידות נזירות נינהו דאם כן ליתנינהו לעיל בהדי ידות אלא כיון דגמר דבורו אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואנן הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא : **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים בסדר קדשים הוה ליה למיתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגוי מי גרם לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזינתה יין הלכך תני אותה מסכתא בסדר נשים וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין סיוס הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר ונכון הוא שתשמר עצמה מן היין אבל לא בנדר ושוב מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כנזיר ולכך

שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף כז :) שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ"ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ"ל טעמא כדקאמר בריש סוטה (דף ב.) כדפריך מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם איידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמי ליה אי"כ הי"נ לישני הכא דלכך שנאן בסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דאגב נדרים לישובק לסדר קדשים שכולו קרבנות וראוי נזיר לשנות התם טפי ואדרבה אגביה הי"ל למיתני נדרים התם לכך צ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להאריך לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן נ"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר"ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר"ל אקרא קאי דכתיב בסוף המגרש במסכת גיטין (דף צ.) דכתיב והיה אם וגו' ועתה ניחא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרם לעבירה יין וכו' אבל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אצל סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר דכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עבירה ובטעמא דהכא לחוד לא סגי דאי"כ ליתני סוטה ברישא והדר נזיר כסדר הפרשה לכך צריך טעמא דהתם דאגב המדיר תנא נדרים ואגב נדרים תנא נזיר והדר חוזר לסוטה שהוא עיקר מסדר נשים : **אלא** לעולם תני הכי והכי. ובכולהו איכא טעמא התם דאיסורא דנפשיה פ"י התלויה באדם עצמו כגון הדלקה והטמנה ובמה אשה יוצאה מפרש איסורו ברישא וגבי בהמה דאיסור דבהמה מפרש היתר ברישא : **אלא** [הכא] לפרוש כנויי ברישא. כלומר במתניתין במאי דפתח בין הכנויין ובין הידות איסורא דנפשיה הוא : **ידות** הואיל ואתיין מדרשא חביבא ליה. דדרשינן בפרק קמא דנדרים (דף ג.) נזיר להזיר לה' לעשות ידות נזירות כנזירות : **בעיקר** קרבן. דהיינו הכנויין שאינן צריכין לדרשה דקבלת נזירות גמור הוא אלא שאמר בלשון כנוי : (תוספות)

דף ב - ב

גבי יש נוחלין נמי מפרש עיקר נחלה ברישא אלא [הכא] לפרוש כינויי ברישא אלא היינו טעם ידות הואיל ואתיין ליה מדרשא חביבין ליה וליפתח בהון ברישא תנא כי מתחיל מתחיל בעיקר קרבן ולענין פירושי מפרש ידות ברישא : האומר אהא הרי זה נזיר : דלמא אהא בתענית

קאמר אמר שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו לימא קסבר שמואל ידים שאינן מוכיחות לא הוויין ידים אמרי בזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקא במילתא אחרינא אבל ודאי אין הנזיר עובר לפניו אמרינן דלמא אהא בתענית קאמר ודלמא לפוטרו מן קרבנותיו קאמר דקאמר בלבו אי הכי מאי למימרא מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין קמ"ל: אהא נאה נזיר: ודלמא אנאה לפניו במצות כדתניא [\[שמות טו-ב\]](#) זה אלי ואנוהו אנאה לפניו במצות אעשה לפניו סוכה נאה לולב נאה ציצית נאה אכתוב לפניו ספר תורה נאה ואכרכנו בשיראין נאים אמר שמואל שתפוס בשערו ואמר אנאה נזירא מילתא דעבירה ואמרי ליה נאה

רפ"י וגבי יש נוחלין נמי. משום דעיקר נחלה הוא מפרש עיקר נחלה בריש: אלא [הכא] לפרש כינויי ברישא אלא היינו טעמא. דמפרש ידות ברישא דהואיל ואתיין ליה מדרשא כדאמרי' בפרקא קמא דנדרים נזיר להזיר לעשות כינויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות: חציצין ליה. ותני להו ברישא ואי אמרת כינויי נזירות נמי אתיין ליה מדרשא כדקתני עלה לעשות כינויי נזירות הא לא הוי מדקא הדך ותני בההיא ברייתא גופא דנדרים אין לי אלא כנזירות כנדרים כו' ומקיש נדרים לנזירות מה נזירות עשה בו ידות נזירות כנזירות אף כן כנדרים ולא חשיב בהדיהו כינויי נזירות אלמא ברישא לא אתא אלא משום ידות נזירות כנזירות וכינויי נזירות אגב גררא נסבא: וליפתח בהו ברישא. וליתני ידות נזירות כנזירות וכל כינויי נזירות כנזירות: תנא כי [מתחיל] בעיקר קרבן ברישא. כגון בכינויי נזירות שהן ענין לשון נזיר כדפרישנא לעיל: ולענין פרושי מפרש ברישא ידות דאתיין מדרשא ובפ"ק דנדרים פריך הניחא למ"ד כינוייין לשון אומות הן ולהכי פתח בכינוייין ברישא דעיקר הן אלא למ"ד לשון שצדו להן חכמים להיות נודר בו מאי איכא למימר ליפתח בידות ברישא הואיל ואתיין מדרשא ומשני מי קתני ידות במתניתין כלל אלא חסורי מחסרה לה ותני ידות להא מלתא נמי תריץ לה ואקדים נמי ותני ידות ברישא כל ידות נדרים כנדרים וכל כינויי נדרים כנדרים ולהכי מפרש ידות ברישא והדר כינוייין: האומר אהא הרי זה נזיר ואמאי דלמא אהא בתענית קאמר: לימא דקסבר שמואל ידים שאין מוכיחות כלומר מדקא מוקים לה שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו הא לאו הכי ליכא לספוקי בנזיר

כלל דקסבר ידיס שאין מוכיחות לא הויין ידיס והא איפכא שמעינן ליה צפ"ק קידושין דאמר שמואל האומר לאשה הרי את מקודשת הרי את מאורסת הרי את לאנתו הרי זו מקודשת ואע"ג דלא אמר לי: אמרי. לעולם קסבר שמואל ידיס שאין מוכיחות הויין ידיס כגון גבי אירוסין וקידושין כיון דמדכר סם אירוסין וקידושין הוי הוכחה צמקת והכא היינו טעמא דבעינן להיות נזיר עובר לפניו משום דאיכא למימר אהא צתענית קאמר ולא הוי הוכחה כלל דליכא למיקם עלה דמילתא אי אמר צתענית או בנזירות ולא הוי נזיר דלא נתנה נזירות אלא להפלאה עד שיפרש שנאמר (במדבר ו) כי יפליא לנדור ומתרגמינן ארי יפרש: [דילמא וכו']. אפי' כי נזיר עובר לפניו אמאי הוי נזיר ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר והכי משמע אהא אני במקומו להקריב קרבנותיו: הכא צמאי עסקינן כגון שאמר שבלבו היה לקבל עליו נזירות: אי הכי. דנזיר עובר לפניו וקאמר נמי בלבו מאי למימרא פשיטא אדעתא דנזיר קאמר: בעינן שיהא פיו ולבו שוין. דבעינן שיהא מויליא בשפתיו מה שיהרהר בלבו: קמ"ל. דלא בעינן ובלבד שיהא נזיר עובר לפניו הא אם אין נזיר עובר לפניו ואע"ג דאמר בלבו כיון דלא הויליא בשפתיו לא הוי מוכחא מילתא: האומר אהא נאה הרי זה נזיר. דמשמע הכי קאמר שיהא שערך מגודל ונאה: נזירא מילתא דעצירה ואמרי' ליה נאה. צתמיה ואי אמר אהא נאה צמילתיה דנזירות מי הוילא נזירות מילתא דנוי דאמרי' לי' זיל ותיהוי נזיר והנאה: (רס"ו)

תוספות לימא קסבר שמואל ידיס שאינן מוכיחות לא הויין ידיס. פי' דאי סבירא ליה דהויין ידיס למה לי' לשמואל לאוקמי מתני' בנזיר עובר לפניו אפי' אין נזיר עובר לפניו נמי דכשאמר אהא יד מיהא הוי דטפי משמעו אקבלת נזירות דראוי לחול לאלתר אפי' אכל ושתה בין כל היום מחצי היום ואילך יכול להיות נזיר מקבלת תענית דאם אכל כבר לא יוכל להתענות עד למחר ולישנא דאהא משמע דאהא נזיר לאלתר הלכך יד הוי ואי לא בעי שמואל ידיס מוכיחות אפילו . אין נזיר עובר לפניו נמי : ה"ג אמרי אין בזמן שהנזיר וכו'. כלומר אין ודאי שמואל סבירא ליה ידיס שאינן מוכיחות לא הויין ידיס ובנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דהויין ידיס מוכיחות אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר כלומר ולא הויין ידיס מוכיחות : ויש ספרים דגרסי אמרי לא בזמן שאין הנזיר עובר לפניו והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידיס מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו

ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי ולגירסא זו מסיק הכא דשמואל לא בעי ידים מוכיחות והתם דקאמר הרי את מקודשת אע"ג דלא אמר לי הרי היא מקודשת לו ופריך למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים והא תנן האומר אהא הרי זה נזיר ומוקי לה שמואל בשנזיר עובר לפניו הא אין נזיר עובר לפניו לא אלמא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא . הויין ידים ומשני התם אלא באומר מקודשת לי אלמא מסיק התם לשמואל מהכא דידיה שאין מוכיחות לא הויין ידים להכי גרסינן אמרי אין והשתא האי לימא אינו כשאר לימא שבגמרא שכן הוא עומד ודכוותה איכא לקמן (דף כט:) לימא הני תנאי כי הני תנאי ועומד . כן וכדמפרש : **ודלמא** לפוטרו מקרבנותיו. המוטלין עליו להביא כשישלים נזירותו ולא נתכוון כלל לקבל עליו על עצמו נזירות : **דקאמר** בלבו. להיות נזיר ומ"מ בעינא נמי דנזיר עובר לפניו דקבלה שבלב אינו כלום דגבי נזיר כתיב כי יפליא שיפרש בפיו אבל כי נזיר עובר לפניו ופירש בשפתיו אהא ובלבו חשב להיות נזיר מחשבת הלב מהניא כאילו אמר בפיו אהא נזיר כזה שעובר לפניו : **מהו** דתימא בעינא פיו ולבו שוין קמ"ל. הכי גרסי' ולא גרסינן דלא בעינא דהוי משמע דלא בעינן פיו ולבו שוין וזה אינו דכל נדר בטעות לאו נדר הוא דאם נתכוון לומר מעשר ואמר תרומה או איפכא על פירות שלפניו לא אמר כלום ועוד קשה למה לי עובר לפניו הא הוי נזיר כיון דחשב בלבו ולא בעינן פיו ולבו שוין אלא ה"פ מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין והכא כי לא הוציא בפיו אהא נזיר בפירוש אע"ג דנזיר עובר לפניו ואמר בלבו נזיר דאין זה פיו ולבו שוין קמ"ל דמחשבת הלב מגליא אדיבורו דאהא כי נזיר עובר לפניו דאהא נזיר קאמר וכהאי גוונא הוי שפיר פיו ולבו שוין : **ודלמא** אהא נאה לפניו במצות. בשאר מצות כדתנני' כו' ומנלן למימר דקיבל עליו נזירות : **אמר** שמואל שתפוס בשערו. כלומר אהא נאה במצוה התלויה בשיער כגון נזירות והכא ליכא לשנויי בלא תפס בשערו ובנזיר עובר לפניו דהכא דבור שלם קאמר אהא נאה ואי לא תפס בשערו אפי' כי נזיר עובר לפניו משתמע שפיר אהא נאה בשאר מצות כמו אנזירות ולעיל נמי דפריך ודילמא אהא בתענית ליכא לשנויי בשתפס בשערו בלא נזיר עובר לפניו דלעולם משתמע שפיר אהא בתענית כי אין נזיר עובר לפניו אע"ג דתפיס בשערו והשתא אתי שפיר דמתניתין פלגינהו בתרי בבי האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה אע"ג דתרוייהו ידות נינהו משום דמפרשי בתרי טעמי : **ואמאי** נאה הא מילתא דעבירה היא ואמרי' ליה נאה. פירוש הנודר בנזיר עושה עבירה וקרינן ליה נאה וי"ג מלתא עבידא וכי מעשה הגון וכשר לעשות כן הא עבירה היא ומשני אפילו לר' אלעזר הקפר כו' דילמא אתי למיעבר על נזירותו לשתות בין כי ארכו לו הימים אבל טהור לא חוטא קרי ליה וקשה דבעלמא אייתי לר' אלעזר אפילו אנזיר טהור על שם שציער עצמו מן היין קרי ליה חוטא וי"ל דטהור נמי קצת קרי ליה חוטא ומכל מקום המצוה רבה על החטא ולכך קרי

ליה נאה מידי דהוה מתענה תענית חלום בשבת דיש לו מצוה לבטל החלום וקצת עבירה עשה שהתענה בשבת שהרי צריך לישוב בתענית למחרת השבת לכפר על שהתענה בשבת אבל נזיר טמא רחמנא קרייה חוטא לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירתו וכבד בעיניו המעשה ותוהה על הראשונות : **הריני** כזה נהי נמי דתפיס בשערו הרי נזיר. יש ספרים דכתיב בהן הריני כזה לא אמר אכן טעות הוא שהרי במתניי תני בהדיא אמר הריני כזה ושמא הסופר טעה במאי דכתב בתר הכי אמר שמואל בשנזיר כו' פי' דס"ד דאין נזיר עובר לפניו אלא דתפיס בשעריה דומיא דמתניי דלעיל אהא נאה דאוקמינן בתפיס בשעריה לחוד ולכך פריך הריני כזה לא משמע מידי דנזירות אף על גב דתפיס בשעריה ומשני שמואל הכא נמי כשנזיר עובר לפניו והשתא אין צריך לומר דתפיס בשעריה : (תוספות)

א

-

ג

דף

אין דאפילו לרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר חוטא הני מיילי גבי נזיר טמא דאידי דבעי מיסתר דאמי רחמנא **[במדבר ו-יב]** והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו התם הוא דלמא אתי למיעבר על נזירותיה אבל נזיר טהור לאו חוטא קרי ביה : הריני כזה : נהי נמי דתפוס בשערו] הריני כזה לא אמר אמר שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו : הריני מסלסל : ממאי דהדין סלסול שערא כדאמרה ליה ההיא אמתא דבי רבי לההוא גברא עד מתי אתה מסלסל בשערך אימא תורה דכתיב **[משלי ד-ח]** סלסלה ותרוממך אמר שמואל הכא נמי שתפוס בשערו : הריני מכלכל : ממאי דהדין כילכול שערו הוא כדתנן סיד ר' יהודה אומר כדי לסוד כילכול ואמר רב בת צידעא אימא מיזן עניי כדכתיב **[בראשית מז-יב]** ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו אמר שמואל הכא נמי שתפוס בשערו : הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר : ממאי דהדין שילוח ריבויא הוא דכתיב **[שיר השירים ד-יג]** שלחך פרדס רמונים אימא מידי דעבורי כדכתיב **[איוב ה-י]** ושולח מים על פני חוצות תנא פרע פרע יליף כתיב הכא **[במדבר ו-ה]** קדוש יהיה גדל פרע וכתוב התם גבי כהן הדיוט **[יחזקאל מז-כ]** ופרע לא ישלחו ואיבעית אימא האי שולח מים נמי ריבוי הוא (כדמתרגם רב יוסף) דכד

משקין ליה מיא לפירא ורבי: הרי עלי ציפרין רבי מאיר אומר נזיר: מאי טעמא דרבי מאיר אמר ריש לקיש ציפרין סמוכין לשיער קיבל עליו דכתיב {דניאל ד-ל} עד די שעריה כנשרין רבה וטפרוהי כצפרין רבי מאיר סבר מתפיס איניש במידי דסמידך ליה

ה"י אין לאפילו לרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר חוטא. ולא מיקרי נאה דכתיב וכפר עליו מאשר חטא על הנפש (במדבר ו): הני מילי גבי נזיר טמא. שנטמא לחיידו דבעי מיסתר ימים הראשונים ומיהדר ומימני זימנא אחריתי אריכא ליה מילתא: דילמא אחי למיעבר על נזירותיה. כדאמר בפרק קמא דנדרים (דף טו): כשהן מטמאין ורצין עליהם ימי טומאה מתחרטין בהן ונמלאו מביאין חולין לעזרה: אבל נזיר טהור לאו חוטא קרינא ביה. ואמר' זיל ותיהוי נזיר והנאה: נהי נמי. דמוקמת ליה כגון שתפוס בשערו אמאי הוי נזיר והא לא אמר הריני כזה דאי כזה אמר הכי משמע להו הריני. כזה שיער לגדלו: אמר שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו. דמשמע הריני בנזירות כזה: הריני מסלסל הריני מכלכל או שאמר הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר. הריני מסלסל משמע דליעביד מידי דליהוי מהפך בשערו בגידול דהיינו בנזירות: ואימא תורה. דכי אמר הריני מסלסל שמקבל עליו ללמוד תורה וקאמר שיהא מהפך בה דכתיב סלסלה ותרוממך: דתנן. המוליא סיד בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים שחייב משום לא תוליא: כדי לסוד כילכול ואמר רב בת לידעא. טינפל"א {לדע, רקה} בלע"ז שמקפל השער שצרכתה כמין מגרר כדי להעמיד על גבן כיפה שצראשה שלא יפול השער שצראון למטה: ואימא למיזן עניי. קביל עילויה: הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר. דמשמע הרי עלי לגדל פרע: ממאי דהדין שילוח רבויא הוא. כדקאמרת לגדל פרע משמע: דכתיב שלחך פרדס רמונים. גידולך שגדילין יהיו כפרדס רמונים שצומח ומתגדל: ואימא דשילוח מידי דעבורי. הוא דמשמע שיגוז שערו כמפנה מים ומעבירן ממקום למקום כדכתיב ושולח מים וגו' והאי נמי דאמר הרי עלי לשלח פרע משמע דאמר הרי עלי להעביר פרע: תנא פרע פרע יליף כתיב הכא. בנזיר גדל פרע וכתיב גבי כהן הדיוט ופרע לא ישלחו מה פרע דכתיב גבי כהן הדיוט ליטנא דריבוי הוא כדאמרין בפרק כ"ג (סנהדרין כב): פרע ליהוי עד

שְׁלָסִים וּמִירְבָּא לֹא לִירְבֵי טְפֵי מְשָׁלְסִים דְּגַמְרִינָן לִיה מְנַזִּיר דְּכַתִּיבָּ צִיה (בְּמַדְבָּר ו) יִהְיֶה וַיְהִיָּה בְּגִימְטְרִיָּא הִכִּי הוּא אָף פְּרַע הָאֲמֹר גְּבִי נַזִּיר גִּידוּל שְׁיַעַר הוּא וְהִכִּי מִשְׁמַע שְׁיַנְיַחְנוּ לְגַדְל עַד שְׁיַבָּא לְכֻלָּל פְּרַע שְׁהָן שְׁלָסִים וְאִפִּילוּ צַעֵי לְמִימַר לְעֹלָם שְׁיִלּוּחַ מִיַּדֵּי דְעַבְרָא הוּא אֲכַתִּי לֹא קָשִׁיָּא וְלֹא מִיַּדֵּי דְהִכִּי מִשְׁמַע הִרִי עֲלֵי לְשַׁלַּח שְׁיַעַר (וְלֹהֲצִיאוּ שְׁיַגִּיעַ) לְכֻלָּל ל' שְׁיַהֲא פְּרַע דְּצִין פְּרַע דְּנַזִּיר וְצִין פְּרַע דְּכַהֵן הַדְּיוּט אִינְה פַּחוּתָה מְשָׁלְסִים: וְאִיִּצְעִית אִימָא הִיא וְשׁוֹלַח מִיָּם רִיבּוּי הוּא. לְכִי מִשְׁקִין לִיה מִיָּא לְאַרְעָא קֹא מְרַבִּי לְהוּ לְפַרְי: אִיִּפְרִין הַסְּמוּכִין לְשְׁיַעַר. וְהִיכֵן הֵן אִיִּפְרִין הַסְּמוּכִין לְשְׁיַעַר כְּדַכְתִּיבָּ צְדִנְיָאֵל עַד דִּי שְׁעָרִיהָ כְּנַשְׁרִין רַבָּה וְטַפְרוּהִי לְכַפְרִין לְכַפְרִין וְשְׁיַעַר צַחַד קֶרָא כְּתִיבִי: דַּר"מ סָבַר מִיתְּפִיס אִינִישׁ צְמִידֵי דְסַמִּיךְ לִיה. וְלֹהֲכִי אָמַר כְּפִרִין דְּצַעֵי לְקַצְוֵי עֲלִיהָ גִידוּל שְׁיַעַר דְּסַמִּיךְ לִיה לְכַפּוּרִים וְכַגּוֹן שְׁהִיהָ נַזִּיר עוֹבֵר לְפָנָיו אִוּ תְּפּוֹס בְּשַׁעְרָו כְּדַאֲמַרִּין לְעִיל: (רַש"י)

תוספות **ממאי** דהדין סילסול שערא הוא. דלשון זה נופל אהפוך שיער דנימא נזירות קביל עליה ואימא תורה להפך בתורה: **הכא** נמי תפוס בשעריה. דמשמע שפיר הריני מהפך במצוה התלויה בשיער: **שילוח** רבוי הוא. לשון גידול כמו שלחך פרדס רמונים ואימא מידי דעבורי הוא שקיבל עליו לגלח ולהעביר השיער לכשיגדל: **תנא** פרע פרע יליף. לאו אתנא דמתני' קאי אלא אתנא דסנהדרין (דף כב:): דקאמר כהן הדיוט צריך לגלח אחת לשלשים יום ויליף פרע לא ישלחו מנזיר דכתיב גדל פרע מה להלן שלשים יום כמנין יהיה אף בכהן הדיוט שלשים יום וקאמר לא ישלחו והכא הכי פירושא תנא פרע פרע יליף בעלמא אלמא דשילוח הוי לשון גידול ואם תאמר ולייתי מקרא דכתיב בכהן הדיוט ופרע לא ישלחו ואכתי ג"ש למה לי ונראה לי דמקרא דכהן הדיוט לא משמע דלא ישלחו הוי גידול אפילו דתרי יומי וכיון דלא אמר בפירוש הריני נזיר תרי יומי אלא שילוח פרע אין כאן קבלת נזירות אבל כי גמרינן כהן הדיוט מנזיר דשילוח הוי מלשון שלשים בג"ש וקאמר הרי [עלין] לשלח כאילו אמר הרי עלי לשלח פרע שלשים יום ומשתמע שפיר דנזירות קביל עליה להכי מייתי ג"ש ודווקא כי אמר הרי עלי לשלח פרע אבל אמר הרי עלי פרע בלא שילוח לא משמע מידי דפרע הויא לשון גילוי כמו ופרע ראש האשה (במדבר ה): **משקין** ליה מיא לפרי ורבי. פירוש גדל הפרי וקשה דאשכחן הרבה שילוח שאינו לשון גידול אלא לשון העברה כמו שלח תשלח (דברים כב) וישלח יעקב מלאכים (בראשית לב) ויש לומר דאי תותבני' מהנדך קראי הוה משני ליה כדלעיל תנא פרע פרע יליף ולא בא לפרש אלא למקרא דאותבנין מיניה ושולח מים ודוחק דמשמע דהניח הג"ש מכל וכל ועתה אינו צריך לה כלל לכן נ"ל דמתחילה לא היה חושש רק שימצא

לו פסוק אחד דמשמע לשון רביה וקמייתי ליה מקרא דשלחך ודחי ליה הש"ס דלמא ההוא גופיה לשון העברה כמו ושולח מים וליכא אפילו חד קרא דלשתמע לשון רבויא ואהא משני איבעית אימא האי שולח מים לשון רבוי הוא ואיכא למילף מיניה או מקרא דשלחך פרדס ואע"ג דקראי טובא לשון העברה שפיר ילפינן מחד קרא דהוי לשון רבויא דמסתברא דעתו אנזירות הוא: **צפורים** הסמוכין לשיער קיבל עליה. האמורין בפסוק אצל שער כלומר אע"פ דאמר צפורים סתמא דהא מתניי סתמא קאמר אפילו הכי סבירא ליה לריש לקיש דדעתיה דאיניש אצפורים הסמוכים לשיער והכי משתמע ליה האומר הרי עלי צפורים הרי זה נזיר דכיון דצפורים סמוכין לשיער קאמר מסתמא ה"ק הרי עלי מצוה דשייכא ביה צפורין התלויה במצות שיער דהיינו נזיר שאם נטמא צריך צפורין וה"פ מצוה התלויה בצפורין אכן אין לפרש משום סמיכות גרידא כדמפרש הש"ס דאם כן הרי עלי נשרין הל"ל דהוי נזיר דטפי סמיכי לשער: **עד** די שעריה כנשרין רבה וטפרוהי כצפרין. פסוק הוא בדניאל גבי נבוכדנצר: **צפורי** נזיר טמא קיבל עליה. פירוש מצות נזירות דשייכא בהו צפורי נזיר טמא אם יטמא: מכדי חיישינן קאמר ולא צפורי נזיר ודאי קאמר אלא חששא ודלמא צפורי נדבה דקביל עליה להביא עולת העוף לנדבה ולא לנזירות. דכל כמה דאיכא לפרושי דיבוריה דלאו נזירות קיבל עליה אלא נדר אחר שפיר טפי דלא ניחא ליה לאיניש לקבולי עליה צפורי דנזירות דחמיר עליה וטריחא ליה: (תוספות)

דף ג - ב

ורבנן סברי לא מתפיס איניש במידי דסמיך ליה ר' יוחנן אמר דכ"ע לא מתפיס אלא היינו טעמא דר"מ דחיישינן שמא צפורי נזיר טמא קיבל עליו מכדי חיישינן קאמר דלמא צפורי נדבה קיבל עליו א"כ הרי עלי קן מבעי ליה ודלמא הרי עלי צפורי מצורע קאמר כגון שהיה נזיר עובר לפניו ודלמא נזיר טמא ולפוטרן מן קרבנותיו קאמר כגון שהיה נזיר טהור עובר לפניו מאי בינייהו איכא בינייהו כגון דאמר ציפרין הסמוכין לשיער עלי לר' יוחנן אע"ג דאמר הכי אי נזיר עובר לפניו אין אי לא לא לרשב"ל אע"ג דאין נזיר עובר לפניו מי איכא למ"ד לא מתפיס איניש במילתא דסמיך

ליה והתניא האומר ימין הרי זו שבועה מ"ט לאו משום דכתי' דניאל יב- ז וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם אמרי לא משום דימין גופיה איקרי שבועה דתניא מניין לאומר ימין שהיא שבועה שנאמר ישעיה סב-ח נשבע ה' בימינו ומניין לאומר שמאל שהיא שבועה שנאמר ישעיה סב-ח ובזרוע עוזו: מתני' הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים ומן התגלחת ומן הטומאה הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו: גמ' מתני' דלא כר' שמעון דתניא ר"ש אומר אינו חייב עד שידור מכולם ורבנן אמרי אפילו לא נזר אלא בחד מנהון הוי נזיר מ"ט דר"ש אמר קרא במדבר ו- ד מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג ורבנן מ"ט אמר קרא במדבר ו-ג מיין ושכר יזיר ור' שמעון נמי הכתיב מיין ושכר יזיר ההוא מיבעי ליה לאסור יין מצוה כיון הרשות מאי היא קדושתא ואבדלתא

כ"י ורצנן סברי לא מתפיס איניש במידי דסמיך ליה. ולא אמרי' סדענתו היה לומר גידול סער אי לאו דמפרש בהדיא ואע"ג דנזיר עובר לפניו: ור' יוחנן אומר דכ"ע לא מתפיס. איניש במידי דסמיך ליה: אלא היינו טעמא דר"מ דחיישינן. כי אמר הרי עלי כיפורין דלמא קאמר סדענתו לקבל עליו מידי דזימנן דמייתי עליה כפורים דהיינו נזירות לכי מיטמא מייתי כפרים בנזיר טמא כתיב וכי ימות מת עליו צפתע פתאום כו' וזיוס השמיני יציא סתי תורים והזיר לה' את ימי נזרו וגו' (במדבר ו): מכדי חיישינן קאמר. כלומר דלא הוי נזיר אלא משום דאמרי' טמא כפרי נזיר טמא קבל עליו ואי בתר הששא אזלינן ליחוש דילמא כפרי נדבה קיבל עליו ולא ניתנה נזירות אלא להפלאה ואמאי קאמר ר"מ דהוי נזיר כלל: א"כ. דבעי למימר כפרי נדבה הוה אמר הרי עלי קן דקן משמע כפרי נדבה אכל כי אומר הרי עלי כפורים לא משמע כפרי נדבה כלל הלכך מדקאמר כפורין ליכא לספוקי אלא בצפורי נזיר: ודלמא. מקבל עליו תורת כיפורי מאורע לטבול החיה בדם השחוטתה ולשלחן ולעשותן כהלכות כפרי מאורע והך פירכא דפרכינן השתא קא פריך בין לרבי יוחנן בין לר"ל דמכדי כפרים סתם קאמר הא איכא למיחש נמי לכפורי מאורע: ודלמא נזיר טמא הוה וקאמר לאיתויי כפורים ולפוטרו הוא במקומו: כגון שהיה נזיר טהור עובר לפניו. ללאו בר איתויי הוא והלכך כי אמר כפורין לא אמר אלא אדעתא דליהוי נזיר כמותו: מאי בינייהו. בין לרבי יוחנן בין

לר"ל לא מיתרלא שמעתתא אלא כגון שנזיר טהור עובר לפניו משום דאית ליה למיפרך זה כל הגי פירוכין ותריאנא כגון לנזיר טהור עובר לפניו עסקינן מה לי אי משום כפרין סמוכין לשיער אי משום כפרי נזיר טמא אי משום הכי אי משום הכי הוה ליה נזיר: איכא בינייהו כגון דאמר כפרין סמוכין לשיער. ר' יוחנן סבר אע"ג דאמר הכי לא מוכחא מילתא דלקבולי עליה נזירות הוא דקאמר אלא לקבל עליו כפרין סתם בלא נזירות אי לאו דנזיר עובר לפניו: לריש לקיש. כיון דאמר בהדיא כפורין סמוכין לשיער מוכחא מילתא דמשום נזירות קאמר ואף על גב דאין נזיר עובר לפניו דמיתפיים איניש בשיער דסמיך ליה וכמאן דאמר הרי עלי לגדל שיער דמי: האומר ימין. שלא אוכל ככר זה הרי זו שבועה: מאי טעמא לאו משום דכתיב וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם. דקא מתפיים ימינו לישבע דסמיך ליה: לא. ימין שאוכל ככר זה כאומר שבועה שאוכל ככר זה דמי שנאמר נשבע ה' בימינו בימינו אמר ונחשב כשבועה: שנאמר ובזרוע עוזו. מדכתיב ימינו וכתיב ובזרוע עוזו אלמא דזרועו היינו שמאלו והכי נמי אמרי' בפרק קמא דמסכת ברכות (דף ו.ו.) מנין שהקב"ה מניח תפילין דכתיב ובזרוע עוזו ואין עוזו אלא תפילין כו' ותפילין בשמאל קיימי: מתני' אמר הריני נזיר מן החרלנים. או שאמר הריני נזיר מן הזגין כו' הרי הוא כמי שאמר הריני נזיר סתם שמקבל עליו כל דקדוקי נזירות: גמ' אפילו לא נזר אלא מאחד מהן. או מן חרלן או מן זג הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו: מכל אשר יעשה. משמע שכריך שיהא נזיר מכל אשר יעשה שאינו נזיר אלא א"כ נזיר מכולם: אמר קרא מיין ושכר יזיר. דמשמע דאפילו ללא נזר אלא מיין לחודיה הוי נזיר מכולם: לאסור יין מלוא כיון הרשות מאי היא קדושתא ואצללתא. מי חייל עליה איסור נזירות: (כ"ז)

תוספות הרי עלי קן מיבעי ליה. דדרך נודבי נדבת עולת העוף לומר בלשון קן: צפורי מצורע קאמר. כלומר להתחייב בקרבן מצורע ולהביא תחתיו צפורים ולהצריכו לו לטהרתו ואפילו אין מצורע עובר לפניו דאי אפשר דליכא חד מצורע דטעון צפורים ולא נזירות וגם דצפורי שייכי שפיר גבי מצורע: כגון שהיה נזיר עובר לפניו. והיה סבור אפילו נזיר טמא לפניו ולהכי פריך ודלמא צפורין דקאמר לפטור נזיר טמא העובר לפניו מקרבנותיו ומשני כגון שנזיר טהור עובר לפניו

ויודע זה הנודר דטהור הוא וקאמר הרי עלי צפורים ואכתי קשה נימא דצפורים דקאמר היינו דאם יטמא זה הנזיר העובר לפניו שיביא תחתיו צפורים וצריך לדחות ולומר כגון דאמר בלבו להיות שייך למצות נזירות דשייכא ביה ציפורים אם יטמא ולעיל כי פריך ודלמא צפורי מצורע קאמר לא מצי לשנויי כגון דאמר בלבו דדיבוריה מישתמע טפי אצפורי מצורע (טפי) מנזירות משום דנזירות טריחא ליה וחמיר עליה לקבל ועוד דלשון צפורים כתובין אצל מצורע כדפרישית ולא אצל נזיר אלא תורים ואפי' קאמר בלבו אין כח במחשבת הלב להכריע דיבוריה לנזירות דאין זה פיו ולבו שוין אבל הכא אע"ג דנזירות חמיר עליה וטריחא ליה כיון דנזיר שהוא עובר לפניו אין סברא שיקבל עליו נזירות צפורים טמא שדבר זה אינו בעולם עדיין והדבר שקול לכך מהניא מחשבת הלב לומר דנזירות קביל עליה וחשיב שפיר פיו ולבו שוין וכן לעיל כי אמר אהא טפי משמע הלשון אנזירות ולומר כמוהו לאלתר אע"ג דטריחא ליה וחמיר עליה מלומר אהא תחתיו בקרבנותיו לאחר זמן כשישלים והדבר שקול לכך מחשבת הלב מכרעת הדיבור לנזירות והרי פיו ולבו שוין וקשה דהספר לא הזכיר כאן כלל דקאמר בלבו לכן נראה למהר"ף דאהיה תחתיו אין סברא לומר דאם יטמא קאמר שיתחייב בצפורין הואיל והשתא טהור הוא ודבר זה לא בא לעולם כלל וא"כ סברא לומר דנזירות קביל עליה דדבר זה מבורר לפנינו ויש בידו לקבל לאלתר אע"ג דחמיר וטריחא ליה ולעיל כי פריך ממצורע התם נמי הדבר מבורר לפנינו דודאי יש מצורע בעולם הצריך צפרים : מאי בינייהו. כלומר מאי בינייהו בפ"י דמתני' בין לר"ל בין לר' יוחנן אליבא דר"מ וא"ת ולישני דאיכא בינייהו היכא דאמר צפורים סתמא קביל עליה דלר"ל אליבא דר"מ מהא לחוד לא הוי נזיר אם לא הזכיר גם סמוכין לשיער כדפירש ר"ל במילתיה צפורים סמוכין לשיער קביל עליה ולר' יוחנן דלא הזכיר במילתיה סמוכין לשיער כשיקבל עליו צפורים סתמא בלא סמוכין לשיער הוי נזיר ועוד היא גופה תיקשי לר"ל למה ליה סמוכין לשיער בצפורים סתמא לחוד סגי לר"מ למיהוי נזיר שהרי מתניתין לר"מ לא הזכיר אלא צפורין לחוד לכ"נ לפרש דלר"ל אליבא דר"מ בצפורין סתמא הוי נזיר כשנזיר עובר לפניו דוקא והא דנקט ר"ל במילתיה סמוכין לשיער להשמיענו דכי אמר צפורים סמוכין לשיער דבלא נזיר עובר לפניו נמי הוי נזיר בהכי וא"ת כיון דלר"ל כשיקבל צפורים סתמא לא הוי נזיר אם לא כשנזיר עובר לפניו אליבא דר"מ הוי ליה להשי"ס להזכיר נזיר עובר לפניו במילתיה דר"ל כמו במילתיה. דרבי יוחנן וי"ל דלכך הזכיר טפי במילתיה דר' יוחנן ממילתיה דר"ל משום דר' יוחנן פסיקא ליה דאף כשאמר צפורים הסמוכין לשיער עלי לא הוי אלא כשנזיר עובר לפניו ולר"ל הוי נזיר כשאמר צפורים הסמוכין לשיער אפילו אין נזיר עובר לפניו והשתא ניחא דפריך מאי בינייהו דלכולהו אף בשלא הזכיר צפורין סמוכין לשיער אלא צפורים סתמא הוי נזיר כי נזיר עובר לפניו ואי אין נזיר עובר בצפורים סתמא לחוד לא היה נזיר לכולהו והשתא נמי ניחא דלר"ל

בצפורים סתמא לא מיחייב משום דסמוכין לשיער בקרא דא"כ ליחייב נמי כי אמר נשרין וטופרין דסמיכי טפי לשיער בקרא מצפורים. כך שיטת הר"ף נ"ע: הגה"ה היכא דאמר צפורים סמוכים לשיער קביל עליה. ר"ל שקיבל עליו דבר הסמוך לצפורים דהיינו גידול שיער אבל כי אמר הרי עלי צפורים ולא אמר צפורים סמוכין לשיער חייל עליה נזירות משום דמשתמע שנדר דבר שיכול לבא לידי חיוב צפורים דהיינו נזיר כשנזיר עובר לפניו דוקא ומשום הכי לא מהני הרי עלי נשרין דלישנא דנשרין לא משמע שום לשון נזירות כן נ"ל הגה"ה והר"ר שבתאי כתב שיטה זאת מאי בינייהו כלומר מאי בינייהו בפירוש דמתני' דודאי נראה ליה דר"ל לא קאמר אליבא דרבי מאיר דבצפורים סתמא מיחייב בנזיר דאיכא למיפרך כל הני פירכי דפריך לעיל לר' יוחנן וע"כ יפרש המשנה כמו ר' יוחנן דגם לא יוכל לפרש המשנה שאמר בפירוש צפורים הסמוכים לשיער עלי דהא מתני' סתמא קאמר צפורים עלי הילכך ע"כ כרבי יוחנן מפרש ובנזיר עובר לפניו והוא טהור וע"כ פריך מאי בינייהו בפירוש דמתני' ונראה שנתכוון להבין כמו שפירשתי בתחילה: **האומר** ימין הרי זו שבועה. ימין שלא אוכל ככר זה וה"ה שמאל כדלקמן פירוש התפילין מדהזכיר ימין תחילה: **מן** החרצנים ומן הזגים. או או קתני כדמוכח בגמרא: **וכל** דקדוקי נזירות עליו. משום דנזיר שמשון מותר ליטמא למתים קאמר הכא וכל דקדוקי נזירות עליו: (תוספות)

א

-

ד

דף

הרי מושבע ועומד עליו מהר סיני אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר אתיא נזירות חיילא על שבועה ורבנן נמי הא מיבעי ליה לאסור יין מצוה כיון רשות א"כ לימא קרא מיין מאי ושכר שמעת מינה תרתי ור"ש היינו טעמא דכתב שכר לאלופי שכר למקדש דכתיב **[ויקרא י-ט]** יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך מה גבי נזיר יין הוא דליתסר אבל שאר משקין לא אף גבי מקדש נמי יין הוא דליתסר אבל שאר משקין המשתכרין לא ולאפוקי מדר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר אכל דבילה קעילית ושתה דבש וחלב ונכנס למקדש חייב איבעית אימא ר"ש לית ליה איסור חל על איסור דתניא ר"ש אומר האוכל נבילה ביום הכפורים פטור ולרבנן נמי הכתיב **[במדבר ו-ד]** מכל אשר יעשה מגפן

היין אמרי לך רבנן התם לימד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה ר"ש לית ליה צירוף דתניא ר"ש אומר כל שהו למכות לא אמרו כזית אלא לענין קרבן : **מתני'** הריני כשמשון כבן מנוח כבעל דלילה כמי שעקר דלתות עזה כמי שנקרו פלשתים את עיניו הרי זה נזיר שמשון : **גמ'** למה לי למיתנא כל הלין צריכי דאי אמר הריני כשמשון הוה אמינא שמשון אחרינא קמ"ל כבן מנוח ואי תנא כבן מנוח הוה אמינא איכא דמיתקרי הכי קמ"ל כבעל דלילה וכמי שנקרו פלשתים את עיניו : **מתני'** מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער ומביא שלש בהמות ואם נטמא מביא קרבן טומאה נזיר שמשון הכביד שערו אינו מיקל ואם נטמא אינו מביא קרבן טומאה : **גמ'** נזיר עולם מאן דכר שמיא חסורי מיחסרא והכי קתני האומר הריני נזיר עולם הרי זה נזיר מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער ומביא שלש בהמות ואם נטמא מביא קרבן טומאה נזיר שמשון הכביד שערו אינו מיקל בתער

רפ"י והרי מושבע ועומד עליו מהר סיני הוא. דכתיב זכור את יום הקצת לקדשו זוכרהו על היין אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל כו' (פסחים דף קו) וק"ל דנשבע לבטל את המצוה פטור ללא אחיא שבועה ומצטלה מצוה וא"ת הא תנן (נדריים דף טז. שבועות דף כה.) חומר בנדריים מצבועות שכן הנדר חל על דבר מצוה כדבר הרשות דאיך כי ידור נדר לה' כתיב אפילו במידי דלה' נמי לא קשיא דהא לא הוי אלא כגון דאמר ישיבת סוכה עלי לאוסר אותה עליו ואין מאכילין את האדם דבר האסור לו אבל אם אמר קונם שלא אשב בסוכה אין בדבריו כלום והכי מסקינן לה בנדריים בפרק ואלו מותרין (דף טז:): אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר אחיא נזירות חיילא על שבועה. והיינו דקאמר לאסור יין מצוה דנשבע לשחות כיון הרשות וכי תימא מאי שנא נשבע מפני עצמו מנשבע מהר סיני הכי אמרינן ליה בהדיא במס' שבועות (דף כט.) שבועה שאוכל ככר זו וחזר ואמר שבועה שלא אוכלנה על הראשונה חייב משום שבועת בטוי ועל השניה חייב משום שבועת שוא והתם מפרש טעמא ומיהו איכא לן למשמע מינה דקאמר חייב על השניה אע"ג דהוי נשבע לבטל את המצוה דנזירות נמי חיילא אהאי דנשבע לשחות יין: מאי ושכר ש"מ תרתי. לאסור

יין מלואה כיוון הרשות וכי לא נדר נמי אלא מחד מינייהו דהוי נזיר מכולהו: אף גבי. כהן הבא למקדש כי שטה יין הוא דליתסר אכל כי שטה שאר מילי דמשכרין לא ולאפוקי מדר' יהודה כו': קעילית. סם מקום: איבעית אימא. היינו טעמא דר"ף דאמר אינו חייב בנזירות עד שיזיר מכולן בסתם דאמר הריני נזיר דר"ף לטעמיה דלית ליה איסור חל על איסור וה"נ כי אסר עצמו מן האחרונים ומן הזגין וחייילא עליה נזירות לא אתי איך פלגא דתגלחת וטומאה וחייילא עילויא אי נמי כי הזיר עצמו מן היין לא אתי איסור תגלחת וטומאה וחייילא לאיסור יין לשווייה נדר גמור: ומנא תימרא דר"ף לית ליה איסור חל על איסור דתניא ר"ף אומר האוכל נבילה ביום הכפורים וכו'. דלא אתי איסור יום הכפורים וחייילא לאיסור נבילה דלא אמרינן מיגו דאתא יום הכפורים ואיתוסף איסורא לגבי שאר מילי איתוסף נמי לגבי נבילה ור"ף לטעמיה דאמר במסכת כריתות (דף כג.) דאפילו איסור חמור לא אתי וחייילא על איסור קל והכי פרישנא לה במסכת [יבמות] (דף לג:) ובמסכת שבעות (דף כד.): לימד על כל איסורי נזיר שמאטרפין זה עם זה. לכזית שאם לא אכל בין חרצן וזג אלא כזית בלבד חייב מלקות: ור"ף דלא דריש ביה האי טעמא אלא עד שיזיר כו' אזיל לטעמיה דלא מצריך ליה האי קרא משום צירוף דלר"ף לית ליה צירוף דקסבר ר"ף אפילו לא אכל כל שהוא חייב דעובר בלאו האמור בו מאחרונים ועד זג לא יאכל דתניא ר"ף אומר כל שהוא למלקות לא אמרו שיעור אכילה לכזית אלא לענין קרבן ולענין שאר איסורין שחייבין על שגגתו חטאת כגון חלב ודם וחמץ בפסח אכל גבי נזיר כי עבר על נזירותו ואכל זג או חרצן דמילקא הוא דלקי ולא הוי חייב קרבן בכל שהוא מחייב ולא בעינן ביה צירוף הלכך הואיל ולא מיצטריך משום צירוף מיתר ליה קרא להוא טעמא דאינו חייב עד שיזיר מכולן: מתני' הריני כשמסון או כבן מנוח או כבעל דלילה או שלא אמר כבעל דלילה אלא אמר כשמסון או כבן מנוח כמי שעקר דלחות עזה או שלא אמר דלחות עזה אלא אמר כשמסון כבן מנוח כמי שנקרו פלשתים את עיניו: הרי זה נזיר שמסון. כריך לנהוג בעצמו בנזירות שמסון ולקמן מפרש היכי הוי: גמ' דאי אמר כשמסון. ותו לא ה"א שמסון אחרינא קאמר להכי אמר כבן מנוח ואי הוה אמר נמי כשמסון כבן מנוח בלבד ה"א איכא איניש

אחרינא דאתקרי נמי הכי או בן מנוח או שמאון בן מנוח לה"ק בהדייהו כבעל לילה או כמי שנקרו פלסתיים את עיניו או כמי שנקר דלתות עזה דמיגליא מילתא דלא הוה אחרינא: הריני נזיר עולם הרי זה נזיר. כל ימי חייו דכי אמר הריני נזיר עולם משמע דנזירות קבל עליו עד עולם לפיכך כיון שהגיע לל' יום שיץ לו כוזב שיער מיקל בתער ומגלח כל ל' ול': ומציא. לכל תגלחת ותגלחת ג' בהמות חטאת ועולה ושלמים כמו שנאמר בענין: ואם נטמא מציא קרבן טומאה. כבש בן שנתו לאחסם ושתי תורים או שני בני יונה אבל המקבל עליו נזירות שמאון הרי זה נזיר עולם ולעולם אינו מיקל בתער: ואם נטמא אינו מציא קרבן טומאה. שכן מלינו בשמאון שנטמא למתים כדמפרש לקמן: (רפ"ו)

תוספות עד שיזיר מכולן. או יאמר שתמא דמשמע כל מיילי דנזירות קיבל עליה ואם בא לפרש חרצן וזג צריך לפרש כולם גם תגלחת וטומאה: **מכל** אשר יעשה מגפן היין. אלמא דמכולהו צריך להזיר וא"ת ואכתי תגלחת וטומאה לא שמעינן וי"ל כיון דגלי לן ביין ה"ה שצריך לקבל גם תגלחת וטומאה ונפקא לן מלישנא דקרא מכל: **מיין** ושכר יזיר. משמע אפילו בחד הוי נזיר דהא כבר כתיב מכל אשר יעשה מגפן למה לי למיכתב מיין ושכר אלא לאשמועי' דאפי' לא נדר כי אם בחד מהני דחייל נזירות עליו ואפילו כשבא לפרש דהכא חרצן וזג לא כתיבי: **לאסור** יין מצוה כיון הרשות. כלומר מקרא יתירא דמיין ושכר יזיר: **מאי** היא קידושא ואבדלתא מושבע ועומד מהר סיני הוא. דקדוש היום דאורייתא ואיך תחול עליו נזירות וקשה דאדרבה להכי איצטריך קרא מיותר לומר דחייל עליה נזירות ועוד קשה מאי משני בתר הכי כגון שנשבע לשתות וחזר ונדר בנזיר דאתיא נזירות וחייל אשבועה מ"מ תקשי לו הרי מושבע ועומד מהר סיני כלומר דאין מושבע ועומד גדול מזה שנשבע לשתות ועוד קשה דקדוש היום לאו דאורייתא הוא דנהי נמי דכתיב זכור ודרשינן זוכרהו על היין אסמכתא הוא לכ"נ לר"ת דגרסינן בתמיה וכי מושבע ועומד מהר סיני כלומר ל"ל קרא מיותר לאסור יין מצוה וכי מושבע וכי' דנהי דקידוש היום דאורייתא על היין לאו דאורייתא דזוכרהו על היין אסמכתא והשתא משני כגון שנשבע לשתות וקמ"ל קרא יתירא דחייל עליה אע"ג שנשבע לשתות. **לאלופי** למקדש. מהכא ואינו חייב למקדש אלא איין ושכר ולאפוקי מרבי יהודה כו': **ר"ש** לית ליה איסור חל על איסור. פירוש בעלמא כדתניא כו' ואי לאו קרא הכא ה"א היכא דנשבע שלא לשתות ושוב הזיר בנזיר ושתה ביין לא חייב אנזירות קמ"ל קרא יתירא דמיין ושכר דאם נשבע שלא לשתות כוס זה ונדר בנזיר ועבר ושתה הכוס דלקי תרתי משום שבועתא ומשום נזירות ולא תימא כדקאמר רבא לעיל שבועה שאשתה

אלא תוכל לתרץ אפילו שבועה שלא אשתה כדפירשתי: **ורבי** שמעון לית ליה צירוף. כלומר אין צריך יתור לצירוף דאפי' בשאר איסורים כחלב ודם מחייב בכל שהו ולא אמרו כזית אלא לקרבן והכא לא שייך צירוף לקרבן שקרבן נזיר אינו בא על ששתה יין אלא מלקות והקרבן בא על השלמת נדרו: **מה** בין נזיר שמשון לנזיר עולם. וא"ת שאלה איכא בינייהו דנזיר שמשון ליתא בשאלה ונזיר עולם איתא בשאלה כדאי' בפ' בתרא דמכות (דף כב.) גבי חורש תלם אחד וי"ל מילתא דליתא בנזירות לא קתני ואם ישאל על נזירות אז לא הוי נזיר וה"ק מה בין נזיר שמשון כו' כששניהם נזירין: **כשמשון** כבן מנוח כבעל דלילה. אבל כשמשון לחודיה או כבן מנוח לחודיה לא סגי עד שיאמר שלשתן כדמוכח בגמ' מכאן ואילך גריס ר"ת וכמי שעקר דלתות עזה בוי"ו וכמי שנקרו פלשתים את עיניו דאו או קאמר כלומר או שיאמר כמי שעקר או כמי שנקרו כו' דאי אמר כבעל דלילה לחוד או כמי שעקר דלתות עזה לחוד או כמי שנקרו פלשתים את עיניו לחוד דהוי נזיר שמשון דבהא ליכא למיטעי: **נזיר** עולם מיקל. ולא מגלח לגמרי כאבשלום שלא גלח לגמרי שהרי נתלה בשערו: **ומביא** ג' בהמות. בשעה שמיקל הלכה למשה מסיני ואסמכתא מאבשלום דאמר אשלם נדרי חטאת עולה ושלמים כנזיר טהור קרבן טומאה שתי תורים ואשם: (תוספות)

ב

-

ד

דף

ואינו מביא קרבן טומא' קרבן הוא דלא מייתי אבל נזירות חיילא עליה מני מתני' לא רבי יהודה ולא ר"ש דתניא ר' יהודה אומר נזיר שמשון מותר ליטמא למתים שכן מצינו בשמשון שנטמא ר"ש אומר האומר נזיר שמשון לא אמר כלום שלא מצינו בשמשון שיצאת נזירות מפיו מני אי ר' יהודה האמר אפילו לכתחילה ומתניתין קתני אם נטמא אי ר' שמעון האמר לא חיילא עליה נזירות כלל לעולם ר' יהודה היא ואידי דקתני גבי נזיר עולם אם נטמא תנא נמי גבי נזיר שמשון אם נטמא לימא בפלוגתא דהני תנאי קמיפלגי דתנן הרי עלי כבכור רבי יעקב אוסר ור' יוסי מתיר מאי לאו ר' יהודה סבר לה כר' יעקב דאמר לא בעינן דבר הנידר ור' שמעון סבר לה כר' יוסי דאמר בעינן דבר הנידר לא דכולי עלמא בעינן דבר הנידר ושאני גבי בכור דכתיב ביה **{במדבר ל-ג}** לה'

לרבות את הבכור ור' יוסי אמר לך ההוא לה' מיבעי ליה לרבות חטאת ואשם ומה ראית לרבות חטאת ואשם ולהוציא את הבכור מרבה אני חטאת ואשם שכן מתפיסן בנדר ומוציא אני את הבכור שאין מתפיסו בנדר ור' יעקב אמר לך בכור נמי מתפיסו בנדר הוא דתניא של בית רבינו אמרו מנין לנו לך בכור בתוך עדרו שמצוה עליו להקדישו שנאמר [\[דברים טו-יט\]](#) הזכר תקדיש ור' יוסי אמר לך נהי דמצוה להקדישו אי לא מקדיש ליה מי לא קדוש גבי נזיר נמי הכתיב [\[במדבר ו-ב\]](#) לה' ההוא מיבעי ליה לכדתניא אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא חוץ מאדם אחד שבא אלי מן הדרום יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי לו בני מה ראית לשחת שער נאה זה אמר לי רועה הייתי לאבי בעירי והלכתי לשאוב מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז יצרי עלי וביקש לטורדני מן העולם אמרתי לו ריקה מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך שסופך להיות רמה ותולעי העבודה שאגלחך לשמי' עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו כמותך ירבו נזירים בישראל עליך הכתוב אומר [\[במדבר ו-ב\]](#) איש כי יפליא לנדור נזיר להזיר לה' ושמשון לאו נזיר הוה והכתיב [\[שופטים יג-ה/ז\]](#)

א

-

ה

דף

ויליף [\[ויקרא כה-כט\]](#) ימים ימים מבתי ערי חומה מה התם י"ב חדש אף כאן י"ב חדש ר' נהוראי אומר מגלח אחת לל' יום רבי יוסי אומר מגלח מערב שבת לערב שבת שכן מצינו בבני מלכים שמגלחים מע"ש לע"ש מאי טעמא דרבי יליף מבתי ערי חומה והא רבי הוא דאמר אין ימים פחותין משנים האי גזירה שוה משום כובד גמיר ובשני ימים ליכא כובד ואימא ב' שנים דכתיב ויהי מקץ שנתים ימים דנין ימים שאין עמהן שנים מימים שאין עמהן שנים ואל יוכיח זה שיש עמו שנים ואימא ל' יום דכתיב [\[במדבר יא-ב\]](#) עד חדש ימים דנין ימים שאין עמהם חדשים מימים שאין עמהם חדשים ואל יוכיח זה שיש עמו חדשים ואימא מהכא [\[שופטים יא-מ\]](#) מימים ימימה וגו' דנין ימים מימים ואין דנין ימים מימימה ומאי נפקא מינה והא תנא דבי ר' ישמעאל [\[ויקרא יד-לט\]](#) ושב הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא דדמי ליה אבל היכא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן איכא דאמרי מנא ידעינן דכל תלתא ירחין חד זימנא דילמא ארבעה זימני בשתא (א"נ) ארבעה ירחין חד זימנא תרין ירחין בחד זימנא רבי נהוראי אומר מגלח אחת לשלשים יום מאי טעמא גבי כהנים משום דאיכא כובד ה"נ איכא כובד ר' יוסי אומר מגלח מערב שבת לערב שבת מאי איכא ביניה לשאר אחוהי

יום טוב שחל להיות באמצע שבת דאחיהי מגלחין הוא לא מגלח אי נמי לגלוחי מן צפרא דמעלי שבתא אחיהי מגלחין איהו לא מגלח עד פניא הני ארבעים שנה מאי עבידתיהו ר' נהוראי אומר משום רבי יהושע לקץ מ' שנה ששאלו להן מלך תנא אותה שנה ששאלו להן מלך היא שנת עשר לשמואל הרמתי: מתני' סתם נזירות ל' יום: גמ' מנהני מיילי אמר רב מתנא אמר קרא [במדבר ו-ה] קדוש יהיה יהיה בגמטריא תלתין הוו בר פדא אמר כנגד נזיר נזרו האמורים בתורה ל' חסר אחת ורב מתנא נמי נילף מנזיר נזרו אמר לך ההוא לדרשה [במדבר ו-ג] מין ושכר יזיר לאסור יין מצוה כיון רשות [במדבר ו-ב] כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר מלמד שהנזירות חלה על נזירות

רפ"י ויליף מבתי ערי חומה. דכתיב בהו ימים תהיה גאולתו מה להלן י"ב חדש כדמפרש ביה קרא ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה: רבי נהוראי אומר. אבשלום היה מגלח אחת לל' יום: שכן מצינו בזני מלכים שכן נוהגים: והא רבי הוא דאמר. במס' ערכין (דף ל"א). ימים תהיה גאולתו אין ימים פחותים משנים. שאם בא לגאלה באותו יום שמשכנה לו אינו יכול לגאלה עד שיעברו עליו ב' ימים לפי שאין מקרא יולא מידי פשוטו והכא נמי מאי חזא רבי מההוא ג"ש מה להלן י"ב חדש כו' נגמר מהאי טעמא ונימא נמי לאבשלום מגלח היה לשני ימים: הא ג"ש. דגמיר מבתי ערי חומה: משום כובד הוא דקא גמיר. דכתיב ביה באבשלום כי כבד עליו וגילחו: ובשני ימים ליכא כובד. ומשום הכי לא גמיר מיניה: ולימא דשתי שנים. משמע האי מקץ ימים לימים אשר יגלח דשתי שנים נמי איקרו ימים כדכתיב ויהי מקץ שנתים ימים: ואימא שלשים יום. דשלשים איקרו ימים כדכתיב עד חדש ימים: ואימא מהכא מימים ימימה. תלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח ד' ימים בשנה דהיינו יום א' לשלשה חדשים הכא נמי נימא דמגלח היה אבשלום לג' חדשים. לתנות לשון תאניה ותניה (איכה ב): ושכ הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה. מה ביאה מביתו של כהן לבית המנוגע חולץ וקולא וטח ונותן שבוע להסגירו אף כאן בשיבה אף ה"נ כיון דכתיב מימים ימימה ליהוי נמי כמאן דאמר ימים: א"ל. לא ילפינן מההוא קרא דכתיב צבת יפתח דמנא ידעינן דמתלחא ירחין לתלחא ירחין הוי חד זימנא: דילמא. האי דקאמר ד' ימים בשנה הכי הוי לסוף ד' ירחין חד זימנא ולתריין [ירחין] חד זימנא ולארכבע ירחין חד זימנא ולתריין ירחין חד זימנא דהיינו נמי ארכבע זימנא והילכך הואיל ואיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי שדקינן ההוא קרא דלל מפרש וגמרינן מקרא דמפרש דהיינו מבתי ערי חומה: גבי כהנים. הדיוטים: מידי הוא טעמא. דאמרין דמגלחין בשלשים יום אלא משום דאיכא כובד שיער והוה ליה ניוול הכא נמי איכא כובד ומשום הכי היה אומר רבי נהוראי דאבשלום היה מגלח לאחר שלשים יום: לדברי רבי יוסי דאמר שמגלח מערב שבת לערב שבת מאי היכרא איכא בין ידיה דהוי נזיר לשאר אחין הא אינהו נמי נוהגין להסתפר בכך: איכא בינייהו בזמן שחל יו"ט להיות באמצע שבת דאחין מגלחין בערב יום טוב והוא אינו מגלח עד ערב שבת ואי קשיא לך ולרבי מאי שנה אבשלום משאר נזירי עולם דמסתפרים אחת לל' יום משום דלגבי ידיהו הוי כובד ורבי מתרץ לטעמיה דאבשלום הואיל ובעל כח הוא לא הוה כובד לדידיה עד שנים עשר חדש כי כאיש גבורתו ולרבי יוסי הואיל דאורחיהו בזני מלכים להסתפר מערב שבת לערב שבת הוה ליה כובד כשאר אחין אבל לשאר אינשי ליכא

(אלו) שמרדו במלכו של עולם תלה מרידת . [אבשלום בשאלתם להם מלך שהיה שנת עשר] לשמואל ובחצי י"א העמיד מלך ומלך חצי י"א וב' שנים הרי ד' שנים לשאלה ובתחלת ל'ו למלכות בית דוד היא שנת מ' לשאלה ואח"כ מרד אבשלום והשנה ההיא היה שנת רעב וגם אותה שנת מ' לשאלה ואפי' מרד בתחלת שנת מ' לשאלה ולא דוקא מקץ מ' שנה: סתם נזירות שלשים יום. ובגמרא מפרש טעמא: בר פדא אמר כנגד נזירות האמורין בתורה שהן ל' חסר אחת. פירוש כתובים בפרשת נזיר וכנגדן מושך (תוספות)

דף ה - ב

ובר פדא אמר לך ליכא חד מינהון דלאו לדרשא אלא מדההוא למניינא כולהו נמי למניינא תנן סתם נזירות שלשים יום בשלמא לרב מתנא ניחא אלא לבר פדא קשיא אמר לך בר פדא אידי דאיכא יום תלתין דמגלח ומביא קרבנותיו משום הכי תנא שלשים תנן מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד בשלמא לרב מתנא ניחא אלא לבר פדא קשיא אמר לך בר פדא אימא סיפא אם גילח ליום שלשים יצא אלא סיפא מסייעא ליה רישא נעשה כאומר שלימין ולרב מתנא קשיא סיפא קסבר מקצת היום ככולו תנן הריני נזיר שלשים יום אם גילח יום ל' לא יצא באומר שלימין תנן מי שנזר ב' נזירות מגלח את הראשונה יום ל' ואחד והשניה ליום ששים ואחד בשלמא לרב מתנא ניחא

רפ"י ובר פדא אמר לך. אטו מי ליכא חד מינייהו דלא אהא לדרשא: אלא מדההוא למניינא הנהו נמי לדרשא אהי להו למניינא: תנן מי שאמר הריני נזיר מגלח לשלשים ואחד יום בשלמא לרב מתנא. דאמר שלשים היינו דקאמר שמגלח [יום] שלשים ואחד דהיינו לאחר מלאת ימי נזרו: אלא לבר פדא. דאמר עיקר נזירות לא הוי אלא כ"ט בשלשים איבעי ליה לגלח: הכי גרסינן אלא רישא נעשה כאומר שלימים: אמר לך בר פדא. רישא דתני שמגלח לשלשים ואחד: נעשה כאומר שלשים יום שלימים. ולכתחילה מגלח ליום שלשים ואחד וכיון דלא אמר בהדיא שלימים אם גילח ליום שלשים יצא: דקסבר מהארת היום. שעבר מיום שלשים כמי שעבר כולו דמי והאי דמגלח לבתר הכי נעשה כמי שגילח ליום שלשים ואחד ואם תאמר הואיל ולבר פדא נמי כריך להמתין עד יום שלשים ואחד מאי איכא בין רב מתנא לבר פדא איכא לבר פדא אלא לבר פדא אלא נטמא ביום שלשים אחר מלאת קרינא ביה ופזב אינו סותר את נדרו ולרב מתנא דאמר אין עיקר נזירות פחות משלשים יום תוך מלאת קרינא ביה וכריך למנות פעם שניה אי נמי היינו דאיכא בינייהו שאם אמר הריני נזיר כ"ט ימים מגלח לכתחילה ליום שלשים אלא דבר פדא ולרב מתנא הולך ומשלים כל ל' שאין שום נזירות פחות מל' יום ואינו מגלח עד ל' ואז: והא תנן גילח יום ל' לא יצא באומר שלימים. (ממש) דלריך

לו להשלים כל מה שנזר ולגלח אחר מלאת דהוה ליה כמי שנודר לגלח מאה יום דמונה מאה יום מיום ליום והדר מגלח איכא דגרסי לה בלישנא אחרינא רישא באומר שלימין ומפרש לה רישא לבר פדא לא קשיא כגון דאמר הריני נזיר שלשים יום דלכריך למנות לכתחילה שלשים ולגלח ביום שלשים ואחד הא סתמא אם גילח יום שלשים ילא וסיפא דקתני לא ילא באומר שלימין ופרושי מפרש לה לרישא מי שאומר הריני נזיר מגלח לשלשים ואחד ואימתי אמרו שריך לגלח ביום שלשים ואחד בזמן שאמר הריני נזיר שלשים יום ואם אמר שלשים יום שלימין אם גילח ביום שלשים לא ילא: תנן מי שנזר שתי נזירות מגלח את הראשונה ליום שלשים ואחד והשניה ליום ס"א. לכי גילח ביום שלשים ואחד לראשונה לאלתר נכנסה לו נזירות שניה באותו יום עאלמו ונמלא דכי מגלח נמי בשניה ביום ס"א קאים ליה ביום שלשים ואחד: בשלמא לרב מתנא ניחא חלא לבר פדא. למה לי כולי האי בששים חסר אחד סגי: אמר לך בר פדא אימא סיפא אם גילח ביום שלשים כו'. אלמא ללא הוי עיקר נזירות חלא שלשים חסר אחד: חלא סיפא מסייעא ליה. לבר פדא מדקאמר שאם גילח את הראשונה ליום שלשים ספיר דמי ורישא דקתני שלשים ואחד נעשה כאומר שלימין אבל היכא דפריש הריני נזיר שלשים יום חסר אחד מגלח לכתחילה ליום שלשים דעיקר נזירות אינו חלא שלשים חסר אחד (כ"ז"י)

תוספות סתם נזירות כ"ט יום אע"ג דתמצא שלשים וכשאתה יורד למניינם יש לומר דנזר אלהיו על ראשו לא הוי ממניינא דהוא לשון כתר כדמתרגמינן כלילא: הנהו לדרשא. וכיון דאתיין לדרשא לא מצטרפין למניינא ומנינן להו כ"ט: מלמד שהנזירות חל על הנזירות. ודאי נראה דאם אמר הריני נזיר ונזיר לא איצטריך דמישתמע שפיר כשישלים נזירותו הראשון דמתחיל ומונה נזירות שני וכי איצטריך קרא להיכא דאמר הריני נזיר היום ונזיר דהוה לן למימר לא חייל עליה אלא חד נזירות כיון דאמר היום להכי איצטריך קרא מיותר שהנזירות חל על הנזירות: הואיל ואיכא חד מינייהו דלאו לדרשא או אחד או עשרה ולא דוקא חד מדהוה למניינא כולהו למניינא ונהי דאיכא בהו דרשא מכל מקום אתו למניינא: תנן סתם נזירות שלשים יום וכו' אלא לבר פדא קשיא. דמשמע שהתנא משך נזירות דאורייתא אתא לאשמועינן ומשני כיון דאיכא יום תלתין דמגלח ומייתי קרבנות ואסור לשתות בין וליטמא למתים עד שמביא קרבנותיו משום הכי [תני] תלתין יומין דמשך הנזירות עד תלתין יומי כי לכתחילה אי אפשר להביא קרבנותיו בכ"ט אפילו לבר פדא אלא ביום שלשים (הויא ליה [כפרה] דאפילו נזיר טהור קצת חוטא הוא שציער עצמו מן היין): מגלח לשלשים וא' יום כו' אלא לבר פדא קשה. דהוה ליה לגלח ביום [ל'] דשלמו נזירות בכ"ט יום: אמר לך בר פדא אימא סיפא ואם גילח ביום שלשים יצא אלא סיפא מסייעא ליה. ורישא דקאמר לכתחילה כשיאמר שלשים יום שלימין להיות נזיר אי אפשר לו לגלח ביום שלשים וגזרו חכמים כשאומר נזיר סתם דלכתחילה לא יגלח אלא ביום שלשים וא' אבל בדיעבד אם גילח ביום ל' יצא שכן דינו דאורייתא דסתם נזיר יגלח ביום שלשים ואם תאמר אמאי איצטריך למימר גזירה אטו היכא דאמר שלימים לימא גזירה אטו היכא דאמר שלשים יום בלא שלימים דהכי מוכח בסמוך בפירכא שניה דלבר פדא דלית ליה. מקצת היום ככולו כי אמר שלשים דמדאורייתא צריך לגלח ביום ל' ואחד יש לומר דמשום דשני לקמן לרב מתנא באומר שלימים דהתם ליכא לשנויי בלישנא אחרינא דאשמועינן כשאמר לשון מיותר ל' יום כאילו אמר שלימין [דבזה] מקצת היום ככולו ואיצטריך דאומר שלימים קמשני נמי בהא לישנא לבר פדא: ולרב מתנא קשיא סיפא קסבר מקצת היום ככולו. הילכך אם גילח ביום שלשים יצא כיון שעשה מקצת היום בנזירות ומיהו לכתחילה לא יגלח אלא ביום שלשים ואחד ולבר פדא לית ליה מקצת היום ככולו דא"כ אפילו ביום כ"ט אם גילח יצא והתנא אמר ביום שלשים אם גילח יום שלשים יצא: תנן הריני נזיר שלשים יום אם גילח יום שלשים לא יצא. בשלמא אי דוקא יום שלשים לבר פדא דלית ליה מקצת היום

ככולו ניחא אע"ג דלעיל קאמר אם גילח יום שלשים יצא התם הוא דסתם נזירות קביל עליה דהוי כ"ט אבל הכא דאמר שלשים יום משך נזירות כל שלשים יום הלכך אם גילח ביום שלשים לא יצא דלית ליה מקצת היום ככולו אלא לרב מתנא קשה דאע"ג דאמר ל' יום הא סבירא ליה [דאמרינן] מקצת היום ככולו ואם גילח ביום שלשים אמאי לא יצא ומשני באומר שלימים פירוש אף על גב דמתניתין סתמא קתני [שלשים] יום אפילו הכי כיון דאמר שלשים יום לישנא יתירא הוא דאפילו סתם לרב מתנא הוי שלשים יום וכי אמר הריני שלשים יום הוי כאילו אמר שלימים וליכא למימר מקצת היום ככולו ולכך אם גילח ביום שלשים לא יצא: ואת השניה ביום ס"א בשלמא לרב מתנא ניחא. כשיגלח הראשונה ביום שלשים ואחד נגמר נזירות ומתחיל נזירות שני בו ביום מידי דהוי אאדם שמקבל עליו נזירות בחצי היום שעולה לו אותו יום ליום שלם הלכך ביום ס' כלו ב' נזירות ובס"א מגלח על השניה ונמצא דכל תגלחת ביום שלשים וא' וכ"ת סוף סוף מאי קמ"ל מתני' לרב מתנא הא ברישא קתני בהדיא דלכתחילה צריך לגלח ביום ל' ואחד הא לא קשיא דסיפא אתא לאשמועינן דיום ל' עולה לכאן ולכאן כדמסיק לקמן בשינוייה אליבא דרב מתנא והא לא שמעינן מרישא אלא לבר פדא קשה מרישא שמגלח על הראשונה ביום ל' [ואחד] ועל השניה ביום ס' [ואחד] ואע"ג דאקשינן לבר פדא מרישא כי האי וכבר שני ליה מדרבנן גזרו דלכתחילה צריך לגלח ביום ל' ואחד ואם כן מאי [הדר] פריך ליה דרך הש"ס כן להקשות כעין קושיא ראשונה ולתרוצו כעין תירוץ ראשון ובלבד שישמיענו קצת חידוש מה שלא שמענו ברישא וה"נ איכא קצת חידוש בסיפא לבר פדא שאין ברישא כדנפקא לן לקמן במסקנא דתירוצא דמשמיענו דמקצת היום ככולו לבר פדא בתחילת הנזירות כאדם שמקבל עליו נזירות בחצי היום אע"פ שאותו חידוש לא נתפרש בסיפא לבר פדא צריכין אנו למימר שהש"ס סומך על כך: עוד סיגנון אחר בשלמא לרב מתנא ניחא (הא) כלומר הא דקתני שמגלח כל נזירות ביום שלשים ואחד דהיינו הראשונה ביום שלשים ואחד והשניה ביום ס"א ואע"ג דשמעינן מרישא דמגלח ביום שלשים ואחד סיפא איצטריכא ליה לאשמועינן דיום שלשים עולה לכאן ולכאן לב' נזירות כדמסיק לקמן אלא לבר פדא קשיא אף על גב דלבר פדא נמי צריך לגלח ביום שלשים ואחד מדרבנן כדשני לעיל מכל מקום תיקשי לבר פדא מייתור

א

-

ו

דף

אלא לבר פדא קשיא אמר לך בר פדא אימא סיפא ואם גילח את הראשונה ליום שלשים מגלח את השניה ליום שלשים אלא סיפא מסייעא ליה רישא באומר שלימים ולרב מתנא קשיא סיפא אמר לך רב מתנא כדקתני סיפא יום שלשים עולה לכאן ולכאן מאי היא מקצת היום ככולו הא אמרה חדא זימנא מהו דתימא ה"מ לענין חדא נזירות אבל לשתני נזירות לא קמ"ל תנן אם גילח יום שלשים חסר אחד יצא שיום שלשים עולה לו מן המנין בשלמא לרב מתנא ניחא אלא לבר פדא למה לי הא אמר שלשים חסר אחד אמר לך אנא נמי אהא סמכי תנן מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים סותר את הכל בשלמא לרב מתנא ניחא אלא לבר פדא קשיא

רש"י אבל לשתי נזירות לא אמרינן ליהוי יום אחד עולה למנין נזירות ראשונה ונזירות שניה המשמע לן דעולה לכאן ולכאן: תנן אם גילח לס' חסר אחד יבא. שיום שלשים עולה לכאן ולכאן: בשלמא לרב מתנא. דאמר אין נזירות פחותה מל' יום ואינו מגלח עד יום ל"א להכי איצטריך לן הא מתניתין דיום שלשים עולה לו מן המנין לכאן ולכאן דכי גילח הראשונה ביום שלשים עולה לו אותו יום לכאן ולכאן ונתחלה מצו ביום נזירות שניה וכי עברו עליו ס' חסר אחת נעשה עליו יום כ"ט בתשלום ל' מקלח היום ככולו: אלח לבר פדא. למה לי למיתנא שיום שלשים עולה לו מן המנין הא הוי נזירות משלשים חסר אחד: אמר לך בר פדא. אנא דאמינא דאין עיקר נזירות אלח כ"ט יום אהא סמכי דגמינא להא מתניתין וחזינא ביה דתני שאם גילח יום שלשים חסר א' יבא שיום שלשים עולה לו מן המנין ומשום דבתחילה כי גילח ביום שלשים עולה לו לכאן ולכאן ולא משום דאמרינן מקלח היום ככולו ונעשה כמי שגילח ביום שלשים ואחד אלמא דסתם נזירות לא הוי אלח כ"ט ומשן' הכי אמינא לעיל שאם גילח ביום ל' יבא אבל טעמא דהא מתניתין לא הוי כדאמרת משום דמקלח היום ככולו: תנן מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים סותר את הכל בשלמא לרב מתנא. דאמר דאין נזירות פחות משלשים משום הכי כי נטמא ביום שלשים בתוך מלחא קרינא ביה וסותר את הכל ואי קשיא לך הא תריץ רב מתנא לעיל דאמר מקלח היום ככולו הכל נמי נימא מקלח היום ככולו ואם נטמא ביום שלשים לא יבא סותר כלום הא לא קשיא דאמר לך רב מתנא הא תנא קמא דרבי אליעזר סבר לא אמרי' מקלח היום ככולו דהכי קא מתרלינן קסבר רבי אליעזר מקלח היום ככולו מכלל דתנא קמא דר' אליעזר סבר לא אמרינן מקלח היום ככולו: אלח לבר פדא. דאמר אין עיקר נזירות אלח כ"ט יום אמאי סותר הא ניטמא אחר מלחא ימי נזרו: (רש"י)

תוספות המשניות דאע"ג [דחדשה] בסיפא דקתני ואם גילח הראשונה ליום שלשים מגלח השניה לכתחילה ליום שלשים אלמא דסוף יום שלשים עולה לו למנין נזירות שני ומקצת יום חשיב כיום שלם והא לא שמעינן מרישא דאדרבה ס"ל לבר פדא דלא אמר מקצת יום ככולו בסוף נזירות וחשבינן ליה כאדם המקבל נזירות בחצי היום הא לא חשיב חידוש למקשה דפשיטא שאדם מקבל נזירות בחצי היום [ומשני סד"א ה"מ] שלא היה עסוק בנזירות תחילה וניכר לכל נזירותיו אבל הכא דנהג נזירותיו עד חצי היום אימר לא יעלה לו דאינו ניכר נזירותו קמשמע לן דאפי' הכי עולה לו לכאן ולכאן: הגה"ה אמר לך סיפא מסייעא ואם גילח הראשונה ליום שלשים מגלח השניה ליום שלשים. אלמא דמשך הנזירות כ"ט יום [לכך אמר] דבדיעבד אם גילח הראשונה ביום שלשים יצא ורישא דלכתחילה צריך לגלח ביום שלשים ואחד נעשה כאומר שלימים ומדרבנן בעלמא דגזרינן סתם נזירות אטו היבא דאמר שלימים דאז צריך לגלח לשלשים ואחד כדשני נמי ארישא: ולרב מתנא קשיא סיפא. דקתני אם גילח ראשונה ליום שלשים אלמא דביום שלשים מצי לגלחי אמר לך רב מתנא סיפא יום שלשים עולה לכאן ולכאן פירוש משום הכי דיום שלשים יש לומר הראשונה שלשים יום דיצא משום דמקצת היום ככולו ועולה לו מקצתו לנזירות ראשונה הלכך נזיר בדיעבד יצא ולכתחילה בעינן ל"א יום (שלימים) דמשך נזירות שלשים יום כדשני נמי ארישא ומה שמגלח השניה לכתחילה ליום שלשים משום דסוף סוף עולה להתחלת נזירות שני מידי דהוה אאדם דמקבל נזירות בחצי היום ונמצא דיום שלשים הויא להתחלת נזירות שני להכי מגלח השניה לכתחילה ליום שלשים ופריך לרב מתנא מאי קמ"ל תנא דאמר מקצת היום ככולו הא מרישא שמעינן ליה דקתני מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד ואם גילח ביום שלשים יצא מטעם דמקצת היום ככולו לרב מתנא ומשני דמרישא לא שמעינן אלא דמקצת היום שלשים עולה

לו לנזירות אחת שנדר אבל לב' נזירות כמו בסיפא שעולה תחילת שלשים יום לסוף נזירות ראשון לכאן ולכאן [לא] ואם תאמר ולבר פדא נמי תקשה מאי קא משמע לן דאי אתא לאשמועינן דאם גילח הראשונה יום שלשים דיצא הא ברישא קתני לה בהדיא אם גילח יום שלשים יצא וצריך לומר לבר פדא נמי איכא חידוש בסיפא מאי דלא שמעי' מרישא דקתני אם גילח הראשונה ליום שלשים דמגלח השניה ליום ששים לכתחילה דנזירות שני התחיל ליום ל' אחר תגלחת ראשונה וקמ"ל דאותו סוף היום עולה למנין נזירות שני נמצא כי יום ששים הוי שלשים ואחד להתחלת נזירות שני ואע"ג דלא אמרי' מקצת היום ככולו לבר פדא ביום שלשים להשלים נזירות שעבר מודה הוא דמקצת היום מהני להתחיל נזירות שני מידי דהוה אקיבל נזירות עליו בחצי היום דפשיטא דעולה לו ליום שלם והא לא שמעינן מרישא ואיכא קצת חידוש בדבר דס"ד כשאינו עסוק בנזירות וניכר לכל נזירותיו אז הוי מקצתו ככולו בתחילת נזירות אבל הכא דנהג נזירות עד חצי היום אימא לא יעלה דאינו ניכר [קמ"ל] אם גילח ליום ששים חסר אחד יצא שיום ל' עולה לו מן המנין כלומר לכאן ולכאן: תנן אם גילח יום ששים חסר אחד יצא בשלמא לרב מתנא ניחא. פירוש שהתנא צריך לאשמועינן ולומר דיום ל' עולה לכאן ולכאן שהרי תגלחת ראשונה היתה ביום ל' וכן תגלחת שניה שהיתה ביום ששים חסר אחד היא ביום שתמצא הנזירות יום ל' שגילח בו בראשונה ולכך צריך ליתן טעם לדבריו ולומר שיום ל' עולה לו מן המנין כלומר לכאן ולכאן אלא לבר פדא למה לי הא אמרי' משך נזירות כ"ט יום ולמה לו לתנא להאריך וליתן טעם לדבריו [שיום ל'] עולה לו מן המנין הא ודאי כל תגלחת היתה ביום שלשים ופשיטא דיצא בדיעבד כיון דלא בעינן מדאורייתא אלא כ"ט יום: אמר לך בר פדא [אנא נמי] אהא סמכי. כלומר מכאן אני מדקדק דמשך נזירות כ"ט יום דקתני דיום שלשים עולה לו מן המנין דמשמע דעולה לו למנין אחרון אלמא דאין עולה למנין ראשון כנזכר לעיל דכיון דתנא מיקל בו כל כך להחשיב יום לכאן ולכאן: נטמא יום ל' סותר הכל בשלמא לרב מתנא ניחא. פירוש שנטמא בתוך נזרו וקשה ולרב מתנא מי ניחא הא אמרינן לעיל ולרב מתנא אליבא דתנא קמא דמקצת היום ככולו אם כן כי עשה מקצת יום נשלם יום נזירותו ולא יסתור אלא [ז'] ויש לומר כי אמרי' מקצת היום ככולו היינו לענין תגלחת והבאת קרבנותיו דאם גילח ביום שלשים בדיעבד יצא אם לא נטמא אבל נטמא ביום שלשים קודם תגלחת והבאת קרבנותיו לא אמרינן מקצת היום ככולו להחשיב כנטמא ביום שלשים ואחד אלא ודאי נטמא נזרו וסותר הכל כיון דלא השלים כל נזירותיו בטהרה ואם תאמר תקשי לרב מתנא נמי הא דלקמן בההוא פרקא דתנן הריני נזיר מאה אם נטמא יום מאה סותר הכל מאה ואחד סותר ל' יום ואמאי והא נשלם נזרו אפי' לרב מתנא לא יסתור אלא ז' ויש לומר דה"נ קאמר בשלמא לרב מתנא ניחא בין רישא דנטמא ביום שלשים דסותר הכל מדין תורה וסיפא דקתני נטמא יום מאה ואחד דקאמר דסותר שלשים יום אע"ג דכבר נשלם נדרו הוי דרבנן מפני שיום מאה ואחד שהוא יום הבאת קרבנותיו גזרינן אטו יום שלשים דסתם נזירות שהוא (תגלחת) מן התורה דהתם סותר כל שלשים יום למפרע מדין תורה ומהשתא לרב מתנא ניחא בין רישא ובין סיפא כדפרישית ונראה דיום שלשים ואחד נמי סותר כל שלשים אטו יום שלשים והכי משמע לקמן דקאמר נטמא לל' ואחד סותר הכל אלא לבר פדא קשה בין רישא בין סיפא אמאי סותר שלשים יום בין [שנטמא ביום] שלשים ובין] שנטמא ביום מאה ואחד הרי נשלם נדרו לגמרי ודוחק לו לומר דכי נטמא ביום שלשים סותר מדרבנן דמדרבנן צריך לנהוג נזירות ל' יום כדאמרי' לעיל לבר פדא דסוף סוף נטמא יום ס"א לא היה ראוי לגזור אטו נטמא יום ל' כיון דהיא גופא דרבנן ומשני אמר לך בר פדא סיפא כוותי דקתני ר"א אומר אינו סותר אלא [שבעה] פי' אינו סותר כלל למפרע נזרו דהא השלים נזרו בכ"ט יום וכי נטמא ביום ל' סותר מיהא ז' שאין יכול להביא קרבנותיו עד שיטהר מטומאה זו שצריך להזות שלישי ושביעי להביא קרבנותיו בטהרה והיינו סותר שבעה שאסור לשתות ביין וליטמא למתים עד שיביא קרבנותיו ואם תאמר אכתי בר פדא שביק רבנן ועביד כר' אליעזר ויש לומר דבר פדא סבירא ליה דמדרבי אליעזר משך נזירות כ"ט יום הכי נמי לרבנן דבמשך נזירות לא אשכחן דפליגי אלא בסתירה דלר' אליעזר אינו סותר אלא שבעה ולרבנן שלשים והאי דסותר שלשים לרבנן אינו אלא מדרבנן בעלמא דגזירה מדרבנן היכא דאמר נזירות סתם אטו היכא דאמר שלשים יום שלמים דאז ודאי סותר הכל לכו"ע דהא נטמא בתוך ימי נזרו ורבי אליעזר לא גזר לכך

אינו סותר אלא שבעה והיה דלקמן נטמא יום מאה ואחד דסותר שלשים צריך לדחות לבר פדא ולומר דהא נמי דרבנן היא וכולה חד גזירה היא דאי לא הא לא קיימא הא דאם לא יסתור שלשים כשנטמא יום ק"א יבואו לומר כמו כן שלא יסתור שלשים כשנטמא ביום שלשים: (תוספות)

דף - ו - ב

אמר לך בר פדא אימא סיפא רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה אי סלקא דעתך שלשים בעינן נסתור כולהו קסבר רבי אליעזר מקצת היום ככולו תנן הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר את הכל רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שלשים יום ואי סלקא דעתך סבר רבי אליעזר מקצת היום ככולו נסתור שבעה ואי לא סבר מקצת היום ככולו ליסתור כולהו לעולם לא אמרינן מקצת היום ככולו אי הכי ליסתור כולהו אמר ריש לקיש היינו טעמא דרבי אליעזר אמר קרא [\[במדבר ו-יג\]](#) זאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו התורה אמרה נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר לימא כתנאי [\[במדבר ו-ה\]](#) עד מלאת הימים שומעני מיעוט ימים שנים ת"ל קדוש יהיה גדל פרע אין גידול שער פחות משלשים דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר אינו צריך הרי הוא אומר עד מלאת הימים אי אלו הן ימים שצריכין למלאות הוי אומר שלשים מאי לאו רב מתנא דאמר כרבי יאשיה ובר פדא דאמר כרבי יונתן אמר לך רב מתנא כולי עלמא שלשים בעינן והכא בעד ועד בכלל פליגי רבי יאשיה סבר עד ולא עד בכלל ורבי יונתן סבר עד ועד בכלל אמר מר אי אלו הן ימים שצריכין למלאות הוי אומר שלשים ואימא שבת שבת מי איכא חסירותא

רפ"י אמר לך בר פדא אימא סיפא ר' אליעזר אומר אינו סותר אלא ז'. כנגד אותן ימים שמונה בהן שלשי ושבועי מחמת טומאה: ואי ס"ד דבעינן שלשים ניסתור כולהו. אלא לאו דאין עיקר נזירות [לר"א] אלא כ"ט יום ומאי טעמא דר' אליעזר דאמר דסותר ז' משום דלכריך לגלח לאחר שהזהר עליו שלשי ושבועי מחמת טומאה כדמפרש ביה קרא ביום השביעי יגלחנו וצדין הוא דאינו צריך לסתור מהן כלום שהרי עברו עליו כ"ט יום בטהרה אלא משום דהשתא נתגלח על הטומאה וקיים להו לרבנן דאין שיער מתגדל כדי לכוף ראשו של זה בצד עיקרו של זה בפחות מז' ימים ולהכי אמר רבי אליעזר דלכריך שיהא סותר ז' ומונה ז' אחרים כנגדן והכי נמי מפרש טעמא דרבי אליעזר לקמן ואי קשיא אמאי לא מתרץ בר פדא הכי כרישא מאי טעמא סותר את הכל משום דנעשה כאומר שלמין היינו טעמא דלא מתרץ לה הכי דקסבר לכיון דנטמא לאחר כ"ט יום לא מדחינן ליה מקרבן כולי האי עד שלשים אחריני דילמא אחי למיעבר על נזריה ואתי לידי תקלה: ל"א רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא ז' דבעי הזאה שלשי ושבועי ואח"כ יביא קרבן נזיר בטהרה אלמא

קסבר דעיקר נזירות שלשים חסר א' ובדין הוא דאינו סותר כלל והאי דסותר ז' כדי שיציא קרבנו בטהרה: לא לעולם אימא לך דסבר רבי אליעזר שלשים בעינן כו' ורז מתנא אמר לך לעולם אימא לך לר' אליעזר לא הוי נזירות פחות משלשים יום והאי דאמר אם כן ניסתור להו לכולהו היינו טעמא דלא סתר להו דקסבר מקאת יום שלשים שעבר עליו בטהרה ככולו דמי: תנן הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר את הכל. ואפי' לבר פדא הואיל דקאמר מאה יום שלמים משמע: ואי ס"ד דסבר ר' אליעזר מקאת היום ככולו לסתור ז'. ותו לא כי נטמא ביום ק' שהרי כבר עבר נזירותו כשנטמא ולדבריך אי לא סבר מקאת היום ככולו לניסתור להו לכולהו ואמאי קאמר אינו סותר ללא שלשים: לעולם לא סבר מקאת היום ככולו. והאי דקאמר אינו סותר ללא שלשים יום מסייע ליה לבר פדא והאי דקאמר אי לא סבירא ליה דמקאת היום ככולו ואכתי לא שלימין אמאי לא סתר לכולהו אמר ריש לקיש היינו טעמא דרבי אליעזר כו': זאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו. בין לנזירות שלשים בין לנזירות מאה תן לו תורת נזיר דהיינו שלשים והיינו דקאמר אינו סותר ללא שלשים: אלו הן ימים שצריכין למלכות הוי אומר ל'. דחדשה של לבנה אינו ללא כ"ט וחצי ופעמים שהוא צריך להשלים למנין שלשים לאפוקי שאר ימים של עשרים ושל ארבעים שאינן צריכין למלאת דמשמע דתיהוי נזירות באותן ימים שצריכין למלכות כמה הן (הרי) כ"ט: רבי יאשיה סבר דהאי דכתיב עד מלאת עד ל' משמע ולא שלשים בכלל להכי איצטריך גדל פרע שאין גידול שיער פחות משלשים: ורבי יונתן סבר עד ועד בכלל. ולא איצטריך לן מגדל פרע דאלו מעד מלאת הימים נפקא: אמר מר אי אלו הן ימים שצריכין למלכות הוי אומר שלשים. דמשמע דתיהוי נזירות סתם שלשים יום: ואימא שבת. כדי שבווע הוי סתם נזירות דהוי ששה ימים אחי יום שביעי וממלא ליה לשבווע ואימא דעד מלאת הימים עד מלאת שבווע קאמר: מאי חסירותא איכא. דבעי השלמה כוליה שבוועי כי הדדי נינהו ומשום הכי ליכא למימר דאיירי בהו קרא אבל חדש דאיכא חסירותא דאיכא חסר ואיכא מלא איכא לך למימר האי לחדש הוא דאתא קרא: (רש"י)

תוספות קסבר רבי אליעזר מקצת היום ככולו. השתא חוזר לרב מתנה וליישב דברי רבי אליעזר אליבא דתנא קמא כי היכי דלרבנן משך נזירות שלשים יום ה"נ לרבי אליעזר דאדרבה מדרבנן [נשמע] לר' אליעזר דבמשך נזירות לא פליגי וכ"ת א"כ לר' אליעזר נסתור כל שלשים יום קסבר רבי אליעזר מקצת היום ככולו ואפילו נטמא קודם הבאת קרבנותיו דאחרי שעשה מקצת נזירות ביום שלשים ואח"כ נטמא חשיב כנטמא ביום שלשים ואחד על כן אינו סותר אלא ז' תימה דאמרינן לקמן והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים וי"ל דהאי סברא לא מהניא אלא דלא סתר מאה אבל שלשים מיהא סותר ורבנן סברי לא אמרינן מקצת היום ככולו היכא דנטמא קודם הבאת קרבנותיו ולהכי סותר כל שלשים יום ובהא פליגי רבנן ור' אליעזר אליבא דרב מתנא: תנן הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר את הכל רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שלשים ואי ס"ד סבר ר' אליעזר מקצת היום ככולו לסתור ז'. לרב מתנא פריך ואי ס"ד [לאן] מקצת היום ככולו כלומר לבר פדא לניסתור כולהו כל ק' יום: אמר ריש לקיש. כבר פדא ולא אמרינן מקצת היום ככולו וכ"ת אמאי אינו סותר כולהו אמר ר"ל כו' אמרה תורה נטמא ביום מלאת דהיינו ביום ק' שהוא יום מלאת נזרו תן לו תורת נזיר כלומר שיעשה עוד תורת סתם נזירות שלשים יום וגזירת הכתוב שלא יסתור כולו וא"ת לבר פדא לרבי אליעזר כי נטמא יום ל' אמאי אינו סותר אלא ז' נסתור שלשים כדריש לקיש תן לו תורת נזיר וי"ל דהתם אחר מלאת הוה לבר פדא שהרי סתם נזירות הוי כ"ט לבר פדא ואם תאמר התינח לבר פדא אלא לרב מתנא דקאמר

לרבי אליעזר מקצת היום ככולו אף בנטמא קודם הבאת קרבנותיו ביום ק' לא נסתור אלא ז' וצריך לדחות ולומר דעתה איירי בשאמר הריני נזיר מאה יום שלמים דהשתא ליכא למימר מקצת היום ככולו כיון דאמר שלמים ומ"מ אינו סותר כולם מדרשא דריש לקיש דכי נטמא ביום מלאת גזירת הכתוב שלא יסתור אלא שלשים וקשה דבמתני' סתמא קתני ק' יום ולא קתני שלמים ועוד אדמפלגי לר' אליעזר בין נטמא ביום שלשים דאינו סותר אלא ז' לנטמא ביום ק' דסותר שלשים ליפלו לעולם בנטמא ביום ק' עצמו במה דברים אמורים כשאמר שלמים שלשים אבל לא אמר שלמים לא סתר אלא ז' דמקצת היום ככולו ונראה למהר"ף דמתניתין איירי דאמר מאה יום ולא אמר שלמים ודקשיא לך לרב מתנא אליבא דר' אליעזר כיון דאמרינן דמקצת היום ככולו אף בנטמא ביום ק' לא נסתור אלא ז' לא תיקשי דאמר ר"ל ותירוץ זה מסיק לשניהם דגזירת הכתוב הוא לסתור שלשים דע"כ ביום מלאת קאי כי נטמא ביום ק' אע"ג דמקצת היום ככולו לא נימא כאילו נטמא יום ק"א אחר מלאת דאינו סותר אלא ז' דהא אם לא נטמא היה צריך להשלים נמי כל יום ק' אם כן יום מלאת הוא וגזירת הכתוב כי נטמא ביום מלאת שישתור ל' יום ואם תאמר ברישא נמי כי נטמא ביום ל' לר' אליעזר אמאי אינו סותר אלא ז' יסתור כל שלשים שהרי נטמא ביום מלאת ויש לומר דמשמעות דקרא משמע דאיירי בדמפרש נזירותו ולא בסתם נזיר מדקאמר נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר פירוש סתם נזירות מכלל דעד השתא לאו בסתם נזירות קיימא אבל כי נדר נזירות סתם בהא לא איירי כלל שאם נטמא ביום מלאת שנתן לו עוד תורת סתם נזיר דודאי לא יהיבין ליה שלשים כיון דאיתא לרב מתנא ולבר פדא דנזירות הוי כ"ט להכי אינו סותר אלא ז' (בו) לר' אליעזר אבל בסיפא איירי כשנדר בפירוש שלשים אז לא הוי נמי סתם נזיר דהא פירש שלשים יום ובההיא מודה רבי אליעזר כי נטמא ביום שלשים דסותר שלשים דבדידיה נמי איירי קרא דזאת תורת הנזיר: שומע אני מיעוט ימים שנים. ויהיה סתם נזירות ב' ימים תלמוד לומר קדוש יהיה גדל פרע ואין גידול פחות משלשים יום כמנין [יהיה]: שהן צריכין למלאות הוי אומר [שלשים]. כלומר חדש שפעמים משלשים יום ופעמים חסר א': מאי לאו רב מתנא כרבי יאשיהו. דדריש יהיה ובר פדא כר' יונתן דדריש מעד מלאת ולא עד בכלל דהיינו כ"ט יום אמר לך רב מתנא דכו"ע שלשים כוותיה דרבי יאשיהו סבר בכל דוכתין עד ולא עד בכלל הילכך [יהיה] איבעי למימר ורבי יונתן סבר בכל דוכתין עד ועד בכלל ולא איצטריך דרשא דיהיה אלא מעד מלאת נפקא ולבר פדא צריך לומר תנאי היא: ואימא שבת. שהשבת ממלא השבוע: מי איכא חסירותא. הא כל ימי השבועות שלמים בשבת אבל החדשים יש מלאים ויש חסרים: (תוספות)

דף ז - א

ואימא שנה מי מנינן ליומי והא רבנן דקיסרי אמרי מנין שאין מונין ימים לשנים שנאמר [שמות יב-ב] לחדשי השנה חדשים מחשבין לשנים ולא ימים לשנים: מתני' אמר הריני נזיר אחת גדולה הריני נזיר אחת קטנה אפילו מכאן ועד סוף העולם נזיר שלשים יום: גמ' אמאי והא מכאן ועד סוף העולם קאמר הכי קאמר אריכא לי הדא מילתא כמכאן ועד סוף העולם תנן הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומדים כמה ימים מכאן ועד מקום פלוני פחות משלשים יום נזיר שלשים יום ואם לאו נזיר כמנין הימים ואימא הכא נמי אריכא לי הא מילתא כמכאן ועד מקום פלוני אמר רבא שהחזיק בדרך וליהוי כל פרסה

ופרסה אמר רב פפא באתרא דלא מני פרסי וליהוי כל אוונא ואוונא מי לא תנן הריני נזיר כעפר הארץ וכשער ראשי וכחול היס הרי זה נזיר עולם ומגלח אחד לשלשים יום כל מילתא דאית ביה קיצותא לא קתני והתניא הריני נזיר כל ימי חיי הריני נזיר עולם הרי זה נזיר עולם אפילו מאה שנה אפילו אלף שנים אין זה נזיר עולם אלא נזיר לעולם רבה אמר שאני שערות הואיל ומובדלות זו מזו גבי יומי נמי הא כתיב [\[בראשית א-ה\]](#) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד התם לאו דמפסקי מהדדי הוא מאי קאמר יממא וליליא חד יומא הוא ולעולם לא מפסקי מהדדי רבא אמר למה לך אקשווי כולי האי שאני התם דהא קתני הריני נזיר אחת: [\[מתני'\]](#) הריני נזיר ויום אחד הריני נזיר ושעה אחת הריני נזיר אחת ומחצה ה"ז נזיר שתים: [\[גמ'\]](#) למה לי למיתנא כל הני צריכי דאי תנא הריני נזיר ויום אחד הכא הוא דאמרין אין נזירות ליום א' אמטו להכי קמני תרתין אבל הריני נזיר ושעה אחת לימני ל' ואחד יום קמ"ל

רפ"י ואימא קנה. קצריכה למלכות דפעמים יהיה קנ"ג ופעמים קנ"ד ופעמים קנ"ה: מי מנינן. קנה לימים הכא כתיב עד מלאת ימי חדש הוא דמנינן לימים ומשום הכי אמרין דשקלים של חדש איירי קרא רבב לא לשנה שאין מונין לה לימים אלא לחדשים: מתני אמר הריני נזיר אחת קטנה. לא תהא פחותה משלשי יום ואפילו אמר הריני נזיר יום אחד הרי זה נזיר ל' יום לפי שאין נזירות פחותה משלשים או שאמר הריני נזיר אחת גדולה אפילו אמר שתהא גדולה מכאן ועד סוף העולם הרי זה אינו נזיר אלא שלשים יום כדאמר בגמ' דאי אמר הכי משמע דאמר אריכא עליה הדא נזירות דשלשים כמכאן עד סוף העולם: גמ' אם יש מהלך עד אותו מקום פחות משלשים יום הרי זה נזיר שלשים יום. לעולם אין נזירות פחות משלשים ואם יש משם עד מקום פלוני יותר ממהלך ל' יום כגון ארבעים יום או נ' יום הרי זה נזיר כמנין הימים דהו כמאן דאמר הריני נזיר עד מ' יום או עד נ': ואמאי אימא הכא נמי. כי אמר מיכן ועד מקום פלוני דמשמע כמאן דאמר אריכא לי הדא מילתא דנזירות דשלשים יום כמהלך נ' דמכאן ועד מקום פלוני: אמר רבא. התם ליכא למימר הכי דכשהחזיק בדרכי כבר עסקינן דהואיל והחזיק בדרכי וקאמר מכאן ועד מקום פלוני מוכח מילתא דלדעתא דליהוי נזיר כל זמן שיהא בדרכי קאמר ועוד כיון דהחזיק בדרכי ליכא למימר דאריכא ליה מילתא כמכאן ועד מקום פלוני דהא חזינן ללא אריכא ליה דרך דהחזיק בדרכי כבר: וקפריך אמתני' גופא דמכאן ועד מקום פלוני ולהוי כל פרסה ופרסה חד נזירות דלמא האי דקאמר מכאן ועד מקום פלוני כל מנין פרסאות מכאן ועד מקום פלוני קבל עליו נזירות של שלשים ויהא מגלח בסוף כל שלשים ויביא שלשה בהמות ואי הוה עד התם מאה פרסאות ליהוי נזיר מאה נזירות: וליהוי כל אוונא ואוונא. דאיכא ממקום פלוני עד כאן כאילו קבל עליה חדא נזירות לכל אוונא דאי הו עשרים אוונות ליחייב בכל עשרים של שלשים דמילתא דעבידא היא דמנו אינשי אווני כמה .. אוונות יש מכאן ועד מקום פלוני דבכל מקום מנו אווני מחוץ של כרך שכולן תלויין לכרך ולקם השר תדיר ולקם פורעין המס ואוונא לוועזין בני אדם קונטרד"א קונטרד"א: חבל וכמו תאנת שילה (יהושע טז) וכמו תאנתה מי ישיבנה (ירמיה ב): מי לא תנן. ככי האי גוונא: הריני נזיר כעפר הארץ וכשער ראשי הרי נזיר לעולם. ומגלח אחת לשלשים יום דמשמע דאמר הרי עלי נזירות כמנין שיער ראשי: כל מילתא דאית ביה קיצותא. כגון מכאן עד מקום פלוני לא

קתני ליהוי כמאן דמקבל עליה נזירות סיהא מגלח בסוף כל שלשים ושלשים אלף כמאן דמקבל עליה חדא נזירות אריכתא עד מקום פלוני: והתניא. דמסייע הריני נזיר כל ימי חיי וכו' [ואם] אמר הריני נזיר עד מאה שנה או עד אלף שנים אין זה נזיר עולם סיהא מגלח בסוף השלשים: אלף נזיר לעולם. דכחדא נזירות אריכתא דמי ואינו מותר בתגלחת כל ימיו אבל היכא דלית ביה קירותא כגון כשיער ראשי וכחול היס דאין לדבר קילצה איכא למימר דלהכי אמר הכי דנזירות הרבה קבל עליו כמנין שיער ראשו והוא מגלח אחת לשלשים יום: רבה אמר שאני פערות הואיל ומוזדלות זו מזו. איכא למימר דלמנין פערות קיבל עליו נזירות הרבה ולכך מגלח אחת לשלשים אבל אוונא ופרסי ליכא למימר הכי דהא ליתנהו מוזדלות זו מזו דסדנא דארעא חד הוא איכא למימר חד נזירות אריכתא קיבל עליו כשיעור הימים שמיכן עד מקום פלוני: גבי יומי נמי. כי אמר כמכאן עד מקום פלוני אימא נמי כמנין הימים קיבל עליו נזירות של שלשים דהא יומי מיפסקי מהדדי כדכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד: התם. דכתיב קרא יום אחד לאו משום דאיפסקו מהדדי אלף האי דקאמר שהוא יום אחד דקיימא לן דליליא ויממא חד הוא שהלילה הולכת אחר היום ולעולם לא מיפסקי מהדדי ומשום הכי ליכא למימר כדאמרינן אלף חדא נזירות אריכתא כמיכן ועד מקום פלוני קיבל עליו: רבא אמר למה לך לאקשווי כולי האי שאני התם. טעמא מאי אמר כמ"ד אריכתא לי מילתא מיכן ועד סוף העולם ואינו נזיר אלף שלשים דהא קאמר אחת דמשמע חדא נזירות היא בלבד הוא דקאמר והואיל דקאמר חדא לא אפשר דלא אמרינן דהכי משמע האי דקאמר מיכן ועד סוף העולם אבל היכא דקאמר מיכן ועד מקום פלוני ולא אמר אחת לא אפשר דאמינא לך דקביל עילויה בליר דמהלך הימים דאיכא מאותו מקום עד אותו מקום פלוני: מהני' אמר הריני נזיר ויום אחד. נזיר שתי נזירות דכיון דאמר הריני נזיר חיילא עליה נזירות ראשונה וכי דר ואמר יום אחד או פעה אחת או אחת ומחאה שבנזירות חיילא עליה נזירות שניה וחייב שתיים דקאמר ועוד מחאה דכי אמר הריני נזיר אחת חל עליו נזירות אחת וכי חזר ואמר ומחאה חל עליו נזירות שניה אבל אם אמר הריני נזיר שלשים ואחד או שלשים ושתיים כיון שפירש אינו נזיר שתיים אלף כמנין הימים שקבל עליו: גמ' למה לי למיתנא כל הני. דמחייב בה בנזירות שתיים ליתני חדא ומינה ידענא לאחריני: כריכי. דאי הוה תני הריני נזיר ויום אחד הוה אמינא הכא הוא דאמרינן דמחייב בשתי נזירות דכי אמר הריני נזיר חיילא עליה נזירות והאי דהדר ואמר ויום אחד דעתא דנזירות אחריתי קאמר ליה לפי שאין נזירות ליום אחד דהוי כמאן דאמר הריני נזיר יום אחד דחיילא עליה נמי נזירות שלשים: אבל כי אמר הריני נזיר ופעה אחת. אימא דתיהוי כמ"ד שלשים ואחד קמ"ל: (כפ"י)

תוספות ואימא שנה. דיש שנים מלאים ומרובים בימים כשהחדשים מלאים ויש פחותין כשהם חסרים: שנים מי מונין לימים. בתמיה. (ושיטה הוא וכו') חדשים אתה מחשב לשנים וכשהן מעברין מוסיפין חדש ולא ימים כ' או ט"ו והכא כתיב עד מלאת הימים הלכך ודאי בחדש מיירי: הריני נזיר אחת גדולה הריני נזיר אחת קטנה. כלומר לא שנה כי אמר גדולה ולא שנה כי אמר קטנה ואפילו אמר מכאן ועד סוף העולם לא הוי נזיר אלא שלשים יום וגדולה דקאמר כלומר גדול עלי הנזירות דטריחא עלי או קטנה כלומר דלא. טריחא עלי כלל ואפי' מכאן ועד סוף עולם בגמרא מפרש דטריחא ואריכא לי מלתא כמכאן ועד סוף העולם: ואמאי והא מכאן ועד סוף העולם קאמר. פירוש וליהוי נזיר לעולם ומשני הכי קאמר הריני כלומר אריכא לי האי מילתא כו' לעולם חד

נזירות קביל עליה לקולא דהכי משתמע טפי דאם הוא ר"ל מכאן ועד סוף העולם היה לו להזכיר מנין סוף העולם דיודע הוא שפיר דהעולם יש בו חמש מאות מהלך והיה לו לומר חמש מאות שנים ולפיכך אזלינן לקולא כ"נ: מכאן ועד מקום פלוני אומדים כמה ימים עד מקום פלוני פחות משלשים יום נזיר שלשים יום. פי' דלא גרע מקיבל נזירות יום אחד דהוי נזיר שלשים יום ואם לאו הוי נזיר כמנין הימים או מ' או נ' יום ואמאי ה"נ נימא אריכא לי מילתא כמכאן ועד מקום פלוני ולא יהיה אלא ל' יום ואפילו יהיה נ' יום עד מקום פלוני [ומשני] כשהחזיק בדרך וקבל עליו דמסתמא מפני אונסי הדרך קבל עליו נזירות להנצל מסכנת הדרך לסך מהלך הימים עד מקום פלוני: (תוספות)

דף ז - ב

ואי תנא שעה אחת משום דלא נחית לדוקא אבל אחת ומחצה דנחית לדוקא אימא לא לימני תרתי קמשמע לן כולהו נזיר שתים: **מתני'** הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת נזיר שלשים ואחד יום שאין נזירות לשעות: **גמ'** אמר רב לא שנו אלא דאמר שלשים ואחד יום אבל אמר שלשים [יום] ויום אחד נזיר שתים רב סבר לה כרבי עקיבא דדריש לישנא יתירא דתנן לא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו דרך דברי ר"ע וחכ"א א"צ ליקח לו דרך ומודה רבי עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך:

רש"י ואי תנא שעה אחת. התם הוא נמי הואיל דלא נחית לנזירות דוקא למהוי שלשים יום ושעה אחת לפי שאין נודרין לשעות להכי הוא דאמר דמחייב בשתי נזירות: אבל היכא דאמר נזירות אחת ומחצה דנזירות נחת לדוקא אימא דלא לימני תרתי אלא מ"ה ימים בלבד: קמ"ל. דככולהו חייב תרתי והיכא דאמר כרישא הריני נזיר סתמא חייב עליה נזירות וכי דר ואמר או יום אחד או שעה אחת או נזירות ומחצה כיון דקיבל מקלטה כמי שקיבל את כולה דמי וחייב בב' נזירות: מתני' האומר הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת. נעשה כאומר ל"א יום ואינו חייב אלא ל"א יום בלבד: גמ' אמר רב. האי דדייקי' ממתני' דכי אמר שלשים יום ושעה נעשה כמי שאמר ל"א ואינו חייב בנזירות אלא ל"א בלבד: לא שנו אלא דאמר ל"א יום. אבל אמר הריני נזיר שלשים יום ויום אחד כיון דאמר לישנא יתירא הוי נזיר שתים דרב סבר לה כר"ע דדריש לישנא יתירא דתנן המוכר בית לחברו והיה לו שם בור ודות לא מכר את הבור ואת הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא: וצריך. לו למוכר ליקח לו דרך לילך לבור ודות שלו או יפרח באויר דברי רבי עקיבא דקסבר בעין יפה הוא מוכר ולא שייך דרך לעלמו: וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך. דאמרינן כסם ששייר את הבור ואת הדות לעלמו כך שייך לו דרך: בזמן שאמר לו. מוכר בפירוש חוץ מאלו בור ודות כיון

דאמר לישנא יתירא דהא אפילו לא אמר חוץ לא הוּוּ מכורין להכי אמר חוץ לשייר לו את הדרך:
(כ"ט"י)

תוספות וליהוי כל פרסה ופרסה. אמתני' פריך כי אמר מכאן ועד סוף העולם נחשוב כמה פרסה עד סוף העולם למנין שהעולם מהלך חמש מאות שנה ושמה דמנין נזירות קביל עליה כמנין פרסאות לחומרא ולא מצינן לפרושי להקל ואין להקשות אם כן היה לו [לומר] מנין סוף העולם דניחא ליה טפי שיהא כל פרסה ופרסה בפני עצמו שיוכל לגלח עצמו בסוף כל שלשים יום אבל אין לפרש ולומר דקאי ופריך למאי דמסיק מיניה דכיון דטעמא הוי משום דהחזיק בדרך אין בדעתו להיות נזיר כי אם בהיותו בדרך לכך צריך לפרש דקאי אמתני' ומשני באתרא דלא מני פרסה דליכא למימר דכמנין פרסה קביל עליה ופריך ולהוי כל אוונא ואוונא כמנין מהלך ימים שעד סוף העולם קביל עליה נזירות מי לא תנן הריני נזיר כשער ראשי כו' הרי זה נזיר לעולם כו' אלמא נזירות הרבה קביל עליה ולא מפרשינן למילתיה לקולא למימר הריני נזיר שלשים יום וכשיער ראשי דקאמר כלומר אריכא לי האי מילתא (דקאמר) כאילו אמרתי הריני נזיר כמנין שיער ראשי ומשני כל מילתא דאית ליה קצבתא לא קתני פירוש האומר הריני עד סוף העולם אית להו קצבתא דמהלך העולם חמש מאות שנה [ואם] נזירות במנין קביל עליה ה"ל לפרש להדיא אחרי שיש להם מנין ולכך י"ל דחד נזירות קביל עליה אבל שיער ראשי ועפר הארץ וחול הים אין להם קצבה ומנין [רוצה] לומר דבמנין שיער ראשו קביל עליה נזירות ומה שלא פירש לפי שלא ידע מנין השיער: והתניא. בניחותא שיש חילוק בין קיצבתא ובין לא קיצבתא כל ימי חייו או נזיר לעולם אין לו קיצבה שאינו יודע ימי חייו וה"ו נזיר לעולם כאבשלום ומיקל ומביא ג' בהמות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לעיל (דף ד:) אפי' ק' שנה ואפילו אלף שנה ומסתמא לא יחיה כל כך וה"ל כל ימי חייו [ואפ"ה] חלוק בדינו דאין זה נזיר לעולם כאבשלום להקל אלא נזיר עולם נזיר ארוך עד יום מותו וא"ת כיון [דמחלק] מתניתא [בין דלית ליה] קיצבתא לאלף שנים דאית להו קצבתא א"כ גם במתניתין יהיה נזיר ארוך עד יום מותו כמו באלף שנים וי"ל דשאני הכא דאמר הריני נזיר אלף שנים ולא אמר מכאן משמע נזירות ארוך קביל עליה אבל במתניתין אמר מכאן ועד סוף העולם דמשמע טפי אריכא ליה מילתא כמכאן ועד סוף העולם [מלומר] דנזירות ארוך קביל עליה מדלא אמר הריני נזיר עד סוף העולם ולא מייתי מהך ברייתא אלא דאיכא חילוק בין מילתא דאית ליה קיצבתא [למילתא דלית ליה קיצבתא] דשלשה עניני נזיר [יש] אמר כשיער כעפר כחול נזיר לעולם נזירות אחר נזירות ומגלח כל שיערו בין נזירות ומביא קרבנותיו אמר כל ימי חייו נזיר לעולם [הרי זה] נזיר לעולם כאבשלום ולא לגלח לגמרי אלא להקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ומביא ג' בהמות אמר מאה שנה או אלף שנה הרי זה נזירות ארוך עד יום מותו ואינו לא מגלח ולא מיקל ולא מביא קרבן כל ימיו: הואיל כו'. ואינו יומי מובדל זו מזו וי"ל דנזירות קביל עליה שאין אוונות מובדלות זו מזו ופריך גבי כו' יום אחד מדקרי ליה יום אחד משמע להבדילו מיום קאתי א"כ מהלכין הימים ומובדלים גם הם ומשני הכי קאמר יממא וליליא חד יומא פי' הערב שלפני היום לענין שבת ויו"ט ולא לאפוקי מיומא דבתריה קאתי אלא כל הימים נוגעים זה בזה: שאני התם דקתני הריני נזיר אחת. דמשמע ליה דקאי ארישא דקתני הריני נזיר אחת גדולה או אם אמר הריני נזיר אחת מכאן ועד סוף העולם כיון דאמר הריני נזיר ואחת. אריכא ליה ואמרין דאריכא ליה מילתא כמכאן ועד סוף העולם ואמוראי קמאי לא משמע להו דקאי מכאן ועד סוף העולם אאחת: הריני נזיר ויום אחד. וסמך נזיר בדיבורו אצל היום ואצל השעה הוי כאילו אמר הריני נזיר ונזיר יום אחד או נזיר שעה או נזיר מחצה שלא היה יכול לקרב תיבת נזיר יותר אצל מחצה שלא היה יכול לומר הריני נזיר ומחצה דלא משמע מידי על מה מחצה על כן אמר נזיר אחת ומחצה וחשוב כאילו פירש ונזיר ומחצה פירוש חצי נזירות ואם אמר בפירוש הריני נזיר יום אחד ואפילו שעה אחת הוי נזיר שלשים יום שאין נזירות ליום אחד וכל שכן לשעה הלכך הוי נזיר שתים: הריני נזיר ויום א' הכא הוא דאין נזירות ליום א'. פי' דחשבינן ליה כאילו אמר הריני נזיר ונזיר יום א' ואילו אמר הריני נזיר ונזיר יום אחד ואין נזירות ליום אלא ל' יום להכי מני תרתי נזירות אבל אמר הריני נזיר ושעה אחת כאילו אמר נזיר שעה אחת למנין ל' (ואחד) דס"ד דדי לנו מאותה שעה לעשות יום

ומצרפינן בהדי ל' יום ויהיה ל'א יום קמ"ל כיון דיש להוסיף על דבורו נוסף נזירות שלם: ואי תנא שעה אחת משום דלא נחית לדוקא. פי' דבר שאינו יכול להיות שאין נודרין שעות וכיון שיש להוסיף על דבורו נוסף נזירות שלם אבל אחת ומחצה דנחית לדוקא שיכול להיות נזיר אימא לא לימני תרתי אלא מ"ה הוי קמ"ל דבכולהו נזיר שתיים: הריני נזיר שלשים . [יום] ושעה אחת. ומעתה לא קיימא דבור דנזיר אשעה והוי נזירות ל'א יום שאין הנזירות לשעות ומאותה שעה נעשה יום והוי כאילו אמר הריני נזיר שלשים ואחד יום דודאי חייל עליה ל'א יום דיום אחד מצטרף שפיר בהדי שלשים יום למיהוי נזיר כל ל'א יום והוא הדין אם אמר הריני נזיר שלשים (יום) ויום אחד דלא הוה נזיר אלא ל'א יום כיון שהפסיק בתיבת ל' דארישא קאי אלא דנקט אחד מן הדינין וממאי דסליק חילק דהיינו דקאמר לעיל הריני נזיר ושעה אחת והוא הדין שיש לחלק ארישא דמתניתין דקאמר הריני נזיר ויום אחד: לא שנו אלא דאמר ל'א יום. פי' [אז] לא הוי נזיר אלא ל'א יום אבל אמר שלשים יום ויום אחד נזיר שתיים לפי שייתר בלשונו ב' פעמים יום וכדמפרש ואזיל דסבר לה כר"ע וק"ק דבמתניתין לא קתני האי לישנא ל'א יום אלא ל' ושעה אחת וי"ל דבמתניתין פירש לישנא דסליק היינו הריני נזיר [ושעה] אחת (יום) והוא הדין דברישא נמי כי אמר הריני נזיר ויום אחד דהוי נזיר שתיים [אי אמר] הריני נזיר [ל'] ויום אחד דהפסיק בתיבת שלשים בינתיים דלא הוי נזיר אלא שלשים ואחד יום ואהא קאמר רב לא שנו שאינו מפרש להדיא ודייק ליה מדיוקא: לא את הבור כו'. שאינו בכלל בית וצריך מוכר זה ליקח לו דרך לבור מן הלוקח שמכר לו בעין יפה ולא שייר לעצמו: אין צריך ליקח לו דרך. דבעין רעה מוכר ושייר לעצמו דרך: חוץ מאלו וכו'. שייתר בלשונו שבלאו הכי לא מכר את הבור אלא לשייר לעצמו דרך קמיכוין: הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הרי זה נזיר לעולם ומגלח אחת לשלשים יום. פירוש נזירות הרבה קיבל עליו כעפר הארץ וכחול הים ומגלח ביום שלשים ומביא קרבנותיו: אין זה מגלח אחת לשלשים יום. פירוש רבי סבירא ליה דנזירות מרובה קביל עליו עד יום מותו עד שיאמר בפירוש נזירות כדמסיק ואי זהו מגלח אחת לשלשים יום האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים: (תוספות)

א - ח דף

מתני' הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הרי זה נזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום ואיזהו מגלח אחת לשלשים האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נזרתי נזיר ל' יום ואם אמר סתם נזרתי רואין את הקופה כאילו היא מלאה חרדל ונזיר כל ימיו הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומדין כמה ימים מכאן עד מקום פלוני אם פחות מל' יום נזיר ל' יום ואם לאו נזיר כמנין הימים הריני נזיר כמנין ימות החמה מונה נזירות כמנין ימות החמה אמר רבי יהודה מעשה היה כיון שהשלים מת: **גמ'** רואין את הקופה כאילו מלאה חרדל ונזיר כל ימיו ואמאי וליחזייה כאילו מלאה קישואין ודלועין ותיהוי ליה תקנתא אמר חזקיה במחלוקת שנויה ור"ש היא דאמר אדם מכניס את עצמו לדבר שספיקו חמור מודאי

דתניא הריני נזיר ע"מ שיהא בכרי זה מאה כור והלך ומצאו שנגנב או שאבד ר"ש אוסר שספק נזירות להחמיר ר' יהודה מתיר שספק נזירות להקל רבי יוחנן אמר אפילו תימא רבי יהודה התם לא נחית ליה לנזירות הכא נחית ליה לנזירות במאי לסלוקיה מיניה אמאי לא ליחזיה לקופה כאילו מלאה קישואין ודלועין ותיהוי ליה תקנתא הא ס"ד נזירות הוא דקביל עילויה

רפ"י מתני' האומר הריני נזיר כשער כו'. [דאמרין] נזירות כשער ראשו קבל עליו והרי זה נזיר עולם לפי ששערות ראשו מרובין משני חייו ויהא מגלח כל ימיו אחת בסוף שלשים ויביא קרבן: רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים. והאי דקאמר כשער ראשי חדא נזירות אריכא קבל עליו כשיעור שער ראשו ואינו יכול להשלימה ואינו מגלח לעולם: אלכא איזהו שמגלח אחת לשלשים יום זה שאמר הרי עלי נזירות כשער ראשי. דהואיל ואמר עלי נזירות משמע דקא מפליג בין נזירות לנזירות ויהא מגלח בסוף כל שלשים ומביא קרבן: בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נדרתי הרי זה נזיר שלשים יום. ותו לא והא דאמר מלכא הבית משמע כאילו אמר אריכא לי מילתא כמלכא הבית או כמלכא קופה: ואם אמר סתם נדרתי. נעשה כאילו אמר מלכא חרדל ונעשה כל ימיו נזיר דאמרין נזירות כמנזין גרעיני חרדל שבו קבל עליו ואין להם הפסקה כל ימיו: גמ' ואמאי וליחזייה. להאי קופה כאילו מלכא קישואין ואי מחזקא מינייהו י' נימא ד' נזירות של שלשים קבל עליו: ותיהוי ליה תקנתא. אחר אותם עשרה נזירות לשתות ביון: אמר חזקיה במחלוקת שנויה. דאיכא מאן דסבירא ליה כוותיה ומתני' לא תני הכי: ר"ש היא דאמר אדם מכניס עצמו לדבר שספקו חמור מודאי. דאיכו נזיר ודאי מגלח ומביא קרבן ונאכל ואילו על ספיקו לא מלי מגלח דהכי מפרש באלו מותרים במסכת נדרים: הריני נזיר כו' ר"ש אוסר. שחייב בנזירות דהואיל דהוי ספק אי הו ביה מאה כור אמרינן דהוי ביה ודאי מאה כור וליהוי נזיר שכל ספק נזירות להחמיר דספיקו בנזיר חמור מודאו דאיכו ודאי שלא היו בו מאה כור לא הוי נזיר השתא דהוי ספק אמרינן דנזיר הוא הכי נמי במתניתין דהואיל דספקא הוא ללא ידעינן אי אדעתא דמלכא קישואין אי בחרדל קאמר אמרינן ביה ספק נזירות להחמיר וכמאן דמלכא חרדל קאמר ואין לו תקנה אצל אליבא דמ"ד שכל ספק נזירות להקל לדידיה אמרינן רואין אותה כאילו מלכא קישואין: ר' יוחנן אמר אפילו תימא כר' יהודה. דהתם טעמא מאי אמר ר' יהודה דספק נזירות להקל דלמא לא הו ביה מאה כורין ולא נחית ליה לנזירות כלל ומספיקא לא אמרינן ליה ליהוי נזיר כי היכי דלא לייתי חולין לעזרה לכי משלים נזירות: אלכא הכא כיון דנחית ליה לנזירות. אי משום מלכא קישואין אי משום מלכא חרדל נזירות חיילא עליה ממה נפשך וכיון דנחית לנזירות במאי לסלקיה מש"ה אית לן למימר דנזירות כמנזין גרעיני חרדל קיבל עליו ולעולם כל ימיו יהא אסור ביון: אמאי לא ליסלקיה נימא דליחזיה כאילו מלכא קישואין. ולכי משלים ליה נזירות כמנזין קישואין שיכולין ליכנס בתוך הקופה ומייתי ליה קרבן הוי כמסולק ועומד דכלל נחית ליה לנזירות דמי ותיהוי ליה תקנתא: הא לא מצית אמרת דנזירות קבל עליו: (כפ"י)

תוספות הריני נזיר מלא הבית מלא הקופה. פירוש בית ריקנית או קופה ריקנית. לפנים בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נדרתי נזיר שלשים יום פי' נזירות אחת נדרתי והא דקאמר מלא הבית

דאריכא ליה מילתא [כו'] ואינו נזיר אלא שלשים יום [ואם אמר סתם] נדרתי רואין הקופה כאילו מלאה חרדל ונזיר כל ימיו לרבנן דלעיל נזירות אחר נזירות ולרבי נזירות ארוך: מכאן ועד מקום פלוני פחות מל' יום נזיר שלשים יום. מידי דהוה אאומר הריני נזיר יום אחד דהוי נזיר ל' יום ואם לאו נזיר כמנין הימים וכדפרישי' לעיל דמיירי כשהחזיק בדרך: כמנין ימות השנה מונה נזירות כמנין ימות השנה. דהיינו שס"ה חדשים יהיה נזיר נזירות אחר נזירות ומגלח בינתיים ומביא קרבן כיון דקאמר כמנין משמע נזירות ולא נזירות ארוך: אמר רבי יהודה מעשה היה וכיון שהשלים מת. רבי יהודה לסיועי' לתנא קמא קאתי וקאמר מעשה היה וחיבוהו חכמים נזירות הרבה וכיון שהשלים כולו מת: וליחזייה כאילו היא מלאה קישואין ודילועין ותהוי ליה תקנתא. אמתני' קא פריך דקאמר רואין כאילו היא מלאה חרדל ואין לו תקנה והוא הדין דמצי למיפרך וליחזי כמאן דמלי בצק ולא נתכוון זה אלא לנזירות אחד [וניקל] עליה וקצת קשה דהיאך ניקל עליה מספק ויש לומר דהתם תנן במסכת טהרות (פ"ד מ"ז) ספק נזירות להקל וא"ת והא לעיל גבי מכאן ועד סוף העולם פריך לחומרא ויש לומר דהתם לא ידע שום צד דמצי למימר לקולא בלישנא דמכאן עד סוף העולם ולפום ריהטא משמע דנזירות קבל עליה מכאן ועד סוף העולם ולכך פריך לחומרא ממשמעות לשונו אבל הכא קס"ד דאין אדם מכניס עצמו לדבר דספקו חמור מודאי שעל ידי ספק יהיה חמור לו מאילו קבל עליו נזירות ודאי כמו שאם בבירור לחרדל נתכוין מונה נזירות אחר נזירות לעולם ומגלח בין כל אחת ואחת ומביא קרבן והשתא דאיכא לספוקי [דלקישואין או] לבצק נתכוין משיגלח פעם אחת שוב לא יחול עד שיביא קרבן וקרנן אינו יכול להביא דשמא לבצק נתכוין לחד נזירות וקמייתי חולין בעזרה: שיהא בכרי זה מאה כור ומצאו שנגנב. ואין אנו יודעין אם היו בו מאה כור אם לאו ר"ש אוסר דספק נזירות להחמיר דחיישינן דלמא היו בו מאה כור ולקמן מפרש תקנתא לר"ש דאומר קודם שיתחיל למנות ימי נזירותו אם היו בו מאה כור והריני נזיר מדבורי הראשון הנה אשלים נדרי ומביא קרבנותיו ואם לא היו בו מאה כור ואם כן בדבורי לא היה בו ממש הריני נודר בנזיר מעכשיו ויהיה נזיר שלשים יום ויביא קרבנותיו ואין כאן חולין בעזרה כי הוא נזיר שלשים או מכח דיבור הראשון או מכח דיבור השני ואם תאמר ומאי ספקו חמור מודאי הרי הוא נפטר בנזירות אחת ובקרנן אחד כאילו בודאי היו בו מאה כור ויש לומר דיכול לבא לידי חומרא כגון אם נטמא קודם שהתנה דהשתא הוי ספק נזיר טמא ואין לו תקנה דלא יוכל להביא אשם טמא על הספק שלא היו בו מאה כור וקא מייתי חולין בעזרה ואסור ביין ובתגלחת לעולם [דשמא] נזיר הוא ואינו יכול לפטור מנזירותו אם לא בהבאת אשם טומאה וזה אין בא על התנאי אבל נטמא אחר שהתנה אז הוה ודאי נזיר טמא ומייתי אשם טומאה והדר משלים נזירותו: רבי יהודה מתיר שספק נזירות להקל. דהוא לא קיבל עליו אא"כ ימצא בו מאה כור וכן במתני' רואין אותה כאילו מלאה בצק ויפטר בנזירות אחת: אפי' תימא רבי יהודה התם לא נחית לנזירות כלל. כלומר אין להטיל עליו נזירות דשמא לא היו בו מאה כור: הכא נחית לנזירות במאי לסלוקיה מיניה. כלומר במתניתין על כרחין חייב לנזירות אחת ואפילו אי בצק אמר וכיון שירד לנזירות אינו יכול להסתלק כמו שמפרש והולך ופריך אמאי אינו יכול להסתלק ליחזי כאילו היא מלאה קישואין או מלאה בצק ותיהוי ליה תקנתא דסלקא דעתך דנזירות קביל עליה כלומר יגלח ממה נפשך לסוף שלשים יום ויביא קרבן דאי חדא נזירות קביל עליה שפיר קמגלח ואי נמי חרדל קביל עליוהי מצי לגלוחי אחר שלשים יום דקא סלקא דעתך אי אמר חרדל לנזירות קביל עליה כלומר הרבה נזירות ולא נזירות אחת ארוך וכיון שיגלח לסוף שלשים שוב לא תטיל עליה נזירות לרבי יהודה דמאן לימא לן דחרדל קביל דלמא בצק והשלים נדרו והשתא דמי לההיא דכרי דאמר רבי יהודה מתיר ואמאי אינו יכול להסתלק ומשני רבי יהודה סבר לה כרבי דהאמר חרדל הך נזירות ארוך קביל עליה ועד יום מותו לא מצי לגלח הלכך הכא ע"כ נחית לחד נזירות אפילו אי בצק קביל וכיון שאתה מורידו לנזירות אפילו לרבי יהודה תו לא מצי להסתלק דשמא חרדל קביל עליה ונדון עד יום מותו נזירות חד וארוך ולא דמי לההיא כלל דאינו יורד לנזירות לרבי

יהודה:

(תוספות)

דר' יהודה סבר לה כרבי דתנן רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום ואיזהו שמגלח אחת לשלשים יום האומר [הרי] עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים ורבי יהודה מי סבר לה כרבי והתנן הריני נזיר כמנין ימות החמה וכו' א"ר יהודה מעשה היה וכיון שהשלים מת אא"כ נזירות קא מקבל עליה היינו טעמא דכיון דהשלים מת אלא א"א חדא נזירות קבל עילויה מי הוי השלמה כלל ועוד מי סבר לה כרבי והא תניא רבי יהודה אומר הריני נזיר מנין הילקטי קיץ ומנין שבלי שמיטה מונה נזירות כמנין הילקטי קיץ וכמנין שבלי שמיטה מנין נזירות כמנין ימות החמה מונה נזירות כמנין ימות החמה כמנין ימות החמה מונה כימי הלבנה מונה כימי הלבנה רבי אומר עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה וכמנין ימות הלבנה רבי יהודה סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כותיה בחדא נזירות קביל עילויה ופליג עליה בחדא דאילו רבי יהודה שני ליה מונה ורבי לא שני ליה מונה: ת"ר הריני נזיר כל ימי חיי הריני נזיר עולם הרי זה נזיר עולם אפילו מאה שנה אפילו אלף שנים אין זה נזיר עולם אלא נזיר לעולם: ת"ר הריני נזיר ואחת מונה שתים ועוד מונה שלש ושוב מונה ארבע פשיטא מהו דתימא ושוב כי כולהו והויא ליה שית קמ"ל דלא: ת"ר הריני נזיר סומכוס אומר הן אחת דיגון שתים טריגון שלש טטרגון ארבע פונטיגון חמש: ת"ר בית עגול דיגון טריגון אינו מטמא בנגעים טטרגון מטמא בנגעים מ"ט למטה הוא אומר [\[ויקרא יד-לז\]](#) קיר קירות למעלה הוא אומר קיר קירות הרי כאן ארבע:

רש"י דרבי יהודה סבר לה כרבי. דאמר במתני' כי אמר הריני נזיר כשער ראשי אין זה מגלח אחת לשלשים יום משום דנזירות אריכתא קביל עילויה ולעולם אין לו תקנה שהרי שערות ראשו מרובין משני חייו ה"נ הריני נזיר מלא הקופה נזירות אריכתא קביל עילויה ואינו מגלח ומביא קרבן בסוף כל שלשים וכיון דההוא חד נזירות משך כמלא הקופה לא מלית אמרת דליחזייה כאילו היא מלאה קישואים ולכי משלים נזירות כמנין קישואים שיכולין ליכנס לתוכה לייתי קרבן דהואיל ועייל נפשיה לנזירות ואיכא למימר דחדא נזירות אריכתא כמנין חרדל קיבל עליו לא מיייתי קרבן מספיקא דלמא פגע לאיתויי חולין לעזרה והלכך לרבי יהודה נמי לא מלי לסלוקי נפשיה מנזירות דלייתי קרבן ומש"ה לית ליה תקנתא: ומי סבר לה ר' יהודה כרבי והתניא הריני נזיר כמנין ימות החמה מונה נזירות כמנין ימות החמה. שיהא מונה שס"ה נזירות של שלשים ונמלא שיהא נוהג נזירות שלשים שנה: אמר רבי יהודה מעשה: באחד שאמר הריני נזיר כמנין ימות החמה וכיון שהשלים נזירותו לסוף שלשים שנה מיד מת אי אמרת בשלמא נזירות של שלשים קיבל עליו כמנין ימות החמה משכחת לה דכיון שהשלים מה: אללא אי אמרת דחדא נזירות של שס"ה קיבל עליו וכל חדא וחדא תהוי שס"ה ימים ולכך דיהוי נזיר שס"ה פעמים שס"ה ימים כמנין ימות החמה וכדברי רבי דאמר דאין זה נזיר שיהא מגלח בסוף שלשים אללא כל שס"ה ימים יהא נוהג נזירותו: מי הוי .

השלמה כלל. בשני דרבי יהודה מי הו' איניש דחיי כולי האי כס"ה ימים [שס"ה פעמים] שרריך לנהוג נזירות בעלמא אלא מדקאמר ר' יהודה כיון שהשלים מת ש"מ לא ס"ל כר'. ליסנא אחרינא והתניא הריני נזיר כמנין ימות החמה כל' כל זמן שהחמה זורחת דהיינו עד סוף העולם: מונה נזירות כמנין ימות החמה. כלומר כל ימיו יהא מונה נזירות של ל' ומגלח ומביא קרבן וא"ר יהודה מעשה ב'אחד שהזיר בכך וכיון שהשלים מת אי אמרת בשלמא נזירות של שלשים קיבל עליו היינו דקאמר כיון שהשלים מת דכל קרבן וקרבן דמייתי לסוף תגלחת השיבי ליה כמשלים אלא אי אמרת דחדא נזירות קיבל עליוהי עד ימות עולם ואסור לגלח כל ימיו מאי השלמה איכא הכא הא אכתי אילו הוה קיים הוה מיבעי ליה למיקם בנזירות ועוד מי סבר לה כרבי: והתניא בהדיא רבי יהודה אומר הריני נזיר כמנין הילקטי קיץ. כמנין שבילים שעושים קיימי תאנים בין הקציעות כדי שיהו מהלכים בינתיים ולא יהו נדרכים ברגל: וכמנין שבלי שמיטה. דבשנת השמיטה אין השדות נזרעות ומניחין בהן שבליים של אשתקד ולפי שהן מועטין ונוח למנותן קאמר הכי ואית דגרסי כמנין שבילי שמיטה שהשדות הפקר וכל העם עושה שבילים בתוכו ואין בעל השדה מעכב על ידו: מונה נזירות כמנין הילקטי קיץ ושבילי שמיטה. ויהא מגלח כל ל' ול' למנין הילקטי קיץ אע"ג דלא אמר נזירות עלי אלמא לית ליה לרבי יהודה הא דרבי דאי לרבי אי הוה התם מאה לקיטי קיץ כריך להיות מונה נזירות אריכא מאה פעמים מאה יום או נזירות אריכא מאה יום: מנין שאני. דהיכא דאמר כמנין ימות החמה או כמנין הילקטי קיץ אפילו רבי מודה דנזירות קביל עליה ומגלח אחת לשלשים והיינו נמי דקאמר רבי יהודה לעיל כיון שהשלים מת אבל גבי קופה דנזירות אריכא קביל עליה אפילו רבי יהודה מודה דספק נזירות להחמיר וכדפרישנא: רבי אומר עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה. לא יהא מגלח אחת לשלשים הא לא אמר נזירות אלא הריני נזיר כמנין ימות החמה חדא נזירות הוא קביל עליה כמנין ימות החמה עד עולם כדלעיל או לאידך ליסנא שס"ה פעמים שס"ה ימים: שני ליה מונה. דמנין שני ליה והו' כמ"ד נזירות עלי: אפילו מאה שנה אין זה נזיר עולם אלא זה נזיר לעולם. דחדא נזירות אריכתא הוא דהויא משום דאית ליה קיטותא כדאמרין לעיל: הריני נזיר ואחת מונה שהים. כי אמר ואחת כמאן דאמר ונזירות אחרת דמי: האומר הריני נזיר ואחת ועוד. מונה שלש נזירות אמר הריני נזיר ואחת ועוד ושוב מונה ארבע: מהו דתימא. הא האי דקאמר ושוב משמע כאילו אמר ושוב ליהוי עלי נזירות כי הנך דאמרין והויין להו שית קמשמע לן: סומכוס אומר. הריני נזיר הן חייב בנזירות אחת ואם אמר הריני נזיר דיגון מונה ב' טריגון מונה ג' טריגון מונה ד' פונטיגון מונה ה' שכן מונין בלשון יון ואשמועינן דככל לשון יכול אדם לקבל עליו נזירות: בית עגול. שאין לו זווית או בית דיגון שאין לו אלא שתי זוויות או טריגון שאין לו אלא שלשה או פונטיגון שיש לו חמש זוויות אין מטמא בנגעים טריגון שיש לו ארבע זוויות מטמא: מ"ט למטה הוא אומר קירות. ואם פשה הנגע בקירות הבית: ולמעלה הוא אומר. והנה הנגע בקירות הבית מדהוה ליה למיכתב בתרוייהו קיר דמשמע חד וכתב קירות דמשמע תרי אלמא ד' בעינן כדמדכר להו בליסנא דקרא ומראיהן שפל מן הקיר לא קא חשיב אלא הני דכתיב בהו ליסני יתירי קחשיב: (רפ"י)

תוספות ורבי יהודה מי סבר ליה כרבי. דהאומר חרדל והתנן הריני נזיר (מן החרצן) כמנין וכו' אמר רבי יהודה מעשה וכו' אי אמרת בשלמא נזירות הרבה קביל עליה. דכיון שהשלים מת כלומר נראה נופל בו לשון השלמה שהרבה נזירות שחייבוהו חכמים כיון שהשלים אותם מת אלא אי אמרת חדא נזירות ארוך קביל עליה מי הויה השלמה כלל פי' מי שייך ביה לשון השלמה כלל והרי הוא נזיר נזירות אחת שלא יגלח כמנין ימות החמה ואין שייך בו לשון השלמה כלל (אלא מאי) לרבי יהודה נזירות הרבה קביל עליה היינו טעמא מכיון שהשלים מת [שאחר] שלשים יום מת כמו מילתא דת"ק דאמר מונה מנין נזירות כמנין ימות החמה אלא אי אמרת חדא נזירות מי הויה השלמה דידיה [כהשלמה דת"ק] ואם כן הוא מעשה לסתור ומדמייתי ר' יהודה בתר מילתא דת"ק ומעשה וכו' מכלל דמייתי ראייה למילתיה דת"ק כמו שכתבתי. (הגה"ה): מנין הילקטי. כשמייבשין התאנים עושין תילין תילין מתאנים ליבש עד אין מספר ומנין שבילי שמיטה וכן בשמיטה אין השדות זרועות ומרבין בהן שבילים: מונה נזירות מנין הילקטי קיץ. אלמא נזירות הרבה קביל עלויה לר' יהודה ומשני מנין שאני פי' ודאי כי אמר מנין נזירות קביל עליה אבל כי אמר כחרדל או כהילקטי ולא הזכיר מנין חד נזירות ארוך קביל עליה כרבי: ומי שאני לרבי מנין. היה סובר כיון דר' יהודה כרבי סבר ליה ושני ליה בין אמר מנין בין לא אמר מנין ה"נ שני ליה לרבי ומש"ה פריך רבי אומר עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה אלמא דלשון כמנין בלא נזירות לא משמע לרבי אלא חד נזירות ארוך ומשני ר' יהודה סבר לה כוותיה בחדא דחד נזירות קביל עליה כי אמר חרדל ופליג בחדא דר' יהודה שני ליה מנין ורבי לא שני ליה מנין: הרי זה נזיר. כאבשלום ומיקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה כו' וכדפירשנו לעיל: אמר מאה שנה או אלף שנה נזיר לעולם ואינו מגלח ואינו מיקל עד יום מותו: נזיר ואחת מונה שתי נזירות. לפי שהוסיף לומר ואחת ועוד מוסיף ומונה שלשה כשאמר נזיר ואחת ועוד ושוב [ארבע] ומקשה פשיטא מהו דתימא ושוב כי כולהו ומני שית קמ"ל דלא: [הריני] נזיר סומכוס אומר הן אחת. פי' אם אמר הן הוא אחת כדאמרן בעלמא (שבת דף לא:) שכן בלשון יוני אחת קורין הינ"א: דיגון שתיים. בלשון יון טריגון שלש טטרגון ד' פונטיגון ה' כמו בלשון יון: בית עגול. דהואיל ואין לו ד' זויות אין מטמא בנגעים כדמסיק מקיר קירות והיינו טעמא דכולהו: (תוספות)

פרק שני - הריני נזיר

דף ט - א

מתני' הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר אמר רבי יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי הן עלי קרבן: **גמ'** הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש אומרים נזיר ואמאי **[במדבר ו-ד]** מכל אשר יעשה מגפן היין אמר

רחמנא ב"ש סברי לה כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וב"ה סברי לה כרבי יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי נדר ופתחו עמו הוא ובית שמאי נמי נדר ופתחו עמו הוא אלא ב"ש סברי לה כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר כי קאמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לאיתשולי הוא דקאתי וב"ש לטעמייהו דאמרי אין שאלה בהקדש וכיון דאין שאלה בהקדש אין שאלה בנזירות ובית הלל סברי כר"ש דתנן ור"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים

רפ"י מתני' הריני נזיר מן הגרוגרות וכו' ב"ש"א נזיר. לכיון דאמר הריני נזיר חל עליה נזירות וכי הדך ואמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לא אמר כלום: ובה"א אינו נזיר. לכיון דאמר מן הגרוגרות לא שייך שום נזירות בגרוגרות ודבילה: א"ר יהודה אף ב"ש לא אמרו. שיהיה בו שום נזירות כלל אלכא לפי מה שאמרו שחוששין לדבריו בזמן שאומר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה והרי הן עלי קרבן כלומר שאסורין עליו כקרבן שיהיה נדור מלאכול מהן אבל משום נזירות אין חוששין בו כל עיקר: גמ' ולדברי ב"ש אמאי הוי נזיר. בתמיה מכל אשר יעשה מגפן היין אמר רחמנא ליהוי נזיר אבל מגרוגרות ודבילה ללאו מגפן היין הוא לא: ב"ש אית להו כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה. ערך כלי עלי אדם יודע שאין ערך לכלי וחייב בכל דמי ערכו אף ה"נ כי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות יודע הוא שאין. נזרין מן הגרוגרות ואין מוציא דבריו לבטלה ומקבל עליו נזירות גמורה: וב"ה. דאמרי אינו נזיר סבירא להו כרבי יוסי דאמר במס' תמורה בפ' כיצד מערימין (דף כה:): דבגמר דבריו אדם נתפס וכיון דאמר בגמר דבריו מן הגרוגרות ומן הדבילה תפוס לשון אחרון ולא חיילא עליה כלל וא"ת הא אמר ר' יוסי דאף בגמר דבריו אדם נתפס ומדקאמר אף ליהוי נזיר משום תפוס לשון ראשון הא ל"ק דהיכא א"ר יוסי אף בגמר דבריו אדם נתפס כגון שהיתה לו בהמת חולין ורוצה להמיר אותה על שתי בהמות קדשים שלפניו אחת עולה ואחת שלמים ואמר זו תמורת עולה ותמורת שלמים לכיון דאפשר לקיים דבריו הראשונים והאחרונים תמכר ויביא בדמי חזיה עולה ובדמי חזיה שלמים אמרינן דאף בגמר דבריו אדם נתפס שכן היתה כוונתו מתחלה לכך לשם עולה ולשם שלמים אלא שלא היה יכול להוציא את שניהם מפיו צבת אחת ואמר בזו אחר זו אבל גבי נזירות ליכא למימר הכי הוה ליה האי נדר ופתחו עמו שלא הזיר אלא מן הגרוגרות והואיל ללא חייל עליה נזירות בגרוגרות אין בדבריו כלום ואינו נזיר כלל: ולב"ש נמי. כיון דהאי נדר פתחו עמו אמאי הוי נזירות כלל הא פתחו עמו דאינו רוצה להיות נזיר אלא מן הגרוגרות וכל היכא דפתחו עמו אפילו ר"מ מודה: אלא ב"ש סברי לה כר"מ. ומש"ה כיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר ודאי והאי דלכתה הכי אמר מן הגרוגרות לאיתשולי הוא דקאתי דקאמר כשנזרתי לא נזרתי אלא מן הגרוגרות ומיהו אפ"ה מותר ביין דב"ש סברי אין שאלה בטעות להקדש ולא לטעות בנזירות דההקדש דמי כדכתיב קדוש יהיה גדל פרע (במדבר ו): וב"ה סברי. כיון דלא הזיר כשאר הנזרין שאין נזרין אלא מן היין אין שום נזירות חל עליו לאית להו כר"ש דתנן כו' לבסוף קתני לה: מתני' דקתני לב"ה דאפי' נדור לא הוי. ב"ש דסברי נדור מן הגרוגרות ונזיר מן היין סברי להו כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר ה"ז נזיר והוי נמי נדור מן הגרוגרות דסברי לה כר' יהודה דאמר שאסורין עליו כקרבן ומתני' קתני דב"ש סברי

נזיר ותו לא: ובה"א נדור. מן הגרוגרות ודבילה ואינו נזיר מן היין משום נדור ופתחו עמו הוא ומתניתין קתני דבית הלל אומרים אינו נזיר דבין לרבי יהודה בין לתנא קמא לדיה אלביא דבית הלל אינו נדור ואינו נזיר: לישנא אחרינא אמרי לה כו' נדור ואינו נזיר ותנא קמא דר' יהודה אמר דנזיר אלביא דב"ש והיינו ללא כרבי נתן: (ה"ש)

תוספות מתני' הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר. כל דין נזירות עליו ונהי דנחית לפרושי ולא פירש מיוצא מגפן היין ובגמ' מפרש טעמא. בתוספתא (ריש פ"ב) כינויי כינויין בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר איזה כינויי כינויין האומר הריני נזיר מן הדבילה ולמה קרי ליה כינויי מה שיך דבילה בנזירות וי"ל דבירוש' קרי לדבילה תירוש: אמר ר' יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי עלי קרבן. רבי יהודה. פליג אתנא דמתניתין אליבא דב"ש וקאמר דלא הוי נזיר לדין נזירות כיון דלא נדר מאשר יוצא מגפן היין אלא נדור הוי מן הגרוגרות ומן הדבילה כאילו אמר הרי הן עלי כקרבן וא"ת והא איהו נזיר קאמר ואיך יהיה נזיר וי"ל דנזיר לשון הפרשה וכאילו אמר הריני פרוש מן הגרוגרות וא"ת והא בנדרים (דף יג.) מוכח לרבי [יהודה] אמר קרבן לא הוי נדר בקרבן עד שיאמר כקרבן בכ"ף וי"ל דה"מ כשלא אמר עלי אלא ככר זה קרבן אבל כי אמר ככר זה עלי קרבן א"צ לומר כ"ף: אין אדם מוציא דבריו לבטלה. נחלקו בערכין (דף כ. ע"ש) בהאומר ערך כלי עלי דאין ערכין לכלי רבנן פטרי ליה מכלום ור"מ פליג ואמר אדם יודע שאין ערך לכלי וגמר ואמר לשם דמים ונותן דמי הכלי להקדש לפי שאין אדם מוציא דבריו לבטלה וה"נ אדם יודע שאין נזירות בגרוגרות וגמר ואמר לשם נזירות יין וב"ה סברי לה כר' יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי נדר ופתחו עמו הוא דר' יוסי בהאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים תרעה עד שתסתאב ותמכר וחצי דמיה לעולה וחצי דמיה לשלמים ה"נ בגמר דבריו שאמר גרוגרות נתפס וכיון שאין נזירות בגרוגרות לא הוי נזיר ואע"ג דבתחלה אמר הריני נזיר חזר בתוך כדי דבור ואמר מגרוגרות ובגמר דבריו אדם נתפס כאילו נדר ובתוך כדי דבור מצא פתח לו וחרטה דכיון שנדרו ופתחו עמו לא חל כלל וא"ת והאמר ר' יוסי בגמר דבריו אדם נתפס הוי פי' אף בגמר דבריו אדם נתפס והוי תמורת עולה ותמורת שלמים וה"נ נתפוס לשון ראשון נמי דקאמר נזיר ויהיה נזיר מיין. ונזיר מן הגרוגרות וי"ל דהכי מפורש בתמורה (דף כו.) היכא דדבריו סותרין זה את זה וליכא למימר דסיפא לפרושי תחלת דבריו קאתי הלכך חיילי ב' הלשונוות לר' יוסי והוי תמורת עולה ותמורת שלמים אבל במתני' איכא למימר דסיפא לפרושי רישא כלומר (כיון) האי דקאמר נזיר לאו מיין קאמר אלא מגרוגרות והלכך גמר דבריו עיקר הן ליתפס בהן ולא בתחילת דבריו והכי מתיישב לי דלא תקשה מדר' יהודה אדר' יהודה דר' יהודה אית ליה במתני' דנזיר הוי מגרוגרות ולא נזיר מיין אפי' לב"ש ואמאי והא שמעינן ליה לרבי יהודה דפליג אדרבי יוסי בההיא דתמורה (ג"ז שם) וקאמר תפוס לשון ראשון ה"נ נתפוס לשון ראשון וליהוי נזיר מיין אלא ודאי דוקא בתמורה פליגי דהדברים סותרין זה את זה וליכא למימר דדיבור האחרון מפרש אבל הכא ודאי דאיכא למימר דפרושי קאתי י"ל דודאי דלפרש בא ולומר לאו איין נדרתי וניחא נמי דלא קאמר דב"ש סברי כר' יהודה דאמר תפוס לשון ראשון עיקר להכי הוי נזיר מיין אלא ודאי לא שייכא ההוא פלוגתא להכא וא"ת ואמאי קאמר ב"ה כר' יוסי לימא דסברי ב"ה כרבנן דר"מ בערכין (דף כ.) דאמרי אדם מוציא דבריו לבטלה וי"ל דלא ניחא ליה לאוקמי ההיא פלוגתא דר"מ ורבנן בפלוגתא דב"ש וב"ה דא"כ ר"מ כב"ש להכי קאמר ב"ה כר' יוסי ומעתה אפילו דערכין יכול לסבור דב"ה דמתני' מטעמא דקאמר דבגמר דבריו אדם נתפס וא"ת ולר"מ מ"ש דבערך כלי מתחייב דמים מטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה לעולם וי"ל דלא דמי דהתם נהי דאין שייך ערך לכלי דמים מיהא שייכא ביה ואדם זה נתכוון ליתן להקדש מה שיוכל הלכך נותן דמיו וקרי להו ערך לדמי הכלי משום דערך האדם נמי הוי דמים להכי קרי דמי כלי ערך אבל גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוציא דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר ולא מיין אלא מגרוגרות וסיפא לפרושי תחילת דבריו קאתי הלכך לאו כלום קאמר: לאיתשולי קאתי. לאו דוקא לאיתשולי דהא לא בא לשאלה אלא מתחרט וחוזר בו כאדם שבא לשאל לחכ' על נדרו מחמת חרטה שהחכם מוצא לו פתח וחרטה והוי נדר טעות ובטל: אין שאלה לנזירות. דנזירות

כהקדש דכתיב קדוש יהיה גדל פרע וא"ת תיפוק ליה דאין בו חרטה ותירץ (דשניהם) [דס"ל] דשני הכא דתוך כדי דיבור הוא ואין צריך חרטה וב"ש דהקדש טעות הוי הקדש ולהכי לב"ש לא מהני ביה שאלה וה"נ לא מהני שאלה בנוזיר דאקרי קדושה דכתיב קדוש יהיה וא"ת ומה לו להאריך כל כך ולחזור ולומר ב"ש כר"מ סבירא להו כי פריך ליה מעיקרא ולב"ש נדר ופתחו עמו הוא לישני ליה לאלתר ב"ש לטעמייהו דאין שאלה כו' וי"ל דסד"א דלא אמרינן ב"ש כר"מ ס"ל וחזר בו משום האי קושיא שהקשה הש"ס וא"כ שוב אין יכול לתרץ ולומר דקסבר דאין שאלה דלא אמרינן אין שאלה אלא היכא דחל הקדש רגע אחד שוב אין מועיל בו שאלה אבל הכא נדרו ופתחו עמו הוא ולא חל עליה נזירות אפילו רגע אחד להכי חוזר ואומר בית שמאי כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה והרי חל הנדר רגע אחד וכי אמר מגרוגרות הוה ליה כבא לאיתשולי (וכל שכן) דאין שאלה להקדש: ובית הלל כרבי שמעון דפוטר שלא התנדב כדרך הנודבים. לקמן מייתי פלוגתא הרי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החיטין ור"ש (תוספות)

ב

-

ט

דף

מתני' דלא כי האי תנא דתניא רבי נתן אומר בש"א נדור ונזיר וב"ה אומרים נדור ואין נזיר ב"ש סברי לה כר"מ וכר' יהודה וב"ה סברי לה כרבי יוסי לישנא אחרינא אמרי לה רבי נתן אומר בית שמאי אומרים נדור ואינו נזיר ובית הלל אומרים לא נדור ולא נזיר ב"ש כרבי יהודה וב"ה כר"ש תנן התם האומר הרי עלי מנחה להביא מן השעורים יביא מן החיטים קמח יביא סולת שלא בשמן ולבונה יביאנה בשמן ולבונה חצי עשרון יביא עשרון שלם עשרון ומחצה יביא שנים ר"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים מאן תנא דכי אמר הרי עלי מנחה מן השעורים מביא מן החיטים אמר חזקיה במחלוקת שנויה וב"ש היא לאו אמרי ב"ש כי אמר מן הגרוגרות ומן הדבילה הוי נזיר הכי נמי כי אמר מן השעורין מביא מן החיטים ורבי יוחנן אמר אפילו תימא דברי הכל באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא נדרתי כך אלא כך אמר חזקיה לא שנו אלא שאמר מן השעורים אבל אמר מן העדשים לא מייתי ולא כלום מכדי חזקיה כמאן מוקים לה למתני' כבית שמאי והא עדשים לגבי מנחה כגרוגרות לגבי נזיר דמו וקאמרי בית שמאי הוי נזיר הדר ביה חזקיה ואמאי הדר ביה אמר רבא מתני' קשיתיה מאי איריא דתני מן השעורים ליתני מן העדשים אלא סבר חזקיה כי קאמרי ב"ש התם כרבי יהודה ורבי יוחנן אמר אפילו מן העדשים והא רבי יוחנן הוא דאמר באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא נדרתי כך אלא כך לדבריו דחזקיה הוא דקאמר את מ"ט קא הדרת בד משום דלא קתני מן העדשים דלמא לא מיבעיא קאמר לא מיבעי' כי אמר מעדשים דמייתי מנחה מעלייתא דאיכא למימר מיהדר הוא דהדר ביה ותפוס לשון ראשון אלא כי אמר מן השעורין ודאי דהכי קאמר אי קדשה כמנחת העומר

אמר הרי עלי מנחה להביא קמח מביא סולת. או שאמר הרי עלי מנחה בלא שמן ולבונה כו'. מי לא אמרי ב"ש. דאע"ג ללא קביל להיות נזיר אלא מן הגרוגרות הוי נזיר מן היין הכא נמי כי אמר מן השעורין מייתי לה מסולת של חיטים כהלכתה: ור' יוחנן אמר אפילו תימא דברי הכל. דאפי' ב"ה. מודו בהא דיביא מן החיטים אע"פ שלא התנדב אלא מן השעורים כגון שאמר לכך התנדבתי שעורין שהייתי סבור שמביאין מנחה מהן אבל אילו הייתי יודע שאין נודרין אלא חיטין לא נדרתי שעורין הלכך גמר בנפשיה לאיתווי מידי דבר חיובא להכי יביא מן החיטין: אלא בזמן שהתנדב מן השעורין. דהתם הוא הואיל ומנחת סוטה ומנחת העומר מן השעורים קמייתי להו דממינו קרב לגבי מזבח להכי הוא דאמר לחל עליה נדבת מנחה ויביא מן החיטים: אבל אמר מנחה מן העדשים. שאין במינו קרב לגבי מזבח לא מייתי ולא כלום: מכדי חזקיה כמאן מוקי ליה למתניתין. דמנחות כבית שמאי: והא עדשים לגבי מזבח כגרוגרות לגבי נזיר דמו. וכי היכי דהתם אמרי בית שמאי דהוי נזיר הכא נמי כי אמר מן העדשים יביא מן החיטין: הדר ביה חזקיה. דאמר לעיל ב"ש היא ללא אמרי ב"ש מן הגרוגרות הוי נזיר אלא טעמא דמוקי לה כב"ש דסבר לה כרבי נתן כלישנא בתרא דאית להו לב"ש דנדור ואינו נזיר כר' יהודה דאמר באומר הרי הן עלי קרבן גרוגרות ודבילה כולהו בני נדר נינהו וכי היכי דלהלן אמרי ב"ש דהוי נדור משום דבני נדר נינהו הכא נמי כי אמר מן השעורין הואיל דבני הקרבה נינהו במנחת העומר ובמנחת סוטה להכי הוא דאמרינן דמביא מן החיטין: ואמאי הדר ביה. חזקיה מההיא לוקמא כמעיקרא כת"ק דאמר האומר מן הגרוגרות הוי נזיר גמור אע"ג דנזיר אין אסור בגרוגרות ולוקמא למתניתין דמנחות באומר הרי עלי עדשים מביא מן החיטין אע"ג דעדשים אינן ראויים לגבי מזבח מידי דהוי אגרוגרות לגבי נזיר דהוי נזיר גמור: מתניתין. דמנחות קשיתיה חס איתא דלית להו לב"ש נדור ואינו נזיר ללא סבירא להו כר' יהודה דאמר באומר הרי הן עלי קרבן גרוגרות ודבילה בני נדר נינהו אלא נזיר הוי וכי היכי דלהלן אמרי ב"ש דכי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות הוי נזיר מן היין גבי מנחות מאי איריא דאמר מן השעורין דהוי דבר הראוי לגבי מזבח ליתני מן העדשים דהא עדשים לגבי מזבח כגרוגרות לגבי נזיר דמי אלא מתני' דמנחות כב"ש ולא תני בה מן העדשים אלמא ללא הוי טעמא דיביא מן החיטין אלא משום דהתנדב מן השעורין דבני הקרבה נינהו ודכוותה נמי גבי נזיר כי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות לא הוי נזיר אלא נדור משום דבני נדר נינהו לב"ש אית להו כר' יהודה ומתני' דמנחות כב"ש ולא כב"ה כלל (כלל) דאי כב"ה הא אמרי דאפילו נדור לא הוי משום דבלשון נזירות קא נדר הכא נמי כי אמר מן השעורים לא יביא מן החיטין שלא התנדב כדרך המתנדבין: ור' יוחנן אמר אפילו מן העדשים. יביא מן החיטין: והא א"ר יוחנן כו'. וכדמוקים לה בכגון דקא טעי אלמא דבמידי טעמי בה כגון שעורין משום דבני הקרבה נינהו [קא מוקי] מתני' דמנחות אבל לא בעדשים דאע"ג דאמר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא משגחינן ביה דסתמא דמילתא דשעורין הוא דקא טעי אבל לא בעדשים: לדבריו דחזקיה. קא"ל ר' יוחנן והכי קא"ל מ"ט דהרת בך משום ללא קתני ביה עדשים: דלמא לא מיבעיא קאמר' ללא תימא דכי אמר מן העדשים דמייתי מנחה מעלייתא משום דאיכא למימר דכי אמר הרי עלי מנחה מעלייתא קבל עילויה והא דאמר בתר הכי מן העדשים משום דקא בעי למיהדר ביה קאמר דמידע ידע דמן

העדקים אין מצויאים כלום והרי לפטור עלמנו קאמר ותפוס לשון ראשון ויציא מן החיטין: אללא כי אמר מן השעורין. ולחי לכית כך למימר הכי דהואיל ובמינו קריבין לכהקריב קאמר והכי קאמר אם אפשר דקדשה כמנחת העומר (רפ"י)

תוספות פוטר וא"ת למה הוצרך לומר ב"ה כר"ש לימא ב"ה לטעמייהו דאמרי יש שאלה להקדש וי"ל משום דאכתי לב"ה נהי דנזיר מיין לא הוי נדור מיהא ליהוי מן הגרוגרות להכי קאמר כר"ש דפוטר לגמרי שלא התנדב כדרך המתנדבים שאם בא להיות נדור מן הגרוגרות הל"ל בלשון קונם כדרך הנודרים: ב"ש סברי כר"מ. דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה להכי הוי [נזיר וכרבי יהודה] דמתני' דאמר נדור הוי וב"ה סברי כר' יהודה דמתני' דנדור מיהא הוי ודלא כר"ש דפוטר לגמרי: ב"ש כר' יהודה. ונדור מיהא הוי וב"ה כר"ש ואפילו נדור לא הוי: יביא מן החיטין. שאין מנחה באה שעורין אלא דחוטא ומנחת קנאות: יביא עשרון שלם. שאין מנחה פחותה מעשרון והוי טעמא דכולהו: לאו אמרי ב"ש מן הגרוגרות ומן הדבילה הוי נזיר. אע"ג דגרוגרות לא שייכי לנזירות כלל מטעמא דפרישית לעיל משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ה"נ מן השעורין אע"ג דלא שייכי שעורין למנחה יביא חיטין דאין אדם מוציא דבריו לבטלה: באומר אילו הייתי יודע כו'. בב"ת גרסי' באומר כלו' באומר בפירוש אילו הייתי יודע שאין נודרים שעורין כו' אבל טעיתי לומר דנודרין שעורין כמנחת חוטא וקנאות ולולי זה הייתי נודר חטים להכי מייתי חטין וכן בקמח טעה במנחת קנאות ובשמן ובלבונה וכן בחצי עשרון לא ידע שצריך להביא עשרון שלם: לא שנו אלא מן השעורים. דמצי למיתלי בטעות כיון דאיכא אוחרי דהויין משעורים אבל מן עדשים לא מייתי כלום דליכא למיתלי בטעותא דליכא של [עדשים]: מכדי חזקיה כמאן מוקי לה מתני'. דמנחות כב"ש כו' ואומרים ב"ש דהוי נזיר מטעם דאמרי' אין אדם מוציא דבריו לבטלה א"כ אפי' עדשים נייתו חיטין: הדר ביה חזקיה מההיא. פי' ממאי דאוקי לה מתני' דמנחות כב"ש ומוקי לה כרבי יוחנן ובאומר: מתניתין קשיתיה כו' ליתני מן העדשים. כלומר אי מתניתין כבית שמאי ומטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ליתני עדשים דהוי רבותא טפי: . התם משום טעותא הוא ובאומר אילו הייתי יודע הלכך כי אמר שעורים איכא למימר דטעה דיש מנחה באה שעורים אבל בעדשים ליכא למיטעי דאין מנחה באה מהם כלל ולא גרס הכא בספר קסבר חזקיה בית שמאי כר' יהודה ובמנחות פ' המנחות והנסכים (דף קג.) לא גרסינן ליה והתם גריס אלא ש"מ משום דהוא בשעורים טעי בעדשים לא טעי ורבי יוחנן אמר [כו'] דאיכא למימר מיהדר הוא דקמיהדר ביה דדיבור האחרון סותר הראשון דכשאמר מנחה משמע מנחה כשרה מסולת וכי הדר אמר מעדשים הדר מדבור ראשון ותפוס לשון ראשון: אלא כי קאמר מן השעורין ה"ק לא בא לסתור דבריו ראשונים דאמר הרי עלי מנחה [אלא] לפרש ולומר (כיון) שאמר מן השעורין ואפשר ליקדוש במנחת העומר ובמנחת סוטה תיקדוש ואי לא אפשר לה ליקדוש במנחה לא יתחייב במנחה אחרת קמשמע לן דמייתי חיטין ולעולם כבית שמאי ומשום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה: (תוספות)

או כמנחת סוטה תקדוש אי לא לא קמ"ל דמייתי מן החיטים: **מתני'** אמר אמרה פרה זו הריני נזירה אם עומדת אני אומר הדלת הזה הריני נזירה אם נפתח אני בש"א נזיר

ובה"א אינו נזיר אמר. רבי יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אומרים אלא באומר הרי פרה זו עלי קרבן אם עומדת היא: **גמ'** פרה מי קא מישתעיא אמר רמי בר חמא הכא במאי עסקינן כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו ואמר כסבורה פרה זו אינה עומדת הריני נזיר מבשרה אם עמדה מאליה ועמדה מאליה והלכו ב"ש לשיטתן וב"ה לשיטתן בית שמאי דאמרי מן הגרוגרות ומן הדבילה הוי נזיר הכא נמי כי אמר מבשרה הוי נזיר וב"ה אומרים לא הוי נזיר והא אמרוה ב"ש חדא זימנא אמר רבא תרתי תלת וכן תני ר' חייא תרתי תלת וכן א"ר אושעיא תרתי תלת וצריכי דאי איתמר בהא גרוגרות ודבילה התם הוא דאמרי ב"ש הוי נזיר משום דמיחלפן בענבים אבל בשר בענבים לא מיחלף ואי איתמר בשר הכא הוא דאמרי ב"ש הוי נזיר בבשרא וחמרא אבל גרוגרות ודבילה לא קמ"ל ואי איתמר הני תרתי הני הוא דקאמרי בית שמאי אבל דלת אימא מודו להו לבית הלל ואי תנא דלת בהא קאמרי בית הלל אבל בהך תרתי אימא מודו להו לבית שמאי קמשמע לן דלא אמר רבא מי קתני אם עמדה מאליה אלא אמר רבא כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו ואמר הרי עלי קרבן בשלמא פרה בת קרבן היא אלא דלת בת קרבן היא אלא אמר רבא כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו

רפ"י וכמנחת סוטה תקדוש ומייתנין לה מן השעורין ואי לא לא מייתנין כלל: קמ"ל. דאפ"ה יביא מן החיטין ולעולם לא מלית למידק מתני' דכי אמר מן העדשים לא מייתי ולא כלום: מתני' אמרה פרה. בגמרא מתרלינן כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו ואמר כמדומה לי כסבורה פרה שאינה עומדת לעולם ע"י אדם הריני נזיר ממנה מבשרה אם נתקיים מחשבתה שיהא עומדת מאליה אלך חני אלך ואעמידנה ב"ש לשיטתן דאמרי כי אמר מן הגרוגרות הוי נזיר הכא נמי כי אמר הריני נזיר הוי נזיר וכי אמר מבשרה לאיתשולי קאתי ואין שאלה בזיר וב"ה אמרי אי אמר מבשרה כגרוגרות דמי ולא הוי נזיר ולגבי דלת כגון שהיה דלת נעול לפניו ואמר כמדומה חני שסבור הדלת הזה שאין נפתח ע"י אדם הריני נזיר מנסריו אם נתקיים מחשבתו שיפתח מאליו ונפתח מאליו וב"ש הלכו לשיטתן דכי אמר הריני נזיר הוי נזיר דאין אדם מוליא דבריו לזטלה וכי אמר מנסריו לאיתשולי הוא דאתי ואין שאלה בזיר: א"ר יהודה. לא אמרו ב"ש שיהא נזיר [כלל שהן] לא דברו אלא לענין נדר שאם אמר הריני נזיר מבשרה והרי פרה זו עלי קרבן אם עומדת היא מאליה ועומדת מאליה דהוי נזיר הימנה ואינו נזיר: גמ' כסבורה פרה זו. היינו דקתני אמרה פרה שכן מלינו מהמחשבה שהוליא הכתוב בלשון אמירה כגון ודובר אמת בלזבו (תהלים טו) ויאמר עשו בלזבו (בראשית כז): הריני נזיר. ה"א יתירה משמע הימנה: הא אמרוה ב"ש חדא זימנא. דאם אמר הריני נזיר מן הגרוגרות דהוי נזיר וה"ה נמי לכו אמר הריני נזיר מבשרה ל"ל למתנייה: תרתי תלת. קתני פרה דלת וגרוגרות וכולהו כריכי וכו': משום דמיחלפן בענבים. דפירא בפירא מיחלף ואית להו לבית שמאי דכינזירי כינזירי נזירות כנזירות מדתני בדרייתא: ואי איתמר בשר. לחודיה ה"א הכא הוא דאמרי ב"ש דהוי נזיר דבישרא וחמרא אורחיהו דאינשי דאמרי בהדי הדדי ואמטו להכי איכא למימר כי אמר מבשרה כמ"ד מיין דמי: אבל גרוגרות ודבילה. דלאו בהדי יין נינהו אימא דלא תיהו להו שם כינזירי קמ"ל: ומי קתני אם עמדה מאליה. אם עומדת סתם קאמר בין מאליה בין ע"י אחרים: אלא אמר רבא כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו ואמר הרי עלי קרבן. כלומר שהיתה פרה רבוצה לפניו

ואמר כסבורה פרה זו שאינה עומדת מעכבת אני כאן שלא לעמוד לעולם ואפילו על ידי אדם:
ואמר הכי עלי קרבן. כלומר שהזיר עלמנו ממנה אם לא יעמידנה ועמדה מאלויה: (ר"י)

תוספות פרה זו. כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו משמע ליה דהיתה רבוצה מדקתני אם עומדת אני לשנויא דרמי בר חמא יש לפרש לישנא דמתני' הכי אמר פי' אמר אדם הרואה הפרה הרבוצה (הא מדקתני הריני עומדת מכלל דרבוצה היא) אמר אמרה פרה זו (פי' סבורה פרה זו) כלומר סבורה פרה זו בלבה מה שהיא רבוצה ומסתמא מחשבה זו בלבה מחמת שרבוצה כ"כ שאינה יכולה לעמוד מאליה ולא שהפרה עצמה מחשבת כן שהרי אין לה דעת לסבור ולחשב אלא כלומר בני אדם העוברים ורואים אותה רבוצה כל כך בכח סבורים בלבם לומר כן ולפי שהרואה הפרה חושב כן בלבו על הפרה לפיכך תולה המחשבה בפרה עצמה כמו והאניה חשבה להשבר (יונה ולא שהאניה חשבה כן אלא האדם הרואה האניה חושב עליה להשבר ותולה הפסוק המחשבה באניה ה"נ תולה המחשבה בפרה הריני נזיר אם עומדת הריני מוסב על האדם המקבל עליו הנזירות להכי קאמר הריני נזירה מפיק ה"א הריני נזיר מבשרה אם עומדת ורמי בר חמא מוסיף על לשון המשנה אם עומדת מאליה כי מאליה אינו מלשון המשנה אני צריך לדחוק ולפרש שמוסב על האדם המקבל הנזירות וה"ק אם עומדת מאליה אני נזיר מבשרה ואע"ג דכבר אמרה הריני נזירה כפל מלה הוא על האדם המקבל הנזירות לכן נראה למהר"ף נ"ע דלפום ריהטא דמתני' משמע שהפרה עצמה אמרה הריני נזירה אם עומדת אני היה נופל בטוב בלשון ולכך נשנית במשנה לשון אני אבל לשנויא דרמי בר חמא לא היה צריך לשנות אני שכבר אמרה הריני נזירה ויתור לשון הוא אלא שהמשנה שנויה כאילו הפרה מדברת וכי היכי דמיירי לישנא דמתני' אפרה ה"נ יש לפרש אדלת. והר"ר יוסף איש ירושלים פירש דה"פ דמתני' אמר פירוש אמר האדם כשראה פרה רבוצה כמדומה אני דאמרה פרה זו הריני נזירה אם עומדת שהיא תואבת לעמוד ואינה יכולה וברצון תדור נזירות אם תעמוד אני אשלים לה דבריה כי הריני נזיר מבשרה אם תעמוד וכולה מתניתין אמלתא דפרה והש"ס מוסיף בה מילתא דאמר האדם וקצת לתמוה על שטה זו דאי איירי שהאדם אומר בפירוש הריני נזיר מבשרה אם היא עומדת א"כ הוי כוליה עניינא דאמרה פרה בכדי דאין דיבורה מועיל כלום ונראה לפרש שאין האדם אומר כלום רק שהיה מספר מילתא דפרה ולא שייך בה נזירות רק שתהא מופרשת לאיסורא שלא יהנה מבשרה הלכך כשאדם מספר לפניו כך בדעתו לקיים עליו שיהיה נזיר מבשרה ופליגי ב"ש וב"ה כאילו אמר האדם בפירוש אני נזיר מבשרה אם תעמוד ומיהו צ"ע דמאי פריך והאמרי ב"ש חדא זימנא [הא] איצטריך לאשמועינן אע"ג דלא הזכיר כלל נזירות והלכו בית שמאי לשיטתן דכי היכי דלא שייכי גרוגרות לנזירות ואפ"ה נזיר הכי נמי לא שייך בשר לנזיר: תרתין תלת. כלומר בב' בג' מקומות בגרוגרות ובפרה ובדלת וצריכי כדמפרש ואזיל דאי איתמר בגרוגרות משום דמחלפי בענבים דתרווייהו פירי נינהו ושמא בדעתו היה לומר ענבים ועלה בפיו גרוגרות ובשר וחמרא זו היא עיקר הסעודה ומיחלף בלשון בני אדם זה לזה וא"ת וליפלוג בבשר [וחמרא] בלא עמידת הפרה (ולא לומר) לשיטתו וי"ל דאה"נ אלא אגב אורחיה קמ"ל דכוונתו שעמדה ר"ל מאליה לקמן מפרש שזהו בכלל קושית הש"ס דפריך אשינוייה דרמי בר חמא: מי קתני מאליה. אם עומדת קתני דודאי אי הוה מאליה במתני' מפורש הייתי מודה לדברייך אך מדלא קאמר מאליה ש"מ דליכא לפרושי בדידך דאי בדידך ליתני הריני נזיר מבשרה ולא ליתלי נזירות בהעמדה [ולכן הקשה] לו שמוסיף על הלשון המשנה מאליה [אבל] הא לא קשיא מאי דמוסיף רמי בר חמא ועמדה מאליה שזה הלשון אין צריך להוסיף אלשון המשנה אלא עיקר הדבר במה שתולה נדרו צריך לשנות התנא ומה שעשתה הפרה אחרי כן א"צ לשנות אלא בעל פה אומר איך נעשה המעשה אחרי כן דודאי שתלה נדרו בעמדה הפרה מאליה דלא הוי נזיר אם לא עמדה מאליה ולכך הוצרך לפרש ועמדה וליכא לפרש בין מאליה בין מאחריים שאין דרך בני אדם לתלות בדבר שיודע שיעשה שאם דעתו להיות נזיר למה תלה בשום דבר וא"ת ומאי קשיא ליה מי קתני מאליה והא כמה משניות דמשנינן חסורי מיחסרא והכי קתני וי"ל דה"מ היכא דמוכח החיסרון אז יש כח להוסיף על לשון המשנה אבל לפי דרמי בר חמא לא מוכח כלום דבמשנה חסר מאליה כיון דאינה תולה מחלוקת התנאים כלל בעמידת הפרה אלא כל המחלוקת בנודר מן הבשר

אי חייל עליה נזירות לכל מילי אי לא לכך פריך מי קתני מאליה דאין לו להוסיף על לשון המשנה כיון דלא מוכח מפלוגתא דתנאי דחסר כלום: הרי עלי כקרבן. פי' הפרה ור"ל אם עמדה אם לא עמדה כדמסיק לקמן אלא דלא שבקיה לסייומי למילתיה עד דפריך ליה: ב"ש סברי תורפיה דההוא גברא משום [אוקמה] בידיה הוא. ואם לא עמדה ר"ל אם לא אעמידה (והכא) [והא] לא אוקמה וחייב להביא קרבן וב"ה [סברי] אם לא עמדה כלל משום דרבוצה והא קמתה וכיון דקמתה אינו חייב להביא קרבן וא"ת והא בלישנא דמתני' קתני הריני נזירה והיכי משתמע קרבן וי"ל דה"ק הריני מביאה בקרבן נזירות אם לא עמדה ואע"ג דקרבנות נזיר אינם באים מבהמה גסה [ה"מ] חובותיו של נזיר אבל היו רגילים להביא נדרים ונדבות עם קרבנות נזירות ואותם באים אף מבקר וצאן הכל לפי נדרו ונדבתו: (תוספות)

דף י - ב

ואמר הריני נזיר מין אם לא עמדה ועמדה מאליה בית שמאי סברי תורפיה דהאי גברא משום אוקמה בידיה הוא והא לא אוקמה ובית הלל סברי משום דרביעא הוא והא קמת אי הכי אימא סיפא אמר רבי יהודה אף כשאמרו בית שמאי לא אמרו אלא באומר הרי הן עלי קרבן פרה מי קא מתפיס בה מידי אלא כגון דאמר הריני נזיר מבשרה אם לא עמדה ועמדה מאליה בית שמאי סברי תורפיה דההוא גברא משום אוקמה בידיה הוא והא לא אוקמה ובית הלל סברי תורפיה דהאי גברא משום דרביעא הוא קמת וב"ה סברי אי לא קמת הוי נזיר והאמרי מבשרה לא הוי נזיר לטעמייהו דב"ש קאמרי לדידן אפי' לא קמת נמי לא הוי נזיר לדידכו דאמריתו הוי נזיר אודו לן מיהת דתורפיה דהדין גברא משום דרביעא הוא קמת ובית שמאי לאו תורפיה דהאי גברא משום אוקמה בידיה הוא והא לא אוקמה:

רש"י ב"ש סברי תורפיה דהאי גברא כו'. כדלקמיה מוקי לה ואמר לנו המור"ה רע"ג דלכא תני לה רבא כהדיא בהך קמייחא דאם לא עמדה ועמדה מאליה דכדן הוא דהוה ליה למיתני הכי כדקאמר לה נמי באידך תירוצא דמתרץ לה אלכא אמורא דמסדר הש"ס כיון דשמעיה לרבא דאמר מילתא דאית בה פירכא לא אנחית לסיומיה למילתיה ופריך ליה כדפריך בשלמא פרה בת קרבן היא והדר מחליף שיטתו דמעיקרא דמוקי לה בכגון דאמר הרי עלי קרבן והדר מוקים לה בכגון דאמר הריני נזיר מין ומסיים למילתא: בשלמא פרה בת קרבן היא. בשלמא לגבי פרה מאית מוקמת לה בכגון דקאמר הרי עלי קרבן דהוי נזיר דהואיל דבת קרבן היא כלומר דקא שייכא בכלל קרבן רע"ג דבקרבתו נזיר לא שייכא איכא למימר כאומר הרי עלי קרבן נזירות דמי והוי נזיר אלכא לגבי דלת היכי קים להו לב"ש הכי בשלמא גבי גרוגרות איכא למימר הואיל ופירי הוא מיחלפי בענבים ויש בלשון הזה לשון נזירות אלכא לגבי דלת כי קאמר הרי היא עלי קרבן אם לא נפתח מי שייך

בקרבת נזירות כלל: אלא אמר רבא כגון שהיתה פרה רבועה לפניו. ואמר כסבורה פרה זו שאינה עומדת לעולם לא מאליה ולא ע"י אדם: ואמר הריני נזיר מיין אם לא עמדה. ומתני' דקתני אם עומדת הכי משמע היא סבורה שתהא מתעכבת אם הריני נזיר אם התקיים מהשבתה שתהא עומדת אם אלא אני לעמידה ועמדה מאליה ומתני' ליכא לאקשווי השתא כדמקשינן לעיל מידי אם עמדה מאליה קתני דהא רבא גופיה לא שני ליה הכא בין עמדה מאליה בין עמדה ע"י אחרים: ובהא פליגי דב"ק סברי תורפיה דהאי גברא עיקר שך זה לא הות אלא אדעתא דאיהו לוקים לה בעל כרחיה והאי דקאמר אם לא עמדה אם לא לעמידה במשמע והלכך כיון דלא אוקמה הוי נזיר: ואמר הריני נזיר מיין כו'. לא אינטריד למימר אלא הריני נזיר אלא משום דמשני לעיל מבשרה אמר הכא מיין לאפוקי משנויא קמייתא וקא מהדר ליה רבי יהודה לתנא קמא לא כשאתה סבור דמתפס בפרה ליהוי נזיר כך אמרו ב"ק אלא אף כשאמרו ב"ק דמיתפס בה לא אמרו אלא באומר הרי פרה זו עלי קרבן דהוי נזיר ואינו נזיר אבל בדלת לא פליגי ר' יהודה דהא לא שייכא לישנא דנדרים גבי דלת כלל: וב"ה אמרי. טעם משום דקמת לא הוי נזיר הא אם לא קמת הוי נזיר: והאמרת. לב"ה דכל היכא דאמר הריני נזיר מבשרה לא הוי נזיר דומיא דמ"ד הריני נזיר מן הגרורות ללא הוי נזיר: לטעמייהו דב"ק קאמרי להו לדין כו': (רש"י)

תוספות ואמר הריני נזיר מיין אם לא וכו'. מתני' דקתני הריני נזיר פי' הריני נזיר מיין כד בשבילה ועמדה מאליה זה אינו מוסיף על לישנא דמתני' אלא לא בלבד דבלשון המשנה אם עמדה והוא מוסיף תיבת לא אלא ממילא אמר שכך נעשה המעשה שעמדה מאליה: ב"ש תורפי' דהוא גברא משום אוקמה בידיה והא לא אוקמה. פי' תורפיה גילוי. דעתו כלומר ב"ש סבירא להו כי אמר האדם כי האי לישנא דעתו לומר כן העולם סבורים שהפרה רבועה כל כך בחזק שאין אדם יכול להעמידה הריני נזיר כלומר אע"פ שאין רצוני להיות נזיר דטריחא לי הריני נזיר אם לא עמדה פי' אין כח בידי להעמידה בכח ואם לא עמדה משם לא כ"ש אם יעמידנה ולבסוף נעשה מעשה שלא טרח בה ולא יגע בה להעמידנה ועמדה מאליה ב"ש סברי אם לא יעמידנה קאמר והא לא אוקמה הלכך חייל נזירות דהא מדין נזיר וב"ה סברי אם לא עמדה משום דרבועה היא בכח כלומר אהא נזיר אם [לא] תעמוד והיא קמתה הלכך לא חייל עליה נזירות וא"ת והשתא נמי תקשי מידי אם לא עמדה קתני וי"ל דכמה משניות משובשות ומשנינן להו בחסורי מחסרה דהכי תולה רבא פלוגתא דתנאי בעמידת הפרה וא"א לו לפרש פלוגתא דתנאי בעמידת הפרה אם לא יוסיף לא בגירסת המשנה והוי מוכח דחסר לא כאן דאי אפשר לו לפרש פלוגתייהו בע"א אבל לשנויא דרמי בר חמא אינו תלוי מחלוקת התנאים (כלומר) [כלום] בעמידה אלא בנודר מן הבשר אי חייל עליה נזירות אי לא ולדידיה ודאי קשה מידי מאליה קתני דלא מוכח מפלוגתא דתנאי דחסר מאליה ולכך אין לו כח להוסיף על לשון המשנה וא"ת וליפרוך ליה בהדיא למה לי פרה רבועה לתנא זה אם עמדה מאליה ליפלוג בהדיא בנודר מן הבשר אי חייל עליה נזירות וליזלו ב"ש לשיטתן וב"ה לשיטתן וי"ל דה"נ פריך מידי מאליה קתני ולא הוקשה לו עיקר קושיא זו אלא לגלגל עליו ולומר כיון דאינה פלוגתא דתנאי כלל בעמידת הפרה אין לך כח להוסיף על לשון המשנה מאליה וכיון דתנאי לא פליגי בעמידת הפרה א"כ תקשי לך טפי (א"כ) למה לתנא להזכיר כלל בעמידת הפרה ליפלוג בנודר מן הבשר וליזלו לשיטתן ולא הזכיר קושיא דמאליה אלא להזכיר לו דפלוגתא דתנאי לא תליא בעמידת הפרה כלל ומעתה תקשי לך קושיא חזקה טפי דליפליגו בבשר להדיא וליזלו לשיטתן: אימא סיפא. מי קא מתפיס בה מידי. כלומר אמאי פליגי רבי את"ק דהפרה לא הויא אלא כקרבן בעלמא הרי לא התפיס בלשונו קונם לומר פרה זו כקונם או כקרבן אלא נזיר מיין להדיא אם לא עמדה כו' אלא ה"ג כגון דאמר הריני נזיר [מבשרה] אם לא עמדה ועמדה מאליה וכו' והשתא נחלקו בלשון כדפרישית לעיל ונחלקו נמי כי נדר מן הבשר אי הוי נזיר לכל מילי וא"ת

והשתא כיון דאוקי רבא פלוגתייהו בעמידת הפרה למה לו להגיה ולהוסיף תיבת לא על לשון המשנה והא יכול לפרש בלא הגהה ותוספת כגון דאמר הריני נזיר מבשרה אם עמדה והעמידה ב"ש משמע להו אם עמדה אם אעמידנה בכח ידי וכן עשה טרח ויגע להעמידנה בכח הלכך הוי נזיר מבשרה וכיון דחייל נזירות אבשרה חייל נמי אכל מיילי דב"ש לשיטתן וב"ה סברי אם עמדה מאליה משמע והוא העמידה ולא עמדה מאליה ולא חייל נזירות אפי' אבשרה י"ל דאה"נ אלא ודאי לא הו פליגי ב"ה לומר דלא ליהוי נזיר דכיון דקאמר יהיה נזיר אם (אמר) עמדה משמע בכל ענין שתעמוד בין ע"י עצמה בין ע"י אחרים הוי נזיר ועי"ל דאין דרך הנודרין לומר בהאי לישנא לב"ש שתלה נזירותו אם עמדה פירוש אם אעמידנה דטרח בה בעל כרחו להעמידה כדי שיחול עליו נזירות דכיון דהפי' להיות נזיר [לימא] בהדיא הריני נזיר למה תלה נדרו בעמידת הפרה אבל בלשון זה דרך העולם לידור אהיה נזיר אם לא עמדה פירוש אם לא אעמידנה כלומר אע"פ שאיני נזיר ברצון הריני מקבל עלי נזירות אם לא יהיה לי כח להעמידנה אהיה נזיר לא שאני חפץ בנזירות להכי מוסיף על לשון המשנה לא כדי לפרש בלשון שרגילות לומר ולידור וא"ת ומאי קא עביד צריכותא לעיל מתרתין תלת והא בהא נחלקו כאן מחלוקת חדש באם לא עמדה מאליה י"מ דשמא כל התירוצים שתירץ הש"ס בשם רבא לא תירץ מעולם ולית ליה בתרי ותלת ולא תירץ רבא כ"א תירוץ אחרון מבשרה אם לא עמדה אבל תירוצי קמאי לא רבא תירץ אלא משום דהקשה ארמי בר חמא הוזכר בש"ס בשמו דה"נ אשכחנא ביבמות פרק החולץ (דף לה:): דקאמר מיתבי הכונס ובביאה לא פליג כלל עליה דהא קאמר בתר הכי בביאה דכ"ע לא פליגי וכן לקמן פ"ג (דף יז.). ובלישנא דבית שמאי סברי תורפיה דההוא גברא וכו' לא שמעינן הא פלוגתא מגרוגרות ויש לומר דע"כ פליגי נמי בנודר מן הבשר דאם לא כן ליפלגו מן היין בהדיא בעמידת הפרה ומדרבי יהודה מוכיח דלא בנודר מן היין פליגי דאהא לא הוה פליג רבי יהודה אלא על כרחך הנודר מבשרה והלכו לשיטתן ואהא קא עביד צריכותא לעיל ומכל מקום גם בעמידת הפרה פליגי דאם כן ליפלוג בבשר להדיא למה לי להזכיר פרה אם עמדה במתני' אלא ע"כ גם בעמידת הפרה נחלקו ואם תאמר ומאי דוחקיה למימר ובית הלל סברי תורפיה דההוא גברא כו' וצריך לומר דבית הלל לטעמייהו דבית שמאי קאמרי לימא דב"ה [סברי] דלא הוי נזיר במה דנזיר מן הגרוגרות וי"ל דע"כ ב"ה אתי לפלוגי נמי בעמידת הפרה דאי בנודר מן הבשר ולטעמייהו ליפלגו בבשר לחודיה דליכא למימר שנה עמידת הפרה לאשמועינן טעמא דבית שמאי דהוי נזיר מבשר כי תלה נדרו בעמידת הפרה וכי טעמא דב"ש לחוד אתא לאשמועינן אלא על כרחך טעמא דב"ה אתא לאשמועינן כי תלה נדרו בעמידת הפרה דלא חל נדרו אפילו על הבשר וא"ת סוף סוף מאי נפקא מינה לבית הלל והלא אפי' כשנזר זה הבשר לא חייל אכל מיילי דנזירות כדמשמע להו בגרוגרות וי"ל דנפקא מינה היכא דנדר מן היין בפ"ה ותלה נדרו בעמידת הפרה דלא חייל עליה נזירות דלבית הלל משמע להו משום דרבוזה היא והא קמתה: (תוספות)

א

-

יא

דף

מתני' מזגו לו את הכוס ואמר הריני נזיר ממנו ה"ז נזיר מעשה באשה אחת שהיתה שיכורה ומזגו לה את הכוס ואמרה הריני נזירה ממנו אמרו חכמים לא נתכוונה זו אלא לומר הרי הוא עלי קרבן: **גמ'** מעשה לסתור אמרת רישא הרי זה נזיר והדר תני מעשה

באשה אחת אלמא בהאי הוא דאסור הא יינא אחרינא שרי חסורי מיחסרא והכי קתני מזגו לו את הכוס ואמר הריני נזיר ממנו הרי זה נזיר ואם שיכור הוא ואמר הריני נזיר ממנו אינו נזיר מ"ט כמאן דאמר הרי עלי קרבן הוא וכ"ת לימא הכי סבר מייתין לי אחרינא ומצערן לי אימא להו הא מילתא דפסיקא להו ומעשה נמי באשה אחת: **מתני'** הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומיטמא למתים הרי זה נזיר ואסור בכולן יודע אני שיש נזירות אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין הרי זה אסור ור' שמעון מתיר יודע אני שהנזיר אסור ביין אבל סבור הייתי שחכמים מתירין לי מפני שאין אני יכול לחיות אלא ביין או מפני שאני קובר את המתים הרי זה מותר ור' שמעון אוסר: **גמ'** ולפלוג נמי רבי שמעון ברישא אריב"ל חלוק היה ר"ש אף ברישא רבינא אמר ברישא לא פליג ר"ש מאי טעמא משום דהוה ליה מתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ור' יהושע בן לוי אמר לך [האי] על מנת כחוץ דמי תניא כוותיה דרבינא אמר הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומיטמא למתים ה"ז נזיר ואסור בכולן מפני שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל: יודע אני שהנזיר אסור ביין: והאמרת רישא אסור ורבי שמעון מתיר אימא נמי הרי זה אסור ור"ש מתיר ואיבעית אימא לעולם לא תיפוך התם

רש"י מתני' אמרו חכמים. כיון דשיכורה היא ואינה זקוקה לשתיה נראין הדברים שלא נתכוונה זו לקבל עליה זה לשם נזירות אלא לומר יאסר עלי כוס זה כקרבן ואינה אסורה אלא ככוס יין זה בלבד: גמ' וכ"ת. אי לאו דנתכוונה לקבל עליה נזירות אלא להיות נידורה ממנו לימא הכי בהאי ליטנא הרי הוא עלי קרבן להכי הוא דלא אמרה הכי דסברה אי אמינא הכי סבירא להו שלא אסרתי עלי אלא כוס זה בלבד ומייתו לי כוס אחרינא ואמרי לי אשתי וקא מלערין לי דשתויי אנא ולא מלינא למשתי לי אימא להו בהאי ליטנא דפסיקנא להו מיילתא דהואי אסירא נמי בכסא אחרינא ותו לא מייתין לי ומעשה נמי באשה כו': מתני' הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין. וקיבל עליו את השאר: הרי זה נזיר. ואסור בכולן שכל דקדוקי נזירות עליו: אבל אם אמר יודע אני שיש נזיר בעולם ואיני יודע שניזיר אסור ביין ואמר הריני נזיר הרי זה אסור בכולן והיינו רבנן דאמרי אפילו לא נדר אלא מחד מינייהו הו נזיר בכלם: ורבי שמעון מתיר. דהואיל שלא קיבל עליו אלא חלי הנזירות שלא היה יודע שהנזיר אסור ביין הרי זה מותר בכולן ור' שמעון לטעמיה דאמר אינו אסור עד שיזיר מכולן: ואם אמר יודע אני שניזיר אסור ביין אבל סבור הייתי. כשהזרתי מן היין שיהו חכמים מתירין לי מפני שאיני יכול לחיות בלא יין: או יודע אני שהנזיר אסור לקבור מתים וכשקבלתי עלי נזירות סבור הייתי שיהו חכמים מתירין לי מפני שאומנתי לקבור מתים הרי זה מותר דאיגלאי מילתא למפרע דמעיקרא לא קביל עילויה נזירות מיין ומטומאת מתים ולא קיבל עליו אלא חלי נזירות: ור"ש אוסר. וטעמא מפרש בגמ': גמ' וליפלוג נמי ר"ש ברישא. כי היכי דפליג ר"ש איודע אני שיש נזירות דלא חייל עליה נזירות משום דלא קיבל כל דקדוקי נזירות: חלוק היה ר"ש אף בראשונה. דראשונה נמי קאמר ר"ש כיון דאמר על מנת שאהא שותה ביין ומיטמא למת לא נדר אלא בתגלחת לבד ור"ש לטעמיה דאמר אינו נזיר עד שיזיר מכולן: רבינא אמר ברישא ודאי לא פליג ר"ש. דאילו התם כיון דאמר הריני נזיר קיבל עליו כל תורת נזיר והאי

דאמר ע"מ הוי ליה מתנה על מה שכתוב בתורה ואין בתנאו כלום והוה ליה נזיר גמור דהוי ליה כמי שאמר על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה שאין בתנאו כלום ויתחייב לה בכולן: וריב"ל אמר לך. ברישא נמי פליג ר"ש דהאי ע"מ כחוץ דמי כיון דקבל עליו נזירות במקל לא הוי מתנה על מה שכתוב בתורה דאילו לגבי מאן דאמר ע"מ שאין לך עלי לא שאר ולא כסות ולא עונה לא קיבל עליו כלום אבל הכא קבל עליו במקל ומשום הכי הוי תנאו קיים ואינו נזיר לפי שאין דבריו הראשונים כלום משום דלרבי שמעון לא הוי נזיר עד שיזיר בכולן: תניא כוותיה דרבינא. דאפילו במקל קא חשיב ליה מתנה: ור"ש אוסר והאמרת רישא ר"ש מתיר. דחאי נזירות קיבל עליו ואין נודרין לחלאין: (רש"י)

תוספות הריני נזיר ממנו. פי' נזיר מן הכוס הרי זה נזיר פי' כל דין נזירות עליו: מעשה באשה אחת ואמרו חכמים לא נתכוונה זו אלא לומר הרי עלי כוס זה כקרבן. ולא נאסרה אלא באותו כוס בלבד ובגמ' פריך מעשה לסתור: ואם שכור הוא הוה כאומר עלי בקרבן. פי' שדרך בני אדם להפציר בשכור שישתה ועתה אינו רוצה לשתות ואומר נזיר הוא לסלקם מעליו שאם לא יאמר נזיר הוא ירא שיביאו לו כוס אחר לכך אומר נזיר לסלקם לגמרי מעליו אבל כשאינו שכור אין דרך להפצירו ולכך אומר דנזיר מכולהו ומעשה נמי באשה אחת וכו': על מנת שאשתה ביין כו' ה"ז נזיר ואסור בכולן. איכא למ"ד בגמ' משום דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה [דכי אמר] הריני נזיר הוי נזיר לכל מילי וכי מטיל בה תנאי אין בתנאי כלום ואפי' ר"ש מודה ברישא כההוא לישנא דתניא כוותיה: אבל איני יודע שנזיר אסור ביין. כלומר שאר הלכות קבלתי עלי לבד מאיסור יין שלא קבלתי לפי שלא ידעתי שנזיר אסור ביין לרבנן הוי נזיר לטעמייהו דלעיל דאפי' לא נדר אלא מחד הוי נזיר ור"ש מתיר ואזיל לטעמיה דאמר (לעיל דף ג:) עד שיזיר מכולן: יודע אני שהנזיר אסור ביין אבל אני סבור הייתי שהחכמים מתירין מפני שאיני יכול לחיות אלא ביין או מפני שאני קובר את המתים. כלומר שאני צריך לטמאות בהם וליטפל בהן בשכר מחמת דוחקי ולכך לא היה בדעתי לקבל איסור יין או טומאת מתים (ה"ז מותר) וכן הוא אומר שלא קבל עליו איסור יין או טומאת מתים ה"ז מותר ור"ש אוסר ובגמ' פריך דאיכא הוה ליה למיתני: אף בראשונה. והא דקתני ר"ש [מתיר] קאי בתרי [בבין]: דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה. דכשאמר הריני נזיר חייל עליו נזירות לכל מילי וכי אמר ע"מ מטיל התנאי על מה שכתוב בתורה ובטל התנאי וא"ת ותיפוק ליה דנזירות אי אפשר לקיים ע"י שליח דאמר בהמדיר (כתובות עד.) דבעינן תנאי דומיא דבני גד ובני ראובן שנתקיים המעשה ע"י יהושע שהיה שליח משה והתם מהני תנאה לבטל המעשה ולא בעלמא וי"ל אחרי שאחרים יכולים להביא קרבנות תחתיו נחשב כאילו כל המעשה יכול לעשות ע"י שליח וא"ת הא אמרינן (במנחות קט.) הריני נזיר לגלח בבית חונוני יגלח בבית המקדש גלח בבית חונוני יצא ואמאי הא הוי מתנה על מה שכתוב בתורה והל"ל בחונוני לא יצא וי"ל דמשמעות לשונו הרי הוא שנים משמע מקדש ואז גלח בחונוני לא יצא ומשמע נמי שאינו מכויין כי אם לצעורי ואז גלח בחונוני יצא ובמקדש הוי חולין בעזרה ונזירות מתלא תליא וקאי אי מגלח במקדש גליא מלתא דלנזירות מעלייתא איכוין ועל מנת דאמר לא כלום הוא ואם גלח בחונוני גליא מילתא דלצעורי מכויין: האי ע"מ כחוץ דמי. כאילו אמר הריני נזיר מכל מלתא חוץ מן היין דלא הוי נזיר לר"ש דבעינן עד שידור מכולן וא"ת והא מקדש את האשה ע"מ שאין לה עליו שאר כסות ועונה הויא מקודשת והתנאי בטל (קדושין דף יט:) ולא אמר כחוץ דמי וי"ל דגבי קדושין שאני דאפילו אמר בפירוש חוץ משאר לא מהניא ליה דבורו דאין קדושין לחצאין וכי אמר הרי את מקודשת [מקודשת] וכי אמר חוץ משאר לאו מידי קאמר ולכך חייב בכולן אבל גבי נזיר .. ילפינן לעיל (דף ג:) מקראי דצריך שיזיר מכולן דאם נדר מאחד מהם לא הוי נזיר: תניא כוותיה דרבינא: דהא אמר על מנת חשבינן ליה תנאי ולא כאומר חוץ: סיפא דנדר מכולהו ואיתשיל מחדא. והיינו דקתני אבל סבור הייתי שחכמים מתירין לי (ויתירו לו) היין או לטמאות למתים שאינו יכול לחיות בלא יין או שלא יטפל בשכר למתים שזהו פרנסת ביתו: לרבנן כיון דנשתרי ליה חדא משום הכי מישתרייא ליה

לכולהו דכאיסורו כך היתירו כשם שנאסר בתחילת הנזירות בחד מענייני נזירות כן ניתר בסוף הנזיר בחד וכמו דפליגי התם פ"ג דנדרים (דף כה:) גבי מצא אוכלים תאנים ואמר קונם הפירות עליכם ונמצא אביו אחד מהן והתיר נדרו ופליגי אי הותרו כולן או לא . ה"נ סברי רבנן ואפילו למ"ד לא הותרו כולן משום דהוי נדר ושבועה אבל הכא כיון דתחילה הוי נזירות על אחד ה"נ סוף נזירות ור"ש ס"ל אפי' למ"ד הותרו כולן מ"מ הכא כיון דאין נזירות באה לו עד שיפרש מכולן כמו כן צריך שאלה לכולן ונהי דנשאל האחד לא הותר השני: (תוספות)

ב

-

יא

דף

רישא כגון דנזר מחדא לרבנן דאמרי דאפי' לא נזר אלא מאחת מהן הוי נזיר ואסור לר' שמעון דאמר עד שיזיר מכולם מותר סיפא דנדר מכולהו ואיתשיל מחדא לרבנן דאמרי אפילו לא נזר אלא מאחת מהן הוי נזיר כי מתשיל מחדא מינייהו אישתרי לרבי שמעון דאמר עד שיזיר מכולם כי מתשיל נמי מההוא עד דמתשיל מכולהו משום הכי קתני ור"ש אוסר ואב"א בנדרי אונסין קא מיפלגי ובפלוגתא דשמואל ורב אסי דתנן ארבעה נדרים התירו חכמים נדרי זירוזין נדרי הבאי נדרי שגגות נדרי אונסין ואמר רב יהודה אמר רב אסי ארבעה נדרים הללו צריכין שאלה לחכמים כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי תנא קתני התירו חכמים ואת אמרת צריכין שאלה לחכמים רבנן סברי כשמואל ור"ש כרב אסי: **מתני'** הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר אם היו פקחים מגלחין זה את זה ואם לאו מגלחין נזירים אחרים: **גמ'** איבעיא להו שמע חבירו ואמר ואני מהו ואני אכוליה דיבורא משמע או דלמא אפלגיה דדיבורא משמע את"ל אפלגיה דדיבורא משמע ארישא או אסיפא תא שמע ואני ועלי לגלח נזיר אם היו פקחים מגלחין זה את זה מדקאמר ואני ועלי ש"מ ואני אפלגיה דדיבורא אמרי אין אפלגיה דדיבורא משמע מיהו ארישא או אסיפא מינה מדקאמר ועלי לגלח ש"מ ואני על תחילת דיבורא משמע א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ממאי דהכי לעולם אימא לך ואני אכוליה דדיבורא ואי משום ועלי מאי קאמר ועלי בהא מילתא דאי לא תימא הכי דקתני סיפא הרי עלי לגלח חצי נזיר ושמע חבירו ואמר ואני עלי לגלח חצי נזיר התם מי איכא תרתין מילי אלא מאי קאמר עלי בהא מילתא הכא נמי כי קאמר עלי בהא מילתא א"ל רבא הכי השתא אי אמרת בשלמא רישא צריכא סיפא לא צריכא תני סיפא דלא צריכא משום רישא דצריכא אלא אי אמרת רישא לא צריכא סיפא לא צריכא תני רישא דלא צריכא ותני סיפא דלא צריכא אמר ר' יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן האומר לשלוחו

רש"י רישא כגון דנזר מחדא כו'. ואילו לרבנן צרישא דרישא מודה ר"ש לאסור אע"ג דלא נדר ככולהו משום דהוי ליה מתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל: ואיתשיל מחדא. דקאמר אב

סבור הייתי שחכמים מתירין ולרבנן דאמרין אפילו כי לא נזר אללא באחת מהן הוי נזיר הכי נמי כי מיתשיל אחד מינייהו אישתרי נמי אכולהו והלכך הוא מותר: ור"ש דאמר. לעולם אינו נזיר עד שיזיר מכולן בבת אחת כגון דאמר הריני נזיר סתם הכי נמי לכי מיתשיל לחכם אחד מינייהו לא מפקע נזירותיה מיניה עד דמיתשיל אכולהו והלכך הואיל ללא איתשיל אללא חדא משום הכי אוסר ר"ש: איבעית אימא בנדרי אונסין קא מיפלגי. במתניתין הואיל דנדרי אונסין הן הואיל דאין יכול לחיות בלא יין או שאין קובצין באותו מקום אללא זה ל"א דבמתני' להכי קרי להו אונסין דלבו אונסו שהוא סבור שיתירו לו חכמים דבכה"ג קרי ליה אונס כדאמרין נמי במס' שבעות (דף כו.) דרב כהנא ורב אסי מר משתבע להכי אמר רב ומר משתבע להכי אמר רב וכי הוה אחי רב ואמר כחד מינייהו א"ל אידך ואנא בשיקרא אישתבעי א"ל רב לבך אנסך ומיפטרת: וקמיפלגי בפלוגתא דשמואל ורב אסי. לתנן בפ"ד נדרים במסכת נדרים ד' נדרים התירו חכמים וכו' והתם מפרש להו: רבנן סברי דאין כריך שאלה כשמואל ומשום הכי שרי: ור' שמעון כרב אסי. דאוסר בלא שאלה לחכם ומשום הכי מיתסר כל זמן שלא התירו לו: מתני' אמר הריני נזיר ועלי לגלח נזיר. ואני במקומו של נזיר אחר להביא קרבנותיו ביום תגלחתו: אם היו פקחין מגלחין זה את זה. מביא זה קרבנותיו של זה וזה קרבנותיו של זה ויהו פטורים מלהביא קרבן אחר ואם לאו כל אחד ואחד מביא קרבנותיו שלו וכריכין להביא כל אחד ואחד קרבנות של נזיר אחר: גמ' איבעיא להו. אמר הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ולא אמר תו מידי: מהו. מי אמרין האי דאמר ואני אכוליה דיבורא משמע והוי נזיר ומיחייב לגלח נזיר אחר: או דלמא הא דאמר ואני אפלגא דדיבוריה משמע. דחדא מינייהו הוא דקביל עילויה או נזירות או לגלח אבל אחרויהו לא משמע: ארישא או אסיפא. ארישא משמע ואני בנזירות כמותך או אסיפא משמע ואני אגלח נזיר כמותך: מדאמר ואני ועלי. מדתני לתרויהו ש"מ דהאי דאמר ואני לא קאי אללא אפלגא דיבוריה ומינה מדאמר עלי לגלח ש"מ ואני אתחלת דיבוריה קאי והכי משמע ואני בנזירות כמותך ועלי לגלח נזיר כמותך: וממאי דהכי הוא. כדקאמרת דואני אפלגא. דדיבוריה קאי דלמא אכוליה דיבוריה קאי ואי אמרת לי כיון דאני אכוליה דיבוריה משמע עלי למה לי איהו ודאי לא מיכטריך אללא פירושי קמפרש למילתא דמשמע כמו דאמר עלי בהא מילתא: דאי לא תימא הכי. דפירושי קא מפרש לה אללא דואני קאי אדיבורא דרישא ועלי אדיבורא דסיפא סיפא דמתניתין דקתני הרי עלי לגלח כו' התם למה לי כו': אי אמרת בשלמא רישא. דתני ועלי כריכא לך למימר משום דקא מקבל בה דיבורה (דסיפא) אהכי תנא בסיפא אידך מתניתין עלי ללא כריך אללא אי אמרת דעלי דרישא לא כריכא דהא קאי ואני אכוליה דיבוריה השתא איכא למימר מי עבדת כי הא מילתא למיתני תנא עלי ברישא ללא כריכא וסיפא ללא כריכא אללא לאו שמע מינה ואני אפלגא דדיבוריה קאי שמע מינה: (רש"י)

תוספות ולרבי שמעון. כי היכי דבתחלת הנזירות צריך שיזיר גם בסוף הנזירות צריך לשאול ולהתיר כולו: ואי בעית אימא בנדרי אונסין. זה חשיב אונס שאינו יכול לחיות בלא יין: נדרי זירוזין. כגון שהמוכר אומר קונם כבר זה עלי אם אתן לך חפץ זה בפחות מד' דינרין ה"ז נדרי זירוזין או קונם כבר זה עלי אם אתן לך יותר משני דינרים ורצון שניהם לקנות בג' דינר ה"ז נדרי

זירוזין ואין צריכין עוד שאלה למ"ד מדרבנן: נדרי שגגות. קונם ככר זה אם אכלתי היום ושכח שאכל היום: נדרי אונסים. מפרש בנדרים (דף כז.) כגון שהדירו חבירו שיאכל אצלו ביום פלוני ואירע לו אונס שלא יכול לבא אצלו אם צריך לשאול על אותו נדר מדרבנן פליגי בה אמוראי התם: נדרי הבאי. מפרש התם פי' בנדרים (כד:): וא"ת ומי דמי התם בשעת הנדר לא ידע האונס דהא סבור לילך ולאכול וגמר ונדר ולהכי צריך לשאול מדרבנן למ"ד אבל הכא בשעת הנדר ידע האונס ומסתמא לא גמר ונדר ואיכא למימר דלכ"ע לא בעי שאלה ומפ' ר"ת דמתניתין נמי איירי. שהאונס בא אחרי כן כגון דבשעת הנדר היה בריא וחזק ויכול לחיות בלא יין ולבסוף החליש או תחלה היה עשיר ולא היה צריך ליטפל למתים ולבסוף העני אי נמי מייתי ליה דין זה היכא דאין פיו ולבו שוין דפליגי בהא התם אמוראי אי בעי שאלה מדרבנן והכי נמי פליגי הכא: הגה"ה וכמו כן במתניתין פיו היה להיות נזיר מיען אבל לבו לא היה ומה דאמר אבל כסבור הייתי בלבי כשעשיתי הנדר: הריני נזיר ועלי לגלח נזיר. כי הריני נזיר בעצמו חייב בנזירות ולהביא קרבנותיו ועלי לגלח נזיר אחר ולהביא קרבנותיו השתא נזירות חייל עליה ועתה צריך לגלח נזיר אחר ולהביא קרבנותיו ושמע חבירו ואמר ואני פירוש ואני ועלי לגלח נזיר אחר חייל עליה [נזירות] וגם תגלחת של נזיר אחר: ואם היו פקחין מגלחין זה את זה. פירוש כל אחד ואחד יעשה נזירותו שלשים יום ומביא קרבן בעבור חבירו ומפטרי מידי דהוה איניש בעלמא אם היה מביא קרבן עבורו שפטר וגם זה נפטר ממה שנדר לגלח לאחר שהרי גלח לאחר נמצא כי כל אחד לא יביא אלא קרבן א' ואפ"ה [יצא] נמי ידי נדריה שהרי בלאו אחר עשה נזירות שלשים יום וגילח לחבירו: ואם לאו. שאין להם פקחות זה אלא כל אחד הביא קרבן לעצמו צריך לגלח לנזיר אחר ולהביא קרבנותיו תחתיו: ושמע חבירו ואמר ואני. ולא [אמר] עוד [מהו] על כוליה דיבור של הראשון משמע וחייב השני להיות נזיר ולגלח או דלמא על פלגיה דיבורא משמע ולא קבל עליו השני אלא או נזירות או תגלחת לאחר: מדקאמר ואני ועלי ש"מ. אם לא אמר שני הדבורים דפלגא דדיבור' משמע: ומינה. כלומר גם זה תיפשוט ממתניתין מדקאמר ועלי לגלח ש"מ ואני על תחילת דיבורו משמע: לעולם ואני אכוליה דיבוריה משמע ואי משום ועלי מאי קאמר ועלי בהך מילתא. כלומר ומה שקבלתי כבר נזירות תגלחת לאחר כמו דרך בני אדם לכפול (על) לשונן והוא הדין דאם לא אמר ועלי דמחייב בנזיר ותגלחת אדיבור קמא: ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח חצי נזיר מי איכא תרתי מילי והרי הראשון לא קבל עליו אלא דבר אחד: משום רישא דצריכא. דאיצטריך למיתני ועלי לאשמועינן דואני לא קאי אלא אפלגא דדיבוריה ותנא סיפא דעלי אע"ג (תוספות)

א

-

ב

דף

צא וקדש לי אשה סתם אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו וכיון דלא פריש ליה הא לא ידע הי ניהו קדיש ליה איתיביה ר"ל לרבי יוחנן קן סתומה שפרחה גוזל אחד מהן לאויר העולם או שפרחה לבין חטאות המתות או שמת אחד מהן יקח זוג לשני ואילו קן מפורשת אין לו תקנה ואילו שאר קינין בעלמא מיתקנן ואמאי לימא כל חדא וחדא דלמא האי ניהו אמר ליה קאמינא אנא אשה דלא ניידא ואמרת לי את איסורא דנייד וכ"ת הכא נמי נייד אימור בשוקא אשכח וקדיש התם הדרא לניחותא גבי קן מי הדרא אמר רבא ומוודה רבי יוחנן באשה שאין לה לא בת ולא בת בת ולא בת

בן ולא אם ולא אם ולא אחות ואף על פי שהיתה לה אחות ונתגרשה לאחר מכאן
דהיא שריא מאי טעמא דבהיא שעתא דקא'ל הוה נסיבן לגברי כי משוי שליח
במילתא דקיימא קמיה במילתא דלא קיימא קמיה לא משוי שליח תנן הריני נזיר ועלי
לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר אם היו פקחין מגלחין זה את זה ואם
לאו מגלחין נזירים אחרים בשלמא בתראה איכא קדמאה קמיה אלא קדמאה מי איכא
בתראה קמיה

רפ"י לא וקדש לי אשה סהם. שלא פירש לו באיזו עיר ואיזו אשה: חזקה שליה עושה שליחותו.
והלך וקידש לו אשה וכיון שלא פירש לו הי מינייהו קדיש ליה ולא ידע איזו קידש לו ואי הדך אותו
האיך ונסיב איתתא דלמא זו היא אמה או בתה או אחותה של אותה האשה שקידש לו שלוחו והן
כולן אסורות לו כדאמר. הסם. (קדושין דף עו) המקדש את אשה אוסר עליו שבע עריות: קן
סתומה. אחד מחייבי קניין כגון הזב והזבה יולדת ומלורע שהפרישו להן שתי תורין או שני בני יונה
ועדיין לא קראו להן שם איזו לחטאת ואיזו לעולה ופירח גוזל אחד מהן לאויר העולם או שפירחה
לבין חטאות מתות כגון שהיו שם מה' חטאות המתות כגון חטאת שכיפרו בעליה כו' ונתערבה
ביניהן ואין יודע איזו היא דאין לה שום תקנה: יקח גוזל לשני. ואח"כ יפריש אחד לחטאת ואחד
לעולה: (גליון) להכי קאמר בין חטאות המתות דאיכו נתערבה בין חטאות חיות והנך חטאות ידיה
נינהו מצי למיסב חד מינייהו ועביד ליה זוג להאי והא דלא נתערב הוה קריב ליה עולה: ואילו קן
מפורשת. שפירח אחד מהן ואינו יודע איזו היא אין לו תקנה לפי שאין יודע איזו לחטאת ואיזו
לעולה ואע"ג דפירש כיון דלא הוה תרוייהו קמיה לית בהו היכרא דלא ידע אי האי שני הוה חטאת
או עולה: ואילו שאר קניין דעלמא מתקנו ואמאי לימא. לכל מאן דמייתי קניין היינו האי דפירח
לפלוני אתמול ונמצא מתכפר בקרבן חבירו דהא אמרת שהוא אסור בכל הנשים שבעולם: אמר ליה
אמינא כך אנא אשה דלא נידא. דכל כבודה בת מלך פנימה והואיל דקביעה הוה ליה כמחלה על
מחלה ואסור ואת מותבת לי מאיסורא דנייד דאיכא למימר דהתם בדין הוא דלישתרו משום דלית
בה טעמא דכל דפריש מרובא דהיתירא פריש: וכי תימא גבי אשה נמי אימור. האי בעל אשכחיה
להיא איתתא בשוקא דניידא ולישתרי בה דכל דפריש מרובא פריש אכתי לא דמי דאיכו איתתא
הדרא לניחותא כיון דעייילא לביתה הויה לה קבועה אבל גבי קן לעולם הויה לה איסורא דניידא:
ומודה ר' יוחנן באשה שאין לה בת כו' ולא אחות. פנויה ואע"פ וכו' דלאחר מכן הויה לה חדא
מהני קרובותיה פנויה כיון דבזמן שקילח זה שלוחו היתה האחת נשואה והאחת פנויה וצא זה וקידש
את הפנויה אין חוששין לומר שמה שלוחו צא לכאן וקידש את אחותה לאחר שנתגרשה ונמצא זה
פוגע באחותה ויש בו משום איסור שתי אחיות דסתמא דמילתא כי משוי איניש שליח במילתא
דקיימא קמיה בלא איסורא אבל במילתא דלא קיימא קמיה כגון זו דבהיא שעתא דקא משוי שליח
להאי הוה מינסבא לגברא לא משוי איניש שליח: בשלמא בתרא. להכי מגלח את הראשון דזה קאים
קמיה האיך נזיר קדמאה ואיכא למימר דהואיל וקאים קמיה מיחייב בקרבן תגלחתי: אלא קדמאה.
אמאי מגלח את השני והא דהוא שעתא לא הוה האי נזיר קמיה ואת הוא דאמרת מילתא דלא
קאים קמיה דאיניש לא מסיק אדעתיה לקבולי עילויה ואמאי אמרת דמגלחים זה את זה: (רפ"י)

תוספות: דלא צריכא אטו רישא: אסור בכל הנשים שבעולם. וא"ת וכ"ע יאסרו לישא נשים דשמא זאת היא שנתקדשה ע"י שליח ולר"ת דהנשים נאמנות לומר לא נתקדשתי תינח גדולות קטנות שאינן יודעות אם אביהם קבל עבורן קדושין מאי איכא למימר וכבר מת אביה וי"ל דמדאורייתא אפילו הוא שרי לישא דאזלינן בתר רובא [מלומר] מקרובות המקודשת היא ואינו אלא קנסא בעלמא שעשה שליח סתם ולא פירש לו קדש לפלונית ולדידיה קנסו ולאחריני לא קנסו [וא"ת] וליהוי איסורא דאורייתא דהויא ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וי"ל דלא אמרינן קבוע כמחצה דמי אלא כשהאיסור ניכר לעצמו וההיתר ניכר לעצמו אבל כשאין האיסור ניכר לעצמו לא אמרינן קבוע. קן סתומה. דזב וזבה ויולדת שמביאין חטאת העוף ועולת העוף וסתומה פירוש זב וזבה שהבעלים לא פירשו בשעת לקיחת בעלים איזהו לעולה ומש"ה נקט סתומה דאי מפורשת היה צריך להאריך ולפרש איזהו פרח העולה [אן] החטאת ולהכי קיצר בלשונו ואמר דפרח אחד מהם: ואילו שאר קינין בעלמא מתקנן ואמאי לימא כל חדא וחדא הוא. [דלמא] אותו שפרח כלומר והוקבע כבר לראובן ואיך יצא שמעון בו ידי חובתו וא"ת והא כבר פירשנו דלעלמא לא קנסו ויש לומר דמשמע ליה דשאר קינין דעלמא אפי' לראובן מיתקן אם יצטרך לקן אחד [לזיבה אחרת] אמאי הא קנסו לדידיה ה"נ יקנסוהו שלא שמר קיניה ולומר שזה פרח מקן ראשון והוקבע לזיבות ראשון: אשה דלא ניידא. ונהי דלא קבוע לגמרי כדפ"ל מ"מ דמיא קצת לקבוע ויש להחמיר: בשוקא אשכח וקדיש. כלומר היכא דמצא אותה בשוקא היה לנו לומר שיוכל לקדשה דלא קביעה היא וא"כ לא הוה קבוע: התם הדרא לניחותא. ודמי לקבוע: באשה שאין לה בת כו'. פי' כגון. [שמנאו] שליח בר"ח ניסן אצל כל קרובותיה שראויה רחל זו לאסור מקדושיה הוה נשואות בר"ח ניסן כשעשהו שליח ואע"פ שנתגרשו קודם יום הקדושין מותרת רחל זו למשלח כדמפרש טעמא דמשעה דקאמר הויין נסיבן: כי משוי איניש שליח במילתיה דקיימא קמיה. כלומר [אין] דעתו שיקדש לו אשה שנתגרשה אחרי כן הלכך אפילו אם קידש אחת מקרובותיה של רחל לא נאסרה רחל בקידושין שהוא עשאו שליח לכך לא חלו קדושי קרובי רחל והשתא קס"ד דאין דעת האדם אלא במידי דקאי קמיה לכך פריך אמתני' בשלמא מתני' בתראה איכא קדמאה קמיה שנדר כבר ואיכא למימר דדעתיה עליה ולכך פוטר עצמו בקרבנות הראשון אלא קדמאה מי איכא בתראה כשנדר הראשון וא"כ לא היה בדעתו עליו להביא קרבנות ואיך יפטר מנדרו בהבאת קרבנותיו של שני: מ"ט. כלומר היכי דמי שלא היה לה אחות ועתה יש לה ומן הדין הוה ליה לומר היכי דמי אלא משום דלשון נזיר משונה ויש ליישב הלשון דמאי טעמא דלעולם הוה ידע שפיר דמיירי כגון דנסיבן לגברי מכל מקום עתה שנתגרשו יש לנו לספק ולאסור מספק. ומשני כי משוי איניש שליח במילתיה דאיהו מצי עביד וכו' פי' ודאי דעת האדם אפילו במידי דלא קאי קמיה והלכך הראשון נפטר בגילוח השני אבל שליחותא. (בעא) דלא מצי איניש משוי שליח אלא במילתיה דמצי עביד נפשיה בשעה שעושה שליח דהא נסיבי' לא מצי לשווייה שליח לקדש לו אף כשתתגרש ואף קדשה השליח אינה מקודשת ואם תאמר דהא מעשים בכל יום שהאשה אומרת לחבירתה לוישי לי קמח והפרישי חלה בעבורי וגם תלמידים של בית רבן אומרים כן ואיך נעשה שליח בדבר הזה הא בשעה שעושה אותה שליחות לא היתה יכולה בעצמה להפריש חלה מקמח זה שאינו בר חיובא שאין מפרישין חלה מקמח ואומר רבינו תם דיש בידה להביא עיסה מגולגלת ולומר עיסה זו תהא חלה על קמח לכשיהיה נילוש ודברים שבידה קיימים דאין זה דבר שלא בא לעולם כיון שבידה ללוש ולגלגל העיסה קרוי שפיר בא לעולם כיון שבידה לעשות כדאמר פרק האומר לחבירו (קדושין דף סב:) פירות ערוגה זו תלושה יהא תרומה על פירות. ערוגה זו מחוברת לכשיתלשו ונתלשו דבריו קיימין דכל שבידו לעשות לאו כמחוסר מעשה דמי ובידו לתולשם ומכל מקום בהאי טעמא לחודא לא סגי לן למימר דמצי למיעבד שליח כאן כיון דבידו ללוש ולגלגל מדאמר פרק רבן גמליאל (יבמות דף נב.) האומר לחבירו כתוב גט לארוסתי לכשאכניסנה אגרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה מיהא אם ירצה ובעי התם ליבמתו מהו ומאי קא מיבעיא ליה והא בידו לבא עליה ולגרשה אלא ודאי כיון דהשתא לא מצי לגרשה לא מצי משוי שליח כיון דמחוסר מעשה לבא עליה הכא נמי כיון דהשתא איהו לא מצי להפריש אינו קרוי בידו מה שבידו ללוש ולגלגל לענין זה שיכול לעשות שליח

כיון

דמחוסר

לישה

וגילגול:

(תוספות)

אלא הכי קאמר אי משכחנא דהוי נזיר אגלחיה הכא נמי הכי קאמר ליה אי משכחת דמיגרשה קדיש לי אמרי לא משוי איניש שליח אלא במילתא דמצי עביד השתא במילתא דלא מצי עביד ליה השתא לא משוי ולא ת"ש האומר לאפוטרופוס שלו כל נדרים שתדור אשתי מכאן עד שאבוא ממקום פלוני הפר לה והפר לה יכול יהו מופרין ת"ל [\[במדבר ל-יד\]](#) אישה יקימנו ואישה יפירנו דברי ר' יאשיה ור' יונתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו טעמא דאמר רחמנא אישה יקימנו ואישה יפירנו הא לאו הכי אפוטרופוס מיפר ואילו גבי דידיה תניא האומר לאשתו כל נדרים שתדורי מכאן ועד שאבא ממקום פלוני יהו קיימין לא אמר כלום הרי הן מופרין ר"א אומר מופר וחכ"א אינו מופר קס"ד כי אמר רבי יאשיה אליבא דרבנן דאמרי לא מצי מיפר ואי לאו דאמר רחמנא אישה יקימנו ואישה יפירנו אפוטרופוס הוה מיפר ודלמא אליבא דרבי אליעזר דאמר מצי מיפר אי הכי למה לי לשוויי שליח ליפר לה איהו קסבר דלמא משתלינא או רתחנא או מיטרידנא: [מתני'](#) הרי עלי לגלח חצי נזיר ושמע חבירו ואמר ואני עלי לגלח חצי נזיר זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם דברי רבי מאיר וחכמים אומרים זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר: [גמ'](#) אמר רבא הכל מודים כל היכא דאמר חצי קרבנות נזיר עלי חצי קרבן מייתי קרבנות חצי נזיר עלי כוליה קרבן בעי איתווי מאי טעמא דהא לא אשכחן נזירות לפלגא וכי פליגי בלישנא דמתני' פליגי ר"מ סבר כיון דאמר הרי עלי איחייב אכוליה קרבן נזירות וכי קאמר חצי נזירות לאו כל כמיניה ורבנן סברי נדר ופתח עמו הוא: [מתני'](#) הריני נזיר לכשיהיה לי בן ונולד לו בן הרי זה נזיר נולד לו בת טומטום ואנדרוגינוס אינו נזיר אם אמר כשיהיה לי ולד אפילו נולד לו בת טומטום ואנדרוגינוס הרי זה נזיר

[רפ"י](#) הכי קאמר אי משכחנא כו': דמאי עבד ליה איהו גופיה השתא. כגון באיתתא דשריא ליה לאפוקי היכא דבהויא שעתא לא משתריא ליה: (הפר לה והיפר לה. שלוחו של אדם כמותו): שתדורי מכאן עד שאבא כו'. קס"ד דכי ח"ר יאשיה אין אפוטרופוס מיפר אליבא דרבנן דאמרי גבי דידיה דבעל דאיהו נמי לא מצי מיפר: ואי לאו דאמר רחמנא ואישה יפירנו אפוטרופוס הוה מיפר. ואע"ג דבעל לא מצי מיפר השתא אלמא במילתא דלא מצי איניש למיעבד השתא משוי ליה שליח: אי הכי. דמאי מיפר למה ליה לשוויי שליח ליפר לה בעל לאלתרא: סבר. האי בעל לא כריכנא להפר לה אללא בשעה שאלא לדרך דלמא בהויא שעתא מיסתלינא או מטרידינא או רתחנא הלכך קאמר לאפוטרופוס דלמעבד איהו: מתני' הרי עלי לגלח חצי נזיר. דאמר הרי עלי להביא חצי קרבנותיו

שָׁל גִּלְחוֹת נֹזֵר אֶחָד: זֶה מִגְלַח נֹזֵר שְׁלֵם וְזֶה מִגְלַח נֹזֵר שְׁלֵם. שָׁלֵם מֵאִינוּ נֹזֵר לְחֹלְאִין וְלֹא קִרְבָּן לְחֹלְאִין וְהוּא סֶבֶר חֵין אֶדָם מוֹכִיֵא דְבִרְיוּ לְבִטְלָה: וְחֹכְ"א יִבְיָחוּ שְׁנֵיהֶן קִרְבָּנוֹתָיו שָׁל נֹזֵר אֶחָד וְיֵהוּ פְטוּרִין שְׁהָרִי לֹא נִזְרוּ כָל אֶחָד אֶלֶּא חֹזֵי נֹזֵר: גַּמ' אָמַר רַבָּא. ה"ג הִכָּל מוֹדִים כָּל הִיכָא דְאָמַר חֹזֵי קִרְבָּנוֹת נֹזֵר עֲלֵי וְכו' כּוֹלִיָּה קִרְבָּן בְּעֵי לְאִתּוּי מ"ט דְּהָא לֹא אֲשַׁכַּחַן נִזְיָרוֹת לְפִלְגָא כִּי פְלִיגֵי בְּלִישְׁנָא דְמַתְנִי' הִיכָא דְאָמַר הָרִי עֲלֵי לְגַלְחָא דְר"מ סֶבֶר כִּיוֹן דְּאָמַר הָרִי עֲלֵי לְגַלְחָא אִיחִיבֵי אֶכּוֹלִיָּה קִרְבָּן דְּנֹזֵר וְהָאִי דְהָדַר אָמַר חֹזֵי נֹזֵר לֹאֻ כָּל כְּמִינִיָּה וְרַבָּנִן סֶבְרֵי כָּל כְּה"ג נִדְרָ וּפְתַחוּ עִמּוֹ הוּא וּבִין שְׁנֵיהֶם מְבִיֵאִין קִרְבָּן דְּנִדְרָ אֶחָד הוּא וְאִיכָא סְפָרִים לְלֹא כְּתִיב בְּהוּ הָךְ אָמַר רַבָּא אֶלֶּא הִכִּי כְּתִיב בְּהוּ קִרְבָּן בְּעֵי אִתּוּי כְּלוּמַר נֹזֵר מִיָּהָא לֹא מִיִּפְטָר בְּקִרְבָּנוֹתָיו דְּהִנֵּךְ הוֹאִיל דְּכָל חַד וְחַד קִיבֵל עֵילֻיָּה פִּלְגָא דְנִזְיָרוֹת וְהוּ לֹא אֲשַׁכַּחַן נִזְיָרוֹת לְפִלְגָא וְהָאִי דְקָא מִיָּתִי לִיָּה אִינְהוּ לִיָּתִי לִיָּה מִשּׁוּם נִדְבָה כִּי פְלִיגֵי בְּלִישְׁנָא דְמַתְנִי' כְּגוֹן דְּאָמַר הָרִי עֲלֵי לְגַלְחָא וְלֹא אָמַר בְּסַתֵּם חֹזֵי נִזְיָרוֹת עֲלֵי דְר"מ סוּבַר כִּיוֹן דְּאָמַר הָרִי עֲלֵי לְגַלְחָא אֶכּוֹלִיָּה קִרְבָּן נִזְיָרוֹת וּמִיִּפְטָר בִּיָּה נֹזֵר בְּהָאִי קִרְבָּן נִזְיָרוֹת וְהָאִי דְהָדַר אָמַר חֹזֵי נִזְיָרוֹת מִיָּהָדַר הוּא דְקָא בְּעֵי וְלֹאֻ כָּל כְּמִינִיָּה וְרַבָּנִן סֶבְרֵי נִדְרָ וּפְתַחוּ עִמּוֹ הוּא וְלֹא מִיִּפְטָר נֹזֵר בְּקִרְבָּנוֹתָיו דְּהָאִיךְ וְשְׁנֵיהֶם מִיָּהָא קִרְבָּן אֶחָד בְּעֵי אִתּוּי [ל"א] אִיבֻ אָמַר אֶחָד בְּלִבְדָּה הָרִי עֲלֵי לְגַלְחָא חֹזֵי נֹזֵר אִפִּילוּ רַבָּנִן מוֹדוּ דְקִרְבָּן שְׁלֵם בְּעֵי אִתּוּי מ"ט דְּהָא לֹא אֲשַׁכַּחַן נִזְיָרוֹת לְפִלְגָא כִּי פְלִיגֵי בְּלִישְׁנָא דְמַתְנִי' דְּאִיכָא תְּרִי דְבִין שְׁנֵיהֶם מְבִיֵאִין קִרְבָּן שְׁלֵם ר"מ סֶבֶר כִּי אָמַר הָרִי עֲלֵי מִיחִיבֵי אֶכּוֹלִיָּה קִרְבָּן וְכִי הָדַר אָמַר חֹזֵי נֹזֵר לֹאֻ כָּל כְּמִינִיָּה דְתַפּוּס לְשׁוֹן רֵאשׁוֹן הַלְכָךְ זֶה מִגְלַח נֹזֵר שְׁלֵם וְזֶה מִגְלַח נֹזֵר שְׁלֵם וְרַבָּנִן סֶבְרֵי כִּיוֹן דְּתִרִי אִינוּן לֹא הוּי קִרְבָּן לְחֹלְאִין וְהוּי נִדְרָ וּפְתַחוּ עִמּוֹ דְכִי אָמַר לְגַלְחָא חֹזֵי נֹזֵר פִּירוּשׁ עֲלֵי דְאָמַר לְכַתְּחַלְהָ הַלְכָךְ זֶה מִגְלַח חֹזֵי נֹזֵר וְזֶה מִגְלַח חֹזֵי נֹזֵר דְכִיוֹן דְבִין שְׁנֵיהֶם מְבִיֵאִין קִרְבָּן שְׁלֵם לֹא הוּי קִרְבָּן לְחֹלְאִין: מַתְנִי' נוֹלַד לוֹ בַּת אוֹ טוּמְטוּס וְאֶנְדְּרוּגִינוּס הָרִי זֶה נֹזֵר. דוֹלַד מִיָּהָא מִיקָרִי: (רַש"י)

תוספות טעמא דכתב רחמנא אישה יפירנו. ניחא ליה לאותובי גם לר' יאשיה דמדר' יונתן מצי לאותובי [בהדיא]: הרי הן קיימין לא אמר כלום. דהקמה בטעות הוא דשמא [תדור] בדבר שא"א ליה להקים: ליפר לה הוא. פירוש כשיצא מביתו: דלמא מישתלינא. לשון שגגה או מיטרידנא מן הדרך ולכך רוצה למנות אפוטרופוס ואותו אפוטרופוס יהיה מיושב בדעתו וא"ת ואכתי ליפר לה איהו מעכשיו שהרי הוא זוכר עתה ומיושב בדעתו וי"ל דאינו רוצה לומר שיהא מופר אלא נדרים שתדור מכי יסע ואילך אבל לא נדרים שלפני נסיעתו שזה קצת קשה אבל קשה דילמא לה השתא כל נדרים שתדורי מכשאסע עד שאשוב יהו מופרין וי"ל דמתוך כך תפול קטטה ביניהם שזה קשה לה לעולם ובנדרים מיבעיא לן אי בעלה מצי מיפר בלא שמיעת קול וגם הפרה דשליח [אינה] מועלת עד דשמע הבעל הנדר דהכי מוקי לה התם (דף עב:) ולפי' זה נפרש ליפר לה איהו פירוש כשיסע יפר לה בעלה ותועיל ההפרה לכשיבא הבעל וישמע הנדר ואם ימתין להפר עד שישמע וישמע שמא יהיה טרוד לכשישמע וישתוק מלהפר ולכך פריך ליפר לה מהשתא ותועיל ההפרה כשישמע ובשלמא אי סבר כרבנן ניחא [דלא] מצי מיפר ומשני דלמא טרידנא כשירצה ליסע כדפרישית ע"כ הגה"ה: ושמע חבירו ואמר ואני. בכדי נקט דהא בראשון נמי פליגי: אמר רבא הכל מודים באומר חצי קרבנות נזיר עלי חצי קרבן מיייתי. כיון שתלה החצי בקרבן שאמר חצי קרבנות ודאי פלגא דקרבן שיחד [תיבת] חצי מתיבת נזיר: קרבנות חצי נזיר עלי קרבן שלם בעי ליה לאתווי: מאי טעמא דלא אשכחן נזירות לפלגא. דכיון דסמך תיבת חצי אצל נזיר (מתיבת) משמע מדיבורו דחצי אנזירות קאי ואין חייב שום חצי נזיר בעולם: כי פליגי בלישנא דמתני'. [באומר] הריני נזיר וכיון דאמר הרי עלי לגלח ומיחייב בכוליה קרבן לר"מ דתפוס לשון ראשון וכי אמר חצי נזיר לא כל

כמיניה והוי כאומר קרבנות חצי נזיר עלי דמייתי קרבן שלם וקשה אמאי קאמר האי לישנא כיון דאמר עלי איחייב [בכוליה] לימא להדיא דדמי [כאומר] קרבנות חצי נזירות רבנן סברי נדרו ופתחו דהוי כאומר חצי קרבנות נזיר עלי וי"ל דהא דאמר רבא קרבנות חצי נזיר עלי דכולה בעי איתווי משום דחצי קאי אנזיר אבל משמע להו במתני' דלישנא דחצי קאי אעלי וכמי שאמר חצי קרבנות נזיר עלי: הריני נזיר כשיהיה לי בן. פירוש הודאה ושבח להקב"ה שחנני וזיכני ונולד לי בן. הריני נזיר בגמרא פריך פשיטא: בת טומטום ואנדרוגינוס אינו נזיר. דזה לא מחשיבו אהא נמי פריך בגמ' פשיטא אבל אמר בלשון זה כשאראה לי ולד אפי' טומטום ואנדרוגינוס הרי זה נזיר אהא נמי פריך בגמרא פשיטא: הפילה אשתו. ולא ידעינן אי נפל הוא או בן קיימא הוא וכלו לו חדשיו או שמת במעי אמו אינו נזיר ובגמ' מוקי לה כר' יהודה דסבר לא מחית איניש נפשיה לספיקא וספק נזיר הוי דלמא בן קיימא מה שהפילה הלכך טוב להתנות ולומר אם בן קיימא הריני נזיר חובה מדבורי הראשון ואם אינו בר קיימא כגון דלא כלו לו חדשיו ולא היה בדיבורי הראשון כלום הריני נזיר נדבה כלומר מעתה הריני מקבל עלי נזירות [ומונה] נזירות ומביא קרבנותיו ומותר ביין ומגלח שאם לא התנה כן כל ימיו היה מקולקל לר"ש דמספיקא לא מצי לגלח ויאסר כל ימיו ביין ובתגלחת ובטומאה ור"ש לא פליג אהא דנולד לו בן טומטום וכו' דליכא לספוקי דכשאמר כשיהיה לי בן ודאי לא היה דעתו אלא לבן ודאי ולא לטומטום ולא פליג ר"ש אלא היכא דהפילה בן זכר דמספיקא ליה דשמא הוה בן קיימא והוי בן גמור והוא הדין דמילתיה דר"ש קאי ארישא היכא דאמר הריני נזיר כשיהיה לי בן והפילה כו': (תוספות)

א

-

יג

דף

הפילה אשתו אינו נזיר ר"ש אומר יאמר אם היה בן קיימא הרי אני נזיר חובה ואם לאו הרי אני נזיר נדבה חזרה וילדה ה"ז נזיר ר"ש אומר יאמר אם הראשון בן קיימא הראשון חובה וזו נדבה ואם לאו הראשון נדבה וזו חובה: **גמ'** האי מאי למימרא משום סיפא בת טומטום ואנדרוגינוס אינו נזיר פשיטא מהו דתימא לכשאבנה הוא דקאמר קמ"ל דלא: ואם אמר כשיהיה לי ולד כו': פשיטא מהו דתימא ולד דמיחשב ביני אינשי בעינן קמ"ל: הפילה אשתו אינו נזיר: מאן קתני לה רבי יהודה דכרי הוא: ר"ש אומר יאמר אם היה בן קיימא הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה: בעא מיניה רבי אבא מרב הונא הריני נזיר לכשיהיה לי בן והפילה אשתו והפריש קרבן וחזרה וילדה מהו אליבא דמאן אי אליבא דר"ש מאי תיבעי ליה הא אמר ר"ש ספק נזירות להחמיר ואלא אליבא דרבי יהודה דאמר ספק נזירות להקל מאי קדוש או לא קדוש מאי נ"מ לגיזתו ולעבוד בו תיקו בעא מיניה בן רחומי מאביי הריני נזיר לכשיהא לי בן ושמע חבירו ואמר ועלי מהו אדיבוריה משמע או אגופיה משמע את"ל אגופיה משמע אמר הריני נזיר לכשיהא לי בן ושמע חבירו ואמר ואני מהו אנפשיה קאמר או דילמא ה"ק רחימנא לך כוותיך את"ל כל באנפיה

רש"י

הפילה אשתו אינו נזיר. דלמא האי דהפילה לא הוה בן קיימא שלא כלו לו חדשיו ולא ולד
הו' וספק נזירות להקל: ר' שמעון אומר. אין דרך זו מויליחו מידי נזירות: אלא אם היה בן קיימא
הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה. דקסבר ספק נזירות להחמיר: חזרה וילדה. לאחר
שהפילה: הרי זה נזיר. דהשתא מיהא ולד הוא דאית ליה וחילא עליה נזירות: ר"ש אומר. שמא
הראשון הוה בן קיימא וחל עליו נזירות והשתא כי ילדה לא חיל נזירות ואם כדכריך יעשה נמלא
זה מביא חולין. לעזרה אלא יחזיר וימנה נזירות שנייה ויאמר אם הראשון שהפילה היה בן קיימא
נזירות הראשונה חובה וזו נדבה ואם לא היה בן קיימא נזירות הראשונה נדבה וזו חובה: גמ' האי
מאי למימרא. דכי נולד לו בן הרי זה נזיר: מהו דתימא. האי דקאמר לאו משום בן דוקא והאי
דאמר בן לכשאבנה ממנה הוא דמשמע כגון ואבנה גם אנכי ממנה (בראשית ל) וכי נולד בת או
טומטום ואנדרוגינום נמי ליהוי נזיר קמ"ל ללא: ולד דמיחשב ביני אינשי קאמינא. דהיינו בן ותו
לא קמ"ל דבת וטומטום ואנדרוגינום נמי איקרו ולד: ר' יהודה. דאמר לעיל דספק נזירות להקל
כדאמרי' בפ"ק (לעיל ד' ת.). דתניא הריני נזיר ע"מ שיט בכרי זה ק' כור והלך כו' ר' יהודה מתיר
דספק נזירות להקל: והפריש קרבן וחזרה וילדה מהו. מי הו' קדוש או לא: אליבא דמאן. קמיבעיא
לך אי אליבא דר"ש פשיטא דהו' קדוש דהאמר ספק נזירות להחמיר וקודם שילדה אשתו נמי הו'
נזיר: אלא אליבא דר' יהודה דאמר ספק נזירות להקל מאי. מי אמרינן כיון שהפרישו בשעה שהפילה
ולא חילא עליה נזירות כלל לא הו' קדוש כלל ומיבעי ליה למיהדר ולקדושי: מאי נפקא לך מינה.
אי הוה קדוש או לא דהא ילדה וחילא עליה נזירות: נפקא מינה לגיזתו ולעבוד בו. והכי קא
מיבעיא ליה אי אמרת משעה שהפריש תחילה כשהפילה הוה ליה קדוש הוה ליה אסור בגיזה
ועבודה אלא אי אמרת ללא חילא עליה נזירות אלא משעה שחזרה וילדה הוה ליה מותר בגיזה
ובעבודה מאי תיקו: ושמע חבירו ואמר ועלי מהו אדיבוריה דהוא גברא קאי ומשמע ועלי להיות
נזיר כשיהיה לך בן או דלמא אגופיה משמע אנפשיה דהכי משמע ועלי נמי להיות נזיר כשיהיה לי
בן: ושמע חבירו ואמר ואני מהו אנפשיה קאמר. ומשמע כי קאמר ואני נזיר כשיהיה לי בן: או
דלמא. אדיבורא דחבריה קאי ומשמע כאילו אמר ואני רחימנא ליה לאותו בן כוותך ואהא נזיר
לכשיהיה לך בן ואהא לעיל נמי כי קא מיבעיא ליה ועלי מאי טעמא לא מיבעיא ליה בהאי ליטנא
הא לא אפשר ללאו ליטנא מתרעתא היא דלימא ועלי לאוהבו כמותך: ואם תימאי לומר כל באנפיה.
בין אמר ועלי בין אמר ואני כסיפא ליה מילתא להדורי ליה למימר לכשיהיה לי בן אהא נזיר דאי
אדעתא לקבל עליו נזירות כשיהא לו בן למה לו להזיר בפני זה יזיר בינו לבין עצמו אלא מדקאמר
ליה באנפיה איכא למימר דהכי אמר ליה אף אני אהא נמי נזיר כשיהא לך בן: אמר הריני נזיר
לכשיהא לפלוני בן ושמע חבירו ואמר ואני. וה"ה דקא מיבעיא ליה ועלי ול"א מ"ה: מאי. מי
אמר כיון דשלא בפניו דאבי הבן קא מהדר ליה לא (רש"י)

תוספות חזרה וילדה. פי' מהריון אחר ולד קיימא הרי זה נזיר ודאי לרבי יהודה וילדה זו ולד קיימא
דממה שהפילה תחילה אפי' ספק נזיר לא וכאילו לא הפילה כלל: רבי שמעון אומר יאמר וכו'.
דלר"ש מעת שהפילה הו' ספק נזיר הילכך יתנה עתה בלידה זו ויאמר אם היה הראשון בן קיימא
נמצא שיצא נדרו מנזירות ראשון ונזירות של לידה אחרונה נדבה או שמא הראשון נפל היה

והנזירות הראשון נדבה היתה ועכשיו בלידה זו מוטלת עליו נזירות של חובה שנדרר בנזיר שיהיה לו ולד לכך צריך להתנות דלא סגי ליה בנזירות הראשון דשמא נדבה היתה: לכשאבנה הוא דקאמר. ולא בן ממש קאמר אלא ל' בנין כמו ואבנה גם אנכי ובכה"ג בנוי: ולד דחשיב ביני אינשי. דבת נמי לא מיחשבא וכל שכן טומטום ואנדרוגינוס קמשמע לן: לר' יהודה. בברייתא דאיתניא לעיל פ"ק (דף ח.) דקאמר נגנב אינו נזיר הוא דקאמר לעיל דנזיר דכרי דלא הוי נזיר כלל לר' יהודה אבל לא רצה לומר ר' יהודה דהפלאה הוא דאם כן אפילו היה הולד בן קיימא אינו נזיר כיון דבשעת הנדר לא היה הולד בעולם כנ"ל: והפילה אשתו והפריש קרבן. פי' לנזירותו וילדה פירוש מאותו הריון עצמו ולד קיימא דהשתא יש הוכחה גדולה מדהאי בר קיימא הנפל [הוה] נמי בר קיימא וכלו לו חדשיו דטיפה היא נחלקת לשתים הילכך חלה קדושה על קרבן שהפריש כשהפילה ששוב לא הקדיש אותם הבהמות דאפילו לר' יהודה דאמר לא מחית איניש נפשיה לספיקא הכא דאיכא הוכחה גדולה קדוש הקרבן ליאסר בגיזה ובעבודה או דילמא כי ה"ג דאיכא הוכחה לר' יהודה דלא מחית איניש לספיקא לא חלה הקדושה על הקרבן כלל מכח הפרשה ראשונה דשמא מקצת הטיפה נקלטה מיד ומקצת הטיפה השניה לא נקלטה עד אחר שני ימים או ביום ג' וההוא נפל (כך מסיק הש"ס ואזיל דלר"י קמבעיא ליה דאי אליבא דר' שמעון הא אמר ספק נזירות להחמיר דבלא ילדה נמי הוי קדוש מספק והשתא נמי כי ילדה אינו אלא ספק אלא אליבא דר' יהודה דאי לא ילדה חולין הוא והשתא כי ילדה ליה מי הוי קדוש מספק וכדפי': ונפקא מינה לגיזתו ועבודתו [ולא] דלילקי אהאי משום דליכא כי הך סברא דולד אחרון משוי ליה בספק דאי מספקא ליה להש"ס דשמא לילקו בודאי מדשני בר קיימא הראשון אינו נפל א"כ לר' שמעון נמי מצי למיבעי למלקות דאי לא ילדה ליכא קדושה ודאית אלא הוי ספק לר' שמעון והשתא דילדה יקדש בודאי אלא ש"מ דלא משמע ליה להש"ס דלקי דקדושה ודאית אין בו כי נמי ילדה אפי' לר"ש. ע"כ הגה"ה):

ושמע חבירו ואמר ועלי היכא דאמר ואני ועלי מדבוריה משתמע כלומר גם אני נודר בנזיר כשהיה לי בן: את"ל הך אגופיה משתמע. הואיל ואמר עלי היכא דאמר ואני מהו אנפשיה קאמר כלומר אפי' בשאמר ואני אגופיה מישתמע או דילמא רחימנא לך כוותך לכשהיה בן קיימא: את"ל כל באנפיה כסיפא ליה מילתא. דילמא מסתמא ה"ק דרחימנא לך כוותך: אמר ראובן הריני נזיר כשהיה ללוי בן. ושמע שמעון ואמר ואני מי שאמר שלא בפניו אנפשיה קאמר או דילמא ה"ק רחימנא ליה לפלוני כוותך: הריני נזיר ונזיר כשהיה לי בן. דהשתא [כשקיבל] נזירות דנפשיה ברישא והתחיל ומונה את שלו שהרי קבלו מתחילה קודם נזירות דבנו ובמלאת ימי נדרו מגלח ומביא קרבנות לנזירות דנפשיה ואחר כך מונה את של בנו וכן כשישלים את נזירות בנו יגלח ויביא קרבן לנזירותו: הריני [נזיר] כשהיה לי בן ונזיר. דהשתא קבל נזירות דבנו ברישא ונזיר מלבד נזירות דבנו קיבל עוד נזירות אנפשיה התחיל מונה את שלו ונולד לו בן פי' עד שלא השלים מניינו מניח את שלו ומונה את של בנו כיון דקבל עליו תחילה נזירות של בנו הוא זקוק למנותם מיד כשיוולד ואחר שהשלים נזירות בנו ישלים נזירות של עצמו ואחר כך יגלח על שתיהם ומביא שתי קרבנות אחד לנזירות בנו ואחד לנזירות עצמו אבל לא יגלח אחר שהשלים נזירות [בנו] דאם כן היאך ישלים נזירותו נמצא כי לא יוכל לגלח בהשלמת נזירותו דאין גידול שיער פחות משלשים יום ונהי דאם נזיר מרובה שהיה נשאר אחר נזירות דבנו שלשים יום דאז היה יכול לגלח לנזירות בנו ולהשלים נזירותו ולשוב ולגלח מ"מ במתניתין דמייירי בסתם נזירות דהוי שלשים יום הילכך אם יגלח לנזירות בנו לא יוכל לקיים מצות גילוח אנזירות דנפשיה לכך לא יגלח עד שישלים שתי הנזירות ויביא שתי קרבנות: (תוספות)

כסיפא ליה מילתא אמר הריני נזיר לכשיהא לפלוני בן ושמע חבירו ואמר מהו מי אמרינן שלא בפניו אנפשיה קאמר או דילמא הכי קאמר ליה רחימנא ליה כוותיך תיבעי: **מתני'** הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן התחיל מונה את שלו ואח"כ נולד לו בן משלים את שלו ואח"כ מונה את של בנו הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר התחיל מונה את שלו ואח"כ נולד לו בן מניח את שלו ומונה את של בנו ואח"כ משלים את שלו: **גמ'** בעי רבא אמר הריני נזיר לאחר עשרים יום ומעכשיו מאה יום מהו כיון דהלין מאה בעשרין לא שלמין לא חיילין או דילמא כיון דאית ליה גידול שער לבסוף חיילין ותיבעי ליה נזירות מועטת חדא מגו חדא קא מיבעיא ליה

הש"י כסיפא ליה מילתא. ואנפשיה קאמר דהא נזיר כשיהא לי בן: או דילמא הכי א"ל רחימנא ליה לפלוני כוותיך. לכשיהא לו בן אהא נזיר כמותך תיקו: מתני' אמר הריני נזיר מעכשיו ונזיר לכשיהא לי בן התחיל מונה את שלו ועד שלא השלים את שלו נולד לו בן וחלה עליו נזירות שהזיר על בנו לכשיהא לו: משלים את שלו. לפי שקיבלו עליו תחילה ואח"כ מונה נזירות שהזיר על בנו. דכיון שחל עליו של בנו עד שלא השלים נזירות שלו נעשה כנזירות אחת ולכך אינו יכול לגלח: אבל אם אמר הריני נזיר כשיהא לי בן ונזיר דמשמע ל' מעכשיו התחיל למנות את שלו ואח"כ נולד לו בן הואיל וקבל נזירות של בנו תחילה מניח את שלו ומונה את של בנו ואינו מגלח ואח"כ משלים את שלו למקום שפסק מתחיל: (גליו"ן ג) ומ"ה דהואיל וקיבל עליו נזירות שלו תחילה משלים את שלו שיהא מגלח בינתים ואילו בסיפא דקביל נזירות של בנו תחילה מוקי לה המורה כגון דנזירות שלו הוה של חמשים ומש"ה מוקי לה הכי דאי לא תימא הכי לא הוה נזירות כלל כיון דהפסיק את שלו והתחיל את של בנו וגלח תו לא פשו ליה כדי גידול שיער וקיימא לן בבבא דסיפא דסותר את הכל אם אין שם כדי גידול שיער וא"ת דבתר שמונה של בנו לא ליגלח הא ודאי מילתא דלא אפשר חדא דקיבלו והוה ליה כמי שאמר הריני נזיר ונזיר שצריך לגלח ביון זו לזו ועוד מדקאמר דמניח את שלו ומונה את של בנו למאי מילתא הוא קא מתחיל את של בנו אי לאו דלייתי קרבנותיו ולגלח בינתיים וכי תימא אי הך בבא לא מייירי בנזירות סתם אלא בנזיר נ' למנה ליה דמייתי אידך בבא דנזירות מאה (אם) משום דאתא לאשמעינן דעד ע' לא הפסיד כלום דלאחר ע' סותר. ע"כ גליו"ן: גמ' בעי רבא הריני נזיר כו'. כלומר הא ודאי פשיטא לי שאם אמר הריני נזיר לאחר ל' יום ומעכשיו נזיר סתם כיון דנזירות זו שאמר מעכשיו יכול להשלים קודם שיתחיל אותו נזירות שאמר לאחר ל' יום דהא דאמר נזיר סתם דהיינו ל' יום היכך חלה לנזירות דמעכשיו לאלתר ומגלח ליום ל' ושז מונה נזירות שנדר לאחר ל' ומגלח לסוף ל' אלא הא בעי רבא. כיון דאמר הריני כו': כיון דהלין ק' בעשרין לא שלמין לא חיילין מעכשיו ומותר לשחות יין אלא מונה ל' לאחר כ' יום ומגלח ואח"כ מונה ק' יום: או דילמא כיון. דאילו מתחיל למימני נזירות ק' מעכשיו אכתי מיייתי להו כדי גידול שיער דהא פשו להו תמנין דאית בהו גידול שיער טובא והילכך מתחיל מעכשיו ומונה כ' יום ואחר כך מונה ל' יום ואח"כ מונה פ' ימים כדי להשלים נזירות ראשונה:

ותיבעני ליה נזירות מועטת. כגון דאמר הריני נזיר לאחר כ' יום ומעכשיו נזיר סתם דל' נמי ככ' לא שלמי ולא חיילי או דילמא לאלתהר חיילין [ומגלח] אחת על כולן; איז הכי קמיבעיא ליה' אלח חדא מגו חדא קא מצביא ליה. כלומר נזירות מתוך נזירות קא מצביא ליה והכי קא מצביא ליה: (כ"ט)

תוספות הריני נזיר כשיהיה לי בן. פירוש דסתם נזירות דהוי שלשים יום ונזיר מאה יום נזירות דנפשיה והשתא נמי קבל נזירות דבנו ברישא והתחיל למנות נזירות דנפשיה ק' יום ונולד לו בן עד שבעים ויום שבעים נמי בכלל לא הפסיד כלום פירוש אחרי שנזירות בנו של שלשים יום מובלעים תוך ק' יום עדיין דפירש. ולא הני ק' יום עולים לנזירות דבנו וגם למאה יום דנפשיה דאף ע"ג דמיד כשיולד בנו צריך להניח את שלו ולמנות של בנו שהרי קיבלו תחילה כדאמר לעיל אפ"ה כיון דשל בנו מובלעין בתוך המאה יום עולים לשל בנו ולשלו וישלים מאה יום ויגלח על שניהם ויביא שני קרבנות וה"ה לעיל כי אמר הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר והתחיל למנות את שלו אם נולד לו הבן למניינו ביום א' דאותן שלשים יום עולין היו לבנו ולעצמו כיון דשל בנו מובלע בשל עצמו דאידי ואידי ל' יום ודוקא כי קבל נזירות דבנו ברישא דמיד שנולד הוי זקוק למנות אותו מהני הבלעה אבל קבל נזירות דמאה יום ברישא אפי' נולד לו הבן קודם ע' יום צריך להשלים המאה יום ברישא כשקיבל עליו תחילה דלא חייל נזירות בנו עליו [עד] השלמת נזירותו אלא משלים נזירות ק' ויגלח ויביא קרבן לנזירותו ושוב יעשה נזירות דבנו ל' יום ויגלח לל' יום ויביא קרבן: . לאחר שבעים היינו ע"א סותר ול"ג סותר שבעים יום דהא אינו סותר ע' וה"פ מניח את שלו ומונה את של בנו ולא דוקא סותר כלומר מניח את מניינו ומונה שלשים דבנו שאין תגלחת פחות משלשים יום פי' לכך אין עולין שאר הימים שעד ק' ימים לנזירות דבנו לפי שאין נזירות דבנו פחות משלשים יום וליכא ל' יום עד גמר השלמת מאה ולכך זקוק להפסיק מניינו הואיל דנמשך דבנו על ימי נזירותו ולשון תגלחת אינו מכוון דטפי ה"ל למימר שאין נזירות פחות משלשים יום ונקט שאין תגלחת למימר מכשישלים של בנו יחזיר למניינו וישלים נזירות הק' יום ויגלח בסוף כל המנין אח' לכולן אבל בסוף מנין דבנו אינו מגלח דאם כן לא יוכל להשלים אחר נזירות שלו דליכא שלשים יום מנזירות: הגה"ה לכאורה משמע כדמפרש דאחר שישלים של בנו יחזור וישלים את שלו כי ימי בנו אין עולין לנזירות מאה יום שלו כמו ברישא דקתני מניח את שלו מיהא יש בירושלמי נולד ביום שמונים סותר עשרה נולד ביום תשעים סותר את עשרים ולפי שיטת הירושלמי מיד שנולד הבן מונה של בן לגמרי ואותו מנין בן עולה לו לנזירות דק' יום ושמא י"ל הירושלמי דסותר כ' כלומר בשביל בנו קאמר דמונה עשרה של מאה וכ' אחר המאה ולעולם ה"נ קאמר שאין עולה לנזירות דמאה כלל וחזור וישלים המאה כמו שהיה לו למנות בלידת הבן ובגמרא מוכחא דאם נולד ע"א דסותר אע"ג דאיכא שלשים יום עד המאה מיום לידת הבן והטעם דיום לידת הבן נימנית ממנין שלו ולא תחשב לימי הבן וליכא אלא כ"ט עד יום ק' וצ"ע שפירש לעיל שאם נולד הבן ביום ראשון שהתחיל בו נזירותו שימנה ל' ועולין לשניהם וצריך ליתן חילוק בדבר דרישא הואיל וביום לידת הבן התחיל למנות נזירות של עצמו ימנה לשניהם אבל הכא שהתחיל זה ימים רבים של עצמו לא ימנה יום הלידה לבנו כי אם לעצמו. ע"כ הגה"ה: בעי רבא אמר הריני נזיר לאחר כ' יום ומעכשיו מאה יום מהו כיון דהלן מאה יום לא שלמי בהנך עשרים יום לא חיילא נזירות של מאה יום עליה מעכשיו דמסתמא אין דעת זה האיש להפסיק נזירות שימנה עתה עשרים יום מן המאה יום ואחר עשרים יום ימנה נזירות שלשים יום שקבל עליו לאחר עשרים יום ושוב ימנה שמנים יום להשלים המאה יום אלא אחרי שאינו יכול להשלים נזירות של ק' יום בהלן כ' דעתו שאלו כ' יום יהיו פנויים ויהיה מותר ביין ובתגלחת בהנך כ' יום ואחר כך ימנה ל' יום לגלח ויביא קרבן ושוב מונה ק' יום רצופין ויגלח ויביא קרבן ומה שאמר מעכשיו מאה יום ר"ל ומעכשיו כמו כן אני מקבל ק' יום אחר שעשה סתם הנזירות לאחר כ' יום וא"ת ואמאי לא פשיט ממתני' דקתני מניח את שלו ומונה של בנו ושוב משלים את שלו אלמא לא חייש האי גברא אהפסקת נזירותו דאיכא למימר שאני מתני' כשהתחיל למנות נזירותו סבור היה לתשלומין שלא ידע שיוולד לו בן תוך ימי נזרו וגם אפשר

להיות שפעמים ישלים נדרו קודם שיוולד לו הבן הילכך גמר ונדר ואפי' יוולד הבן מפסיק נזירותו ומניח נדרו ומונה את של בנו ולא קפיד בהפסק נזירותו אבל הכא דלא אפשר כלל אם יתחיל נזירות של מאה יום צריך להפסיק כשיעברו כ' יום הילכך לא חייל עליה נזירות של מאה לאלתר: או דילמא כיון דאית ליה גידול שיער לבסוף חיילא. פי' כיון שנשארו לו ל' ימים לאחר סתם נזירות כדי גידול שיער היינו נזירות שלם חיילא ולא חייש בהפסקת נזירותו והכא נשארו לו אפי' פ' יום הלכך מונה עשרים יום הללו לנזירות דמאה יום ויפסיק וימנה ל' יום ויגלח ויביא קרבן ואחרי כן ימנה פ' יום להשלמת מאה יום וה"נ אמרינן בבביתא דמייתי לקמן אחר שמנה ל' יום אינו מונה רק פ' יום להשלים המאה יום על העשרים שמנה קודם שלשים יום ואע"ג דתגלחת סותר היינו כדי שיהיה לאחר התגלחת שלשים יום כדי גידול שיער אבל אם נשארו אחר התגלחת שלשים יום עד כלות נזירותו אינו סותר כלום כיון דאית ליה גידול שיער דתגלחת טהרה והכי אמרינן בפ' ג' מינין (לקמן מד.) והכא נשארו לו פ' יום כדי גידול שיער ויותר ואע"ג דאמרינן במתניתין נולד לו בן עד ע' לא הפסיד כלום דימי בנו עולים למנין הק' יום והכי אמרינן לקמן בבביתא דאחר שמנה נזירות של ל' יום מונה פ' יום להשלים הראשונים ולא סלקי הנך ל' יום אע"ג דמובלעין הם תוך הפ' יום דלא דמיא למתניתין דבמתניתין לא נדר נזירות אלא אם יוולד אחר ע' אבל אם יוולד . תוך הע' שיוכל להבליע נזירות דבנו תוך הק' אין דעתו למנות נזירות לבנו אלא ל' אחרונים יעלו לשניהם דהיינו ק' יום בין הכל ומה שלא אמר בפ' הריני נזיר כשיהיה לי בן ומעכשיו ע' יום היינו משום שדעתו להיות נזיר ק' יום אם לא יוולד לו בן לבר מנזירות דבנו אבל מ"מ אם יוולד לו בן קודם ל' חפץ הוא להבליעו בנזירות דידיה אבל הכא שקיבל נזירות אחר כ' בדעתו למנות לו מנין שלא יעלה למנין המאה יום דאם איתא דחפץ להבליע והרי הוא יודע בברור דבהנך כ' לא [שלמי] ק' לימא בפ' הריני נזיר אחר כ' ומעתה פי' בין הכל ק' אלא ודאי חפץ לעשות ק' יום בלא הנזירות. ע"כ הגה"ה: ותבעי ליה נזירות מועטת. פי' סתם נזירות דהוא שלשים יום וכגון דאמר הריני נזיר לאחר עשרים יום ונזיר מעתה אי חיילא השתא וימנה עשרים יום ויניח מנין זה וימנה שלשים יום וימנה עשרה ימים להשלים נזירות ראשונה ולא יגלח עד [ששים] השלמת שניהן: חדא מגו חדא קמיבעי (תוספות)

א

-

יד

דף

את"ל נזירות מועטת כיון דעשרה יומין הוא דיתרין לא סליק ליה הלן עשרה ודאי נזיר מאה יום כיון דאית ליה תמנין יומין לבסוף סלקין ליה או לא ואת"ל חיילי אמר הריני נזיר לאחר כ' יום ומעכשיו נזיר עולם מהו מי חיילא עליה או לא את"ל הכא כיון דאפשר לאיתשולי חיילא אמר הריני נזיר שמשון לאחר עשרים יום ומעכשיו נזיר סתם מהו הכא לא אפשר לאיתשולי מי חיילא או לא אמר כמשה בשבעה באדר מאי פשוט מינייהו קדמייתא הריני נזיר לאחר עשרים יום ומעכשיו מאה יום מונה עשרים ואח"כ מונה שלשים ואח"כ מונה שמונים כדי להשלים נזירות ראשונה נטמא בימי בנו רבי יוחנן אמר סותר ריש לקיש אמר אינו סותר רבי יוחנן אמר סותר חדא נזירות אריכתא היא ריש לקיש אמר אינו סותר נזירות דידיה לחוד ודבריה לחוד

רש"י את"ל נזירות מועטת כיון. דאילו מתחיל מעכשיו למנות לא מייחרי ליה מהאיך נזירות אלא עשרה ימים ולא הוא בהן כדי גידול שיער דאין תגלחת פחות משלשים: לא סלקין ליה הלין עשרה. למנין נזירות דהא ליה בהו גידול שיער היכלך לא חיילי ליה מעכשיו אלא לאחר עשרים יתחיל למנות שתי נזירות ויהא מגלח בינתיים ואי אמרת תפשוט ממתני' דקתני מניח את שבו ומונה את של בנו ואח"כ משלים את שבו ואע"ג דלא מייחרי משבו אלא עשרה ואפי' הכי חיילי הא לא דמי דאילו התם כיון דאמר הריני נזיר סתם לכשיהא לי בן לא נחית למניינא דלא קאמר אימת (אי לאחר עשרין וחמשה היכלך האי דהדר ואמר הריני נזיר דינא הוא לתיחול עליה לאלתר דלימא לא יהא לו בן עד לאחר שלשים דלא מייחרי כלל ואיפתחה דמלאלתה הוה ליה למימני נזירות שבו א"נ זמנין דלא יספיק למימני את שבו קודם שנוכל לו בן כיון דאי אפשר ליה בגילוח כדפרישי' לעיל גבי מתני' כנזירות אחת דמי אלא הכא דקא נחית ליה למניינא דאמר לאחר עשרים איכא לך למיבעי בהכי בעיין כיון דעשרים יומין כו': ואת"ל. היכא דאמר מעכשיו מאה כיון דאפשר למימני מעכשיו עשרים ולאחר דמונה ליה שלשים אפשר למיהדר ולמימני תמנין משום דאיכא גידול שיער לבסוף חיילי להו מהשתא אכתי תיבעי לך הא אמר הריני נזיר לאחר עשרים ומעכשיו נזיר עולם מהו כיון לנזירות עולם ליה הפסק דהיכא דאמר מעכשיו מאה יום הוא דאיכא למימר דמונה עשרים ואח"כ מונה שלשים ואח"כ מונה שמונים דודאי חיילא עליה לאלתר מכי אמר מאה יום משום דכיון דאית להו הפסק לסוף מאה היכלך הכא נמי אפשר למפסקינהו מתוכן אבל הכא דאמר מעכשיו נזיר עולם נזיר עולם אין לו הפסק והאי דמגלח משלשים לשלשים היינו טעמא משום כובד ולא משום דליהוי הפסק וכיון דאין לו הפסק לא פסקינן להו מתוכן וכיון דלא אפשר בלא הפסקה לא תיחול עליה נזירות כלל עד לאחר עשרים דלימני שלשים של נזירותו ברישא: ואת"ל לענין כולהו שאילתא לענין נזירות מועטת לנזירות מאה או לנזירות עולם: כיון דאפשר ליה לאיתשולי. אההוא נזירות שקבל עליו לאחר עשרים ליחלו להו כולהו מהשתא אכתי תבעי לך אמר הריני נזיר שמשון לאחר עשרים יום ומעכשיו נזיר סתם מהו: הכא. בנזיר שמשון דלא אפשר לאיתשולי עליה משום דשמשון לא הוה נדור אמרינן כיון דלא אפשר לאיתשולי עליה אנזיר שמשון לא חיילא ההוא נזירות סתם דהואיל דסוף עשרים לא שלמי או דילמא חיילא: אמר הריני כמשה בצבעה באדר. דמשמע כמשה שנפטר בצבעה באדר ושבו לא שתי יין מי הוא לין נזירות או לא: נטמא בימי בנו. האי דאמר הריני נזיר כשיהא לי בן ונזיר סתם התחיל מונה את שבו ועד שלא השלים את שבו נולד לו בן מניח את שבו ומונה את של בנו ואם נטמא בחוד ימים הללו שמנה לבנו: ר' יוחנן אמר סותר. אף אותן ימים שמנה כבר על שבו דכיון דאפילו מנה את שבו אינו מגלח בינתיים כנזירות אריכתא דמי וסותר את הכל: וריש לקיש אמר אינו סותר. את שבו דנזירות ידיה לחוד ודבנו לחוד: (רש"י)

תוספות ליה. כלומר תחילה שאל בנזירות מועטת ושוב שאל בנזירות מרובה באם תמצא לומר דאפילו את"ל דנזירות מועטת לא חיילא כיון דעשרה יומין לבד הוא לא סלקי הנך עשרה שישלים אחר עשרים לאיצטרופי לעשרים שספר מתחילה משום דהנך עשרה לא חזו לנזירות לחודייהו ולהכי לא ניחא ליה להפסיק נזירותו אלא אלו עשרים יום רוצה שיהיו פנויים ויהיה מותר ביין

ובתגלחת וליטמאות למתים אכתי מיבעי ליה לנזירות מרובה דמאה יום כיון דאי חיילא השתא כ' יום אכתי פשו להו פ' יום אחר נזירות דל' יום דחזו לנזירות לחודייהו ומצטרפי שפיר להני עשרים יום להשלמת ק' יום וימנה [כ'] יום ושוב מונה ל' יום ומגלח ויביא קרבן ושוב מונה פ' יום להשלים המאה יום ויגלח שנית ויביא קרבן ולא קפיד אהפסקת נזירות או דילמא אפ"ה לא חיילי כיון דלא שלמי מאה יום בהנך [כ'] יום ואין רצונו להפסיק נזירותו ומסתמא בשעת קבלה היה בדעתו [בכ'] יום קמאי יהיה מותר ביין ובתגלחת ובטומאה ואחרי כן יעשה שלשים יום ויגלח ויביא קרבן ושוב יעשה מאה יום רצופין ויגלח ויביא קרבן: הגה"ה וצ"ע אי מצי למיבעי היכא דאמר הריני נזיר מאה יום ונזיר לאחר עשרים יום דהשתא הקדים המאה יום [אי אמרת] חיילי מהשתא אי לא [ושמא] דה"ה דמצי למיבעי הכי וחדא מנייהו נקט. הגה"ה: אמר הריני נזיר לאחר עשרים יום ומעכשיו נזיר לעולם. דדינו אם הכביד שערו דמיקל ומביא שלש בהמות: מי חיילא. נזירות עליה מהשתא או לא את"ל דבין נזירות מועטת ובין נזירות מרובה מהשתא חיילא משום דכי מטו עשרים ויחול נזירות לא הוי הפסק כולי האי שהרי דמי הוא לנזירות דמאה אבל הכא אי חיילא מהשתא נזיר עולם נזירות דאחר עשרים אינו כיוצא בו כלל והוי הפסק הילכך לא הוי נזיר עולם כלל עד שישלים נזירותו ובהנך עשרים קמאי יהיה מותר ביין ובתגלחת ובטומאה או דילמא דמ"מ יחול מהשתא נזיר לעולם וכי אתו עשרים ימנה נזירות שלשים יום ומגלח למ"ד נזיר עולם מיקל אחר שלשים יום או אחר. [ש"א] למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה (לעיל דף ה.). דחזיא לנזירות עולם שהתחיל ולא חשיב הפסקת נזירותו כיון שבידו לשאול על נזירות של שלשים יום והיה עושה נזירות עולם לפניו בלי הפסק הילכך אסר אפילו לא שאל על נזירות [דל' יום] יחול עליו נזיר עולם מהשתא וה"ה דמצי למיבעי אי אמר הריני נזיר לאחר כ' נזיר עולם ומעכשיו נזיר סתם: ואת"ל הכא ודאי כיון דאפשר לאתשולי אנזירות שיחול לאחר עשרים יום הכא חיילא נזיר עולם ומהשתא יכול לשאול אנזירות דבתר עשרים ולא תהיה הפסק כלל בתוך נזירות דנזיר עולם: אמר הריני נזיר כשמשון לאחר עשרים יום ומעכשיו נזיר סתם. הכא ודאי לא אפשר לאתשולי אנזירות שמשון שיחול עליו אחר [עשרים] הילכך לא יחול עליו סתם נזירות בהנך עשרים כלל הואיל ולא מצי להשלים בהנך עשרים סתם נזירות דהויין שלשים יום ויהיה מותר ביין ולטמאות למתים בהנך עשרים ואח"כ יתחיל נזירות שמשון [וידחה] סתם נזירות כיון דלא אפשר להשלימו קפיד אהפסקת נזירותו או דלמא סוף סוף חייל עליה סתם נזירות בתוך עשרים יום ונהי דלא מצי לגלח לסוף עשרה דלאחר עשרים דהא חל נזירות שמשון מ"מ כל דין נזירות שיכול לנהוג ינהוג כגון איסור יין וטומאת מתים ואחר עשרים יפסיק נזירות זה ויתחיל נזירות שמשון דלא קפיד אפי' אהפסקת נזירותו אבל לא מצי למיבעי היכא דאמר הריני סתם לאחר [כ'] ומעכשיו נזיר שמשון דודאי חייל עליה לאלתר נזיר שמשון דכיון דמצי לאתשולי אסתם נזירות לאחר עשרים ישאל עליו ולא יהיה הפסק בנזירות שמשון והך בעיא לא מצי בעי בנזיר עולם כגון דאמר הריני נזיר עולם לאחר [עשרים] ומעכשיו נזיר [סתם] דודאי חייל עליה נזיר סתם מהשתא כיון דאפשר איתשיל אנזיר עולם הבא לחול עליו אחר עשרים שישאל עליו וישלים סתם נזירות דדוקא אנזיר שמשון מיבעיא דלא אפשר לאיתשולי עליה וה"נ משמע בפ"ג דמכות (דף כב.) אמתני' דיש חורש תלם אחד דנזיר שמשון לא אפשר לאתשולי נזיר עולם אפשר אתשולי: אמר כמשה בז' באדר מהו. דביום הוולדו דהיינו בז' באדר שמחו שמחה גדולה וביום מותו בז' באדר מסתמא רבים נדרו בנדר ורבו נזירים בישראל מחמת צער והוא אמר בסתם אהא היינו כמו שהיה דורו של משה בז' באדר ביום מותו ונזירות קבל עליה או כיום הוולדו קאמר ושמחה קבל עליה וק"ל למ"ד (זבחים דף קיז.). נדרים ונדבות לא קריבין בבמה א"כ אותם שנדרו בנזיר בפטירת משה רבינו הא היו נזירים כל ימיהם ולא יכלו להקריב קרבנות דקרבן נזיר נידר ונידב הוא ולא היה היתר גם בשילה וכן קשה מן נזירות דאבשלום.: פשוט מיהא קמייטא הריני נזיר וכו'. נטמא בימי בנו. אמתני' קאי דתנן מניח את שלו ומונה של בנו לריש לקיש נפקא מינה לענין דאם נטמא בימי בנו אינו סותר את שלו ולר' יוחנן נמי דסותר היינו דוקא כשפוסק מניינו והניח את שלו ומונה את של בנו ועומד באמצע מניינו אז דסותר את של בנו סותר נמי את של מניינו לפי שלא השלים מניינו ואילו היה מונה שני מניינים אחד לו מסויים לעצמו ושוב היה מונה לבנו לעצמו ונטמא בימי בנו לא היה סותר מנין של

עצמו לגמרי עד שלא התחיל מנין של בנו וריש לקיש אמר אינו סותר אלא נזירות של בנו אבל מה שמנה משלו תחילה אינו סותר אבל ברישא דמתני' דקתני הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן דמונה את שלו ואח"כ את של בנו דאם נטמא בימי בנו ד"ה אינו סותר אלא של בנו דכבר נסתלק לגלח את שלו: חדא נזירות אריכתא היא. שהרי אינו מגלח [אלא] לאחר שישלים שלו ושל בנו ובאמצע נזירותו הוא עומד אבל ודאי נטמא בימי השלמה שלו אינו סותר אלא אותו שלו ולא של בנו: ב"ש הג"ה: (תוספות)

דף יד - ב

נטמא בימי צרעתו ר' יוחנן אמר סותר ריש לקיש אמר אינו סותר רבי יוחנן אמר סותר דהא בניזירות קאי ריש לקיש אמר אינו סותר צרעת לחוד ונזירות לחוד וצריכא דאי איתמר בהך קמייתא בההיא א"ר יוחנן סותר שם נזירות אחת היא אבל בהא אימא מודה ליה לריש לקיש דנזיר לחוד וצרעת לחוד ואי איתמר בהא קאמר ר"ל אבל בהך אימא מודה ליה לר' יוחנן צריכא נטמא ביום גידול שער רב אמר אינו סותר אפי' לר' יוחנן דאמר סותר הני מילי היכא דקאי בניזירות גידול שער מישלם נזירות הוא ושמואל אמר סותר אפי' לריש לקיש דאמר אין סותר התם שתי נזירות הכא חדא נזירותא אמר רב חסדא הכל מודים שאם קדש שער בדם אין לו תקנה אליבא דמאן אי אליבא דרבי אליעזר כיון דאמר תגלחת מעכבת תוך מלאת היא ולסתור אלא אליבא דרבנן האמרי תגלחת לא מעכבת לעולם אליבא דרבנן ומאי אין לו תקנה אין לו תקנה למצות גילוח אמר ר' יוסי ברבי חנינא נזיר שכלו לו ימיו לוקה על הטומאה ואינו לוקה על התגלחת ולא על היין מאי שנא טומאה דלקי דאמר קרא [\[במדבר ו-ו\]](#) כל ימי הזירו לה' לרבות ימים שלאחר מלאת כימים שלפני מלאת אי הכי אתגלחת נמי ליחייב דהא אמר רחמנא [\[במדבר ו-ה\]](#) כל ימי נדר נזרו תער לא יעבור על ראשו לעשות ימים שלאחר מלאת כימים שלפני מלאת ותו [\[במדבר ו-ד\]](#) כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין לעשות ימים שלאחר מלאת כימים שלפני מלאת

רפ"י נטמא בימי צרעתו. היה נזיר ונלטרע ובימי צרעתו נטמא למתים: ר' יוחנן אמר סותר. את הקודמין דהא אכתי קאי בניזירות הואיל דכי נתרפא מצרעתו משלים מה שכבר מנה קודם שנלטרע: ריש לקיש אמר אינו סותר. דימי צרעת לחוד הואיל ואין עולין לו למנין ימי נזרו והימ"ץ שונה להני תרתי דרבי יוחנן וריש לקיש בטעמא אחרינא ואף המור"ה חז"ר להיו"ת כדבר"י הימ"ץ דבין כי נטמא בצרעתו ובין בניזירות בנו דההוא אידך נזירות נזיר מאה מיירי לפי שלא מצינו גידול פחות משלשים והואיל ובתרווייהו צריך לגלח לכפי נתרפא מצרעתו נמי צריך לגלח הילכך לא מיתוקם אלא בניזירות מאה: נטמא ביום גידול שער. כגון שקיבל עליו נזירות מאה יום וכי מנה שבעים נלטרע וכי נטהר גילח תגלחת לצרעת ואכתי פשו מן המאה שלשים יום דאית בהו גידול שיער

ונטמא ביום גידול שער היינו ביום מאה שבו שלם גידול שיער שלו דברי הכל סותר השלשים שאחר
הכרעת אבל באם סותר שבעים שלפני הכרעת פליגי: רב אומר אינו סותר. דאפי' לרבי יוחנן דאמר
נטמא בימי בנו דסותר כל נזירות התם בנזירות קאי להכי מאי סתר לנזירות נמי אבל הכא כיון
דנטמא ביום מישלם גידול שיער כבר שילם נזירותו ולית ליה כח למסתר דלפני כרעת: ושמאל
אמר סותר. את הכל אפי' ע' קמאי: שם נזירות אחת היא. [אבל] מנין שלו ומנין של בנו תרי נזירות
מיתקרו ל"א נטמא ביום גידול כגון דאמר הריני נזיר והתחיל ומנה עד עשרים יום ונטמא וסתר
את הכל והתחיל למנות נזירות אחרת ומנה עשרה ימים בטהרה ואח"כ נטמא באחד מכל עשרים
יום הנותרין להשלם לנזירות: רב אמר אינו סותר. הללו עשרה דאפילו לרבי יוחנן דאמר סותר הני
מימי היכא דקאי בנזירות גמור אבל האי דלא איטמי אלא בימי גידול שיער דמשלם נזירות הוא
דלכי מרפי הני עשרה לעשרים קמאי הו' ליה שלשים והלכך האי דאהדר איטמי מעשרה ואיך
לא הוי אלא תשלומי נזירות ואפי' ר' יוחנן מודה דאינו סותר להנך עשרה אלא כיון דהזא שלישי
ושבעי מתחיל למנות מעשרה ואיך עד שלשים: ושמאל אמר סותר אפילו לר"ל כו'. אבל הכא
חדא נזירות והא דאמרינן מישלם נזירות הוא לא איריא דכיון דסותרו הראשונים שוב אי אתה יכול
לכרף עמהן הללו ולומר שלשים הן: הכל מודים שאם קידש שיער בדם. ביום ל"א כריך להביא
קרבתותיו ולהתגלח אחר קרבנותיו אם כבר נזרק הדם כשנטמא ועדיין לא גילח שאין לו תקנה
להתירו כיון דלמנות פעם אחרת ולהביא קרבן אחר אי אפשר דקרבן אחד הוא מביא ולא שני
קרבתות וכבר הביא קרבן אחד ואין עולה לו דהא כבר נטמא לפיכך אין לו תקנה והא דתני קידש
לישנא דקרא נקיט דכתיב וקדש את ראשו (במדבר ו): כיון דאמר תגלחת מעכבת. לשמות בין בתוך
מלאת קרינא ביה לסתור מה שמנה ולייתי קרבן אחר: אלא אליבא דרבנן. דפליגי עליה בפרק ג'
מינין (לקמן דף מז.). ואמרי כיון שזרק עליו אחד מן הדמים נטהר: למאות גילוח. דלא יהא תגלחת
בטהרה כמלכותו לעולם שהרי אינו יכול לסתור ולמנות נזירות אחרת שהרי לאחר מלאת נטמא
הילכך אין לו תקנה לגלח בטהרה אלא מגלח בטומאה: נזיר שכלו לו. ימי שלשים נזירות סתם
ולנזירות מרובה כל ימים שהזיר ולאחר מלאת שריד להביא קרבנותיו נטמא לוקה על הטומאה
ואינו לוקה על התגלחת אבל אינו לוקה אם גלח קודם שהביא קרבנותיו או שחה יין קודם שהביא
קרבתותיו: דאמר קרא כל ימי הזירו לה'. דכתיב כל ללא כריך וכתביה ואמר כל ימי הזירו לה' על
נפש מת לא יבא לרבות ימים כו': כל ימי נדר נזרו תער וגו' כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן
היין וגו'. ולילקי נמי אחרויהו: (כ"ט)

תוספות נטמא בימי צרעתו. אמר הריני נזיר מהיום והתחיל למנות נזירות [שימי] חלוטו אינו עולה
לנזירות וגם אינו סותר כדלקמן בפרק מי שאמר (דף יז:): ונטמא במת בימי חלוטו לר"ל אינו סותר
הימים הראשונים שמנה לנזירותו קודם ימי צרעתו וכשיטהר מצרעתו יגלח ויביא קרבנות מצרוע
ויחזור וישלים מנין נזירות כמו שפסקו ר' יוחנן אומר סותר דהא בנזירות קאי ועדיין לא מנה המאה
ולכשיטהר מצרעתו צריך למנות כל ימי נזירותו: וצריכא. לאשמועינן פלוגתייהו בבנו ובצרעתו:
נטמא ביום גידול שיער. פי' אמר הריני נזיר שלשים יום וכשמנה כ' מנזירותו גילח והוה ליסטים על
כרחו דהשתא לא יוכל לגלח ביום שלשים לנזירות ולהביא קרבנותיו עד אחר שלשים יום מיום
שגילח והוה ליסטים דאין גידול פחות משלשים יום והתחיל לה' וכשמנה עשרה ימים נזירותו

שהרי תחילה מנה עשרים טרם שגילח והוה הליסטים ואלו העשרים יום האחרונים אינם רק לגדל שיער שיוכל לגלח אחר נזירותו ולהביא קרבנותיו ובהם נטמא והאי דנקט ביום גידול שיער ולא נקט בימי כדנקט לעיל בימי צרעתו לפי [שאי] אפשר שלא יהו נמשכים ימי צרעתו טפי מיום אחד אבל גידול שיער אפשר שלא יאריך עליו אלא יום אחד כגון שגילח והוה ליסטים יום שני לנזירותו דהשתא אינו מוסיף על שלשים אלא יום שלבסוף בעבור גידול שיער: התם שני נזירות. של בנו ושלו וכן נטמא בימי צרעתו נזירות לחוד וצרעת לחוד הכא חדא נזירות הוא וכן נטמא ביום שהוא טהור חד נזירות הוא: אמר רב חסדא הכל מודים שאם קידש שיער בדם. פירוש אם לאחר שנזרק הדם נטמא קודם שגילח וקורא קידוש שיער שלא גילח כדכתיב וקידש ראשו שפירושו יתחיל לגדל ראשו: אין לו תקנה. קס"ד שלא יוכל עולמית לשתות ביין ולגלח כיון שהביא כבר קרבנותיו וכיון דנטמא קודם שגילח ובלא הבאת קרבן לא יוכל לגלח: אליבא [דמאן] אי אליבא דר' אליעזר כיון דאמר תגלחת מעכבו. לשתות יין תוך מלאת הוא כלומר הרי הוא כאילו נטמא קודם הבאת קרבנותיו שהוא בתוך מלאת ולסתור כלומר יחזור ויביא קרבנות כדתנן פרק ג' מינין (לקמן דף מז.). מי שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא ר' אליעזר אומר סותר את הכל ופריך בגמרא והאמר ר' אליעזר כל אחר מלאת [שבעה] סותר ומשני מאי סותר קרבנותיו ולאחר [שיטהר] יביא קרבנותיו והאי יסתור דהכא ע"כ לאו דווקא דנטמא ביום שלשים דהא א"ר אליעזר בפירקין לקמן (דף טז:): דאינו סותר [אלא שבעה]: אלא אליבא דרבנן האמרי דתגלחת לא מיעכבא. לשתות ביין וכיון שהביא קרבנות מותר לטמאות ולשתות בלא תגלחת כלל: לעולם אליבא דרבנן ומאי אין לו תקנה למצות גילוח. דכיון שהביא כבר קרבנותיו שוב לא יביא ונסתלק ומיד מותר לשתות ביין בלא תגלחת כלל והכל מודים דקאמר רב חסדא קאי אפלוגתא דרב ושמואל דפליגי דנטמא ביום גידול שער אם סותר והכא דנטמא קודם תגלחת מודים דאינו סותר דהוי כמי שגילח כבר: נזיר שכלו לו ימיו. שמנה כל ימי נזירות ועומד ביום הבאת קרבנותיו: לוקה על הטומאה. אם נטמא קודם הבאת קרבנותיו אבל אינו סותר נזירות שמנה אחר שכלו ימיו כבר ונהי דאשכחן בפירקא דלקמן (דף טז.). ואייתי לעיל נטמא יום מאה ואחד סותר שלשים היינו דוקא יום ק"א וגזרינן אטו יום שלשים דהוי יום תגלחת דאורייתא כדתנן פרק קמא (לעיל דף ה:): אבל ביום מאה ושנים אינו סותר או ביום שלשים ואחד אינו סותר: שאני הכא דאמר. לענין טומאה דאמר רחמנא וטמא ראש נזיר מי שנזרו תלוי לו בראשו שכבר שלמו אלא אין לו עדיין נזירות אלא בראשו שלא גילח אז לוקה על הטומאה דכתיב וטמא [ראש נזיר] ומיהא אם נטמא אחר שהביא קרבנותיו לא מחייב למ"ד תגלחת לא מעכבא דהך דרשא לא מתוקמא אלא קודם הבאת קרבן ומיקרי שפיר נזירות תלוי בראשו אע"פ שעדיין לא הביא קרבנותיו לפי שאין בגופו לעשות. אלא תגלחת אבל אם שתה יין או גילח לא מחייב דהא ליכא בהו קרא כמו גבי טומאה: (תוספות)

שאני הכא דאמר רחמנא [במדבר ו-ט] וטמא ראש נזיר מי שנזרו תלוי לו בראשו מיתיבי נזיר שכלו לו ימיו אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים ואם גילח ושתה יין ונטמא למתים ה"ז סופג את הארבעים תיובתא: מתני' הריני נזיר לכשיהא לי בן ונזיר מאה יום נולד לו בן עד שבעים לא הפסיד כלום לאחר שבעים סותר שבעים שאין תגלחת

פחות משלשים יום: **גמ'** אמר רב יום שבעים עולה לכאן ולכאן תנן נולד לו עד שבעים לא הפסיד כלום ואי סלקא דעתך עולה לכאן ולכאן איתגורי מיתגר אלא בדין הוא דלא ליתני עד שבעים ומשום דקתני סיפא אחר שבעים סותר שבעים קתני רישא שבעים ת"ש מסיפא נולד אחר שבעים סותר שבעים מאי אחר אחר אבל אחר ממש מאי הכי נמי דלא סתר אי הכי מאי איריא דתני נולד עד שבעים לא הפסיד כלום אפי' אחר שבעים נמי הא אמרת לא סתר אלא ש"מ אחר ממש וכן מתני' לרב שמע מינה ורב כמאן אמרה לשמעתיא אילימא כאבא שאול דתנן הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שבעה שמנה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שלשים ומותר לספר ערב הרגל ואם לא סיפר ערב הרגל אסור לספר אחר הרגל

רש"י שאני הכא. גבי טומאה טעמא מאי הוא לזוקה דכתיב וטמא ראש נזרו מי שנזרו תלוי לו בראשו דמשמע שתלה הכתוב את הטומאה במי שעדיין לא נתגלח ואפי' לאחר שכלו לו ימיו כל זמן שלא גילח שערו שנזרו על ראשו מי שכבר כלו ימי נזירותו ואין נזרו תלוי אלא בראשו: אם גילח ושתה יין ונטמא למתים סופג את הארבעים. אלמא דגמרי ימי ימי לרבות ימים שלאחר מלאת ותיובחה לר' יוסי בר' חנינא: מתני' הריני נזיר כשהיה לי בן ונזיר מאה יום. והתחיל למנות את שלו אם נולד לו בן עד ע' יום כריך להניח את שלו ולמנות את של בנו: לא הפסיד כלום. דשליש יום הוא דמייחרי ליה ממאה אלא מניח את שלו ומונה את של בנו ומגלח ומונה שלישים כדי להשלים מאה שלו ומגלח דשלישים אית בהו כדי גידול שער: אבל אם נולד לו לאחר ע'. דלא מייחרי להו שלישים דלית בהו גידול שער שאין תגלחת פחות מל' יום הלכך סותר את הכל ומתחיל למנות את של בנו ומגלח ואחר כך מונה מאה שלו וה"מ בזירות מרובה אבל בזירות מועטת אינו סותר כלל דתנן לעיל מניח את שלו ומונה את של בנו ואחר כך משלים את שלו ואינו סותר וטעמא מאי כדאמרן שאין תגלחת בינתים וכחדא נזירות אריכא הוא: גמ' אמר רב. נולד לו בן ביום ע' עולה לו לכאן ולכאן אותו יום עולה לו למנין ע' ולמנין של בנו דשלישים דלכאן נמי מתחיל למנות בו ביום וכן כשצב להשלים מאה שלו שלאחר נזירות של בנו אין כריך למנות אלא כ"ט: איתגורי מיתגר. דעולה לו לכאן ולכאן שאינו כריך להשלים אלא למאה בלבד ועוד שנזירות של בנו מתחיל מבו ביום כריכא למימר דלא הפסיד כלום: אלא בדין הוא דלא ליתני עד שבעים ומשום דקתני סיפא כו'. הך אלא נשתנה מכל אלא שבש"ס והכי משמע אלא משום דקתני סיפא אחר ע' תנא ליה רישא עד ע' ובדין הוא דלא ליתנייה כלל דהא אמרינן דאפילו איתגורי מיתגר. ואית ספריים דכתיב בהו בדין ליתני עד ע' כו' אלא משום דקתני סיפא ליטנא דהפסיד דקתני אחר ע' סותר תנא נמי רישא [עד ע'] דאינו סותר: ת"ש נולד אחר שבעים סותר ע'. ואי איתא כדקאמרת אמאי סותר כיון דמתחיל למנות מבו ביום לבנו ויום שלישים דבנו עולה לו לכאן ולכאן אכתי פשו להו שלישים יום כדי גידול שיער: מאי אחר. דקתני אחר אחר דהיינו ע"ב דאפילו אי אמרת דעולה לכאן ולכאן אכתי לא פשו להו אלא כ"ט יום ואין תגלחת פחות משלישים יום: מאי איריא דקתני. רישא עד ע' לא הפסיד כלום אפילו לאחר ע' ביום ע"א נמי לא הפסיד דהא אמרת דלא סתר. אלא ש"מ אחר ממש ביום ע"א דקתני סותר משום דלא אמרינן שהוא עולה לו לכאן ולכאן: וכן

מתניתין לרב. וכן לענין זה קשיא מתניתין לרב פ"מ: ורב כמאן אמרה. לשמעתייה. ואי קשיא למה לי מיבעיא הכי הא אשכחן בפ"ק דחגי יום שלשים עולה לכאן ולכאן דילמא מחני' דהתם לא מתרלא כרב מתנא אלא כבר פלא דאמר אין סתם נזירות אלא כ"ט: ג' ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שבעה. שאין כריך להשלים אחר הרגל ז' ימי אבילות דכיון דעיקר האבילות דהיינו ג' ימים ראשונים כדאמרינן במועד קטן הו' קודם לרגל ביטל הרגל את האחרונים: ואם קברו ח' ימים לפני הרגל. כיון דיום אחד של שלשים היה קודם. הרגל ביטל הרגל ממנו גזירת שלשים: ומותר לספר ערב הרגל. משום כבוד הרגל: אסור לספר אחר הרגל. עד שלשים: (רפ"ו)

תוספות אסור לגלח. פי' קודם זריקת דמים שהרי מצותו לגלח על הדמים ואם גילח על אחד משלשתן אמרינן לקמן דיצא: אמר רב יום שבעים עולה לו לכאן ולכאן. פי' נולד לו בן ביום ע' מקצת היום שקודם הלידה עולה למנין המאה והרי עשה ע' יום מן המאה (שהוא יום ל"א) ומקצת היום שאחר הלידה עולה לתחילת הנזירות ולא ימנה נזירות בנו אלא עד כ"ט יום הרי ביום צ"ט דשלו ל' לבנו ונ"מ השתא שיום ע' עולה לכאן ולכאן שיוכל לגלח ביום המאה שהוא יום ל"א לבנו מתוך שאותו תגלחת עולה לנזירות בנו מן הדין שהוא יום [ל"א] לבנו עולה נמי אותו תגלחת גם לנזירות דנפשיה שהוא מאה יום אע"פ שאם לא נולד לו הבן לא היה יכול לגלח על נזירתו אלא ביום ק"א השתא כשנולד הבן יכול לגלח ביום [ק'] כדפרישית וא"ת ומאי סברא היא כיון דאם לא נולד לו בן לא יכול לגלח עד יום ק"א דהא לא מצי לגלח עד יום ק"א לנזיר נזירות דנפשיה השתא נמי לא יגלח עד יום ק"א ויש לומר דהא [דלא] מצי לגלח ביום ק' לא הוי אלא מדרבנן כדפירשנו בפ"ק (דף ו.) דמדאורייתא מצי לגלח ביום ק' דמקצת היום ככולו אלא דרבנן גזרו דלא מגלח עד יום ק"א אטו היכא דאמר שלימים והכא אוקמיה אדין תורה כשנולד לו בן שיוכל לגלח ביום מאה כיון דלנזירות דבנו קא הוי יום ל"א ויכול לגלח לנזירות דבנו ביום [ק'] הלכך גם לנזירות דנפשיה עולה התגלחת של יום ק': נולד הבן עד ע'. עד ועד בכלל: לא הפסיד כלום. ואי ס"ד עולה לו לכאן ולכאן איתגורי מיתגר והוי ליה למיתני במתניתין הרויח בריוח הבן דאי לא נולד לו הבן לא מגלח אלא עד יום ק"א והשתא לפי דברי רב מגלח ביום ק' נמצא שהרויח בלידת הבן ומאי קאמר לא הפסיד: אלא בדין הוא דלא ליתני עד ע' לא הפסיד כלל. כלומר מן הדין לא היה לו לשנות בזה הלשון לא הפסיד אלא אדרבה ה"ל למיתני הרויח ומשום דקתני סיפא לאחר שבעים סותר פי' כי מפסיד בלידת הבן תני נמי רישא עד שבעים לא הפסיד כלום וה"ה אפי' ברישא הרויח בלידת הבן ובמקצת ספרים אין כתוב אלא רק בדין הוא דלא ליתני עד שבעים ולא הפסיד והוי כמו וכו': ת"ש מסיפא נולד לו לאחר שבעים סותר. פי' מפסיד וסבירא ליה דאחר שבעים הוי פי' ביום שבעים ואחד ואמאי מפסיד כלום לרב בלידת הבן והא יום הלידה עולה לכאן ולכאן נמי לתחילת הנזירות דבן נמצא כי ל' יום דבן כלים ביום ק' ויכול השתא לגלח ביום ק"א והשתא כי נולד הבן ביום ע"א יגלח ביום ק"א הרי לא הפסיד כלום: מאי אחר דמתני' דקתני סותר אחר אחר. פירוש שנולד ביום ע"ב דהשתא לא יכול לגלח אלא ביום ק"ב והפסיד בלידה: אבל אחר ממש מאי דהיינו ביום ע"א הכי נמי לא סתר כו' אלא ש"מ אחר ממש: וכן מתני' לרב ש"מ. פי' ממתני' יש להוכיח דלא כרב דסבירא ליה למתני' דיום הלידה אינו נחשב לנזירות הבן כמו דנחשב לנזירות דידיה למאה יום שהוא נגרר ונחשב אחר ימים שעברו דהיינו לנזירות דידיה ולא דמי למאי דפרשינן במתני' דאי נולד הבן ביום ראשון לנזירות דעולה לשניהם דודאי כיון שהוא תחילת נזירות לזה כמו לזה למה יעלה לאחד טפי מלשני אבל הכא דהוא התחיל לנזירותו כבר זה ימים רבים סברא הוא דיום לידה יהיה נחשב ונגרר אחר ימים שעברו דהיינו לנזירות דנפשיה ונזירות הבן יתחיל מיום שאחר הלידה ואם תאמר והא תנן לקמן ומייתנינן לה בפ' קמא (לעיל דף ו.) דיום שלשים עולה מקצתו לראשון ומקצתו לנזירות שני אלמא דיום ל' עולה לכאן ולכאן וי"ל דשאני התם דאותו יום בין שתי נזירות וראוי להחשיבו תחילתו (לו) לנזירות ראשון וסופו לנזירות שני משום דכיון דהביא קרבנותיו א"כ נגמר נזירתו דין הוא שיתחיל נזירות השני מיד מידי דהוה אמקבל נזירות בחצי

היום דאותו יום עצמו עולה למנין נזירות אבל הכא דיום לידה דהיינו ע"א עומד באמצע נזירות דידיה ובהתחלת נזירות דבריה ראוי להחשיבו כולו לנזירות דידיה אחר ימים שעברו משום דגם הוא מחשבון ק' יום וכיון שאותו יום ע"א נחשב אחר ק' שוב אין למנותו שיהיה חשוב כיום שלם להיות נחשב נזירות אחד לכך אינו עולה לבנו לתנא דמתני': ורב כמאן אמרה. כיון דתנא דמתניתין לא סבר לה כוותיה: אילימא כאבא שאול כו' בטלה הימנו גזרת שבעה. תוך ז' שיהיה אסור בנעילת סנדל ובתשמיש המטה ומיהו לאו הילכתא הכי דבמ"ק (דף כ.). הכי מסקינן אפי' שעה אחת קודם לרגל בטלה הימנו [גזירת] שבעה [שמונה] ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזירת שלשים לענין תספורת הואיל ומתחיל יום אחד מדין שלשים קודם לרגל ומותר לספר ערב הרגל משום כבוד הרגל ואי לא סיפר ערב הרגל אסור לספר אחר הרגל דלא ניתן לדחות אלא מפני כבוד הרגל והואיל ולא חילק כבוד לרגל לא יועיל לו הרגל להפסיק וישלים אחר הרגל: (תוספות)

דף טו - ב

אבא שאול אומר אפי' לא סיפר קודם הרגל מותר לספר אחר הרגל שכשם שמצות שלשה מבטלת גזירת שבעה כך מצות שבעה מבטלת גזירת ל' מ"ט דאבא שאול לאו משום דקסבר שביעי עולה לכאן ולכאן דלמא עד כאן לא קאמר אבא שאול אלא באבילות ז' דרבנן אבל בנזיר דאורייתא לא אלא רב דאמר כו' יוסי דתניא ר' יוסי אומר שומרת יום כנגד יום ששחטו וזרקו עליה בשני שלה ואח"כ ראתה הרי זו אינה אוכלת ופטורה מלעשות פסח שני מ"ט דר' יוסי לאו משום דקסבר מקצת היום ככולו ממאי ודלמא משום דקסבר מכאן ולהבא הוא מטמא ומי סבר ר' יוסי הכי והתניא ר' יוסי אומר זב בעל שתי ראיות ששחטו וזרקו עליו בשביעי וכן שומרת יום כנגד יום ששחטו וזרקו עליה ואח"כ ראו אע"פ שמטמאין משכב ומושב למפרע פטורין מלעשות פסח שני מאי למפרע מדרבנן הכי נמי מיסתברא דאי ס"ד מדאורייתא אמאי פטורין מלעשות פסח שני לעולם אימא לך טומאה דאורייתא תהום דזיבה התירו ואף רבי אושעיא סבר למפרע מדרבנן דתניא רבי אושעיא אמר (אבל) הרואה זב בשביעי שלו סותר את שלפניו ואמר ליה ר' יוחנן לא נסתור אלא יומו מה נפשך אי סתר כולהו סתר אי לא סתר לא נסתור ולא יומו אלא אימא לא נסתור ולא יומו

רש"י אבא שאול אומר כו' מכות אבילות הנוהגת שלשה ימים הראשונים. כיון שעשה קודם הרגל בטל הימנו גזירת ז' לגמרי כך מכות ז' כיון שנעשו קודם הרגל טוב הרגל מבטל גזירת ל' לגמרי גזירת ל' גלוח וכיבוס: מ"ט דאבא שאול. דאמר דיום ז' מבטלת גזירת ז' ול' והא לא סימר עדיין מיום ל' כלום קודם הרגל אפי' יום אחד דבשלמא לת"ק דאמר שמנה היינו משום דיום שמיני עולה למנין ל' אלא לאבא שאול מ"ט לאו משום דקסבר דיום שביעי עולה לכאן ולכאן למנין ז' ולמנין ל' וכמאן דעבר עליו יום אחד מגזירת ל' דמי ומש"ה מתבטלת: אלא באבילות דרבנן.

דעיקר אבילות אינו אללל יום אחד דכתיב (עמוס ח) ואחריתה כיום מר אללל רבנן תקנו ז' דסמכו אקרא כדכתיב (בראשית נ) ויעץ לאביו אבל שבעת ימים אבל נזירות לאורייתא בחושבנא דיומי דל' יום בעינן כדכתיב (במדבר ו) יהיה לא אמר דיום אחד עולה לכאן ולכאן: ששחטו וזרקו עליה בשני שלה. שכבר ראתה ביום שמיני עד שלא ראתה ביום תשיעי שהיא שומרת כנגדו לידע אם תראה בג' ימים ג' ראיות ותהא זבה: ואח"כ ראתה הרי זו אינה אוכלת. בפסח דטמאה היא ואע"ג דאינה אוכלת פטורה מלעשות פסח שני דאכילת פסחים לא מיעכבא: מ"ט דר' יוסי. דפטורה מלעשות פסח שני לאו משום דקסבר מקלת היום ככולו דיום שני שהוא תשיעי ככולו דמי והויא לה טהורה בשעה ששחטו וזרקו עליה והכא נמי לימא דעולה לו לכאן ולכאן משום דמקלת היום ככולו: דילמא. האי דקאמר ר' יוסי דפטורה לאו משום דקסבר דמקלת היום ככולו אללל משום דקסבר דכשהיא רואה מכאן ולהבא היא מטמאה אבל למפרע לא ומשום הכי פטורה דבהיא שעתא דשחטו וזרקו עליה טהורה הואי ולהך דבחר נטמאת לא חיישין: ומי סבר ר' יוסי. דמכאן ולהבא היא מטמאה אבל למפרע לא: זב בעל שתי ראיות. בין ביום אחד בין בשני ימים כדאמרי' התם (ב"ק דף כד.). תלה הכתוב את הזב בראיות דכתיב וזאת תהיה טומאתו בזובו ואת הזבה בימים דכתיב ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים מיעוט ימים שנים רבים ג': בשביעי שלו. שאין בין זב רואה שתי ראיות לרואה ג' אללל קרבן שבעל ג' מונה ז' ומביא קרבן ובעל ב' מונה ז' ואין מביא קרבן להכי נקט בעל שתי ראיות ושומרת יום משום דלאו בני קרבן נינהו דעל הנך דבני קרבן לא מאי למשחט עלייהו בשביעי משום דלא מלו אכלי פסח בערב דכפרת קרבן דבעו לאיתויי בשמיני מעכבת להו כדקי"ל (יבמות דף עד:): הביא כפרתו אוכל בקדשים אלמא מיהא מדקתני מטמא משכב ומושב למפרע דלא הוי טעמא דר' יוסי משום דמכאן ולהבא הוא מטמא וטעמא משום דמקלת היום ככולו קא פטר מלעשות פסח שני דה"ל ככל מידי תלי במניינא דאמרי' ביה מקלת היום ככולו ומש"ה פטורין: לעולם אימא לך דמכאן ולהבא הוא מטמא ולא טעמא דר' יוסי משום דמקלת היום ככולו ודקאמר למפרע מטמא מדרבנן הוא דקאמר ומשום דלית בהו טומאה אללל מדרבנן פטורין מלעשות פסח שני: דאי ס"ד מדאורייתא. מטמאין למפרע אפי' אמרת מקלת היום ככולו אכתי אמאי פטורין והא איגלאי מילתא למפרע דבהוא שעתא דשחטו וזרקו הדם טמאה מדאורייתא הואי: לעולם אימא לך. דטמאין למפרע מדאורייתא וכל היכא תלי מילתא במניינא כגון בשתי נזירות שצריך למנות לזו ל' ולזו ל' הוי מקלת היום ככולו והכא אע"ג דמדאורייתא מטמא למפרע אמאי הקילו בה היינו טעמא דטומאה דתהום דזיבה התירו לכיון דבהיא שעתא דנשחט אכתי הוה קיימא טיפת דם במקור של אשה ולא יאל לחוץ אהני בה מקלת היום ככולו דמכאן דנשחט עליה בשעת טהרה דמי ואית למפרעי טומאת התהום בזיבה היינו דבשעת שחיטה וזריקה עדיין לא היתה יודעת אם תהא רואה בו ביום ואם לאו משום הכי קרי לה טומאת תהום דהויא טמאה למפרע בשעת שחיטה וזריקה ואיהי לא הות ידעה דבהיא שעתא דמי לעובר ברשות הרבים וטומאת התהום תחתיו: ואף רבי אושעיא סבר. דרבי יוסי לא אמר דטמא למפרע אללל מדרבנן: ומהדר אהא דאמר לעיל מאי למפרע מדרבנן: אי סתו. דלמפרע טמאה כולהו לסתור

דהא לא הוו להו שצעה נקיים כלל: אללא אימא ולא לסתור אפילו יומו. משום דמכאן ולהבא מטמאה ולמפרע הויא טהורה ממא: ואמר ליה. רבי יוחנן (רש"י)

תוספות אבא שאול אומר אפילו לא סיפר ערב הרגל מותר לספר אחר הרגל. פליג את"ק דסבר דרגל מבטל בכל [ענין] ופליג באחריתי שכשם שמצות [ג'] מבטלת גזירת ז' כך מצות ז' מבטלת גזירת ל' ופליג את"ק דמצריך ח' לאו משום דקסבר יום ז' עולה לו למנין שבעה ומקצתו עולה למנין ל' אע"פ שעומד באמצע אבילות: אלא באבילות דרבנן. דמן התורה אינו אבל אלא יום ראשון כדכתיב. ואחריתה כיום מר אבל בנזירות דאורייתא דדרשינן מקרא דבעינן ל' יום לא אמרי' דמקצת יום עולה לו לכאן ולכאן: ששחטו וזרקו עליה בשני. שחל בערב פסח ושחטו עליה הפסח ואח"כ ראתה הרי זו אינה אוכלת בלילה בפסח לפי [שהיא] נטמאה ופטורה מלעשות פסח שני דבשעת שחיטה טהורה היתה: מאי טעמא דר' יוסי (הגלילי) לאו משום מקצת היום ככולו. ומכאן ולהבא היא מטמאה. (דאתמול) נמצא כי בשעת שחיטה וזריקה היתה טהורה גמורה דמכאן ולהבא היא מטמאה ולא למפרע וכי הדרא חזיא מטמאינן לה מכאן ולהבא ולמחר תעשה שימור גמור למקצת יום זה שנטמאת אלמא דיום שני זה מקצת יום חשבינן ליה יום טהור דליהוי שימור ליום שאתמול הילכך שחיטה וזריקה בטהרה היה ומקצתו חשבינן ליה יום טומאה דליהוי יום של מחר שימור להאי מקצת יום אבל רבנן פליגי ומטמאי למפרע וחשבינן זה היום ככולו טמא [כיום] של אתמול ורב דאמר כר' יוסי ואע"ג דהכא נמי היה סברא לחשיבת יום ככולו טמא כיום שלפניו כסברא דרבנן אפ"ה ר' יוסי מחשיבו לכאן ולכאן והיינו כסברת רב וזו שכתוב בספרים ודילמא משום דקסבר לא גרסינן ליה דאי לאו הכי מה מהני שאינו מטמא למפרע: זב בעל שתי ראיות. דאילו בעל שלשה לא חזי למיכל [לאחר דראה שלישיית] עד יום ח' שיביא קרבנותיו וביום ח' לא מצי למינקט ואח"כ ראה מטמא משכב ומושב למפרע דמיום ז' ואילך פסק מסתירה ומשכב ומושב דמאתמול שאחר הטבילה עד הנה טהורין ואפי' ראה היום ביום ח' לא מטמא למפרע: אע"פ שמטמאין משכב ומושב למפרע. ואפילו טבל בשביעי משכבות דלאחר טבילה טמאין סתור מניינו והרי הוא כתחילתו דכתיב וספרה לה שבעת ימים והרי אין כאן ז' ימים ומדקתני בשמירת יום למפרע טומאה אלמא לא אמר מקצת יום ככולו וקשיא דר' יוסי אדר' יוסי ומשני למפרע מדרבנן אבל מן התורה טהורה: הכי נמי מסתברא וכו'. ודחי אימא לך טומאת התהום דזיבה התירו כלומר אימא לך שמטמאין למפרע מדאורייתא ופטורין לעשות פסח שני דהלכה למשה מסיני דטומאה דמת הותרה לעושי פסח והאי תנא ס"ל דאפי' טומאת התהום דזיבה הותרה לעושי הפסח: התהום. פי' דבשעת שחיטה ישב על אבן אחת ולא נודע כלל שקבר תחתיו עד אחר שחיטה נודע לו שניטמא בקבר התהום וכן הכא לא ידע אדם בשעת שחיטה אם אחרי כן תראה ותסתור להיות טמאה וטומאת התהום [התירו] לעושי הפסח ונזיר: ואף רבי אושעיא. קאי אשינויא דלמפרע דרבנן: אבל הרואה זוב. פי' [רש"י] בכיצד צולין (פסחים ד' פא.). לא ידעינן אהיכא קאי: סותר את שלפניו כו'. ספורים שספר וצריך למנות ז' ימים אחרים: [א"ל ר"י לא נסתור אלא יומו] יחזור ויספור יום אחד והוינן בה במילתא דר' יוחנן אי סתור כולהו בעי למיסתור דכתיב וספרה לה ז' ימים לטהרתה שלא תהא טומאה מפסקת בינתים בפרק כיצד צולין גרס [אי קסבר למפרע הוא מטמא אפילו כולהו נסתור] ואי מכאן ולהבא הוא מטמא יומו נמי לא נסתור דהרי היא כראיה ראשונה של זיבה אחרת ואין בה אלא טומאת ערב ויטבול לערב ויטהר דקי"ל ראייה ראשונה של זב קרי בעלמא הוא: ה"ק לא יסתור ולא יומו. כלומר אפי' יומו לפי שכבר עלה לו מקצת היום ושלמו לו ספורים שלו ויצא מכלל הזיבה: א"ל. פי' ר' אושעיא לר' יוחנן רבי יוסי סבר כוותך השתא מסיק דרבי אושעיא ס"ל אליבא דר' יוסי דמטמא למפרע היינו מדרבנן: (תוספות)

וא"ל רבי יוסי קאי כותיך דאמר מכאן ולהבא מטמא והא רבי יוסי למפרע הוא דאמר מאי למפרע מדרבנן ורבי יוסי מכדי סבר מקצת היום ככולו זבה גמורה דמייתא קרבן היכי משכחת לה כיון דחזיא בפלגיה דיומא אידך פלגיה דיומא סליק לה לשימור אב"א דקא שפעה תלתא תלתא יומי בהדי הדדי ואב"א דחזיא תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה דלא הואי שהות דסליק ליה למניינא:

רש"י רבי יוסי קאי כותיך: ורבי יוסי מכדי סבר מקצת היום ככולו. דכל האי דקא משנינן לעיל דמכאן ולהבא מטמא סינויי דחיקי נינהו ומיהו שמעתין איתא כרב: זבה גמורה. דבעינן ג' ימים לרופים כדאמר מי תלה הכתוב את הזבה בימים היכי משכחת לה: והא כיון דחזיא בפלגיה דיומא. ביום שני מחלות ואילך אידך פלגא דמבקר עד חרות עולה לה לשימור כאילו נשמר יום אחד בטהרה והוא לה הפסק: ע"א ור' יוסי מכדי שומרת יום כנגד יום כיון דקאמר דטעמא הוי משום דמקלח היום ככולו וכך שמענו כאן מפ"י המור"ה רבב בכיכר לולין במסכת פסחים שמעינן דמכאן ולהבא קמיבעיא לן דלר' יוסי זבה גמורה היכי משכחת לה ולא מפ"י המור"ה: איבעית אימא בשופעת. כל היום [תלתא יומי] בהדי הדדי: ואיבעית אימא. שלשה יומי בין השמשות סמוך לשקיעת החמה דכי ראתה בשבת אחר שקיעת החמה הוי טמאה כל יום ראשון וכי חזרה וראתה ביום ראשון שנית סמוך לשקיעת החמה הויא טמאה כל יום שני וכן שלישי דלא הויא שהות דטהרה ביני וביני כלל ולא הוי סליק למניינא דשומרת יום כנגד יום דהא לא הויא שהות: (רש"י)

תוספות זבה גמורה היכי משכחת לה. דמכאן ולהבא מטמינן לה וכל יומא טומאה באפי נפשה היא וכיון דחזיא היא בפלגא דיומא אידך פלגא דיומא הוא קא סליק לה לשימור ואע"פ שלא טבלה בינתים מכי ראתה ביום י"א וביום י"ג וביום ט"ו דלא הויא זבה ואע"ג שלא טבלה בינתים דבעינן שתראה ג' ימים רצופים: הלשון ק"ק אמאי קאמר אידך פלגא דיומא דבקי צור הוה מצי למימר אידך יומא סליק ליה שימור ובדוחק יש לפרש ראתה י"א דכיון דחזיא ביום ב' בפלגא דיומא אידך פלגא דיומא שהיה לפני שראתה סליק ליה שימור וקשה ואמאי לא משכחת לה דרואה שלשה לילות דהשתא היא טמאה בתחילת היום ופי' בקונטרס בכיצד צולין (פסחים דף פא.). לפי הדברים למ"ד מקצת היום ככולו ותחילת הלילה תהא נמי ככולה לספירה ובתחילת הלילה סליק לה שימור ואין צריך עלות השחר:.. ולי נראה דמשנה שלימה היא בפרק תינוקות (נדה דף עב.). ושון ברואה יום י"א וטבלה לערב [ושמשה] שמטמאין משכב ומושב למפרע ומוכח התם דתחילת הלילה לא הוי שימור ונראה לר"ת דכי היכי דלר' יוסי תחילת יום הוי שימור ה"נ ראתה בלילה סוף היום דלמחר שאינה רואה עולה לשימור דכך לי סוף היום כתחילת היום ובהכי ניחא לישנא כיון דחזיא בפלגא דיומא אידך פלגא דאותו יום עצמו בסופו הוה ליה שימור וצ"ל דודאי בזבה גדולה לא אמר ר' יוסי דיום שלישי יהיה ממנין של ז' של טהרה דהא בפרק תינוקות (שם ד' סט. ושם) קאמר דכותאי יום שפוסקת בו מונה אותו למנין ז' והטעם דמצינו דבסוף הספירה מקצת היום ככולו דזב וזבה טובלין ביום הילכך בזבה קטנה דתחילת הספירה מקצת היום ככולו אבל בתחילת ספירת זבה גדולה שזקוקה לספור ז' אז לא אמרי' בתחילת ספירת ז' נקיים מקצת היום ככולו: והא דעביד

ק"ו (ר"ה דף י.). ומה נדה שאין תחילת יום כסופו דטבלה בלילה מהני סוף יום כתחילתו דלא בעיא כ"א ז' ימים ויום שפוסקת בו [שנה] שתחילתו עולה בסופו אינו דין שסופו עולה בתחילתו לימא זבה גדולה תוכיח דתחילת יום כסופו דטובלת ביום וסופו לאו כתחילתו אלא ודאי רבא לא עביד הקל וחומר אליבא דר' יוסי ומיהו לפירוש רש"י ניחא דלא מצי למימר זבה תוכיח: ומשני דחזיא שלשה יומין סמוך לשקיעת החמה דלא הוי שהות דסליק לה למנינא. לפי [שהם] מסובבין בטומאה בתחילת היום ובסופו וליכא בהם שימור כלל וכן יום שלישי טמא בתחילתו והרי שלשה ימים רצופין טמאין דמקצת יום שלישי ככולו ואין בהן שימור בינתים: (תוספות)

פרק שלישי - מי שאמר

מתני' מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד ואם גילח ליום שלשים יצא הריני נזיר שלשים יום אם גילח ליום שלשים לא יצא מי שנזר שתי נזירות מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד ואת השניה יום שלשים ואחד ואם גילח את הראשונה יום שלשים מגלח את השניה יום שלשים ואחד ואת השניה יום שלשים ואחד יצא וזו עדות העיד רבי פפיס על מי שנזר שתי נזירות שאם גילח את הראשונה יום שלשים מגלח את השניה ליום שלשים ואם גילח ליום שלשים חסר אחד יצא שיום של שלשים עולה לו מן המנין מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים סותר את הכל רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה הריני נזיר שלשים יום נטמא יום שלשים סותר את הכל הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר את הכל ר"א אומר אינו סותר אלא שלשים נטמא יום מאה ואחד סותר שלשים יום רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה: **גמ'** מי שאמר הריני נזיר ונטמא יום שלשים סותר את הכל רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה

כ"ז מתני' מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד. לרב מתנא כדאית ליה דאנזירות סתם קאי ואין נזירות פחות מל' יום ולכך פדא כדאית ליה דמוקי לה כגון דנעשה כאומר שלימים וכולה מתני' הכי מפורש בפ"ק לרב מתנא כדאית ליה ולכך פדא כדאית ליה: גמ' ר"א אומר אינו סותר אלא שבעה. כדי שיביא קרבנו בטהרה וכדפרקינן בפרק קמא לבר פדא כדאית ליה (כ"ז)

תוספות מתני' מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד. בפרק קמא (לעיל דף ה:) מיייתנן ליה ופי' רב מתנא ובר פדא כדאית להו: שיום ל' עולה לו מן המנין. לרב מתנא עולין למנין ימי נזירות דראשון דמדאורייתא ל' וכן למנין שני עולה לו מדאורייתא דבעינן שלשים דאורייתא ולבר פדא אין צריך למנות נזירות ראשון שכבר נשלם מיום כ"ט ותגלחת ראשונה נעשית ביום ל' כדין תורה ודקאמר במתניתין דיום ל' עולה לו מן המנין היינו לענין נזירות שני כדי שגם תגלחת שניה תהיה ביום ל' שהרי גילח ביום [שלשים] חסר אחד: הריני נזיר נטמא יום ל' סותר הכל. לרב מתנא סותר מן התורה ומביא קרבן טומאה וחוזר ומונה שלשים יום נזירות טהרה ולבר פדא סותר הכל מדרבנן דיום כ"ט נשלם הנזירות וסותר מדרבנן גזירה להיכא דאמר הריני נזיר ל' יום ואינו מביא קרבנות נזיר טמא: רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה. לבר פדא לא גזרינן ולרב מתנא אליבא דר"א ס"ל מקצת היום ככולו ואפילו נטמא קודם הבאת קרבנותיו ורבנן אית להו דלא אמרי' מקצת

היום ככולו אלא היכא דהביא קרבנותיו בטהרה ביום ל' דיצא כאילו הביאם ביום ל' ואחד: הריני נזיר ל' יום נטמא יום ל' סותר את הכל. ולא פליג ר"א לרב מתנא דאמר דסתם נזירות ל' יום והכא מיתורא דלישנא דקאמר ל' הוי כאילו אמר שלימים הילכך אפי' לר"א דאמר דמקצת היום ככולו סותר הכל (ולבר פדא דלית ליה מקצת היום ככולו) דהכא אמר ל' הוי ממנין הנזירות כיון שפירש ל' יום וא"ת מ"מ אמאי סותר הכל לר"א הא לר"א דריש לקמן בברייתא דהריני נזיר מאה יום ונטמא יום מאה יכול יסתור הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים וה"נ כי נטמא ביום ל' אין לו אחרונים והל"ל דלא סתר הכל ונ"ל דכיון דאמר ל' א"כ יום ל' הוי יום מלאת ודרשינן וזאת תורת הנזיר ביום מלאת תן לו תורת נזיר ולקמן נמי בברייתא גבי נטמא בסוף מאה לא קממעית להו מוהימים יפלו אלא דאינו סותר כל מאה אבל שלשים יום ודאי סותר כדקתני בסמוך במתני' נטמא יום מאה דלר"א סותר שלשים אבל ברישא כי אמר הריני נזיר סתמא דקאמר ר"א אינו סותר אלא שבעה כי נטמא ביום שלשים לבר פדא ניחא משום דמיום כ"ט פסק מנין נזירותו ויום שלשים אינו יום מלאת כיון דלא אמר שלשים בפירוש וגם לת"ק דסותר אינו אלא מדרבנן לבר פדא ולא מייתי קרבן טומאה ולרב מתנא נמי דקאמר מקצת היום ככולו הילכך יום ל' אינו יום מלאת דהוי כאילו כלה כל אותו יום [כיון] דעשה מקצת בנזירות אבל בסיפא מחשב כאילו אמר שלימים לרב מתנא לא אמרינן מקצת היום ככולו הילכך הוי שפיר יום שלשים מלאת דלכך סותר לר' אליעזר מדרשא דזאת תהיה תורת הנזיר (תוספות)

דף טז - ב

קסבר ר"א כל אחר מלאת שבעה סותר הריני נזיר שלשים יום ונטמא יום שלשים סותר את הכל לא פליג ר"א דאמר שלימין הריני נזיר מאה יום ונטמא יום מאה סותר את הכל ר"א אומר אינו סותר אלא שלשים וכולה כדהוינן בה אליבא דבר פדא ורב מתנא: מתני' מי שנזר והוא בבית הקברות אפי' היה שם ל' יום אין עולין לו מן המנין ואינו מביא קרבן טומאה יצא ונכנס עולין לו מן המנין ומביא קרבן טומאה ר"א אומר לא בו ביום שנאמר [במדבר ו-יב] והימים הראשונים יפלו עד שיהו לו ימים ראשונים: גמ' איתמר מי שנזר והוא בבית הקברות ר' יוחנן אמר נזירות חלה עליו ור"ל אמר אין נזירות חלה עליו ר' יוחנן אמר נזירות חלה עליו סבר מיתלא תליא וקיימא כיון דמשכחא טהרה חיילא ור"ל אמר אין נזירות חלה עליו אי הדר ואמר חיילא עליה ואי לא לא איתיביה ר' יוחנן לר"ל מי שנזר והוא בבית הקברות אפי' היה שם שלשים יום אין עולין מן המנין ואינו מביא קרבן טומאה קרבן טומאה הוא דלא מייתי הא מיחל חיילא עליה א"ל אינו בתורת טומאה ואינו בתורת קרבן איתיביה מי שהיה טמא ונזר אסור לגלח ולשתות יין וליטמא למתים ואם גילח ושתה יין ונטמא למתים ה"ז סופג את הארבעים אי אמרת בשלמא חיילא היינו טעמא דסופג את הארבעים אלא אי אמרת לא חיילא אמאי סופג את הארבעים

רש"י דקסבר ר' אליעזר אחר מלאת הוא שאין נזירות אלא כ"ט ולכך אינו צריך לסתור אלא ז' וכדאמרין נמי קים להו לרבנן דאין תגלחת כדי לכוף ראשו לעיקרו בפחות מז' יום ולרב מתנא כדאית ליה דטעמא דר' אליעזר משום דמקלת היום ככולו: נטמא יום שלשים סותר את הכל ולא פליג ר' אליעזר דהא קאמר שלימין. ואפילו לבר פדא לאכתי תוך מלאת קרינא ביה: נטמא ביום מאה סותר את הכל. לתוך מלאת קרינא ביה: רבי אליעזר אומר לא סותר אלא שלשים. ' כדאמר ר"ל בפ"ק (לעיל ד' ו:): דטעמא דר' אליעזר משום דקאמר קרא זאת תורת הנזיר ביום מלאת התורה אמרה נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר ואפי' בנזירות מרובה: וכולה. טעמא דמתניתין עד השתא כדהוינן בה אליבא דבר פדא ורב מתנא בפ"ק (ד' ה' וד' ו:): מתני' מי שנזר והוא בבית הקברות אפי' הוא עומד שם שלשים יום אינו עולין לו מן המנין. כלומר אין עולין לכך שתהא חלה עליו אותו נזירות שקיבל כשנטמא ואין מביא קרבן טומאה: ילא ונכנס. כגון שהזה ושנה וטבל כדמפרש בגמרא ואח"כ נכנס עולים לו למנין נזירות דכיון ושהזה ושנה וטבל ביום שביעי שלו מביא קרבן על הטומאה: רבי אליעזר אומר לא בו ביום. כשהזה ושנה וטבל אם נכנס אינו מביא קרבן טומאה עד שיעבור עליו ב' ימים בטהרה שנאמר והימים הראשונים יפלו אימתי לכשאני קורא מקרא זה שיהיו לו ימים הראשונים דטהרה ואין ימים פחותים משנים: גמ' איתמר מי שנזר והוא בבית הקברות ר' יוחנן אמר נזירות חל עליו. דקסבר דהאי מאן דמקבל נזירות בבית הקברות מיתלך תליא וקיימא וכיון דמשכחת טהרה דהיינו לאחר שילא והזה ושנה וטבל חיילא עליה אע"ג דלא הדר אמר אני אקבל עלי מה שאמרתי כשהייתי עומד בבית הקברות: ור"ל אמר. אי הדר אמר אהא כמו שקבלתי בבית הקברות חייל עליה ואע"ג דלא מפרש אהא נזיר ואי לא לא שאם נטמא למתים ושונה יין אין בכך כלום: א"ל. מסקנא דמתניתין בהכי הוי דמי שנזר בבית הקברות אינו בתורת טומאה ואינו בתורת קרבן טהרה ליסתור ולהביא קרבן טהרה לפי שאין נזירות חל עליו כלל: מי שהיה טמא ונזר. דהיינו נמי מי שעומד בבית הקברות: (רש"י)

תוספות ולתנא קמא דאמר הכל סותר בנזיר שתמא לרב מתנא הוי מן התורה דהוי ממנין הנזירות ומקצת היום ככולו דאמרי רבנן היכא [דלא] נטמא: הגה"ה ובסיפא דהריני נזיר מאה יום ונטמא יום מאה סותר [שלשים] לרבי אליעזר מדרשא דזאת תהיה וגו' וצ"ל לרב מתנא מאי שנא מרישא כי נדר שתם ונטמא יום שלשים דחשבינן ליה לרבי אליעזר אליבא דרב מתנא כנטמא אחר מלאת ומשום מקצת היום ככולו הכי נמי כי נדר מאה יום נחשביה ליום מאה כאחר מלאת דנימא מקצת היום ככולו (הריני נזיר מאה דליכא יתור) ותירצו התוספות לעיל (דף ו:): דמייירי דאמר הריני נזיר מאה יום שלימים ובזה ניחא דהשתא ליכא למימר מקצת היום ככולו בסיפא והסוגיא מתיישבת בפ"ק (שם) דמייתי הך דנזיר שלשים ונטמא יום שלשים כו' סותר הכל בשלמא לרב מתנא אלא כו' א"ל בר פדא אימא סיפא ר' אליעזר אומר אינו סותר כי אם ז' והשתא היכי מוכח לעולם אימא לך משך נזירות ל' והא דאינו סותר כי אם ז' לר"א [משום] דאין כאן ימים אחרונים ולרב מתנא נמי מאי דחקיה דסבר דמקצת היום ככולו לימא טעמא דר"א משום דליכא ימים אחרונים ולמאי דפרישי' ניחא דאם היה יום שלשים ממנין הנזירות לבר פדא ולרב מתנא נמי אי לאו דאמרין מקצת היום ככולו היה סותר הכל מדרשא דזאת תורת הנזיר ע"ד כא"ן הגה"ה: זאת הגה"ה ממורי רבינו יצחק בהר' יצחק זצ"ל. נראה דלכ"ע בין לרב מתנא ולבר פדא קרא דזאת תורת הנזיר וקרא דימים הראשונים איירי במאה שלימים. נראה דלפי הגה"ה זאת ר"ל דלא בנזירות מועטת דרשא דזאת כדפרישי' בפ"ק (גם זה שם) בשם מהר"ף נ"ע וכן דרשא דקרא דמן הימים

הראשונים מכלל דאיכא אחרונים [לא] דרשינן בנזירות מועטת אלא בנזירות ארוך דלמא יום ובהכי נמי מתיישב הסוגיא: הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר הכל. שהוא אחרון של נזירותו ולרבנן לא אמרינן מקצת היום ככולו היכא דנטמא ולא הביא קרבנותיו: ולרבי אליעזר אינו [סותר] אלא שלשים. מן הדין היה לו לסתור הכל לבר פדא דלא אמרינן מקצת היום ככולו ולרב מתנא נמי פרשינן בפ"ק דאמר שלימים והיה לו לסתור את הכל אלא מדרשא דזאת תורת הנזיר גזירת הכתוב הוא דאינו סותר אלא ל' יום: נטמא ביום ק"א סותר שלשים. מדרבנן בעלמא הוא ולכך אינו סותר אלא שלשים דהואיל ויום ק"א יום תגלחת ויום הבאת קרבנותיו גזרי' אטו היכא דנטמא ביום שלשים היכא דאמר הריני נזיר סתמא והוי (כמו) יום שלשים יום תגלחת מה'ת לרב מתנא משום דאמר מקצת היום ככולו ולבר פדא שמיום כ"ט נשלם הנזירות וביום שלשים מגלח מה'ת ואם נטמא ביום שלשים סותר לרב מתנא מה'ת וגזרי' יום ק"א אטו יום שלשים ולבר פדא ביום שלשים סותר מדרבנן אטו היכא דאמר הריני נזיר שלשים וכן נטמא ביום. אחד ומאה שהוא יום תגלחת גזרו אטו יום ל' דאי לא הא לא קיימא הא שגם יום ל' הוא יום תגלחת וה"ה לעיל הוה מצי למיתני הכי גבי הריני נזיר נטמא יום ל'א דסותר הכל מדרבנן [אבל] ודאי נטמא יום ק"ב אינו סותר שלשים רק [שבעה] שיטהר וביא קרבנותיו: ור"א אומר אינו סותר אלא ז'. דלא גזר יום ק"א אטו יום ל' דביום ל' גופיה לא סתר לר' אליעזר ואע"ג דלבר פדא דאמר הריני נזיר סתמא ונטמא יום. אחד דנזירותו פסק כבר מיום כ"ט ויום ל' הוי תגלחת מה'ת אבל יום ל' ואחד הוי יום דבתר תגלחת והוי [כמו] ק"ב: מי שנדר והוא בבית הקברות. וה"ה אם היה טמא ונדר ובגמ' מדמה להו: ואפי' היה שם ל' אין עולין לו מן המנין. לענין דמונה והולך דאינו מביא קרבן טומאה דרחמנא מיעטיה מקרבן [כדמפרש] בגמרא אבל הא פשיטא דהימים אינן עולין דאפי' מנה בטהרה ונטמא סותר את הראשונים וכ"ש שאין עולין לו כי טמא מעיקרא: יצא ונכנס עולה לו מן המנין. מפרש בגמ' יצא ונכנס והזה ושנה ונכנס בו ביום שטבל בשביעי עולין מן המנין לענין זה כשנטמא סותר אותו מנין ומתחייב (אותו) קרבן טומאה דבאותו יום עצמו מתחיל נזירות טהרה ובגמרא פליגי ר' יוחנן ור"ל כשנטהר אם צריך לחזור ולקבל נזירות או סגי ליה במה שקיבל בימי טומאתו: ר"א אומר לא בו ביום. כלומר אם נכנס בו ביום שנטהר אין מביא קרבן טומאה עד יום שני שהתחיל הטהרה שנאמר והימים הראשונים יפלו דבעינן בסותר שיסתור ב' ימים דאז מביא קרבן טומאה וה"ה דמצי למיתני פלוגתייהו בנזיר טהור שנטמא ביום ראשון של קבלת נזירותו וביום נטמא בתחילה דלרבנן מביא קרבן טומאה ולר"א אינו מביא קרבן טומאה אלא מונה ז' ימי טומאה ומזה ושונה וטובל ומונה כ"ט יום ליום הראשון שמנה ומגלח ביום ל' שהוא ל' ואחד לנזירותו: גמ' קסבר ר"א כל אחר מלאת ז' סותר. ולכך אומר דהריני נזיר סתם ונטמא יום שלשים [דאינו] סותר דלאחר מלאת הוא לרב מתנא משום דאמר מקצת היום ככולו ולבר פדא מיום כ"ט נשלם נזירותו: לא פליגי ר"א דאמר שלימים. לרב מתנא חשיב ליה כאילו אמר שלימים ולא אמר מקצת היום ככולו הילכך סותר הכל ולבר פדא נמי כי אמר שלשים בפירוש חשיב כאילו אמר שלימים דלא אמר מקצת היום ככולו הילכך לא פליגי ר"א כלל: רבי יוחנן אמר נזירות חלה עליו. לכל מילי ולוקה בעודו שם אטומאה אם התרו בו לצאת ממנו (יוצא) ואתגלחת ואשתיית יין וכשיטהר אין צריך לחזור ולקבל עליו נזירות: מיתלא תליא וקאי. ומ"מ נ"ל דאסור: וכי משכחת טהרה חייל. פירוש דין נזירות טהרה לענין הבאת קרבן. מיתלא תליא וקאי עד שיצא משם ויטהר וכי יטהר חייל ממילא עליה לענין הבאת קרבן ובקיצור הוה מצי למימר דחייל עליה נזירות מהשתא ולקי על תגלחת ויין וטומאה: וריש לקיש אמר אין נזירות חייל עליה. בעודו טמא עד שיטהר ואז יצטרך לחזור ולקבל עליו הנזירות ובקונטרס פי' דבקבלה מועטת סגי לומר יחול עליו הנזירות אומר הריני כמו שנדרתי ובפ"ק דנדרים (דף ד.) אמרי' לר"ל דעובר בבל תאחר אם אינו מקבל נזירות עליו מיד כשיטהר: קרבן טומאה הוא דלא מייתי. דמעטיה קרא לקמן הא מיחל חייל עליה נזירות לענין דלקי אטומאה אתגלחת ואיין: א"ל אינו בתורת טומאה. דלא חייל נזירות כלל: (תוספות)

הכא במאי עסקינן ביוצא ונכנס איתביה אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא טמא שנזר שביעי שלו עולה לו למנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו למנין ואי ס"ד לא חיילא אמאי עולה לו מן המנין אמר מר בר רב אשי מיחל כ"ע לא פליגי דחיילא אלא כי פליגי למלקי רבי יוחנן סבר כיון דחיילא לקי ור"ל סבר לא לקי וחיילא איתביה ר' יוחנן לר"ל מי שנזר והוא בבית הקברות אפילו היה שם שלשים יום אין עולין לו מן המנין ואינו מביא קרבן טומאה קרבן טומאה הוא דלא מייתי הא מילקי לקי עליה בדין הוא דליתני אינו לוקה אלא משום דקא בעי למיתנא סיפא יצא ונכנס עולה לו מן המנין ומביא קרבן טומאה תנא רישא אינו מביא קרבן טומאה ת"ש אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא שטמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין הא למלקות זה וזה שוין א"ל לא לתגלחת זה וזה שוין אבל לענין מלקות מאי זה לוקה זה אינו לוקה ליתנייה בתקנתיה קא מיירי בקלקוליה לא קא מיירי תא שמע מי שהיה טמא ונזר אסור לגלח ולשתות יין ואם גילח ושתה יין ונטמא למתים הרי זה סופג את הארבעים תיובתא בעי רבא נזיר והוא בבית הקברות מהו בעי שהייה למלקות או לא היכי דמי אילימא דאמרי ליה לא תינזור למה לי שהייה נזיר מאי טעמא לא בעי שהייה דקא מתרי ביה ה"נ קא מתרי ביה

רש"י הכא במאי עסקינן ביוצא ונכנס. פירא והזה בשלישי ובשביעי וטבול והדר אמר הריני נזיר והדר נכנס סופג את הארבעים ולאפוקי מדר' אליעזר דאמר לא בו ביום כו' אבל אי לא הדר ואמר אינו אסור לגלח וכו' שאין נזירות חלה עליו: טמא שנזר. כגון שהיה עומד בבית הקברות ונזר: שביעי שלו עולה לו למנין. דכיון דטבול והוי טהור מתחיל למנות מצו ביום לפי שאינו מביא קרבן: ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין. אע"פ שטבול והוא טהור עד יום שמיני שמביא בו קרבנותיו כדאמרינן בפ' ג' מינין (לקמן דף מד:) דדר תגלחת כילד היה מזה בשלישי ובשביעי ומגלח בשביעי ומביא קרבנותיו בכו': מיחל דכולי עלמא לא פליגי. דכיון דמשכחת טהרה חיילא ממילא: אלא כי פליגי למילקי ר"י סבר כיון דחיילא לקי. אפילו אטומאה דמעיקרא דנזר בבית הקברות ור"ל סבר אע"ג דחיילא שהוא כריך לשמור מכל דקדוקי נזירות לא לקי אפילו אטומאה דכסוף אי לא הדר ואמר: הא למלקות זה וזה שוין. ששניהם לוקין על הטומאה ולדקדוקי נזירות: אימא לתגלחת זה וזה שוין. ששניהם מגלחין ביום שביעי שלהן: ליתנייה. אין בין טמא שנזר כו' אלא שטמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ואינו לוקה וטהור שנזר אין ז' שלו עולה לו מן המנין ולוקה: בתקנתיה קמיירי. אימת מתחילין למנות זה. משביעי זה משמיני אבל קלקוליה דלוקה לא קמיירי ואמר לן רבי דהכי נמי מצי למיתני אלא טמא שנזר אין מגלח תגלחת טומאה ונזיר טהור שנטמא מגלח בז' וטמא שנזר אין מגלח בשביעי אלא תנא שביעי שלו וכל מיילי כדמפרש

לקמן: ה"פ מי שהיה טמא ונזר אסור לגלח ולוקה. ופ"מ דכיון דחייילא עליה נזירות דהוי אסור לגלח לוקה ותיובחה דר"ל וביולא ובנכנס לא מלי לתרץ ליה כדלעיל דהא אוקימנא דמודי ר"ל דחייילא וקאי ליה באיסורא אבל מילקי לא לקי ואילו הכא משמע דכיון שאסור לוקה אע"ג דלא דר ולאמר: בעי רבא. הואיל דאמר ר' יוחנן דלוקה ותנן במתניתין כוותיה: בעי שהייה למלקות. דלא לילקי עד ללישהי ביה כדי שיעור השתחוויה כדמפרש במס' שבועות בפרק ידיעות הטומאה (דף יז.): נזיר. טהור הנכנס בבית הקברות מ"ט לא בעי שהייה דקא מתרו ביה אל תכנס לבית הקברות הכא נמי מתרו ביה לא תינזור ושהייה למה לי: (רפ"י)

תוספות הכא במאי עסקינן ביוצא ונכנס. ביוצא מן הטומאה והזה ושנה וטבל וקיבל עליו נזירות פעם אחרת ושוב נכנס לטומאה [והא] קמ"ל היא ברייתא דאע"ג דלא דר ואמר הריני נזיר אלא אמר יחול עלי נזירות דהוי ולקי כדפי' לשם בקונטרס אי נמי י"ל דקמ"ל ברייתא (דמיידי) [דמיד] כשיטהר מוטל עליו לקבל נזירות מיד ועובר בבל תאחר אם אינו נזיר מיד: אין בין נזיר טמא. שנדר בעודו טמא לנזיר טהור שנטמא אלא דנזיר טמא שביעי עולה לו מן המנין כשהזה ג' ושנה בז' וטבל יום ז' למנין נזירות טהרה לפי שאין צריך להביא קרבן בח' על טומאתו ומיד כשהזה ושנה וטבל ראוי לחול עליו נזירות לאלתר ונהי דבעי הערב שמש ואיך יחול עליו נזירות יש לומר דטבול יום קלישא טומאתיה ולא מעכב מלחול נזירות עליו: ונזיר טהור שנטמא אין שביעי עולה מן המנין. למנין נזירות טהרות וצריך להביא חטאת העוף ועולת העוף ואשם בשמיני וכתוב (במדבר ו) וקדש ראשו ביום ההוא דבאותו יום מתחיל למנות נזירות טהרה מוקמינן ליה דלא חייל עליה נזירות דטהרה עד יום ח' ואי ס"ד לא חיילא אמאי עולה לו מן המנין כיון דלא דר קביל עליה נזירות וא"ת [ולישני] דהדר וקיבל כדשני לעיל ביוצא ונכנס ויש לומר דא"כ ה"ל לאיתויי זה בעי למיהדר ולנדור זה לא בעי למיהדר ולנדור כיון דהאי תנא נחית לפרושי הכא בין זה לזה וה"ה דמצי למיפרך לר' שמעון ב"ל [ליתני] זה שותה ביין ומיטמא דלא לקי וזה לקי כדפירש הקונטרס ונראה לומר דלא קשה דמצי לשנויי דבקלקולא לא מיירי האי דינא אלא דין דנטמא באונס ולרבי יוחנן לא קשה [דליתני] זה מביא קרבן על טומאתו וזה אין מביא קרבן דהיינו הך דקתני אין ז' עולה לו מן המנין משום איתויי קרבן: הגה"ה מיחל דכ"ע דחייל. ולכשיטהר אין צריך לחזור לידור בנזיר דחייל עליו מנזירות ראשון וניחא השתא דשביעי עולה לו מן המנין ואפילו לא יחזור ויקבל והוא הדין נמי דמודה ר' שמעון בן לקיש (נמי אם שותה יין) דלקי תוך ימי טומאתו אשתיה ואתגלחת וכי פליגי למלקי פירוש אטומאה לחוד אי התרו בו אטומאה ר' יוחנן סבר כיון דחיילא נזירות [לשאר] מילי אשתיות יין ואתגלחת [חיילא] נמי אטומאה אם התרו בו לצאת ולא יצא דרחמנא לא מעטיה אלא מקרבן לחודיה לקמן ולא ממלקות דטומאה ור"ש בן לקיש סבר אע"ג דחיילא לשאר מילי ליין ולתגלחת לא לקי אטומאה דכיון דמיעטיה רחמנא מקרבן טומאה מיעטיה מכל דין טומאה אף ממלקות: קרבן טומאה הוא דלא מייתי הא מילקי לקי. אטומאה לאלתר אפילו תוך שבעה שמבקש לטהר לענין ליטהר עצמו ולעשות נזירות דטהרה דאי [לא] לקי הוה ליה למיתני במתני' ואינו לוקה: משום דקתני סיפא כו' ומביא קרבן טומאה. דהתם לא שייך למיתני דלוקה אטומאה דתני מביא קרבן טומאה לכך לא תנא לעיל ואינו לוקה אטומאה (וזה אינו לוקה): הא למלקות זה וזה שוין. מדלא תני זה לוקה וזה אינו לוקה אטומאה: לא הא לתגלחת זה וזה שוין. י"מ דלקי אתגלחת [ולא נהירא דלימא] לתגלחת ויין זה וזה שוין כיון דבאיסור תגלחת קמייירי לכן נראה לי הא לתגלחת פירוש למצות תגלחת לענין שמגלח בשביעי לטהרתו אע"ג דלקמן בעיא היא ואיפשיטא דנזיר טמא דמעיקרא אינו מגלח בשביעי לטהרתו אפ"ה לא קפיד לשנויי הכי [דבלא"ה] איתותב רבי שמעון בן לקיש בסוף: בתקנתא קמייירי. מתי יתחיל מנין לנזירותו והוא נטמא בשוגג בקלקולא לא קמייירי שמקלקל עצמו במזיד דהיינו קלקול גופיה דגם לר"ל אסור לטמאות אפילו בתוך [שבעה] דאם לא כן ליתני זה מותר לטמאות וזה אסור לטמאות דהא לאו קלקולא הוא: הגה"ה מי שהיה טמא ונדר. היינו בנזר והוא בבה"ק ואם גילח ושתה יין ונטמא

למתים סופג הארבעים ומשמע דאף תוך ז' לוקה ואם תאמר ולישני ליה ביוצא ונכנס ושנה וטבל כדשני לעיל אהך גופא י"ל דמשמע ליה טומאה דומיא דגלוח ושתייט יין דחייל עליה בימי טומאה כדמסיק ליה מיחל דכ"ע חיילא דומיא דהכי מלקות דטומאה אפילו לא נטהר חייל עליה בימי טומאתו לכך איתותב אבל בלשון ראשון הוה משוי להו כולהו ר' שמעון ב"ל גילוח ושתייט יין לטומאה לכך הוה שייך לשנויי לעיל ביוצא ונכנס: בעי שהייה למלקות. כי היכי דבעינן שהייה בפ"ב דשבועות (דף יז.). גבי מקדש [או לא]: אילימא דאמרי ליה לא תנזור. והוא עומד בבית הקברות למה לי שהייה פשיטא דלקי בלא שהייה דנזיר טהור מאי טעמא דלא בעי שהייה ולא משכחת ליה [כלל] דבעי שהייה משום דקמתרין ביה שלא יטמא והוא נזיר טהור הכא נמי מתרין ביה שלא ידור בו בנזיר והוא עובר לקי כמו היכא דהוה טהור ומתרין ביה שלא יטמא ולא האי כלאו שאין בו מעשה במה שמקבל נזירות דלאו שיש בו מעשה הוא במה שאינו יוצא משם כשנודר בנזיר: (תוספות)

דף יז - ב

אלא כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופרע מעליו מעזיבה כי גמירין שהייה בבית המקדש אבל אבראי לא או דלמא לא שנא תיקו בעי רב אשי נזר והוא בבית הקברות טעון גילוח או לא כי בעי תגלחת טהור שנטמא דקא מטמא לנזירותיה אבל טמא שנזר לא או דלמא לא שנא ת"ש מי שנזר והוא בבית הקברות אפילו היה שם שלשים יום אינו עולה לו מן המנין ואינו מביא קרבן טומאה קרבן טומאה הוא דלא מייתי אבל גלוחי בעי מה טעם קאמר מה טעם אינו מביא קרבן טומאה משום דלא בעי גלוחי ת"ש אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא טמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין מאי לאו הא לתגלחת זה וזה שוין לא הא למלקות זה וזה שוין אבל תגלחת מאי זה מגלח זה אינו מגלח ליתנייה תנא שביעי שלו וכל מילי ת"ש אין לי אלא ימי טומאתו שאין עולין לו מן המנין ימי חלוטו מנין ודין הוא מה ימי טומאתו מגלח ומביא קרבן אף ימי חלוטו מגלח ומביא קרבן ומה ימי טומאתו אין עולין לו מן המנין אף ימי חלוטו אין עולין לו מן המנין לא אם אמרת בימי טומאתו שכן מבטל בהן את הקודמין לפיכך אין עולין לו מן המנין תאמר בימי חלוטו שאינו מבטל את הקודמין לפיכך עולין לו מן המנין אמרת ומה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת אין עולין לו מן המנין ימי חלוטו שאין ראוי לתגלחת לא כ"ש שאין עולין לו מן המנין מאי לאו תגלחת טומאה לא תגלחת טהרה הכי נמי מסתברא

רש"י אלא. היכי דמי שאילתא דרבא: כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל. בבית הקברות שמפסיק בינו לבין הטומאה ונדר בעודו בשידה שהוא טהור ואח"כ בא חבירו ופרע את המעזיבה שהוא תחתיו שהיתה השידה מעל ראשו: ה"ג כי גמירי שהייה בפנים אבל אבראי לא. כי גמירי שהייה כשנטמא בבית המקדש בפרק ידיעות הטומאה נטמא בבית המקדש ושהה כדי השתחויה חייב: אבל

אבראי. כגון צבית הקצרות לא בעי שהייה וכיון שפרע מתחתיו את המעזיבה אע"ג ללא שהה חייב: או דילמא לא שנה. דהכא והכא בעי' שיעור כדי השתחוויה תיקו: בעי רב אשי נזר והוא צבית הקצרות טעון גילוח. ביום השביעי שלו או לא: קרבן טומאה הוא ללא מייתי. משום ללא מייתי קרבן אלא מאן דמטמא ליה לנזירותיה אכל גילוח בעי: מה טעם קאמר. אינו מביא קרבן לפי שאינו מגלח: מאי לאו הא לתגלחת זה וזה שוין. דזה וזה מגלחין בשביעי שלהן: לא למלקות זה וזה שוין. וכדר' יוחנן לעיל: ליתנייה תנא שביעי שלו וכל מילי. דהכי משמע שביעי שלו עולה לו מן המנין לפי שאינו מביא קרבן ומה טעם אינו מביא קרבן לפי שאינו טעון גילוח טומאה בז' וזה אין שביעי שלו עולה לפי שיש לו לגלח בשביעי ולהקריב קרבן בשמיני ומאותו יום שמקריב קרבן חל עליו נזירות כדכתיב (במדבר ו) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא דמשמע מאותו יום ואילך נזירות דטהרה: ת"ש אין לי. שלא יהו עולין לו מן המנין: אלא ימי טומאתו. כדכתיב והזיר לה' את ימי נזרו וקדש את ראשו ביום ההוא דמשמע מאותו היום ואילך שהביא קרבנותיו יתכפר ויתחיל למנות לימי נזרו: ימי חלוטו מנין. שאם נטרע בימי נזירותו והחלט שלא יהו עולין למנין נזירותו: מה ימי טומאתו מגלח. תגלחת טומאה ומביא קרבן כפרים. אף ימי חלוטו. דכתיב וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו (ויקרא יד) וכתיב וביום השמיני יקח שני כבשים וגו' אין עולין לו: שכן מבטל בהן את הקודמים. כדכתיב והימים הראשונים יפלו: תאמר בימי חלוטו שאין מבטל בהן את הקודמין. כגון נזירות מרובה כדלקמן בפרק כהן גדול ונזיר (דף נו:) תנו לה והואיל ואינו מבטל את הקודמין יהו עולים לו ימי חלוטו מן המנין: אמרת ומה נזיר בקבר. נזיר והוא צבית הקצרות ששערו ראוי כו': מאי לאו תגלחת דטומאה. לכיון שהזהר ושנה וטבל מגלחין אותו וש"מ דטעון גילוח והכי משמע מה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת ז' אין עולין לו מן המנין ימי חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת טומאה אלא לתגלחת כרעת לא כל שכן דאין עולה לו: לא תגלחת דטהרה. שאם לא נכנס לקבר א"נ נכנס לקבר ונטהר ואח"כ השלים ימי נזרו שהוא טעון גילוח לסוף שלשים דהכי משמע ששערו ראוי לתגלחת טהרה שאין מגלח תגלחת טומאה אלא תגלחת לסוף מיירי אכל בימי חלוטו אינו מגלח תגלחת טהרה אלא תגלחת כרעת לסוף ז': (רש"י)

תוספות אלא כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל. תחילת כניסתו במקום טמא בהיתר ולא לקי אכניסה [אלא] כי מתרין ביה שיצא בשידה וכו' פרע לו עליו המעזיבה מספקא ליה דלמא [לא] בעי שהייה או דלמא ל"ש דכל היכא דאירעה טומאה התם בעי שהייה: ובא חבירו ופרע מעליו המעזיבה. דווקא באונס דאי מרצונו אי נמי אם הוא עצמו פרע כי האי גוונא לא איבעיא לן אי בעי שהייה דבפ"ב דשבועות (דף יז.). קאמר אהך בעיא דנזיר טמא או דילמא באונס גמירי לה שהייה ל"ש בחוץ ול"ש בפנים: הגה"ה טעון גילוח או אין טעון גילוח. פי' תגלחת דטומאה ביום שיוצא ויטהר מטומאה דקרבן ודאי לא בעי כדתנן במתני' דמיעטיה קרא לקמן אבל בתגלחת מספקא ליה אי בעי לגלח בלא קרבן טומאה או לא דלא בעי גילוח בלא קרבן: הגה"ה אבל תגלחת של טהרה ודאי בעי כשימנה נזירות של טהרה יגלח ויביא קרבנות טהרה כדין נזיר טהור: קרבן טומאה הוא דלא מייתי. דמיעטיה קרא לקמן (דף יח.). הא גלוחי בעי מדלא קאמר ואינו מגלח בשביעי שלו: מה טעם קאמר. כלומר כיון דתנן אינו מביא ממילא ידעינן דאינו מגלח דהא בהא תליא דהפסוקים קרובים זה לזה אע"ג דגילוח ביום ז' וקרבן טומאה ביום שמיני משמע ליה דכיון דאינו מביא קרבן

טומאה דאינו מגלח: הא לתגלחת זה וזה שוין. פירוש תגלחת דטומאה מדלא תנא זה מגלח וזה אינו מגלח: תנא שביעי שלו וכל מילי. וכיון דתנא שביעי שלו עולה לו מן המנין היינו משום שאינו מביא קרבן וממילא ידעינן דאינו מגלח כיון דאינו מביא קרבן: ימי טומאה שאין עולין לו מן המנין. פירוש כשנטמא במת שהרי אם מנה בטהרה כמה ימים ונטמא סותר אפילו מנין הראשון כדכתיב והימים הראשונים יפלו וכ"ש שאותן ימים אין עולין לו כדכתיב וכפר עליו וגו' והיינו כשיטהר וקדש ראשו ביום ההוא שיתחיל מנין נזירות טהרה: ימי חלוטו שיושב מחוץ למחנה והחליטו ומנה מקצת נזירות שקבל עליו קודם שנצטרע ושוב נרפא וגילח לצרעתו מנין שיחזור למנות להשלים נזירות למנין שמנה קודם צרעת וימים שבימי חלוטו לא יעלו לו מן המנין נזירות אבל ימי הסגרו דודאי עולין לו לפי שאין זקוק לגלח כמו מוחלט ואין [נחשב] לימי טומאה כמו מוחלט: הגה"ה אף ימי חלוטו. שוין לימי טומאתו דאין עולין לנזירות ה"נ ימי חלוטו אין עולין לו לנזירות: לא אם אמרת בימי טומאתו שכן מבטל בו את הימים הקודמים. כדכתיב והימים הראשונים יפלו וא"ת והיא גופא נילף בהאי דינא דימי חלוטו יבטלו הקודמים וי"ל דאיכא מיעוטא לקמן בפ' שלשה מינין (דף מד.). על טומאתו סותר ואינו סותר על תגלחת הכי נמי נימעוט ונימא דאינו סותר על החלטו: נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת. ודמי לנזיר אין עולין לו מן המנין ימי חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת ולכך לא דמי [לנזיר] לא כל שכן שאין עולין לו מן המנין: מאי לאו תגלחת דטומאה [לא תגלחת דטהרה]. והכי קאמר [ומה נזיר בקבר] ששערו ראוי לתגלחת דשיער שעליו עומד להתגלח לכי ישלים נזירות דטהרה שהרי אינו מגלח בשביעי אין עולין ימי חלוטו שאין שערו עומד להתגלח לנזירות טהרה שהרי זקוק לגלח לכשיתרפא מצרעתו לא כל שכן שאין עולין לו: (תוספות)

א

-

יח

דף

דאי ס"ד תגלחת טומאה ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת לא תגלחת דנזירות קתני ת"ש [במדבר ו-ט] וטמא ראש נזרו בטהור שנטמא הכתוב מדבר שהוא טעון העברת שער והבאת ציפרין ולפטור את הנזיר בקבר שאין טעון העברת שער והבאת ציפרין והלא דברים ק"ו ומה טהור שנטמא טעון העברת שער והבאת ציפרין מי שהיה טמא מתחלה אינו דין שיהא טעון העברת שער והבאת ציפרין ת"ל וטמא ראש נזרו במי שהיה טהור ונטמא הכתוב מדבר שיהא טעון העברת שער והבאת ציפרין ולפטור את הנזיר בקבר ש"מ מאן תנא הא דת"ר אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא אלא שטמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין א"ר חסדא רבי היא דאמר רבי אין נזירות טהרה חלה אלא עד שמיני דאי תימא ר' יוסי בר' יהודה היא האמר נזירות דטהרה משביעי הוא דחיילא מאי רבי ומאי ר' יוסי ברבי יהודה דתניא [במדבר ו-יא] וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר ביום תגלחתו והא דתנן נזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא קרבן אחד מאן תנא אמר רב חסדא ר' יוסי בר' יהודה היא דאמר נזירות טהרה משביעי חיילא ומשכחת לה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (ומני ר' יוסי בל' יהודה היא) כיון דלא יצא שעה הראויה להביא קרבן אינו חייב אלא קרבן אחד דאי

תימא רבי היא אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי (וחזר ונטמא בשביעי) כולהו
טומאה אריכתא היא ואי דנטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני הרי יצתה שעה שראויה
להביא קרבן מאי טעמא דרבי אמר קרא [\[במדבר ו-יא\]](#) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש
והדר וקדש את ראשו ורבי יוסי ברבי יהודה אם כן לימא קרא וקדש את ראשו

רש"י דאי סלקא דעתך תגלחת טומאה ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת. והכתיב וכבס המטהר את
בגדיו וגו' וההוא דינא דקא מייתי ומה נזיר בקבר כו' היכי קאתי והא זה וזה ראוין לתגלחת:
לעולם אימא לך תגלחת דטומאה כיון שהוזה ושנה וטבל מתגלח בשביעי שלו והאי דקא פריך ימי
חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת בתגלחת דנזירות קאמר דאילו נזירות בקבר כשהוא מגלח מעכשיו
מתגלח על נזירות אבל נזיר מצורע כשמתגלח תחילה מתגלח על שנתרפא מצרעתו והכי קתני ימי
חלוטו שאין ראוי לתגלחת טומאה דנזיר אלא לתגלחת דלרעת לא כל שכן שאין עולין מן המנין
דנזירות דטהרה ולעולם אימא לך היכא דנזיר והוא בבית הקברות טעון גילוח דטומאה: תא שמע
וכי ימות מה עליו בפתע פתאום בטהור שנטמא כו': נזיר בקבר. שהיה טמא מתחילת נזירות: אינו
דין כו'. מדקתני ולפטור את הנזיר בקבר שאין טעון העברת שער שמע מינה דאין טעון גילוח
שער ש"מ: אלא טמא שנזר שביעי שלו. שטובל בו עולה לו מן המנין דהואיל ואינו בר קרבן מתחיל
למנות מבו ביום: ונזיר טהור שנטמא אין שביעי שלו עולה לו מן המנין. דאין לו טהרה עד יום
שמיני שמביא קרבנותיו כו': דתניא וקדש את ראשו. שיתחיל למנות לענין נזירות ביום הבאת
קרבנותיו שהוא שמיני כדכתיב וביום השמיני יביא שתי תורים: ביום תגלחתו. שהוא שביעי כדכתיב
וגלח את ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו: והא דתנן נזיר שנטמא כו' מאן תנא. חשיב להו
טומאות הרבה ואפ"ה לא מייתי עלייהו אלא קרבן אחד: אמר רב חסדא ר' יוסי ברבי יהודה היא.
דאמר נזירות טהרה משביעי שהוא יום תגלחתו חייבא עליוהי: ומשכחת לה. דתיהוי טומאות הרבה:
כגון שנטמא. ומנה ששה כדי להזות עליו בשלישי ובשביעי וחזר ונטמא ביו' ז' דטומאה אחריתי
איקרי הואיל וטבל בו ביום אבל בקרבן אינו חייב אלא אחד שכל זמן שלא יצתה שעה שראויה
להביא קרבן שעדיין לא הגיע ליום ח' אינו חייב אלא קרבן אחד אבל אם נטמא וחזר ונטמא בשני
אינו קורא לו טומאות הרבה לפי שעדיין לא חל עליו טהרה כלל ודמי לטומאה אריכתא דאי
אליבא דרבי לא משכחת לה דמיקרי טומאות הרבה ולא לחייב אלא קרבן אחד דאי אמרת משכחת
לה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי אינו חייב אלא קרבן אחד לסוף ימי טהרתו כיון
דנזירות דטהרה לא חייבא עליו עד יום שמיני כולה חדא טומאה אריכתא היא וליכא בהו טומאות
הרבה ואי אמרת כגון דנטמא בשמיני והוין להו טומאות הרבה הא נמי לא מיתרבתא ללא יביא
אלא קרבן אחד דאי אליבא דרבי כיון דנטמא יום שמיני שיצתה שעה שראויה להביא בה קרבן
נתחייב על כל אחד הילכך לא מיתוקמא אלא כרבי יוסי ברבי יהודה ש"מ: מאי טעמא דרבי.
דאמר לא חייבא עליו נזירות דטהרה עד יום הבאת קרבנותיו: דאמר קרא וכפר עליו מאשר חטא
על הנפש וגו'. דמשמע אימתי וקדש את ראשו שיתחיל למנות בו בזמן שכיפר עליו דהיינו בשמיני:

(רש"י)

תוספות ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת. בסוף ימי חלוטו כדכתיב וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו אבל תגלחת דטהרה לית ביה במצורע דגם תגלחת שניה שמגלח אחר ימי ספרו מתוך טומאה הוא מגלחה שגם בימי ספרו מטמא אדם במגע: לא תגלחת טומאה דנזירות קתני. כלומר לעולם אימא לך תגלחת דטומאה ודקאמרת דבימי חלוטו נמי איכא תגלחת דטומאה לא תגלחת דנזירות קתני דנזיר בקבר ראוי שערו לתגלחת מחמת נזירות ובימי חלוטו לא בעי תגלחת דטומאה מחמת נזירות אלא מחמת צרעתו וזה אין שייך לנזירות כלל הילכך לא יעלו. לו ימיו לנזירותו: בטהור שנטמא הכתוב מדבר. כלומר שהתחיל למנות נזירות בטהרה ואחרי כן נטמא כדכתיב והימים הראשונים יפלו: ולפטור את הנזיר בקבר שאין טעון העברת שיער והבאת ציפרים. והוא הדין דממעט ליה מאשם דכתיב בההוא עניינא והיינו דקאמר במתני' בנזיר בקבר אינו מביא קרבן טומאה דמיעטיה קרא כדדרשינן הכא: והלא דברים ק'ו'. פירוש אי לא מיעטיה קרא ומה טהור שנטמא טעון כו' כלומר שטומאתו הזקיקתו לכך כל שכן היכא דנטמא מתחילתו שטמא ביותר שהזקיקתו טומאתו לכל ת"ל וטמא ראש נזרו מיותר דמצוי למימר וכי ימות מת [עליו] בפתע פתאום וגלח ראשו: ביום הבאת קרבנותיו. דכך כתיב בקרא ביום השמיני יביא שתי תורים וכו' וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש ראשו ביום ההוא שמעינן ביום שמיני שהוא הבאת קרבנותיו כדמפרש לקמן בסמוך: ביום תגלחתו. הכתוב מדבר דהיינו בשביעי בסמוך מפרש טעמא: והא דתנן. פ' קמא דכריתות (דף ט.). משביעי הוא דחיילא. משביעי שמתחיל לימנות נזירות משביעי: ומשכחת טומאות הרבה כגון שנטמא ביום שביעי וחזר ונטמא בשביעי לסוף שביעי אחר שהזהר וטבל דמיד כשהזהר וטבל חל עליו באותו יום נזירות טהרה שיום שביעי הוי ממנין שלשים כי נטמא ביום שביעי כיון דחל עליה נזירות טהרה כבר חשיב ליה טומאה אחריתי ולא הוה כנטמא בששי דההיא ודאי טומאה אריכתא היא דאכתי לא חל עליה נזירות טהרה ומכל מקום פוטר עצמו מקרבן טומאה אחר כיון שנטמא בשביעי ולא יצא שעה אחת ליום שראוי הוא להביא קרבנות דהיינו ביום שמיני: דאי רבי. דאמר דאינו מתחיל למנות נזירות טהרה עד יום שמיני כולה טומאה אריכתא היא דלא נראה עדיין להתחיל נזירות והוי כאילו נטמא בששי ואמאי קרי ליה טומאות הרבה ואי דנטמא בשמיני כו' כיון דיצא לשעה שראוי להביא קרבנותיו והוי כנטמא אחר הבאת קרבנותיו דודאי צריך להביא קרבן טומאה אחר: דכתיב מאשר חטא על הנפש. וכתיב בההוא קרא לאלתר וקדש ראשו ביום ההוא פי' ביום שכיפר עליו דהיינו בשמיני: אם כן לימא קרא וקדש את ראשו. ופשיטא דאשמיני דקיימינן ביה איירי ביום ההוא למה לי אם אינו ענין לשמיני תנהו לשביעי דאייתור למשדי אשביעי: (תוספות)

ב - יח דף

ביום ההוא למה לי אם אינו ענין לשמיני תנהו ענין לשביעי ורבי נמי הכתיב ביום ההוא אמר לך רבי ההוא להכי הוא דאתא לומר לך אע"פ שלא הביא קרבנותיו ורב חסדא מאי דוחקיה לאוקמיה כר' יוסי ברבי יהודה לוקמה כגון דנטמא דחזיא בליל שמיני ורבי היא מדלא מוקים לה כרבי לימא קסבר ליליא לאו מחוסר זמן הוא אמר רב אדא בר אהבה הא בהא תליא אי אמרת ליליא מחוסר זמן אימת מיחזי לקרבן לצפרא נזירות נמי לא חיילא עד צפרא ואי אמרת ליליא אינו מחוסר זמן נזירות טהרה חיילא מאורתא:

גופא נטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי אינו מביא אלא קרבן אחד נטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני מביא קרבן על כל אחד ואחד מתחיל ומונה מיד דברי ר' אליעזר וחכ"א קרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו הביא חטאתו ונטמא והביא חטאתו ונטמא מביא קרבן על כל אחד ואחד. הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כשם שחטאתו עיכבתו כן אשמו מעכבו בשלמא לרבי אליעזר אמר קרא [במדבר ו-יא] וקדש את ראשו ביו' ההוא אע"פ שלא הביא קרבנותיו ורבנן ההוא אע"פ שלא הביא אשמו אלא רבי ישמעאל ההוא למה לי אמר לך ההוא אע"פ שלא הביא עולתו ורבנן עולה לא בעי מיעוטא דזרון בעלמא הוא מאי טעמייהו דרבנן דתניא [במדבר ו-יב] והזיר לה' את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו לאשם מה ת"ל לפי שמצינו שכל אשמות שבתורה שהן מעכבין יכול אף זה מעכבו

רש"י ורב חסדא מאי דוחקיה לאוקמיה כרבי יוסי כרבי יהודה לוקמה כרבי. ומשכחת לה דאית בהו טומאות הרבה: כגון דחזיא בליל שמיני. כלומר דנטמא בליל שמיני והאי דאמר דחזיא לאו דוקא הכא אלא אידי דנקיט לה במס' כריתות נקטיה להכא וחזר ונטמא בליל שמיני דטומאות הרבה איכא מכיון דנטמא בליל ח' וחייכלא עליה טהרה ואינו חייב עליהן אלא קרבן אחד לפי שעדיין לא הגיע יום שמיני שהיתה שעה הראויה להביא זה קרבן: ומדלא מוקים לה. רב חסדא בכה"ג ואלבידא דרבי תיפשוט מינה דאית ליה לרב חסדא דלילה לאו מחוסר זמן הוא דאם נטמא בליל שמיני הוה כנטמא ביום שמיני דנטמא בשעה הראויה להביא קרבן אע"ג דאינו קרב עד היום דמיא הלילה ליום וחייב קרבן על כל אחת ואחת: אמר רב אדא בר אבהו. אפילו אי אית ליה לרב חסדא דלילה מחוסר זמן הוא אכתי לא מתוקמא ליה כרבי דהא בהא תליא: דאי אמרת לרבי מחוסר זמן הויא אימת מיתחזי לקרבן לכפרא ונזירות טהרה נמי לא חייכלא עליה עד כפרא. והילכך כי מיטמי בליל שמיני כולה טומאה אריכתא היא ולית לך למימר בהו טומאות הרבה ואי אמרת דלרבי אינו מחוסר זמן דלילה נמי זמן הקרבה ואית בהו טומאות הרבה נזירות טהרה נמי חייכלא מאורתא וחייב קרבן על כל טומאה וטומאה הילכך לא מתוקמא כרבי כלל: ה"ג ת"ר נטמא בשביעי וחזר ונטמא כו' ואית ספרים דגרסי ביה גופא נטמא בשביעי כו' ושבושא הוא דקי"ל דכל היכא דכתב גופא דכבר נשנית ההיא שמעתא לעיל ואילו הכא לא נשנית כלל: מתחיל ומונה. לנזירות טהרה מיד כיון שהגיע שמיני ואפילו שלא הביא קרבנותיו דברי ר' אליעזר: וחכ"א קרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו הביא חטאתו ונטמא מביא קרבן על כל אחת ואחת הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה. נזירות דטהרה אבל אם לא הביא חטאתו אינו מונה לעולם אין מתחילין למנות לנזירות טהרה עד שיביא חטאתו אחד מהללו שני תורים שמביא אחד לחטאת שאם נטמא קודם שהביא חטאתו אינו מביא אלא קרבן טומאה אחד אבל אם הביא חטאתו ולא הביא אשמו כבש בן שנתו לאשם מונה לנזירות ימי טהרה: כך אשמו מעכבו: שלא יתחיל למנות עד שיביא אשמו: בשלמא לר' אליעזר. דאמר מתחיל ומונה מיד: אע"פ שלא הביא קרבנות. מתחיל למנות מבו ביום ולרבנן אתא ליה ההוא אע"פ שלא הביא את אשמו: אע"פ שלא הביא עולתו. שהאחד לעולה ובלבד שהביא אשמו וחטאתו מתחיל למנות: משום עולה לא מיבעיא. דהיא לא איתא לא

משום עולה ולא משום נזירות אלא לדורות בעלמא: כל האשמות שבתורה מעכבין. כדלמרין (יבמות 77 ע"ג): הביא כפרתו אוכל בקדשים: (כ"ט)

תוספות ורבי ביום ההוא למה לי. דממילא ידעינן דאשמיני קאי: אע"פ שלא הביא קרבנותיו. דפשטיה דקרא משמע דלא חייל עליה נזירות עד שיכפר בעולה ובחטאת דכתיב בקרא [קודם] וקדש ראשו והשתא אתי יתורא דביום ההוא לאשמועינן דחייל עליה נזירות ביום שמיני אע"פ שלא הביא קרבנותיו: לוקמה כרבי וכגון שנטמא בליל שמיני. דחייל עליה נזירות קודם הבאת קרבנותיו ול"ג [דחזא] פי' כיון [דמרבינן] לרבי ביום השמיני אע"פ שלא הביא קרבנותיו א"כ גם בליל שמיני חייל עליה נזירות ושייך ליום שמיני ומעתה נוקי למתני' כרבי דנטמא בליל ח' דכיון דחייל עליה נזירות טומאות הרבה יש כאן ומ"מ פוטר עצמו בקרבן אחד לפי שלא יצא שעה אחת הראויה להביא קרבנותיו דאין מקריבין קרבנות בלילה מביום צוותו מדלא מוקי לה הכי נימא קסבר ליליא לאו מחוסר זמן הוא פי' ולא לענין שיוכל להקריבו בלילה אלא דחשבינן ליה כיצא לשעה שראוי להקריב קרבנותיו ולא יפטר בקרבן טומאה אחד: הא בהא תליא. ולא מצי אתיא כרבי: ה"ג אי אמרת לילה מחוסר זמן אימת מייתי קרבן עד צפרא נזירות נמי לא חייל עד צפרא דכפר וקדש כתיב בשעה שראויה להביא קרבן חייל נזירות טהרה כי נטמא בלילה לא הוו טומאות הרבה אלא טומאה אריכתא ואי קסבר לילה לאו מחוסר זמן להחשב כשעה. שראויה להקריב בלילה נזירות נמי חייל מחמתה ומיחייב קרבן טומאה על כל אחת ואחת: אית ספרים דגרסי ביה גופא נטמא בשביעי כו' ולא גרסינן דבכולה הש"ס לא גרסינן גופא אלא כשהש"ס הביא מימרא או ברייתא תחילה ומייתי אותה אגב גררא אז חוזר ואומר גופא לפרש המימרא או הברייתא אבל ברייתא לא הביא הש"ס כלל לעיל אלא מלישנא דהש"ס לעיל דקאמר אילימא שנטמא בשביעי: אינו מביא אלא קרבן אחד. אע"ג דס"ל דחייל עליה נזירות טהרה משביעי כיון דנטמא עד שלא האיר השמיני שעה הראויה להביא קרבנותיו נפטר בקרבן אחד על טומאות הרבה אבל כשנטמא בשמיני וחזר ונטמא בח' כיון שיצא לשעה הראויה להביא קרבנותיו מביא קרבן על כל אחד ואחד: מתחיל ומונה מיד דברי ר' אליעזר וכו'. לכאורה הוה משמע דמתחיל מנין נזירות טהרה שלו בשמיני אלא אי אפשר לומר כן דאי לא חייל עליה נזירות טהרה שלו אלא בשמיני א"כ כי נטמא בשמיני לא סותר אלא יום אחד ולא הוה מתחייב קרבן טומאה לרבי אליעזר [כדתנן] במתני' ר"א אומר לא [בן] ביום אלא מתחיל ומונה מיד בשביעי דאז חייל עליה נזירות טהרה מכי הזה וטבל (מכי הזה וטבל) וכי נטמא בשמיני סותר ב' ימים ומתחייב שפיר בקרבן ובטומאה לרבי אליעזר: וחכ"א קרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו כו'. רבנן סבירא להו דלא חייל נזירות טהרה עליה עד שיביא חטאתו הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה נזירות טהרה [וטעמייהו] יליף בסמוך: כך אשמו מעכבתו. דלא חייל עליה נזירות טהרה עד שיביא גם אשמו וטעמיה מפרש בסמוך: בשלמא לר' אליעזר אמר קרא וקדש ראשו ביום ההוא. מיותר ביום ההוא לרבות ביום השביעי דמשביעי חייל עליה נזירות טהרה כדפרישית לעיל לר"א ולשון הש"ס דקאמר אע"פ שלא הביא קרבנותיו הוי פירושו אע"פ שלא הגיע יום הראוי קצת להביא קרבנותיו דהיינו יום ז' ולא הוי פירושו כההוא דלעיל דקאמר הש"ס אליבא דרבי ביום ההוא מיותר לומר לך אע"פ שלא הביא קרבנותיו דההוא ודאי הוי פירושו לרבות יום שמיני דוקא משהאיר הבקר אבל אליבא דר"א אתא [לרבות] אפילו יום השביעי כדפי': ולרבנן ההוא אע"פ שלא הביא אשמו. אע"ג שכל אשמות שבתורה מעכבות הכא מרבין מההוא דלא מעכב ליה מלחול עליה נזירות טהרה: אלא לר' ישמעאל ההוא מאי אתא לרבווי אמר לך אע"פ שלא הביא עולתו: ורבנן עולה לא בעיא מיעוטה דדורון בעלמא הוא. וא"ת מ"ט דרבי ישמעאל שפיר קאמרי ליה רבנן וי"ל משום דחטאת ועולה כתיבי בחד קרא והדר כתיב וכפר עליו וקדש ראשו דס"ד דאע"ג דעולה דורון הוא כיון דאקדמיה קרא לוקדש ראשו לא חייל עליה נזירות טהרה עד דמייתי לעולה נמי קא משמע לן ההוא לומר אע"פ שלא הביא עולתו ומסתברא לאוקמי לעולה ולא לחטאת דעיקר כפרה בחטאת וא"ת מנא ליה להש"ס לעיל לומר בפשיטות אליבא דרבי דההוא (מפרש) מרבה אע"פ שלא הביא קרבנותיו פי' משהאיר השמיני חייל עליה נזירות טהרה דלמא לא מרבה רבי אלא הביא חטאתו ולא אשמו או כר' ישמעאל (תוספות)

ת"ל והזיר והביא אע"פ שלא הביא הזיר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר והזיר והביא אימתי הזיר בזמן שהביא מאן תנא להא דת"ר אשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא מאי קסבר אי קסבר בעל מיעקר עקר חטאת העוף נמי לא לייתי אי קסבר בעל מיגז גיז עולת העוף נמי לייתי לעולם קסבר בעל מיעקר עקר ור' ישמעאל סבר לה כר' אלעזר הקפר דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר מה ת"ל [\[במדבר ו-יא\]](#) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין וק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה והא בנזיר טמא כתיב ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן קסבר ר' אלעזר הקפר נזיר טהור נמי חוטא הוא והיינו טעמא דכתיב בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא: יצא ונכנס עולין לו מן המנין: קתני עולין לו מן המנין משום דיצא חל עליה נזירות אמר שמואל כגון שיצא והזה ושנה וטבל אלא נכנס הוא דעולין לו מן המנין לא נכנס אין עולין לו מן המנין לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יצא אלא אפילו נכנס עולין לו מן המנין אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב מ"ט לא מפרשת לן כהלין מילי אמר להון אמינא דלמא לא צריכיתו: ר"א אומר לא בו ביום שנאמר [\[במדבר ו-יב\]](#) והימים הראשונים יפלו עד שיהיו ימים ראשונים: אמר עולא לא אמר רבי אליעזר אלא בטמא שנזר אבל בנזיר טהור שנטמא אפילו יום אחד סותר

דס"י ת"ל והזיר לה' את ימי נזרו והביא [וכבש בן שנתו לאשם] לפיכך הקדים הכתוב והזיר להבאת אשמו לומר כך אע"פ שלא הביא הזיר: אימתי הזיר. אימתי מתחיל למנות ימי נזירות בזמן שהביא: מאן תנא להא דת"ר האשה שנדרה כו' ואינה מביאה עולת העוף. למאן איכטריך למיתני דאינה מביאה עולת העוף: אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא. דלדידיה חשיב ליה עולת העוף דאי לרבנן לא איכטריכא ליה למיתני שאינה מביאה עולת העוף דהא אמרינן עולת העוף לא מיעכבא דלא אחיא אלא משום דורון בעלמא ופשיטא שאינה צריכה להביא: לשון אחר אמר לנו המורה אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא ומאי קסבר כו': מיגז גיז. דמהשתא ואילך לא מיחייבא בנזירות עולת העוף נמי לייתי: לעולם מעיקר עקר. והאי דמביאה חטאת העוף לא משום נזירות אלא משום שנזרה עצמה מן היין: וסבר לה כרבי אלעזר הקפר. אבל עולת העוף לא אחיא ליה אלא משום נזירות והילכך מיתוקמא לה כר' ישמעאל ולא כרבנן דאי רבנן כיון דאמרי משום דורון בעלמא קמייתי ליה ולא משום נזירות הכא נמי מצי מייתי ליה ולית ביה משום הבאת חולין לעזרה אבל

לרבי ישמעאל כיון דמשום חובה קמייתי ליה ובעל מיעקר עקר ליה אי אפשר ליה להביא עולת העוף דאי מייתי ליה נמלא שמביא חולין לעזרה: והא האי קרא בנזיר טמא כתיב ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן. דקרי חוטא משום שציער עלמנו מן היין: לר"א הקפד נזיר טהור נמי הוי חוטא. ודין הוא דהוה ליה למיכתביה להאי וכפר עליו מאשר חטא על הנפש בנזיר טהור והאי דכתביה בנזיר טמא הואיל וסנה בחטא שכבר הזיר עלמנו מן היין ועכשיו סנה בחטא שהיה לו להזהר מן הטומאה ונטמא: משום דינא. בתמיה חל עליו נזירות והא הוי טמא בזמן שעמד בבית הקברות: אמר שמואל כגון שאלא והזהר כו'. כדמפרש לעיל: ואלא כי נכנס. ונטמא אמרינן דעולין לו מן המנין וכל עליה נזירות דטהרה הא לא נכנס והוי טהור אין עולין לו מן המנין ולא חיילא עליה נזירות דטהרה אדרבה כי לא נכנס והוי טהור כ"ש דחל עליה נזירות דטהרה: אלא אפילו נכנס. דס"ד כיון דנכנס הו"ל כמעיקרו שזר והוא בבית הקברות ולא יהו עולין לו מן המנין ולא חיילא עליה נזירות דטהרה קמשמע לן כיון שאלא והזהר וטבל דהו"ל נזיר טהור וחיילא עליה נזירות דטהרה ואי הדר איטמי מביא קרבן טומאה: (רש"י)

תוספות וי"ל משום דרבי לא אדכר במילתיה כ"א דבהבאת קרבן הכתוב מדבר משמע דלא קפיד עליה אלא איום שמיני ולמעוטי שביעי דבר פלוגתי אבל הני תנאי מפרשי דמיחל נזירות תלוי בקרבנות עצמו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: ת"ל והזיר והביא אשמו אע"פ שלא הביא אשמו והזיר. פירוש חייל עליה נזירות טהרה דבהכי משתעי קרא וא"ת אם כן לרבנן ההוא למה לי תיפוק ליה מוהזיר ברישא והדר והביא וי"ל אי לאו ההוא הוה דרשינן [והזיר] לרבנות אע"פ שלא הביא עולתו ולעולם אשם מעכב כתב רחמנא ההוא ומגלי דאית לן למדרש והזיר אע"פ שלא הביא ומש"ה צריכי למיכתב תרתי: ונטמאה. והפרישה שתי תורים אחד לעולה ואחד לחטאת ואשם בהמה להביא קרבנות נזיר טמא ואח"כ היפר לה בעלה ונמצא שהנדר נעקר למפרע וכאילו לא היתה נזירה כלל מביאה חטאת העוף [ואינה מביאה] עולת העוף כדמפרש ואזיל: אמר רב חסדא ר' ישמעאל היא. דמרבה לעיל מההוא אע"פ שלא הביא עולתו אלמא עולת נזיר לאו דורון הוא וכפרה תלויה בה דאי כרבנן דאמרי לעיל עולה דורון הוא אמאי לא תביא עולת העוף אע"פ דהפר לה בעלה ואינה נזירה אין כאן חולין דכל אימת מצוי לאיתויי. מייתי דורון [אלא] ודאי רבי ישמעאל היא דסבירא ליה עולה דנזיר לאו דורון הוא ואם תאמר כ"ש דחטאת נמי לאו דורון הוא והיכי מייתי חטאת כי הפר לה ואין כאן נזירות למפרע וי"ל משום דבסמוך מוקמינן לה כר"א הקפד דצריכה כפרה על שהפרישה עצמה מן היין ואע"ג שהפר לה הילכך חטאת מייתי לפי שמצינו בעלמא חטאת באה על הספק גם כאן בעלילה כל דהוא מביאה חטאת העוף אבל עולת העוף כיון דלאו דורון הוא לא מציא לאתויי כיון דהיפר לה בעלה: [אי קסבר בעל] מיעקר קעקר. [נמצא] שלא חל עליה נזירות מעולם חטאת העוף נמי לא תייתי: ואי בעל מיגז גיז. פירוש מכאן ולהבא עולת העוף נמי תייתי דהא אתמול כי נטמא נזירה היתה ולקמן מיבעיא לן באידך פירקין (דף כא:): אי מיעקר קא עקר אי מיגז גיז: לעולם קסבר מיעקר קא עקר. דאי מיגז גיז עולת העוף ואשם בעי איתויי: סבר כר"א הקפד. דאף נזיר טהור חוטא הוי הלכך זאת שנטמאה כמו כן בעיא כפרה דמצינו חטאת העוף באה על הספק אם כן עולה לא מייתי: המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה. אלמא חוטא הוא לכך מייתי חטאת העוף ודוקא אם נטמאה אבל אם לא נטמאה והפר לה בעלה נהי נמי דבעיא כפרה על שציערה עצמה לא תביא כלום משום שאם לא היפר [לה] מביאה חטאת בהמה שאינו בא על הספק ואם כן עתה כשהיפר לה לא תביאנו וחטאת העוף לא מציא לאתויי כיון דמעיקרא אי לא היפר לה לא היתה מביאתו א"כ כשהיפר לה לא ניתן לה דין חדש: ואנן אפילו נזיר טהור קאמרינן. כלומר אית ליה לר"א הקפד בעלמא דאפילו נזיר טהור חוטא דבעלמא מייתי ליה אנזיר טהור וגם הק"ו שלו שייך גם בנזיר טהור: והיינו טעמא דכתיב קרא

בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא. שלא נזהר מטומאה והאריך צער על צערו מלהנות מיין: קתני יוצא ונכנס וקס"ד אפילו תוך שבעה משום הכי פריך משום דיצא חייל עליה נזירות ומשני כגון שיצא והזה ושנה וטבל ואיירי אפילו בשביעי דחייל עליה בשביעי טהרה משום דנדר בטומאה ולא בעי איתויי קרבן טומאה בשמיני: לא נכנס אין עולין. בתמיה אדרבה כי לא נכנס טפי סלקי ליה ממניינא וצ"ע דלא סגי למיתני ונכנס משום דפליג ר"א ואמר לא בו ביום וי"ל מכל מקום לא הוה צריך למיתני (אינו) עולה מן המנין לאפוקי וה"ל למיתני יצא [ונכנס] מביא קרבן טומאה: הכי גרסינן לא מבעיא יצא כל אותו היום אלא אפילו נכנס בו ביום. דסד"א לא סליק ליה (חד) מקצת טהרה משהזה עד שנטמא: לא אמר רבי אליעזר. דבעינן שמנה ימים שנים אלא בטמא שנדר כלפי דאמר קרא כי טמא נזרו משמע דבטומאה נדר ואהא קאמר והימים הראשונים יפלו דבעינן ימים שנים צריך עיון מנלן למידרש הכי אליבא דר"א דהא דרבנן דלא דרשינן ימים שנים לא מיפלג קרא בין טמא שנדר לטהור שנדר: (תוספות)

דף יט - ב

אמר רבא מ"ט דר"א אמר קרא [במדבר ו-יב] כי טמא נזרו משום דבטומאה נזר איתביה אביי הריני נזיר מאה יום ונטמא בתחלת מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו עד שיהו לו ימים ראשונים וזה אין לו ראשונים נטמא בסוף מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים נטמא ביום מאה חסר אחת יכול לא יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה יש לו ראשונים ואחרונים והא בטמא שנזר לא מצית אמרת מדקתני הריני נזיר מאה ונטמא בתחלת מאה וקתני עד שיהו לו ימים ראשונים תיובתא א"ל רב פפא לאביי הלן ימים דקאמרינן דנפק חד ומתחילין תרין או דלמא דנפקין תרין ומתחילין תלתא לא הוה בידיה אתא שיייליה לרבא א"ל יפלו כתיב ואיצטריך למיכתב ימים ואיצטריך למיכתב יפלו דאי כתב רחמנא ימים ולא כתב יפלו ה"א עד דנפקין תרין ועיילין תלתא כתב רחמנא יפלו ואי כתב יפלו ולא כתב ימים הוה אמינא אפילו חד כתב רחמנא ימים: מתני' מי שנזר נזירות הרבה והשלים את נזירותו ואח"כ בא לארץ בש"א נזיר שלשים יום ובית הלל אומרים נזיר בתחלה מעשה בהילני המלכה שהלך בנה למלחמה ואמרה אם יבוא בני מן המלחמה בשלום אהא נזירה שבע שנים ובא בנה מן המלחמה והיתה נזירה שבע שנים ובסוף שבע שנים עלתה לארץ והורוה ב"ה שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות ובסוף שבע שנים נטמאת ונמצאת נזירה עשרים ואחת שנה אמר רבי יהודה לא היתה נזירה אלא ארבע עשרה שנה: גמ' קתני רישא בית שמאי אומרים נזיר שלשים יום ובה"א נזיר בתחלה לימא בהא קמיפלגי דבית שמאי סברי ארץ העמים משום גושה גזרו עליה

רש"י אמר רבא מאי טעמא דר' אליעזר. אליבא דעולא: אמר קרא והימים הראשונים מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים. לפיכך אינו סותר כולן אלל שששים ורבי אליעזר לטעמיה כדאמרין בפירקא קמא (לעיל דף ו:): זאת תורת הנזיר: נטמא ביום מאה חסר אחת. להשתא איכא תרי מקלתי יום ל"ט וכל יום מאה: ומדקתני הריני נזיר מאה יום ונטמא בתחילת מאה. דהיינו בו ביום וקתני שיהו לו ימים הראשונים אלמא שמעינן מהא דבנזיר טהור שנטמא נמי אמר ר' אליעזר דבעינן ימים הראשונים ותיובתא דעולא: הלן ימים דבעינן. אליבא דרבי אליעזר מפיק חד ומתחילין תרין שעומד ביום שני כשנטמא: או נפקין תרין ומתחילין תלתא. דבעינן שני ימים שלימין: אמר ליה יפלו כתיב. דמשמע ליהוון תרין בנפילה וכגון דנפקין תרין ועיילין תלת: ואי כתב רחמנא ימים ולל כתב יפלו אלל. והימים הראשונים יעזוב ה"א האי דכתיב ימים משמע כגון דנפיק חד ועיילין תרין ואפילו הכי הקיים ימים דהא כבר עייל יום שני כתב רחמנא יפלו דמשמע ימים שלימים: ואי כתב יפלו ולל כתב ימים הוה אמינא אפילו חד. כלומר הוה אמינא דהאי דכתיב יפלו משמע אכולהו ימים שכבר מנה או ארבעה או תלתא או תרין או חד ואית דמפרשי אי כתב יפלו ולל כתב ימים ה"א האי דכתיב יפלו אפילו חד משמע והאי דכתיב יפלו אלל כתב רחמנא ימים ולל כתב ימים הוה אמינא עד דנפקין תרין ועיילין תלת דב' ימים שלימין בעינן ואי כתב יפלו ולל כתב ימים הוה אמינא דאפילו חד דיפלו משמע נפילה והאיכא נפילה דחד יומא להכי כתב רחמנא ימים דבעינן דנפיק חד ועיילין תרין: לימא בהא קמיפלגי דב' ש' סברי משום גושה גזרו. ולל משום אורח והויא קלישא טומאתה ומשום הכי סגי לה בשששים יום: (רש"י)

תוספות הכי גרסינן ונטמא בתחילה. פירוש ביום ראשון וזה אין לו [ראשונים] הילכך יום שנטמא ממנין נזירותו הוא וימנה צ"ט לזה ויגלח ביום מאה שהוא יום ק"א למנינו נטמא בסוף מאה ביום אחרון יכול יהא סותר הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים לבא עליו כשנטמא ומסתמא שנים בעינן דומיא דראשונים ולכך אינו סותר הכל ואם תאמר והא תנן (לעיל דף טז.). במתניתין (כו') נטמא ביום מאה סותר שלשים לר"א וי"ל דהכי נמי קאמר יכול יסתור הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו וזה אין לו אחרונים ולכך לא יסתור הכל אבל שלשים מיהא סותר מדרשא דדרשינן בפ"ק (דף ו:): וזאת תורת הנזיר ביום מלאת נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר וצריכי הני תרי קראי דאי לאו זאת תורת הנזיר ה"א דכי נטמא ביום אחרון שהוא יום מלאת לא יסתור כלל ואפילו שלשים יום כתב רחמנא זאת תורת הנזיר וא"ת א"כ לכתוב זאת תורת הנזיר ולשתוק מוהימים הראשונים יפלו וי"ל א"כ הוה אמינא דיום מלאת היינו יום ק"א כמו ובמלאת ימי טהרה (ויקרא יב) דהוי לאחר שמלאו ימי טהרה שהוא יום התגלחת שמלאו ימיו כבר וההוא סותר שלשים יום אבל נטמא יום מאה יסתור כולם כתב רחמנא והימים הראשונים יפלו דאפילו נטמא ביום מאה [אינו] סותר כולם ועוד דלא סגי דלא לכתוב והימים לאפוקי תחלת המאה שלא היו לו ראשונים: ה"ג וזה יש לו אחרונים. יום טומאה ויום מאה שאחריו שהוא כולו ממנין הנזירות כל כמה שלא הביא קרבנותיו דאפילו לרב מתנא דאמר מקצת היום ככולו מצוה עליו להשלים לכתחלה כדאמר בפ"ק (דף ו.). מדקתני הריני נזיר ק' יום ונטמא. אלמא שנדר בטהרה והדר נטמא: אמר ליה רב פפא לאביי הלן ימים. הראשונים דקאמר ר' אליעזר דנפק חד ומתחילין תרין דהיינו ביום שני לנזירותו או דלמא דבעינן יום אחד שלם כי היכי דבימים אחרונים איכא חד יום שלם דהיינו יום המאה ה"נ בימים הראשונים כי מתחיל תלת אבל כי נטמא ביום שני דפעמים אינו אלא שני חצאי ימים כגון דקבל נזירות אתמול בחצי היום והיום נטמא בחצי היום ואם תאמר ונפשוט ליה

ממתניתין דקתני ר"א [אומר] לא לבו ביום מכלל דיום שלאחריו סותר וי"ל דלא חש ר' אליעזר להזכיר רק ממה דפליג אדרבנן דאמרי בו ביום מביא קרבן טומאה ואמר להו ר' אליעזר לא לבו ביום וה"ה נמי לא ביום שני עד שלישי ואם תאמר ולפשוט ליה מברייתא דאיתיה לעיל גופא נטמא בתחילת מאה יכול יהא סותר וכו' מכלל דכי נטמא ביום שני ודאי סותר וי"ל תחילת מאה היינו נמי יום שני [קרא] תחילת מאה ועי"ל דמשום דרבנן סותר אפילו ביום ראשון קאמר להו ר"א [דאינו] סותר וא"ת ונפשוט ליה מסיפא דקאמר כי נטמא ביום מאה חסר אחת דסותר אלמא דבתרי יומי סגי ליה וה"ה בתחילת נזירות דמסתמא אחרונים דומיא דראשונים וי"ל דאחרונים פשיטא ליה דבתרי יומי סגי ליה לפי שיש שם יום שלם דהיינו יום מאה אבל בתחילת נזירות פעמים דליכא אלא שני חצאי ימים כגון אם נדר בחצי יום לכך מספקא ליה אי לכך בעינן דנפקא תרין וקאי בתלת אבל קשה דליפשוט ליה מברייתא דלעיל דמתחיל ומונה מיד פי' משביעי וכי נטמא בשמיני דליכא אלא ב' ימים מביא קרבן טומאה (לו) לר"א וצריך לומר דלא שמיע ליה לההיא ברייתא דלעיל אי נמי שמיע ליה וקבעי טעמא מקרא א"נ י"ל כדפרישית לעיל דהא דבעינן דנפקא תרין וקאי אתלת משום דבעינן יום שלם שחל עליו נזירות דומיא דאחרונים אבל לעיל כיון דנזירות חל עליו משביעי דנטמא בשמיני יש כאן שביעי שלם ולכך כיון דנטמא בשמיני מביא קרבן טומאה וקצת קשה הא שביעי אינו שלם שצריך להזות ולטבול קודם שיחול הנזירות: לשון הג"ה א"ל יפלו כתיב משמע נפילה כל דהו לרבות שלא בא נמי יום שלם ואיצטריך למיכתב ימים ואיצטריך למיכתב יפלו דמצי למיכתב הכי וקדש ראש נזרו ביום ההוא מלבד ימים הראשונים ולשתוק מיפלו עד דנפקי תרין ועיילי תלת דימים משמע הכי דבעינן דומיא דאחרון דאיכא יום שלם כתב רחמנא יפלו דמשמע כל דהו דנפק חד וקאי בתרין ואי כתב רחמנא יפלו הראשונים ולא כתב ימים דמצי למיכתב והראשונים יפלו ה"א ואפילו לבו ביום כת"ק ולשון יפלו קאי אנזירות דעלמא כתב רחמנא ימים: מי שנדר בחוצה לארץ נזירות הרבה מל' יום והשלים נזירותו בחוצה לארץ ואח"כ בא לארץ. לאו דוקא במקרה בעלמא דלא סגי דלא אתי לארץ ישראל להקריב קרבנותיו ולהשלים נזירותו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: נזיר שלשים יום. בגמרא מפרש דמדרבנן קנסא בעלמא הוא שגזרו בארץ העמים דגזרו עליהם טומאה ומן התורה ודאי טהור ויצא ידי נזירותו: נזיר בתחילה. לחזור ולהתחיל כל מניינו גם דברי ב"ה קנס ומדרבנן והכי מפורש בגמרא: ובסוף שבע שנים באה ואחר כך נטמאת. וי"מ בגמרא דלא נבלעו [אלו] באלו [מדמנינן] אחת ועשרים שנה: אמר רבי יהודה לא היתה נזירה אלא י"ד שנה. בגמ' מפרש לה: (תוספות)

א

-

כ

דף

ובית הלל סברי משום אורא גזרו עליה לא דכולי עלמא משום גושה גזרו עליה וב"ש סברי בסתם נזירות קניסנא וב"ה סברי כי קניסנא בתחילת נזירות: מעשה בהילני המלכה וכו': איבעיא להו בשנטמאת ואלביא דב"ש או דלמא בשלא נטמאת ואלביא דב"ה ת"ש עלתה לארץ והורוה ב"ה שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות וכו' ואי ס"ד בשנטמאת ואלביא דב"ש אי הכי ר' יהודה אומר לא היתה נזירה אלא י"ד שנה י"ד שנה ושלישים יום מיבעי ליה תניא נמי הכי רבי יהודה אומר משום ר' אליעזר דאמר

קרא [\[במדבר ו-יג/כא\]](#)

הא למה לי השתא יש לומר חמירתא אמר רב קילתא לא אמר אמרי במערבא אין הכחשה במונה:

רס"ז הא ל"ל. למיהדר ולמיתני: השתא י"ל חמירתא אמר רב. היכא דהווי ב' כתי עדים ואחת אומרת אחת שתיים ושניה אומרת ג' ד' ה' שמעינן ליה לרב נחלקה עדותן בקילתא דלא הווי אלא חד וחד לא אמר נחלקה עדותן פשיטא דודאי אמר והיכא שמעינן ליה לרב דאמר הכי במס' סנהדרין ירושלמית (פ"ה) דקתני התם להך מתני' דהכא וכתבא תמן הכי תנינן תמן מי שהיו שתי עדים מעידים אותו אלו מעידים שנזר שתיים ואלו מעידים שנזר חמש ב"ש אומרים נחלקה עדותן ואין כאן נזירות כלל וב"ה אומרים יש בכלל חמש ב' שיהא נזיר שתיים ואמר רב בכלל נחלקו אבל בפרט דברי הכל נחלקה העדות ור' יוחנן אומר בפרט. נחלקו אבל בכלל יש בכלל חמש שתיים יהא נזיר שתיים כגון שהאחת. אומרת אחת שתיים והשניה אומרת ג'. ד' ה' כלל שהאחת אומרת שתיים והשניה אומרת ה': אמרי במערבא אין הכחשה במונה. שאם אחד אומר אחת שתיים ואחד אומר שלש ארבע חמש אין זו הכחשה ויש בכלל חמש שתיים ויהא נזיר שתיים: (רס"ז)

תוספות אלא אחד אומר אחת ושתיים ואחד אומר שלש וארבע וחמש ואינם מכחישים בפירוש זה את זה וקמ"ל רב דכיון דכל חד וחד נחת למניינא שזה אינו אומר שתיים בבת אחת אלא אומר אחת ושתיים וזה ג' וארבע וה' ולא אחת ושתיים כאילו אמר לא אחת ושתיים נדר אלא שלש וארבע וה' וזה שאמר אחת ושתיים. כאילו אומר ולא נדר שלש וארבע וחמש: ה"ג תו ל"ל השתא י"ל חמירתא אמר קילתא לא כ"ש ולא גרסינן אמר רב וה"פ דפריך [אמאי] קאמר דהוי הכחשה משום דאמרינן כיון דזה [אמר] שלש ארבע חמש ולא אמר גם אחת ושתיים הוי כאילו אומר בפירוש ולא אחת ושתיים נזר אמאי נימא דלא הוי הכחשה ומה שלא הזכיר אחת ושתיים דמה לו להזכיר חמירתא דהיינו שלש וארבע וחמש אמר קילתא לא אמר הא מצינו למימר דאחת ושתיים בכלל דבריו ומוסיף הוא על האחד אלא ודאי לא הוי הכחשה: אמרי במערבא אין הכחשה במונה. דודאי כי אמר אידך שלש וארבע וחמש לא מיעט שלא אמר הנודר אחת ושתיים ובירושלמי דסנהדרין משמע דמונה הוי הכחשה אפילו טפי כאילו אמר [לא] אחת ושתיים [אלא] שלש וארבע דקאמר התם אמר רב מחלוקת בכלל אבל בפרט לכ"ע נחלקה עדותן ואין כאן נזירות ורבי יוחנן אומר בפרט נחלקו אבל בכלל לכ"ע יש בכלל חמש שתיים: (תוספות)

פרק רביעי - מי שאמר

מתני' מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כולם נזירים הותר הראשון הותרו כולם הותר האחרון האחרון מותר וכולם אסורין אמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר פי כפיו ושערי כשערו ה' נזיר הריני נזיר ושמעה אשתו ואמרה ואני מיפר את שלה ושלו קיים הריני נזיר ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר הריני נזיר ואת ואמרה אמן מיפר את שלה ושלו קיים הריני נזיר ואתה ואמר אמן אינו יכול להפר: **גמ'** יתיב ר"ל קמיה דר' יהודה נשיאה ויתיב וקאמר והוא שהתפיסו

כולן בתוך כדי דיבור וכמה תוך כדי דיבור כדי שאלת שלום וכמה כדי שאלת שלום כדי שאומר שלום תלמיד לרב א"ל תוב לא שבקת רווחא לתלמידא

רש"י מתני' מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כו'. וכן חבירו אמר ואני: הותר ראשון שנשאל על נזירותו הותרו כולן. שכולן תלו נזירותן בראשון: גמ' יתיב ר"ל קמיה דר' יהודה נשיאה ויתיב וקאמר. כי תנו במתני' וכולן נזירים כגון שהתפיסו כולן בתוך כדי דיבור של ראשון דכדי שאילת תלמיד לרב דאית ביה שלש תיבות שלום עליך רבי התפיסו כולן ומתניתין דקתני ואני ואני דלכא תני אלכא תרין דוקא קתני דכי שקלת לחדל תיבה מקמא דאמר הריני נזיר ומכרפת ליה להנך דאמרתי ואני ואני שכולן שלשה נדרו בתוך כדי שאילת שלום תלמיד לרב דהויין נמי שלשה תיבות: תוב לא שבקת רווחא לתלמידא. דלימא ליה אלכא הנך תלת מיילי ולאו משום דאית ליה לרבי יהודה נשיאה דלימא ליה טפי אלכא מילתא בעלמא קמ"ל ומסייע ליה לריש לקיש: (כ"ט)

תוספות מתני' מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני. כלומר שנים שמעו לראשון שקבל נזירות והאחד אומר ואני וכן השני אומר ואני כולם נזירים הותר הראשון אם הראשון בא לחכם והתיר לו נדרו גם האחרונים הותרו לפי שאמרו ואני כמוהו ותלו נדריהם בנדרו הותר האחרון ע"י חכם הוא מותר וכולן אסורים אם לא יתירו גם הם נדריהם ע"י חכם אבל בלא התרה לא שלא תלו נדריהם בנדר האחרון: פי כפיו שערי כשערו ה"ז נזיר. בגמרא מפרש: הריני נזיר ושמעה אשתו ואמרה ואני מיפר את שלה ושלו קיים. דלא תלה כלל נדרו בנדרה אלא אדרבה היא אמרה ואני נזירה כמוך אחר שהוא כבר נדר בנזיר: הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר. בגמרא בעי לאכוחי מינה דבעל מיעקר קא עקר נדר אשתו מעיקרו ולכך אינו יכול להפר שאם מיפר לה א"כ יתבטל גם את שלו שנדרו תלוי בנדרה וכדתנן לעיל הותר הראשון הותרו כולן שבאו מחמתיה דראשון ואינו רשאי לגרום דבר להיות נדרו מבוטל כדכתיב לא יחל דברו. ודרשינן הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו ודחי בגמרא דלעולם מיגז גיזי מהפרה ואילך מהשתא אבל כי נמי מיפר את שלה ושלו קיים מ"מ חל נדרה עד עתה ונזירותיה אינו יכול להפר דכיון דאמר ואני קיים לה נדרה: הריני נזיר ואת. כלומר וכי גם את רוצה לידור בנזיר ואמרה אמן פי' קבלה עליה נזירות מיפר את שלה ושלו קיים דלא תלה נדרו בנדרה אבל אם לא אמרה אמן היא מותרת שאינו יכול להדירה בע"כ ודאי מה דאמר לה ואת לא הוי קיום שאין הנדר חל עליה אלא כשאמרה אמן ועדיין אינו יודע אם תקבלנו אם לאו ולכך לא הוי קיום: הריני נזירה ואתה. הכי גרס ר"ת ושמע בעלה ואמר אמן אינו יכול להפר אי מיעקר [קא עקר] ניחא משום דא"כ יתבטל נזירותו ואי מיגז גיזי משום דהוי קיום כי אמר אמן כמו ואני כדלעיל: (שייך לקמן דף כג ע"א) הרי זו סופגת את הארבעים. בגמ' (דף כא:): מסיק שלא היפר לה בעלה ופשיטא הוא ומשום דקא בעי למיתני סיפא ואינה סופגת וכו' דהוי חידושא אע"ג דנתכוונה לאיסורא כיון דעלה בידה היתר אינה סופגת תנא נמי רישא וסופגת: רבי יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים תספוג מכת מרדות. מדרבנן שנתכוונה לאיסורא במזיד ובפ' בתרא דמכות (דף כב.). מכות ארבעים מן התורה אבל מכת מרדות בלי מנין אלא מכין עד שתצא נפשו או עד שמקבל עליו. ומספקא לרבי דהכא דלוקה על שעברה דשמא דוקא מ' ותו לא דדוקא כשאין רוצה לקיים אותה המצוה מכין אותו בלי מספר אבל הכא שכבר עברה למה תלקה יותר מדאורייתא אם לא הפר: הג"ה גמ' יתיב ר"ש בן לקיש קמיה דר' יהודה נשיאה ויתיב וקאמר והוא שהתפיסו כולם בתוך כדי דיבור. כדמפרש והולך כדי שאילת שלום תלמיד לרב דהיינו שלום עליך רבי ג' תיבות ה"נ יכולין שלשה אנשים להתפיס עצמן בראשון שנדר בנזיר שכל אחד אמר ואני הם שלש תיבות דאפילו האחרון תוך כדי דיבור מן הראשון אבל הרביעי אינו יכול להתפיס עצמו בראשון אפילו אמר ואני שכבר שהו כדי דיבור מן הראשון ולכך לא חייל נזירות ארביעי: אמר ליה תו לא שבקת רווחא לתלמידא. כלומר תלמיד ששמע לאחד שנדר בנזיר ובקש לומר ואני ובתוך כך עובר רבו לפניו והוא חייב להקדים לו שלום ולומר שלום עליך רבי [והם שלש תיבות] שוב לא יועיל להתפיס בנזיר אם יאמר ואני שכבר שהה כדי דיבור ואין זו סברא אלא ודאי גם הרביעי נתפס הואיל ולא שהה כלל לאחר כדי דיבור אלא לאלתר אחר כדי דיבור אמר ואני אבל החמישי ודאי אינו נתפס ששהה קצת אחר כדי דיבור: (תוספות)

תניא נמי הכי מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ושהה כדי דבור ואמר ואני הוא אסור וחבירו מותר וכמה כדי דבור כדי שאילת שלום תלמיד לרב לימא מסייעא ליה מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ותו לא תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל וליתני חד ולשמעינן הני ה"נ ומשום דקתני סיפא הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין מכלל דאיכא אמצעי ומשום הכי קתני ואני ואני איבעיא להו חד בחבריה מיתפסיס או דלמא בקמא מיתפסיס למאי נפקא מינה לאתפוסי ומיזיל אי אמרת חד בחבריה מתפסיס ואזלין לעולם ואי אמרת בקמא מתפסיס טפי מכדי דבור לא מתפסיס מאי ת"ש הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ותו לא מידי ש"מ בקמא הוא דמתפסיס דאי ס"ד חד בחבריה מיתפסיס ליתני טובא ואני תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל וליתני חד ולשמעינן כולהון איידי דקתני הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין מכלל דאיכא אמצעי משום הכי קתני ואני ואני ת"ש הותר הראשון הותרו כולן ראשון הוא דשרו הא אמצעי לא ש"מ בקמא מתפסיס אימא לך לעולם חד בחבריה מתפסיס ואידי דבעי מיתנא הותרו כולן דאי תנא אמצעי איכא ראשון דלא משתרי משום הכי קתני ראשון ת"ש הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין דלא איכא אחרינא בתריה אבל אמצעי דאיכא אחרינא בתריה משתרי ש"מ חד בחבריה מתפסיס לעולם אימא לך בקמא מיתפסיס ומאי אחרון דקתני אמצעי ואידי דתנא ראשון תנא אחרון ת"ש דתניא בהדיא הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין הותר אמצעי הימנו ולמטה מותר הימנו ולמעלה אסור שמע מינה חד בחבריה מתפסיס שמע מינה: הריני נזיר ושמע חבירו ואמר פי כפיו ושערי כשערו וכו': משום דאמר פי כפיו ושערי כשערו הרי נזיר

רש"י תניא נמי הכי. דבעינן שיהו נתפסין בתוך כדי דבור: הוא אסור. הראשון שאמר הריני נזיר והשני שאמר ואני מותר לפי ששהה כדי דבור הא אם לא ששהה הרי זה נזיר כמותו: לימא מסייע ליה מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני. ומדלכא קתני אלכא הנך תרין ש"מ דמשום דאי קתני טפי לא הוי כדי דבור של ראשון ואנן בעינן לזיהוי תוך כדי דבור ותו לא: מהכא לא תסייע ליה דבדין הוא דהוה ליה למיתני עד מאה אלכא לאו אורחיה דתנא כי רוכלא דמחזר על העיירות בפרגמטי' שלו והולך ומכריז ומונה יש לי מחטין וכוסות וקערות ה"נ ליחשיב וליזיל: ואי לאו משום דווקא ליתני חד ותו לא ולשמעינן הני (הכי נמי) לאו דווקא הוי בתוך כדי דבור: אין ה"נ אלכא משום דלא משכחת בה אמלעי דאיבעי ליה למיתנא משום הכי נמי תני ואני ואני: איבעיא להו חד בחבריה מיתפסיס. [ולא] כר"ל ואפילו עד מאה מיתפסיס ואזלין: ת"ש ואני ואני. מדלכא קתני טפי ש"מ דהיינו טעם דבקמא מיתפסיס: ראשון הוא דשרי. כלומר משום ראשון דאיסתרי איסתרו נמי כולהו הא אם הותר אמלעי לא יהא מותר אחרון שלמטה הימנו וש"מ דטעמא הוי משום דבקמא מיתפסיס: לעולם. אימא לך חד בחבריה מיתפסיס. וכי הותר אמלעי הותר נמי אחרון והא דלא קתני לה משום דלא אפשר דאידי דבעי למיתנא כי הותר ראשון הותרו כולן משום שאם אין ראשון אין אמלעי ואין אחרון ואי תני אמלעי לא מני למיתנא הותרו כולן דהא איכא ראשון דלא משתרי כו': מדקאמר האחרון מותר וכולן אסורים. ואפילו אותו שהתפסיסו לאחר שלישי שמע מינה דבקמא מיתפסיס ומשום הכי לא מיתתרו: א"ל מהכא ליכא למשמע מידי דהכא מיירי לזיכא אחרינא בהדיא והא דקאמר וכולן אסורים אמלעי ואראשון קאי: אבל אמלעי דאיכא אחרינא בהדיא. כלומר דאי לא דייקת מינה להאי גיסא דוק

מינה לאיך גיסא למדקאמר האחרון מותר וכולן אסורין דליכא אחרינא בהדיא מכלל דאי הותר אמלעי דאית ליה אחריני בהדיא דאיסתרי נמי ההוא בתרא דמיתפיס ביה ופ"מ דחד בחבריה מתפיס: לעולם אימא לך . בקמא מיתפסין והאי אחרון דקאמר היינו אמלעי. וקאמר לך דאפי' של אחרון לא הותר משום דבקמא מיתפסין והאי דקאמרי ליה אחרון לאו דוקא לאלא איידי דתנא ראשון תנא אחרון: ת"ש דתניא בהדיא כו' הותר האמלעי הימנו ולמטה מותר. דהיינו אחרון ופ"מ דכל חד וחד בחבריה מתפיס פ"מ: משום דקאמר פי כפיו. דמשמע דקאמר פי נזיר ופ"מ נזיר מי הוי נזיר: (פ"ט)

תוספות תניא נמי הכי. פירוש כרבי שמעון בן לקיש: מי שאמר הריני נזיר ושמע חבריו ושהה כדי דבור. פי' כדי דבור דווקא ולא יותר ואומר מיד ואני הוא אסור פירוש הראשון שנדר בנזיר וחבירו מותר אלמא דלא מצי לאיתפסי אלא שהן כולם תוך כדי דבור אבל הרביעי ששהה אחר כדי דבור לא כו"ל: לימא מסייע ליה מי שאמר הריני נזיר. מתניתין היא וכו' וקתני ואני ותו לא לרבי יהודה נשיאה מצי למיתני ואני ואני ארבע פעמים וא"ת ולרשב"ל נמי ניתני ואני ואני שלש פעמים וי"ל דהכי קאמר בשלמא לרשב"ל [לא] איצטריכא ליה למתני אלא ב' פעמים ואני לאשמועינן דגם השני נתפס בראשון שהוא תוך כדי דבור ואע"ג דאמצעי מפסיק בדבורו בין ראשון לשלישי והוא הדין דגם לשלישי שיאמר ואני יתפיס בראשון דאין שום סברא לחלק בין שני לשלישי ששניהם עומדים תוך כדי דבור אבל לר' יהודה נשיאה אי איתא דרביעי נמי נתפס בראשון ליתני דהא ודאי חדוש הוא ואיצטריכא לי' לאשמועינן אע"ג דשהו כבר תוך כדי דבור כיון שהוא סמוך לאלתר לכדי דבור ומשני אטו תנא כי רוכלא כו' כלומר אה"נ דהוי מצי לאיתנויי ארבע פעמים ואני ולא חש למנות כל מה שהיה יכול למנות: ומשני אה"נ ומשום דקתני סיפא וכו' מכלל דאיכא אמצעי משום הכי קתני ואני ואני. וא"ת דהיא גופא תיקשי דליתני חד ואני וסיפא ליתני הותר הראשון הותר השני הותר השני לא הותר הראשון וי"ל דלמ"ד לקמן חד בחבריה מתפיס נקט למידק מיניה אחרון הוא דליכא אחריני בתריה אבל אמצעי דאיכא אחריני בתריה ומישתרי אותו שאחריו כדדייק לקמן ולמ"ד דבקמא מיתפסו ותני אמצעי למידק כבסמוך ראשון הוא דשרי של אחריו הא אמצעי לא הותר של אחריו דבקמא מתפיס: חד בחבריה מתפיס. דהיינו כל אחד בסמוך לו ובתוך כדי דבור לחבירו או דלמא בקמא שאמר הריני נזיר מיתפסו כולם: מיתפסו ואזלו לעולם. ואפי' מאה ואי בקמא מיתפיס טפי מכדי דבור לא היה מיתפיס לרשב"ל כדאית ליה ולרבי יהודה נשיאה אפי' ד' כיון דבסמוך לכדי דבור לאלתר: ת"ש מי שאמר הריני נזיר וכו' דאי ס"ד חד בחבריה מיתפיס ליתני ואני ואני טובא: מכלל דאיכא אמצעי מש"ה קתני ואני ואני ולדקדק [דאיכא] אמצעי כמו שדקדק והולך לשתי פנים מתניתין: ראשון הוא דשרי. אותם שאחריו (יד נזירה) מתפיס מדלא קתני הותר אמצעי הותר אחרון: אחרון הוא דליכא אחריני בתריה. הלכך כשהותר הוא כולן אסורין אבל לאמצעי דאיכא אחריני בתריה לא מצי למיתני הותר הוא כולן אסורים דשל אחרון נמי הותר: ש"מ חד בחבריה מיתפיס. מדלא תנא הותר האמצעי הוא מותר וכולן אסורין ומשני דאחרון היינו אמצעי ואידי דתנא ראשון תנא לישנא דאחרון והא נמי דהוא אחרון לראשון תא שמע דתניא בהדיא וכו' הותר אמצעי הימנו ולמטה מותר אלמא חד בחבריה מיתפיס: דאמר פי כפיו מיי. כלומר במתניתין שאני הואיל ושמע חבריו שנדר ודאי קאמר הכי לענין איסור יין אבל בברייתא דקאמר מעצמו בלא שמיעה דחבירו נזיר לאו כלום הוא כיון דאין הנשמה [תלויה בן] ופי כפיו מייין מהני אפילו לרבי שמעון דאמר לעיל (דף ג:.) עד שיזיר מכולן הכא מודה דלא גרע מידות וכן מהריני מסלסל ומכלכל דפ"ק (לעיל דף ב.) דהוי נזיר וא"ת כי אמר נמי ידי נזיר [נימא] דה"ק ידי כידו מלהטמאות למתים ורגלי כרגלו מלהכנס בבית הקברות וי"ל דאה"נ דאי שמע לחבירו שנדר בנזיר ואמר ידי כידו מהני וה"נ תניא בתוספתא (פ"ג) ברישא דברייתא בהדיא ידי כידו רגלי כרגלו הרי זה נזיר: (תוספות)

ורמינהו ידי נזירה ורגלי נזירה לא אמר כלום ראשי נזירה כבדי נזירה ה"ז נזיר זה הכלל דבר שהנשמה תלויה בו ה"ז נזיר אמר רב יהודה דאמר הכי יעשה פי כפיו מיין ושערי כשערו מלגוז: הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר: איבעיא להו בעל מיעקר עקר או דלמא מיגז גיז למאי נפקא מינה לאשה שנדרה בנזיר ושמעה חברתה ואמרה ואני ושמע בעלה של ראשונה והפר לה אי אמרת מיעקר עקר ההיא נמי אישתראי ואי אמרת מיגז גיז איהי אישתראי חברתה אסירא מאי ת"ש הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר ואי ס"ד בעל מיגז גיז ליפר לאשתו והוא ליתסר אלא לאו ש"מ בעל מיעקר עקר לא לעולם מיגז גיז ובדין הוא דליפר לה והיינו טעמא דלא מצי מיפר כיון דאמר לה ואני כמאן דאמר קיים ליכי דמי אי מתשיל אהקמתו מצי מיפר ואי לא לא מצי מיפר ת"ש האשה שנדרה בנזיר והפרישה את בהמתה ואח"כ הפר לה בעלה אם שלו היתה הבהמה תצא ותרעה בעדר ואם שלה היתה הבהמה החטאת תמות ואי ס"ד בעל מיעקר עקר תיפוק לחולין אלא לאו ש"מ בעל מיגז גיז לעולם אימא לך בעל מיעקר עקר והיינו טעמא כיון דלא צריכה כפרה הות כחטאת שמתו בעליה וגמירי דחטאת שמתו בעליה תמות ת"ש האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה יין ומטמאה למתים הרי זו סופגת את הארבעים היכי דמי אילימא דלא היפר לה בעל צריכה למימר אלא פשיטא דהיפר לה בעל ואי ס"ד בעל מיעקר עקר אמאי סופגת ארבעים אלא לאו ש"מ בעל מיגז גיז לעולם אימא לך בעל מיעקר עקר ומשום דקתני סיפא היפר לה בעלה והיא לא ידעה והיתה שותה יין ומטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים

ה"ז ורמינהו כו' זה הכלל כו'. ופה ופיער לא הוי דבר שהנשמה תלויה בו דאי גיז לשיער וחתך לניב שפתים לא מייית: אמר רב יהודה דאמר הכי יעשה פי כפיו מיין. דהואיל דפריש הכי הוי נזיר: אמרה הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני שניהם נזירין ואינו יכול להפר לה. דכיון דאמר ואני גלי אדעתיה דניחא ליה במאי דקא נדרה איהי והשתא מקיים לה: ואי אמרת מיעקר עקר. בעל את הנדר מעיקרו אישתכח דבהיא שעתא דקאמרה חבירתה ואני דלא חייל עליה נזירות כלל: ואי אמרת מיגז גיז. דמכאן ולהבא לא חייל עליה נזירות אבל למפרע הוות נזירה: איהי אישתראי וחבירתה אסירא. דלכי אמרה ואני הוות חבירתה נזירה מעליא: ואי ס"ד בעל מיגז גיז. את הנדר מכאן ולהבא אמאי אינו יכול להפר משום דקאמר ואני נימא דהאי דאמר ואני להכי הוא דקאמר הכי דתהוי נזירה לפי שעה עד דליקבל עליה נזירות וליגזייה לנזירות אשתו מכאן ולהבא ונזירות ידיה תיחול עליה כדמעיקרא דהא אינו מיפר מכאן ולמפרע: אלא לאו שמע מינה. הבעל כי. מיפר לנזירות אשתו מיעקר עקר לה ומשום הכי אינו יכול להפר לה שאם יהא מיפר לה נמצא מיפר את שלו דמיעקר עקר והיינו טעמא דאינו יכול להפר את שלה משום דבהיא שעתא דאמר ואני ניחא ליה דתהוי נזירה עד דחייל עליה נזירות דהא קיים לה לפי שעה ומהיא שעתא ואילך לא מצי מיפר משום דבעל מיעקר עקר דלעולם אינו יכול להפר מכאן ולהבא בלא מפרע והכא למפרע לא מצי מיפר דהא קיים לה לפי שעה: לא לעולם מיגז גיז. אלא היינו טעמא דלא מצי מיפר לה דכיון דאמר לה ואני כמ"ד לה קיים נזירות דמי והלכך אי מיתשיל אהקמתו אהא דקא מקיים לה צרישא מצי מיפר ואי לא לא מצי מיפר: ואם שלה היתה הבהמה. וכגון שהקנה לה אחר לנזירותה ואמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בה: והיינו טעמא. דתמות דכיון שהפרישה לשם חטאת מעיקרא והשתא לא מצטרכה לכפרה דהא היפר לה בעלה ועקר את הנדר מעיקרו הויא לה כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיתה אזלא לפי שאין כפרה למתים ואית. דמפרשי כיון דצריכה כפרה על שציערה ענמה מן היין והשתא לא צריכה דהיפר לה בעלה מעיקרא הויא לה כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיתה אזלא דאפילו ר"א הקפר מודה דלא קרבה אפי' על הנער משום דהויא לה כחטאת שמתו בעליה משום דכחטאת בהמה גמירי דתמות אבל כחטאת

העוף לא גמרינו לתמות: אלא פשיטא דהיפר לה בעל. וקתני דסופגת את הארבעים על שהיתה פתה יין ומטמאה למתים קודם שהיפר לה: לעולם אימא לך מיעקר עקר לה בעל. והכא במאי עסקינן דסופגת את הארבעים כגון ללא היפר לה ודקאמרת אי לא היפר לה בעל צריכא למימר ודאי לא צריכא אלא משום דקתני סיפא כו': אינה סופגת. לצריכא למימר דס"ד דתספוג כיון דנתכוונה לאיסורא: (כ"ז)

תוספות ידי נזירה כו'. וה"ה במתניתין אי לא פי כפיו אלא פי נזיר ושערי נזיר לא אמר כלום דאין הנשמה תלויה בו: בעל מיעקר קא עקר. הנדר מעיקר קא עקר. הנדר מעיקרא כשמפר לאשתו והוי כאילו לא חל מעולם כמו חכם שעוקר הנדר מעיקרו או מיגז גיז מהפרה ואילך הוא דמתבטל הנדר ועד ההפרה היה מקויים: אי אמרינן מיעקר עקר חבירתה נמי מישתראי שהרי הוא כאילו לא חל הנדר מעולם ואי אמרינן מיגז גיז היא מישתראי וחבירתה אסורה לפי שהיתה הראשונה בכל דין נזירות עד ההפרה ושפיר מיתפס בה שניה והפרת הראשונה אינה מועלת לשניה ונהי דלגבי חכם הותר הנדר הראשון הותרו כולם היינו משום דחכם עוקר הנדר מעיקרו ונמצא כאילו לא חל מעולם אבל בעל שמפר בלא חרטה אינו עוקר הנדר מעיקרו אלא מיגז גיז וה"ה דמצוי למימר דנפקא מינה אם שתתה ביין ונטמאה וגלחה במזיד ואח"כ היפר לה דאי מיעקר עקר אינה לוקה ואי מיגז גיז לוקה וכן לענין אם נטמאה בשוגג ואח"כ היפר אי מיעקר עקר לא תביא עולת העוף ואשם ואי מיגז גיז מביאה עולת העוף ואשם שהרי חל הנזירות עד עתה: אלא ש"מ בעל מיעקר עקר. ובהתרתה הוא מותר כמותה דלא חל הנדר מעולם ולכך אינו מיפר דאינו מיפר לעצמו אלא אחרים מוחלין לו וצ"ע דלא דמי לאחרים דכיון דרשאי להפר לאשתו ותירץ הר"ר אליהו דה"פ א"ב מיעקר עקר אינו יכול להפר דפשיטא דקיים לה שאם לא קיים לה לא היה דיבורו שום דבר א"א מיגז גיז א"כ אינו תלוי בדבורו וכיון שאין תלוי בדבורו ממילא הוי מופר: כמאן דאמר קיים ליכי דמי אי איתשיל אהקמתו מצי מיפר. [במאי] שאמר קיים ליכי דאמת הוא דנשאלין על ההקמה דהכי אמר רבי יוחנן בנדרים (דף ס"ט.): האשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה. חטאת עולה ושלמים אם שלו היתה הבהמה פי' מבהמות של בעלה תצא ותרעה בעדר כלומר חולין היא כיון שהיפר לה בעלה וכדמפרש לקמן (דף כד.) דכי [מקנה] לה בעלה מילתא דצריך לה כלומר אם לא היפר לה שצריכה לקרבנות נזיר במילתא דלא צריכה כגון שהיפר לה בעלה ואינה צריכה לקרבנות נזיר לא מקני לה: ואי ס"ד בעל מיעקר קא עקר תיפוק לחולין. דעקר הנדר מעיקרו ולא חל הנדר מעולם והוי כאדם המפריש בהמתו לנזירות ונשאל לחכם והתירו דתנן (לקמן דף לא.) דנפקא לחולין: והיינו טעמא דכיון דצריכה כפרה. על שציערה עצמה מן היין וכרבי אלעזר הקפר דאמר דנזיר חוטא הוא הוה ליה חטאת (העוף) שמתו בעליה אע"ג דהפר לה לענין [איסור] על הבהמה דין חטאת אם הבהמה [שלה] היא דגמרה ומקדיש לה: היכי דמי אילימא דלא היפר לה בעל. כלל צריכא למימר דלוקה דהא נזירה היא ופשיטה הוא דלוקה אלא פשיטא דהיפר לה הבעל אחר שנטמאה ואחר ששתתה ואפילו הכי לוקה דבהיא שעתא דשתתה ביין הוי נזירה וש"מ הבעל מיגז גיז: לעולם מיעקר עקר. ומיירי שלא היפר ודקאמרת צריכא למימר משום סיפא דאיצטריך ליה למיתני אינה סופגת תני רישא אגב סיפא דסופגת וסיפא איצטריכא ליה למיתני לאפוקי מדרבי יהודה דאמר דכי נמי היפר לה בעלה ושתתה יין לוקה מכת מרדות ואם תאמר מאי איריא היפר לה ואחר כך היתה שותה לאשמועינן שתתה ונטמאה ואח"כ (שתתה) היפר לה [דאינה] סופגת כיון דמיעקר עקר וי"ל דמשום רבי יהודה נקט הכי דאפילו בהיפר ואח"כ שתתה סופגת מכת מרדות אע"ג דכבר היפר כיון דלאיסורא נתכוונה: (תוספות)

תנא נמי רישא סופגת ת"ש האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף ואי ס"ד בעל מיגז גיז תייתי נמי עולת העוף ואלא מאי מיעקר עקר

חטאת העוף נמי לא תייתי הכי נמי והא מני ר' אלעזר הקפר היא דתניא ר"א הקפר (בר רבי) אומר מה ת"ל [במדבר ו-יא] מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא מפני שציער עצמו מן היין נקרא חוטא והלא דברים ק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה ת"ש דתניא בהדיא האשה שנדרה בנזיר ושמעה חבירתה ואמרה ואני ובא בעלה של ראשונה והפר לה היא מותרת וחבירתה אסורה שמע מינה בעל מיגז גייז רבי שמעון אומר אם אמרה לה הריני כמותיך שתיהן מותרות

רס"ז תנא נמי רישא סופגת. את הארבעים לאינה לריכה: האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף. דאפילו אמרינן דהיהו כחטאת שמתו בעליה כיון דבעל מיעקר עקר לה לא אשכחן בה דתזיל למיתה: נתי נמי עולת העוף. ומאסם לא פריך דתייתי נמי אסם דאין אסם בל אלא במקום שפריך לכנס בנזירות אחרת כי היכי דהיחול עליו נזירות בטהרה: הא מני. דתני אע"ג דתיעקר ליה נזירות מייתי ליה חטאת העוף: רבי אליעזר הקפר היא. דאמר דלכריך כפרה על שציער עצמו מן היין: היא מותרת וחבירתה אסורה. דבעל מיגז גייז ומסיים דברייתא ר' שמעון אומר אם אמרה הריני כמותיך דמשמע אם נתקיים נזירותיך עלי לקיים ואם לאו לא וכיון שהפר לה בעלה לראשונה שתיהן מותרות: (כ"ט"ז)

תוספת הכי גרסי' ואי ס"ד מיגז גייז תייתי עולת העוף. וה"ה דאשם נמי איבעי לה לאתווי אלא נקט עולת העוף משום דחטאת העוף ועולת העוף בחד קרא כתיבי: הא מני ר"א הקפר בר רבי היא. פירוש לעולם מיעקר עקר ולכך אינה מביאה עולת העוף וחטאת העוף מייאת משום דאתיא על הספק והכי איתא בפ"ק דנדרים (דף י) והשתא מסקינן דבעל מיעקר עקר וקשה מאי שנא הכא מייתי כולה מילתא דר' אלעזר הקפר ולעיל לא מייתי לה דקאמר לעולם מיעקר עקר וכיון דצריכה כפרה הוה [וכו' ע"כ נראה דגרסי'] הכי וכיון דלא צריכה כפרה הוה ליה חטאת שמתו בעליה והכי פירוש לעולם [מיעקר] עקר ומ"מ כיון שהקדישתה לא נפקא לחולין וכי היפר לה הוה לה חטאת שמתו בעליה אי נמי לגירסת הספרים נמי ניחא דלעיל לא עבדינן מכל וכל כר' אלעזר דאין קרב אבל הכא דקרב מייתי שפיר מילתא דרבי אלעזר דהוה כוותיה מכל וכל: תא שמע דתניא בהדיא היא מותרת וחבירתה אסורה אלמא דבעל מיגז גייז. וקצת קשה דלעיל פשיט מדמביאה חטאת ולא עולה דמיעקר עקר ועתה מהדר למיפשט דבעל מיגז גייז אין זה שיטת הש"ס וי"ל דההיא אוקימנא ליה כר' אלעזר הקפר והך רבנן ומייתי ליה דפלוגתא דתנאי היא דר"ש אמר אם אמרה הריני כמותיך שתיהן מותרות דמשמע הריני כמותיך לכל דרכיך ולכשתותר אהיה גם אני מותרת ותימה כיון שקיבלה נזירות וחל עליה איך תהיה מותרת בהתרת חבירתה כיון דמיגז גייז הא אין נזירות לחצאין ואילו אמר הריני נזיר היום ולמחר איני נזיר הוה נזיר שלשים יום דאין נזירות פחות מל' יום כדתנן בפרק קמא (לעיל ה.). ואומר ר"י דהכי איתא בתוספתא (פ"ג) ולא נתכוונתי להיות אלא כמותיך שתיהן מותרות אם אמרה הכי משום דמשמע ליה לר"ש דהכי קאמרה לה אם סופך שתהיה מותרת לא יחול עלי נזירות כל עיקר ור"ש לא בא לפלוגי על מלתא דת"ק אלא להוסיף עליה וגם ת"ק מודה ליה ואומר מהר"ף נ"ע דלר"ש אפי' ואני לבד מפרשינן למילתא הכי כאילו אמרה בפ"י לא [נתכוונתי] אלא להיות [כמותיך] ובהא פליגי רבנן ור"ש: . מר זוטרא בריה דרב מרי אמר היינו דרמי בר חמא דבעי רמי בר חמא הרי עלי כבשר זבחי שלמים מהו כי מתפיס אינש במעיקרא מתפיס או לא. בנדרים (דף יא:): משמע ליה דמיבעיא ליה לרמי בר חמא אחר שנזרקו הדמים ואמר ככר זה עלי כבשר זבחי שלמים ובשר שלמים קודם זריקה אסור באכילה ואחר זריקה מותר באכילה ומיבעיא ליה כי אמר ככר זה עלי כבשר זבחי שלמים אם דעת הנודר לומר כמו שהיה בשר זבח שלמים מעיקרא קודם זריקה והככר אסור או שמא דעתו כבשר שלמים השתא אחר זריקה דשרי וגם הככר יהיה מותר ובשמעתין יש מפרשים דמר זוטרא בריה דרב מרי בעי למידיחי הפשיטותא שפשט הש"ס מברייתא דתניא להדיא היא מותרת וחבירתה אסורה ופשיט דנימא מיגז גייז והשתא מר זוטרא דחי לעולם מיעקר עקר כדאסיקנא מההיא דמביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף וחבירתה דאסורה היינו משום דבמעיקרא מיתפסה כלומר מיתפסה נפשה להיות כמותה עד שלא יפר לה בעלה שהיא אסורה ובאותו איסור דעתה לנדור ולעמוד אפי' יפר בעלה ויעקור נדרה למפרע כדאשכחן דרמי בר חמא מבעיא ליה הכי אי אמרינן כבמעיקרא מתפיס וקשה טובא להאי פירושא חדא דרמי בר חמא לא פשיט לי' דבמעיקרא קמתפיס ועוד דהתם בבעי' דרמי בר חמא הזריקה אינה מתרת הבשר אלא מזריקה ואילך ולא למפרע והתם ודאי אי אמר כמעיקרא מתפיס אסור אבל גבי הפרה דבעל אי

מיעקר קעקרא אפי' אם אמרת כמעיקרא מתפיס חבירתה היה לה להיות מותרת שהרי הנדר כאילו לא חל מעולם ועוד דמאי שנא ממתני' דקתני כי הותר הראשון הותרו נמי כולם משום דחכם עוקר הנדר מעיקרו [והכא] בעינן למימר אפי' אם הבעל עקר הנדר מעיקרו חבירתה אסורה [וזה] מצינן ליישב בדוחק ולומר כי החכם אינו מתיר אלא בפתח וחרטה [ומשוה] ליה לנדר טעות מעיקרא והלכך כשהתיר הראשון הוי כאילו לא היה הנדר הזה מעולם כלל הלכך הותרו כולם אבל הבעל מיפר לאשתו בלא חרטה ופתח מגזירת הכתוב הלכך אפי' אי מיעקר קעקרא לענין זה חשיב כאילו נשאר עליה נדר קצת וחבירתה אסורה ודוחק וע"ק דהשתא מר זוטרא בעי למימר אפי' אי בעל מיעקר קעקרא תיתסר חבירתה ולעיל קאמר הש"ס בפשיטותא למאי נפקא מינה לאשה שנדרה בניזיר ושמעה חבירתה ואמרה ואני אי אמרת מיעקר קא עקר. (איהי) נמי אישתראי נמצא מר זוטרא סותר ההיא סוגיא וע"ק דבתר הכי כי דחי מי דמי התם כיון דאמר הרי עלי כבשר זבחי שלמים וכו' לא אתא הדחייה שפיר להאי פירושא דהסברא הפוכה ויש ליישב ולומר דר"ל ומי דמי וכולה מילתיה דמר זוטרא היא ולשון נזיר משונה הוא כלומר אע"ג (דהכא) [דהתם] הבעיא אינה פשוטה הכא ודאי יש לנו לומר בפשיטותא דמעיקרא קמתפיס (דמי) ודוחק ועוד מה לנו להביא הבעיא דרמי בר חמא [דל] מהכא הבעיא יש לנו לומר דמעיקרא קמתפיס כדמפרש ואזיל ויש ליישב בדוחק דמשום הכי הביא הבעיא להודיענו הסברא דמעיקרא קמתפיס דאי [לאו שמעינן] בעלמא הא סברא לא נאמר לה הכא דמעיקרא קמתפיס וע"ק דלישנא דתניא בהדיא [משמע] הפשיטות קיימא כדתניא לעיל (דף כא.) נמי תניא בהדיא וקאי ולכן נראה להר"ם לפרש דמר זוטרא לא דחי הפשיטות אלא קיימא דבעל מיגז גיז וקאמר היינו דרמי בר חמא כלומר תפשוט מהך ברייתא בעי' דרמי בר חמא דכי היכי דאמר' דחבירתה אסורה כי אמרה ואני אלמא במעיקרא מתפיס אע"ג דחבירתה יודעת שזאת האשה יכולה לבא לידי היתר ע"י שיפר בעלה אלא אמר' ואני כמעיקרא כמו שאמרה אסורה עכשיו אהיה גם אני ה"נ נימא כשאמר כבר זה כבשר זבח שלמים דבעי למימר כקודם זריקה אך קשה דמי דמי דודאי גבי אשה אמר' דדעתה אמעיקרא משום דבשעת איסור חבירתה נדרה ואמרה ואני אבל דרמי בר חמא הנודר נודר בשעת היתר אחר זריקת דמים ואמאי נימא דדעתה אמעיקרא וצ"ל דסוגיא [דהכא] ס"ל דבעיא דרמי בר חמא נמי איירי בכה"ג דקאמר הרי כבר זה כבשר זבח שלמים קודם זריקה ובהכי פליגי סוגיא דידן אסוגיא דנדרים התם דקאמר הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים. (הגה"ה) דאיכא למימר דלאחר זריקת דמים דהתם בגמרא אינה מלישנא דרמי בר חמא דרמי בר חמא לא אמר יותר אלא הרי עלי כבשר זבחי שלמים מהו וע"כ מפרש הש"ס לאחר זריקה שמתפיס אחר זריקה ויכול להיות דלפני זריקה שאלה וכן סובר סוגיא דהכא וכן מפרש בבעיא דאומן קונה בשבח כלי דמפרש לה הש"ס בפ' המקבל (ב"מ קיב.) לענין עובר בל תלין ובפרק הגוזל קמא (ב"ק צט.) בע"א וכן בפ"ב דב"ק (דף יט.) דיש שינוי לצרורות הש"ס מפרש בכמה פנים הבעיא איך נשאלה למלתא בבית המדרש בעת קדמונים (הגה"ה) ודחי הש"ס דלא תפשוט הא מהך ברייתא דלא דמי דהתם כיון דאמר הרי עלי כבשר זבחי שלמים אע"ג דלאחר שנזרקו הדמים מצי אכיל ליה בחוץ מיקדש קדיש כלומר אכתי יש קדושה בבשר לענין דאסור לאכול חוץ לירושלים וה"ה דמצי למימר דאית בה קדושה לענין טומאת הגוף דאסור לאכול בשר שלמים בטומאת הגוף וכן חוץ לזמנן וחדא מנייהו נקט כלומר התם איכא למימר אם במעיקרא מתפיס בקודם זריקה או לאחר זריקה לפי שהאדם טועה לימא אחרי שיש בבשר קדושה גם אחר זריקה לענין חוץ שייך לאתפוס ביה ולכך איכא לספוקי אם דעתו אמעיקרא או אחר אבל הכא זאת האשה שאמרה ואני יש לנו לומר דודאי ר"ל דדעתה אמעיקרא ליתפס וליאסר בקודם שיפר לה בעלה דאי ס"ד בצנינא מתפיס הא הפר לה בעלה פי' ציננא אחר ההפרה אחר שנצטנן והלך לו האיסור ע"כ י"ל דמעיקרא קמתפיס בקודם שהיפר לה בעלה ואי [בציננא] לאיתפוס א"כ אין כאן איסור כלל ובמה תיטעי להתפיס אחר ההפרה אבל בשלמים טועה להתפיס גם אחר זריקה לפי שיש קדושה גם בבשר אחר זריקה לענין חוץ וכמה מילי דפרישית: (תוספות)

מר זוטרא בריה דרב מרי אמר האי היינו דרמי בר חמא דבעי רמי בר חמא הרי עלי כבשר זבח שלמים מהו כי מתפיס איניש בעיקרא מתפיס או דלמא בצננא מתפיס מי דמי התם כיון דאמר הרי עלי כבשר זבח שלמים אע"ג דלאחר שזרק דמו מצי אכיל ליה בחוץ מיקדש קדיש אבל הכא אי ס"ד בצננא קא מתפיס הא הפר לה בעלה איכא דאמרי היינו דרמי בר חמא ודאי: אמרה לה הריני נזירה בעיקביך מהו הריני בעיקביך בכולא מילתא ושריא או דלמא כמיקמי דליפר לה בעלה ואסירא ת"ש האשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר ואי סלקא דעתך כי אמר לה הריני בעיקביך בעיקרא קא מתפיס ליפר לה לדידה ולוקים דידיה אלא לאו ש"מ בכולא דמילתא מתפיס והלכך הוא דלא מצי מיפר הא אשה דאמרה הריני בעיקביך היא נמי מותרת לא לעולם בעיקרא מתפיס והכא כיון דאמר לה ואני כאומר קיים ליכי דמי ואי מתשיל אהקמתו מצי מיפר ואי לא לא: הריני נזיר ואת ואמרה אמן מיפר את שלה ושלו קיים: ורמינהו הריני נזיר ואת ואמרה אמן שניהם אסורין ואם לאו שניהם מותרין מפני שתלה נדרו בנדרה אמר רב יהודה תני מיפר את שלה ושלו קיים אבי אמר אפי' תימא כדקתני ברייתא כגון דקאמר לה הריני נזיר ואת דקא תלי נדרו בנדרה

ה"י מר זוטרא בריה דרב מרי אמר. הא דמיבעיא לן הכא אשה שנדרה בנזיר ושמעה חבירתה ואמרה ואני ושמע בעלה של ראשונה והפר לה אפילו למ"ד בעל מיגז גיז היינו דבעי רמי בר חמא דפ"ק דמסכת נדרים: הרי עלי כבשר זבחי שלמים. כגון שמונה לפניו בשר זבח שלמים ומחית נמי דהיתרא קמיה ואמר זה כזה מהו: כי מתפיס איניש בעיקרא מתפיס. כדהויין הני זבחי שלמים קודם זריקה ואסירא: או דילמא בצננא מתפיס. דהיתרא דחיה והיינו לאחר זריקה שהותר בשר באכילה ושריא בצננא היינו לבסוף דכל דבר שהוא חס מלטנן לבסוף וה"נ לגבי הך איתתא כי אמרה ואני אי אמרת דבעיקרא מתפיס הויא לה כקודם הפרה ואסירא ואי אמרת דמיתפסה בצננא הויא לה כלאחר הפרה ושריא: מי דמי התם כי אמר הרי עלי כבשר זבחי שלמים. אפי' אמרת דבצננא מיתפיס אפ"ה אסור דזבחי שלמים לאחר זריקת דמים מיקדש קדיש דאינו נאכל אלא לשני ימים וליכלה אחד דאיכא למימר הכי איתפיס בצננא דאם לא כן מאי אהני דיבוריה: אבל הכא כו'. ולא דמי כלל ומהכא לא תפשוט: איכא דאמרי היינו דרמי בר חמא. דאמר אע"ג דלאחר זריקת דמים מיקדש קדיש כיון דמצי אכיל ליה חוץ לחומת עזרה בכל העיר אי אמרת בצננא תפיס ודאי שרי אלא הכי איבעיא לך (ודאי) אמרה לו: הריני בעיקביך. ובא בעלה של ראשונה והפר לה אליבא דמ"ד בעל מיגז גיז מהו אמרין הא דקאמרה לה הריני בעיקביך בכולי מלתא משמע אם לנזירות לנזירות אם להיפר היפר וכיון דהיפר בעלה לראשונה מיתפס נמי חבירתה [והאי] בעיקביך משמע בסוף: או דלמא כמיקמי דליפר לה בעלה. משמע דמשמע כמו דאמרה הריני נזירה כמותיך עד סוף נזירותיך דהיינו סמוך להפרה דבעל לנזירותה משכה ואזלה עד שהפר לה בעל וכשהפר לה בעל אזלה לה בסוף נזירותה ולעולם מיקמי דליפר לה בעל קאמרה וכי הפר לה בעלה לראשונה אסורה חבירתה: ת"ש האשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר ואי ס"ד דכי אמר לה הריני בעיקביך כמעיקרא. מקמי הפרה משמע וקיימא לן נמי דבעל מיגז גיז וכ"ש היכא דאמר ואני התם ולא אמר בעיקביך דמשמע דבעיקרא מיתפיס א"כ אשתכח דכי קאמר לה ואני משמע דניחא ליה דתתקיים עילוה נזירות עד דלימא איהו ואני ולקביל עילוה נזירות וליפר לה נזירות דידה ולקיים נזירות דידה הא לאו איתפיס בנדרה אלא במקמי הפרה אלא לאו ש"מ מדאינו יכול להפר לה דבכולה מילתא מיתפיס והלכך הוא לא מצי מיפר דאי מיפר את שלה נמלא מיפר את שלו הא אשה אחרת דאמרה לה הריני בעיקביך כיון דהיפר בעל לראשונה אינה נמי מותרת: לא לעולם. אימא לך דבעיקרא מתפיס: והכא. טעמא מאי הוא דלא מצי מיפר לה דכיון דאמר לה ואני כאומר קיים ליכי דמי: הריני נזיר ואת ואמרה אמן מיפר את שלה. והאי דאמר לה ואת לא הוי קיום לפי שאין אדם יכול להזיר את אשתו בנזיר: מפני שתלה נדרו בנדרה. דמשמע דקאמר הריני נזיר אם את תהא

נזירה וכיון ללא אמרה למן שניהם מותרין: אביי אמר אפי' תימא. שניהם מותרין ולא קשיא ובמאי עסקינן
בברייתא כגון דאמר לה הריני נזיר ואת דמשמע דקאמר לה הריני נזיר אם תהא נזירה והלכך היכא דאמרה
למן שניהם אסורין וכי ללא אמרה למן שניהם מותרין שכן הוא תולא נזרו בזמנה: (כ"ט)

תוספות איכא דאמרי היינו דרמי בר חמא ודאי. איכא למיפשט בעיא דרמי מברייתא דלעיל ואין לדחות דחיה
זו שבא לחלק ביניהם דודאי דמו אהדדי: אמרה לה הריני בעיקביך. פירוש האשה שנדרה בנזיר ושמעה
חבירתה ואמרה לה הריני בעיקביך כאילו אמרה הריני בסופך לשון ואתה תשופנו עקב (בראשית ג) כלומר
בסוף דרכך אם תותר את גם אני אהיה מותרת שלא אקבל עלי נזירות ולא יחול עלי או דלמא כי מקמי דליפר
לה בעלה ואסורה כי בעיקביך יש לפרשו כמו עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו' (שם כו) ואפילו אם תותר
הראשונה השניה אסורה דבדעתה להיות כמעיקרא קודם שיפר לה בעלה וכשאמרה בעיקביך כאילו אמרה
ואני דאמרינן לעיל בברייתא היא מותרת וחבירתה אסורה דכיון דחל עליה נזירות לא פקע בהתרת
הראשונה דבעל מיגז גיז: ואי ס"ד כי אמר בעיקביך בעיקרא קמתפיס. ואפילו תותר הראשונה השניה
אסורה א"כ במתניתין נמי אמאי אינו מיפר לה ליפר לה דידה ולוקים דידה אלא ש"מ בכולה מלתא
מיתפיס ואותה שאמרה בעיקביך היא נמי מותרת ואריכות לשון בעלמא הוא וה"נ דעת הבעל כי אמר לה
ואני דעתיה אכולה מילתא אם תותר היא שגם הוא יהיה מותר ולא יחול הלכך לא מצוי מיפר דקאי בלא יחל
דברו ואם תאמר והא במתניתין לא אמר כ"א ואני וי"ל דהכי מדמי ליה דכי היכי דאשה דאמרה הריני
בעיקביך בכולה מילתא ה"נ בעל בכולה מילתא מיתפיס דנהי דודאי דאיניש בעלמא שאמר ואני דעתו
כמעיקרא מפני שאין בידו להתיר ואינו נותן דעתו להתיר אבל בעל שבידו להתיר דעתו להתיר יותר משאר
מתפיסים והוי כאילו אמר הריני בעיקביך ודחי לא לעולם כמעיקרא מתפיס ומ"מ אינו יכול להפר הכא כיון
דאמר ואני כאומר קיים ליכי דמי אי מיתשיל אהקמתו מיפר ואי לא לא: ורמינהו הריני נזיר ואת ואמרה
למן שניהם אסורין ואי לאו שניהם מותרים מפני שתלה נדרו בנדרה. וסבירא ליה דבעל מיעקר קא עקר
ואי יפר לה גם שלו יותר [וקאי] בלא יחל דסבירא ליה לתנא דברייתא דהכי קאמר הריני נזיר אם את ואפילו
לא אמר אם ולכך אם אמרה למן שניהם אסורין והיינו דקפריך אמתני' דקתני כי אמר לה הריני נזיר ואת
דמיפר שלה ושלו קיים ואם לאו שלא אמרה למן שניהם מותרין מפני שתלה נדרו בנדרה ולא דינא להיות
נזיר אם לא תהיה גם היא נזירה: אמר רב יהודה תני. ברישא מיפר שלה ושלו קיים כמתני' ותני ברישא
שניהם אסורין עד שלא יפר ולא כמו שהיינו סבורין מעיקרא שאינו יכול להפר את שלה דנהי דסיפא משמע
שתלה נדרו בנדרה דקאמר ואם לאו שניהם מותרין אפ"ה יכול להפר שלה משום דסבירא ליה להאי תנא
דבעל מיגז גיז וזהו החידוש דאתא לאשמעינן אבל רישא דקתני אסורים כל זמן שלא הפר אין זה שום
חידוש דפשיטא דשניהם אסורין כל זמן שלא הפר: אביי אמר אפי' תימא כדקתני ברייתא כגון דאמר ואם
את דקא תלי נדרו בנדרה מתני' דקתני הריני נזיר ואת משום הכי מיפר שלה ושלו קיים. [פי'] ברייתא כגון
דאמר לה הריני נזיר ואם את שתלה נדרו בנדרה כלומר אם את נזירה גם נזירותי יחול [לפיכך] שניהם
אסורין ואינו יכול להפר כדמשמע לישנא דשניהם אסורין והיינו טעמא לפי שתלה נדרו בנדרה ואם יפר את
שלה גם את שלו יתבטל וקאי בלא יחל דסבירא ליה דבעל מיעקר עקר ומתני' דקתני הריני נזיר ואת פירוש
שאינו תולה נדרו בנדרה אלא הוא מקבל אנפשיה ממה נפשך ואת פי' שאינו תולה נדרו בנדרה אלא הוא
מקבל נזירות אנפשיה ואת דקאמר ששאל לה אם גם היא מציא לקבל נזירות אנפשיה ואת דקאמר ששאל
בתמיה בלשון שאלה קאמר לה כלומר רוצה את להיות נודרת כמו כן: (תוספות)

שנדרה בניזיר והיתה שותה ביין ומטמאה למתים ה"ז סופגת את הארבעים הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה ביין ומטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים רבי יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים תספוג מכת מרדות: **גמ'** ת"ר **[במדבר ל-ג]** אישה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר שהיא צריכה כפרה וסליחה וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיוצא בדבר אתה אומר **[ויקרא ה-ז]** ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון חתיכה ספק של שומן ספק של חלב אמר קרא ונשא עונו מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר עאכ"ו איסי בן יהודה אומר ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ונשא עונו המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה על דבר זה ידו הדווים וכל הני למה לי צריכין דאי תנא גבי אשה התם הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איכוון אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוון לא בעי כפרה וסליחה ואי איתמר הדא דאיכא איסורא אבל אשה דהפר לה בעלה דהיתרא לא תיבעי כפרה וסליחה ואי איתמר הני תרתיה הוה אמינא הני תרתיה הוה דסגי להון בכפרה וסליחה דלא איקבע איסורא אבל שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דאיקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה קמ"ל דלא שנא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב **[הושע יד-ג]** כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו בם וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו בם אמר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה נהי דלא קא עביד מצוה מן המובחר פסח מיהא קא עביד אלא משל לשני בני אדם זה אשתו ואחותו עמו וזה אשתו ואחותו עמו לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו זה שנזדמנה לו אשתו צדיקים ילכו בם וזה שנזדמנה לו אחותו ופושעים יכשלו בם מי דמי און קאמרינן חדא דרך הכא שני דרכים אלא משל ללוט ושתי בנותיו עמו הן שנתכוונו לשם מצוה וצדיקים ילכו בם הוא שנתכוון לשם עבירה ופושעים יכשלו בם ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכוון אמר רבי יוחנן כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר **[בראשית יג-ג]** וישא לוט **[בראשית לט-ז]** ותשא אשת אדוניו את עיניה **[את עיניו]** **[שופטים יד-ג]** כי היא ישרה בעיני וירא **[בראשית לד-ב]** וירא אותה שכס בן חמור את כל ככר הירדן **[משלי ו-כז]** כי בעד אשה זונה עד ככר לחם כי כלה משקה **[הושע ב-ז]** אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקווי והא מינס אניס תנא משום רבי יוסי בר רב חוני למה נקוד על וי"ו **[בראשית יט-ג]** ובקומה של בכירה לומר שבשכבה לא ידע אבל בקומה ידע ומאי הוה ליה למיעבד מאי דהוה הוה נפקא מינה דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי חמרא: דרש רבא מאי דכתיב **[משלי יח-ט]** אח נפשע מקרית עוז

רש"י ומתניתין דאמר הריני ניזיר לגמרי ואת מאי. כלומר ואת מי הוית ניזירה והלכך אי אמרה אמן דניחא לה בניזירות הרי בעל יכול להפר לפי שלא תלה נדרו בנדרה (ומתני' דקתני דיכול להפר את שלה וברייתא קתני דשניהן יכול להפר): מתני' הרי זו סופגת את הארבעים. מפרש לה לעיל (כא): רבי יהודה אומר תספוג מכת מרדות. אם לא נתחייבה במלקות מן החורה תהא לוקה מכות מדרבנן כדי להוכיחה שלא תהא מזיזה: גמ' ת"ר אישה הפרם וה' יסלח לה. במה הכתוב מדבר אם באשה שנדרה והפר לה בעלה סליחה זו למה אלא כו' ע"כ באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר דהא כבר כתיב ואם ביום שמוע אישה יניא אותה דהיינו שהפר לה בידיעה: מי שנתכוון לאכול בשר חזיר ואכל בשר טלה גרסי': המתכוון לאכול בשר חזיר גרסי': דמעיקרא לאיסורא איכוון. דהא לא ידעה דהפר לה בעלה ומשום הכי צריכה כפרה וסליחה: אבל אשה דהפר לה בעלה. דקאי גבה בהיתרא אימא לא תיבעי סליחה: דלא איקבע איסורא. דהוא סבור דשומן הוא: אבל בשתי חתיכות. אחת של חלב ואחת של שומן כההיא דאיסי בן יהודה: דאיקבע

איסורא. דהא מיהא הוה ידע דחדא מינייהו קל חלב: אימא לא תסגי ליה בכפרה וסליחה. דכמזיד דמי: קמ"ל ללא שנא. ידע כולו ולא שנא ידע מקאתו מביא אשם תלוי ומתכפר לו: ואחד חכלו לשם אכילה גסה. או מחמת תאוה שאכלו ברעבון: מי דמי אנו אמרינן דבחד דרך. הולך אחד ונכשל אחד: והכא שני דרכים. אשתו ואחותו לזזה נזמנה לו אשתו ולזה אחותו: כל הפסוק הזה לשום עבירה נאמר. ולכך אי אתה יכול לדנו לכה זכות: אח נפשע זה לוט. שנקרא אח לאברהם כדכתיב אל נא תהי מריבה וגו' כי אנשים אחים אנחנו (בראשית יג): מקרית עוז זה אברהם. דכתיב הביטו אל כור חולבתם (ישעיה נא): (הש"י)

תוספות באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר. דאי ידעה אמאי צריכה סליחה וכפרה לכפר: והוא לא ידע ואשם ונשא עונו. בקרא דאשם תלוי כתיב ועלה בידו בשר חזיר כגון חתיכה אחת ספק היא של חלב וספק היא של שומן דס"ל לת"ק דאשם תלוי אפילו אחתיכה אחת מיחייב: איסי בן יהודה אומר [ולא ידע ואשם ונשא עונו]. ולא פי' קרא כדלעיל אלא כגון ב' חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דס"ל לאיסי בן יהודה דלא מיחייב אשם תלוי אלא אחתיכה אחת משתי חתיכות: על דבר זה יד'ו. ראשי התיבות ידע ואשם ונשא הכתוב מדבר באשם תלוי: פסח מיהא קעביד. משמע דאכילה גסה שמה אכילה וקשה דבפרק בתרא דיומא (דף פ:) קאמרי' האוכל אכילה גסה ביה"כ פטור דלא שמה אכילה ואומר ר"ת דתרי ענייני אכילות גסות יש והוא [דיומא] כגון שנפשו קצה באכילה מרוב שובעו והכא שאין נפשו קצה אלא שאינו רעב לאכול לתיאבון: מי דמי אנו חד דרך קאמרינן. שהצדיק הולך בו והרשע נכשל באותו דרך עצמו [והכא] הם שני דרכים שזה בא על אשתו וזה בא על אחותו: ללוט ושתי בנותיו הוא שנתכוון לעבירה ופושעים יכשלו בס. והיינו כמ"ד בפרק ד' מיתות (סנהדרין נח:): עובד כוכבים אסור בבתו ואפילו למ"ד מותר כבר פירשו [האומות] מעצמן מעריות: ודלמא איהו נמי לשם שמים מכוון. שלא מצינו בו שהיה שטוף בזימה ומשני אדרבה שטוף היה שנאמר וישא לוט וכל הפסוק דרשינן לעבירה: והא מינס קאניס. שהרי השקוהו יין ובהאי עובדא לא היה כוונתו לעבירה כלל ואמאי קרית ליה פושע: למה נקוד על וי' דובקומה לומר לך דהרי הוא כמאן דליתיה דבקומה ידע: אח נפשע מקרית עוז זה לוט. שנקרא אח לאברהם כדכתיב כי אנשים אחים אנחנו מקרית עוז זה אברהם כדכתיב הביטו אל כור חולבתם: (תוספות)

ב

-

כג

דף

ומדינים כביריח ארמון אח נפשע מקרית עוז זה לוט שפירש מאברהם ומדינים כביריח ארמון שהטיל מדינים כביריחין וארמון [דברים כג-ד] לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' דרש רבא ואיתימא רבי יצחק מאי דכתיב [משלי יח-א] לתאוה יבקש נפרד ובכל תושיה יתגלע לתאוה יבקש נפרד זה לוט ובכל תושיה יתגלע שנתגלה קלונו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות דתנן עמוני ומואבי אסורין ואיסורן איסור עולם אמר עולא תמר זינתה זמרי זינה תמר זינתה יצאו ממנה מלכים ונביאים זמרי זינה נפלו עליו כמה רבבות מישראל אמר ר"נ בר יצחק גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה והאמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמן שמתוך שלא לשמן בא לשמן אלא אימא כמצוה שלא לשמה דכתיב [שופטים ה-כד] תבורך מנשים יעל אשת חבר הקני מנשים באהל תבורך מאן נשים שבאהל שרה רבקה רחל ולאה א"ר יוחנן שבע בעילות בעל אותו רשע באותה שעה שנאמר [שופטים ה-כז] בין רגליה כרע נפל שכב וגו' והא קא מתהניא מבעילה דיליה א"ר יוחנן כל טובתן של רשעים אינה אלא רעה אצל צדיקים שנאמר [בראשית לא-כט] השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע בשלמא רע שפיר אלא טוב אמאי לא אלא לאו ש"מ טובתו רעה

היא ש"מ: גופא אמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמן שמתוך שלא לשמן בא לשמן שבשכר מ"ב קרבנות שהקריב בלק הרשע זכה ויצאה ממנו רות וא"ר יוסי בר' חנינא רות בת בנו של עגלון מלך מואב היתה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מנין שאין הקב"ה מקפח אפי' שכר שיחה נאה דאילו בכירה דקרייתה מואב א"ל רחמנא [דברים ב-ט] אל תצר את מואב ואל תתגרר במלחמה מלחמה הוא דלא אבל צעורי צערינן ואילו צעירה דקרייתה בן עמי אמר ליה [דברים ב-ט] אל תצורם ואל תתגרר במלחמה צעורי לא תצערינן כלל א"ר חייא בר אבין א"ר יהושע בן קרחה לעולם יקדים אדם לדבר מצוה שבשכר לילה אחת שקדמתה בכירה לצעירה

רע"י ומדינים כבריח ארמון. בשביל שהטיל מריבה בינו ובין אברהם כדכתיב אל נא תהי מריבה גרם לו שנפרדו זה מזה ונעשו זה כנגד זה כבריחים שנועלין לארמון שאין החיצונים יכולים להיכנס בתוכו כן נעשו עמונים ומואבים שאינם מותרין לבא בקהל ישראל כדכתיב לא יבא עמוני ומואבי לתאווה יבקש נפרד. לדבר עבירה יבקש מי שנפרד ואיזה זה לוט שנפרד מעל אברהם כדכתיב ויפרדו איש מעל אחיו (בראשית יג) וסמך ליה ויסע לוט מקדם שהוא נפרד תחילה: וככל תוסיה יתגלע. ובתוסיה לא נאמר כאן אלא וככל תוסיה לומר לך שנתגלע קלונו בשתי תורות דתורה נקראת תוסיה דכתיב הפליא ענה הגדיל תוסיה (ישעיה כח) תורה שכתב ותורה שבעל פה בתורה שכתב בבתי כנסיות כדכתיב לא יבא עמוני ומואבי בתורה שבעל פה בבתי מדרשות כדתנן עמוני ומואבי כו': יתגלע. כמו ולפני התגלע הריב נטוש (משלי יז) שהוא לשון גילוי דגרוסין במסכת סנהדרין (דף ו:ו) קודם שנגלה לך הדין כו': תמר שזינתה. ונתכוונה לשם מצוה כדי להעמיד זרע כדכתיב כי ראתה כי גדל שלה (בראשית לח): זמרי זינה. ונתכוון לשם עבירה: ויאלו ממנה מלכים ונביאים. מלכים מדוד ונביאים מישיעיה כדאמר מר (סוטה י:ו) אמוץ ואמליה אחים הוו וגמירי (מגילה טו.) כל מקום שהזכיר הכתוב נביא ושם אביו בנביאות בידוע שהוא נביא בן נביא: גדולה עבירה לשמה. כלומר לשם מצוה: מחוץ שלא לשמה בא לשמה. אלמא דמצוה שלא לשמה השיבא ללידי מצוה היא מביאה ואת אמרת דעבירה לשמה גדולה הימנה: אלא אימא גדולה עבירה לשמה כמצוה שלא לשמה. ששתיהן שוות: דכתיב תבורך מנשים יעל אשת חבר הקניי. כלומר כאותן נשים שמנינו בהן שעשו מצוה שלא לשמה ובכולן נאמר בהן אהל: תבורך. על שעשתה עבירה לשמה כדי להתיש כחו של אותו רשע כדי שיהא יכולה להורגו: שרה רחל ולאה. שאמרו לבעליהן לבא אל שפתחן ולא לשם מצוה נתכוונו אלא כדי שמתקנאות זו בזו רחל באחותה ושרה ולאה באמהות וכולן נאמר בהן אהל כדכתיבי קראי: שבע בעילות. בין כריעה ונפילה ושכיבה חית בהו שבע בהאי קרא: אלא טוב אמאי. מזהר ליה שלא לדבר עמו: אלא לאו שמע מינה טובחו רעה היא. ומאי רעה איכא דאי מפיץ במילי בהדיה אחי לאשתבועי לי' בשם עבודה כוכבים שלו והתורה אמרה לא ישמע על פיך (שמות כג) וגבי יעל אשת חבר מאי רעה איכא גבה דהטיל בה אותו רשע וזהמא דאמר מר בשעה שבה נחש וכו' ישראל וכו' (יבמות קג:ו) ויאלה ממנו רות. שיאל ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ובתשבות: ארבעים ושתים קרבנות. משבע מזבחות שערך בג' מקומות ועל כל אחד ואחד העלה פר ואיל שהם י"ד לכל מעמד ומעמד וג' פעמים י"ד עולין מ"ב וקרבנותיו של בלק הוו שלא לשם מצוה: דקרייתה מואב. משמע מאבי: בן עמי. בלשון נקיה הוא דלא ראתה להודיע דמאביה נתעברה: אמר אל תצורם ואל תתגרר במלחמה כתיב בהו מלחמה שמע מינה דאפי' לערא לא ליעביד להו ולא עוד דאפי' בכירה דקרייתה אב הכתוב פרסמה דכתיב ותשכב את אביה ובלעירה כתיב ותשכב עמו: (כ"ט)

תוספות ומדינים כבריח ארמון. (על שהעיר מדינים בינו לבין ישראל) כבריחים לארמון ע"י ריב שהיה בין לוט ובין אברהם כדכתיב אל נא תהי מריבה וגרמה לו מריבה להפרד מאברהם וע"י כן נכשל בבנותיו ונעשה כבריחים שנועלין את הארמון שאין החיצונים יכולין להיכנס לפנים כך נעשו עמונים ומואבים שאסורין לבא בקהל ובבראשית רבה דריש לפי שאסורין בקהל ובעזרה כטמאים: לתאווה יבקש נפרד זה לוט. שביקש

להפרד מאברהם כדכתיב ויפרדו כדי למלאות תאותו בעבירה: ובכל תושיה יתגלע. בכל התורה יתגלע קלונו בשתי תורות בתורה שבכתב לא יבא עמוני ומואבי. היינו בבתי כנסיות ובתורה שבע"פ בבתי מדרשות ששונים בהם עמוני [ומואבי] אסורין ואיסורן איסור עולם: תמר זינתה. אבל נתכוונה לשם שמים כדכתיב כי ראתה כי גדל שלה ויצאו ממנה מלכים כדכתיב בסוף רות ואלה תולדות פרץ וכו' עד ישי ונביאים דאמר מר אמוץ ואמציה אחים הוו ואמציה המלך מזרע דוד וישעיה ואמוץ נביאים היו דגמירי בכל מקום שהזכיר (תורה) שם [אביו] בנביאות גם אביו נמי היה נביא: שמתוך שלא לשמה בא לשמה. וא"ת והא אמרינן בעלמא (ברכות דף יז.). העוסק במצוה שלא לשמה נוח לו שלא נברא וי"ל דהתם מיירי שעוסק בתורה שלא לשמה לקפח אחרים והכא קאמר שעוסק בתורה שלא לשמה להתגדר ולקנות שם: שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ואת אמרת דעבירה לשמה עדיפא ממצוה שלא לשמה דיש בה עדיפא קצת: ומאן אינון נשים באהל שרה ורבקה ורחל ולא. בשרה כתיב והנה היא באהל (בראשית יח) ברבקה כתיב ויביאה יצחק האהלה שרה אמו (שם כד) ברחל ולא כתיב ויצא מאהל לאה ויבא באהל רחל (שם לא) ומנשים היינו דכתיב נשים: שבע בעילות בעל סיסרא. דז' פעמים כתיב כריעה נפילה ושכיבה: והא מתהניא מעבירה. ונהי נמי דלא קשה לו תהרג ולא תעבור כדאמרינן שילהי פרק בן סורר ומורה (סנהדרין עד:): דאסתר קרקע עולם היתה מ"מ למה משבחה הכתוב והלא היא נהנית מן העבירה ומשני לא היתה לה הנאה דטובתן של רשעים רעה דכתיב השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע ובפרק מצות חליצה (יבמות קג:): מסיק בשלמא גבי לבן דקמדכר שם דעבודת כוכבים אלא גבי יעל מאי רעה ומשני דשדא בה זוהמא: ארבעים ושתיים קרבנות. שעשה בג' המקומות ז' מזבחות ובכל מזבח ומזבח הקריב פר ואיל הרי מ"ב קרבנות והיינו שלא לשמה דהקריבן כדי לקלל ישראל: בת בנו של עגלון. לאו דוקא נקט בת בנו וכן [בחלק] (סנהדרין קה:): דאמר בתו של עגלון לאו דוקא אלא הרבה דורות היתה אחר עגלון דאמר פרק החולץ (יבמות מח:): מפני מה גרים מעונים בזה"ז? מפני ששיהו עצמן לבא תחת כנפי שכינה מאי קרא ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה אשר באת לחסות תחת כנפיו משמע שהיתה רות קטנה כשנתגיירה והרי יש מעגלון ועד אבצן יותר ממאתים שנה ודוק ותשכח [ואמרי'] (ב"ב צא.). אבצן זה בועז ואי בתו של עגלון היתה א"כ לא היתה קטנה: (תוספות)

א

-

כד

דף

זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל למלכו: מתני' האשה שנדרה בנזיר והפרישה את בהמתה ואח"כ היפר לה בעלה אם שלו היתה הבהמה תצא ותרעה בעדר ואם שלה היתה הבהמה החטאת תמות ועולה תקרב עולה שלמים תקרב שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם היו לה מעות סתומין יפלו לנדבה מעות מפורשין דמי חטאת ילכו לים המלח לא נהנין ולא מועלין בהן דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם: גמ' מאן תנא דבעל לא משתעבד לה אמר רב חסדא רבנן היא דאי ס"ד רבי יהודה היא אמאי תצא ותרעה בעדר הא משתעבד לה דתניא ר' יהודה אומר אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת שכך כתב לה כל אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא רבא אמר אפי' תימא ר' יהודה כי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא איכא דאמרי מאן תנא אמר רב חסדא רבי יהודה היא וכי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא דאי רבנן לא משעבד לה כלל אלא היכי דמי דמשעבד לה כגון דאקנייה לה וכיון דאקני לה הוה דנפשה

זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל. עובד ישי דוד שלמה ואילו לעירה לא אהת בישראל עד רחבעם כ"ז דהוה מנעמה העמונית: מתני' החטאת תמות. אותה הבהמה שהפרישה לשם חטאת תמות וכי היא טעמא

דפרשין לעיל לרכיבה כפרה והויא כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיחה אזלה: ונאכלין ליום אחד. כלומר לכך יא עליה עדיין תורה שלמים נאכלין ליום אחד ולענין זה אינם פשמי נזיר דאינן טעונין לחם: מעות סתומין. שלא פירש אלו לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים הרי אלו יפלו לנדבה ולוקחים בהן עולות הבשר למזבח והעורות לכהנים: שלמים יביאו שלמים. ואז"ל דאין מועלים בהן וכדמפרש בפ"ק דמסכת מעילה (דף ו:): גמ' מאן חנא ללא משעבד לה. מאן הוא חנא דחני דקסבר שאם היתה הבהמה שלו לא חייל עליה קדושה כלל דאמר תלמי ותרעה בעדר משום דבעל לא משעבד לה להביא קרבנותיה כלל וכי מפרישה לה היא לנזירות הרי הוא כמו שמקדיש דבר שאינו שלו דאין בדבריו כלום: אמר רב חסדא רבנן היא דאי ס"ד ר' יהודה היא אמאי תלמי. הא כיון דמשעבד בקרבנותיה איסתכח דכי הקדישה שפיר הקדישה דהא שמעין ליה בז"מ בפ' [המקביל] (דף קד.). שהיה דורש לשון הדיוט: דתניא ר' יהודה אומר אדם מביא קרבן עשיר על אשתו. שאם היתה עניה ונתחייבה קרבן עני ולא הספיקה להביא קרבן עני עד שניסת לו ה"ז מביא קרבן עשיר על אשתו וכן בכל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפי' קרבן קבוע שאינו בעולה ויורד: שכך כתב לה בכתובתה כו'. והלכך דהואיל ומשעבד לה אמאי לא הוי בהמה שלו כבהמה שלה ואם היתה חטאת תמות ואם עולה תקרב עולה: במילתא ללא רכיבא לה. כגון הכא דהיפר לה בעלה לא משעבד לה ומש"ה לא קדשה ותלמי ותרעה בעדר: אמר רב חסדא ר' יהודה היא. דאמר אדם מביא קרבן אשתו וקמשמע לן דכי משעבד כו' דאי לרבנן לא מבעיא למימר דכי הפר לה דתלמי ותרעה בעדר אלא אפי' כי לא הפר לה נמי תלמי דלדידהו לא משעבד לה כלל: ואלא היכי דמי דמשעבד. ובעי לאוקמא כרבנן כגון דאקנייה ניהלה לנזירותה אכתי לא מיתוקמא כרבנן דכיון דאקנייה לה הוה דנפשה וחטאת תמות ואנן בעינן דתלמי ותרעה בעדר והלכך לא מיתוקמא כלל כרבנן: (כ"ט)

תוספות ארבעה דורות בישראל. עובד ישי דוד שלמה ואילו צעירה לא הות בישראל עד רחבעם בן שלמה שבא מנעמה העמונית: האשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה. שלשה בהמות כבשה לחטאת וכבש לעולה ואיל לשלמים שהן קרבן נזיר טהור ואח"כ הפר לה בעלה אם משלו היתה הבהמה תצא ותרעה בעדר דכיון דהיפר לה בעלה אין כאן נזירות כלל והבהמה שהפריש דין חולין עליה כדאמר בגמרא כי אקני לה מידי דצריכא לה מידי דלא צריכא לה לא אקני לה ונמצא שלא היתה קודש כלל: ואם משלה הבהמה. ובגמרא מפרש מאין תבא לה שלא יהא לבעלה רשות בו: החטאת [תמות]. אע"ג דהפר לה כדמפרש לה טעמא דמתניתין כיון דבעיא כפרה הויא כחטאת שמתו בעליה: והעולה תקרב עולה. וא"ת ולר' ישמעאל דאמר לעיל (דף יט:) דעולה לאו דורון הוא ולא קריבה כי הפר לה בעלה אטו פליג נמי אמתני' דהכא דתני בהדיא דעולה קריבה עולה אע"ג דהיפר לה בעלה וי"ל דאפי' רבי ישמעאל מודה בנזיר טהור דעולת בהמה דורון הוא דדוקא גבי נזיר טמא דכתיב ביה וכפר וכתוב עולה בההיא קרא משמע ליה דעולה נמי באה לכפרה: שלמים (נמי) יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד. כחומר שלמי נזיר ואפי' למ"ד בעל מיעקר עקר [כיון] שהיא קדשם לדין שלמי נזיר יאכלו בכל החומר שבהן והא דקאמר בגמרא שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן (היינו) אין להם זרוע ומדמה ליה להכי היינו אין להם זרוע כמצותו שיטעון בתנופה אבל מ"מ הזרוע מיתסר כחומר שלמי נזיר ועוד אומר ר"ת דאין להם זרוע היינו דאין להם דין זרוע בשילה שיתבשל עם האיל אלא לבדו אסריניה: ה"ג ואינם טעונין לחם. כשאר דכתיב על כפי הנזיר ואין כאן כפי הנזיר דהפר לה ואם הקדישו כבר טעון פדייה ואפילו אי מיעקר עקר גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדייה ואי מיגז גיז נמי מצי לפדות דאין לו קדושת הגוף עד שישחט עליו הקרבן: ה"ג היו לה מעות סתומים יפלו לנדבה. היכא דהפר לה בגמרא מפרש דהנהו סתומים יפלו לנדבה לחולין ולמזבח דהיינו עולת נדבה ונסכיה באין משל ציבור וכן פ' בכל דוכתי דתנינא יפלו לנדבה ולא חש למיתני הכא אם שלו הן חולין כדתני ברישא: מפורשים. שפירש אלו דמים לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים: דמי חטאת ילכו לים המלח. כיון דאילו היתה הבהמה הוה אזלה למיתה ולא [נהנין] מאותן מעות מדרבנן ולא מועלין דכיון דלים המלח אזלו לא קרינן ביה קדשי [ה'] וה"ה דלעיל גבי בהמה מצי למיתני לא. נהנין ולא מועלין: דמי עולה יביאו עולה. דדורון הוא ומועלין בהם כיון דקריבין למזבח: דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם כדפרישית: גמ' מאן תנא דלא משעבד לה ולכך יש סברא לחלק בין בהמה דידיה דתני תצא ותרעה בעדר ואם [שלה] חטאת

תמות דאי משתעבד לה לא היה סברא לחלק בין בהמתו לבהמתה: אמר רב חסדא רבנן היא. וכדמפרש ואזיל ומ"מ אם לא הפר לה היתה מקריבתה לחובתה כיון דאקני לה וכדמפרש בסמוך (הפר לה לא אמר דהא הוה בהמות דידה כדמפרש בסמוך) כי . מקני לה מידי. דצריכא לה במידי דלא צריכא לה כגון דהיפר לה לא אקני לה: דאי ס"ד רבי יהודה היא אמאי תצא ותרעה בעדר הא [משועבד לה בתנאי כתובה] כדמפרש ואזיל וס"ד דתנאי כתובה עדיף ואפי' במידי דלא צריכא לה נמי משועבד לה: דתנאי ר' יהודה אומר מביא אדם קרבן עשיר על אשתו. פי' אם עשיר הוא [והיא חייבת קרבן עולה ויורד] צריך להביא קרבן עשיר עליה ולא יוכל לומר והלא אין לה כלום ותביא קרבן עני וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת להביא קרבן בעבורה ודווקא חובות שהיא חייבת כגון יולדת וזבה אבל נדרים ונדבות לאו כל כמינה לידור אלף עולה ליום ואומר ר"י דדוקא אותן שנתחייבה משנשאת ואילך ולא שנתחייבה קודם שנשאת: הכי גריס רש"י שכך כותבת [ליה] כל אחריות דאית לי עלך מקדמת דנא והכי איתא [בתורת כהנים פרשת מצורע] ופירוש דאשה שגרשה בעלה לאחר ששילם לה בעלה כתובתה כותבת לו שובר התקבלתי כתובתי וכל אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא הכל מחלתי אלמא [דמשום] דמשועבד לה צריכה לפוטרו בשעת גירושין: אפי' תימא ר' יהודה כי משעבד לה במילתא דצריכא [לה במידי דלא צריכא]. כגון דהפר לה לא משעבד לה כלל ואע"ג דמשועבד לה בתנאי בית דין הלכך בהמה שלו תצא ותרעה בעדר דהוה חולין גמורין ולא הוה כבהמתה: איכא דאמרי מאן תנא רבי יהודה היא וכי משעבד לה בתנאי כתובה במילתא דצריכא לה כו'. דאי לרבנן לא משעבד בתנאי כתובה והיכי דמי שמשעבד לה שיכולה להקריב מבהמותיו אם לא הפר לה כגון דאקני לה שנתן לה במתנה מבהמותיו וכיון דאקני לה הויא לה דנפשה והוה לן למימר דחטאת תמות כמו [בשלה] כי אקני לה במילתא דצריכא לה כגון אם לא הפר לה (תוספות)

ב

-

כד

דף

רבא אמר אפי' תימא רבנן כי מקני לה נמי במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא מקני לה: אם שלה היתה בהמתה חטאת תמות ועולה תקרב: היא מנא לה האמרת מה שקנתה אשה קנה בעלה אמר רב פפא שקמצתה מעיסתה איבעית אימא דאקני לה אחר ואמר לה ע"מ שאין לבעליך רשות בהן: העולה תקרב עולה והשלמים תקרב כו': א"ל שמואל לאבוה בר איהי לא תיתיב על כרעיך עד דאמרת לי הדא מילתא ואלו הן ארבעה אילים שאינן טעונין לחם שלו ושלה ושלאחר המיתה ושלאחר כפרה שלה הא דאמרן שלו דתנן האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדירת את בנה בנזיר גילח או שגילחוהו קרובים מיחה או שמיחוהו קרובים היו לו מעות סתומין יפלו לנדבה מעות מפורשין דמי חטאת ילכו לים המלח דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם שלאחר מיתה מנלן דתניא המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין בהן מפני שהן ראויין להביא בכולן שלמים מת והיו לו מעות סתומים יפלו לנדבה מעות מפורשין דמי חטאת יוליך לים המלח לא נהנין ולא מועלין דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם שלאחר כפרה סברא הוא שלאחר המיתה מאי טעם דלא חזיא לכפרה שלאחר כפרה נמי הא לא חזיא לכפרה ותו ליכא והאיכא ושאר כל שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן כשרים ולא עולין לבעלים לשום חובה ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לא לחם ולא זרוע כמצותן קא חשיב שלא כמצותן לא קא חשיב: היו לו מעות סתומים יפלו לנדבה:

רצא אמר אפילו תימא רבנן. והיכי דמי דמשעבד לה כגון דאקנייה לה ניהליה והא דאמרת כיון דאקנייה לה הויא דנפשה הא לא [קשיא] דכי מקני לה במלתא דלריכא לה כו' דאמר לה אם תהא כריכה לשום כפרה תהא בהמה שך וכיון דלא כריכא לה דהפר לה בעלה הויא שלו ותלא ותרעה בעדרי: היא מנא לה. הא בהמה הא קיימא לן מה שקנתה אשה קנה בעלה: שקמנתה מעיסתה. כגון דהשרה לה מזונות על ידי שליט ותנן בפרק אע"פ (כתובות סד:): דלא יפחות לה בשבוע משני קבין חיטין והלכה זו וקיפחה ממזונותיה על יד עד שלקחה בהן בהמה זו: איבעית אימא דאקני לה אחר. דאי קימנתה מעיסתה אמרינן נמי מה שקמנתה אשה קנה בעלה: א"ל שמואל לאבוי בר איהי כו' שלה [הא דאמרן] במשנתנו דאין טעונים לחס: גלח. בתוך ימי נזירותו: או שגילחוהו הקרובים. בתוך ימי נזירותו או שמיחה אע"פ שלא נתגלח בטלה נזירותו: ואם היו לו מעות סתומין יפלו לנדבה. ויביאו מהן עולות לקיץ המזבח דאין חוששין לדמי חטאת שבהן כדלקמן שהלכה היא בזויר כד: ואין טעונים לחס. שאין כאן נזיר ואין אני יכול לקרות זו על כפי הנזיר: המפריש מעות לנזירותו. והיו סתומין: לא נהנין ולא מועלין בהן מפני שהן ראויין להביא בכולן שלמים. דבכל מעה ומעה שלהן יכול להביא בהן שלמים ובשלמים אמרינן (מעילה דף ו:): דליכא מעילה לפני זריקת דמים: מעות מפורשין דמי עולה יביאו עולה. וה"ה דהוה ליה למיתני דדמי חטאת ילכו לים המלח: שלאחר כפרה. שאם הפריש בהמתו ואבדה או מעות ואבדן והפריש אחרים תחתיהן ואח"כ נמלאו חטאת או דמי חטאת יוליד לים המלח והעולה תקרב עולה והשלמים לשלמים ונאכלים ליום אחד ואין טעונים לחס דסברא הוא כו': ותו ליכא. אללא הני ארבעה אילים שלא יהו טעונים לחס: והא איכא. דתני לוי במתני' דאמר במס' מנחות (מח:): ובהוספתא דנזיר (פ"ד): ושאר כל שלמי נזיר. לעיל איירי בשלמים: ששחטן שלא כמלותן. דמלותן להביא בן שתי שנים לשם שלמי נזיר: כמלותן קתני. דלא הוה אלא ארבעה: (ה"ט)

תוספות במילתא דלא צריכא לה כגון שהפר לה לא אקני לה ופי' הר"ם דלא מיירי שנתן לה עתה לקרבנות נזירות דא"כ קיים לה נדרה ושוב לא יוכל להפר אלא כגון דאמר לה קודם לכן ימים רבים אם תצטרכי לקרבנות תקחי מבהמותי: [האמרת]. ל"ג תנן דהוי משמע כאילו בא להקשות והוא לא בא אלא לפרש והא אמרינן מה שקנתה אשה קנה בעלה לאו דווקא אלא כלומר הכי קיימא לן בעלמא: שקימצה מעיסתה. וא"ת והא אמר בפרק אע"פ (כתובות נט.) דמותר מזונות לבעל וי"ל דהכא מיירי שאמר לה צאי מעשה ידך במזונותיך ונתרצת בכך והותירה ממעשה ידיה והא ודאי דידה הוא ועוד תירץ הר"ם דהא דאמרינן מותר מזונות לבעל כגון שקצבו לה כד וכך דינרין לשבת והוזלו המזונות שדי לה באותה קצבה כדי שבעה והותר אותו מותר לבעל אבל הכא מיירי שקימצה מעיסתה שלא הוזלו המזונות אלא קימצה ופחתה מפיה שלא אכלה כדי שובע דההוא מותר הוי ודאי דידה: ואמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן. ר"ת פסק כרב דאמר פרק בתרא דנדרים (דף פח.) המודר הנאה מחתנו ורוצה ליתן מעות לבתו אומר הרי מעות נתונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך ואמר רב עלה ל"ש אלא מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך אבל אמר לה מה שתצרי תעשי קנה יתהון בעל ואע"ג דשמואל פליג עליה התם והלכתא כוותיה בדיני מ"מ כי איתשיל לענין איסורין איתשיל ובשמעתין קיצר הש"ס וי"ל שאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לפיך: אמר שמואל לאבוי בר איהי לא תיתיב. אלא עמוד על כרעיך על רגליך כמו מתותי כרעיה דר' חנינא בפרק קמא דחולין (דף ז:): עד דאמרת לי הדא מלתא: אלו הן אילים שלו ושלה ושל אחר מיתה ושל אחר כפרה. אע"ג דכולן משניות הם שמה שלאחר כפרה דלא תנינא בהדיא קמיבעיא ליה אי נמי כל זה מדברי שמואל שלה הא דאמרן עד [דפרידן] ליה ותו ליכא והא איכא ושאר שלמי נזיר כל זה פריך שמואל לאבוי בר איהי והשיב שלא כמצותן לא קחשיב: שלה הא דאמרן. במתני' (היינו בממונה): שלו דתנן האיש מדיר בנו בנזיר. מתני' היא בפירקין (לקמן כח:): ובשילהי פירקין מפרש ליה למר דהלכה היא דאיש מדיר בנו [והלכה] נתקבל דיכול למחות בין הוא בין קרוביו לפיכך גלח הוא ועשה מעשה בגופו לבטל נזירות אביו או שמיחה בדיבורו: שלאחר מיתה. דתנן גרסינן דמשנה היא פ"ג דמעילה (דף יא.) המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין לא נהנין מדרבנן או שמה אפילו מדאורייתא אסור אע"ג דקיימא לשלמים מידי דהוה אשלמים מחיים דנהי דמעילה ליכא איסור דאורייתא איכא: מפני שראוין כולם לבא שלמים. דכיון שלא פירש כלום אם [יתרמי לו בהמה] שמינה יביא בכולן שלמים אם ירצה והשאר

יביא מביתו ולכך אין מועלין בהן: היו לו מעות סתומים יפלו לנדבה. נדבת צבור עולה הויא: ואין טעונין לחם. במנחות (דף ד: ד"ה ואין) פרשינן דבעי על כפי נזיר לתנופה וליכא: שלאחר מיתה מאי טעמא. לא בעי שלמים לחם דלא חזיא לכפרה ואין כאן כפי נזיר שלאחר כפרה נמי כגון שנדר והפריש קרבנותיו ואבדו והביא אחרים ונתכפר בהן ואח"כ נמצאו הראשונים אותן שלמים נמי קריבין בלא לחם: ותו ליכא והאיכא ושאר שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן. פירש רש"י במנחות (דף מח:): ששחטן שלא לשמן עוד פירש שם לישנא אחרינא שלא כמצותן דאיל כתיב ביה בן שתי שנים והביאם בני שנה [כשרים] לשלמי נדבה: ונאכלין ליום אחד. כחומר שלמי נזיר דשאר שלמים נאכלין לשני ימים דדינן כתודה דאמר מר על זבח תודת שלמיו לרבות שלמי נזיר (מנחות דף יט.). ואין טעונין לא לחם ולא זרוע. הואיל ואין הנזיר ניתר בהן לכך אין טעונין זרוע להתבשל עם האיל ולעשות תנופה וה"ה דבמתניתין הוה ליה למיתני ולא זרוע: היו לו מעות סתומים. הכי גרסינן בספרים והיו לו ומשמע דקאי אמפריש מעות לנזירותו דמסכת מעילה ולא אמתני' [דהכא] דהיו לה מעות סתומים ונראה דלכך לא קשיא ליה אמתני' [דהכא] משום דאיכא לאוקומי דאמר לנזירות ולכך יפלו לנדבה דאי בעי מייתי בכולן עולה אבל אמתני' דהתם קשיא ליה דע"כ מיירי היכא דאמר לקרבנות נזירותי דאם לא כן אמאי תנא מעות סתומות והא בסתומין איירי בהך דינא (דלעיל) אבל במתני' דעד השתא איירי בבהמות ועתה התחיל לשנות דין דמעות סתומין ולהכי פריך אהא דהתם סתומים יפלו: הגה"ה יפלו לנדבה והלא דמי חטאת מעורבין בהן. ואיך יפלו לנדבה והוא הדין דהוה מצי לאותובי והלא דמי שלמים מעורבין שאינן כליל ואיך יפלו לנדבה לעולת קיץ למזבח דהוי כולה כליל אלא דעדיפא פריך מחטאת שאינו כלל בר הקרבה לאחר המיתה אלא לים המלח אזיל וא"ת [וליתני] מפני שראוין להביא בכולן [עולה] כדאמר לעיל מפני שראוין להביא בכולן שלמים וי"ל דהכא משום כשהוא חי שייך למימר מימליך אבל כשמת לא שייך למימר מימליך והרי הם כתחילת הפרשה והרי הם כמפורשים גם לחטאת ועי"ל דהא דאמר שיכול לשנות להביאן כולן לשלמים היינו דווקא היכא דאמר אלו מעות לנזירותי דמשמע אם ארצה אביא בשליש עולה ובשליש חטאת ובשליש שלמים או או אמ (תוספות)

דף - כה א

והלא דמי חטאת מעורבין בהן א"ר יוחנן הלכה היא בנזיר ר"ל אמר [\[ויקרא כב-יח\]](#) לכל נדריהם ולכל נדבותם התורה אמרה מותר נדר יהא לנדבה בשלמא לר' יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי סתומין אין מפורשין לא אלא לר"ל לכל נדריהם ולכל נדבותם מאי איריא סתומין אפי' מפורשין אמר רבא מפורשין לא מצית אמרת כבר פסקה תנא דבי ר' ישמעאל [\[דברים יב-כו\]](#) רק קדשיך אשר יהיו לך ונדריך בולדי קדשים ובתמורתם הכתוב מדבר מה תקנתן [\[דברים יב-כו\]](#) תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שימותו ת"ל [\[דברים יב-כו\]](#) ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך כדרך שאתה נוהג בעולה נוהג בתמורתה כדרך שאתה נוהג בשלמים נוהג בולדיהם יכול אף וולד חטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר אשם הוא בהוייתו יהא קתני יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שימותו ת"ל ועשית עולותיך אמאי הא וולד חטאת הוא דגמירין בה מיתה אי לאו קרא ה"א וולד חטאת בכל מקום

רש"י א"ר יוחנן הלכה היא בנזיר. כך דהואיל וסתומין הן אע"פ שמעורבין הן יפלו לנדבה: מותר נדר יהא לנדבה. והכא נמי כיון דהני מעות לא כריכי שכבר מת הווי להו מותר ויפלו לנדבה ואין חוששין לדמי חטאת שבהן: אמטו להכי סתומין. תנן דיפלו לנדבה דאין הלכה בידינו אלא מסתומין: אלא לר"ל. דמפיק ליה מן

קרא מאי איריא סתומין אפילו מפורשין כיון דמתהוה ליה מותר ואמאי תני דמי חטאת ילכו לים המלח: כבר פסקה תנא דבי ר"י. דלמיתהוה אזולא: רק קדשיך. אשר יהיו לך וגו'. מי הן אותן קדשים שהן עכשיו ועתידיים להעמיד אחרים תחתייהם שריבה הכתוב אשר יהיו לך הוי אומר ולדי קדשים ותמורתן ומה הן תקנתן כמו שנאמר לאחריו: תשא ובאת אל המקום. שלא שינה בהן הכתוב משאר קדשים שעולים אל המקום כדכתיב בפרשת ויקרא אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד וכך כתוב בזבחי שלמים: יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון. שיכניסם לכיפה בשביל שימותו ת"ל לאחריו ועשית עולותיך הבשר והדם על מזבח וגו' ודם זבחיך יספך על מזבח ה' אלהיך והבשר תאכל לומר לך כשם שאתה נוהג בעולה נוהג בתמורתה כדרך שנוהג בשלמים נוהג בזבחותיהם ולדוחיהן לגבי עולה לא חשיב דאין עולה באה אלא זכר אצל שלמים אם זכר אם נקבה כתיב וכן נמי באשם ליכא ולד דאינו בא אלא זכר: ת"ל רק. שאין הכתוב מדבר אלא בתמורת עולה ולדות שלמים ולא בולד חטאת ותמורת אשם ודם זבחיך יספך דכתיב בקרא היינו שלמים: ר"ע אומר אינו כריך. למעט אשם שהרי הוא אומר אשם הוא בהוייתו ולקמן מפרש מאי קאמר: קתני יכול יעלם. כמו אמר מר יכול יעלם ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם טעמא דכתב רחמנא ועשית עולותיך משום הכי לא יומתו ולדי שלמים ותמורת עולה הא חי לא כתב קרא אזלי למיתה: אמאי הא גבי ולדות חטאת הוא דגמרי מיתה. בלבד במס' תמורה (דף כא:): ולא גבי שאר ולדות קדשים ותמורתיהם: אי לאו קרא. ועשית עולותיך הוה אמנא ולדי חטאת מתים בכל מקום שהן: (ע"פ)

תוספות ארצה אעשה מכולן חטאת או מכולן שלמים דלנזירות משמע שפיר למקצת נזירותו אבל היכא דמת והיו לו מעות סתומין דיפלו לנדבה דאיירי בהפריש מעות ואמר מעות הללו לקרבנות נזירותי לא יוכל להביא בכולן קרבן אחד דהא קרבנות קאמר הילכך יש במעות הללו דמי חטאת לכך פריך איך יהא בכולן נדבה והלא דמי חטאת מעורבין בהן ובזה מתיישב לשון מתני' דמעילה (דף יא.). המפריש [מעות] לנזירות אין מועלין בהן מפני שראויין לבא בכולן שלמים [ומיירי מתני'] ובתר הכי תני מת והיו לו מעות סתומין והא בסתומין איירינן והכי איבעי ליה למימר מת יפלו לנדבה אלא הכא [קא מיירי] דאמר דוקא לנזירותי דאז יכול להביא בכולן אחד מקרבנותיו דמשמע אכל קרבנותיו קאמר ולכך קתני בסיפא מת והיו לו מעות סתומין ואפילו נמי אמר אלו לקרבנות נזירותי כולן יפלו לנדבה וכן מוכח מההוא (דלרבא) [דלקמן] (דף כו:): אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי ומת דמי חטאת ילכו לים המלח והשאר יביא בחציו עולה ובחציו שלמים ומשמע משום דאמר השאר לשאר נזירות דחשבין ליה כאומר לקרבנות נזירותי אבל אמר והשאר לנזירותי ולא לשאר מכולן יעשה מהם עולה או שלמים מכולן כד פ"י [הגה"ה]: הלכה היא בנזיר. הלכה למשה מסיני הוא [דסתומין] יפלו לנדבה אע"פ שדמי חטאת מעורבין בהן ואדרבה לקמן מוכחא כשדמי חטאת דוקא מעורב בהן [אז] [נדר] נתקבלה הלכה שיפלו לנדבה אבל אם דמי עולה ושלמים לבד מעורבין יחד לא נאמר בהן שיפלו לנדבה אלא יביא חציין עולה וחציין שלמים: רבי שמעון בן לקיש אומר לכל נזריהם ולכל נדבותם התורה אמרה מותר נדר יהיה לנדבה. וכל קרבנות נזיר בנדר הם באין ע"י שנדר בנדר ואפילו החטאת וסברא הוא לאוקומי במותר כי האי דבשאר מותר לא משכחת לה דאם הפריש [מעות] לעולה ונתותרו שהזלו הבהמות יכול להקריב מהם עולה וכן שלמים כמו שהפריש מתחילה וסברא להעמידם במותר סתום כי האי חטאת עולה ושלמים מעורבין יחד: בשלמא לר' יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי סתומין אין מפורשין לא. שכן נשנית הלכה למשה מסיני אלא לרבי שמעון בן לקיש אפילו מפורשין דנימא מקרא מלא דבר הכתוב ואמאי תני במתניתין מפורשין לא: מפורשין לא מצית אמרת. דיפלו לנדבה דכבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל דולד חטאת מתה ולא לנדבה וה"נ נימא במותר שלה דלאיבוד אזיל ולא לנדבה דהכל נקרא מותר חטאת בין ולד חטאת בין תמורת חטאת כי הכא דמפריש מפורשין והיפר לה בעלה או ההיא דנתן במסכת מעילה (דף יא.). היכא דהפריש מעות לנזירותו ומת והיו לו מעות מפורשין כל אלה שאינן חטאת עצמן שם מותרות עליהם וה"ה דמצי למימר דהלכה גמירי לה חטאת מתה אלא ניחא ליה לאתויי תנא דבי רבי ישמעאל [דתנא] חטאת מתה עולה ושלמים יקריבו שלמים כל אחד כדיניה כמו במשנתנו דקאמר עולה תיקרב עולה: רק קדשיך אשר יהיו לך. בתמורה בריש פ' אלו קדשים דריש רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיו לך אלו הוולדות דלעולה ושלמים גופייהו לא איצטריך שהרי כבר מפורש בויקרא זאת תורת עולה ותורת שלמים: ומאי תקנתן תשא ובאת בירושלים יכול יעלם לבית הבחירה וימנע

מהם מים ומזון כדי שימותו. כלומר יכניסם כדרך שעושים בולד חטאת ובתמורת חטאת דאזלו למיתה: ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם. סיפא דהאי קרא ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל והיינו שלמים וסמך ליה האי קרא רק קדשיך לומר לך כדרך שאתה נוהג בעולה כלומר שקריבין למזבח נהוג בתמורתן וכדרך שאתה נוהג בשלמים דסיפיה דקרא איירי בשלמים דכתיב והבשר תאכל נהוג בולדה ונקט תמורה לגבי עולה דזכר לא שייך ביה ולד וגבי שלמים דנקבה נקט ולד: יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם וכו'. גבי חטאת נקט ולד שהיא באה נקבה וגבי אשם תמורה שהוא בא זכר והכי קאמר יכול אף בולד חטאת תנהוג בו דין חטאת ובתמורת אשם דין אשם כלומר שיקרב לשם חטאת ולשם אשם תלמוד לומר רק למעוטי ולד חטאת ותמורת אשם דאכין ורקין מיעוטיין: ר"ע אומר [אינו צריך]. דאינו מביא לאשם אלא אשם עצמו: קתני יכול יעלם. כמו אמר מר: ואמאי הא גבי ולד חטאת הוא דגמירי מיתה. דהילכתא גמירי לה דחמש חטאות מתות ואלו הן [ולד] חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושנתכפרו בעליה באחר ושעברה שנתה והואיל ולא איירי בשלמים ועולה מהיכא תיתי שימותו: אי לאו קרא הוה אמינא ולד חטאת בכ"מ. שירצה בגבולין שימותו אבל. מעולה ומשלמים יביאם לבית הבחירה: קתני יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק הא למה לי קרא [דלא] יקריבו כו' לאשם הוא דאתא לומר שאינו קרב אשם דאי לאו קרא הוה אמינא תנהוג בתמורת אשם [כדין תמורת עולה ופריך הא נמי הילכתא] דכל שבחטאת מתה באשם רועה לפי' ר"ת דפירש כל שבחטאת מתה באשם עולה פריך הכי דמשמע [דאי לאו קרא ה"א דדין תמורת אשם] כדין שנוהג בתמורת עולה דין עולה וליתא דהלכה דתמורת אשם לא קריבה אשם אלא עולה ומשני דודאי לחטאת נמי צריך קרא לומר [שאם קרב] חטאת ואשם קאי עלה בעשה דהכי משמע קרא תמורת עולה וולד [שלמים] יקרב כל אחד במינו האי לשם עולה והאי לשם שלמים כדכתיב תשא ובאת ועשית עולותיך הבשר [הא] ולד חטאת ותמורת אשם לא תשא ותקריב לשם חטאת ותמורת אשם לשם עולה אלא ולד חטאת מתה מהילכתא ותמורת אשם מהילכתא קריב לשם עולה לפירוש רבינו תם דבסמוך לאו הבא מכלל עשה עשה דאי מהילכתא הוה אמינא הילכתא שלא יקריב חטאת ואשם דאי מקריב ליה לא מיחייב קא משמע לן קרא

(תוספות)

ב

-

כה

דף

וולדי קדשים בבית הבחירה קמ"ל דלא קתני יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק למה לי קרא הילכתא גמירי לה ולד חטאת למיתה אזיל הכי נמי וקרא לאשם הוא דאתא אשם נמי הילכתא גמירי לה כל שאילו בחטאת מתה באשם רועה אלא אי מהילכתא הוה אמינא הילכתא ואי אקריביה לא ליחייב עליה ולא כלום קמ"ל קרא דאי מקריב ליה קאים עליה בעשה: ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר אשם הוא בהוייתו יהא: למה לי קרא גמרא גמירין לה כל שבחטאת מתה באשם רועה הכי נמי וכי אתא קרא לדרב דאמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעייה ושחטו לשם עולה כשר טעמא דניתק הא לא ניתק לא דאמר קרא הוא בהוייתו יהא אמר מר הלכה היא בנזיר ותו ליכא והתניא ושאר חייבי קינין שבתורה

רש"י אבל וולדי קדשים. יעלו לבית הבחירה וימותו כדכתיב תשא ובאת: קמ"ל. ועשית עולותיך דשרו להו לעולה ושלמים: אלל אי מהלכתא. ולל קמ"ל מקרא ה"א הילכתא דלמיתה אזלה ולד חטאת ואשם רועה אבל אי אקריביה לא ליחייב עלה: קמ"ל קרא. דכתיב רק ואין רק אלל למעט דהני הוא דמפרש בהו קרא ועשית עולותיך מקריב אתה ולדותיהן ותמורתיהם אבל ולד חטאת ותמורת אשם אי מקריב להו קאי עלייהו בעשה דלאו הבא מכלל עשה עשה: אשם שניתק לרעייה. כגון תמורת אשם או שעברה שנתו או שנתכפרו

בעליו או שמתו וניתק לרעייה שיצא וירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו למיו לנדבה שהקדיש ופחטו לשם עולה: כשר. הואיל וסופו לכסיפול בו מוס הוא נמכר ומביאין בדמיו עולה נדבה וקמ"ל טעמא דניתק הא לא ניתק אף שלא שחטו לשם עולה אלא ששחטו סתם אינו כשר: דאמר קרא הוא בהוייתו יהא. לכל זמן שלא ניתק תורת אשם מעליו פסול. ע"א אשם שניתק כגון שהפרישו ואכל והפריש אחר תחתיו ואחר כך נמאץ ובא גזבר ואמר ינתק זה לרעייה ועבר ושחטו לשם עולה כשר לזרוק דמו לשם עולה ולעשותו כליל כעולה אפילו לכתחילה משום דזה זכר וקדשי קדשים וזה זכר וקדשי קדשים דבאשם ועולה ליכא נקבה אבל שאר קדשי קדשים ששחטן לשם עולה אסור לזרוק דמן לשם עולה ואינו כליל כעולה דכשרין הן כי שחטן לשם עולה אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה אבל אין יוצאין מתורתן הראשונה אלא בחזקתן קיימו: טעמא דניתק הא לא ניתק לא שרי לזרוק דמו ולעשותו כליל כעולה דאמר קרא הוא בהוייתו יהא אבל גבי שאר זבחים דלעולם אסור לעשותן עולה שאע"פ ששחטן לשם עולה אסור לשנות ולזרוק דמן לשם עולה כדאמר במסכת זבחים (דף טז. ב.) כל הגי ליסני וליזולן הילכך לא איצטריך למיכתב הוא בהוייתו יהא. ע"א ניתק ושחטו לשם עולה כשר לזרוק דמו לשם עולה אבל לא ניתק פסול משום דלשם אשם לא מצי זריק ליה שהרי נתכפרו בעליו ולשם עולה לא דאמר קרא הוא בהוייתו יהא דכשם שקודם שנתכפרו אשם שחטו לשם עולה אינו אלא לשם אשם הכי נמי כי נתכפרו הואיל ולא ניתק אכתי הוי בחזקת אשם ואינו זורק לשם עולה ולשם אשם נמי לא דהא נתכפרו אלא הדם ישפך והבשר ישרף אבל שאר קדשים כגון פסח שזוקק לרעייה אפילו לא ניתק מפסח לשם שלמים כשר לזרוק דמו לשם שלמים ולהקטירו לשם שלמים ואי קשיא לר"ע נמי איכא למימר אי מהילכתא ה"א כו' דנימא נמי אשם הוא קרב ואין תמורתו קריבה ולא הבא מכלל עשה עשה לר"ע ליכא למימר הכי דבשלא לת"ק דקא יליף מועשית עולותיה דהא כתיב עשה בקרא ועשית להכי איכא למשמע דקאי עליה בעשה אבל לר"ע ליכא למימר הכי דהא לא כתיב עשה בקרא ולא כתיב הוא קרב בקרא אלא הוא לחודא: אמר מר הלכה היא בנזיר. דאע"פ שדמי חטאת מעורבים בהן יפלו לנדבה: ותו ליכא. אלא בנזיר והאיכא הא דתניא: ושאר חייבי קנין שבתורה. שהן בעולה ויורד: (ע"א)

תוספות ואי מקרא ה"א לא יקריבה חטאת ואשם אבל יקריבה עולה ושלמים אם ירצה קמ"ל הילכתא חטאת מתה ותמורת אשם קריבה עולה דוקא: רבי עקיבא אומר אין צריך הרי הוא אומר אשם הוא הוא קרב ואין תמורתו קריבה הא ל"ל קרא. וא"ת ליסני ליה דאיצטריך קרא למיקם עליה בעשה כדשני לעיל לרבי ישמעאל וי"ל דהוא לא משמע עשה [כ"כ] כמו רק דהוי מיעוטא וא"ת ומאי קאמר ר"ע לר' ישמעאל אינו צריך הא איצטריך שפיר קרא דר' ישמעאל לעשה דלא משמע מהוא וצ"ל דר"ע מיטעא קטעי במילתיה דר' ישמעאל דס"ד דלית ליה לר' ישמעאל הילכתא דחמש חטאות ולא מייתי ר' ישמעאל קרא דרק ללמד אעשה אלא אמיעוטא. שאינו קרב ומש"ה [אמר] אינו צריך הרי הוא [אומר וכו'] דמשמע שפיר מיעוטא דאינו קרב וא"ת ואכתי מאי קא"ל ר"ע אינו צריך [הא] ר"ע גופיה לא דריש הוא להאי דרשא אלא לכדרב הונא אמר רב ס"ל א"כ גם לר' ישמעאל איצטריך ליה לכדרב הונא ומאי קא"ל ר"ע דאינו צריך רק הא צריך וצריך כיון דהוא אתא לדרשא אחרינא כדרב הונא וי"ל דלמאי דפרישית אתי שפיר דר"ע טעה בדברי ר' ישמעאל וסבר דלית ליה הילכתא דחמש חטאות ולא אייתי קרא דרק אלא למעוטי מהקרבה ולה"ק ולדידך דלית לך. ההלכה ומצרכת רק לומר דלא קרב אינו צריך רק דשפיר מצי למידרש מהוא באשם גופיה בשלמא לדידי דאית לי הילכתא בחמש חטאות מתות ובאשם לא צריכא לי קרא דהוא למעוטי אשם מהקרבה דנפקא ליה מהילכתא דלא קרב אשם ודרשינן הוא לכדרב הונא וכי אתא קרא דרק לעשה אלא לדידך דלית לך הילכתא אלא דרשא מקרא דרק לאיסור הקרבה אינו צריך לרק דטוב שתדרוש משפט תמורת אשם מהוא הכתוב באשם גופיה יותר משתדרוש לכדרב הונא: וכי אתא קרא לאשם שניתק לרעייה דקיי"ל חטאת שמתו בעליה נתכפרו בעליה עברה שנתה תמות וכל שבחטאת מתה באשם רועה והיינו ניתק לרעייה שנמסר לרועה כגון אשם [שנאבד] ונתכפרו בעליו באחר ואחרי כן נמצא רועה דאיצטריך שירעה עד שיסתאב ויביא בדמיו עולה [וקאמר] רב הונא דאם אחר שנתקו ונתנו למרעה הבהמות לקחו ושחטו [סתם] כשר והוי עולה כיון שלבסוף דמיו היו נופלין לעולה: ניתק אין לא ניתק לא דאמר קרא הוא בהוייתו יהא.

והוייתו אשם ופסול פירוש מהוא משמע מדלא קאי להכי אתא הוא לאשמועינן דבעי ניתוק וקשה להאי גירסא דלמה לי קרא דהוא הא הילכתא הוא דכל שבחטאת מתה דהיינו נתכפרו בעליה באשם רועה אלמא דבעי ניתוק ותו דבפ"ק דשבועות (דף יב.) קאמר א"ה כי לא ניתק נמי ומשני גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה אלמא דניתוק לא הוי אלא מדרבנן בעלמא והכא מפיק ליה מקרא דהוא ואהתם נמי קשה והא הלכה היא דבעי ניתוק ופי' ר"ת [דהילכתא] נישנית [כל שבחטאת מתה] באשם עולה בלא שום ניתוק והא דקאמר הש"ס באשם רועה משום דגזרו רבנן דבעי [רעייה] משום גזירה דלאחר כפרה אטו לפני כפרה והכא אומר ר"ת דלא גרסינן ניתק אין לא ניתק לא דודאי לא מקרא הוא דבעי ניתוק אלא רבנן גזרו דבעי ניתוק לרעייה כדמוכח בפ"ק דשבועות (שם) דקאמר גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה ובפסחים פ' אלו דברים (דף עג: ושם.) איכא למ"ד דרב הונא בעי עקירה ותני במילתיה דרב הונא שחטו לשם עולה כשר וגרסינן מ"ט ולדידה הכי פירושו מ"ט בעי עקירה שצריך שישחטנו לשם עולה בפירוש והלא סוף עומד דמיו לעולה כשיסתאב אמר קרא הוא בהוייתו יהא הוויית אשם עד שיעקרנו בפירוש לשם עולה הא מהלכתא ה"ה בלא עקירה נמי כשר לעולה ואיכא למ"ד התם בפסחים דרב הונא לא בעי עקירה ותנא במילתיה דרב הונא שחטו סתם כשר לעולה ולדידה נמי גרסינן מ"ט והכי פירושו מ"ט לא בעי עקירה הואיל והיה שם אשם עליו דאי משום הילכתא דנישנית [דקרב] עולה אימא דווקא ע"י עקירה ומשני (הוא) דאמר קרא הוא בהוייתו יהא [שיהא לאחר כפרה עומד לעולה (והיה) אף לפני עקירה] כמו שעתיד להיות כשיסתאב היינו עולה יהיה בלא שום עקירה בין למר בין למר ניתוק לרעייה לא בעי אלא מדרבנן בעלמא כדפרשינן: אמר מר הלכה היא בנזיר. פירוש דסתומים יפלו לנדבה ותו. ליכא והתניא ושאר חייבי קניין שבתורה כגון מצורע שמביא לטהרתו חטאת העוף ועולת העוף אם דל הוא והפריש מעות לקינו בעודו דל והעשיר [רצה] בכולן להביא חטאת בהמה יביא והעולה יביא מביתו וה"ג וצריך לומר שבשעה שהפריש המעות תחילה אמר הרי אלו לצרעתו והיה בידו להביא בכולן פרידה אחת של חטאת או של עולה ולכן כשהעשיר יביא בהן בכולן נמי אותו חטאת בהמה או עולת בהמה כדפ"ל אבל אמר לקרבנות צרעתו בשעת הפרשה מיד חל מקצת דמיו לחטאת ומקצת לעולה ולכשיעשיר לא יוכל להביא מכולן חטאת בהמה או עולת בהמה דלא אמרינן מפני שראוי להביא בכולן שלמים אלא היכא דאמר לנזירותו אבל אמר אלו לקרבנות נזירות אין בידו להביא בכולן שלמים ובפ' טרף בקלפי (יומא דף מא.) מוסיף ומביא חובתו מדמי חטאתו ואין מוסיף עולתו משמע דאין יכול להביא מכולן חטאת מיירי דאמר [לקרבנות] צרעתו א"נ שהפריש מקצת לחטאת ומקצת לעולה. ע"כ הגה"ה:

(תוספות)

א

-

כו

דף

שהפרישו מעות לקיניהם רצה להביא בהן חטאת בהמה יביא עולת בהמה יביא מת והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה תנא נזיר וחייבי קניין דדמו ליה ולאפוקי מהא דתניא מי שהיה מחוייב חטאת ואמר הרי עלי עולה והפריש מעות ואמר הרי אלו לחובתי רצה להביא בהן חטאת בהמה לא יביא עולת בהמה לא יביא מת והיו לו מעות סתומים ילכו לים המלח אמר רב אשי הא דאמרת מפורשין לא לא תימא דאמר אלו לחטאתי ואלו לעולתי ואלו לשלמי אלא אפי' אמר אלו לחטאתי ולעולתי ולשלמי מפורשין הן ואיכא דאמרי אמר רב אשי לא תימא עד דאמר אלו לחטאתי ולעולתי ולשלמי אלא אפילו אמר אלו לחובתי הרי הן כמפורשין אמר רבא הא דאמרן מעות סתומין יפלו לנדבה אם נפלה דמי חטאת מביניהן הרי הן כמפורשין

הפרישו מעות לקיניהן. ואח"כ העשירו כגון מלורע אם חייבי חטאת ועולה הן אם רלכה להוסוף עליהן ולהביא מהן חטאת בהמה יביא: מה והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה. ואין חוששין לדמי חטאת

שבהן: תנא נזיר וחייבי קינן דדמו ליה. דנזיר טמא מביא קינן והואיל דקי"ל גבי נזיר טמא הכי אמרי' נמי לגבי נזיר טהור שאם מה והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה: ולאפוקי מהא דתניא מי שהיה מחוייב חטאת ואמר הרי עלי עולה לנדבה והפריש מעות ואמר אלו לחובתי רצה להביא בהן חטאת בהמה לא יביא. לפי שיש לומר שמה שם עולה חל עליהן ולהביא עולה בהמה אי אפשר שמה לשם חטאת הפריש אותן המעות ולית להו תקנה וקמ"ל דהכי הוא גבי נזיר ודמי ליה דחייב בחטאת ובעולה בבת אחת דהתם הוא דאמר הלכה דיפלו לנדבה אבל כל היכא דלא נתחייב בחטאת ובעולה על מעשה אחד לא אמרי' הכי אלא ילכו לים המלח: ע"א מי שהיה מחוייב חטאת דהיינו יולדת עשירה דמביאה חטאת עוף ולא עולת העוף ואמרה הרי עלי עולת העוף והפרישה מעות ואמרה אלו לחובתי רצתה להוסיף ולהביא חטאת בהמה לא הביא דהא אינה מחוייבת חטאת בהמה רצתה להביא עולה לא הביא שהיא לא נדרה אלא עולת העוף מה כלומר מתה והיו לה מעות סתומים ילכו לים המלח משום דאיכא למימר שמה לשם חטאת בלבד הפרישתן שהרי לא הוקבעו כולן ביחד לחטאת העוף ולעולת העוף דעל חטאת העוף היה החיוב בפני עצמו ועל עולת העוף. היתה נדורה בפני עצמו דכמפורש דמי והאי לאפוקי מהאי תנא דאמר ילכו לים המלח אבל גבי שאר חייבי קינן דחייבים להביא חטאת העוף ועולת העוף הואיל והוקבעו ביחד דעל שניהם נתחייבה בבת אחת הילכך כי מתה והיו לה מעות סתומין יפלו לנדבה דהויין סתומין מעליא: אמר רב אשי הא דאמרי'. גבי מעות שאם היו מפורשין דמי חטאת ילכו לים המלח ודמי עולה ויקרבו עולה כו' לא תימא דלא הו' מפורשין אי לאו דאמר אלו לחטאתי אלא אפילו [אמר] אלו לחובתי הרי אלו מפורשין ודמי חטאת ילכו לים המלח ודמי עולה ויקרבו עולה וכו' והיכי דמי סתומים דאמר יפלו לנדבה כגון שהפרישן ביחד סהם ולא הואיל דשפתיו כלום: אם נפלה דמי חטאת מצינייהן. אם נאבד או נפרד כשיעור דמי חטאת מצינייהן: הרי הן כמפורשין. והשאר לא יפלו לנדבה אבל מביא דמי חטאת עולה ודמי חטאת עולה כלום: (ה"ז)

תוספות מת והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה. אע"פ שדמי חטאת מעורבין בהן: תני נזיר וכל דדמי ליה. י"מ דהלכה כך נשנית נזיר וכל דדמי ליה. וא"ת במאי דמי לנזיר שמביאין על דבר אחד שני קרבנות כמו נזיר על נזירותו ויולדת ומצורע שמביאים גם הם על ד"א ב' קרבנות: ולאפוקי מהאי תנא. כלומר ר' יוחנן דקאמר הלכה היא בנזיר דמשמע בנזיר ולא דבר אחר לאפוקי מהאי תנא דתניא מי שמחוייב חטאת שאכל חלב ואמר הרי עלי עולה דהיינו נדבה והרי הוא מחוייב חטאת ועולה [וחטאת] לא [על] דבר אחד הן שהחטאת בא על החלב והעולה בנדר והפריש מעות ואמר (בשם) כשהפריש אלו לחובתי ומשמע לכל מה שהיה חייב לפיכך אם רצה להביא בכולן חטאת בהמה לא יביא עולת בהמה לא יביא מפני שהן מעורבין ואין לו תקנה עד שיביא ב' בהמות ויאמר כל מה שיש במעות אלו לקדושת חטאת יחול על בהמה זו וצ"ע דמאי שנא דלעיל גבי הפריש מעות רצה להביא חטאת בהן יביא עולה יביא ולא אמרינן דהפרשה היתה לשניהם דוקא אלא בידו להביא מכולן (אלא) או חטאת או עולה וכן לעיל כי מפריש מעות לנזירותו אמר מפני שראויין להביא בכולן שלמים ושמה י"ל כי אמר בלשון זה לחובתי משמע לכל מה שהוא חייב הילכך הפרשה היתה לשניהם ולא יוכל להביא בכולן אחד מהם אבל לנזירותו או לצרעתו משמע שפיר למקצת נזירותו או למקצת צרעתו ועוד יש לחלק היכא דהפריש לנזירותו או לצרעתו וכל קרבנות נזיר ויולדת וצרעת בני חד בקתא (יוצאה) לכך יכול להביא מתחילה מכל דמי הקן פרידה אחת או חטאת או עולה הילכך כשהעשיר מביא מכולן או חטאת או עולה אבל הכא דמחוייב חטאת מחלב שאכל עולה נדורה לאו בני חד בקתא אינון וכשמפריש מעות לשמם אין יכול להביא מכולן אחת מהן: מת והיו לו מעות סתומים ילכו לים המלח וכו'. דכיון דלא מיייתי חטאת ועולה אחד מילתא לא גמירי בה הילכתא דיפלו לנדבה אלא כשהחטאת והעולה באין בשביל דבר א' אבל היכא שהחטאת באה על החלב והעולה נדורה לא גמירי בה דיפלו לנדבה: ולאפוקי מהאי תנא פי' דלא דמי נזיר למלתיה דהאי תנא ולא פליג ר' יוחנן אהאי תנא ולא האי תנא אר' יוחנן: הא דאמרת מפורשים לא. ששנינו במשניות דמי חטאת ילכו לים המלח וכו' ולא אמרי' יפלו כולן לנדבה לא תימא דוקא אלו לחטאתי כגון שהפריש ג' צבורין כל אחד בפני עצמו אבל בצבור אחד נדבה אלא אפי' שהפריש בצבור אחד ואמר אלו יהא לחטאתי ולשלמי ולעולתי ולא הפרידם כלל מפורשין הן פי' מפורשים

בתערובות ולא נישנית בהן ההלכה דנימא כיון דדמי חטאת מעורבין בהם יפלו לנדבה אלא אדרבה כולן ילכו לים המלח ולא היינו דין דמפורשין דמתניתין דקאמר דעולה תקרב עולה דהתם מבוררין הן מבוררין דמים הללו לחטאת והללו לשלמים כל אחד קרב כדינו ודמי חטאת לים המלח ולהאי לישנא כי גמירי דסתומים יפלו לנדבה היינו כי אמר אלו לחובתי: הגה"ה יש לתת טעם בדבר כשאמר לקרבנות נזירותי הו סתומין גמורין שאין במשמעות לשונו חטאת יותר משאר קרבנות דכמו שהחטאת באה לחובה כך עולה לחובה ולא לנדבה: הגה"ה איכא דאמרי כי אמר לחובתי נמי כמפורשין בתערובות הן וילכו לים המלח דלחובתי משמע לכל חובתי בין לחטאת בין לעולה וסתומים דיפלו לנדבה היינו כי אמר לקרבנות נזירותי שלא פירש חטאת בהן ומ"מ משמע נמי דלכל קרבנות קאמר ולא היה יכול להביא בכולן קרבן א' אבל אמר לנזירותי גרידא שלא הזכיר קרבנות יוכל להביא בכולן קרבן א' דלמקצת נזירותו משמע ואם מת הלכה נתקבלה בנזיר יפלו לנדבה שהרי יכול להביא בכולן עולה וקשה דא"כ כי אמר לחובתי דיילכו לים המלח ואפי' בנזיר וא"כ מאי האי דקאמר לעיל ולאפוקי מהאי תנא כו' וכיון דההוא תנא איירי כגון דקאמר לחובתי מהא מסייעו דיילכו לים המלח והלא גם בנזירות נמי כי אמר לחובתי אמרי' להאי לישנא דיילכו לים המלח בשלמא לפי' ר"ת ניחא אלא לפי' רש"י מאי מפקא וי"ל דסיפא דברייתא לעיל מפקא דקתני מת והיו לו מעות סתומין שלא הזכיר עליהם לחובתי אלא אמר אלו יהיו לקרבנותי ילכו לים המלח דאי ארישא דוקא קאי היכא דאמר לחובתי לימא מת ילכו לים המלח דמאי האי דקאמר מת והיו לו מעות סתומין והא ברישא נמי בסתומין קיימי אלא ודאי אתי למימר סתומים אחרניי שלא הזכיר ברישא דברישא איירי דאמר לחובתי וסיפא אתי למימר דאפילו כי אמר לקרבנותי דיילכו לים המלח וכה"ג כי אמר לקרבנות נזירותי יפלו לנדבה: אמר רבא הא דאמרן סתומין יפלו לנדבה אם נפלה דמי חטאת מביניהם [הוה] כמו שהפריש מן קצת הצבור ואמר אלו לחטאת והשאר לשאר נזירותי לעולה ולשלמים ומת הרי שאר המעות כמפורשין ואף שהן סתומים בהא לא אמרי' דיפלו כולן לנדבה אלא יביא חציין לעולה וחציין לשלמים והלכה לא נשנית אלא כשדמי חטאת מעורבין בהן וא"ת התינח לר' יוחנן דאמר הלכה בנזיר אומר דכך נתקבלה ההלכה אלא לר"ש בן לוי דדריש קרא דמותר נדר לנדבה אפילו אין דמי חטאת מעורבין בהן יפלו לנדבה דהאי נמי מותר נדר הוא דכל קרבנות נזיר בנדר הם באים וי"ל דסברא הוא להעמיד קרא כשדמי חטאת מעורבים בהן דוקא דהכי משכחת בעלמא דמותר חטאת בא לנדבה כדאמר בפ' ולד חטאת (תמורה דף כג:) ובזבחים בפרק טבול יום (דף קג.) זה מדרש דרש יהודע הכהן אשם הוא לכהן אשם הוא לה' להביא כל דבר הבא ממותר אשם ממותר חטאת ילקח בהם בהמה והבשר לבעלים והעורות לכהנים ולפי שמצינו בעלמא דמותר חטאת באין לנדבה סברא להעמיד זה הפסוק היכא שהפריש מעות ודמי חטאת מעורבין בהן: (תוספות)

דף - כו - ב

תניא כוותיה דרבא אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי דמי חטאת ילכו לים המלח והשאר יביא חציו לעולה וחציו לשלמים ומועלין בכולן ואין מועלין במקצתן אלו לעולתי והשאר לשאר נזירותי דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן והשאר יפלו לנדבה ומועלין בכולן ואין מועלין במקצתן א"ר הונא אמר רב לא שנו אלא מעות אבל בהמה הרי היא כמפורשת אמר ר"נ הא דאמרי בהמה הרי היא כמפורשת לא שנו אלא תמימה אבל בעלת מום הרי היא כסתומה אבל נסכא לא ור"נ בר יצחק אמר אפי' נסכא אבל סואר של קורות לא א"ל רב שימי בר אשי לרב פפא מאי טעמייהו דרבנן דאמרי מעות ולא בהמה ולא נסכא מעות ולא סוורא אלא מעתה מעות ולא עופות וכי תימא ה"נ אלא הא דאמר רב חסדא אין הקינין מתפרשות אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן אמאי הא מעות גמירין לה

תניא כוותיה דרבא אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי כו'. את השאר יביא חציו לעולה וחציו לשלמים כיון דאמר אלו לחטאתי כמי שאבדו דמי וכמי שנפרדו דמי והשאר הוא להו כמפורשין: ומועלין בכולן. בכל השאר דבשאר יש עולה ובעולה איכא מעילה: ואין מועלין במקלתן. דאיכא למימר של שלמים הן ובשלמים ליכא מעילה לפני זריקת דמים: דמי עולה יביא בהן עולה והשאר יפלו לנדבה. דכל איכא למעורב חטאת ביניהן כסתומין דמי: ומועלין בכולן. משום דמי חטאת שביניהם ואי קשיא והא אמרינן דמי חטאת לא נהנין ולא מועלין לא קשיא דהא דתני מתני' לא נהנין ולא מועלין בדמי חטאת משום דמת ואין ראויין להקרבה אבל כי לא מת מועלין בדמים שהרי ראויים להקרבה: ולא במקלתן. [שמא] שלמים הן: אבל בהמה הרי היא כמפורשת. שאם מת והניח ג' בהמות הרי היא כמפורשת משום דלית ביה היכר דהך דהויא נקבה ללורך חטאת והאי דהוי זכר עולה והאי דהוי איל בן ז' שנים ללורך שלמים וכיון דהויין להו כמפורשין חטאת תמות ושלמים יקרבו כדברי מתני': ל"ש אלל תמימים. וכה"ג דפרשין: אבל בעלת מוס. אם מת והניח ג' בהמות בעלי מומין כיון דלאו להקרבה קיימי אלל לדמיהן דסתמא דמילתא ללורך דמים הפרישו וכמעט סתומין דמיין ויפלו כולן לנדבה: אבל נסכא. אם הניח ג' חתיכות כסף הווי להו כמפורשין הניח ג' חתיכות כסף כדי לקנות בלחם מהן חטאת ובלחם מהן עולה ובלחם מהן שלמים דמי חטאת ילכו לים המלח: ור"נ בר יצחק אמר אפילו נסכא. כסתומין דמי הויל וראויין לעשות מהן מעות אבל ג' סואר של קורות כמפורשין דמי חד לחטאת וחד לעולה וחד לשלמים: מ"ט דרבנן. דרב [נחמן ורב] יצחק דאמרי מעות הווי כסתומין ולא נסכא ולא סואר של קורות אי משום דמעות גמירי לה דהווי כסתומין אבל מידי אחרינא לא: אלל מעתה ולא עופות. מסתמא הווי להו כמפורשין: וכ"ה ה"נ אלל הא דאמר רב חסדא אין הקינין מתפרשות כו' בלקיחת בעלים. מן השוק שאם נאכל אחד מהם או פרח לאויר העולם קודם עשיית כהן יביא זוג לשני אלל ש"מ מדעופות הויין להו כסתומין. וכדרב חסדא בהמה וסואר של קורות נמי הויין להו כסתומין: (ד"ה)

תניא כוותיה דרבא אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי דמי חטאת ילכו לים המלח. [ובמת] מיירי ובתוספ' (פ"א דמעילה) גרסי' בהדיא ומת: והשאר חציו לעולה וחציו לשלמים. דודאי עומדין לשניהם דכיון דאמר והשאר לשאר נזירותי הוי כאילו אמר לקרבנות נזירותי דאינו יכול [להביא מכל] המעות א' מהן או עולה או חטאת כדפרישית [לעיל עמוד א' ד"ה ולאפוקי] [ואין לו תקנה עד] שיביא [ב'] בהמות ומחלל המעות עליהם ואומר בכל מקום שיש בהם דמי עולה יהיו מחוללים על בהמה זו וכי גמירי דיפלו לנדבה היינו דוקא כשדמי חטאת מעורבים בהן ומועלין בכולן אם נשתמש בדמי עולה שיש בהם מעילה ולא דוקא בכולן דה"ה ברובן דא"א (אי) דליכא בהן דמי עולה ואין מועלין במקצתן דשמא כל הנך מעות דשלמים נינהו ובדמי שלמים אין מועלין מידי דהוה אשלמים מחיים: והשאר יפלו לנדבה. שהרי דמי חטאת מעורבין .. בהן והלכה היא בנזיר ולר"ש בן לקיש כדאית ליה: ומועלין בכולן. בשביל דמי חטאת המעורבין בהן והן בני מעילה: ואין מועלים במקצתן. כי אותו מקצת ראוי לבוא כולו שלמים והקשה הר"ם [דלמה] לא ימעלו אפילו במקצת כיון דנופלין כולן לנדבה דהיינו עולת קיץ למזבח משתמש לה בדמי עולה וצריך לומר דעד שעת הקרבה שמקריבו לעולה לא נפק משם שלמים שהיו עליהם עד הנה: אבל בהמה הרי היא כמפורשת. ולכאורה איירי בבהמה דחזיא ליה לנזיר כמו כבשה שקריבה חטאת וכבש שקרב עולה ואיל שקרב שלמים וכמפורשין דקאמר רב הונא היינו שיקריב כל אחד קרבנו כדיניה וקמ"ל רב הונא נהי דלא פירש זה לחטאת זה לעולה זה לשלמים מ"מ קריבי כל חד וחד כי דיניה ולא נראה דא"כ מאי קמ"ל רב הונא והא מתני' היא דמייתי בסמוך רשב"ג אומר הביא ג' בהמות ולא פירש כו' ועוד דמסתמא איירי רב הונא בהך מיעוטא דבהמה דמעט נמי ממעות דהיינו נסכא וסואר קורות דלא חזי להקרבה לכ"נ דאיירי בבהמה דלא חזיא לנזיר כגון ג' פרים או ג' שעירים דבנזיר איל וכבש וכבשה הוא דאיכא והא דקאמר רב הונא כמפורשת ר"ל כמפורש' בתערובת מאותן כולן כמו שבמפורשין דלעיל גבי אלא אפילו לחטאתו ולעולתו ולשלמיו מפורשין הן דהוי פירושו מפורשים בתערובת דמיין והולכין לאיבוד וא"ת כיון דמיירי בבהמה דלא חזיא לנזיר בהקרבה כדפרישי' אלא כגון שלשה פרים או שלשה שעירים מה לי בעלי מומין מה לי בתמימים כי היכי דבעלי מומין חשיב סתומין הכי נמי בתמימים וי"ל דתמימים ודאי אע"ג דלא חזיא להקרבה לנזיר כ"א דמי מ"מ חל עליה קדושת הגוף [דאינה] נפדית בלא מום מידי דהוה אמקדיש זכר לדמיו שלא הקדיש

הדבר עצמו לעולה אלא לקנות בדמיו לעולה דהיינו לדמי עולה דקדוש קדושת הגוף ואם תאמר ומי דמי התם בידו להקדישן קדושת הגוף לעולה גופה אבל הכא אין בידו להקדישן לנזירות דהא לא חזיא כדפרישית וי"ל דסבר לה כרבנן דתמורה (דף יט:): דאמרי המפריש נקבה לאשם אע"ג דלא חזיא לאשם שהוא בא זכר מ"מ חל עליה קדושת הגוף דבעי מום לפדות עליה ואם תאמר סוף סוף קשה דמאי שנא תמימים דהכא וההוא דתמורה (דהני) דהמפריש נקבה לאשם מהמקדיש זכר. לידי נסכים דלא נחתא ליה קדושת הגוף כדאמרינן בשבועות (דף יא.). משום דגופיה לא חזיא לנסכים וי"ל דלא דמי דהתם לא חזי כלל לשום נסכים שבעולם אבל תמימים דהכא ונקבה דתמורה נהי דלא חזו לקדושת הגוף דהאי קרבן שהפריש עליו מ"מ ראוי לקרבן אחר ה"נ בבהמה וא"ת ונהי דנחתא עליהו קדושת הגוף ובעיא מום לפדות עליו סוף סוף לדמי קיימי א"כ מאי שנא תמימים וי"ל דשנא ושנא דבעלת מום ראויה לימכר מיד ולקנות קרבנות נזיר ג' בהמות הצריכים לו אבל תמימים לא חזיא לימכר מיד כדפרישית דבעי מום לפדות עליו ואיכא שהייה ופר"ת כיון דשהה אצלו לזמן מרובה חיישינן אולי נתן לבו להזכיר שם חטאת על אחת מהם אך לא בירר והוי כאומר לחטאתו ולעולתו ולשלמיו דהו מעורבין בתערובת והולוכו לאבוד ויש להוסיף ולתת טעם דמעוות ובעלת מום דחזו ליה לאלתר ולקנות בהן הקרבנות עצמן הצריכין לנזיר לכך ליכא למיחש שמא נתן לבו לפרש בתערובת דלמה יפרש בלבו בתערובת הואיל ובידו לפרש ולברר מיד כשיקנה הקרבנות ענין הצריכין לנזיר אבל היכא דאיכא שהייה ליכא למימר הכי: אבל נסכא לא אבל סואר קורות לבנות. האי אבל קאי אמתני' דקתני מעות סתומין יפלו לנדבה ועלה קאי דוקא המעות אבל הפריש ג' נסכות או ג' קורות אין להם דין סתומין אלא דין מפורשין בתערובת דהולכין כולן לאבוד וטעמא משום שהייה כדפרישית דאין דרך למכור כספיו מיד עד שימצא אדם הצריך להם וימכרם ביוקר לר"נ נסכא נמי חשיב סתומין שפעמים שקונין מיד אבל קורות דרך להשהות עד שימצא אדם הצריך לקנותם לצורך הבנין: אלא [מעתה] מעות ולא עופות. לכאורה משמע דמייירי בעופות דלא חזי להקרבה כגון אווזין ותרנגולין דומיא דנסכא וסואר קורות דממעט נמי לעיל ממעות וא"א לומר כן דאווזין ותרנגולין לשום קרבן לא חיילא קדושת הגוף עליהן ויכול למוכרן לאלתר בלא מום והוי להו בהמה בעלת מום דחשיב לעיל כמעות ועוד דההוא דרב חסדא דמייתי עלה מייירי בתורין ובני יונה וה"נ יש לפרש הנך עופות בתורין ובני יונה וא"ת סוף סוף הא בנזיר קיימינן ובנזיר לא חזו כלל ואינהו נמי הו להו לגבי נזיר כמו אווזין ותרנגולין וי"ל כיון דחזי לשום קרבן חיילא קדושת הגוף עליהו מידי דהוה אפרים ואשעירים דפירשנו לעיל ומיהו אכתי קשה דאי חיילא עליהו קדושת הגוף תו לא מיפרקי (דמיו) דאין לעופות פדיון אפילו כשיפול בהם מום א"כ אין ראוי לנזיר כלל לא לימכר ולא להקריב קרבנותיו ועוד דההיא דרב חסדא דמייתי עלה מייירי בחייבי קנינן משמע דהאי פירכא נמי בחייבי קנינן לכך נ"ל דמייירי ודאי קנינן כמו זב וזבה וכיוצא בהן וגם בחייבי קנינן דשייך בהו דין סתומין כמו בנזיר כדאמרינן לעיל הילכתא האמור בנזיר וכל דדמי ליה כמו בחייבי קנינן א"נ מיתוקם נמי אפילו בנזיר וכגון בנזיר טמא שצריך שתי תורין חד לחטאת וחד לעולה דבטמא נמי הילכתא כדמשמע בשילהי פירקין וה"פ מעות ולא עופות כלומר אם חייבי קנינן הפריש תורין ובני יונה ולא פירש בשעת לקיחה ומת קודם הקרבה או הפר לה בעלה דלא יהבינן להו דין סתומין לענין זה שיקריב הכהן אי זה שירצה חטאת ואי זה שירצה עולה לפי דבריך שאתה אומר מעות דוקא הו סתומין ולא בהמה (תוספות)

א

-

כז

דף

אמר ליה וליטעמיך הא דתנן רשב"ג אומר הביא שלש בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תקרב חטאת לעולה תקרב עולה לשלמים תקרב שלמים אמאי הא אמרת בהמה לאו כמפורשת דמאי אמר ליה התם [ויקרא יב-ח](#) ולקח [ויקרא טו-ל](#) ועשה אמר רחמנא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן הכא נמי

א"ל וליטעמיך הא דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר כו'. לימא נמי התם דכסתומין דמו דהא אמרת בהמה נסכא וסואר של קורות לאו כמפורשין דמו: אמר ליה. לעולם אימא לך דמענות ולא נסכא מענות ולא סואר והא דאמרת מענות ולא עופות התם לא אפטר ליהווי כמפורשין דהא כתיב בהו ולקח ועשה דגלי לך רחמנא ללא ליהווי מפורשין אלא אי בעשיית כהן אי בלקיחת בעלים והא נמי דמותבינן לך מבהמה התם נמי לא אפטר דכסתומין דמו דמינכרא מילתא דמפורשין דמו: (ה"ז)

תוספות

דחשיב בהמה כמפורש בתערובת אילו נתן דעתו על אחת מהן חטאת וכן גבי עופות נמי ליחוש לכך אם לא פירש בשעת לקיחה שמא נתן דעתו בין לקיחה להקרבה לנדר בלבו חד לחטאת וחד לעולה ולא יוכל הכהן להקריב אותה איזה שירצה לחטאת ואיזה שירצה לעולה: וכי תימא ה"נ והא"ר חסדא כו'. וא"ת [ומאי] פריך והלא דאמרת מעות ולא בהמה היינו משום דאיכא שהייה משום דבעו מום כדפרישית אבל הני עופות חזו להקרבה ואין צריך שהייה ולכך אין לחוש שמא נתן דעתו לפרש בלבו האי לחטאת והאי לעולה דליהווי כמפורשין וי"ל (דנהי) דכיון דלא פירשו הבעלים בשעת לקיחה שוב אין בידם להפריש דהא בעו להתפרש בעשיית כהן ועשיית כהן אינו ביד הבעלים הילכך איכא למימר דאחר לקיחה אולי נתן לבו לפרשם בתערובת וא"ת והא אין מועיל פירוש הבעלים אחר הלקיחה וי"ל נהי דאין מועיל פירוש הבעלים אחר לקיחה לברר איזה יקרב חטאת ואיזה יקרב עולה מ"מ מהני פירוש בתערובת ואיכא למיחש דשמא נתן בדעתו לפרש אחר הלקיחה האי לחטאת והאי לעולה דהוי בתערובת ומעתה לא יוכל הכהן להקריבם כרצונו איזה שירצה חטאת ואיזה שירצה עולה ולהכי פריך וכי תימא אין ה"נ והא"ר חסדא כו' אלא בעשיית הכהן כלומר הא בעשיית כהן מיפרש היכא דלא פירשו וביירו הבעלים בשעת הלקיחה [ואימא] דעתם לבררם והווי כמו מפורשין בתערובת ואיך תמצא שיתפרשו בשעת עשיית כהן כשהבעלים קיימים אדרבה לא יהיה הכהן רשאי לעשות אחד לחטאת ואחד לעולה לפי דעתו אם לא ישאל פי הבעלים אם נתנו דעתם על הגוזלות מעולם איזה לעולה ואיזה לחטאת דאם אינו שואל את פיהם שמא יעשה איפכא מנתינת דעת הבעלים אלא ודאי מדקאמר רב חסדא דבעשיית הכהן מתפרשות ש"מ דאין לנו לחוש שנתנו הבעלים עיניהם עליהם מעולם או אפי' נתנו עיניהם עליהם אותה נתינה לא מעלה ולא מורדת כיון שלא הוציא הפירוש בפיו להדיא וה"ה לבהמה וסואר של קורות שיהיו כסתומין גמורים למילתייהו שיפלו לנדבה ולא נימא מעות דוקא כי היכי דעופות הווי כסתומין למילתייהו שהכהן עושה איזה שירצה חטאת ואיזה שירצה עולה ע"כ שיטת התוס' והקשה הר"מ כיון דמעשיית הכהן פריך כדפרישית א"כ אדמקשינן מדרב חסדא תיקשי ליה מכמה משניות דמס' קינין דאיירי בקינין סתומין פירוש שלא פירשו הבעלים בשעת לקיחה דמשמע שכהן מברר בעשייתו וע"ק מאי פריך דהיכי ניחוש שהבעלים ביררום איפכא ממה שהכהן עושה והלא הם מביאים אותם לכהן להקריבם בדעתו איזה שירצה לעולה ואיזה שירצה לחטאת וא"כ לא פירשו כלל ולעולם אימא לך דהיכא דלא הביאום לבסוף לכהן דהווי כמפורשים בתערובת כמו נסכא וסואר של קורות [ומאי] פריך וע"ק היאך יועיל [פרישת] הבעלים בתערובת אחר הלקיחה דחיישינן אולי נתן בדעתו לפרש ששוב לא יוכל הכהן לשנותם יותר מאילו אמר בהדיא זה חטאת וזה עולה דאינו מועיל אחר הלקיחה כדאמר או בלקיחת בעלים או בעשיית הכהן לכ"נ להר"ם דפריך אהא דאמר לעיל מעות ולא בהמה פי' משום דאיכא שהייה ושמא נתן בדעתו לפרש בתערובת בימי שהייה דהיינו בימים שבין שעת הפרשה לשעת הקרבה ואפי' בתערובת כשמזכיר בפירוש איזו לחטאת ואיזו לעולה דאהני פירושו לקבוע זה לחטאת וזה לעולה פריך והא"ר חסדא כו' אלמא לא מהני פירוש הבעלים בין הלקיחה דהיינו הפרשה ובין שעת הקרבה גבי קינין ומסתמא ה"ה גבי שאר קרבנות ע"כ פי' הר"ם וקשה דהא דקאמר רב חסדא אין הקינין מתפרשות משמע דוקא קינין מדלא קאמר אין הקרבנות ועוד אפי' את"ל דיליף שאר קרבנות מקינין מ"מ אין סברא הוא לדמות לקינין אלא קרבן דחזי להקרבה הן עצמן דומיא דקינין אבל נסכא וסואר קורות לא וכן פרים ושעירים לגבי נזיר דלא חזו להקרבה גופייהו ליכא למילף להו מקינין ועוד מה לו להאריך בלשונו כ"כ דקאמר מאי טעמייהו דרבנן דקאמרי מעות ולא בהמה וכו' לעיל לאלתר ה"ל לאקשווי ארב הונא דאמר אבל בהמה הרי היא כמפורשת איני והא"ר חסדא ולאוכוחי דלא מהני [פרישת] הבעלים בינו. ובינו לפי שיטת הר"ם וגם הלשון קשה דמסיק ואמר והא מעות גמירי לפירושו ועוד קשה לאותו טעם שפירשו התוס' דהא דאמר מעות ולא בהמה ולא נסכא דכיון דאיכא שהייה חיישינן שמא נתן לבו לפרשם בתערובת באותו הזמן והשיהוי וזהו דוחק גדול שטעם זה אינו רמוז כלל בספר לכך נראה בסוגיא לפרש הסוגיא כפי' הקונטרס דהא דקאמר מעות ולא בהמה ולא נסכא וכו' מ"ט משום שהייה הוא ומיהו אין הטעם משום חששא [כי פירש] בתערובת בלבו אלא משום דאין לך אלא בלשון ההלכה שנשנית מעות סתומים יפלו לנדבה בלשון המשנה ועל זה קאמר דוקא מעות גמירי ולא בהמה פי' ולא בהמה תמימה דלא חזיא לנזיר להקרבה כגון

פריס או שעירים וכן נסכא וסואר קורות והיא היא דרבותא משמיעין אותנו הנך אמוראי שלא תאמר דהלכה נתקבלה בכל מילי דלא חזי להקרבה דומיא דמעות כמו נסכא וסואר קורות ופריס לגבי נזיר זה אין לך לומר דדוקא מעות גמירי (תימא) שנופלין לנדבה הילכך אין לך אלא ההלכה ומיהו בהמה בעלת מום בכלל מעות היא כיון דחזי לדמי לאלתר כמו מעות ואפי' נשנית הלכה בהדיא מעות בהמה בעלת מום בכלל כיון דדמיא למעות לגמרי (דדמי למעות לאלתר) הך לדחזיא לדמי לאלתר וכה"ג אמרי' לעיל תנא בנזיר כל מילי דדמי ליה אבל נסכא וסואר קורות דלא חזי לדמי לאלתר כדפירש. בפרק ראשון אותו ודאי נתמעט מכלל הלכה שנשנית מעות והשתא פריך שפיר דקאמר מאי טעמא דרבנן דאמרי מעות ולא בהמה וכו' אלא מעתה דקאמר מעות דוקא גמירי מעות ולא עופות בתמיה פי' אם אחד מחייבי קנינן או נזיר טמא שהפריש תורין ובני יונה סתומין שלא פירש בשעת לקיחה ומת ה"נ דלא יפלו לנדבה ולא נחשיבם כמעות סתומין וכ"ת אין ה"נ והא [אמר] רב חסדא כו' פי' דהיכא דלא פירשום הבעלים בשעת לקיחה דאין מתפרשות אלא בעשיית הכהן כלומר דאין להם שום דין פירוש אלא יש להם דין סתומים לכל מילי בין לענין שכהן יעשה איזה שירצה חטאת ואיזה שירצה עולה ובין לענין שיפלו לנדבה במעות סתומין אם מתו הבעלים קודם הקרבה כך יש לפרש הקושיא דפריך לדרב חסדא לפי' הקונטרס ולא מעשיית הכהן קפריך כמו לפי' ראשון דלא היה מקשה אלא כדפרישית דמשמע ליה דאם לא נתפרשו בלקיחה תו לא חשיב כמפורשין אלא כסתומין לכל מילי ואף לענין זה הו' כסתומין דיפלו לנדבה וא"ת ואכתי ומאי פריך מרב חסדא לפי' זה ודילמא רב חסדא לא איירי אלא לענין זה שלא יוכלו הבעלים לפרש אחר הלקיחה איזה לחטאת ואיזה לעולה [ולא] איירי לענין שיפלו לנדבה כלל וי"ל דמשמע ליה לכל מילי קאמר דהו' כסתומין ועוד דא"כ הו' ליה למימר אין הקנינן נקבעות דהו' משמע דדוקא לענין קביעות קאמר איזו לחטאת ואיזו לעולה לענין קביעות הבעלים שאם לא קבעוהו בשעת לקיחה שוב אינו יכול לקבעו שגם בעלמא רגיל להזכיר לשון קביעות לגבי קרבנות מדקאמר מתפרשות משמע על כל מילי. קאמר אין להם דין פירוש אלא דין סתומין בין לענין דחשיבי כסתומין ליפול לנדבה והשתא הו' הלשון שפיר דמסיק והא מעות גמירי אלא על כרחך לאו דוקא מעות דה"ה עופות וה"ה דלאו דוקא מעות אלא אפילו בהמה ונסכא וסואר קורות וא"ת לפי' הקונטרס דמפרש הא דפריך מעות ולא עופות בעי למימר המקשה דעופות סתומים יפלו לנדבה והא אמרי' פ"ק דשבועות (דף יב: ד) דאין מקיצין המזבח בעולת העוף וי"ל דה"מ במותר נסכים ושאר מותרות פי' שאם נשתיירו מעות שבאותם מעות אינו יכול לקנות עופות לקיץ המזבח אבל אם העופות עצמן נשתיירו כמו שמתו הבעלים קודם הקרבת כהנים עופות מקיצין שפיר לגבי המזבח א"נ המקשה דהכא לא ס"ל היא דשבועות ששם היא מימרא דאמורא: וליטעמיך הא דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר הביא שלש בהמות ולא פירש הראוי לחטאת. כגון כבשה תקריב חטאת הראויה לעולה כגון כבש תקרב עולה הראוי לשלמים כגון איל הראוי לשלמים: ואמאי האמרת [בהמה] לאו כמפורשת דמיה. כלומר לפי מאי דבעי לאוכוחי. מרב חסדא דעופות כסתומין הם וה"נ בהמה [נימא] כסתומין דמיה ולא כמפורשין וא"כ יקשה לך אמאי חשיב להו רשב"ג כמפורשין וא"ת ומי דמי והא בהמה דלעיל דחשיב כסתומים מיירי כגון דהו' ג' פריס והנהו ודאי הו' כסתומים אבל אלו בהמות דמיירי כאן רשב"ג מיירי בבהמה דחזו לנזיר ולכך חשבינן להו כמפורשין וי"ל דהכי פירשו אי אמרת בשלמא כדקאמר רב הונא בבהמות דהיינו ג' פריס חשיבי קצת כמפורשין ולכל הפחות כמפורשין בתערובת הכא דרשב"ג ניחא דחושב ג' בהמות הראויים לנזיר כמפורשין לגמרי כאילו פירש בפיו זו לחטאת וזו לעולה וזו לשלמים אלא אי אמרת ג' פריס כסתומין דמיין לגמרי ה"נ מחמת שהן ראויין לנזיר לא הו' לן למיחשב (בינייהו) לגמרי כמפורשין וא"ת ואכתי מאי [פריך דילמא] רשב"ג איירי כשחזר ופירש הנזיר בפירוש בשעת הקרבה הי לחטאת והי לעולה והי לשלמים וי"ל דחדא לישנא לא משמע הכי דקתני הביא ג' בהמות ולא פירש וכו' ומשמע ליה הראוי לעולה תקרב לעולה ומעכשיו

אף קודם הקרבה יש (תוספות)

מי מצית אמרת הדין דחטאת תקרב עולה הכא נקבה הכא זכר מתיב רב המנונא ומי אמרינן בהמה בעלת מום כסתומה דמיא ת"ש כיצד אמרו האיש מגלח על נזירות אביו בזמן שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ואמר הריני נזיר ע"מ שאגלח. על מעות אבא היו לו מעות שתומות יפלו לנדבה היתה לו בהמה מופרשת חטאת תמות עולה תקרב עולה ושלמים יקרבו שלמים מאי לאו אפי' בעלת מום לא תמימה אבל בעלת מום כסתומה דמיא מאי איריא מעות לימא היתה לו בהמה בעלת מום יפלו לנדבה הכי נמי בעלת מום למאי קדישא לדמי דמי היינו מעות מתיב רבא [ויקרא ד-כג/כח/לב] קרבנו בקרבנו הוא יוצא ואינו יוצא בקרבנו של אביו יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה שהפריש אפי' מן הקלה על הקלה מן החמורה על החמורה שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות אבל יוצא במעות שהפריש אביו אפי' מן החמורה על הקלה או מן הקלה על החמורה שהרי אדם מגלח על מעות אביו בנזירות

רש"י מי מצית אמרת דהאיך דהויא חטאת תקרב עולה. הא הריא דלשום חטאת הויא נקבה והאי דעולה הוי זכר: מתיב רב המנונא ומי אמרינן דבהמה בעלת מום כסתומה דמיא והתניא כיצד אמרו האיש מגלח כו': ה"ג כיצד אמרו האיש מגלח על נזירות אביו בזמן שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות לנזירות ומת כו': הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות אבא אין זה מגלח על מעות אביו היו לו מעות שתומין כו'. וסדר המשנה אינה כן דמעיקרא הוה ליה למיתני מגלח על נזירות אבא אלכא רב המנונא דבעי לאיתויי פירכא מינה טריחא ליה מילתא למיתני כיצד הוא מגלח והוא מדלג בה ונקיט בסיפא משום דבעי פרוכי מינה אין זה מגלח על מעות אביו הואיל וכבר מת אביו קודם שקיבל עליו זה נזירות אבל בסיפא דברייתא מפרש כיצד מגלח על נזירות אביו כדמפרש בסיפא דמתני': היתה לו בהמה מופרשת. כלומר שהפריש ג' בהמות אבל לא פ' איזו לחטאת ואיזו לעולה: מאי לאו אפי' בעלת מום. שהן בעלי מומין וקא חשיב להו כמפורקים דקאמר החטאת תמות והעולה תקרב כלומר המכר ויביא בדמיה עולה וקשיא לר"נ דאמר בעלת מום כסתומה דמיא ויפלו דמיה לנדבה כדון מעות שתומין: לא תמימה. הראויה ליקרב ומשום הכי הוין להו כמפורשין: מאי איריא. דתני מעות כסתומין דמין ליתני בהמה בעלת מום ואנא אמינא מדבהמה דמיא כסתומה כ"ש מעות: הכי נמי. קתני דבהמה בעלת מום למאי קדישא לדמי ודמי מעות נינהו וכיון דקתני מעות לא אינטריד למיתני בעלת מום: מתיב רבא אשר נשיא יחטא וגו' והביא את קרבנו בקרבנו הוא יוצא: יכול לא וילא בקרבן אביו. שהפריש אביו מן עבירה קלה שבער כגון שבעת העדות ושבעת ביטוי: על החמורה. שהבן חטא כגון שאכל חלב ודם או שנתחייב בחייבי מיתות בית דין: תלמוד לומר. ואם נפש אחת תחטא והביא (את) קרבנו: שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות. כדתנן (לקמן דף ל.). מי שהיה הוא ואביו נזירין והפריש אביו מעות שתומין כו' מדקאמר מעות ולא אמר בהמה שמע מינה דעל מעות הוא דמגלח ולא על בהמה: (רש"י)

תוספות עליה שם עולה אף למעול בה אף אם מתו הבעלים דלמיתה אזלא ועוד אי במפורשין בפירוש בשעת הקרבה צריך למימר ומאי קמ"ל רשב"ג וא"ת ומאי קס"ד דרב פפא והא מוכחא מדרב חסדא דבעופות כסתומין דמין וה"ה בבהמה ויש דוחק לומר דרב פפא ס"ל דרב חסדא [בדו"א] וליתא דבכמה דוכתי [מיייתי] לדרב חסדא וצ"ל דרב פפא ודאי ס"ל דאפילו את"ל דעופות כסתומים דמין ולא ממעטינן להו ממעות היינו משום שאין לנו למעט אלא דבר הדומה למעות דלא חזו להקרבה כגון צפרים דלא חזו לנזיר להקרבה אבל עופות דחזו גופיהו להקרבה אין למעטן מהלכה שנתפרש במעות שתומין יפלו לנדבה והוא הדין דודאי שתומין הוו מעלו לנדבה ומשני ליה רב שימי וא"ל ולקח ועשה אמר רחמנא בלקיחת בעלים אומר כן כלומר ואם לא פירשו הבעלים בשעת הלקיחה הוו כסתומין והוא הדין דרב הונא דאמר בבהמות דהוו כסתומין לפי שאינו מוכיח מגוף התורים הי חטאת והי עולה וכן כשהפריש שלשה פרים אין מוכיח מגוף הבהמות כלום הי חטאת והי עולה הילכך נוכל לומר דהוו כסתומין. לגמרי אבל הכא במתני' דרשב"ג דקתני הביא שלש בהמות הראויות דמוכיח מגוף הבהמה הי לחטאת והי לעולה והי לשלמים דכבשה

לחטאת שחטאת באה נקבה וליכא למימר דתקרב עולה שהעולה בא זכר דהיינו כבש וכן איל מפורש ' בפסחים להדיא דקרב שלמים וכן כבשה לחטאת וכן כבש לעולה הילכך כמפורשין דמו דאין מפורש גדול מזה אבל ג' פרים כסתומין דמיין ולא נאמר אי ג' פרים הוו כסתומים ה"נ הוו כסתומין [כך] סבר המקשה: מתיב רב הונא. אמרת בעלת מום כסתומים דמיא לר"נ דאמר לעיל הכי פריך והתניא כיצד האיש מגלח לנזירות אביו ה"ג בזמן שאביו היה נזיר והפריש מעות לנזירותו פירוש סתומין ומת ואמר הבן הריני נזיר ע"מ שאני מגלח על מעות אבי שהוא שמגלח על מעות אביו פירוש אע"ג דלקמן מיייתין דאם אביו הפריש מעות לחטאתו שאכל חלב ומת ונתחייב הבן גם הוא חטאת חלב אינו מביא חטאתו ממעות שהפריש אביו חטאת ה"נ הלכה היא בנזיר שמגלח על מעות שהפריש אביו לנזירותו ודוקא שלא נדר הבן בחיי אביו כדמסיק והולך אבל נדר בחיי אביו לא כדקתני אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות פירוש בסתמא ומת ואמר הבן הריני מגלח על מעות אבי אינו מגלח עליהם אלא יפלו לנדבה דכך היא הלכה ואית ספרים דגרסי איפכא וגירסא זו עיקר: היתה לו בהמה מופרשת [חטאת] תמות עולה תקרב עולה ושלמים תקרב שלמים מאי לאו אפילו בהמה בעלת מום. כלומר מאי לאו אפי' הפריש אביו שלש בהמות בעלי מום ומת דניתן להן דין מפורשות בתערובת ימותו ולא ניתן להם דין מעות סתומין לפדותם ולהביא בדמיהן נדבה דבעלי מום [כמפורשין דמי]: לא תמימה. כלומר לא משכחת דין מפורשת אלא בבהמה תמימה אבל בעלת מום כסתומין דמיין במעורבין: מאי איריא דתני מעות כו'. [אמאי נקט ברישא מעות ה"ל למיתני ברישא היתה לו בהמה בעלת מום דהכי הוי שפיר טפי למיתני דין סתומים ומפורש הכל בבהמות] וא"ת ואמאי לא פריך דמתני' דקתני מעות סתומין יפלו לנדבה ואי בהמה בעלת מום כמעות סתומין ליתני בהמה בעלת מום וי"ל דמברייתא פריך שפיר דמשמע דכולה ברייתא בסתומין מיירי וא"כ ליתני כולה בבהמה וליפלו וליתני בדידה הכל בין בעלת מום בין תמימה אבל במתני' קתני מעות מפורשין להכי קתני בתר הכי מעות סתומין ומחלק הכל במעות להכי ליכא למיפרך ליתני בהמה בעלת מום דהוי כסתומין במקום [מעות]: מתיב רבא קרבנו. בפרשת אם נשיא יחטא ושלשה קרבנות כתיבי חד בנשיא וחד בכבשה וחד בשעירה: ואינו יוצא בקרבן אביו. צ"ע דמה איצטריך קרא הא ודאי דחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא ומאי האי דקאמר נמי בתר הכי אבל יוצא הוא בקרבן אביו שהפריש מן הקלה על הקלה וכו': שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות. כדאמרין בשילהי פירקין שאינו מגלח על אביו כי אם על מעות סתומין דלא הוזכר בלשון המשנה אלא מעות סתומים דהלכה נשנית במעות סתומין דוקא היה מדקדק הר"ם דאמר בפ"ק דזבחים (דף ט:): חטאת חלב ששחטו לשם חטאת דם כשרה והכא אמר דלא כיפר ויש לחלק דהתם מיירי שלא היה חייב שתיהם כי אם חטאת חלב ולכך עדיף אבל הכא שנתחייב שתיהן הוי עקירה יותר ועוד יש לומר דודאי לענין להתכפר בו בשביל חטאת חלב שהיתה עומדת לכך איכא מאן דאמר כשרה אבל הכא איירי להתכפר בו משום חטאת דם שרוצה לעוקרו ממה שהיה מתחילה לכך לא כיפר: ה"ג אבל יוצא במעות שכן מגלח על מעות אביו. ואע"ג שהמעות היו מפורשים לחטאת אביו וכה"ג אינו מגלח על מעות של אביו מ"מ כיון דבשום דוכתא מגלח על מעות אביו: אבל יוצא בקרבן שהפריש לעצמו. לעבירה זו ויביאנו לעבירה אחרת: ת"ל קרבנו על חטאתו. בפרשת אם נפש תחטא וגו' והביא קרבנו שעירת עזים על חטאתו ואע"פ שדרשונו כבר שלשה קרבנות עתה בא לדרוש על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאת ואפי' אדם אחד: יכול לא יצא. כשמפריש במזיד בהמה המפורשת לעבודה זו ומקריבה לחטאת אחר: (תוספות)

בזמן שהן סתומין ולא בזמן שהן מפורשין ת"ל [ויקרא ד-כג/כח/לב] קרבנו על חטאתו עד שיהא קרבנו לשום חטאו יכול לא יצא בבהמה שהפריש לעצמו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה אפי' מן הקלה על החמורה או מן החמורה על הקלה שכן אם הפריש בהמה על החלב והביא על הדם או על הדם והביא על החלב שהרי לא מעל ולא כיפר אבל יוצא במעות שהפריש

לעצמו מן הקלה לקלה ומן החמורה לחמורה מן החמורה לקלה ומן הקלה לחמורה שכן אם הפריש לעצמו מעות מן החלב והביא על הדם על הדם והביא על החלב שהרי מעל וכיפר ת"ל על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאו קתני מיהת בהמה מאי לאו אפי' בעלת מום לא תמימה אבל בעלת מום מאי כסתומה דמיה מאי איריא דקתני מעות שהפריש אביו ליתני בעלת מום הכי נמי דלמאי חזיא לדמי דמי היינו מעות: **מתני'** נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר ר"ע אומר אפילו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות אינו יכול להפר בד"א בתגלחת הטהרה אבל בתגלחת הטומאה יפר שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מגלחת: **גמ'** מתני' דלא כר' אליעזר דאי ר"א האמר תגלחת מעכבת יכול לומר אי אפשי באשה מגלחת: **גמ'** מתני' דלא כר' אליעזר דאי ר"א האמר תגלחת מעכבת וכיון דלא גילחה אסירה בחמרא וכיון דאית לה ניוול מצי מיפר (ובהא פליגי)

הש"י בזמן שהן סתומין. כדחנן בשילהי מתני': ת"ל: ואם כבש יביא קרבנו בקרבנו יולא כו' ואית דדרכי ליה מקרבנו קמא: מן הקלה על הקלה. משבועת העדות לשבועת הפקדון או לשבועת ביטוי: מן החמורה על החמורה. מחלב לדם מחייבי מיתות לחייבי כריתות. בשוגג: שכן אם הפריש בהמה על. החלב. שאכל בשוגג והביאה על הדם שאכל בשוגג: שהרי לא מעל. לפי שהוא קדושת הגוף ואי אפשר לו להוסיף לחולין לפיכך לא כיפר וכלאמר' בפרק [בתרא] דכריתות דכיון דלא מצי מעיל כפורי נמי לא מכפר: שהרי מעל וכפר. דכיון דלקח בהן חטאת אחר שלא הופרש לשמן הוא ליה כמפיק להו לחולין ומעל וכיון דמעל בו אמרי' וכפר דהוא קרבן מעליא: ת"ל. וכפר עליו הכהן על חטאתו דלעולם לא כפר עד שיהא קרבנו לשם חטאו שאע"פ שמעל לא כיפר שהרי מעל במעות כל דבר שיוכל לחולין אית ביה מעילה והואיל דאית ביה מעילה כיפר: קתני מיהת בהמה. שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו מאי טעמא לאו משום דכמפורשת דמיה מאי לאו אפי' בעלת מום: מאי איריא דתני. אבל יולא במעות שהפריש כו': מתני' באשה מנוולת. שאינה שותה יין: גמ' דאי ר"א. כיון דתגלחת מעכבתה שלא לשותה יין כלאמרין בפרק ג' מינין (לקמן דף מו.) ואחר ישתה הגזיר יין אחר מעשים כולן דברי ר"א הילכך כיון דלא גילחה אסורה ביין והוא ליה ניוול כדכתיב (זכריה ט) ותירוש ינובב בחולות הילכך מצי מפר אע"פ שזרקו עליה כל הדמים: (הש"י)

תוספות שהרי לא מעל. בשוגג אם שגג והקריב קרבן על הדם קרבן של חלב דאכתי בקדושתיהו קאי כיון דבהמה קדושה קדושת הגוף ולא נפק לחולין בהכי כיון שלא נהנה ממנה לא כיפר במזיד דלא עשה כלום שאינו יכול להתכפר בקרבן של דם כלל לא מעל אם עשה (בו) בשוגג הואיל ואינו מוציאו מרשות הקדש אלא מהקדש זה להקדש אחר ומתוך שלא מעל לא כיפר והכי מפרש ליה בפרק בתרא דכריתות (דף כז:): ואחרי שאנו רואין בשוגג דלא כיפר דין הוא כשנתכוון לעקר חטאת חלב ולעשות חטאת דם דלא כיפר: על חטאתו. וכפר הכהן על חטאתו בכבשה דיחיד כתיב אלמא דבמזיד אינו יכול לשנות אפי' במעות וכן תניא בתוספתא דכריתות [פ"ד] הפריש מעות לחטאת חלב והביאום על חטאת דם לחטאת דם והביאום לחטאת חלב בשוגג מעל לפיכך כיפר במזיד לא מעל לפיכך לא כיפר [אלמא] במזיד אף במעות לא כיפר וכ"ש בהמה דלא מצי משנה ולפי' זו התוספתא משמע דנסיבא קרא אחרינא על חטאתו ולא פסוק ראשון שדרש כבר: ה"ג שהרי מעל וכפר שהמעות אין בהם קדושת הגוף ויוצאין מקדושתן בקל וכשמשנה אותו לקרבן אחר נפקי המעות לחולין והרי הן חולין ביד מוכר הבהמה דאי לא נפקא לחולין לא מעל ולכך נמי כפר בשוגג ולכך במזיד נמי נימא דכפר הואיל ושייך בהו שנוי בשוגג אמר ומעל וכיפר ולא במזיד ומיהו אי לא הוא ילפי' [קרא ה"א] מזיד וכפר אע"ג שדרשנו וכפר על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאתו תרתי שמעינן מיניה כדאמרין בעלמא (גיטין דף נב.) אתם ולא שותפין אתם ולא אפוטרופסים אתם ולא התורם את שאינו שלו וכולהו דרשינן מחד אתם: קתני מיהא. לעיל דאינו מגלח על בהמת אביו מאי לאו אפילו בעלת מום אלמא כמפורשין דמיינן דאי כסתומין לגלח כמו על מעות סתומין ומדמי הילכתא דה"ה דלענין אותה ההלכה נתקבלה דמעות סתומין יפלו לנדבה נימא דוקא מעות ולא בהמה ואפילו בעלת מום וליכא למידחי דהא דקתני לעיל דאינו מגלח על בהמת אביו היינו במפורשין דאם כן היכי מסיק אבל יוצא במעות אביו שהרי מגלח על מעות אביו והא אין מגלח אלא על מעות סתומין של אביו כדקתני בהדיא במתניתין (לקמן דף ל.): לא תמימים. עליהם אינו מגלח דהוא כמפורשים: נזרק עליה אחד מן הדמים. כגון שגמרה נזירות בטהרה

והביאה קרבנות נזירות טהרה שהן ג' בהמות כבשה לחטאת וכבש לעולה ואיל לשלמים ונזרק עליה אחד מן הדמים חטאת או עולה או שלמים אינו יכול להפר נדרה לענין שלא תצטרך לגלח ולהביא שאר קרבנות דלפי שאין כאן עוד עינוי נפש דביין מותרת ואי משום שצריכה לגלח. ומטו עליה אשה מתגלחת אפשר לה בפאה נכרית הכי מפרש בגמרא אבל אי לא נזרק הדם עדיין דאסורה [ביין] מיקרי שפיר עינוי נפש אע"ג דלא מיתסרא אלא שעתא פורתא: רבי עקיבא אומר אפילו נשחט. ולא נזרק הדם אינו יכול להפר בגמרא מפרש משום הפסד קדשים ומסיק בגמרא כשנשחטה החטאת שאם יפר לה נמצאת בהמה זו תצא לבית השריפה שהיא אינה צריכה לחטאת וגם לא יוכל לזרוק דמה לשם שלמים דחטאת שלא לשמה פסולה יש להסתפק אם היפר לה אם מופר או שמא יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה: בד"א. שאינו יכול להפר אחר שנזרק אחד מן הדמים בתגלחת טהרה כדפי' שגמרה נזירות בטהרה אבל בתגלחת טומאה כגון שנטמאת בנזירותה והביאה קרבנותיה בטומאה אע"פ שנזרקו דמים יכול להפר מפני שאפשר לומר לה אי אפשר באשה מנוולת כלומר שהיא צריכה למנות מעתה נזירות טהרה ותאסר ביין ויש כאן עינוי נפש וה"נ בגמרא מצינו לשון ניוול שר"ל עינוי וקשה לישנא (דעינוי) דאי אפשר דהוי ליה למימר משום עינוי וצ"ל דקאי אדר"ע דקאמר שנשחטה אחת מן הבהמות אינו יכול להפר מפני שאפשר [לבוא] להפסד קדשים אע"ג דאסורה ביין עד שישחטו שאר הבהמות ויזרוק דמן ויש כאן ענוי נפש פורתא בשביל ההוא פורתא אינו יכול להפר בשביל הפסד קדשים אבל בתגלחת דטומאה דאיכא עינוי נפש גדול שסותרת ובעי למימני נזירות אחרת [מודה] שיכול לומר לה אי אפשר [בעינוי] גדול א"נ משום דר"מ קאמר האי לישנא אי אפשר קאמר ת"ק נמי אי אפשר: ה"ג אי אפשר באשה מגלחת. שצריכה לגלח בסוף נזירות טהרה כדכתיב בהדיא ולת"ק אפשר בפאה נכרית הכי מפרש בגמרא: תגלחת מעכבת. מלשתות ביין וכיון דאי לא גילחה אסורה ואית לה ניוול. פי' צער עינוי נפש שצריכה להיות מעונה מן היין עד שתגלח מצי מיפר בעבור ההיא שעתא פורתא דאסירה ביין: (תוספות)

דף כח - ב

תנא דידן סבר כיון דאיזדריק עלה דם לאלתר שריא בחמרא והא לית לה ניוול ור"ע סבר אפי' אישתחית בהמה אינו יכול להפר משום הפסד קדשים מתקיף לה רבי זירא ואמאי לזרוק דמן שלא לשמן ויתיר בשר באכילה מי לא תניא כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן או ששחטן לפני זמנן או לאחר זמנן הדם יזרק והבשר יאכל ואם היתה שבת לא יזרק ואם זרק הורצה להקטיר אימורין לערב אמרי אי דשחט עולה או שלמים ה"נ אלא הכא במאי עסקינן כגון ששחט חטאת ברישא כדתנן אם גילח על אחת משלשתן יצא: בד"א בתגלחת טהרה אבל בתגלחת טומאה יפר (מפני שיכול לומר אי אפשר באשה מנוולת) ור"מ אומר אפי' בתגלחת טהרה יפר מפני שיכול לומר אי אפשר באשה מגלחת: ות"ק אמר לך אפשר בפאה נכרית ור"מ סבר בפאה נכרית איידי דזוהמא לא ניחא ליה: **מתני'** האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדרת את בנה בנזיר כיצד גילח או שגילחוו קרוביו מיחה או שמיחו קרוביו היתה לו בהמה מופרשת החטאת תמות והעולה תקרב עולה ושלמים יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם היו לו מעות סתומין יפלו לנדבה מעות מפורשים דמי חטאת ילכו לים המלח לא נהנין ולא מועלין דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם: **גמ'** איש אין אבל אשה לא מאי טעמא ר' יוחנן אמר הלכה היא בנזיר ורבי יוסי ברבי חנינא

ולתנא דידן. כיון דאזדריק עלה אחד מן הדמים לאלתר אשתריא בחמרא ולית לה ניוול וכיון דלית לה ניוול אינו יכול לומר אי אפשי באשה מנוולת: אינו יכול להפך משום בזיון קדשים. דהואיל ואין הבעלים מתכפרים בו אין הבשר נאכל: מתקיף. לה ר' זירא אמאי. הוי בזיון קדשים לזרוק דמן שלא לשמן ויתיר בשר באכילה בזריקת דם שלא לשמן: מי לא תנו הדם זרק. שלא לשמן: ואם היתה שבת .. לא זרק. לפי שאין הבשר נאכל בשבת שאין כלית קדשים דוחה את השבת: ואם זרק הורכה. ובלבד שאימורין מקטיר לערב: אי דשחט עולה ושלמים. ברישא ה"נ לאפשר למהויה ליה תקנתא בזריקה אלא הכי קאמינא לך כגון דשחט חטאת ברישא דאי מיפר לה בעל תו לא הוי ליה תקנתא דה"ל כחטאת שנתכפרו בעליה: ומנא תימרא דכל מאי דבעי שחיט ברישא כדתנו . אם גילח על אחת משלשתן יאל: בד"א. כיון דנזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפך בהגלחת טהרה הואיל ושותה יין בו ביום וכדלמרון: אבל בהגלחת טומאה. אע"פ שזרק עליה אחד מן הדמים יפר ר"מ אומר אפי' בהגלחת טהרה כו': ות"ק אמר לך. משום תגלחת לא אפשר להפך דלא הויא עליה מנוולת משום תגלחת דאפשר לה בפאה נכרית ומיחזיא כאינה מגלחת: ור' מאיר סבר בפאה נכרית אידי דזוהמא. דאית לה לא ניחא ליה ולכך יכול להפך לה לפי שיכול לומר אי אפשי באשה מגולחת: מתני' גילח. בתוך ימי נזירותו או שגילחוהו קרוביו בתוך ימי נזירותו או שמיחה הבן תוך ימי נזירותו ואפילו ביום אחרון: או שמיחהו קרוביו. הרי זה בטלה נזירותו ודמי חטאת ולכו לים המלח: לא נהנין ולא מועלין. כדלמרון מר חטאות המתות ודמי חטאת ההולכין לים המלח ככולן לא נהנין ולא מועלין לא נהנין מדרבנן ולא מועלין משום דלאו בני הקרבה נינהו: גמ' הלכה היא בנזיר. שהאיך מזיר ולא האשה: (ה"י)

תוספות משום הפסד קדשים. שאם יפר לה קודם זריקה ושוב אינה צריכה לקרבנות הללו ואסור לזרוק דם ופריך אמאי איכא הפסד יפר לה ולזרוק דמו שלא לשמו ויותר הברש באכילה מן הזבחים שנזבחו שלא לשמן דכיון דהיפר לה ואינה עוד נזירה שוב אין עומדין לשמן ואפילו יזרוק דמן סתם כשרין דסתמא [שלא] לשמן קיימי וה"ק יזרק דמו דסתמא שלא לשמן קיימי אלא לשם שלמי נדבה כיון דאינה עוד נזירה: כבשי עצרת ששחטן. שלא לשם עצרת או ששחטן לפני עצרת בערב עצרת או לאחר עצרת הדם יזרק ביו"ט עצמו וקאי ארישא שלא לשמן (או) לשם שלמי נדבה וע"י כן הותר הברש באכילה דאי לית ליה נדרים ונדבות קרבין ביו"ט א"כ לא יקטיר אימורים עד הערב ולא יאכל הברש עד הערב [דכל כמה] דלא מיקטרי אימורין בשר לא מישתרי באכילה ומ"מ כי נמי אין נדרים ונדבות קרבין ביו"ט מותר לזרוק הדם ואם היתה שבת לא יזרוק דהוי כמו תיקונו מדרבנן ואסור אלמא [מותר] לזרוק הדם שלא לשמן וא"ת אמאי לא מייתי מתני' [לעיל דף כד.]. עולה תקרב עולה ושלמים יקרבו לשלמים וי"ל דלא דמי דהתם בשעת שחיטה היפר לה ובין בזריקה ובין בשחיטה עומד שלא לשמן אבל הכא דבשעת שחיטה היה עומד לשמן ועתה בשעת זריקה עומד שלא לשמן לא מיתכשר שלא לשמן וצ"ל דלהך כבשי עצרת נמי לא דמי דהתם לא נשחטו לשמן אבל הכא כיון דנשחטו לשמן [שמא] כיון דנשחטו לשמן דלא מכשרי שלא לשמן דבפ' התכלת (מנחות דף מז:.) מיבעיא לה ש"ס הא כבשים ששחטן לשמן ואבד הלחם מהו שנזרוק דמן של כבשים שלא לשמן כו' וא"כ הא דקאמר יזרוק מיירי שנשחטו שלא לשמן וצ"ל דלא דמי דהתם כבשים מעיקרא בשחיטת זבח ועיקר הזבח בלחם מתכשר הילכך כי אבד לחם נמצא הזבח מיפסיל והוי כמו אבד אבל הכא כיון דסתמא כשר כמו לשמן כדאמר בריש זבחים (דף ב:.) השתא נמי דשחטן לשמן ומשום תקנה נעשה כאילו נעשה סתמא לענין להתיר לזרוק דמן: [אי דשחט עולה או שלמים הכי נמי לר"ע דליכא הפסד] אלא [הב"ע] דשחט חטאת [ברישא] דאין לו תקנה לזרוק שלא לשמן דחטאת מיפסל שלא לשמן לשום שלמי נדבה דחטאת אינו בא נדבה: דתנן אם גילח על אחת מהם יצא. כלומר ולכך אמר ת"ק דכי נזרק אחד מן הדמים אפילו חטאת דאיירי ביה ר"ע דאינו מיפר דמותר מיד לשתות יין שהרי מגלח על אחת מהן או חטאת או עולה או שלמים וליכא ניוול ולכך הוצרך לאיתויי ראייה לכך [דלא תימא] דוקא גלח על השלמים הוא דתנן במתניתין נזרק אחד מן הדמים דדוקא מן השלמים יצא דכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד וקאמר דבעל יצא על אחד משלשתן ובפרק איזהו מקומן (זבחים דף נה.) מפרש לה דמקיש חטאת עולה ושלמים: ה"ג אידי דזוהמא. בהם זוהמא ואינו מגופה מגני לבעל ולא ניחא ליה: מתני' האיש מדיר בנו בנזיר. שיאמר יהא בני נזיר ויתחילו מנין הימים מיד אפי' אין הבן יודע שאביו הדירו בנזיר א"נ דמדיר בנו בנזיר שיצוה לבנו שיאמר הריני נזיר: ואין האשה

מדרת בנה בנזיר. כדמפרש בגמרא: כיצד ל'ג: גילח או שגלחוהו. דאין לך מחאה גדולה מזאת ולא מיבעיא גילח או שגלחוהו אלא אפי' מיחה או שמיחו בדברים שאין רצונו שיעשה נזיר מתבטל הנזירות ובגמרא מפרש הטעמים ודוקא כשמיחו מיד כששמעו [אבל] אם לא מיחו ושוב לימים מיחו אין בכך כלום אחרי שהתחיל הנזירות ובתוספתא (פ"ג) קתני בהדי הני או שהביא ב' שערות והא דלא תני במתני' משום דשתי שערות מבטלות הנזירות אף אחר שהתחיל כבר למנות כמה ימים מנזיר אבל הני דהכא דגילח ומיחה היינו בתחילת שמיעת הנזירות ואפי' אם נאמר תגלחת ומחאה מבטלין [לאחר] שמיעה אפי' [הכי] ניחא דלא תנא דבפלוגתא לא קמיירי דבגמ' פליגי בה רבי ור' יוסי בר' יהודה א"נ דלא קתני אלא מידי דביד אדם לבטל הנזירות: היתה לו בהמה מופרשת. כדלעיל: גמ'. אשה לא. דקתני אין האשה מדרת בנה בנזיר: הלכה. למשה מסיני בנזיר: (שייך לדף כט) כדי לחנכו. ומדרבנן: בנו אין בתו לא. דכך הלכה היא בנו דשייך במצות לכשיגדל מוטל על האב לחנכו אבל בתו לא תימה הא דאמר בעלמא (יבמות דף קיד.) קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין עליו להפרישו והאמר [ריב"ח] אף לחנכו לעשות מצוה מוטל על האב וי"ל דחינוך לא שייך אלא להזהירו לעשות ולקיים מצוה אבל להזהיר מלעבור אין זה חינוך וההוא דפרק בתרא דיומא (דף פב.) היינו קיום מצוה וענינתם עוד אומר ר"י דחינוך לא שייך אלא באב אבל באיניש אחרינא לא שייך והכא אמרינן בתו לא והתם אמרינן אחד תינוק ואחד תינוקת מחנכין אותם להתענות ביה"כ וצריך לחלק בדבר: בנדרים. לא אשכחן דאינו מדיר בנו בנדרים כגון להביא קרבן או שקבל עליו לקיים מצות סוכה ולולב: קסבר כל חינוך דלא חשיב. כגון חינוך דנזירות בזיוני הוא דמגלח שערו ולא ניחא [ליה לבניה] הילכך יכול למחות ויש גורסין דלא חשיבא וה"פ כל חינוך הוא להחשיבו וזה בזיונא הוא לו מש"ה מגלח: ועביד הקפה. כלומר ושרי לעשות הקפה דהלכה הוא: הקפת כל הראש מדרבנן. דמן התורה מותר: והא מייתי חולין בעזרה. כשמלאו ימי נזירות טהרתו דמייתי חטאת דאינו בא בנדבה דמעולה ושלמים לא קשיא דבאים בנדבה:

(תוספות)

א

-

כט

דף

אמר ריש לקיש כדי לחנכו במצות אי הכי אפי' אשה נמי קסבר איש חייב לחנך בנו במצות ואין האשה חייבת לחנך את בנה בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי בנו אין בתו לא אלא לריש לקיש אפילו בתו קסבר בנו חייב לחנכו בתו אינו חייב לחנכה בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אהכי בנזירות אין בנדרים לא אלא לריש לקיש אפילו נדרים נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בנדרים דלית ליה ניוול אלא אפילו בנזירות דאית ליה ניוול אפילו הכי חייב לחנכו בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר היינו דקתני מיחה או שמיחוהו קרוביו אלא לרבי יוסי בר' חנינא אמר ריש לקיש כל כמיניהון קרובים דאמרין ליה לא תיגמריה מצות קסבר כל חינוך דלא חשיב לא ניחא ליה בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר משום הכי מגלח ועביד הקפה אלא לר' יוסי בר' חנינא אמר ר"ל כדי לחנכו במצות הא קעביד הקפה קסבר הקפת כל הראש מדרבנן וחינוך מדרבנן ואתי חינוך דרבנן דחיי הקפה דרבנן בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אהכי מגלח מייתי קרבן אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש כדי לחנכו במצות הא קא מייתי חולין לעזרה קסבר חולין בעזרה לאו דאורייתא בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אהכי כי מיטמא מייתי קרבן ציפרין ואכיל כהן מליקה אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש הא קאכיל נבילה קסבר כרבי יוסי בר' יהודה דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין בעזרה לאו דאורייתא וסבר רבי יוסי הכי והתניא ר' יוסי ברבי יהודה אומר מנין לחטאת העוף שהיא באה על הספק שאינה נאכלת תלמוד לומר [ויקרא טו-לג](#) והזב את זובו לזכר ולנקבה מקיש נקבה לזכר מה זכר מביא קרבן על הודאי אף נקבה מביאה קרבן על הודאי ומה זכר מביא על הספק אף נקבה

מביאה על הספק ומה זכר ממין שהוא מביא על הודאי מביא על הספק אף נקבה ממין שהיא מביאה על הודאי מביאה על הספק אי מה זכר מביא קרבן ונאכל אף נקבה מביאה קרבן ונאכל אמרת

רש"י וריש לקיש אמר. טעמא שהאיך מדיר את בנו בנזיר כדי לחנכו במלכות: ואי משום חינוך אפילו אשה. תהא מדרת את בנה בנזיר: בשלמא רבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמתו להכי בנו אין בתו לא. דהכי היא הלכה ואין משיבין כלל: אלא לריש לקיש אפילו בתו. נמי ליהוי נזירה: בנזיר אין. לשון נזירות אדם יכול להזירו כדחויא הלכה למשה מסיני ובלשון נדרים לא: לא מיבעיא בשאר נדרים. כגון להזירו להביא קרבן דלית ליה ניוול דמוחר לשחות ביין דיכול להזירו: אלא אפילו בנזירות כו. בכולה שמעתא גרסינן אלא לריש לקיש וספרים שכתוב בהן ר' יוסי בר' חנינא שבשתי היא: היינו דקחני מיחה או שמיחיהו קרוביו. דכי היכי דהלכה היא שהאיך מזיר את בנו הכי נמי הלכה שיכולין למחות: אלא לריש לקיש כל כמיניהו דקרובין דאמרי ליה לא תיגמריה מלכות: קסבר. ריש לקיש כל חינוך ללא חשיבי ליה כגון חינוך דנזירות דבזיונא הוא דקא מגלח ראשו לא ניהא ליה לבריה ומשום הכי יכולים למחות: אהכי. מותר לו לגלח ואע"ג דעביד הקפה וקעבר על לאו דלא תקיפו דהכי הוא הלכה למשה מסיני: אלא לריש לקיש. היכי עבר על הקפה דהוי מדאורייתא משום חינוך: קסבר הקפת כל הראש. לא מיתסר אלא מדרבנן ואתי חינוך כו': אהכי מגלח ומייתי קרבן. ולית ביה משום חולין בעזרה: אלא לריש לקיש. דאמר ללא הוי טעם אלא משום חינוך כיון דלא חל עליה נזירות מדאורייתא אישחכח דקא מייתי חולין לעזרה: כי קא מיטמא מייתי כפרים ואכיל כהן מליקה. ולית ביה לא משום חולין לעזרה ולא משום מליקה דהכי הלכה למשה מסיני: אלא לריש לקיש. כיון דמדאורייתא לא מיחייב בנזירות אשתכח דקמייתי חולין לעזרה וקא אכיל כהן נבילה: ה"ג סבר לה כר' יוסי ברבי יהודה דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה וחולין בעזרה לאו דאורייתא.. והילכך כיון דמדאורייתא לא בעי שחיטה לא חשיבא נבילה ולא מייתי חולין לעזרה דאיסור חולין בעזרה ליתיה לרבי יוסי אלא מדרבנן ולמאן דקא מתרץ ידע ליה הכי היכא אמר רבי יוסי הכי: מנין לחטאת העוף שבאה על הספק. כגון לדידה או דזיבה שאינה נאכלת: תלמוד לומר. והדוה בנדחה והזב את זובו: להקיש נקבה לזכר מה זכר מביא קרבן. בהמה על ודאי אכל כל בשוגג וה"ה לודאי זיבה אף נקבה מביאה קרבן על ודאי לידה חטאת העוף: מה זכר מביא. אשם תלוי על ספק אף נקבה מביאה קרבן על ספק לידה אכל עדיין לא שמענו אש ממין בהמה אש ממין העוף אלא ממנה שלמדנו שמביא זכר על הספק מאותו מין שמביא על הודאי שלעולם מביאין בהמה אף נקבה ממין העוף שמביאה על הודאי מביאה נמי על ספק לידה וזיבה: מה זכר מביא קרבן. על הספק ונאכל שהרי אשם תלוי נאכל אף נקבה שמביאה קרבן מן העוף על ספק יהא נאכל: (ה"ה)

תוספות קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. בין בהבאתן ובין דשרי לאוכלם וכן מותר להביא [הלחם והזרוע בשלה] מן האיל ולהניף בעזרה והאימורים של חטאת איכא למימר יעלם לשם עצים והדם יזרוק לשם שמים ועולה ושלימים יעשה לשם נדבה: משום הכי כי מיטמא מייתי קרבן ציפורין. דמשמע לי' מדיר בנו בנזיר דכל תורת נזיר עליו ואם מיטמא מביא ציפורי' אחד לעולה ואחד לחטאת ונאכל: אלא לרבי יוסי בר' חנינא קאכיל כהן נבילה. שהרי [מצותו] במליקה והא לא קשיא ליה קאכיל טרפה דמליקה מן העורף וה"ל נשברה חוט השדרה דאיכא למימר דסבר ליה כמ"ד מחזיר הסימנין אחורי העורף (חולין דף יט:): קסבר רבי יוסי בר' חנינא אין שחיטה לעוף מן התורה. ולא צריכא אלא נחירת סימנין להוציא הדם דרך הסימנים ומכי מולק והוציא הדם תו לא צריך: ה"ג וסבר רבי יוסי בר' חנינא הכי והתניא א"ר יוסי בר' חנינא וכו' ולא גריס ר"ח דרבי יוסי ברבי חנינא אמורא הוא ולא תנא וגרס (ר"ח) הכי סבר לה כרבי יוסי בר' יהודה דאמר אין שחיטה לעוף וחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא סבר כרבי יוסי ברבי יהודה דאמר לקמן ומיהו לא אשכחנא בעלמא דאית ליה הכי אלא מהא דאמר לקמן עד מתי מדיר בנו בנזיר עד שיגיע לעונת נדרים ואיכא חד לישנא בש"ס דמפרש [טעמיה] דסבר כדי לחנכו במצות וא"כ לדידי' זקוק לומר כל

מה שאמרנו לרבי יוסי ברבי חנינא דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ורבינו תם מפרש דאין לשבש הספרים דהא רבי יוסי בר' חנינא דשמעתין על כרחך תנא היה ואינו אותו שבש"ס שמוזכר באמורא שהרי אמר רשב"ל משום ר' יוסי בר' חנינא ור' יוסי בר' חנינא היה תלמיד דרבי יוחנן דאמר בפרק שלישי דסנהדרין (דף ל:): דרבי יוחנן סמכיה ואמר ליה אמור מה ששמעת ואיך אמר רשב"ל משמו אלא ודאי תרין הוו: וסבר רבי יוסי ברבי חנינא הכי והתניא מנין לחטאת [העוף] הבאה על הספק. כגון זב וזבה מספק ויולדת ואינה יודעת אם ולד הפילה אם רוח הפילה: לזכר ולנקבה ומקיש נקבה לזכר. שהרי שוין הם בהך דינא דזכר מביא קרבן על הודאי כגון חטאת בהמה אם אכל חלב והא הדין נקבה דזה דבר פשוט בלא היקש הילכך נקיש מה זכר מביא על הספק אשם תלוי אף נקבה מביאה על הספק וצ"ע דזה נמי דבר פשוט [דפרשה] באשם תלוי כתיב (כגון) גבי איש וגבי אשה דכל התורה כולה [ובע"א יש לפרש] בלשון זכר נאמרה ונראה לר"י דמייירי בזב שבא על הזבה מה הזכר מביא חטאת אף נקבה מביאה [חטאת] ומה הוא מביא נמי כשהוא ספק זב אף היא נמי מביאה חטאת עוף היכא שבא עליה כשהיא ספק זבה [והוא הדין דמצוי למימר מה זכר וכו'] אף נקבה מביאה על הספק ספק זבה מביאה על הספק כמו בסמוך ומה זכר ממין שהוא מביא קרבן על הודאי דהיינו בהמה לחטאת הוא מביא על הספק דמביא בהמה לאשם תלוי אף נקבה ממין שמביאה על הודאי דהיינו חטאת העוף תביא על הספק עוף לחטאת וה"ה דמצוי למימר כי היכי דמביא הוא אשם על [ספק] חלב [היא נמי] מייתי לספק זיבה חטאת העוף על הספק: אי מה זכר מביא קרבן ונאכל. על ספיקו דאשם תלוי נאכל אף נקבה כשמביאה על הספק יהיה נאכל: (תוספות)

ב

-

כט

דף

לא אם אמרת בזכר שכן איסור אחד תאמר בנקבה ששני איסורין מאי שני איסורין לאו איסור נבילה וחולין בעזרה מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא ודילמא מיחייב עליה משום דמיתחזי כתרין איסורין מדרבנן לימא כתנאי עד מתי מדיר את בנו בנזיר עד שיביא שתי שערות דברי רבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר עד שיגיע לעונת נדרים מאי לאו תנאי היא דרבי סבר הלכה היא בנזיר ואע"ג דהגיע לעונת נדרים מדיר ליה ואזיל עד דמייתי שתי שערות ור' יוסי ברבי יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים סבר כדי לחנכו במצות וכיון דנפיק מרשותיה תו לא מיחייב אמרי לא דכולי עלמא הלכה היא בנזיר והכא במופלא הסמוך לאיש קמיפלגי רבי סבר מופלא הסמוך לאיש דרבנן ואתיא דאורייתא דחיא דרבנן ור' יוסי בר' יהודה סבר מופלא הסמוך לאיש דאורייתא ואיבעית אימא דכולי עלמא כדי לחנכו במצות ומופלא הסמוך לאיש דרבנן היא רבי סבר אתי חינוך דרבנן ודחי מופלא הסמוך לאיש דרבנן ור' יוסי בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים קסבר לא אתי חינוך דרבנן ודחי מופלא הסמוך לאיש לימא הני תנאי כי הני תנאי דתניא מעשה ברבי חנינא שהדירו אביו בנזיר והביאו לפני רבן גמליאל והיה רבן גמליאל בודקו לידע אם הביא שתי שערות אם לא הביא רבי יוסי אומר לידע אם הגיע לעונת נדרים אם לאו אמר לו רבי אל תצטער לבודקני אם קטן אני אהיה בשביל אבא אם גדול אני אהיה בשביל עצמי עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו אמר מובטח אני בזה שמורה הלכה בישראל אמרו לא היו ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל בשלמא לרבי יוסי בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים היינו דקאמר אם קטן אני אהיה בשביל אבא אלא לרבי דאמר עד שיביא שתי שערות ואם גדול אני אהיה בשביל עצמי

אמרת לא אם אמרת בזכר. לכך הוא נאכל: פן. אין בו אלא איסור אחד דלילמא שומן הוא מאי לחלל הכהן דהשתא קמייתי חולין לעזרה: תאמר בנקבה. דלילמא רוח הפילה או דבר שלל נחתיבה עליה קרבן וקא

פגע בשני איסורין: מאי שני. דקאמר דקא משוי לה למליקה ואית בה איסור נבילה וחולין בעזרה אלמא דסבירא ליה לר' יוסי דשחיטת העוף מן התורה וחולין בעזרה מן התורה: ה"ג מתקיף לה רב אחא בר איקא דילמא. מאי שני איסורין בתרין איסורין מדרבנן דאיסור מליקה ואיסור חולין בעזרה ליתא אלא מדרבנן: עד שיביא שתי שערות. דהיינו עד בן שלש עשרה שנה למזן י"ב שנה ועד י"ג שנה אם אדם יודע לשם מי נדר ולשם מי הקדיש דבריו קיימין והכי חנן במסכת נדה בפרק יולא דופן (דף מה:); מאי לאו תנאי היא. ורבי דאמר עד שיביא שתי שערות קסבר להלכה היא בנזיר שהאיך מדיר את בנו בנזיר ומשום הכי מדיר ליה עד שיביא שתי שערות ואע"ג שהגיע לעונת נדרים: ורבי יוסי בר' יהודה. סבר דטעמא לא הוי אלא כדי לחנכו במלות והילכך כיון שהגיע לעונת נדרים ונפיק ליה מרשותיה תו לא מיחייב לחנכו במלות והיינו דקאמר עד שיגיע לעונת נדרים: מופלא הסמוך לאיש. קטן שיודע להפלות ולומר בזמן שהוא סמוך לאיש דהיינו בן י"ג לשם מי נדר לשם מי קידש: רבי סבר מופלא הסמוך לאיש מדרבנן הוא. דבדוקין את נדריו אם יודע למי נדר שמקיים את דבריו והילכך הלכה למשה מסיני היא בנזיר דהאב מדיר את בנו בנזיר אתי דאורייתא ודחי דרבנן: ור' יוסי ברבי יהודה סבר מופלא הסמוך לאיש מדאורייתא. נדרי מעליא הוו וכיון דמדאורייתא נפיק ליה מרשותיה דאב תו לא חיילי עלויה נדרי דאב איש הוי מבן י"ג שנה ולא בפחות שלא מלינו בכל התורה שיהא קרוי איש בפחות מבן י"ג אבל בן י"ג מלינו שקראו הכתוב איש כלכתיב (בראשית לד) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי איש חרבו וגמירי שמעון ולוי בההיא שעתא בני י"ג שנה הוו והרונה לחשוב ילא ויחשוב: ה"ג ואיבעית אימא דכולי עלמא כדי לחנכו במלות ומופלא הסמוך לאיש דרבנן ורבי דאמר עד שיביא שתי שערות דקסבר אתי חינוך כו': רבי יוסי אומר לידע וכו': בשלמא לר' יוסי. דאמר האיך אינו מדיר את בנו אלא עד שיגיע לעונת נדרים: היינו דקאמר אם קטן אני. שלא הגעתי לעונת נדרים אהא נזיר בשביל אבא ואם גדול אני שהגעתי לעונת נדרים אהא בשביל עצמי: אלא לרבי. הא אע"ג דהוי גדול שהגיע לעונת נדרים כרשותיה: דאבא קאי להזירו האמר עד שיביא שתי שערות ביד האב להזיר את בנו: (ה"ז)

תוספות אמרת לא. אמור מעצמך שלזה לא נקישם אם אמרת בזכר שבו [איסור] אחד דחולין בעזרה קאכיל תאמר בנקיבה שיש שני איסורין חולין בעזרה ואיסור נבלה לכך מביאה חטאת העוף ואינו נאכל אלמא אית ליה. דין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא: מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא דילמא תרין איסורין דרבנן. אבל דאורייתא לא הויין תרי איסורי דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא וצ"ע אם ההיקשא דרשה גמורה היכי קאמר לא אם אמרת בזכר שכן איסור אחד תאמר בנקבה שכן שני איסורין דרבנן הא אין משיבים בהיקש ויש לומר דודאי ההיקש דרשה גמורה לענין שיש תקנה לספק יולדת במה שמביאה חטאת העוף אבל מה שאמר התנא שאינו נאכל חומרא דרבנן הוא ומן התורה הוא נאכל דאין שחיטה לעוף וחולין בעזרה אין דאורייתא ורבנן החמירו למ"ד דאית ליה בעלמא חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא וקיימא לן בכל דוכתי דחטאת העוף בא על הספק ע"כ דרשה גמורה הוא שהרי מליקת העוף הוי כשחיטת חולין והכי מוכח כל הסוגיא כך לשון רש"י (בכריתות דף ז:): לימא כותנאי וכו' עד שיביא שתי שערות. דהיינו מיום י"ג שנה ויום אחד ואילך רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיגיע לעונת נדרים היינו שנת י"ג די"ב שנה נדריו נבדקין: ואע"ג שהגיע לעונת נדרים [מדיר] ליה. דמופלא סמוך לאיש דרבנן דמן התורה הוא קטן וברשות אביו הוא: כיון דנפק ליה מרשותיה. בעצמו מצי לידור בנזיר אם ירצה תו לא מיחייב וכ"ע מופלא סמוך לאיש מדרבנן: אתיא דאורייתא. נזירות דאביו ודחי יציאתו מרשות אביו דלא הוי אלא מדרבנן ואפילו סמוך לאיש כי בדקין ליה דיודע להפלות: ואיבעית אימא כ"ע כדי לחנכו ומופלא סמוך לאיש דרבנן. וקשה היכי מצי סבר לחנכו דבפרק שני דחולין (דף כח.). משמע דיש שחיטה לעוף מן התורה וא"כ היכי אכיל מליקה וצ"ל דלהך לישנא נימא דנייתי ולא יאכל כמו חטאת העוף שבה על הספק [בפ' כל שעה] [פסחים דף כח.]: לימא הני תנאי כי הני. דפליגי אם מדירו [עד] שתי שערות או עד שיגיע [לעונת נדרים ולימא] לאו דוקא דבזה ליכא שום דחוי וה"נ איכא בפרק כל שעה (שם דף לח.): והביאו לפני ר"ג לבדקו. פי' ר"ת באותו יום הביאו לפני רבן גמליאל למר כדאית ליה ולמר כדאית

ליה וקאמר ת"ק לידע אם הביא שתי שערות אם לא הביא והיה יתר מבן י"ג שנה ויום אחד: רבי יוסי אומר. ובתוספתא. גרסינן ר' יוסי ב"ר יהודה לידע אם הגיע לעונת נדרים שהיה יתר מי"ב שנה ויום אחד דנדריו נבדקין: אמר לו רבי אל תצטער. אל תטרח לבדקני שהריני נזיר ממה נפשך אם קטן אני אהא בשביל אבי אם גדול אני אהא בשביל עצמי והשתא ס"ד דה"ק אם קטן אני לגבי קבלת נדרים דהיינו לפני הגעתי לעונת נדרים ואם גדול אני לענין קבלת נדרים דהיינו כשהגיע לעונת נדרים ולכך קמייתי הש"ס בשלמא לר' יוסי ב"ר יהודה דאמר דאף מי שהגיע לעונת נדרים לא מצי אביו מדיר ליה היינו דקאמר אם קטן כו' ואם גדול אני אהא בשביל עצמי דמשמע שאין אביו יכול להדירו: (תוספות)

א

-

ל

דף

הא ברשותיה דאבוה קאים אלא דאמר אהא בשביל אבא אהא בשביל עצמי אי אייתי שתי שערות מעיקרא קאים בנזירות דיליה ולבסוף קאים בנזירות דאבוה ואי אייתי במצעי מאי הניחא לר' יוסי בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים אלא לרבי דאמר עד שיביא שתי שערות מאי איכא למימר אמרי לרבי ליכא תקנתא עד דיתיב דיליה ויתיב דאבוהי: **מתני'** האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה כיצד מי שהיה אביו נזיר והפריש מעות סתומים על נזירותו ומת ואמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא אמר ר' יוסי הרי אלו יפלו לנדבה אין זה מגלח על נזירות אביו איזהו שמגלח על נזירות אביו מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות סתומים לנזירותו ומת זה הוא שמגלח על נזירות אביו: **גמ'** מ"ט אמר ר' יוחנן הלכה היא בנזיר פשיטא מאי למימרא דבן יורש את אביו בת לא לא צריכא דלית ליה אלא בת מהו דתימא יורשין גמירין לה

רש"י חללא. חלביא דרבי כגון דאמר אהא בשביל אבא אהא בשביל עצמי: אי אייתי ב' שערות מעיקרא. כלומר הניחא דמתרלת מתני' כוותיה דרבי ללא מיחייב חללא בחדא נזירות חילו אייתי ב' שערות מקמי הזירו אבוה: קאים בנזירות דידיה. כדקאמר איהו חס חני גדול שהבאתי שתי שערות שאינו נתפס בשל אבא אהא בשביל עצמי ואי אייתי שתי שערות לבסוף דהדירו אביו קאי בנזירות דאבוה ולא חייב עליה נזירות דידיה כלל דהא לא. קביל עליה נזירות חללא חס אינו נתפס בשביל אביו וכיון דעדיין לא הביא ב' שערות חל עליה נזירות דאבוה ולא חייב עליה נזירות דידיה כלל: ואי אייתי באמצע. לא ידעינן אי בהיא שעתא דהדירו אביו אייתי ב' שערות אי לא מי ניחא והא כיון דאמר אהא בשביל אבא אהא בשביל עצמי חס אינו נתפס בשביל אביו ואפשר דקאים בשתיים עשרה והגיע לעונת נדרים ועדיין לא הביא ב' שערות וחל עליו נזירות שלו ונזירות של אביו כיצד אהא פוטרנו בנזירות אחת והא מיחייב למיקם בנזירות על שלו ועל של אביו: ה"ג הניחא לרבי יוסי ברבי יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים חללא לרבי דאמר עד שיביא ב' שערות מאי איכא למימר אמרי לרבי ליכא תקנתא עד דיתיב דיליה ויתיב דאבוה. כלומר לר' יוסי דאמר דאין האב מדירו חללא עד שמגיע לעונת נדרים ניחא ללא חייב עליה חללא נזירות אחת חללא לרבי דאמר עד שיביא ב' שערות כיון דאמר אהא בשביל אבא אהא בשביל עצמי ושניהם יכולין להזיר אמאי לא מיחייב בשתי נזירות אמרי לרבי לית ליה תקנתא עד דעביד דיליה דאבוה: [לישנא אחרינא] חללא לרבי דאמר כו' הא ברשותיה דאבוה קאים כל זמן שלא הביא שתי שערות וב' נזירות קביל עליויה דאפילו רבי מודה

לכשהגיע לעונת נדרים מלי מזיר עצמו ואפי' לא הביא שתי שערות וההדירו אבזה הוא דפליגי: ומשני אלא דאמר בלשון זה אהא בשביל אבא כו' כלומר אי אבא מלי להדירני אהא נזיר בנדר אבא ואם לאו אהא נזיר בשביל עצמי וכיון דאביו יכול להדירו חד נזירות קביל לחודיה: אי אייתי ב' שערות מעיקרא. קודם שהדירו אביו קאים בנזירות ליליה ולא בנזירות דאביו ליאלא מרשות אביו: ולכאפו. לאחר שבא לב' קאים בנזירות דאבזה דהא יא לאביו רשות בו וכיון דמלי אביו להדירו לא קביל עליה נזירות ליליה: ואי דאייתי במלעי. אחר שהדירו אביו קודם שבא לב' ולא ידעינן אי הני ב' שערות הוו ביה כשהדירו אביו אי לא הוו ביה עד השתא הא השתא על כרחיך ימנה ב' נזירות מספיקא דלימלא לא הוו ביה שתי שערות מעיקרא עד השתא ונמלא נזיר בשביל אביו וכשבא לפני ב' דאמר אהא בשביל עצמי ויהא נזיר נמי בשביל עצמו דהא הביא ב' שערות במילעי ואי מייתי במילעי מאי דודאי השתא אייתי ב' שערות ונמלא דנדר אביו נדר וכשבא לב' דאמר נמי אהא בשביל עצמי הו נזיר בנדר דידיה וימנה ב' נזירות: מתני' ה"ג במתניתין האיש מגלח על נזירות אביו כו' כיצד מי שהיה אביו נזיר והפריש מעות על נזירותו ומת ואמר הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות אבא אמר רבי יוסי הרי אלו יפלו לנדה ואינו מגלח על נזירות אביו מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש מעות סתומין לנזירותו ומת זה שמגלח כו': גמ' מ"ט. אין האשה מגלחת על נזירות אביה: הלכה היא בנזיר. שהבן מגלח ואין לנו ללמוד הימנו אלא מה שמסורת הוא בדינו בן ולא בת: פשיטא. שהבן מגלח ולא הבת ואין לבת במקום הבן כלום והלכה למה לוי: מהו דתימא יורשין גמירי לה. שמגלחין על נזירות האב ולא שנה בן לא שנה בת במקום שאין בן: (ה"י)

תוספות ואמאי הא ברשותיה דאב קאים. [ואפי'] הו גזול דקס"ד דגזול אני היינו גדול לענין דנדרו נדר דהיינו (לענין) משהגיע לעונת נדרים עד שיביא ב' שערות מצי מדיר ליה ותנא קמא אמר [לידע אם הביא] ב' שערות אלא דאמר אהא בשביל אבא אהא בשביל עצמי כלומר לא קאמר דאם קטן שאין נדרו נדר ואם גדול שנדרו נדר אלא אם קטן אני שרשות אבי עלי דהיינו עד הבאת שתי שערות והאי דקאמר אם גדול י"א דלא גרסינן ליה או שמא ר"ל ואם גדול שהביא שתי שערות וכרבי דאמר דמדיר בנו עד הבאת שתי שערות: ה"ג אי אייתי ב' שערות מעיקרא קאי (ברשותיה) בנזירות דידיה ואי בסוף קאי בנזירות דאבזה כי אייתי במיצעי מאי הניחא לרבי יוסי בר' יהודה דאמר לעונת נדרים אלא לרבי מאי ליכא תקנתא עד דיתיב דיליה ויתיב דאבזה. וכן הגיהו בפ' קדמונים וה"פ רבינו חננאל אי אייתי מעיקרא כלומר אם בדקוהו באותה שעה שבא לפני רבן גמליאל ביום שהדירו אביו ומצאו לו ב' שערות קאי בנדרים דידיה ונדרו בשביל עצמו ואי לבסוף כלומר עכשיו שלא נבדק באותו היום אם לא יביא שתי שערות עד לבסוף ל' יום דאישתכח דודאי אלו ל' יום היו בשביל נדר אביו אלא אייתי במיצעי כלומר נראו בו סימנים תוך ל' היאך יצא ידי נזירות באותן שלשים יום שהרי נזירות אביו מתבטל (עד) אחר הבאת סימנים ואיך יביא קרבנותיו לסוף שלשים יום שהדירו אביו וליכא למימר דדעתו היה שאפי' יביא סימנים שלא יפסיק נזירות אביו מכל מקום אינו ראוי להביא קרבן בשביל נזירות אביו לבד וגם בשביל עצמו כיון שלא פירש וא"ת ואמאי לא פריך הכי [למתניתין] דהיאך מדיר בנו בנזיר כי מייתי במיצעי מאי וי"ל דמתני' איכא לאוקמי בעודו בשנת י"ב דאף אם מביא הם שומא אבל אהא קא קשיא ליה דקאי ליה אחר שנת י"ג שנה מדקמייתי לת"ק למיבדקיה אם הביא אם לאו דקודם לכן שומא אינון אי נמי יש לפרש דמתני' ליכא למיפרך דודאי בדקינן במלאת ימי נזירותו ואי מספקינן אי אייתי סימנים במיצעי לא (נבדיקיה) אבל אהא קשיא ליה דקאמר דלא תצטער לבדקינן דבלא בדיקה תיקן הכל בתנאו דאם קטן אני כאילו [לא] היה שם בדיקה צורך ולכך פריך דהא ודאי אי אייתי במיצעי אינו מתוקן כלל: הניחא לר' יוסי בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים. והוא עומד בשנת י"ב ליכא למיחש דהו שומא וא"ת ניחוש שמא בא לעונת נדרים במיצעי וא"כ איך יצא בנזירות אביו לבד ל' יום ופר"ת דעונת נדרים אינה סותרת דנהי דהאב אינו יכול להדירו מכאן ואילך מכל מקום היכא דהדירו קודם לכן משום עונת נדרים לא פקע כיון דלא הו כ"א דרבנן אבל שערות דאיש דאורייתא פקע דאביו וא"כ ניחוש לשערות במיצעי י"ל דמיירי תחילת י"ג דאכתי אי הוה ליה במיצעי ה"ל שומא בעלמא ואף אם בא לכלל עונת נדרים באמצע נזירות אין להקפיד לפירוש רבינו תם דעונת נדרים אינה סותרת דנהי נמי דאין מדירו (אלא) כשהגיע לעונת נדרים אכתי קאי בקטנותו וכל כמה דלא הדר ביה הוה בנדר אביו וגם שמא לא יוכל למחות באמצע אלא לרבי דאמר עד שיביא שתי שערות והביאו לבדקו בשנת י"ד לידע אם

הביא במיצעי מאי: לרבי ליכא תקנתא עד דיתב דידיה. פירוש שצריך שימתין ר' חנינא (ל') יום אחר שהדירו אביו דאז ממה נפשך איכא [שלשים] או לפני הבאת סימנים או אחר הבאת סימנים ועלתה לו נזירות אביו: האיש מגלח על נזירות אביו ואין אשה מגלחת כיצד מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ר' יוסי אומר הרי אלו יפלו לנדבה ואיזהו שמגלח על נזירות אביו הרי שהיה אביו נזיר והיו לו מעות שתומין ומת ואמר הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות אבא זהו שמגלח על נזירות אביו ה"ג בפירוש קדמונים ובפירוש רבינו ברוך ובהרבה ספרים היא דהוא ואביו נזיר מגלח על מעות אביו ואם בחיי אביו אינו מגלח: מאי טעמא. אין אשה מגלחת על מעות אביה: פשיטא. בלא הלכה ידעינן דאין בת מגלחת ולמאי הוצרך מילתא דר' יוחנן וא"כ הא דקאמר הש"ס מ"ט מאי קושיא דהכא פשוט לן דבן ולא בת וצ"ל דר' יוחנן גופיה אמרה כי הך דבפ' אלו מציאות (ב"מ דף כא.) וכמה אמר ר' יצחק קב בארבע אמות: (וע"ע תוספות פסחים לג: ד"ה תתן וכו' ומה שנרשם שם): (תוספות)

דף - ל - ב

קא משמע לן הלכה איבעיא להו פליגי רבנן עליה דר' יוסי או לא פליגי ואם תימצי לומר פליגי ארישא או אסיפא ת"ש כיצד אמרו האיש מגלח על נזירות אביו מי שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ואמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא זהו שמגלח על מעות אביו אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת הרי אלו יפלו לנדבה דברי ר' יוסי ר' אליעזר ור' מאיר ורבי יהודה אמרו זה הוא שמגלח על מעות אביו בעי רבה יש לו שני בנים נזירים מהו הילכתא גמירין לה כל דקדים גלח גלח או דילמא ירושה גמירין לה ופלגא הוי בעי רבא בכור ופשוט מאי הילכתא גמירין לה והילכך לא בעי גלוחי לפום מאי דשקיל או דילמא ירושה היא וכי היכי דשקיל פי שנים הכי מגלח ואם תימצי לומר ירושה היא ולפום דשקיל מגלח ובחולין הוא דאית ליה פי שנים אבל בהקדש לא או דילמא כיון דקני ליה לגלוח לא שנא אביו נזיר עולם והוא נזיר סתם אביו נזיר סתם והוא נזיר עולם מאי כי גמירין הילכתא בסתם נזירות או דילמא לא שנא ואם תימצי לומר הכא אידי ואידי נזירות טהרה בעי רב אשי אביו נזיר טמא והוא נזיר טהור אביו נזיר טהור והוא נזיר טמא מאי תיקו:

רש"י קמ"ל הלכה. בן ולא בת: ואם תימצי לומר פליגי ארישא. הוא דפליגי רבנן דאמרי שאף מגלח על נזירות אביו ולא שני להו לרבנן בין רישא לסופא שכולן האיש מגלח על נזירות אביו: או אסיפא פליגי. דלרבנן סבירא להו איפכא דלמא מאי דשמיע להו מר' יוסי דאמר ברישא דאין זה מגלח על נזירות אביו סבירא להו לרבנן הוי מגלח ומאי דקא"ר יוסי בסופא דהוי מגלח סבירא להו לרבנן דאינו מגלח: ה"ג ת"ש כיצד אמרו האיש מגלח על נזירות אביו מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת זהו שמגלח על נזירות אביו אבל מי שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות לנזירותו. ומת ואמר הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא הרי אלו יפלו לנדבה דברי ר' יוסי רבי אליעזר ור' מאיר ור' יהודה אומרים זהו שמגלח על נזירות אביו. כלומר מדקאמרי רבי אליעזר ורבי יהודה בהאיך ברייתא זהו שמגלח כלמא דארישא ואסיפא פליגי והכי משמע זהו שאמרו (ע"מ) שמגלח על נזירות אביו אבל מי שהיה נזיר בחיי האב שכבר נתחייב בקרבן אחד בפני עצמו אין מגלח על נזירות אביו ושמע מינה דארישא וסיפא פליגי ש"מ: כל דקדים. נזירותה מגלח על נזירות אביו או דילמא ירושה גמירי לה וכל מאן דהוי בר ירושה גמירי לה דכי

בהו: ופלגא הוי כו'. וחולקין אותו בשוה זה יביא חליו וזה חליו ומייתו מבתיהן כדי להשלים קרבנותיהן עם מעות אביהן; בעי רבא. היו לו בנים נזירין בכור ופשוט לגלח על נזירות אביו היכי שקלי ביה: הילכתא גמירי לה. שמגלחין על נזירות אביהן ולא מחמת ירושה והילכך לא בעי לגלוחי לפום מאי דשקיל אלכא בפלגא או דילמא ירושה היא שמגלחין בנזירות אביהן וכי היכי דשקיל האי בכור פי שנים ככל הנכסים הכי בהאי נמי מגלח פי שנים: ובחולין הוא דאית ליה. לבכור פי שנים: אבל בהקדש. לאחר שנקרב הקרבן ומדקשין לאוכלו לא שקיל פי שנים אלכא חולקין ביניהם בשוה: או דילמא. כי היכי דקני ליה פי שנים לגלח בהן הכי נמי לענין חלוקה לאחר שהקריבו קרבנותיהן אע"ג דמוקדשין הן שקיל בהו פי שנים: כי גמירי הילכתא בסתם נזירות. היכא דתרוייהו קיימי בסתם נזירות אבל היכא דחד מנהון נזיר עולם לא או דילמא לא שנה: ואת"ל הכא. כיון דנזירות דאבא ונזירות דברא נזירות דטהרה הוא מגלח הדין על נזירות האב: בעי רב אשי היכא דאביו נזיר טמא והוא נזיר טהור. מהו להוסיף על מעות כפורין שהפריש אביו להביא בהן קרבנות וכן אם אביו טהור והוא טמא מהו להביא כפורים באותן מעות שהפריש אביו לנזירות טהרות תיקו: (כ"ז)

תוספות אם תימצי לומר פליגי. רבנן עליה דר' יוסי מדקתני במתני' ר' יוסי אומר משמע דפליגי רבנן עליה ואם תימצי לומר פליגי רבנן ארישא דקאמר ר' יוסי אם נדר בחיי אביו אינו מגלח ואמרי רבנן דמגלח בכל ענין [או] אסיפא דקאמר דנדר לאחר מיתה מגלח על [נזירות] אביו ואמרי רבנן אינו מגלח: תא שמע. דארישא פליגי דתניא כיצד אמרו האיש מגלח על מעות אביו מי שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ואמר הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות אביו אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת הרי אלו יפלו לנדבה דברי רבי יוסי ר"א ור' מאיר ור' יהודה אומרים זהו שמגלח על נזירות אביו וברוב ספרים היא משובשת: בעי רבה יש לו שני בנים נזירים. לרבי יוסי שנדרו אחר מיתת אביהן ולרבנן גם בחיי אביהן: הילכתא גמירי לה. [ולא] כדין חלוקה בשוה וכל דקדם גלח. וכל הקודם מהם זכה בהם: ופלגא הוי. פלגא זה נוטל החצי וזה נוטל החצי כמו בשאר ירושה: בעי [רבא] גריס ר"ת והראשון [רבה בכור] ופשוט נזירים מהו הלכתא גמירי לה ולא מן הדין והכא לא בעי גלוחי לפום מאי דשקיל דאע"פ דשני פשוטי פלגי מכל מקום אינו כשאר ירושה ה"נ לענין שיטול הבכור פי שנים [וה"נ] לא מצי להביא תגלחתו לפום מאי דשקיל כשאר נכסים או דילמא ירושה גמירי כי היכי [דנוטל] פי שנים ממעות שהפריש אביו לקרבנות נזירותו [כן מגלח] ואת"ל בחולין הוא דאית ליה פי שנים פי' ר"ת בחולין דאמר לשון חולין ולא לשון הקדש דאמר מעות אלו לנזירות [אבל] בהקדש לא אילו אמר הרי אלו לקרבנות נזירותו: או דילמא כיון [דקני] ליה לגלוחי לא שנה. ואפילו אמר לקרבנות נזירותו דמוכח לשון הקדש: אביו נזיר עולם והוא. נזיר סתם. או איפכא כי גמירי הלכתא בסתם נזיר ומצי למיבעי דאביו והוא נזיר עולם או שמא הא פשיטא דמגלח כיון ששמו האב והבן בחד גוונא לנזירות: ואת"ל הכא אידי ואידי בנזירות טהרה ומגלח שפיר על מעות אביו: בעי רב אשי אביו נזיר טמא והוא נזיר טהור. אביו נזיר טמא נטמא והפריש מעות לציפורים ואשם מהו שיוסיף בנו על אותם מעות להביא חטאת עולה ושלמים לנזירות טהרה אי נמי אביו נזיר טמא וחזר והתחיל ומנה נזירות טהרה הואיל ונטמא לא הוי דומיא דנזירות דבן דלא נטמא לא מגלח אביו נזיר טהור והפריש מעות והוא נזיר טמא מהו שיביא הבן צפורים [מן] המעות שהפריש אביו לנזירות טהרה: (תוספות)

פרק חמישי - בית שמאי

מתני' בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש

רש"י מתני' בית שמאי אומרים הקדש טעות: כיצד אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון. בשחרית יהא הקדש ויצא לבן הרי זה הקדש וכן כשיעלה דינר של כסף או חבית של שמן כולן הקדש הואיל ויכאזו בראשונה ואף על גב שלל נתקיימו דבריו שהוא סבור שיצא שחור ויעלה דינר של זהב וחבית של יין תחילה: (רש"י)

תוספות מתני' בית שמאי אומרים הקדש טעות הוא הקדש. כדמפרש ואזיל ומשום דבתר הכי איירי בנזירות בטעות נקט הני פלוגתייהו במכילתין וכן משום פלוגתא דבית שמאי ובית הלל דבסמוך גבי מי שנדר ונשאל לחכמים כו' אמרו להם בית הלל לבית שמאי אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות ותצא ותרעה בעדר כלומר אם כן [היאך] אומרים בהקדש טעות דפליגי עלן: (תוספות)

א

-

לא

דף

וב'ה אומרים אין הקדש כיצד אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי הוא הקדש ויצא לבן בית שמאי אומרים הקדש ובית הלל אומרים אינו הקדש דינר זהב שיעלה בידי ראשון הרי הוא הקדש ועלה של כסף בית שמאי אומרים הקדש ובית הלל אומרים אינו הקדש חבית של יין שתעלה בידי ראשונה הרי היא הקדש ועלתה של שמן בש"א הקדש ובה"א אינו הקדש: **גמ'** בית שמאי אומרים הקדש כו': מאי טעמייהו דבית שמאי דילפינן תחלת הקדש מסוף הקדש מה תמורה אפי' בטעות אף הקדש אפי' בטעות ובה"א הני מילי תמורה אבל אחותי הקדש בטעות לא מחתינן ולב"ש מה אילו אמר ה"ז תחת זה לחצי היום מי הוא תמורה מה היא שעתא אלא עד דמטי חצי היום הוא דהויא תמורה ה"נ לכי מיגליא מילתא אמר רב פפא לכך נאמר ראשון לכשיצא ראשון והא שור שחור קאמר מי לא עסקינן דלית ליה אלא האי לא צריכא דאית ליה תרין תלתא ובה"א א"כ שיצא בראשון מיבעי ליה א"ל רבא מברניש לרב אשי האי הקדש בטעות הוא הקדש בכוונה הוא משום דאטעייה לדיבוריה קמא וסברי ב"ש הקדש בטעות לא הוי הקדש והתנן מי שנדר בנזיר ונשאל לחכמים והתירו והיתה לו בהמה מופרשת תצא ותרעה בעדר אמרו ב"ה לב"ש אי אתם מודים שהקדש בטעות הוא ותצא ותרעה בעדר מכלל דסברי ב"ש הקדש בטעות הוי הקדש אלא ב"ה הוא דקא טעו סברי טעמייהו דב"ש משום דהקדש בטעות הוי הקדש ואמרי להון ב"ש לאו משום הקדש בטעות הוא אלא משום דאטעייה לדיבוריה קמא וסברי ב"ש הקדש בטעות לא הוי הקדש תא שמע היו מהלכין בדרך

רש"י ובית הלל אומרים. הואיל ולא נתקיימו דבריו אין הקדש קדוש ליסנא אחרינא יצא לבן בן"א אוחו שחור שיצא תחלה אחר הלבן הראשון הוי הקדש וכן דינר וכן חבית של יין: גמ' הכא נמי גבי הקדש לכי מיגליא מילתא. דיצא שחור תחלה להוי קדוש ולא השתא כי. נפק לבן ברישא דהא לא איגליא מילתא כדקאמר: לכך נאמר ראשון. דהכי קאמר שור שחור ראשון שיצא יהא הקדש למשמע דאית ליה שוורים שחורין הרבה ועלייהו סמכא דעתיה דהכי אמר שור שחור לכשיצא ראשון משאר שוורים שחורין יהא הקדש וכשיצא שחור אחר הלבן הרי יצא ראשון לשאר שוורים שחורין ואיגליא מילתא דעליה קאמר ולא אלבן: והא שור שחור קאמר. למשמע דשחור שיצא תחילה קודם ללבן דמי לא עסקינן דלית ליה אלא חד שחור ומש"ה קאמר דאם יצא תחלה יהא הקדש אצל אם הקדומו לבן לא יהא שחור הקדש: לא צריכא דאית ליה תרי

ותלת. שחורין ואיזה שיאל תחלה יהא הקדש ומש"ה לא חשיב כלום יליאתו של לבן; וב"ה אומרים א"כ. כדקאמרת ללא חשיב אללא איזה מן השחורים שיאל תחלה ליתני שור שחור שיאל בראשון תחלה לשחורין אללא כיון דהני שיאל ראשון משמע דבעי דליפוק שחור ראשון לכולהו ואפי' בריש לבן וכיון דנפיק לבן תחלה לא כלום הוי: א"ל אין ודאי הקדש בכונה הוא. דודאי להקדש שחור איכוין ולהכי קרי ליה הקדש טעות משום דאטעייה לדיבוריה קמא דהכי הוה ליה למימר שחור שיאל מביתי ראשון דהוה משמע שיאל תחלה לשאר שורים אבל כיון דאמר שור שחור משמע ללא סמכא דעתיה אשחור דלבן נמי בכלל שור הוא להכי קרי ליה הקדש טעות שהטעה דיבורו שאמר שור ל"א למאי דפרישית במתני' דבש"א ללבן הוי הקדש ילפינן ליה תחלת הקדש כדמחית איניש מידי בקדושה מסוף הקדש דהיינו תמורה שהיא באה מכח הקדש אחר מה תמורה אפי' בטעות כדאמרינן במסכת תמורה בפרק יב בקרבנות (ד' יז.) והיה הוא ותמורתו יהיה קודש יהיה לרבות שוגג כמזיד שאם סבור לומר זו תמורת עולה ואמר זו תמורת שלמים או תמורת שלמים ואמר זו תמורת עולה הרי זו תמורה אף הקדש אפי' בטעות שאם סבור להקדיש שחור והקדיש לבן או לבן והקדיש אדום הרי לבן ואדום מוקדשים וב"ה אומרים הני מילי תמורה משום דאתיא מכח הקדש אבל אחותי מידי בהקדש דמעיקרא הוי חולין בטעות לא מחתינן ליה בהקדש ולב"ש אמאי הוי שור לבן שיאל עכשיו הקדש ומדאמרו שור שחור שיאל ראשון ליהוי הקדש לכשיאל ראשון לשאר שורים שחורים שיאלו אחריו מן הרפת מידי דהוה אתמורה אילו לגבי תמורה אמר הרי זה תחת זה תמורה לחצי היום מי הוי תמורה מההיא שעתא דקאי בה אללא ללא הוי תמורה עד דמטי פלגא [דיומא] דאמר הכא נמי ללא איגליא מילתא עד דנפיק שחור מקמי הנך שחורים דקיימי ברפת ולא ליהוי קדוש לבן כלל: אמר רב פפא לכך נאמר ראשון. דכל מאן דיאל ראשון בין שחור בין לבן ליהוי קדוש: ה"ג והא שור שחור קאמר דמי לא עסקינן דאית ביה תרין או תלת לא רכיכא דלית ליה אללא האי והא שור שחור קאמר ומדקאמר שור שחור ש"מ דלא ניחא ליה לקדושי אללא שחור והאי דקאמר ראשון משום דהוה ליה תרי תלתא שחורין וקאמר דהוה שחור דנפק קמא מבינייהו ליהוי קדוש ולא אחר: לא רכיכא דלית ליה שחור אללא חד. והלכך האי דאמר ראשון משום דניחא ליה דכל מאן דנפיק ברישא או שחור או לבן להוי קדוש. וב"ה סברי א"כ דניחא ליה דקדיש נמי לבן לימא שיאל בראשון אללא מדאמר ראשון ש"מ דאי נפיק [שחור] ראשון ניחא ליה לקדושי אבל בלבן לא ניחא ליה והוה ליה טעות הקדש וכל טעות בהקדש אינו הקדש: א"ל רב אחא מצרניש לרב אשי האי הקדש בטעות הוא הקדש בכונה הוא. דכיון דאמרת דלכך אמר ראשון דדעתיה להקדיש כל מי שיאל ראשון תחלה בין לבן בין שחור הוה הקדש בכונה ואמאי קרי ליה הקדש בטעות: הכי נמי דהקדש בכונה הוא. אללא להכי קרי ליה הקדש טעות משום דאמר שחור דיאל ברישא דאטעייה להוה דיבורא קמא דמיחזי כמאן דלא ניחא ליה לקדושי אללא שחור: וסברי ב"ש הקדש בטעות לא הוי הקדש. דמדקא מוקמת לה בגון דאית ליה כוונה אללא דאית להו לב"ש דהקדש טעות לא הוי הקדש והא תנן בהאי פירקא לקמן מי שנדר בנזיר ונשאל לחכמים לפי שנדר והתירו לו אם יתה לו בהמה מופרשת תלא ותרעה בעדר עם שאר בהמות חולין לפי שאין בה קדושה כלל: אמרו להם ב"ה לב"ש. עכשיו חזרתם להורות דכדברינו דהקדש טעות אינו הקדש כגון זו שבשעה שהפרישה היה סבור שהוא נזיר וטעה ואתם אומרים שאינו הקדש ותלא ותרעה בעדר ומדקאמרי להו ב"ה הכי ש"מ דשמיע להו מינייהו דב"ש דאינהו אמרי דהקדש טעות הוי הקדש: לא לעולם ב"ש סברי דהקדש טעות אינו הקדש והכא ב"ה הוא דטעו. דאינהו סברי דאמרי גבי שור שחור דהוי הקדש משום דהקדש טעות הוי הקדש וקאמרי להו ב"ש לאו להכי אמרי דהוי הקדש דלדידן ס"ל דהקדש בטעות לא הוי הקדש אללא הכא בכונה דאטעייה לדיבוריה קמא דלעיל: (ה"ה)

תוספות כיצד אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי הוא הקדש ויצא לבן בש"א הקדש. אית דמפרשי בגמרא מילתא דב"ש דקאמרי הקדש אלבן קאי משמע הקדש טעות הוא הקדש דיש לומר דדעתו הוא להקדיש [מה] שיצא מביתו ראשון ומה שאמר שחור לפי שטעה והיה סבור שהשחור יצא ראשון הלכך טעותו לא ימנע את ההקדש מלחול על השור שיצא מביתו ראשון ואפילו על הלבן חל ההקדש ואית דמפרשי דשור שחור שיצא אחר הלבן קדוש ואע"ג דלא נפק ראשון מן הבית ומיירי שיצא ראשון מן הבית לשאר שוורים שחורים ובגמרא אפרש וכן דינר וחבית יש לפרשו בשני פנים וכי היכי דמפרשי רישא יש לפרש הנך בכי ה"ג ובגמרא מפרש למה לן הנך בבי דינר זהב וחבית של שמן: [התוספות השייכים כאן עומדים בדף ל"ג ע"א מד"ה מאי טעמא]: מי שנדר בנזיר ונשאל לחכם מונה משעה שנדר. פירוש מי שנדר בנזיר ועבר ושתה יין בנזירותו ונשאל לחכמים להתיר לו נדרו אפילו לב"ש דאמרי אין שאלה בהקדש אין שאלה בנזירות כדאמר בפרק הריני נזיר מן הגרוגרות (לעיל ט.). אפילו הכי לב"ש צריך שיקבל הנזירות בלשון טוב וחשוב שראוי לקבל בו נזירות אבל יש לשונות הרבה או כינויין דלא הוא קבלה ואפילו ב"ש מודים שאם קבל בלשון גרוע דלא הוא נדר והשתא נשאל לחכם אם הלשון שקבל עליו הוא לשון נזירות או [לשון] קבלה או לא ואסרו חכמים לומר שלשון קבלה. והוא עבר תחלה על נזירתו ששתה ביין מונה משעה שנדר וכל הימים שעבר בהם עולין לו לימי נזירותו ולא קנסינן ליה לחזור ולמנות כימים שמנה בעוד שהיה עובר על נזירותו וע"כ מיירי בשעבר דאל"כ פשיטא הוא דמונה משעה שנדר פשטיה דמתני' משמע דקתני מונה [משעה] שנדר על הימים שעבר בהן עלו לימי נזירותו ומשום סיפא דקתני והתירו תני רישא ואסרו אע"פ שהם לא אסרו כלום אלא שאמרו לו שבלשון טוב קיבל עליו נזירות. (תוספות)

ב

-

לא

דף

ואחד בא כנגדן ואמר אחד הריני נזיר שזה פלוני ואחד אמר הריני נזיר שאין זה פלוני הריני נזיר ואחד מכם נזיר שאין אחד מכם נזיר ששניכם נזירים שכולכם נזירים בש"א כולם נזירים והא הכא הקדש בטעות הוא וקתני כולם נזירים אמרי סברי ב"ש הקדש בטעות הוא הקדש הכא לא אביי אמר לא קס"ד דקאים בצפרא אלא הכא במאי עסקינן דקאים בטיהרא ואמר שור שחור שיצא מביתי ראשון ליהוי הקדש ואמרו ליה לבן נפק ואמר להון אי הוה ידענא דלבן נפק לא אמרי שחור ומי מצית אמרת דקאים בטיהרא עסיק והקתני דינר של זהב שיעלה תני שעלה חבית של יין שתעלה תני שעלתה אמר רב חסדא אוכמא בחיורא לקיא חיורא באוכמא לקיא תנן שחור שיצא מביתי ראשון הקדש קס"ד כי מקדיש בעין רעה מקדיש ואמרי ב"ש הוי הקדש ואלא מאי בעין יפה מקדיש דינר של זהב שיעלה בידי ראשון ועלה כסף בש"א הקדש ואלא מאי בעין רעה מקדיש חבית של יין שתעלה בידי ראשון ועלה של שמן בש"א הקדש והא שמן עדיף מיינן אי משום הא לא קשיא בגלילא שנו דחמרא עדיף ממשחא רישא קשיא לרב חסדא אמר לך רב חסדא כי אמרי בתורא דקרמנאי ואמר רב חסדא אוכמא למשכיה סומקא לבשריה חיורא לרדיא והאמר רב חסדא אוכמא בחיורא לקיא כי אמרי בתורא דקרמנאי: **מתני'** מי שנדר בנזיר ונשאל לחכם ואסרו מונה משעה שנדר נשאל לחכם והתירו היתה לו בהמה מופרשת תצא ותרעה בעדר אמרו ב"ה לב"ש אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות שתצא ותרעה בעדר אמר להן ב"ש אי אתם מודים במי שטעה וקרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שהוא מקודש אמרו להם ב"ה לא השבט קידשו ומה אילו טעה והניח את השבט על שמיני ועל שנים עשר שמא עשה כלום אלא כתוב שקידש העשירי הוא קידש התשיעי

ואחד בא כנגדן. ופתח אחד מהללו השנים ואמר הריני נזיר פלוני כלומר הריני נזיר אם זה פלוני דולאי אינו איש פלוני ואחד אומר הריני נזיר אם אין זה פלוני ובא (אותו) אחד ואמר הריני נזיר אם אחד מכס נזיר ובא הרביעי ואמר הריני נזיר אם אין אחד מכס נזיר דולאי יש בכס אחד שהוא נזיר ובא חמישי לאותן שנים הראשונים ואמר הריני נזיר אם שניכם נזירים דולאי אינכם נזירים ובא ששי ואמר לכולן הריני נזיר אם כולכם נזירים: ב"ש"א כולם נזירים. הואיל ואין לך אחד מהן שלא אמר הריני נזיר ואע"פ שכולן טועין שהיו סבורין שאינו כמו שהן אומרים וקאמרי ב"ש"א לכולן נזירין: והא הכא דהקדש בטעות כו'. מהכא איכא למשמע מינה דבית שמאי סברי דהקדש בטעות הוא הקדש אבל מההיא דשור שחור ליכא למשמע מינה דההיא מייירי בהקדש בכוונה וכדפרישית: אבוי אמר. ומאי דקשיא לך לב"ש"א מה אילו אמר הרי זה המורה זה לחאי היום מי הוא תמורה כו' הכא נמי לכו מוגלי מילתא בפלגא דיומא דנפיק שחור ליהוי איהו קדוש ולא לבן לא תקשה לך ולא מידי ללא ס"ד דקאים בצפרא וכדמפרש לה רב פפא לעיל: אלכא הכא במאי עסקינן דקאים בטיהרא. בזהרים ואמר שור שחור שיאלא מביתי ראשון היום ליהוי קדוש: ואמרי ליה ההוא דנפק לבן הוה ולא שחור אמר להו אי הוה ידענא דלבן נפק לא אמרי שחור. אלכא לבן והוי טועה בהקדש ומשום הכי הוי הקדישו הקדש והוי לבן הקדש וב"ה סברי אינו הקדש לטעות אינו הקדש ואם נפש אדם לומר לוקמא אבויי כגון דקאים בצפרא ואמר שור שחור שיאלא ראשון יהא הקדש ויאלא לבן וכמתנית' ואתרמי דלבן נפק ואמר להו אי הוה ידענא דלבן עתיד למיפק לא אמרי שחור אלכא לבן הא לא קשיא דעל העתיד לבא אין אדם נותן דעתו להקדישו: תני שעלה. ואח"כ נזכר לדבר שהיה של כסף או חבית של שמן: אמר רב חסדא אוכמא בחיורא לקיא. שור שחור בין הלכנים כחוש הוא דשור לבן עדיף טפי: חיורא באוכמא לקי. כלומר ואע"ג דשור לבן מעלי אפילו הכי כי איכא כתמים חיורין במשכא דתורא אוכמא לקותא היא: תנן שור שחור שיאלא מביתי ראשון. ה"ג כי מקדיש בעין רעה מקדיש וקאמרי ב"ש"א דלבן הוי הקדש ש"מ דלבן הוה גרוע טפי ואם איתא לרב חסדא דלבן עדיף טפי אמאי הוי הקדש והא מאן דמקדיש בעין רעה מקדיש ושור שחור הוא שהקדיש ולא לבן אלכא ש"מ דליתא לרב חסדא: ואלכא מאי. קאמרת לרב חסדא דמקדיש בעין יפה מקדיש ומשום הכי קאמרי בית שמאי דלבן עדיף טפי הוי הקדש: ואלכא הא דקתני דינר של זהב כו'. ועלה של כסף בית שמאי אומרים של כסף הקדש ואמאי הא מאן דמקדיש בעין יפה מקדיש: ואלכא מאי בעין רעה מקדיש. אי הכי חבית של שמן אמאי הוי הקדש לבית שמאי הואיל דהוא יפה מחבית של יין: הא לא קשיא דבגלילא שנו דחמרא עדיף טפי ממשחא. דלדידהו נפיש משחא כדגרסינן בהמוכר את הספינה (ב"ב דף ר"א). וניחא להו טפי בחמרא ואין שותין אלכא יין ואמטו להכי קאמרי בית שמאי דשל שמן גרוע משל יין משום הכי הויא הקדש ומיתוקמא לכולהו מתני' דבעין רעה מקדיש וקשיא רישא לרב חסדא: כי קאמרי. חיורא מעלי טפי בתורא דקרמנאי של חרישה חיורא מעלי טפי אבל לבישרא אוכמא עדיף טפי מחיורא ומשום הכי אמרי ב"ש"א גבי הקדש דלבן הוי הקדש דגריע טפי: אוכמא למשכא. מעלי טפי וסומקא לבישרא מעלי וחיורא מעלי לרדיא לחרישה: והאמר רב חסדא אוכמא בחיורא. לקיא. דמשמע בין למשכא בין לרדיא הוי אוכמא גרוע: כי קאמר. רב חסדא לאוכמא לקיא לרדיא אבל למשכא הוי עדיף: מתני' מי שנדר בניזיר. ונזכר שטעה בניזירותו והתחיל להתחרט בו והלך ועבר על נזירותו ושתה יין ונטמא למתים ואח"כ הלך ונשאל לחכמים להתיר נזירותו: ואסרו. שהכירו שנדר גמור הוא: מונה נזירותו משעה שנדר. כלומר אותן ימים שזלזל בניזירותו עולה למניין שלשים עם אותן שנשתיירו לו משאסרו ואין צריך למנות איסור במנין הימים שיזלזל בניזירותו אלכא עולין לו להשלמת הנזירות: מי שנזר. ושמר עצמו בכל דקדוקי נזירות ואח"כ נשאל לחכמים והתירו לו מפני שטעה בניזירות אם היתה לו בהמה מופרשת תלך ותרעה בעדר

כו': אמרו להם בית שמאי אי אתם מודים במי שטעה וקרע לתשיעי עשירי כו' אמרו להם בית הלל לא השבט קידשו. כלומר לא לכך מקודש תשיעי (כ"ט)

תוספות נשאל לחכם והתירו. כלומר שאמר לו שאותה קבלה לאו כלום היא שלא נדר בלשון טוב לקבל נזירות ונמצא שלא חל עליו נזירות אפילו רגע אחד היתה לו בהמה מופרשת שהפריש לנזירותו קודם שנשאל לחכמים תצא ותרעה בעדר עם בהמותיו שהן חולין גמורין דכיון דנזירות לא חל עליה אין כאן הקדש טעות כלל ואפי' ב"ש מודו דדוקא כשאמר שור שחור שיצא ראשון יהא הקדש ויצא לבן התם הלבן הקדש למ"ד בגמרא משום שאין חושש ורוצה שיחול הקדש גם על הלבן ומה שהזכיר שחור טעה שהיה סבור שהשחור יצא ראשון אבל הכא שנזירות לא חל עליו מעיקרא כלל והבהמה לא הופרשה אלא לצורך הנזירות וכאן הנזירות ליתא הקדש נמי ליתא וגרע זה מהקדש טעות ולכך אפי' ב"ש מודו ותצא ותרעה בעדר כיון דנעקר הנדר לגמרי כדאמר לקרבנות נזירותו נזיר נזירותו לא אמר כלום והוי כאדם שאינו מחוייב והיה סבור שהוא מחוייב חטאת ואמר בהמה זו לחטאת כו' לא אמר כלום אפי' לב"ש: אמרו להם [ב"ה] לב"ש אי אתם מודים בזה שהרי הקדש טעות הוא ותצא ותרעה בעדר. אלמא דהקדש בטעות לא הוי הקדש וכי היכי דאתם מודים הכא אודו לן נמי בשור שחור דפלגיתו עלן ואמריתו דהוי הקדש וב"ש היו יכולין להשיב דהכא גרע מהקדש טעות כדפרישית ולא חשו להשיבם אמיתות החילוק והשיבו לפי דבריהם שהם מדמים פלוגתייהו והשיבו להם ממעשר בהמה דחל בטעות והוי הקדש וק"ק מאי שנא מאשה שהפר לה בעלה דאמר לעיל פרק מי שאמר (דף כד.) אם שלה היתה בהמה חטאת תמות והכא יוצאה בעדר י"ל דבעל מיגז גיזו ואי נמי דמעקר קא עקר מ"מ הא אוקמה (לעיל דף כב.) כרבי אלעזר הקפר אבל לרבנן נפקי לחולין ואפילו לרבי אלעזר נראה דלא דמי דהתם הנדר חל רגע א' (מיפר) [בלא] חרטה . וטעות אבל הכא לא חל הנדר אפילו שעה אחת כדפרישית: אמרו ב"ש לבית הלל אי אתם מודים במי שקרא לעשירי תשיעי ולתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי ששלשתן מקודשים. דחל בטעות (תוספות)

א

-

לב

דף

ואת אחד עשר: **גמ'** מני מתני' לא ר' יוסי ולא רבנן דתניא מי שנדר ועבר על נזירותו אין נזקקין לו אלא א"כ מונה בהן איסור כימים שנהג בהם היתר ר' יוסי אומר דיו שלשים יום אי רבנן קשיא נזירות מועטת אי ר' יוסי קשיא נזירות מרובה איבעית תימא ר' יוסי ואיבעית תימא רבנן איבעית תימא ר' יוסי כאן בנזירות מרובה כאן בנזירות מועטת ואיבעית תימא רבנן לא תימא משעה שנזר אלא אימא כמשעה שנזר: נשאל לחכמים והתירוהו וכו': א"ר ירמיה מדב"ש נשמע לדבית הלל לאו אמרי ב"ש הקדש בטעות הוי הקדש כיון דאיגלאי מילתא דלאו שפיר נזר תצא ותרעה בעדר לב"ה נמי אע"ג דאמרי תמורה בטעות הויא תמורה ה"מ היכא דאיתיה לעיקר הקדש אבל היכא דמיתעקר עיקר הקדש איתעקר נמי תמורה: אמר מר אי אתם מודים שאילו קרא לתשיעי עשירי כו': איתמר מעשר רב נחמן אמר טעותו ולא כוונתו רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי טעותו וכ"ש כוונתו אמר ליה רבא לרב נחמן לדידך דאמרת טעותו ולא כוונתו דקאמרי בית שמאי לבית הלל אי אתם מודים שאילו קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי ששלשתן מקודשין ואישתיקו בית הלל לימרו להון מה למעשר שכן אינו קדוש בכוונה אמר רב שימי בר אשי היינו טעמא דלא אמרי להון דק"ו הוא מה מעשר שאינו קדוש בכוונה קדוש בטעות הקדש שקדוש בכוונה לא כל שכן ולא היא דהקדש בדעתא דמריה תלי: **מתני'** מי שנדר בנזיר והלך להביא את בהמתו ומצאה שנגנבה אם עד שלא נגנבה בהמתו נזר הרי זה נזיר

ואחד עשר שיהא מתקדש בשבט שעבר עליהן בטעות וקורא לו עשירי ותדע שאינו מתקדש בצביל השבט מה אילו טעה והניח השבט על השמיני ועל שנים עשר וסקרו בסיקרא מי יס בהקדשו כלום אלא מה טעם מקודשין תשיעי ואחד עשר שאותו כתוב שקידש את העשירי קידש את התשיעי ואחד עשר. אבל לא שמיני ושנים עשר להכי אמרינן בפ' בתרא דמס' בכורות (דף ס: ת"ר מנין שאם קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי ששלשון מקודשים ת"ל וכל מעשר בקר ולאן וגו' העשירי יהיה קודש עשירי לרבות את כולן יכול שאני מרבה אף ח' ושנים עשר אמרת מה עשרה בסמוך לו אף כל בסמוך לו ילאו ח' וי"ג: גמ' אח"כ נוהג בהן איסור כימים שנהג בהן היתר. שאם קיבל נזירתו סתם ועשה מהן בטהרה עשרה ימים ונטמא למתים וסתה יין עשרה ימים אחרים ואח"כ נשאל לחכם אין אומרים שאותן ימי איסור עולין לו מן המנין אלא עושה עוד כ' ימים בטהרה וכן נמי בנזירות מרובה: רבי יוסי אומר דיו שלשים יום: מני מתניתין אי רבנן קשיא נזירות מועטת. דאילו במתני' תנן שימי איסור עולין לו מן המנין והכא תנינא ללא והאי דקאמר נזירות מועטת לאו דוקא דה"ה נמי לנזירות מרובה אלא איידי דלא מצי למיפרך מדרבי יוסי אלא מנזירות מרובה נקיט נמי לגבי רבנן נזירות מועטת: אי רבי יוסי קשיא נזירות מרובה. דאילו במתני' תנן דאפי' קיבל עליו נזירות מרובה של מאה יום ועשה מהן . (ועשרה) בטהרה (ועשרה) באיסור ואח"כ נשאל כריך להשלים לה עד מאה ואילו ר' יוסי אומר הכא דדיו ל' יום: איבעית תימא רבי יוסי. מתניתין בנזירות מרובה וברייתא בנזירות מועטת והכי קא"ל ר' יוסי לת"ק את אמרת דמונה בהן איסור כימים שנהג בהן היתר וימי איסור אין עולין לו מן המנין אומר אני דיו שלשים יום דימי איסור עולין לו מן המנין ואינו כריך למנות אלא משעה שנזר דאית ליה כהנא דמתני': ואיבעית תימא כרבנן. ותרגם מתניתין כעין ברייתא ואימא הכי מאי. משעה שנזר דקתני כמשעה שנזר יעשה בטהרה דימי איסור אין עולין לו מן המנין. [ולישנא אחרת] והכי תניא בתוספתא ר' יוסי אומר בד"א דינהוג איסור כימים שנהג בהן היתר בנזירות מועטת מיירי אבל בנזירות מרובה אם נזר מאה יום וזלזל נ' יום דיו שינהוג איסור שלשים וקיי"ל דכל בד"א אינו אלא לפרש כלומר דת"ק נמי דהיינו רבנן בנזירות מועטת קמייירי דינהוג איסור ומשום הכי קשיא להו נזירות מועטת דמתני' מיירי בין בנזירות מרובה בין בנזירות מועטת וקתני משעה שנזר ואי רבי יוסי כו' כדמפרש: א"ר ירמיה מדבית שמאי נשמע לבית הלל. דכי היכי דאמרי בית שמאי דהקדש בטעות הוא הקדש ה"נ אמרי בית הלל דתמורה בטעות הוא תמורה דאף על גב דאמרי בית שמאי דהקדש בטעות הוא הקדש קאמרי נמי דהיכא דאיגלחי מילתא דלאו שפיר נדר ונשאל על נזירותו והוה ההיא בהמה שהפריש על אותה נזירות האל ותרעה בעדר הואיל דמיתעקר עיקר נזירותו: הני מילי. דסבר לומר תמורת עולה ואמר תמורת שלמים אבל אם הפריש בהמה לכורך תמורת עולה וחזר ואמר הרי זו תמורת שלמים כיון דהפרישה ושז טעה אגלחי מילתא דלאו שפיר המיר ולא הוא תמורה: אמר מר אי אתם מודים כו'. מתני' היא אבל לשון ירושלמי כך הוא: טעותו ולא כוונתו. כשטעה וקרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי הוא הקדש אבל אם נתכוין לכך לא הוא הקדש (אבל מעשר דבחושבנא תליא מילתא בין בטעות בין בכוונה הוא קדוש): ואישתיקו בית הלל. ללא מהדרי להו מגופיה דמילתא דלימרו להו מה למעשר לכך הקדישו בטעות דהוי הקדש: שכן אינו קדוש בכוונה. שאם נתכוין על שלשתן להחליף ולקרותן בכך אינו הקדש תאמר בהקדש שיהא טעות הקדש שכן עיקר מעשה שלו אינו אלא בכוונה הואיל וכל מעשה שלו אינו אלא בכוונה לכך אין טעותו הקדש אלא מדלח קמהדרי להו הכי ש"מ דאית להו לב"ה דטעותו וכ"ש כוונתו וקשיא לרב נחמן: אמר רב שימי. לעולם טעותו ולא כוונתו והאי דלא אמרו להו הכי דא"כ יפה כח לב"ש דקאמרי להו מה מעשר שאינו קדוש בכוונה קדוש בטעות הקדש כו' לא כ"ש: ולא היא. דהאי ק"ו לא מצי למיהדר להו ב"ש: דהקדש בדעתיה דמריה תלי. שאינו קדוש אלא בכוונה לדעת בעלים ולא בטעות בעלים

אבל מעשר בחושבנא תלי קדוש אפי' בטעות ולעולם אימא לך מדלח מהדרי להו ב"ה לב"ץ מה למעשר
שכן אינו בכזונה דלית להו לב"ה דטעותו וכ"ץ כוונתו וקשיא לרב נחמן: מתני' והלך להביא את בהמתו.
שפריש לנזירותו ומלאה שנגנבה: אם עד שלא נגנבה בהמה נזר. אע"פ שעכשיו נגנבה וכל לפני חכם
לפתוח לו ולומר אילו היית יודע שהגנב בהמתך מי היית נוזר ואמר לאו ה"ז נזיר שאין פותחין לאדם בנוכל:
(כ"ז"י)

תוספות ומינה נילף דהקדש בטעות חל והא דשלשתן מקודשין היינו טעמא כדרש'י בפ' בתרא דבכורות (דף
ס:) מוכל מעשר בקר וצאן כל שהוא עשירי או שקרא שם עשירי אבל שמיני או י"ב לא דאין המעשר מקדש
אלא הסמוך לו ומיהו אין זה טעם העיקר של ב"ש שהרי דחויא ראייה זו אלא טעמא דב"ש כדמפרש בגמרא
דיש לומר דילפינן מתמורה: אמרו להן לא השבט קדשו. כלומר אין מתקדשות. על ידי טעות [שהניח]
השבט וקורא עליה שם מעשר דמה אם הניח השבט על השמיני או על השנים עשר לא עשה כלום אלא
דמשום טעות לא כלום אלא גזירת הכתוב היא ולא משום טעות דהא אינו מקדש אלא הסמוך לו וגזירת
הכתוב היא ואין ללמוד משם לשאר הקדש: מי שנזר בנזיר והלך להביא בהמתו. פירוש לקרבנותיו ומצא
שנגנבה בהמתו ובה לחכם לשאול על נזירותו על ידי חרטה זו שאמר אילו הייתי יודע שבהמה עתידה ליגנב
לא הייתי נזר שאין לי במה לקנות קרבנות אחרים אם עד שלא נגנבה הבהמה נזר בנזיר אע"פ שלסוף
נגנבה לא יתירונו החכם ע"י חרטה זו לומר לו אילו היית יודע שסוף בהמתך ליגנב מי היית נזר שזהו נולד
שנגנבה אחר קבלת הנדר ותנן בנדרים (דף סד.) [או] שהיה [משיא כו'] וכן הוא דחורבן בהמ"ק בסמוך
דהוי נולד ואם תאמר והא מדחשבינן בכל דוכתי פתח כי אמר ליה אדעת מה שנזר ואמאי והא נולד הוא
שהרי לא היה בשעת נדר אותו פתח כמו גבי נגנבה ויש לומר בענינים שרגילין לבא אח"כ שפיר מסיק ליה
אדעתיה בשעת הנדר וכי נדר דעתו היה שאם יבא עליו אחד מאלו הדברים שיתבטל נדרו וכדאמרינן בנדרים
(דף כג.) רגילין אפיקורסים לצער רבנן אבל בנגנבה וכן חורבן נולד דלא שכיח ולא איבעי לאסוקי אדעתיה
בשעת נדרו פן יחרב הבית ולכך גמר ונדר בלבו בכל ענין שיהיה נזיר ואפילו תגנב בהמתו לפי שסבור בלבו
שלא תגנב ולכך אין פותחין לו בנוכל זה: (תוספות)

דף - לב

ואם משנגנבה בהמתו נזר אינו נזיר וזו טעות טעה נחום המדי כשעלו נזירים מן הגולה ומצאו
בהמ"ק חרב אמר להם נחום המדי אילו הייתם יודעין שבהמ"ק חרב הייתם נוזרים אמרו לו לא
והתירן נחום המדי וכשבא הדבר אצל חכמים אמרו כל שנזר עד שלא חרב בהמ"ק נזיר ומשחרב
בהמ"ק אינו נזיר: **גמ'** אמר רבה שטפוהו רבנן לר' אליעזר ואוקמיה בשיטתייהו דתנן פותחין
בנולד דברי ר"א וחכמים אוסרין ואמר רבא אע"ג דאמור רבנן אין פותחין בנולד אבל פותחין בתנאי
נולד ה"ד אמרי להון אילו אתא איניש ואמר לכוון דחרב בהמ"ק מי הוה נדריתון אמר רב יוסף אי
הואי התם הוה אמינא להון הכתיב **[ירמיה ז-ד]** היכל י"י היכל י"י המה זה מקדש ראשון
ומקדש שני נהי דידעין להון דיחרוב מי יודעין לאימתי אמר אביי ולא ידעין לאימת והכתיב **[דניאל**
ט-כד] שבועים שבעים נחתך על עמך ועל עיר קדשך ואכתתי מי ידעין בהי יומא: **מתני'** היו מהלכין
בדרך ואחד בא כנגדן אמר אחד מהן הריני נזיר שזה פלוני ואחד אמר הריני נזיר שאין זה פלוני
הריני נזיר שאחד מכם נזיר שאין אחד מכם נזיר ששניכם נזירים שכולכם נזירים בית שמאי
אומרים כולן נזירין וב"ה אומרים אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו ור"ט אומר אין אחד מהם

נזיר הרתיע לאחוריו אינו נזיר ר"ש אומר יאמר אם היה כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה: גמ' מי שלא נתקיימו דבריו אמאי הוי נזיר אמר רב יהודה אימא מי שנתקיימו דבריו

הש"י ואם משנגנבה בהמתו נזר. שזדעתו היה לקבל נזירותו על אותה בהמה ובשעה שזר לא היתה ברשותו הרי זה אינו נזיר דנזירות בטעות הואי: וזו טעות. של נולד טעה נחום המדי שהוא סבור שפותחין בנולד: ומלאו בית המקדש חרב. לאחר בית שני: כל שזר עד שלא חרב. ואע"פ שלאחר כך חרב הרי נזיר לאין פותחין לו לאלם בנולד: ומשחרב בהמ"ק אינו נזיר. שיכול לומר לו אילו הייתי יודע שכבר חרב לא הייתי נודר וכה"ג לא הוי נולד שהרי כבר חרב: גמ' שטפוהו רבנן לרבי אליעזר. והעבירוהו מדעתו כמו שטף מים (ב"מ ק:): והעמידוהו בשיטה שלהן לאין פותחין בנולד לאילו במסכת נדרים תנן בפ' רבי אליעזר פותחין בנולד דברי ר"א וחכמים אוסרין ואילו כי הדר אתי להכח במסכת נזיר אודויי אודי להו מדקא חזינא ללא פליג עליהו במתני' כבמס' נדרים נדרים מקמי נזיר נשנית וכדמפרש ברישא למסכתא דאיידי דתני כתובות דאית בה המדיר תנא נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נזיר: פותחין בתנאי נולד. ואפילו להנהו. לנדרו עד שלא חרב בה"מ: והיכי דמי כגון דאמרי להו אילו דלתא איניש. בההיא שעתא דנדריתון ואמור לכוון דחרב כו': אמר רב יוסף אי הואי התם. להנהו דאמרי להו אילו דלתא איניש. בההיא שעתא דנדריתון ואמור לכוון דחרב סבורין דלכתתי הוה קאי הוה אמינא להון ואמאי לא ידעין דליחרב: הא כתיב היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה. דקאמר להו נביא לישראל אל תבטחו אל דברי הנביאים היכל ה' כי מתנבאים .. לא תבא עליכם רעה היכל ה' בשבועה עוד היום לבוא שיאמרו היכל ה' היכל ה' המה שנים הם זה מקדש ראשון וזה מקדש שני: והא כתיב. בדניאל כשהגלן נבוכדנצר בחורבן בית ראשון שבועים שבועים נחתך על עמך ועל עיר קדשך לכולות פושעים ולהסיר חטאים. שבועים שבועים שמיטין עתידין לבא מכאן ועד חורבן בית שני והם שבועים שנה שהיו בצבל וארבע מאות ועשרים שהיו בבית שני הרי שבועים שמיטין אלמא ידעי לתימת חרב: אמרי לך רבנן כיון דלא ידעי בהי יומא מסתמא אדעתא דבנוי נדרו: מתני' ובית הלל אומרים אינו נזיר אללא מי שלא נתקיימו דבריו. ובגמרא מפרש מאי קאמרי: רבי טרפון אומר אין אחד מהם נזיר. שלא ניתנה נזירות אללא להפלאה שהא מצבר דבריו ויאמר הריני נזיר וללא יהא תולה נזירותו בדבר אחר: הרתיע לאחוריו. ראה איש פלוני בא כנגדו ואמר הריני נזיר אם זה שמעון וחזר זה לאחוריו ואין ידוע אם שמעון הוא אם לאו אינו נזיר דספק נזירות להקל: ר' שמעון אומר יאמר כו'. ורבי שמעון לטעמיה דאמר ספק נזירות להחמיר ובגמרא מפרש: (הש"י)

תוספות ואם לאו אינו נזיר. פי' ואם משנגנבה בהמה נזר כלומר שבשעה שנדר כבר נגנבה הבהמה קודם לכן אך שהוא לא ידע וקיבל נזירות ואמר אילו הייתי יודע בשעת נדרי שכבר נגנבה לא הייתי נודר אינו נזיר כלומר הוי חרטה מעלייתא ומתיר לו החכם שהרי הקבלה עצמה היתה בטעות שאלמלי ידע שנגנבה לא הוי נודר דאיגלאי מילתא למפרע דנדר בטעות הוה ולא חל אפי' רגע א' דכיון דלא נדר [אלא על] בהמה זו והרי אינה בידו נדר טעות הוא ונראה דאפילו ב"ש מודו בהא דלא הוי נזיר: וזו טעות טעה נחום המדי כשעלו נזירים מן הגולה כו'. שהיה סבור שפותחין בנולד ואפילו לא שכיח כשעלו נזירים מן הגולה להביא קרבנותיהן ומצאו המקדש חרב אמר להם נחום אילו הייתם יודעין שבית המקדש עתיד ליחרב כלום הייתם נודרים כו' וזהו נולד דלא שכיח שבשעת הנדר עדיין היה קיים והתירן נחום וטעה [שפתח] להם בנולד כזה דלא שכיח [וכשבא] הדבר אצל חכמים [אמרו] כל שנדר עד שלא חרב הבית הוי נזיר כלומר אין מתירין לו בחרטה זו דהוי נולד אבל נזר משחרב בהמ"ק והם לא ידעו שחרב ונדרו אינו נזיר דנזירות בטעות הוה שאלמלי ידעו שכבר חרב לא היו נודרים ולא חל מעיקרא נדר זה: ששה שהיו מהלכין בדרך וא' בא כנגדן ואין יודעין מי הוא ואמר אחד מן הששה הריני נזיר שזה הבא כנגדנו איש פלוני הוא כלומר שאכיריהו מרחוק שהוא ראובן ונדר בניזיר אם כדבריו הוא והב' אומר הריני נזיר שאינו הוא לפי שנראה לו שאינו ראובן ונודר בניזיר אם כדבריו שאינו הוא כאשר נראה בעיניו והג' אומר לשנים הראשונים הריני נזיר שא' מכם נזיר

שסבור אני שא' מכם נזיר ולא השני דהיינו אותו שימצא כדבריו והד' אומר הריני נזיר שאין א' מכם נזיר פירוש שסבור אני שא' משניכם אינו נזיר דהיינו אותו שלא ימצא כדבריו אלא האחד שימצא כדבריו הוא ראוי להיות נזיר והיינו כדברי שלישי שסבר שאחד מהם נזיר ואחד מהם אינו נזיר אלא שהפכו דבריהם והחמישי אמר לשנים הראשונים הריני נזיר ששניכם נזירים כלומר לפי שכל אחד קיבל עליו נזירות לפי מה שהוא דומה בעיניו [שכל] אחד סבור לומר אמת ולכך נחת לנזירות ועל כן אני סבור שעל שניכם חל נזירות והששי אמר הריני נזיר שכולכם נזירים כלומר שסבור אני שכולכם נזירים בש"א כולן נזירים וסברי ב"ש דנזירות בטעות הוי נזיר משום דכולן לנזירות נתכוונו וגמרו בדעתן להיות בכל ענין ומה שאמר שראה איש פלוני לפי שהוא סבור כדבריו ומהך משנה מוכחא בגמרא דהקדש בטעות הוי הקדש וכו' כדאמר בגמרא: וב"ה אומרים אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו ובגמרא פריך הל"ל מי שנתקיימו דבריו ובגמרא מפרש: ורבי טרפון אומר אין אחד מהן נזיר. דלא ניתנה נזירות אלא להפלאה דגבי נזיר כתיב איש כי יפליא שצריך להפליא ולכך קבלת נזירות אפי' לאחד מן השנים שנמצא כדבריו אין [ברור] לו בשעת נדרו שיהא [נזיר] עד שיבא אצלם ויכירוהו וכיון שלא היה [ברור] להן באותה שעה לא גמרו להיות נזירין והשלישי שאומר אחד מכם נזיר הרי אין אחד מהם נזיר והרביעי נמי שאומר אין אחד מכם נזיר משמע נמי שאין אחד מהם נזיר וחבירו מיהא הוי נזיר. ולא שאין [בשנים] הראשונים שום. נזיר שהרי לא ניתנה נזירות אלא להפלאה אלא אי הוי אמר הרביעי לשנים הראשונים הריני נזיר שאין שום אחד מכם נזיר הרביעי יהיה נזיר ששנים הראשונים אינם נזירים לרבי טרפון ושפיר הוה חשוב הפלאה ומהאי טעמא ניחא אמאי לא תנא תו שאין שניהם נזירין שאין כולכם נזירים דאי אמר הכי היה ודאי נזיר לרבי טרפון לפי מה שהאמת הוא שאין שניהם נזירין ולא כולם נזירין אלא מאי הרביעי שאמר שאין אחד מהם נזיר: הרתיע לאחוריו. פירוש חזר לאחוריו ולא נודע מי היה אין נזיר שום אחד מן השנים הראשונים דאע"פ שברור הוא כדברי האחד מ"מ כיון שלא הוברר לנו דברי מי נתקיימו אין אחד מהן נזיר ובגמרא מוקי לה כרבי יהודה דאמר דלא מחית איניש נפשיה לספיקא: רבי שמעון אומר יאמר אם כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה. ר"ש לטעמיה דספק נזירות להחמיר והוי כל אחד נזיר מספק ואסור [ביין ובטומאה] וגם אי אפשר לו לגלח בשביל ספק נזירות בלא הבאת קרבן ואינו יכול להביא קרבן דשמא לא נזיר הוא ומייתי חולין בעזרה לכך קנסו שיאמר כל אחד ואחד אם כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו נזיר נדבה מעתה ומקבל נזירות ויביא קרבן ויצא ידי חובה ממה נפשך ויהיה אסור ביין ובתגלחת והני תנאי רבי יהודה ורבי [שמעון] נחלקו אליבא דבית הלל רבי יהודה סבר אף על גב דבית הלל סברי דמי שנתקיימו דבריו הוי נזיר כדמפרש ואזיל בגמרא הני מילי כשנודע לבסוף דברי מי נתקיימו אבל הכא שהרתיע (תוספות)

א - לג דף

אביי אמר כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא אי הוי נזיר ומאי לא נתקיימו דבריו לא נתקיימו דבריו הראשונים אלא דבריו אחרונים: הרתיע לאחוריו אינו נזיר כו': טעמא משום דהרתיע לאחוריו הא אתי לקמן הוי נזיר מני

ה"ט גמ' אביי אמר. כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא וחכריה אמר הריני נזיר קזה פלוני אי נמי לאו פלוני הוא אי הוי נזיר: ומאי לא נתקיימו דבריו. דקאמרי ב"ה הכי קאמרי לא מיבעיא כי נתקיימו דבריו הראשונים הוי נזיר אללא אפילו לא נתקיימו דבריו הראשונים הרי זה נזיר משום דבריו האחרונים: (ה"ט)

תוספות לאחוריו ולא נודע דברי מי נתקיימו מספק לא נחית לנזירות ור"ש סבר אליבא דב"ה דמספיקא (לא) נחית לנזירות כיון שברור שכדברי הא' הוא ולכך בעי תנאי: . ראה את הכוי. שהוא ספק חיה ספק בהמה

ואמר האחד הריני נזיר שזה חיה והשני אמר הריני נזיר שאין זה חיה אלא בהמה משמע מדבריו ושלישי
אומר הריני נזיר שזה בהמה ולא חיה והרביעי אמר הריני נזיר שאין זה בהמה אלא חיה והוא כשנים
הראשונים אלא שהפכו דבריהן והחמישי אמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה ודינו כחיה לכסו ודינו כבהמה
לאסור חלבו והששי אמר הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה דמשמע בריה [בפ"ע] ואינו יכול להרביעו
לא עם חיה ולא עם בהמה והשביעי אמר הריני נזיר שאחד מכם נזיר כלומר שכוון לומר אמת והשמיני
אומר הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר כלומר שיש אחד מכם שלא כוון לומר אמת והתשיעי אמר הריני נזיר
שכולכם נזירים כלומר שכולכם ספק נזירים ולא גרסי' ששניכם נזירים דמוכחא בגמרא דליכא אלא תשע
בכוי הרי כולם נזירין וא"ת איכפל תנא לאשמועין כב"ש ולא כב"ה דאמרי דמי [שלא נתקיימו] דבריו אינו
נזיר ויש לומר דלב"ה נמי נהי דנזירות ודאי לא הוון נזירות מספק הוון וכולה ר' שמעון אליבא דב"ה מסיק
לה דאמר גבי הרתיע לאחוריו דהוי נזיר מספק לב"ה אע"ג דאין ספקו עומד להתברר הכי נמי גבי כוי אע"ג
דאין ספיקו עומד להתברר לר"ש אליבא דב"ה הוון נזירין מספק והששה הראשונים ודאי נזירין מספק
דמחית איניש לספיקא דאע"ג דכוי ספק חיה אותו שאומר ספק חיה הוי ספק נזיר וכן כולן ואינך תלתא
בתראי מחתי נפשיהו לספיקא ויש מפרשים דשלשה האחרונים נזירים ודאי שהאחד שאמר אחד מכם
נזיר הוי נזיר ודאי לר"ש שאמת הוא שאחד מהן יש עליו נזירות דהיינו אותו שכוון לאמת וגם השני שאמר
שאין אחד מכם גם זה נזיר ודאי שכן משמע דיבורו יש בכך אחד שאינו ודאי נזיר והאמת הוא כגון אותו
שלא בא לאמת והשלישי שאומר כולכם נזירין שעל כולכם ספק נזירות גם זה אומר אמת לבד שלשה
האחרונים ודאי נזירים לר"ש דאין צריכין תנאי וי"מ שגם [שלשה] האחרונים אינם נזירים אלא מספק
שהרי יש להסתפק בדבריהן שאותו שאמר אחד מכם נזיר איכא לספוקי מילתא שיש לפרש דבריו בשני
פנים ושמא ר"ל אם יש לכם אחד מכם שיש עליו נזירות וזהו אמת שאחד מהן ודאי נזיר וגם יש לספוקי
דשמא ר"ל אם יש אחד מכם שידוע בעצמו שהוא ודאי נזיר והרי אין מהן יודע מש"ה נזיר מספק וכן האחר
שאומר שאין אחד מכם נזיר משמע אם אין אחד מכם שאינו נזיר דמשמע שידע בעצמו שאינו ודאי נזיר
והרי אין אחד מהם שידוע בברור שאינו ודאי נזיר וכן השלישי שאמר שכולכם יש לפרש דבריו שכולכם
נזירין ודאין לא אמר כלום וגם יש לפרש דבריו שאמר בספק נזירות לכך כולן נזירין מספק וצריכין להתנות
וצ"ע אמאי לא [תני תו שאין כולכם נזירין] בשלמא לעיל לא מצי למתני בעבור פלוגתא דרבי טרפון דא"כ
לא הוה א"ר טרפון אין אחד מהן נזיר כדפי' לעיל אבל הכא מצי למתני: . מאי טעמא דב"ש ילפי תחלת
הקדש מסוף הקדש. סוף הקדש קרוי תמורה מה תמורה אפי' בטעות כדרשי' בפ' שני דתמורה (דף יז.).
ר' יוסי בר' יהודה יהיה לרבות שוגג כמזיד וקאי אקרא והיה הוא ותמורתו יהיה קדש ומפרש ר' יוחנן התם
בתמורה לומר שתמורתו עולה שלמים כמו עולה ושלמים עומדים לפניו ורצה לומר על בהמת חולין שלפניו
הרי זו תמורת עולה ואמר שלמים או (כשאמר) כסבור לומר שחור יהיה תמורה ואמר לבן דחל תמורה על
הלבן והשתא ילפי ב"ש מה תמורה בטעות אף הקדש נמי יחול בטעות ובמתני' נמי כי אמר שור שחור שיצא
מביתי ראשון יהיה קדוש ויצא הלבן ראשון הלבן קדוש דהכי בעי למימר שור שיצא מביתי ראשון יהיה
קדוש לא שנא שחור ולא שנא לבן או אדום והא דקאמר שחור כסבור ששור שחור יצא תחלה: וב"ה הני
מילי תמורה. דמכח הקדש קאתי הוא דחיילא בטעות אבל אחותי הקדש מעיקרא לא אחתינן בטעות דלא
גמרינן תחלת הקדש מסוף הקדש ופריך לטעמא דב"ש וב"ש מה אילו אמר הרי זו תחת זו תמורה לחצי
היום מי הויה תמורה מההיא שעתא אלא דמטי חצי היום הוא דהוה תמורה הכי נמי לכי מגליא מלתא
וה"פ היכי ילפי ב"ש תחלת הקדש מתמורה והא לא דמי לה [דהתם] כשהיה סבור לומר שור שחור יהיה
תמורה ואמר לבן דחל תמורה על הלבן [א"כ] מקיימין מה שהוציא בפיו אבל הכא כשאמר בפיו שור שחור
שיצא מביתי יהיה קדש מנין לנו לשנות מה שהוציא מפיו אדרבה נאמר דאין דעת האיש להקדיש כ"א
שחור ופיו ולבו שוין ואיך נאמר שיש במשמעות לשונו שרצה להקדיש הראשון ואפי' הוא לבן דהא בתמורה
נמי לא נוכל לשנות בדבריו דאילו קאי בצפרא ואומר הרי זו תמורת זו לחצי היום כלומר חצי היום השני אז
יחול הקדש בתמורה מי הוי תמורה מההיא שעתא שנדר מן הבוקר למעול בה אלא עד חצי היום אז איגליא
מילתא למפרע דהוי תמורה דבתמורה עצמה לא נוכל לשנות דבריו הכי נמי איגליא מילתא כלומר במשנתנו
כמו כן לא נשנה דיבורו אלא לכי מגליא מילתא כמו שהוציא בפיו אותו יהיה קדוש והוא הוציא מפיו שור
שחור ואיך נשנה דיבורו להקריב הלבן: אמר [רב פפא] לכך נאמר ראשון לכשיצא ראשון. פי' [דרב פפא]
ס"ל דב"ש לא גמרי הקדש מתמורה לומר דהקדש בטעות הוי הקדש והלבן קדוש דהא ודאי לא דמי
לתמורה דבתמורה אנו מקיימין דבריו וכאן אנו סותרין דבריו אם אנו מקדישין הלבן אלא דקתני מתני'
הקדש אשחור קאי ולכך אמר ראשון לכשיצא ראשון כלומר אע"פ שלא יצא ראשון מן הבית אלא הלבן
אפ"ה שפיר מתקיימין דבריו שאמר שחור שיצא ראשון ומיירי כגון שהיו לו שוורים שחורים הרבה כדאמר
בסמוך והכי בעי למימר שור שחור שיצא ראשון לשאר שחורים יהיה הקדש דהוי השחור הקדש דהשתא

לא נסתר דבריו אלא נפק ראשון דקאמר ראשון לשחורים דלא מיבעיא אי נפיק שחור ראשון מן הבית דהשתא לגמרי נתקיימו דבריו דהוי הקדש אלא אפילו נפיק לבן ברישא אפתי נפרש דבריו שהשחור שיצא ראשון לשחורים יהיה הקדש ואין הקדש בטעות דס"ל [לרב פפא] דהקדש בטעות לא הוי הקדש ופי' דמתני' לא כדס"ד מעיקרא דהלבן קדוש אלא השחור והא דלא קאמר אלא אמר [רב פפא] כיון שחוזר בו מסברת הגמרא משום שלא הוזכר שום אמורא לפניו והא דאמר ריש פרק ב' (לעיל ט.) לב"ש אין שאלה בהקדש פי' משום דהקדש בטעות הוי הקדש לא הוי כטעמא דרב פפא אלא כטעמא דאביי דבסמוך: והא שור שחור קאמר מי לא עסקינן דלית ליה אלא האי. ופי' כיון דלית ליה אלא אחד לא שייך לקיים דבריו ולומר ראשון לשחורין דא"כ לא לימא ראשון אלא שחור ומשני לא צריכא דאית בהו תלתא: ה"ג וב"ה א"כ שיצא בראשון. וה"פ וב"ה דאמרי אינו הקדש דא"כ שכוונתו לומר ראשון לשחורים ה"ל למימר שיצא בראשון דלא ה"ל למימר שיצא מביתי ראשון דמשמע שיצא מן הבית תחלה אלא שיצא בראשון ומשמע בראשונה לשאר שחורים: והא הקדש בכונה הוא. ואין כאן טעות לבית [שמאי] ואמאי קרי ליה במתני' הקדש בטעות ומשני משום [דאטעני] ללישנא קמא כלומר להכי קרי ליה הקדש טעות לפי שבתחלה יש טעות בלשונו ולומר שלראשון שיצא מן הבית נתכוון והיינו הלבן אלא שאנו מפרשין דבריו שרצה לומר ראשון לשחורין: וסברי ב"ש הקדש בטעות לא הוי הקדש. לרב פפא פריך והתניא מי שנדר בניזיר מתני' היא בפרקין ומפרש במתני' תצא ותרעה בעדר פירוש בסיפא דמתני' קתני אמרו להן ב"ה לב"ש אי אתם מודים בזה שהקדש בטעות הוא ותצא ותרעה בעדר כלומר וכי היכי דמודית לו לב"ה אודית לו נמי בהיא דשור שחור שלא יהיה הקדש אלמא שמעי ב"ה לב"ש דטעמא דידהו בשור שחור משום דהקדש בטעות הוא דהוי הקדש וקשה לר"פ ומשני ב"ה הוא דטעו [דסברי] דטעמיה דב"ש משום דהקדש בטעות הוי הקדש ולהכי אותבי להו מהא וא"ת והא ב"ש מהדרי להו לב"ה ממעשר בהמה ומוכחי דהקדש בטעות הוי הקדש ויש לומר בית שמאי קאמרי לב"ה למאי דטעיתו וסבריתו דטעמא [דידן] משום הקדש בטעות והכי נמי איתא בריש מסכת נדה (דף ג:): למאי דטעיתו נמי ואותביתו קופה: ת"ש ששה שהיו מהלכין בדרך. מתני' היא בפירקין וכבר פירשתי במתני' והא הכא דהקדש בטעות הוא והוי הקדש והא נזירות דטעות הוא שהרי אחד מן הראשונים לא נמצא כדבריו ואפילו הכי הוי נזיר לפי שהיה סבור שהיה פלוני וטעה כבר וחייל עליה נזירות אפי' בטעות הכי נמי אית ליה למימר דסבירא להו לבית [שמאי] דהקדש בטעות גמור הוי הקדש דמתני' דשור שחור פי' והלבן קדוש דיש לנו לפרש דבריו דמתחילה נתכוון להקדש לא שנא שחור ולא שנא לבן שיצא מפתח ראשון והא דקאמר שחור לפי שטעה שזה יצא ראשונה אבל לעולם הלבן קדוש אף על גב דבתמורה לא הוי עד דמטי חצי היום ולא קודם לכן הני מילי בתמורה דקאמר בפירוש זו תמורת זו לחצי יום וליכא לפרושי מילתא בענין אחר כלל אין לנו כח לסתור דבריו אבל הכא גבי הקדש איכא לפרושי למילתא בהדיא כדבריו דלא אתא לאפוקי לבן מהקדש: אמרי הכא סברי בית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש התם לא. כלומר מהכא איכא לאוכוחי דסברי בית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש והוא הדין נמי גבי שור שחור דלא דמי לתמורה כדפרישית התם לא כלומר ממשנה ראשונה שבאת להוכיח לבית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש ליכא לאוכוחי מידי [כדדחי] ליה לעיל: אביי אמר לא סלקא דעתך דקאי בצפרא אלא הב"ע דקאי בצהרים. שכבר יצאו הבהמות מן הבית לרעות במרעה ואמר שור שיצא כבר מביתי ראשון לכל השוורים הן שחורים הן לבנים (תוספות)

דף - לג

(אין גמרא בעמוד זה)

רע"י אין פירוש לקטוב זה (רע"י)

ליהווי הקדש ואמרו לו לבן יצא תחלה [ואמר אי הוי ידענא דלבן נפק] לא הוה אמרי שחור אלא לבן דהשתא יש לן למימר שהיה דעתו לכל מי שיצא ראשון ומש"ה הוי הקדש אפי' הלבן דילפינן מתמורה דהוי הקדש אפי' בטעות ואביי ס"ל דאי קאי בצפרא ואמר שור שחור שיצא ראשון וא"ל לבן נפק ואמר אי הוי ידענא דלבן נפק ה"א דבהא אפילו ב"ש מודו דלא הוי הקדש שהרי [לא] היה יודע שיצא השחור תחלה לכולן ולמה הזכיר שחור אי דעתו היה להקדיש כל מי שיצא ראשון ואנן סהדי לכתחלה כי אמר שור שחור דוקא לשור שחור קמכוין שאפילו אם דעתו שיצא השחור תחלה אטו נביא הוא לידע העתידות ובכה"ג ודאי לא נילף מתמורה ולא דמי לששה שהיו מהלכין בדרך דהתם הוי נזיר אפי' אותו שלא נמצא כדבריו לפי שבכל ענין קביל עליה נזירות ומה שאמר איש פלוני הוא טעה בו כשראהו מרחוק אבל הכא במה יש לו לטעות ולומר דשחור עתיד לצאת הלכך יש לומר דשחור דוקא קאמר אבל כי אמר בטיהרא שבהמות יצאו יש לנו למימר שהיה דעתו לכל שיצא ראשון ומה שהזכיר שחור לפי ששמע פסיעות רגלי השור שהוא בקי להכיר פסיעות רגלי שווריו והשתא זה דומה שפיר לההיא שהיו מהלכין בדרך דטעה נמי בראיית עיניו לומר איש פלוני הוא ודעתו להיות נזיר אפי' אינו הוא וכן הכא דעתו היה להקדיש אפי' אינו שחור אלא הלבן וכה"ג ילפינן מתמורה וב"ה סברי דאפי' כי האי לא ילפינן מתמורה דלא הוי הקדש: דינר זהב שיעלה. א"כ משמע דמעיקרא הוה קאי. תני שעלה שכבר עלה בידו ונתיישב בדבר וניכר שעלה בידו של כסף ואמר אילו ידענא דשל כסף עלה בראשון לא אמרתי דינר זהב וכן חבית שתעלה תני שעלתה: אמר רב חסדא אוכמא בחיורא לקיא. שור שחור שבין שוורים לבנים לקיא [מגרע] אותם ונמכרים בפחות ע"י שהשחור עמהן ולבנים מעולין מן השחורים חיורא באוכמא לקותא כתם לבן בשור שחור לקותא בידוע שכנגד אותו כתם היה נגע צרעת בבהמה והכי איתא בריש מי שאחזו [גיטין סח.]. טעם חיורא בבשרא בדקו בדוכתיה ואשכחו מצאו כתם לבן וידעו כי צרעת היה במקום כתם: תנן שור שחור כו' ומשמע דהלבן קדוש [כדתריץ] אביי וקס"ד מקדיש איניש בעין רעה מקדיש וקשה לרב חסדא דכיון דהלבן עדיף משחור בידוע שלא היה דעתו להקדיש הלבן כיון דבעין רעה הקדיש ונהי דאוקמינן דקאמר אילו הוה ידענא דלבן נפק ה"א [הלבן ליהווי קדוש] כיון דלבן עדיף הא ודאי משקר הוא אלא ודאי לבן גרוע משחור וכי אמר שחור יהיה הקדש לבן דגרוע [ממנו] וקשה לרב חסדא ומשני ליה בעין יפה מקדיש ומש"ה כי נפיק לבן ואמר אי ידעי כו' מהימן ליה משום דבעין יפה הוא מקדיש: דינר זהב שיעלה בידי ראשון ב"ש אומרים הקדש. אלמא בעין רעה הוא מקדיש וטעמא דאמר של זהב דהוי עדיף הלכך כשעלה של כסף הוי הקדש דגרוע מזהב הא אם הוי אמר של כסף ועלה בידו זהב לא הוי הקדש כי בעין רעה הוא מקדיש א"כ הכי נמי דברישיא נמי אית לן למימר דשחור טוב ומעולה מן הלבן כדפרישית וקשה לרב חסדא: אלא מאי בעין רעה הוא מקדיש חבית של יין שתעלה בידי ראשונה היא הקדש ועלתה של שמן ב"ש אומרים הקדש. והא יין דגרוע משמן א"כ נימא דוקא יין הוא מקדיש: אי משום הא לא קשה בגלילא שנו. פירוש דלעולם בעין רעה הוא מקדיש ומתני' בגלילא שנו שהיה להם רוב שמן והיין יקר להו משמן והלכך כי הקדיש יין כ"ש שמן ולעולם רישא קשה לרב חסדא: אמר לך רב חסדא כי אמר לך אנא בתורא קרמנאי. באותה מלכות כך שם קרמונא והשתא נראה שיש לעשות צריכותות בהנך תלתא. בפירוש דדינר של זהב איצטריך לאשמועינן דבעין רעה הוא מקדיש רישא דשור איכא למימר דאתי לאשמועינן דלא כרב חסדא חבית של יין דאוקמינא בגלילא שנו אשמועינן דלא אזיל בתר רוב מקומות וצ"ע: [ואמר] רב חסדא אוכמא למשכיה סומקא לבשרא חיורא לרדיא. נפקא מינייה למקח וממכר [דאוכמא עורן] משובח וסומקא בשרו משובחת וחיורא מעלי לחרישה: והאמר רב חסדא אוכמא בחיורא לקי. שנפחתו [חיורין]. סלעים מן השחור שביניהן וכיון דאוכמא עורו חשוב יותר משל לבן ס"ל למקשה דאינו מעולה בשר הלבן מן השחור כולי האי דיהא עדיף ממעלת עור שחור על של לבן. כי אמר רב חסדא למילתא קמייתא בתורא קרמונא שהלבן חשוב על השחור לכל דבר ואידך מילתא דרב חסדא בשאר עלמא דאז ודאי אוכמא עדיף למשכיה ולכך נמי במתניתין שחור עדיף דנהי דלבן חשוב לרדיא מ"מ מעלת העור גדולה כ"כ דמקדיש הלבן בקל יותר כשהקדיש השחור דבכלל זה הלבן: מתני' מי שנדר בנזיר. פי' המשנה לעיל: מונה משעה שנדר. דמשמע דכל הימים שעבר על נזירותו עולין למנין: דתניא מי שעבר על נזירותו כו'. כגון קיבל עליו נזירות מאה יום ושתה ביין [ס'] ימים ובא להביא קרבנותיו אין נזקקין לו להביא קרבנות נזירותו אלא א"כ מונה איסורן כלומר [ס'] יום כימים שנהג בהן היתר ושתה יין רבי יוסי אומר דיו בשלשים יום פר"י דהא דדיו [אם קנסי ליה] שלשים יום שאם נדר ק' יום ועבר [ס'] ימים לא קנסינן ליה לסתור הכל רק ל' יום ושלשים ימים יעלה למנין נזירות אע"פ ששתה בהן יין וה"ה בנזירות מועטת לרבי יוסי כגון אם נדר ל' ושתה בכולן יין יסתור הכל ואם שותה שני ימים יין צריך שימנה ימים אחרים בלא שתיית יין וה"ג אי רבנן קשיא נזירות מרובה פירוש אפי' מרובה [דבין] נזירות מרובה כמו ק' ימים ושתה [בהם] יין סותר הכל [ובין] נזירות מועטת כגון ל' יום ושתה ב' ימים צריך למנות ב' ימים אחרים ומתני' משמע דמונה [משעה] שנדר כלומר מקצת ימים שנדר שאינו סותר הכל אלא

רק ל' יום ול' יום האחרים יעלו לו והיינו נמי כר' יוסי אבל בנזירות מועטת קשיא שאפי' לר' יוסי סותר כולו ובמתני' משמע שעולה לו למנין: איבעית אימא ר' יוסי בנזירות מרובה. מתני' בנזירות מרובה ושלישים יום סותר ול' יום יעלו לו למנין כמו בנזירות מועטת והא דקאמר ר' יוסי שיסתור הכל בנזירות מועטת ושתה בכולן יין דאז סותר כל שלשים יום אבל בנזירות מרובה מודה ר' יוסי דאין סותר הכל מדקאמר ר' יוסי דיו: ואי בעית אימא רבנן מאי [משעה] שנדר כמשעה שנדר ה"פ. מונה ימים של איסור דהיינו מאה ימים והוא שתה בכולן יין [וכן] בנזירות מועטת והכי משמע לישנא דמתני' מונה משעה שנדר חוזר ומונה כך וכך ימים שהיו משעה שנדר ועבר עליהן עתה [מונה] פעם אחרת משבא לפני חכמים וינהוג בהן איסור שתיית יין אבל ודאי אם קודם ששתה יין מנה מקצת נזירות אותם ימים אינו סותר אפי' לרבנן דשתיית יין. מדרבנן בעלמא: מתני' נשאל עליה מתני' פירשתי לעיל: א"ר ירמיה מדב"ש נשמע לב"ה. דקאמרי ב"ש הקדש [טעות הקדש וכיון] דמגליא מלתא דלאו שפיר נדר תצא ותרעה בעדר כדתנן במתניתין בהדיא א"ל ב"ה לב"ש אי אתם מודים בזה שהוא הקדש בטעות ותצא ותרעה בעדר לפי שנשאל לחכמים והתירו דלא הוי קבלה הלכך הקרבנות שהפריש לנזירות חולין הן כאדם שאומר זו לחטאת והוא אינו בר חטאת הכי נמי לב"ה אע"פ דאמרי דתמורה בטעות הוי תמורה בהא מודו ב"ה כדדרשינן מיהיה לרבות שוגג כמזיד: ה"ג ה"מ כדאיתיה לעיקר אבל כי איתעקר לעיקר הקדש אתעקר נמי לתמורה ותצא התמורה לעדר. וה"פ כגון אם הקדש בהמה לעולה והביא בהמה אחרת ואומר זו תמורת זו ונשאל לחכם על הראשונה והתירו החכם לומר שאינו עולה תצא גם התמורה לעדר והוי כאילו אומר זו תמורת זו על בהמת חולין: טעותו ולא כוונתו. דאי במתכוון קרא לתשיעי עשירי אינו מקודש: רב חסדא אמר טעותו וכ"ש כוונתו. ומתני' דקתני מי שטעה כו' רבותא קאמר כ"ש כוונתו: ואשתיקו להו ב"ה. לאו דוקא אשתיקו דהא השיבו להם גזירת הכתוב הוא אלא כלומר אשתיקו שלא השיבו להו סברא מיניה וביה אלא הביאו משנים עשר ושמיני לימא להו מהכא שאינו קדוש בכוונה כשאר הקדשות ולכך על כרחיה גזירת הכתוב היא: אמר רב שימי בר אשי מה דלא אמרי להון ב"ה אותה תשובה דא"כ הו אמרי להון ב"ש לב"ה ומה מעשר שאינו קדוש (בהן) כמו הקדש להיות קדוש בכוונה אפי' חל בטעות הקדש לא כ"ש ולא היא הקדש בדעתיה דמריה תליא. כל זה מדברי רב שימי כלומר אין זה ק"ו טוב לקפח ב"ה דודאי הקדש בדעת ובכוונת הבעלים דאיש אשר יקדיש את ביתו אמר רחמנא מדעת ובכוונתו הלכך בטעות לא הוי הקדש [ומעשר] מגזירת הכתוב כמו שמראים ב"ה פנים במשנתנו מ"ב ושמיני ולא קשה לרב נחמן אמאי לא השיבו ב"ה מיניה וביה דאיכא למימר דב"ה חד מתרי טעמי נקט: . אמר רבא שטפו רבנן לר"א ואוקמיה במילתייהו. כלומר נצוהו שחזר לדבריהם ואוקמי' בשטתייהו דאמרי אין פותחין בנולד דלא שכיח כמו חורבן הבית דאילו ר"א היה בשעת חורבן כדאמר בהניזקין (גיטין נו.). נכנס ר"א מצד א' ור' יהושע מצד אחד לישא מטתו של ריב"ז בירושלים ולא דבר כלום ולא חלק עליהן לומר דשפיר הוי חרטה כדתנן ר"א אומר פותחין בנולד אלא הדר ביה ממילתיה כיון שלא חלק על חכמי דורו: אבל פותחין בתנאי נולד דאמרינן להו אילו אתא איניש ואמר לכוון דחרב ב"ה מי הוי נזר. ופי' אילו בא בן אדם אליך בשעה שנדרת והיה מיעצך כי [אולי] חרב בית המקדש טרם כלות נזירותיך כלום נדרת וזה דומה לחרטה אילו באו עשרה בני אדם שיפייסוך מי נדרת שאין לחלק מאיזה טעם יהיה הפיוס שאפילו טעם הפיוס משום דבר נולד אין בכך כלום דהוי חרטה: אמר רב אסי אי הוואי התם ה"א להו היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה. כלומר הייתי אומר לאותם הנזירים לא כחכמים עשיתם שנדרתם שהיה לכם לירא פן יהרס שהרי בפסוק מוזכר ולא היה בא להתיר להו נדרים בפתח זה אלא להוכיחם בא למה לא זכרו על פסוק זה ולהמנע מלדור והפסוק הוא סימן לדבר שהן שלשה היכל והשנים עתידין ליחרב והשלישי כסא יום הגדול והנורא לא ימוש לנצח ורש"י פירש הפסוק בענין אחר בירמיה: נהי דידעי דחרב מי ידעינן אימתי ולא ידעינן לאימת והא כתיב בדניאל שבועים שבועים נחתך על עמך ועל עיר קדשך. דקאמר ליה המלאך לדניאל דלסוף שבועים שמיטות יחרב בית שני וכשתמלא ע' של גלות בבל וארבע מאות וכ' שנה של בית שני יעלה לשבעים שמיטות דהיינו שבע פעמים שבועים ומשני אכתי מי ידעי בהי יומא כלומר בתחלת שנה או באמצעיתה או בסופה וסבורים הם שיכלה נזירות ויביאו קרבנות קודם לכן: מי שלא נתקיימו דבריו אמאי הוי נזיר. הא (תוספות)

אילימא ר' טרפון מי הוי נזיר כיון דבשעתא דקא נזר לא ידע אי פלוני הוא ואי לא מי חלה עליה נזירות והתניא ר' יהודה אומר משום ר' טרפון אין אחד מהן נזיר לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה אלא ר"י דכרי הוא דתניא הריני נזיר על מנת שיהא בכרי הזה מאה כור והלך ומצאו שנגנב או שאבד ר"ש אוסר ור' יהודה מתיר ר"ש סבר כיון דאילו לא נגנב דלמא הווי ביה מאה כור והוי נזיר השתא נמי הוי נזיר והכא נמי כיון דאי אתא לקמן וידעינן דפלוני הואי הוי נזיר השתא נמי הוי נזיר: **מתני'** ראה את הכוי ואמר הריני נזיר שזה חיה הריני נזיר שזה חיה הריני נזיר שזה בהמה הריני נזיר שאין זה בהמה הריני נזיר שזה חיה ובהמה הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה הריני נזיר שאחד מכם נזיר הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר הריני נזיר שכולכם נזירין הרי כולן נזירין: **גמ'** תני חדא תשעה נזירים ותניא אידך תשע נזירות בשלמא תשעה נזירין כגון דהוי גברי טפי דאיתפיס ואזיל ביה אלא תשע נזירות לחד גברא היכי משכחת לה בשלמא שית משכחת לה כדתנן אבל תלת היכי משכחת לה אמר רב ששת כגון דאמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי:

ה"י מני חלימא ר' טרפון. ור' יהודה דבר פלוגתיה דר"ש נקיט לה חלימא דר' טרפון והאי דקאמר ר' טרפון משום דסליק מיניה הא אחא לקמן הוי נזיר: והתניא ר"י אומר משום ר' טרפון אין אחד. מכל חלו שבמשתתו היו שנים מהלכים בדרך כו' אינו נזיר: חלל ר"י דכרי הוא. דאמר ספק נזירות להקל וכיון דהכא ספק אם איש פלוני הוא דומיא דכרי דאינו יודע אם יש בו מאה כור אם לאו אינו נזיר: ר"ש סבר כיון דאילו לא נגנב דלמא הוי ביה מאה' כור והוי נזיר השתא נמי. דנגנב חיישינן שיהא בו מאה כור וליהוי נזיר והכי נמי בהאי דהרתיע לאחוריו כיון דאילו אחי לקמן וידעינן ביה דהוא פלוני שזה נזר עליו והוי נזיר והשתא נמי ליהוי נזיר ואפילו לז"ה הלכך אי אפשר לו לפטור את עצמו בלא נזירות חלל דאמר אם כדברי היה הריני נזיר כו': מתני' ראה את הכוי כו' כולן נזירין. וחלימא דר"ש דאמר הקדש דהוי הקדש והוא הדין לנזיר בטעות: גמ' תני חדא. על מתני' דאית בה ט' נזירין: ותניא אידך ט' נזירות. יש בו לאדם אחד: בשלמא ט' נזירים. משכחת לה כגון דהו גברי טפי דאיתפיסו ואזיל בהדי הדדי דפתח חד ואמר הריני נזיר שזו חיה והב' אמר הריני נזיר שאין זו חיה והג' אמר הריני נזיר שזו בהמה והד' אמר הריני נזיר שאין זו בהמה והה' אמר הריני נזיר שזו בהמה והו' אמר הריני נזיר שאין זו לא חיה ולא בהמה ואיתפיסו השאר באלו שנדרו על הכוי ואמר השביעי הריני נזיר שא' מכם נזיר והב' אמר הריני נזיר שאין א' מכם נזיר והט' אמר הריני נזיר שכולכם נזירין הרי כולן נזירין ויש כאן ט' נזירין חלל דאמר היכי משכחת לה: בשלמא שית קמייתא דכוי מצי למימרינהו חד גברא חלל אידך בבא דחד מנכון נזיר שאין אחד מכם נזיר לא משכחת לה חלל בגברי טובא: אמר רב ששת. משכחת לה ט' נזירות כגון דאמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי דאמר הריני נזיר שזו חיה הריני נזיר שאין זו חיה הריני נזיר שזו בהמה הריני נזיר שאין זו בהמה הריני נזיר שזו חיה ובהמה הריני נזיר שאין זו לא חיה ולא בהמה הרי שית וחזר אמר כל נזירות המתחלקות על כל בני אדם על הכוי הרי הן עלי וכגון שמעכשיו מקבל אני עלי בין שזו חיה ובין שזו אינה חיה הריני נזיר בין שזו בהמה ובין שאין זו בהמה הריני נזיר בין שזו בהמה וחיה ובין שזו לא בהמה ולא חיה הרי כאן ט' נזירות: לישנא אחרינא בשלמא ט' נזירים משכחת לה כגון דהו גברי טפי דאיתפיסו ואזיל דכי אמר חד הריני נזיר שזו חיה ובא השני ואמר הריני נזיר שאין זו חיה ובא השלישי ואמר הריני נזיר אם הוא כדברי אחד מכם וכי הדך ואמר רביעי שזו בהמה וחמישי שאין זו בהמה ובא הששי והשביעי ואמר הריני נזיר אם הוא כדברי אחד מכם וכי הדך אמר שביעי הריני נזיר שזו חיה ובהמה ושמיני אמר שאין זו

לא חיה ולא בהמה וכל תשיעי ואמר הריני נזיר אם הוא כדברי אחד מכם אלא ט' נזירות כו' כללעיל אמר רב ששת כגון דאמר הריני נזיר וכל הנזירות עלי ואמר לנו המורה דהך סתם מתני' דהכא מיתוקמא אפילו לב"ה דעך כאלן לא פליגי ב"ה עלייהו דב"ש לטעיל אלא בטעות הקדש אבל בספק הקדש כגון הכא דאין ידוע אם כו' זה מין חיה או מין בהמה כדאמר מר (חולין דף פ. ב.) כו' לא הכריעו בו חכמים אי מין בהמה הוא או מין חיה הוא אפילו ב"ה מודו דהוי נזיר ודיקא נמי סתמא דמתני' דכו' ב"ה היא דאם איתא לבב"ה לא סבירא להו דספק נזיר הוי נזיר מאי איריא דקא בעי (תנא) מני מתני' דתני הרתיע לאחוריו אינו נזיר אילימא ר"ט כו' הא איכא ליה למימר דב"ה היא אלא מדקא מהדר לאוקמא אליבא דחד תנא היינו טעמא משום דאליבא דב"ה ל"א מיתוקמא דאילו לב"ה הוי נזיר גמור כי הרתיע לאחוריו דקסברי ב"ה נזירות ספק הוי נזיר: (ה"י)

תוספות לבית הלל לא הוי נזירות בטעות אימא מי שנתקיימו דבריו אביי אמר כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא אהוי נזיר ומאי לא נתקיימו דבריו [הראשונים] ומיירי שחזר בו תוך כדי דבור ואגב אורחיה קמ"ל דתוך כדי דבור כדבור דמי ודבריו האחרונים עיקרים: הרתיע לאחוריו אינו נזיר. הא אתא לקמן הוי נזיר מני אי כב"ש אפי' בהרתיע לאחוריו הוי נזיר וכב"ה נמי לא דלב"ה כיון דאילו אתא לקמן הוי נזיר אותו שנתקיימו דבריו כי נמי הרתיע הוי ספק נזיר אילימא ר' טרפון מי הוי ספק נזיר כיון דבשעה שנדר לא ידע אם פלוני או לא: והתניא כו'. ואי קשה ליתני ממתני' אין אחד מהן נזיר וי"ל דשמא ניחא ליה לאיתויי הברייתא דמפרש טעמא דקרא: אלא ר"י דכרי הוא. דאמר דלא מחית איניש נפשיה לספיקא אבל אי יודע מי הוה הוי נזיר ותימה דהכא משמע דלר"י היכא שנודע מי היה דהוי נזיר אע"פ שלא הפליא נדרו ובפ"ב דנדרים (דף יט.) קאמר רב אשי ההיא ר"י דכרי הוי ר"י משום ר' טרפון דאין אחד מהן נזיר ובדין הוא דכי נמי לא נגבב לר"י דאינו נזיר דאין הפלאה והא דתניא נגבב לרבנותא דר"ש וצריך לומר דלרב אשי לא נשנית מתני' דהכא לר"י אלא נשנית לתנא דפ"ב דלעיל (דף יג.) דאמר הפילה אשתו אינו נזיר אלא ה"ל בן הוי נזיר אע"ג דבשעת שנדר [לא] הוי הפלאה הלכך מתני' דהכא אתיא כוותיה: תנא חדא ט' [נזירים]. גבי כו' דמתני' דכו' נתפסין בספיקות (ראייה) כדתנן במתני' ותני אידך ט' נזירות דמשמע לאדם אחד חלים עליו ט' נזירות מספיקא דכו': בשלמא [ט' נזירים] משכחת לה כגון דהווי גברי טובא דאתפיס ואזיל. לענין המפורש במשנה אלא ט' נזירות באדם אחד היכי משכחת לה בשלמא שש משכחת לה כגון שאומר הריני נזיר שזה חיה ושאין זה חיה בהמה ושאין זה בהמה שזה חיה ובהמה שאין זה לא חיה ולא בהמה אלא אידך תלתא היכי משכחת לה והא שאחד מכם נזיר (קאמר) שאין אחד מכם נזיר שכולכם נזירין לא שייכי בחד גברא: כגון דאמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי. ראה ט' בני אדם שנתפסו עצמן בנזירים בכוי ואמר הרי עלי כל דין נזירות כולכם הרי יש עליו תשעה ספיקות נזירות ואם ירצה לתקן עצמו יאמר אם יש עלי ט' נזירות חובה מוטב ואם לאו הרי עלי ט' נזירות נדבה: (תוספות)

פרק שישי - שלשה מינין

מתני' שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה והתגלחת והיוצא מן הגפן וכל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה ואין חייב עד שיאכל מן הענבים כזית

ה"י מתני' שלשה מינין וכו' וכל היוצא מן הגפן. כגון חרצן ויין וחומץ מצטרפין זה עם זה לכזית: אינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית. והא נמי מיחייב על זג וחרצן אלא הא אתא לאשמועינן דאינו חייב אלא בכזית והא דקתני ענבים לאפקודי מרבי אלעזר כדמפרש בגמ': (ה"י)

תוספות מתני' שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה. דכתיב (במדבר ו) על [נפש] מת לא יבא והתגלחת קדוש יהיה גדל פרע והיוצא מן הגפן דכתיב ענבים לחים ויבשים לא יאכל: וכל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה. כגון ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים שאם יאכל כזית מכולן לוקה משום דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים כו': (תוספות)

דף - לד

משנה ראשונה אומרת עד שישתה רביעית יין רבי עקיבא אומר אפי' שרה פיתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן ועל החרצנים בפני עצמן ועל הזגים בפני עצמן ר' אלעזר בן עזריה אומר אין חייב עד שיאכל שני חרצנים וזג אלו הן חרצנים ואלו הן זגים החרצנים אלו החיצונים הזגים אלו הפנימים דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר שלא תטעה כזוג של בהמה החיצון זוג והפנימי עינבל: **גמ'** שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה כו': היוצא מן הגפן אין גפן עצמו לא מתני' דלא כר"א דתניא רבי אלעזר אומר אפילו עליו ולולבין במשמע איכא דאמרי לה אסיפא אינו חייב אלא עד שיאכל מן הענבים כזית מן הענבים אין מהגפן עצמו לא מתני' דלא כר"א דתניא רבי אלעזר אומר אפילו עליו ולולבין במשמע במאי קמיפלגי ר"א דריש ריבוי ומיעוטי רבנן דרשי כללי ופרטי רבי אלעזר דריש רבוי ומיעוטי **[במדבר ו-ג]** מיין ושכר יזיר מיעט מכל אשר יעשה מגפן היין ריבה מיעט וריבה ריבה הכל מאי ריבה ריבה כל מילי מאי מיעט מיעט שבישתא ורבנן דרשי כללי ופרטי מיין ושכר יזיר פרט מכל אשר יעשה מגפן היין כלל מחרצנים ועד זג חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי ופסולת פרי אף כל פרי ופסולת פרי אי מה הפרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור אמרת א"כ מה הניח לך הכתוב במשמעו שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ הא כתיבי הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון ראשון ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה תלמוד לומר מחרצנים ועד זג לומר לך כל מקום שאתה מוצא פרט וכלל אי אתה רשאי למשכו ולדונו כעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף על הפרט עד שיפרוט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנזיר אמר מר מה הפרט מפורש פרי ופסולת פרי אף כל פרי ופסולת פרי עינבי פסולת פרי מאי היא חומץ אף כל פרי מאי היא גוהרקי אף כל פסולת פרי מאי היא אמר רב כהנא לאיתויי עינבי דכרין ועד זג אמר רבינא לאיתויי דבין הבינים אמר מר [אי] מה הפרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור אמרת א"כ מה הניח הכתוב במשמעו שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ הא כתיבי הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון ראשון ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה ת"ל מחרצנים ועד זג לומר לך כל מקום שאתה מוצא פרט וכלל אי אתה רשאי למושכו ולדונו כעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף על הפרט עד שיפרוט לך הכתוב

הש"י במשנה ראשונה. היו שונים שאינו חייב עד שישתה רביעית יין בא ר"ע ואמר אפי' שרה פיתו ביין ויש יין מובלע בתוך הפת כדי זית חייב: גמ' עליו ולולבין. של גפן במשמע הכתוב שאמר מכל אשר יעשה מגפן היין ולולבין אלו חוטין רכין שבגפן: מיין ושכר יזיר מיעט. יין הראוי להשתכר בו אסור לו אבל מידי אחרניא לא: כל מילי. ואפילו עליו ולולבין: שבישתא. זמורות כדמתרגמינן שריגים שיבשין (בראשית מ): מה הפרט מפורש פרי ופסולת פרי. כגון ענבים ויין וחומץ: אף כל פרי ופסולת. להביא גוהרקי ועינבין דיכרין כדלקמן

בסמוך: אף כל פרי גמור. ולא דבר אחר ולא גוהרקי ולא עינבין דיכרין: אם כן. שלא להביא בו אלא פרי גמור: מה הניח לך הכתוב במשמעו שלא אמר. שתהא למד מן הפרט אם ענבים לחים ויבשים הא כתיב בו: אלא כלשון הראשון. אף כל פרי ופסולת פרי שאם אתה אומר אף כל פרי גמור נמצא דאינו מרבה שום דבר בעולם: ומאחר שסופינו לרבות כל דבר. יין וחומץ (ענבים לחים ויבשים) ומרבה יין גוהרקי ועינבין דיכרין מאף כל והיינו שהניח הכתוב במשמעו שלא אמר (וענבים לחים ויבשים): מה ת"ל. פרט האחרון דכתיב מחרתנים ועד זג לא יאכל אי משום דרבי אלעזר בן עזריה ליכתביה לגבי פרטי בחר כלל למה לוי: אלא לומר לך כל מקום שאתה מולא. בכל התורה שיהא שם פרט וכלל בלבד אי אתה רשאי למושכו ולדונו כעין הפרט אלא שהכלל נעשה מוסף על הפרט ואיתרבו להו כל מילי: עד שיפרוט לך הכתוב. שלא תהא מרבה אלא כעין הפרט כדרך שפרט לך בניזיר שלאחר שכתב את הכלל בא וכתב לך פרט מחרתנים ועד זג ור"א סבר כר"א בן עזריה דמוקים ליה להאי מחרתנים ועד זג עד שיאכל שני חרלנים זוג: גוהרקי. ענבים דקין שגדלין בין שאר גרעינין גדולים: ענבי דכרין. ענבים שהתליעו: בין הבינים. אותו דבר הקרוף שבין הזג והחרץן שממנו נעשין שמרים: (כ"ז)

תוספות וחיוב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן ועל הזגין בפני עצמן. ונראה דעיקר חידוש לת"ק בא לומר חיוב על הזגין בפני עצמן אם אכל לבד מן הזגין ואהיה אתא לאפלוגי ר"א בן עזריה ואומר דאינו חיוב עד שיאכל שני חרצנים זוג [דחרצנים הם] הגרעינין בענבין וזגין הם הקליפה שלהן ומרבה חרצנים בלשון רבים זג בלשון יחיד כדמפרש הש"ס ור"א סבר כר' יוסי דאמר חרצנים אלו הגרעינים: [החרצנים אלו החיצונים]. קליפה שבחוץ [והזגין אלו הם] מבפנים ר' יוסי אומר. ולאפלוגי הוא דאתא ופירש המקרא להיפך אלו הקליפה החיצונה וסימן שלא תטעה כזוג של בהמה החיצון נקרא זוג כן בענבים החיצון נקרא זוג: גפן עצמו לא. כגון עלין ולולבין מדלא תנא [רבותא] גפן עצמו: אפי' עלין ולולבין במשמע. כדדרשינן בסמוך: איכא דאמרי אסיפא. אבל אדיוקא דרישא לא דמשמע שפיר בלישנא דהיוצא מן הגפן אפי' עלין ולולבין: מיין ושכר יזיר מיעט. אע"ג דרשי' לי' בפ"ק (לעיל ד.). לאסור יין [של מצוה כיון של רשות] ושכר לילפי למקדש מ"מ איכא מיעוטין טובא דכתיב מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל מכל אשר יעשה מגפן היין ריבה אבל מחרצנים ועד זג לא דריש ליה למעוטי כרבנן דאיצטריך ליה לכדר' אלעזר בן עזריה דבסמוך דאינו חיוב עד שיאכל שני חרצנים זוג: מאי ריבה ריבה כל מילי ואפי' עלין ולולבין ומאי מיעט שבישתא. זמורה כדמתרגמינן שלשה שריגים תלתא שיבשין: מיין ושכר יזיר פרט. מדה זו ניתנה לידרש כעין כלל ופרט וכלל ויש חילוק קצת בין המדות כדכתב בסוף הסוגיא: מה פרט מפורש בניזיר ענבים פרי אף (על) כל פרי. מפרש בסמוך לאיתווי בוסר ופסולת פרי ענבים שהתליעו ולמעט עלין ולולבין שאינו כעין הפרט אי מה פרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור יש מפרשין דהכי פירושו ונמעט גם בוסר גם ענבים שהתליעו ולא נראה חדא דחומץ כתיב דהוי פסולת פרי ומאי שנא ענבים שהתליעו מחומץ וע"ק דאם נמעט תרווייהו מה אנו מרויחין בכלל ופרט מה שלא נכתב בפירוש וגם לשון פרי גמור משמע דאתי למעוטי פרי שאינו גמור כמו בוסר לכן נראה למורי דה"פ אף כל פרי גמור ולאפוקי בוסר אבל ענבים שהתליעו נרבה כעין הפרט ומשני א"כ מה הניח לך שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ [הא כתיבי] הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון ראשון פי' אם כן דנמעט בוסר נמצא השאר מפורש ומה נרויח שאנו דורשין פרט וכלל ופרט ואם תאמר והא איכא ענבים שהתליעו שלא נכתבו ויש לומר דתרי פרטי כתיבי פרי דהיינו ענבים ופסולת פרי דהיינו חומץ ואין לך לרבויי מכל פרט כעין הפרט ולכך יש עליך לדון ולרבות גם בוסר מפרט ענבים גם ענבים שהתליעו מפרט דחומץ ולמעוטי עלין ולולבין שאינו כעין הפרט: ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה תלמוד לומר מחרצנים ועד זג. ואם תאמר והא איצטריך לפרט אחרון י"ל דהכי פירושו לכתוב ליה קודם הכלל ומשני לומר לך כל מקום שאתה מוצא פרט וכלל פירוש בעלמא וכן הכא גבי ניזיר לולא לא נכתב חרץן זג שהוא פרט אחרון אי אתה רשאי לדונו ולישבו כעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף על הפרט והיינו מרבינן עלין ולולבין נמי עד שיפרוט לך הכתוב פרט אחר הכלל כדרך שפרט לך בניזיר: גוהרקי. פי' בוסר וחבירו בפ' כל שעה (פסחים ד' כה:) הוה שייף לברתיה בגוהרקי דערלה: עינבין דכרין. ענבים שהתליעו: מחרצנים ועד זג ל"ל. וא"ת והא שפיר איצטריך דאפי' חרצנים זוג אסר רחמנא דאע"פ שאינו ראויין לאכילה וגם איצטריכו למלקות כדאמר לקמן (ד' לח:) אכל חרץן לוקה שתים זג לוקה שתים (ויש לומר) דהכי קאמר ל"ל לכתביה (תוספות)

כדרך שפרט לך בנזיר מחרצנים ועד זג ולר' אלעזר בן עזריה דקא מוקים להאי מחרצנים ועד זג לומר שאינו חייב עד שיאכל ב' חרצנים וזג פרטא מנא ליה סבר לה כרבי אלעזר דדריש מיעט וריבה ואי בעית אימא כרבנן דאי סלקא דעתך כדאמר רבי אלעזר בן עזריה ליכתביה רחמנא להאי מחרצנים ועד זג גבי פרטי למאי הלכתא כתביה בתר כלל שמע מינה למידייניה בכלל ופרט ואימא כוליה להכי הוא דאתא א"כ לכתוב או שני חרצנים או שני זגים או חרצן וזג למאי הלכתא כתב רחמנא מחרצנים ועד זג שמע מינה למידרש ביה כלל ופרט ואיכא נמי למידרש ביה עד שיאכל שני חרצנים וזג ורבי אלעזר דדריש מיעט וריבה פרט וכלל ופרט מנא ליה א"ר אבהו נפקא ליה מהאי קרא [\[שמות כב-ט\]](#) וכי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה פרט וכל בהמה כלל לשמור חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט רבא אמר נפקא ליה מהאי קרא [\[ויקרא א-י"ד\]](#)

חיה בכלל בהמה א"ל חיה בכלל בהמה הא כתיב בקר וצאן והוה ליה פרט וכלל ואי אתה דן אלא כעין הפרט ומנלך דהכי הוא דתניא [\[דברים יד-טו\]](#) ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך כלל בבקר ובצאן וביין ובשכר פרט ובכל אשר תשאלך נפשך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע מכדי כלל ופרט וכלל כעין פרטא דיינינן כללא בתרא מאי אהני אהני לאוסופי כל דדמי ליה ותו פרט וכלל ופרט כעין הפרט דיינינן פרטא בתראה מאי אהני אי לאו פרטא בתראה ה"א נעשה כלל מוסף על הפרט ומכדי תרין כללי ופרטא ותרין פרטי וכללא (כללא) כעין פרטא דיינינן מאי איכא ביני וביני איכא דאילו תרתין כללי ופרטא אי איכא פרטא דדמי ליה אפילו בחד צד מרבינן תרי פרטי וכללא אי איכא פרטא דדמי משני צדדין מרבינן בחד צד לא מרבינן מכדי פרט וכלל נעשה כלל מוסף על הפרט ואיתרבי כל מילי ומיעט וריבה נמי ריבה הכל ואיתרבי כל מילי מאי איכא בין מיעט וריבה לפרט וכלל איכא דאילו פרט וכלל מרבינן אפילו עלין ולולבין ומיעט וריבה לולבין אין עלין לא: א"ר אבהו אמר רבי יוחנן כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה [\[במדבר יג\]](#) משרת

רש"י גליו"ן חיה בכלל בהמה. דכתיב (דברים יד) זאת הבהמה אשר תאכלו וגו' חיל וכבי וגו' אמר ליה ומי מצית אמרת הכי דחיה הוא בכלל בהמה בהאי פרט: הא כתיב באידיך [פרטא] בקר ולאן. למעוטי חיה חלא האי מן הבהמה נמי הוה ליה פרט וכלל ופרט ומאי נמי למילף מהכא: ומנלך דהכי הוא. דכעין פרטא דיינינן: דתניא ונתת הכסף וגו' אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע. ואיתרבו להו עופות ואימעוטי להו דגים שאין גדילין על הקרקע כדמפרש במסכת עירובין בפרק בכל מערבין: מכדי כלל ופרט וכלל כעין פרטא דיינינן כללא בתרא מאי אהני אהני לאוסופי ליה. ואפילו מזד אחד כגון דגים דפרי מפרי הן אכל אונן גידולי קרקע דאי ליכא כללא בתרא ה"א דאין בכלל חלא מה שדפרט: תרי ופרטא וכללא אי איכא דדמי ליה משני צדדין. כגון עופות דגידולי קרקע הן ופרי מפרי מרבינן אכל דגים דכדזד דמו ליה לא מרבינן: ומיעט וריבה. א"ר דלא ממעט מידי והלכך דלולבין מרבי אכל עלין לא דעליון ממעט ואם האמר והא איכא רבי אלעזר דדריש מיעט וריבה וקמייתי נמי עליון הא לא תקשי כך ר"א לא משמע ליה עליון חלא משום דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין דהאי מכל ליטנא יתירא הוא ואי משום מיעט וריבה לא מיטריד ליה

למיכתב לאלה אשר יעשה מגפן היין מכל למה לי לאלה לרבות ואפי' עליון ואית דמפרש דהאי דאמר אפילו עליו לאו דוקא לאלה קמ"ל דפורתא הוא דמיעט או עליון או שבישתא וזין מיעט וריבה לריבה [ומיעט] וריבה ליכא ולא מידי: שהרי אמרה תורה וכל משרת. לרבות שאילו לא הו' חיסורי נזיר כשיעור והיתר משלימו לכזית שהוא חייב: (רש"י)

תוספות א"ל חיה בכלל בהמה. בתמיה כלומר האי בהמה לא מצית אמרת דחיה בכלל בהמה דכתיב בקר וצאן בפרט בתרא וכמו שפרטא בתרא ממעט חיה פרטא קמא נמי מצי להו' דממעט חיה דפרטא אחרון מגלה על הראשון למעוטי חיה ולעולם מהאי קרא נמי איכא למדרש בפרט וכלל ופרט: ומגל דהכי הוא. ארבנן קאי דדרשי לעיל כלל ופרט וכלל ומרבה כעין הפרט וקבעי מגל דמדה זו בתורה היינו למדרש כעין הפרט דתניא ונתת הכסף ולא קאי אר"א דהוא דריש ליה ריש פ' בכל מערבין (עירובין כז:). בריבה ומיעט וריבה: מה פרט מפורש בקר וצאן פרי מפרי. דבהמות מתעברות זו מזו וילדות וגדולי קרקע שהן גדלין מן הארץ מעשב הארץ אף כל לאיתויי עופות ולמעוטי דגים מים ומלח ור"א דדרשי ליה בריבה ומיעט וריבה מרבינן אפי' דגים ולא ממעט אלא מים ומלח: מכדי כלל ופרט וכלל כעין הפרט דיינינן ליה כללא בתרא מאי אהני. אגב גררא אתא לפרושי טעם המדות וחילוקיהם ומשפטיהם ומפרש אותה בלשון קשיא ותירוצ' אהני לאוסופי כל דדמי לפרטא דאי לא כתיב כלל הוה כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט: א"ל אי לאו פרטא [בתרא] הוה אמינא פרט וכלל ונעשה כלל מוסף על הפרט. והוה מרבינן גבי נזיר אפילו עליו ולולבין: מכדי תרי כללי ופרטא ותרין פרטי וכללא כעין הפרט דיינינן כדאמרן מאי איכא ביני וביני. כלום יש חילוק בין אלו שתי מדות איכא תרין כללי ופרטי אמרינן כל דדמי ליה אפי' בחד צד מרבינן ותרין פרטי וכללי דדמי ליה משני צדדין מרבינן מצד אחד לא מרבינן והדין נותן בב' כללות מרבינן יותר מכלל אחד ור"י [מפרש] דהך סוגיא דהכא אליבא דמ"ד כללא בתרא דוקא וה"ל [כעין] פרט וכלל להכי מרבינן דדמי ליה לפרטא אפי' בחד צד [וכן] נמי תרי פרטי וכללא פרטא [בתרא] דוקא וה"ל [כעין] פרט וכלל לרבות [מכעין] הדומה לו מב' צדדין אבל למאן דאמר כללא קמא דוקא וכן פרטא קמא דוקא הוה הדין להפך ואם תאמר ההוא קרא דכי יתן וגו' דרשי ליה רבנן [בכלל] ופרט וכלל ובעו דבר הדומה לו מב' צדדין דהו' דבר המיטלטל וגופו ממון דהא ממעטי קרקעות אע"פ שגופן ממון וכן שטרות אף על פי שמטלטלין והואל ואין גופן ממון אלמא אפילו בתרי [כללי] ופרטא בעינן שני צדדין ור"א דריש להוה קרא בפרט וכלל. ופרט וממעט נמי קרקעות ושטרות אלמא דהמדות הללו שוות וי"ל דלפי מה שפירשתי ניחא דרבנן סברי כללא קמא דוקא ודמי לכלל ופרט ואהני כללא בתרא לאתויי הדומה לו משני צדדין ור"א סבר פרט [בתרא] דוקא והו' כמו כלל ופרט ואהני פרטא קמא לרבווי כל הדומה לו מב' צדדין ועי"ל דהני תרין צדדין דאיתנהו בקרקעות ושטרות ומטלטלין וגופן ממון שקולין הן וחשובין כחד צד הלכך בין לרבנן דדרשי תרי כללי ופרטא בין ר"א דדרשי תרי פרטי וכללא בעי' הנך ב' צדדין דכיון שהצדדין חשובין [כחד] הי מנייהו מפקת וכן בשמעתא דסלעם וחרגול (חולין דף סו.). דבעינן ד' צדדין דחשובין ושקולין הן זה כזה כולהו כחד [צד הוה] הלכך בעיא כולהו דדוקא ראשו ארוך הו' צד גרוע אבל אינך כולן חשובין כחד דו"ק התם: איכא דאילו פרט וכלל מרבינן אפילו עליון [ולולבין] ואילו מיעט וריבה מרבינן לולבין אין עליון לא. תימה הא ר"א דריש מיעט וריבה בתחילת שמעתתא ומרבה אפילו עליון וי"ל דלעיל מייירי בעליון רכין דומיא דלולבין והכא מייירי דקשה קצת ודמי קצת לשבישתא אך תימה דמדת מיעט וריבה כמו מדת פרט וכלל [ואמאי] במדת ריבה ומיעט וריבה מרבינן טפי מבמדת כלל ופרט וכלל כדמשמע ריש פרק בכל מערבין ור"י נ"ע היה נותן טעם לדבר כמו שרגיל רש"י [לפרש] בכל מקום דהיכא דאיכא כלל ופרט הו' פרט פירושו של כלל וסותר ומבטל הכלל לגמרי כאילו לא היה אבל ריבה ומיעט דאין מיעוט פי' ריבוי לבטל [ריבה] לגמרי כאילו לא היה אלא ריבה קצת ומיעט קצת כשהפרט קודם לכלל נעשה כלל מוסף על הפרט ומבטל הפרט לגמרי כאילו לא היה שהרי אין לומר שהוא פירושו של כלל אחרי שקדמו וגם במיעט לא דיינינן ליה הלכך מרבינן מן הכלל שבה [אחריו] אבל למאן דדרשי במיעט וריבה יש לי לדרוש המיעוט במיעוט לומר גם שהוא לפני הריבוי כמו אם היה אחרי הריבוי והשתא נמי כשהמיעוט קודם הוא ממעט קצת דאין לו כח לריבוי של אחרון [לרבות] כולי האי וא"ת כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט וא"כ. כללא מאי אהני ות"י דלא נילף מג"ש או במה מצינו טפי מן הפרטא ובהכי נמי [פרט וכלל דרבי] כל מילי א"כ מאי אהני פרטא אלא דלא נילף מג"ש או מק"ו [למעט] וריבה ומיעט וריבה ומיעט וריבה חילוק ביניהן כדפ"ה בעלמא (סנהדרין דף מו.). דריבה ומיעט הו' כמו כלל ופרט וכלל לרבות כעין המיעוט ותו לא ריבה ומיעט וריבה ריבה כל מילי ואהני מיעוטא למעוטי דבר אחד ומיהו קשה דריבה ומיעט וריבה ריבה קמא למאי אהני הא במיעט וריבה לחוד דמרבינן כל מילי וממעטין דבר אחד כדאמר בריש פרקין דדרשי מיעט וריבה רבי כל מילי וממעט שבישתא ואר"ת דאין ה"נ וריבה קמא אורחיה דקרא הוא כמו ולקחת את המרצע דאיכא דדרשי (קדושין דף כא:). בריבוי ומיעט וריבה ולקחת אורחיה דקרא ונראה דבהכי יש ליישב מאי דר"ת דמיעט וריבה ומיעט אינה מדה בתורה אפילו למאן דדרשי ריבוי ומיעוטי והיא גופיה תימה מאי שנא מפרט וכלל ופרט דדרשינן ליה למאן דדרשי כללי ופרטי ונראה דלא דמי דבשלמא פרט וכלל ופרט איכא למידרשיה כעין הפרט כמו כלל ופרט וכלל אלא דמעט יש חילוק כדקאמר בגמרא והשתא אין להקשות פרטא בתרא למה לי דהא אי לאו פרטא בתרא הו' פרט וכלל ואיתרבי כל מילי אבל אי הו' דרשי מיעט וריבה ומיעט ע"כ [כמו] ריבה ומיעט וריבה דרשי דומיא דפרט וכלל ופרט דיינינן בכלל ופרט וכלל והשתא הוה קשה דמיעט וריבה [תוספות]

דאמר יש הקטרה בפחות מכזית קמ"ל אין הקטרה בפחות מכזית יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא איתיביה אביי המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתן פסל את כולן מקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתן לא פסל אלא מקום מגעו והוינן בה מקום מגעו אמאי פסול ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מה טעם הואיל וזר לוקה עליה בכזית מאי טעמיה

רפ"ז זעירי אמר אף שאור בכל תקטירו. שאילו אין בשאור כזית ועיסה משלימו לכזית שהוא חייב ועובר משום שנאמר כל שאור וכל דבש לא תקטירו (ויקרא ב): כמאן כר"א דדריש כל. לגבי חמץ בפ' אלו עוברין בפסח דקתני ועל עירובו בלאו דכרי ר' אלעזר דכתיב כל מחמלת לא תאכלו (שמות יב): אי הכי. לימא זעירי וכן נמי לענין חמץ בפסח יהא חייב על עירובו משום דכתיב ביה כל: אין הכי נמי. ולענין חמץ בפסח היתר מצטרף לאיסור וכר"א והאי דקאמר גבי שאור משום לאפוקי לחייב דלמא דמסכת מנחות יש הקטרה בפחות מכזית קמ"ל מדבעינן לירוף לחין הקטרה בפחות מכזית ואין חייב עליה אלא ח"כ יהא זו כזית או שיהא היתר משלימו לכזית: מקפה של תרומה. העשויה מין של תרומה. מקפה רוטב: והשום והשמן. שנתנון לכותו משום תכלין הן של חולין: ונגע טבול יום במקפתן. איכא דאמרי משום ושמן של תרומה אבל לא במקפה (לחולין) דטבול יום שזוהו רבנן שני ואין שני עושה שלישי אלא בתרומה ואית דאמרי מאי במקפתן אפילו במקפה של חולין לכיון דעריבי בחד מנא דמי ליה כמאן דנגע בתרומה עתמה: והוינן בה אמאי פסל במקום מגעו. לחין טומאת אוכלין בפחות מכזית: ומה טעם. לוקה עליו בכזית והא ליכא שיעורא (רפ"ז)

תוספות ומיעט מיעט בתרא למאי אהני הא במיעט וריבה לחוד בריבה ומיעט וריבה דרשינן ליה כדפי' ר"ת ואע"פ דריבה ומיעט וריבה נמי אמר דריבה קמא לא מהני מידי בשלמא התם איכא למימר ריבה קמא אורחיה דקרא להתחיל בו כמו ולקחת המרצע אבל מיעט בתרא ליכא למימר הכי הילכך צ"ל אינה מדה בתורה אפי' למאן דדריש ליה בריבוי ומיעוטי דרשינן ליה בפרט וכלל ופרט. עכ"ל מהר"ף נ"ע: אין היתר מצטרף לאיסור. אם אכל חצי זית בשר וחצי זית חלב אינו חייב: [חוף] מנזיר שהרי אמרה תורה וכל משרת ענבים לא ישתה. כלומר שאם שרה פתו בין ויש בו מפת ומיין כדי לצרף [כזית] חייב הכי דרשינן בסמוך דאי איכא כזית מיין לחודיה קרא למה לי ומיתורא דמשרת דרשינן ליה הכי ולא מכל ואין לגרוס מה שכתוב בספרים משרת וכל משרת דהוה משמע דמכל דרשינן ליה דא"כ לפרוך אדר' אבהו נמי כמאן כר"א דדריש כל ואפי' אם תימצא לומר דרבנן דרשי וכל משרת אע"ג דלא דרשי כל מ"מ מאי פריך לקמן ממאי דהאי משרת להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא לימא טעמא דידיה משום כל וכל אלא ודאי משמעות דידיה ממשרת ולא מוכל: זעירי אמר אף שאור בכל [תקטירו]. שאם הקטיר חצי זית משאור וחצי זית ממצה מצטרף משום כל שאור לא תקטירו: כמאן כרבי אלעזר דדריש כל. בפ' אלו עוברין [פסחים מב]. כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי ושכר המדי ופליגי רבנן עליו ופי' רש"י בפ' אלו עוברין דזעירי מפרש הברייתא דפרק כל המנחות באות מצה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו [דתניא] התם אין לי אלא כולו מקצתו מניין ת"ל כל עירובו מניין ת"ל כי כל פי' אין לי אלא כל זית מקצתו מניין חצי זית מניין ת"ל כל והיינו היתר מצטרף לאיסור ור"ל חצי זית משאור וחצי זית ממצה וקשה לפירוש דא"כ מפרש זעירי לברייתא כמו שמפרש אביי [דבסתמא] בפ' כל המנחות [מנחות נח]. וה"ק לאפוקי מדאביי ועוד קשה מאי פריך כמאן כר"א גם לרבנן יכול להיות דנהי דרבנן לא דרשי כל כי כל דרשי והכי אמר באלו עוברין [פסחים מג:]: וא"כ רבנן נמי ידרשו דרשא ראשונה במקצתו מניין דהוי פי' חצי זית שאור וחצי זית מצה מכי כל שאור דנהי דרבנן דרשא [אחרונה] לא דרשי [מכאן] דרשא ראשונה דרשא [ראשונה] הפשוטה יותר דדריש ר"א מכל רבנן דרשי לה מכי כל לכך נראה דזעירי מפרש הברייתא בפרק כל המנחות כדפירש [רבא] התם אין לי אלא כולו פירוש כל הקומץ דהיינו שני זיתים דקסבר אין קומץ פחות משני זיתים מקצתו מניין פירוש חצי הקומץ שהוא כזית ת"ל כל עירובו מניין דהיינו חצי זית דשאור וחצי זית דמצה דהיינו היתר מצטרף לאיסור ת"ל כי כל והשתא אתי שפיר דאמר כמאן כר"א דדריש כל אמרי' שפיר דכל אתא לחצי הקומץ דמייתי ליה כי כל לעירובו דהיינו היתר מצטרף לאיסור כדפרישית אבל לרבנן דלא דרשי כל [רק כי כל] למקצתו דהיינו לחצי הקומץ שהוא זית שלם אבל עירובו דהיינו היתר מצטרף לאיסור צירוף לא שמעי' כלל וא"ת לאביי דדריש מקצתו מניין היינו חצי זית וס"ל הקטרה בפחות מכזית מאי קאמר עירובו מנין והא לאביי א"צ עירובו לצרף היתר (מצטרף) לאיסור. דבאיסור לחודיה מחייב כדפרישית וי"ל דהוא יפרש עירובו מניין דהיינו מחוי דברייתא דברייתא מרבה חצי זית בעיניה ובסיפא אפי' אינו בעיניה אלא [מחוי] שאינו ניכר וכן פה"ק במנחות: אי הכי לענין חמץ בפסח. דלר"א נמי היתר מצטרף לאיסור דהתם נמי כתיב כל מחמצת לא תאכלו: אה"נ אלא לאפוקי מדאביי. ה"ק דשאור עדיפא לאשמועינן דלא כאביי והא קמ"ל דאין הקטרה כו' ואי איכא צירוף אין ואי לא לא והכי מפרש ליה לברייתא דפרק כל המנחות אין לי אלא כולו פי' כזית מקצתו פי' חצי זית דהכי אית ליה עירובו מניין דהיינו מועט שאור מעורב דס"ד אמיןא הואיל ומעורב בהיתר יתבטל ת"ל כי כל ולדידיה אין שייך צירוף דאף בפחות מכזית שאור חייב וא"ת לאביי דדריש מכל שאור לפחות מכזית אמאי לא דריש נמי חמץ לחייב עליו בפחות מכזית לר' אלעזר וי"ל דשאני גבי חמץ דכתיב ביה אכילה ואין אכילה בפחות מכזית: להא שמעתא. דר' אבהו דבשאר איסורין אין היתר מצטרף לאיסור: המקפה של תרומה. תבשיל עב וקפוי כעין דייסא והשמן שנתנון בו תכלין הוי חולין שנגע טבול יום במקצת פסל את כולו דהוא עיקר והיא של תרומה וטבול יום פוסל התרומה המקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתו לא פסל אלא מקום מגעו בלבד: ה"ג רש"י מקום מגעו אמאי פוסל. הא בטילתו תכלין דקסבר דימעה מדרבנן הוא דאסור כלומר דמדאורייתא חד בתרי בטיל הוא דתרומה בחד ומאה דרבנן הוא: אמר רבה בר בר חנה מדאורייתא הוא הואיל וזר לוקה עליו בכזית. משום דשם תרומה עליה [הלכך לגבי טומאה נמי שם תרומה עלה] ומיהו לא חמירא כתרומה עצמה ליפסול כולן לשון רש"י [בפסחים] וקשה להבינו תם דמדפריך ולבטיל ברובא משמע שהשום והשמן אינו בעין דדבר. שהוא בעין אין מתבטל ולא משמע הכי [דקתני] ונגע טבול יום במקצתו משמע דאשום והשמן קאי ולא אמקפה מדלא קתני במקצתה אם כן משמע דמיירי שהשום והשמן בעין ותו דסיפא דהך משנה במסכת טבול יום (פ"ב מ"ג) א"ר יהודה אימתי בזמן שהם גוש בקערה משמע דאיירי שהוא בעין וע"ק לריב"א דתנן התם עיסה שנדמעת בתרומה אינו נפסל בטבול יום ר' יוסי ור' אומרם נפסלת אלמא בדמע המעורב ואינו ניכר לא מפליג בין מקום מגעו לשלא מקום מגעו אלא מאן דאסר אסר בכלה ומאן דשרי בכלה שרי לכך פי' רבינו תם דאיירי שהשום והשמן מפוזרין על המקפה ונכרין ורישא במקפה של תרומה ושום

ושמן כוליה חולין י"ל דהשום והשמן הוי כידות לטומאה דבידות אוכלין אמרינן בעלמא (חולין דף קיח.) שהן מביאות את הטומאה אבל מקפה של חולין ושום ושמן של תרומה לא פסל אלא שום ושמן שנגע בו וה"ג והיונן בה מקום. מגעו אמאי פסל הא לא הוי כביצה ובעיני רש"י לא ישרה זאת הגירסא שבכמה מקומות פי' שאוכל מקבל טומאה אפי' בכל שהוא כדדרשי' בת"כ אוכל יטמא מלמד שמטמא בכל שהוא יכול אף לאחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל אוכל הנאכל בבת אחת והיינו כביצה ור"ת אומר דאסמכתא בעלמא הוא דבמס' אהלות (פי"ג מ"ה) תנן פחות מכביצה אוכלין וקתני סיפא זה הכלל הטמא אינו ממעט והא דדייק והא [לא] הוי כביצה צ"ל דלאו אשמן דייק דמשקין מטמאין בפחות מרביעית אלא אשום פריד וא"ת ומאי פריד והרי שום ושמן אחת הוא שאין מקבלין טומאה פחות מכביצה מדאורייתא מ"מ פסלי שפיר ואע"ג דאין מקבלין טומאה מדאורייתא מ"מ מדרבנן מטמאי ומאי פריד הא דפסיל ר"ל מדרבנן וי"ל דלישנא דפסל משמע מדאורייתא: ומשני הואיל דזר לוקה עליו בכזית ולא דוקא נקט לוקה דהא תרומת שום מדרבנן אלא הכי קאמר הואיל דזר לוקה עליו בכזית אילו היתה תרומה דאורייתא דין הוא להחשיבה ולא יתבטל אגב המקפה: משום דהיתר מצטרף לאיסור. דאין נמצא שיהא לוקה עליו בכזית ואם תאמר ולימא הואיל דזר לוקה עליו בכזית אם היה מלקט וצובר משם כזית ואר"י דאין דרך אכילתו בכך ומשום דהך טעמא לית לן למימר שלא יתבטל אגב המקפה: מאי טעמא לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור. אלמא אפי' בשאר איסורין נמי אית להו היתר מצטרף לאיסור [ואת אמרת] דווקא (תוספות) בנזיר:

דף לו - ב

לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור אמר ליה לא מאי כזית דאיכא כזית בכדי אכילת פרס ואכילת פרס דאורייתא היא א"ל אין אי הכי אמאי פליגי רבנן עליה דרבי אלעזר בכותח הבבלי א"ל הנח לכותח הבבלי דליכא כזית בכדי אכילת פרס אי דקא שריף ליה מישרף בטלה דעתו אצל כל אדם אי מישרף קא שטר לא משכחת כזית בכדי אכילת פרס איתבייה שתי מדוכות אחת של תרומה ואחת של חולין ולפניו שתי קדירות אחת של תרומה ואחת של חולין ונפלו אלו לתוך אלו שתייהן מותרות שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו ותרומה לתוך תרומה נפלה ואי סלקא דעתך כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אמאי אמרינן שאני אומר אלא מאי היתר מצטרף לאיסור אמאי אמרי' שאני אומר אלא הנח לתרומת תבלין דרבנן היא איתבייה שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין ולפניהן שתי סאין אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו שניהן מותרין שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו תרומה לתוך תרומה נפלה ואי ס"ד כזית בכדי אכילת פרס אסור אמאי אמרינן שאני אומר

רש"י אלא משום דאמרינן היתר מצטרף לאיסור: א"ל. הכא היינו טעמא הואיל דזר לוקה עליו בכזית דאיכא תרומה כזית בכדי אכילת פרס חשיב לה כחוליו הויא תרומה וכיון שנגע בו פסל מקום מגעו: כזית בכדי אכילת פרס מי הוי לה דאורייתא. דמייחב ענה מלקות: א"ל אין אי הכי אמאי פליגי רבנן עליה דר אלעזר בכותח הבבלי. דאית ביה קומניתא דנהמא צפרק ואלו עוברין (פסחים דף מג.) דקאמר ועל עירובו בולא כלום הא לא אפשר דלא הוי בכדי אכילת פרס שיעור כזית: א"ל הנח לכותח הבבלי דלית ביה כזית בכדי אכילת פרס אי דקא שריף מישרף. שגומע ואוכל עד שגומע ממנו בכדי אכילת פרס: בטלה דעתו אצל כל אדם. שאין דרך. אכילה בכך שאין אדם רגיל לאוכלו בעיניה לפי שהוא חריף דיותר ולא חייבתו תורה לאל דרך אכילה: ואי משטר קא שטר. שטובל בה פיתו לשם לפתו ואוכל אבל בשום ושמן של תרומה להכי לוקה בכזית דאיכא כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא: מדוכות. שנידוכין לתוכן תבלין: ואי ס"ד כזית בכדי אכילת פרס הוי חשיב מדאורייתא. אמאי מקילין בהו כולי האי דאמרת שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה ולא לתוך חולין והאיכא למיהש שמא נפלה בשל חולין ואיכא כזית בכדי אכילת פרס: ואלא מאי אמרת היתר מצטרף לאיסור התם נמי אמאי אמרת שאני אומר. והאיכא למיהש דילמא איכא [בקדירה] השני תרומה בכזית פחות משאו והיתר משלימו לכזית: אלא הנח לתרומת תבלין דרבנן. ולא דייקין בהו בכזית בכדי אכילת פרס דמדרבנן הן ולא מחמרינן ביה כולי האי: (רש"י)

תוספות אמר ליה לא. מאי לוקה עליו דקאמר כגון דאית כזית בכדי אכילת פרס ומשום דאכילה מן האיסור בעצמו לוקה וא"ת הא ניחא לגירסת רש"י דגרס וליבטיל דהשתא משני כיון דחזינא דלוקה על האיסור אלמא לא בטיל לענין איסורא וה"ה דלא ליבטיל גבי טומאה אבל לגי' ר"ת דפריד והא לא הויא כביצה מן התרומה ואיך יפסלנה מאי משני השתא הואיל דזר לוקה על האיסור לחודיה בכדי אכילת פרס מ"מ היכי פוסל לתרומה וההיתר [היאך] מצטרף לאיסור לענין מגע והא לענין מלקות אין היתר מצטרף לאיסור וי"ל דלפר"ת ניחא דה"ק כיון דלענין מלקות מהני ההיתר מצטרף לאיסור ללקות עליו שהרי אם היה מלקט (עליו) האיסור מתוך המקפה ואוכלו לא היה לוקה עליו שאין דרך אכילה בכך כדפירשנו אלמא מהני ההיתר שאוכלו עם המקפה לצרפו לאיסור

מלקות ה"נ יועיל ההיתר להצטרף לאיסור לאפסולי אע"פ שאין במקום מגעו כביצה גמגום: לא דאיכא כזית בכדי אכילת פרס. שאם אוכל ממנו שיעור פרס שהן ארבע ביצים יש לו כזית תרומה ולהכי חייב ולא בטיל: וכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא היא. אמר הר"ם דאע"ג דמתניתין היא בכריתות (דף יב:): כל אוכלים מצטרפים בכדי אכילת פרס הני מילי לפסול חלב שהוא בעיניה אבל שבתערובות הואיל ואין היתר מצטרף לאיסור יתבטל דגם אם היה מלקט האיסור מתוך ההיתר ואוכלו בעיניה בכדי אכילת פרס מיחייב על האיסור לחודה ואע"פ שאין היתר מצטרף עמו וע"כ מתמה וכי כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אפי' בכה"ג ומ"מ קשה לרשב"ם מאי פריך אפילו לא היה כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא תיפוק ליה משום טעם כעיקר דהא איהו מיייתי בסמוך משרת ליתן טעם כעיקר אלמא אוסר בנותן טעם ואינו מתבטל וכ"ש הכא שהעיקר עצמו לא מתבטל ותיריך דהשתא ס"ל לאביי דטעם כעיקר אינו חייב אלא א"כ אוכל כזית מן הטעם בבת אחת [כגון] שהבליע כזית יין בשני זיתים פת ואוכלו בבת אחת וסברא הוא שלא יהיה טעם חמור מן העיקר והעיקר עצמו ס"ל השתא שאינו חייב אלא אם אוכלו בבת אחת: אי הכי אמאי פליגי רבנן עליה דרבי אלעזר בכותח הבבלי. דס"ד אמאי דיש בו כזית בכדי אכילת פרס בכותח הבבלי ולדידה ודאי ניחא דההיא מקפה משמע ליה מטעם דהיתר מצטרף לאיסור והיינו לר"א דדריש כל אבל לרבנן דלא דרשי כל פשיטא ליה (דלא) פליגי עליה אבל אמר דלוקה דקאמר לר' יוחנן משום סברא ובהא לא אשכחן דפליגי תנאי וא"ת ולימא דכי פליגי דרבי אלעזר בכותח הבבלי היינו כשאנו אוכל מן הכותח רק כזית מצומצם שלא אכל כזית מן האיסור ור' אלעזר מחייב דדריש כל היתר מצטרף לאיסור אבל אם אכל כל כך שהיה שם כזית בכדי אכילת פרס מודו רבנן שפיר דמיחייב וי"ל דמדקאמר התם בפ' אלו עוברין (פסחים מג.) על חמץ דגן גמור ענוש כרת על עירובו בולא כלום משמע אפי' אכל מן הכותח הרבה אמרינן דלא מיחייב: הנח לכותח הבבלי דליכא כזית בכדי אכילת פרס דאי משרף שריף ליה. לשון גימזע כמו שורפה חיה (ע"ז דף כט:): בטלה דעתו אצל כל אדם בפסחים (דף מד.) פרש"י ואי מתרמי הכי מפטר שאין זה דרך אכילה [ונראה] מ"מ דאי מתרמי הכי דמודו דחייב ובהכי לא איירי: ואי מישטר שטר ליה. מטבל בו [כדרכו] ליכא כזית בכדי אכילת פרס וכה"ג נמי גבי שטר המדי דמפליג נמי התם אע"ג דדרך לשתותו ביחד אין דרך לשתות הימנו כל כך כוסות רצופין בכדי אכילת פרס דאי שתי להו רצופין בטלה דעתו אצל כל אדם: שתי מדוכות. ויש בהן תבלין ואי ס"ד כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אמאי אמר שאני אומר כיון דאי תרומה נפלה לתוך של חולין מיחייב מיתה זה האוכלה לא היה לנו לתלות להקל שאין סברא להש"ס לומר שאין בו כזית בכדי אכילת פרס: אית ספרים דגרסי אלא מאי היתר מצטרף לאיסור אמאי אמר. [וא"ת] לישני אביי אף כי אמר בההיא דמקפה היתר מצטרף לאיסור היינו כר' אלעזר דדריש כל והך כרבנן דלא דרשי כל וי"ל דלא ניחא ליה לאפלוגי תרי בתרי בהדי הדדי דאי הך כר' אלעזר הך נמי כולה ובכרם אלו עוברין ליתא בספרים אלא הנח לתרומת תבלין דרבנן דדגן תירוש ויצהר כתיב ולהכי תלינן לקולא: שתי קופות. ובהן תבואה ואי ס"ד כו' ה"ג בשלמא לדידי דאמרין היתר מצטרף לאיסור [לא אמרינן] אלא כשהאיסור רבה [עלין] וקשה והלא כותח הבבלי נפיש היתירא ותו גבי מדוכות דדייק ואלא מאי היתר מצטרף לאיסור אמאי אמר שאני אומר לישני ליה משום דנפיש חולין ואומר רבי דודאי במקום שיש נותן טעם כגון בכותח הבבלי ובמדוכות שהאיסור נותן טעם אז יהיה ההיתר מצטרף לאיסור [משא"כ הכא בב' קופות] דכיון שהיתר רבה מיד נתבטל [האיסור] והדין הוא לתלות להקל וא"ת אם כן מה אנו צריכין שאני אומר תיפוק ליה דאף כי נפלה תרומה לתוך חולין בטלה מיד ברוב ויש לומר דהשתא ס"ד דתרומה בזמן הזה דאורייתא ובדאורייתא לא תלינן לקולא אי לא תרי טעמי חדא דרבה ועוד דשאני אומר וה"נ [פריך] אר' יוחנן בפ' הערל (יבמות פב.): אלא לדידך דאמרת משום דאיכא כזית בכדי אכילת פרס כי נפיש חולין מאי הוי. [תימה] למאי דאוקמת לפרש דמיירי מין במינו ואין בו נותן טעם מאי קשיא ליה והא מין במינו דאורייתא ברובא בטיל ושפיר איכא תרי טעמי להיתירא רבייה ושאני אומר [ותירך] דאם איתא דכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא במין בשאינו מינו גם מין במינו אין לתלות להקל על ידי סמך רבייה דדין הוא שיחמירו בו חכמים כעין חומר אמן מין בשאינו

א - לו דף

בשלמא לדידי דאמינא משום דהיתר מצטרף לאיסור כגון דנפיש חולין אלא לדידך דאמרת משום דאיכא כזית בכדי אכילת פרס כי נפיש חולין מאי הוי אמר ליה הנח לתרומה בזמן הזה דרבנן אמר ליה אביי ממאי דהאי משרת להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא דילמא ליתן טעם כעיקר הוא דאתא ולאביי מעיקרא קא קשיא ליה מאי דקאמר רב דימי וקא מותיב ליה כל הלין תיובתא הדר אמר ליה ליתן טעם כעיקר בתר דשני ליה אמר ליה דילמא ליתן טעם כעיקר הוא דאתא לכדתניא משרת ליתן טעם כעיקר שאם שרה ענבים במים ויש בהן טעם יין חייב ומכאן אתה דן כל איסורין שבתורה ומה נזיר שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה ויש היתר לאיסורו עשה בו טעם כעיקר כלאי הכרם שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנייה ואין היתר לאיסורן אינו דין שיעשה בו טעם כעיקר והוא הדין לערלה בשתיים אמר ליה ההוא מרבנן רבי אבהו כי קאמר לר' עקיבא הי ר' עקיבא אילימא רבי עקיבא דהכא דתנן רבי עקיבא אומר אפילו שרה פיתו ביין ויש בו כדי לצרף כזית חייב וממאי דילמא הוא דאיכא כזית בעינא וכ"ת מאי למימרא לאפוקי מת"ק דאמר עד שישתה רביעית יין אלא רבי עקיבא דברייתא דתניא רבי עקיבא אומר נזיר ששרה פתו ביין ואכל כזית מפת ומיין חייב אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי לרבי עקיבא דקא מוקים ליה להאי וכל משרת להיתר מצטרף לאיסור ליתן טעם כעיקר מנ"ל יליף מבשר בחלב לאו טעם בעלמא הוא ואסור הכא נמי לא

שנא ורבנן מבשר בחלב לא גמרינן דחידוש הוא מאי חידושיה אילימא דהאי לחודיה והאי לחודיה שרי ובהדי הדדי אסור בלאים נמי האי לחודיה שרי והאי לחודיה שרי ובהדי הדדי אסור אלא דאי תרו ליה כולי יומא בחלבא שרי ומבשיל ליה בשולי אסור ורבי עקיבא נמי בשר בחלב חידוש הוא אלא

רש"י בשלמא לדידי דלמינא. דככל איסורין שבתורה נמי היתר מצטרף לאיסור הכא ליכא למימר הכי דמשום דנפיקי חולין ואנן לא אמרינן דהיתר מצטרף לאיסור אלא היכא דנפיקא מידי לאיסורא וקא משלים ליה היתרא והא דפרכינן לעיל ממקפה ומדוכה אף על גב דנפיקי חולין תכלין שאני הואיל ותכלין לטעמא וריחא הוא דעבידי חשיבי להו ולא בטלי והוי כמאן דנפיקי: אלא לדידך כו' כי נפיקי חולין מאי הוי. הא איכא למיחש דאיכא כזית בכדי אכילה פרס דאורייתא: הגח לתרומה בזמן הזה דרבנן. ללא חיישנן ליה לכזית בכדי אכילה פרס: דילמא ליתן טעם כעיקר הוא דלחא. שאם שרה ענבים במים ויש בו טעם יין והא חייב על הטעם כמו על עיקר הפרי של ענבים ומקמי דמסיים אביי למילתי' מקדים ליה ה"פ לפרכי: ולכאבי מעיקרא קשיא ליה מאי דקאמר רב דימי. דבנזיר בלחוד הוא דלמרי דהיתר מצטרף לאיסור וקא מוהיב ליה אביי דבשאר איסורין שבתורה נמי אמרינן הכי והדר אמר ליה דהכא לאו להיתר מצטרף לאיסור הוא דלחא אלא ליתן טעם כעיקר: בשר דשני ליה. רב דימי דבשאר איסורין לא אמרינן היתר מצטרף לאיסור אלא באיסור נזיר בלבד אמר ליה אביי דילמא אפילו לגבי נזיר לא אתא אלא כדי ליתן טעם כעיקר שאם שרה ענבים במים כו': ומה נזיר שאין איסורו איסור עולם. שיש היתר לאיסורו לאחר שלשים: ואין איסורו איסור הנאה. שמעריבין לנזיר ביין: ויש היתר לאיסורו. שהיין שנאסר לו עכשיו הותר לאחר לו: שאין איסורו איסור עולם. אלא עד ל' היינו יש היתר לאיסורו אלא שאין איסורו איסור עולם מיירי בגופו ויש היתר לאיסורו שיין זה שאסור לו עכשיו מותר לו לאחר זמן: כלאי הכרס. שעורה וחרצן שאיסורן איסור עולם ואיסור הנאה דכתיב (דברים כב) פן תקדש ואמרינן (חולין דף קטו.) פן תוקד אש: וה"ל לערלה בשתיס. שאיסורו איסור הנאה ואין היתר לאיסורו אלא אין לומר בה לאיסורו איסור עולם שהרי לאחר ג' שנים הותרה: אמר ליה ההוא מדרבנן. אין ה"ל דמשרת כי אתא ליתן טעם כעיקר ולאביב דרבנן ורבי אבהו כי קאמר לאביב דרבי עקיבא דלמרי היתר מצטרף: ודילמא. מיון לחודיה הוא דקא בעי דלחוי ביה מובלע בפה כזית: וכי תימא אי איכא כזית מיון מאי למימרא. פשיטא דמיחייב: לפוקי מדת"ק. דלמרי אינו חייב עד שיטעה רביעית יין אתא ר' עקיבא: אלא ר' עקיבא דברייתא דתניא כו': ומגיבולי עובדי כוכבים. דלמרי תורה בכלי מדין כל דבר אשר יבא באש וגו' ואמאי והא ליכא בהו אלא טעם איסור שנתבשל בהו אלא למימרא דאיסור נותן טעם כעיקר: דהא כל התורה כולה נותן טעם לפנס מותר. לגמרי' לה מנבילה דלמרי מר (ע"ז דף סז): הראויה לגר קרויה נבילה ושאניה ראויה לגר אינה קרויה נבילה ומותרת לכל נותן טעם לפנס מותר: (רש"י)

תוספות והיה קשה לר"י נמי דהיתר מצטרף לאיסור כשאינו מינו שיש להן לחכמים להחמיר ואומר הרמ"ר דלא דמי דחיוב כזית בכדי אכילת פרס שייך קצת גם מין במינו כיון שהוא אוכל קצת מן האיסור דאם היה ניכר היה חייב עליו מן התורה כיון דכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אבל היתר מצטרף לאיסור דלא שייך לעולם בנפיקי חולין שאפילו אם היה ניכר לא היה חייב מן התורה: . אלא הגח לתרומה בזמן הזה דרבנן. [אלא] ממאי דהאי משרת להיתר מצטרף לאיסור דילמא ליתן טעם כעיקר [אבל] הש"ס הפסיק להקשות ולאביי מעיקרא קשה ליה האי דרב דימי ואותיב ליה כל הנך תיובתא כלומר דאפילו בשאר איסורי בעינן למימר דהיתר מצטרף לאיסור [והדר] אמר ליה ליתן טעם כעיקר כלומר ועתה ר"ל דבשום מקום לא נאמר דהיתר מצטרף לאיסור ומשני בתר דשני ליה [ומייתי] ליה רב דימי ראיותיו [אז] הודה לו ומקשה לו [מנא] ליה מנין לרב דימי לשום תנא דאתי משרת להיתר מצטרף לאיסור דילמא ליתן טעם כעיקר: שרה ענבים כו'. כאן אין כתובה בספרים דתניא אלא נראה שכל זה מדברי אביי שלא היה יודע הברייתא כיון דקא מתמה לעיל וכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא משמע דלדידיה הוי כזית בכדי אכילת פרס דרבנן וכ"ש טעם כעיקר דרבנן ומיהו לפי מאי דפרישית ניחא: שאין איסורו איסור עולם. דסתם נזירות ל' יום ואין איסורו איסור הנאה דתניא (עירובין דף כו:) מערבין לנזיר ביין ויש היתר: . לאיסורו שייך לשאל לחכם אפילו בימי נזרו כלאי הכרס (כו') שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה דכתיב פן תקדש המלאה הזרע ודרשינן פן תוקד אש: והוא הדין לערלה בשתיס. פי' הקונטרס שאיסורו איסור הנאה ואין היתר לאיסורו תוך שלש של ערלה לא יותרו לעולם ונ"ל דודאי איסורו איסור עולם אבל יש היתר לאיסורו כמו בשנה הרביעית דאחליה והדר אכליה שיש לו תקנה לפירות ע"י פדיון כמעשר שני שאע"פ שבאו מכרם ערלה וה"ר יום טוב בן הרב ר' יהודה פירש שיש היתר לאיסורו שמותר לגרום איסורו כגון לנטוע אילן אף אם יהיה ערלה משא"כ בכלאי הכרס וכן מותר לאדם לידור בנזיר: הוא דאמר כו' עקיבא. דאית ליה היתר מצטרף לאיסור לנזיר ממשרת וההיא דדריש ממשרת ליתן טעם כעיקר רבנן היא: ויש בו כדי לצרף כזית חייב. היה סבור הפירוש לצרף מפת ומיין דילמא מיון לחודיה דוקא שיש בו כזית יין בלוע בתוך הפת וצריך צירוף לאוספו יחד לפי שהוא בלוע: וכי תימא מאי למימרא. פירוש דאי טעם כעיקר אתא לאשמועינן בשאר איסור נמי: לפוקי מת"ק דאמר עד שיטעה רביעית יין. ור' עקיבא אשמועי' בנזיר לומר דחייב בכזית: אלא ר"ע דברייתא. דמפרש בה בהדיא מפת ומיין מעתה גם במתני' פי' הכי: טעם כעיקר מנליה. ואם תאמר ודילמא לית ליה ויש לומר דודאי אי לא דשמעינן מקרא אחרינא טעם כעיקר לא הוה מוקי משרת להיתר מצטרף לאיסור דטפי הוה מסתבר לאוקמי משרת ליתן טעם כעיקר [כיון] דיש באיסור עצמו כזית אלא שאינו בעין אלא טעמו משום הכי בעי מאיזה קרא נפקא ליה: (תוספות)

יליף מגיעולי עובדי כוכבים דאמר רחמנא [\[במדבר לא-כג\]](#) כל דבר אשר יבא באש למימרא דאסירי גיעולי עובדי כוכבים לאו טעמא בעלמא הוא ואסור הכא נמי לא שניא ולרבנן נמי תיפוק להו מגיעולי עובדי כוכבים אמר ליה התם חידוש הוא דהא בכל התורה כולה נותן טעם לפגם מותר וגבי גיעולי עובדי כוכבים אסור ולר"ע נמי הא חידוש הוא אמר רב הונא בר חייה לא אסרה תורה אלא לקדירה בת יומא דלאו נותן טעם לפגם הוא ורבנן קדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי מדרבנן נשמע לרבי עקיבא לאו אמרי רבנן האי משרת ליתן טעם כעיקר ומכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה לרבי עקיבא נמי דקא מוקים ליה להאי משרת להיתר מצטרף לאיסור לימא מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה א"ל משום דהוי נזיר וחסאת ב' כתובין הבאין כאחד וכל ב' כתובין הבאין כאחד אין מלמדין נזיר הא דאמרן חטאת מאי היא דתניא [\[ויקרא ו-ב\]](#) כל אשר יגע בבשרה יקדש יכול אפי' שלא בלע ת"ל בבשרה עד שיבלע בבשרה יקדש להיות כמוה שאם פסולה היא יפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה ורבנן צריכי דאי כתב רחמנא גבי חטאת ה"א נזיר לא אתי מינה משום דנזיר מקדשים לא ילפינן ואי כתב רחמנא גבי נזיר הוה אמינא מנזיר לא ילפינן משום דחמיר איסוריה דאפי' חרצן אסיר ליה הלכך לא אתיא מיניה ור"ע אמר לך למאי צריכי בשלמא אי כתב רחמנא חטאת לא גמר נזיר מינה דחולין מקדשים לא גמרינן אלא לכתוב רחמנא בנזיר ותיתי חטאת מיניה דהא כל איסורין שבתורה קא גמרי מנזיר ורבנן אמרי לך חטאת להיתר מצטרף לאיסור וחולין מקדשים לא גמרינן ומשרת ליתן טעם כעיקר מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה ור"ע עקיבא תרוייהו להיתר מצטרף לאיסור והוה להו שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאים כאחד אין מלמדין א"ל רב אשי לרב כהנא אלא הא דתניא [\[במדבר ו-ד\]](#) מכל אשר יעשה מגפן היין לימד על איסורי נזיר שהן מצטרפין זה עם זה לר"ע השתא י"ל היתר מצטרף לאיסור איסור מבעיא א"ל היתר לאיסור בבת אחת איסור אפילו בזה אחר זה ור"ש

רש"י ולרבי עקיבא נמי הא חידוש הוא. והיכי גמרינן מיניה: אמר רב הונא בר חייה. לא נכרכה לר' עקיבא כל דבר אשר יבא באש וגו' אלא לקדירה בת יומא דלאו נ"ט לפגם הוא ולא חידוש הוא והואיל ולא חידוש הוא ומיתסר ביה טעם כעיקר גמרינן מיניה לשאר איסורין שבתורה: ורבנן. ללא ילפי מיניה סברי אי אפשר ללא פגמה פורתא וחידוש הוא: אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי. מ"ט אמרת לר"ע לית ליה בשאר איסורין שבתורה דהיתר מצטרף לאיסור מדרבנן נשמע לר"ע כו': חטאת מאי היא דתניא כל אשר יגע בבשרה יכול אפילו לא בלע ת"ל בבשרה יקדש להיות כמוה שאם פסולה היא תפסל. שאם החטאת פסולה כגון שעבר עליו לילה ויום ונתבשל בו בשר שלמים יהא בשר שלמים אסור כמוהו: ואם כשרה. שלא עבר אותו היום תאכל כחמור שבתחלת לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה ליום ולילה בלבד: כחוד בספרים לרבנן חיפוק להו להיתר מצטרף לאיסור מחטאת התם נמי לנ"ט לפגם הוא דאתא ואב"א לנותן טעם כעיקר ומיכרך צריכי ליה דאי כתב רחמנא כו' והכי פירושו ורבנן תיפוק להו לשאר איסורין שבתורה שיהא היתר מצטרף לאיסור מחטאת דמה מצינו בחטאת שיהתר מצטרפת לאיסור כדאמרין בבשרה שבלע הימנה וה"ה נמי לשאר איסורין שבתורה התם נמי לגבי חטאת לנותן טעם לפגם הוא דאתא ואי אמרת אי משום נותן טעם לפגם הא כבר שמעינן ליה מנבילה חדא במבוסל וחדא בחי דההוא דנבילה אשמעינן במידי דמבוסל שאם בישל בשר שחוטא בכלי שנתבשל בו בשר (נבילה) ונותן טעם בו הוא מותר נותן טעם לפגם הוא ומותר. ואשמעינן נמי גבי חטאת בבשר חטאת מבוסלת ובבשר חי דאפילו נגע בשר שלמים שאינו מבוסל בכלי שנתבשל בו חטאת (הוא) או בבשר חטאת מבוסלת עצמה ונותנת בה טעם יקדש להיות כמוה ואיבעית אימא אפילו היהא דחטאת ליתן טעם כעיקר הוא דאתא ואי אמרת אם כן הוה ליה ב' כתובין הבאין כאחד ולא ילמוד מהן לשאר איסורין שבתורה הנהו מיכרך צריכי ליה דאי כתב רחמנא גבי חטאת נותן טעם כעיקר לא אתי נזיר מיניה משום דנזיר כו': ואית ללא גרסי להאי כלומר רבנן הוא דקמהדרי לר"ע דאמר נזיר וחטאת הוה ליה ב' כתובין הבאין כא' ואמרי ליה הנך ודאי לאו ב' כתובין הבאין כאחד נינהו דמיכרך צריכי דאי כתב רחמנא גבי חטאת דהיתר מצטרף לאיסור נזיר לא אתי מיניה משום דנזיר כו': לכתוב גבי נזיר וליתיה קדשים מיניה. דהשתא לכל איסורין שבתורה בכמה שיעורין גמרי' מנזיר כדאמרי' בפ' גיד הנשה (חולין כח): מה זרוע בשלה וכו' קדשים לא כ"ש אלא מדהדר כתב רחמנא חטאת ש"מ משום דהוי שני כתובין הבאין כאחד לתרתי ליטני כדפרישית: א"ל היתר מצטרף לאיסור. כשנותנו בפיו בבת אחת אבל בזה אחר זה לא אבל איסור לאיסור אפי' אכל חצי זית ובלעו וחזר ואכל חצי זית של איסור אחר הרי זה מצטרף: (רש"י)

תוספות מגיעולי עובדי כוכבים. ובפסחים (דף מד: ושם) יליף מבשר בחלב ובכאן מקצר לומר מגיעולי עובדי כוכבים והקשה ה"ר יוסי איש ירושלים מה לגיעולי עובדי כוכבים שכן אין היתר (מצטרף לאיסור) ותירך דבכולהו כלי מדין הצריך הכתוב הגעלה אף לאותן שנבלעין מיין דנאסרו נזירי ישראל להשתמש בהן דקרא בכולהו כלים כתיב ואותן כלים שהמדינים בשלו בהן יין הוי אסירי לנזירי ישראל דאכולם אמר רחמנא תעבירו באש. : נותן טעם לפגם מותר. כדאמרין בפ' בתרא דע"ז (דף סז:.) נבילה שאינה ראויה

עלתי ואית דגרסי רביעית שמן של חלת תודה כדלמרינן בפ' שחי מדות (שם דף פט.) מביא חזי לוג וחולכו מחלה לחלות ורקיקין ומחלה לרבוכה והאריך מחלה לרבוכה אית בה כדי רביעית וטעות הוא ואינו כן דבהדיא אמרי' התם א"ל ר"א בן עזריה אפי' אחת דורש כל היום בשמן לא הייתי שומע לך אלא רביעית שמן לג' מינין שבתודה חלת מלה ורקיק ורבוכה אחד עשר יום שבין דם נדה לדם נדה כו'; נזיר רביעית שמן לנזיר. לרקיקי נזיר: מלורע רביעית מים למלורע. כדלמרינן במס' סוטה (דף טז:); ושחט את הכפור האחת אל כלי חרס על מים חיים ואמרי' כמה מים יהא נותן בו כדי שיהא דם לפור ניכר בהן וכמה רביעית: כל משקין טמאין. מלטרפין לטמא משקין אחרים כשיהא בהן רביעית ולפסול את הגוייה ברביעית כששחה אותן בכדי אכילה פרס: כל השופכין. ששופכין אותן לרה"י: ותו ליכא והא איכא. הא דתנן במס' ידים נוטלין לידים מרביעית לאחד ואפי' לשנים ואע"ג דלית בהו כדי רביעית לשני הואיל ולראשון הוא ביה כדי שיעור נטילה: בפלוגתא לא קמיירי. דהא קמיפלגי עליה דרבי יוסי ואמרי' לאחד ולא לשנים: והאיכא פיילי של חרס. כלי גרוע של חרס שבו היה נותן עפר מקרקעית המשכן כדכתיב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן להשקות את הסוטה ובמסכת סוטה (דף טו:); קא"י והאיכא הא דתנן. בצרכות (דף. כה:); כמה מים נותן לתוך עביט של מימי רגלים כל שהוא: ר' זכאי אומר רביעית. והתם מפרש טעמא דמילתא: והאיכא מקוה. דתנן ר' אליעזר אומר רביעית מים שאובין פוסלין את המקוה: דבטלוה רבנן. ואמרו דפחות מג' לוגין לא פסלי. ליטנא אחרינא והאיכא מקוה דלמר מקוה המחזיק רביעית ראוי להטביל בו מחטין ולנוריות כדלמרינן במסכת פסחים בפרק קמא (דף יז:); אמר רב פפא הא דלמרת בקרקע טהורין כו' בר מינה דהיא דבטלוה רבנן ואמרי' דבעינן ארבעים סאה אפילו למחטין ולנוריות כדלמרינן בחגיגה (דף כא:); גזירה שמא יטביל מחטין ולנוריות בכלי שאין בפיו כשפפרת הגוד אלמלא לכל מיילי בעינן מקוה של מ' סאה. ליטנא אחרינא והאיכא מקוה דתנן במסכת מקואות (פ"ז מ"י) וחכמים אומרים אם מקבלת גובה האמבטי רביעית עד שלא יגיעו לאביה כשר אם לאו פסול ובטלוה רבנן מפי המורה וקשיא לי היכא בטלוה רבנן וי"ל הא דקאמר בטלוה רבנן אהא סמיך דהא קתני עליה ר' אלעזר בר אדוק בפרקין כל המעורב למקוה אם מקבל האביק כל שהוא כשר. ליטנא אחרינא והא איכא מקוה כדתנן שהשאיבה מטהרת ברביעית ברבייה והמשכה שאם יש כאן כ' סאה ורביעית ממי גשמים הולך וממלא מן המעיין כ' סאין חסר רביעית וזרקן לפניו אותו מקום כדי שימשכו המים לתוך המקוה דהא יש בהן ארבעים סאה בר מההיא דבטלוה רבנן דהא קתני רישא שיש בה כ"א סאה ממי גשמים: (רש"י)

תוספות דלית ליה צירוף. כלומר לא בעי צירוף דאית ליה כל שהוא [למכות] וא"ת לר"ש משרת למה לי לצירוף לא איצטריך וכ"ת לטעם כעיקר תיפוק ליה מגיעולי עובדי כוכבים לר"ש דלאו חידוש דאיהו אמר במס' ע"ז (דף סז:); לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא וי"ל דיכול להיות דלדידה נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא ואפ"ה אסרה הכתוב ושפיר מקרי חידוש שחלק הכתוב בין פגם מרובה לפגם מועט ועוד תירץ נ"ע דשפיר איצטריך לצירוף דהא דקאמר כל שהוא היינו כשהוא בעיניה אבל כשהוא מעורב לא ס"ד למיסר וכי האי גוונא אמר אביי במנחות (דף נח.). ברייתא אין לי אלא כו' דבתר דמרבינן מקרא מקצתו דהיינו חצי זית מצריך קרא לעירובו: אמר ר' אבהו אמר ר' אלעזר כל איסורין שבתורה כו'. [ואית דגרסי] כל רביעיות כו' ואיכא לפרש כגון רביעית יין של ערלה או של כלאי הכרם: אפילו אוכלין מרבי. משום דמשרת משמע מפת ומיין וסבירא ליה לר' יוחנן דה"ה כל איסורי נזיר כגון חרצן וזג ור"א ס"ל דמשרת משמע דוקא יין והיכא דגלי גלי: נזיר רביעית יין לנזיר. והיינו למשנה ראשונה (לעיל דף לד:); אע"ג דקאמר לקמן בפלוגתא לא קמיירי היינו גבי חיורתא: על כל נפשות מת לא יבא. נפשות משמע תרי ומת משמע שיעור אחד והוא רביעית דם לנפש שהנפש תלוי בו כדאמר (שבת דף לא:); רביעית דם נתתי בכם כו': חלת רביעית שמן. בחלות תודה מיירי שהיו בו שלשה מינין ממצה עשרה חלות ועשרה רבוכין ועשרה רבוכין וטעונין חצי לוג ואמר וחוציהו חציו לרקיקין ולחלות וחציו לרבוכה כדאמרי' בפרק התודה (מנחות דף עז. ושם): נזיר רביעית שמן לנזיר. שיש שני מינין חלות ורקיקין כדאמרינן בפרק התודה (שם דף עח:); מצרוע רביעית מים למצורע. דכתיב וטבל אותם ואת הצפור החיה בדם הצפור השחוטת על המים החיים ואמר בסוטה בפ' היה מביא (דף טז:); בדם שדם הצפור ניכר בהן וכמה הן רביעית: היה מביא פיילי. פירוש כלי ונותן בו חצי לוג מן הכיור להשקות את הסוטה: כמה מים נותן לתוכה. בעביט של מי רגלים שיוכל להתפלל שם: והא רביעית דמקוה. דחזי בו להטביל מחטין וצנוריות כדאמרינן בפסחים (דף יז:); בר מההוא דבטליה בטולי. פירוש הצריכו ארבעים סאה אפי' למחטין וצנוריות ובאדם לעולם בעיא מ' (תוספות)

דכתיב [\[במדבר ו-ג\]](#) וענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה כזית אף כל איסורין כזית: [וחייב על היין בפני עצמו כו']:
תנו רבנן וענבים לחים ויבשים לא יאכל לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה
מה כאן שהוא מין אחד והן שני שמות וחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו אף כל שהוא מין אחד והן שני שמות
חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו לאיתווי חמרא חדתא ועינבי אמר אביי אכל חרצן לוקה שתיים אכל זג לוקה
שתיים אכל חרצן וזג לוקה שלש רבא אמר אינו לוקה אלא אחת שאינו לוקה אלאו שבכללות מתיב רב פפא ר"א אומר
נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשת' אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואח'
אכל ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים וסחט אשכול של ענבים ושתה לוקה חמש אי הכי לילקי שש אחת על [\[במדבר ו-ד\]](#)
מכל אשר יעשה תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר [\[במדבר ו-ג\]](#) לא יחל דברו אי משום האי לאו שיורא הוא כי
קתני מידי דלא איתיה בדוכת' אחריתי לא יחל דברו איתיה בנדרי' א"ל רבינא מפרזקיא לרב אשי והא שייר דבין
הביניים אלא אמר רב פפא לא תניא מידי חמש והא

רש"י ת"ק לא מדמי להו. לכל איסורי נזיר לשתיה דחילו ענבים כזית ויין ברביעית: כיון דכתיב וענבים לא יאכל. לכל מלחא הוא
לחאה דקסם שבזמן שהן ענבים מיחייב עליהן כזית אף כל איסור שבזמן שהן יין כזית: שהוא מין אחד. לחאה לחים ויבשים
מין ענבים הן: והוא שתי שמות. לח ויבש ואמרי להו זג וחרצן: לאיתווי חמרא חדתא ועינבי. שאע"פ שהן מין אחד שהי' חדש מתוק
כענבים הואיל ושני שמות יש להן חייב על כל אחת ואחת: אמר אביי אכל זג וחרצן לוקה שלש. אחת מכל אשר יעשה מגפן היין
ואחת על חרצנים ואחת על זג דלא יאכל אכולהו קאי: רבא אמר אכל זג וחרצן אינו לוקה אלא אחת. אפילו כי אכל זג וחרצן אביי
מתרץ מתניתין לטעמיה דתני וחייב על החרצנים בפני עצמן ועל הזגים אפילו כשאוכל את שתיהן ביחד וכן נמי למתניתא דתני
לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו ואפי' כשאוכל זג וחרצן בבת אחת ורבא מתרץ לטעמיה כגון דלא אכל אלא אחד מהם
דלא תימא עד שיאכל לחים ויבשים בהדי הדדי וחרצנים וזגים בהדדי אלא אפי' לא אכל אלא לחים בלבד או יבשים בלבד לוקה
אחת ולעולם אם אכל לחים ויבשים או זג וחרצן אינו חייב אלא אחת ולא לאיתווי חמרא חדתא ועינבי ומתני' נמי תני וחייב על
היין בפני עצמו כו' דלא תימא עד דאכיל ליה לכולהו אלא ודאי אכל חד מנהון לוקה ומיהו כי אכיל נמי כוכן יחד אינו חייב אלא
אחת: ע"א אינו לוקה אלא אחת כשאוכל זג יחידי או חרצן ואינו לוקה משום כל אשר יעשה ולא כריך לשנויי לכל הני כדשנינן לעיל:
דאין לוקין על לאו שבכללות. כגון האי דעל כמה איסורי לית בהו אלא לאו חד: ואם איתא דלוקה משום כל אשר יעשה מגפן היין
ליתני לוקה שש: שייך לא יחל דברו. דלקי נמי אדידיה: והא שייך דבין הביניים. כדאמר' לעיל (דף לז): ועד זג לאיתווי בין הביניים:
אלא אמר רב פפא לא תנא מידי חמש. אלא לוקה סהם ואיכא לתרוצי לאביי כי טעמיה ולרבא כי טעמיה הואיל ולא נכתב ליה
מניינא וקמהדר הגמרא ומאחר דלא תניא מ"ט אותביה חמש: (רש"י)

תוספות ואמר רבי דמ"מ רביעית דמעין לא בטולה ויכול להטביל מחטין במעין אפי' כל שהוא דתנן (ת"כ פ' שמיני) מקוה במ'
סאה ומעין בכל שהוא ומדקתני מקוה במ' סאה על כרחך בתר דבטולה דאי קודם לכן גם המקוה טהור ברביעית אלא בתר ביטול
קאמר וקאמר במעין כל שהוא וליכא למימר דקודם ביטול איירי ובאדם דהא מקוה בעינן מ' סאה [א"כ] גם המעין לא מטהר
אדם בכל שהוא דבעינן מים שכל גופו יתכסה בהן וה"נ אמר בפרק בתרא דחגיגה (דף כב.) דהא ארעא חלחולי מחלחלא ובעינן
ארבעים סאה אלמא דמעין בעינן מ' סאה ולכל הפחות באדם איירי ואין לתמוה [אי לא] בטלו רביעית דמעין לתנייה דאיכא דה"ה
בפחות מרביעית סגי במעין: ואינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית. וה"ה בשתיה והיינו כמשנה אחרונה וכו"ע דבסמוך משנה
ראשונה עד שישתה רביעית יין פירוש וה"ה לאכילה ברביעית ושתיה בכזית כיצד משערין מביאין זית אגורי ושוקעו בכוס מלא
יין [והיין שיוצא ממנו] אם שותה כיוצא בו היינו כזית ואכילה משערין דכמו שאכל מן הענבים נותנין בכוס מלא יין אם יוצא מן
היין רביעית הרי אכל כרביעית וקשה לר"ת [על] פירוש [זה] דאין דרך התנא בשום מקום להקדים משנה אחרונה למשנה ראשונה
בסדר ועוד קשה דמתחילה נקט כזית דהיינו משנה אחרונה כו"ע ומפסיק בה במשנה ראשונה ושוב חוזר לומר דברי ר"ע שהוא
כמשנה [אחרונה] וע"ק דלפי [זה] היה לו לשנות במשנה ראשונה עד שיאכל רביעית כיון דבאכילה פליגי דלישנא דמתניתין משמע
דבאכילה לא פליגי וע"ק דכי היכי דבעי הש"ס טעמא לדברי ר' עקיבא שמביא פסוק בגמרא שמדמה שתיה לאכילה היה לו ליתן
טעם למשנה ראשונה אמאי מדמי (שתיה לאכילה) אכילה לשתיה לכ"נ לר"ת דמתני' דקתני ברישא עד שיאכל מן הענבים כזית
היינו אליבא [דכו"ע] דבאכילה כ"ע מודו דבכזית ולא פליגי אלא בשתיה דמשנה ראשונה עד שישתה רביעית כדרך כל שתיה
[בכריתות בפ' אמרו לו] (דף יב:) [מ"מ] שתיה לא גמר מיניה [דאכילה] ומצריך שתיה ברביעית ור"ע כיון דכתיב ענבים לחים
ויבשים לא יאכל מה אכילה בכזית אף כל איסורים בכזית מוענבים וי"ו קדריש אף כל איסורי נזיר בכזית דהיינו שתיה דכתיב
לעיל מיניה וכל משרת ענבים לא ישתה והשתא וי"ו דוענבים מוסף על דלעיל דכי היכי דענבים בכזית הכי נמי שתיה הכתוב לעיל
בכזית ולפירוש קמא גרסינן בגמרא ת"ק מדמי כל איסורי נזיר לשתיה דתנא עד שישתה רביעית ור"ע [מדמה] כל איסורי נזיר
לאכילה פירוש ויליף שתיה מאכילה כדפרישית: ועל זה בעצמו. לחים ויבשים קרא יתירא הוא ולכתוב ענבים והוי לחים ויבשים
במשמע אלא לחייב על זה בעצמו שאם אכל ענבים לחים ויבשים בהתראה אחת שהתרו אל תאכל ענבים לוקה שתיים ואפי' הן מין
אחד וטעם [אחד] כיון שהם שני שמות: ה"ג בגמרא ומכאן אתה דן לכל איסורי נזיר חמרא חדתי ועינבי. אע"פ שטעמם שוה הואיל
שהוא שני שמות לוקה שתיים וא"ת תיפוק ליה דחמרא חדתי וענבי כתיב בהדיא בקרא בתרי לאוין דכתיב מיין ושכר יזיר
[ומתרגמנין] מחמר [חדת] ועתיק וענבים כתיב וי"ל דאי מיזיר ה"ה חדתא כגון [ארבעה] יום דאחר שלשה ימים שבצר אין טעמו
כטעם ענבים אבל יין [חדש] ממש אימא לא מחייב אלא חדא קמ"ל: חרצן לוקה שתיים. משום חרצן לא יאכל ומשום מכל אשר
יעשה מגפן היין: אין לוקין על לאו שבכללות. דמכל אשר יעשה מגפן כל מילי משמע ואינו מפרש שום דבר: אמרו לו אל תשתה.
שהתרו בו על כל פעם ופעם שהיה רוצה לשתות: אכל ענבים לחים ויבשים וחרצנים וזגין. כלומר כזית מכל אחד וגם בסחט אשכול
ענבים ושותה לוקה ה' משום כזית ענבים לחים וכזית יבשים וכזית זגין וכזית חרצנים ומשום שותה יין: ולילקי שש מכל אשר

וגו'. וא"ת ולחשוב נמי התנא שכר וחומץ וי"ל דהא לאו שיורא הוא אלא משייר מיניה אבל בהנך דחשיב התנא יש למנות כל המלקיות שבהם: שייר בל יחל. דלילקי נמי משום בל יחל: לאו שיורא. כי קתני מילתא דליתא בשאר איסורין אלא בנזיר אבל בל יחל שייר בשאר נדרים נמי וא"ת וכי נאמר כן כדי להקשות לאביי וי"ל דקאמר הכי משום דלא תקשי לרבא מאי שייר דהאי שייר דשייר בל יחל אומר הגמ' כן דומיא דהכי מפרש ר"י בפ"ק דב"ק (דף טו.) גבי אי משום חצי כופר לאו שיורא הוא: והא שייר בין הבינים. קושיא הוא למ"ד דלא יחל לא הוי שיוור אמאי שייר בין הבינים וא"ת התינוח לפי' ר"ת דפירש (לעיל דף לה.) דבין הבינים היינו ענבים קטנים דתנא באכילה כדקתני ואכל ענבים בין גדולים בין קטנים משמע ושייר [לאשכול] קטנים שלא מנאן הלכך פריך שפיר אלא לפירוש שני שפירש לעיל דהביניים היינו [גוף] הענבים הרי דתנא לא שייר כלום דקתני לוקה ה' היינו משום ענבים לאו אחד וי"ל דגם לאותו פי' שייר לאו דידיה דלאו דחיוב ענבים היינו כשאוכלן שלמים כדרך שאוכלים ענבים אבל מלקט האוכל שביני וביני שאין דרך לאכול כן זהו לאו אחר של בין הביניים והתנא שיירו ואף על פי שמלשון התנא נמי משמע ששנה ואכל את הביניים דרך ליקוט דאוכל ענבים משמע בכל ענין אפילו בליקוט אפילו הכי לאו דידיה שייר דאל"כ לילקי שש: לא תני מידי ה'. בלשון הברייתא ליכא ה' אלא לוקה סתם ותוכל לפרש שש: (תוספות)

א

-

לט

דף

אותביה חמש ומאחר דלא תניא חמש מ"ט אותביה אמר רב פפא אנא סברי לאו גמרא היא בידיה והדר ביה ולא ידענא דגמרא היא בידיה ולא הדר ביה: רבי אלעזר בן עזריה אומר כו': אמר רב יוסף כמאן מתרגמינן מפורצנין ועד עיצורין כר' יוסי: **מתני'** סתם נזירות ל' יום גילח או שגילחוהו לסטים סותר ל' יום נזיר שגילח בין בזוג בין בתער או שסיפסף כל שהוא חייב: **גמ'** איבעיא להו האי מזיא מלתחת רבי או מלעיל למאי נפקא מינה לנזיר שגילחוהו ליסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אי אמרת מלתחת רבי נזירות הא שקליה אלא אי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש הא קאים ת"ש מהא אינבא חיה דקאים בעיקבא דבינתא ואי סלקא דעתך מלתחת רבי ברישא דבינתא בעי למיקם לעולם מלתחת רבי ואגב חיותא נחית ואזיל אינבא ת"ש אינבא מתה ברישא דבינתא ואי סלקא דעתך מלעיל רבי בעיקבא דבינתא בעי למיקם התם נמי משום דלית בה חילא שרוגי שריגא ואזיל תא שמע מבפורית דכושיים דבתר דמגדלין לה רפיא מלתחת התם נמי אידי דקמטא היא משיכבא דרפיא תא שמע מסקרתא דרפי עמרא מלתחת ותניא ותו כד צבעי סביא דיקנהון חוורן

רש"י א"ר פפא אנא סברי. סברא הוא בדיה דכי אכיל חרפן חייב סתם על חרפן ועל מכל אשר יעשה וסברי אוחיב ליה תיובתא משום דלא נהירא ליה מילתא וליהדר ביה: ולא ידענא דגמרא היא בידיה. מרביה ומש"ה לא הדר ביה: רבי אלעזר בן עזריה אית ליה כרבי יוסי מדקאמר שני חרפנים וזג משמע דלזג א' איכא ב' חרפנים: פורצנין. דמשמע פנימי כגון אפי' פרזיאל דהוה קלא דאמר בריש פ"ק דמס' תענית (ד' ד.) דהיינו גרעינין: עיצורין. משמע חיזונים שסוחט מהמשקה כדכתיב (בראשית מ) ואשחט אותם ומתרגמינן ועלצית יתהון: מהני' גילח או שגילחוהו ליסטיין. משמע בין באונס בין ברצון בתוך ימי נזירותו בין בנזירות מרובה בין בנזירות מועטה: סותר ל' יום. לפי שאין גידול שיער בפחות מל' יום: או שסיפסף כל שהוא. שגלג קלת בראש השיער: גמ' איבעיא להו בינתא מלתחת רבי. האי שיער מלתחת רבי בסמוך לבשר יולא מן הראש וגדל וראשו כדקאי קאי: או מלעיל רבי. שראש השער מתגדל ויולא מאיליו ומתגדל ועיקרו כדקאי קאי: למאי נפקא מינה לנזיר שגילחוהו ליסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו. א"ר דהאי בינתא מלתחת רבי היכך למאי דאקדיש שקליה וסותר נזירותו: ואי אמרת מלעיל רבי. הואיל ושיירו בו כדי לכוף בו ראשו לעיקרו דאיכא למימר דמאי דאקדיש קאי אכתי אית ליה למיעבד תגלחת מזוה וחינו סותר: ת"ש מהאי אינבא חיה. לינטרי"ש (וביא-כניס) בלע"ז הוא מציני כינים: דקיימא בעיקבא דבינתא. בעיקר השיער סמוך לבשר. ואי ס"ד. דהאי בינתא מלתחת רבי אישתכח דכי נפיק שערך נפיק אינבא לברי: ברישא דבינתא איבעי ליה למיקם. אינבא אלא לאו ש"מ מדקיימא אינבא בהדי בישרא דמלעיל רבי ואינבא דבינתא כדקאי קאי: לעולם מלתחת רבי. והא ללא קיימא ברישא דבינתא: דאית בה נחתא ואזולה לתחת לבהדי בישרא: ת"ש מדהאי אינבא מתה קיימא ברישא דבינתא. ואי ס"ד דהאי בינתא מלעיל רבי אישתכח דכי היכי דמעיקרא קיימא בעיקרא דבינתא הכי נמי איבעי לה למיקם השתא בעיקרא דבינתא: התם נמי משום דלית בה חילא. שאין בה כח דהא הויא מתה: שרוגי קא משתרגא. משתמטא ואזולה כלפי רישא דבינתא מש"ה קיימא לה התם ולעולם מלעיל רבי: ת"ש מבפורית של כושיים דבתר דגדלין לה. שמקלעין את השיער זה בזה: רפיא מלתחת. סמוך לבשר ומדפפיא לתחת לבהדי בישרא ולא

מלעיל ש"מ דמלתחת הנץ השיער ויאלא מש"ה מרפו להני שיערי מלתחת ולא מקלעי באידך בינתא: לעולם מלעיל רבי והתם נמו איידי דקמטא שמהדק כלורית ודוחק מענמנו למטה מחמת הגדל כשזוכב עליה: ומשיכבא הוא דרפיא. מחמת שכיבה הוא שזוכב על הכלורית רפיא לה מלתחת: מסקרחת דרפי עמרמ מלתחת ותניא. כלומר עד השתא בעינן לפרושי לך ממדי דסברא ללא הליא במידי דתניא ללא השתא איכא למישמע מהא דוקרין על העשירי לטום מעשר דמתקשר כל השיער ביחד מחמת הכבוע על סיקרא ולכתר הכי רפיא עמרמ מלתחת ומאי טעמא לאו משום דהוא דרפי רבי ליה לכתר הכי (רש"י)

תוספות והא אותביה חמש ומאחר דלא תניא מ"ט אותביה. כלומר והלא רב פפא עצמו היה מקשה מיניה לאביי ואי תנא לא תני ה' מ"ט אותביה הוא: א"ר פפא אנא סברי לאו גמרא הוה בידיה. לכך בדיתי מלבי והוספתי על לשון הברייתא חמש ולהקשות לאביי לראות אם מדעתו אמרה למימרא דידיה דאז בקל יחזור מדבריו ולא ידחוק לתרץ הברייתא לדבריו ולא ידענא דגמרא הוה בידיה ואותבינן ולא הדר ביה ולכך בחנתי דגמרא הוה בידיה: מחרצנים מפורצנים. דהיינו הגרעינין וכן במס' ע"ז (דף לד:). פורצנים דיין נסך ועצורין היינו הקליפה ואשחט מתרגמי' ועצרת וסחיטה היינו בקליפה שיסחוט הקליפה החיצונה שיש בה לחלוחית קצת ולא בגרעיניה: סתם נזירות ל' יום. כבר שנינו זה בפ"ק (דף ה.). ואידי דבעי למתני גילח או שגלחוהו לסטים סותר ל' יום תני נמי סתם [נזירות] שלשים יום וטעמא דסותר ל' יום משום דבעיא נזירות שיעלה לו תגלחת של מצוה כדי שיהא שערו גדל כפי שראוי לגדל כסתם נזירות דהיינו שלשים יום ומיירי שגלחוהו ביום מלאת שהרי אם גלחוהו (בשנים) או יותר למה יסתור את הכל איך יחזור וימנה מה שמנה כבר ואולי הכי נמי קאמר סותר עד שיהו שערותיו כדי שלשים יום כך נמצא בפירוש ה"ר יצחק והלכך בנזירות של [ס'] אם גלחוהו ביום שלשים אינו סותר כלום דאיכא עדיין גידול שער קודם יום תגלחת ואם גלחוהו אחר שכלו ימיו [ואין] גידול שער סותר [ל'] לרבנן כדמוכח בגמרא: נזיר שגילח בין במספרים או שסיפסף. פירוש תלש כל שהוא אפי' שער אחד לוקה עליו מיירי שעוקר השיער מעיקרו ומשחית מן השורש כעין תער דלוקה מקרא דתער לא יעבור על ראשו דמרבינן בגמרא שאר המעבירין: שער מלתחת רבי. משרשו מעיקרו הוא מגביה וגדל מה שהשער גדל מתמר ועולה הסמוך לראש אחר ימים יהיה ברחוק או מלעיל רבי מראש השער הולך וגדל אבל סמוך לראש אין [ז] ממקומו: ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו. בכל שער ושער [שיעורא] בעלמא הוא ובסמוך אמר שבו ליגדל השער בז' ימים ובכך יש חשיבות שער: ואי אמרת מלתחת רבי נזירותו הא שקליה. כלומר השיער שהקדיש ביום נזרו זה נטלו וגלחו זה ששיירו בו כדי לכוף אין זה משער שהיה לו משעת קבלת נזרו אלא צמח בו אחר כן וסותר אחרי שלא נשתייר מאותו שער שהיה בקבלת נזרו ואי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש קאי דאותו ששיירו ודאי מאותו שיער שהקדיש ובכך הוי שיעור חשוב ואינו סותר כלום: ת"ש מהאי אינבא. פירוש ביצי כינים דקאי בעיקרא פירוש בעיקר השיער סמוך לראש ולא תצא משם בגידול שער ש"מ דמלעיל רבי ומש"ה השער שסמוך לראש כדקאי קאי. דאי מלתחת רבי ברישא דבינתא בעי למיקם האינבא והשער הולך וגדל מעיקרו ולמעלה: אגב חיותא נחת ואזיל. אינבא הוא יורד למטה כשהשער גדל מלמעלה מרום הראש: ברישא דבינתא. לאו ברישא אלא ברחוק מן הראש קאמר: ואי ס"ד מלעיל רבי בעיקרא דבינתא בעי למיקם [במקום] שעמדה כשהיתה חיה שהרי שם מתה: התם נמי משום דלית בה חילא. כלומר בזו שהרי מתה שמה ואזלה מחוברת ויורדת לראש השער שהוא תלוי למטה לצד הארץ ואין לה כח להאחז למעלה לצד הראש: ת"ש מבלורית של כושיים שמניחים בלוריות [בראשיהם] לשם ע"ז ובשער אין מגלחין כל סביב ראשו ומה שהיו מניחין הן גידלו אותה כקליעה סמוך לראש ואינו מהודק כבראשונה ואי מלעיל רבי אמאי אלא ודאי מלתחת רבי ונדחית הקליעה לפנים והלאה מן הראש ונמצא כי בשער שסמוך לראש אינו קלוע ולכך הוי כפרוש ומשני איידי דקמטא היא משיכבא רפיא ממה שהוא שוכב עליה נוסעת ממקומה ונרפית סמוך

דף **לט** **ב**

עיקבי נימהון ש"מ מלתחת רבי ש"מ ואלא הא דתניא נזיר שגלחוהו לסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר ואי סלקא דעתך מלתחת רבי ליסתור כגון שגלחוהו אחר מלאת ומני רבי אליעזר היא דאמר כל אחר מלאת ז' סותר מ"ט דר"א יליף תגלחת טהרה מתגלחת טומאה מה תגלחת טומאה שבעה אף תגלחת טהרה שבעה וקים להו לרבנן כל ז' יומין אתיא מזייתא כדי לכוף ראשו לעיקרו: נזיר שגילח בין בתער בין בזוג או שסיפסף כל שהוא חייב: ת"ר [במדבר ו-ה] תער אין לי אלא תער תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת"ל [במדבר ו-ה] קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו דברי ר' יאשיהו ר' יונתן אומר תער אין לי אלא תער מירט תלש סיפסף כל שהוא פטור והכתיב קדוש יהיה למימרא דאם גילח ליה בתער קאים עליה בעשה ול"ת תניא אידך תער אין לי אלא תער תלש מירט סיפסף כל שהוא מנין ת"ל [במדבר ו-ה] לא יעבור על ראשו ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה ת"ל תער לא יעבור על ראשו לפי שלא למדנו לתגלחת האחרונה שיהיה בתער ללמדו ממצורע אי אפשר

רש"י ופ"מ מלכתחתי רבי והא סברא הויה במידי דתניא: ותו מדלכעבי סביא דיקניהון. כי היכי דליתחזו דרדקיא וכתר הכי חזירו דיקניהון מתלכעבי עיקרי עזרי זקנס פ"מ מלכתחתי רבי ומאי דקא קדיש האי נזיר שקלוה מיניה ואיבעי ליה למיסתרי ולמימני נזירות אחרת כי היכי דליקדוש שיער: אלח הא דתניא נזיר שגילחוהו לסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר. ואמאי אינו סותר ליסתור דהא אמרינן דמלכתחתי רבי ושקלוה מיניה להווא שיער דלקדיש שלא לגלח עד סוף נזירותו: לעולם מלכתחתי רבי והכא במאי עסקינן כגון שגילחוהו אחר מלכתחתי ל' לנזירותו קודם שהספיק לגלח והא מני ר' אליעזר היא דלמחר לעיל בפ' מי שאמר הכיני נזיר מגלח (דף טז:); דכל אחר מלכתחתי ז' סותר שאם נטמא יום ק"א ר' אליעזר אומר אינו סותר אלח ז' ללמחר תגלחת כי היכי דתתוך אלו ז' ימים תירבי מזיא כי היכי דתיהו כדי לכוף ראשו לעיקרו והכא נמי הוואיל דפשו ליה כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו כריך ליסתור כלום אלח מיד מגלח: מ"ט דר' אליעזר. דלמחר כל ללמחר מלכתחתי ז' ימים סותר ותו לא בשלמא כי נטמא ללמחר מלכתחתי דסותר ז' כנגד ז' ימים שמונה בהו ג' וז' ומגלח בשביעי כדתניא לקמן (דף מד:); תגלחת הטומא' כיצד מזה בשלישי ובז' ומגלח בז' כדכתי' וביו' השביעי יגלחנו: מה תגלחת טומאה ללמחר שנטמא מגלח ללמחר ז' וכדפרישית אף תגלחת טהרה ללמחר מלכתחתי אינו כריך למנות אלח ז' ללמחר תגלחת כדי שיהא יכול לגלח קצת שיער בתגלחת טהרה וקודם מלכתחתי לא מיתוקמא משום דקודם מלכתחתי סותר ל' וכדפרישין בפירקא לעיל (ד' ו:); דלכדי ר' אליעזר התורה אמרה נטמא ביום מלכתחתי לו תורה נזיר אלח כל אחר מלכתחתי נטמא או נתגלח לגמרי שלא הניחו בו שיער כלל סגי ליה בתגלחת כל דהו ואמור רבנן כיון דבהנך ז' ימים גדל מזיא כדי לכוף ראשו לעיקרו סגי ואילו הכא כיון דשיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו כריך ליסתור כלל ומגלח ללמחר ומזיא קרבנותיו ומותר ביין: הלש. שיער בסמוך לכפר אבל לא עקרו לגמרי וכגון שיעקרו נראה: מירטו. דעקרו לגמרי ממקום גידולו: סיפסוף. כמו סוף: ת"ל קדוש יהיה. שלא ישירו בשום דבר ויניחו לגדל פרע: והכתיב (אומר) קדוש יהיה גדל פרע: דמשמע קדוש יהיה שלא ישירו בשום דבר להכי כתב קדוש: למימרא דכי גילח לו בתער קאי עליו בעשה ול"ת. דמשמע קדוש יהיה שלא ישירו בתער ולאו הבא מכלל עשה עשה: הלש מירטו סיפסוף כל שהוא מנין ת"ל לא יעבור על ראשו. לרבות המעביירין: ומאחר שפוינו לרבות כל דבר. המעבייר כדכתיב לא יעבור מה ת"ל תער: לפי שלא למדנו לתגלחת האחרונה. של טהרה ללמחר תשלוס ימי נזירות שיהא בתער לפי שלא כתב אלח וגילח את שער ראש נזיר לכך כתב כך תער כאן שאינו כריך ללמדך שאתה תגלחת לא תהא אלח בתער: ללמדו ממאורע אי אפשר לחון דנין קל מחמור להחמיר עליו. דמאורע הוה חמור לפי שהוא כריך לגלח את כל שערו כדי שיהא כל שערו בתגלחת מה שאין בניזיר: (רש"י)

תוספות עיקבי נימהון. זקנס הסמוך לסנטר נראה לבן אלמא מלכתחתי רבי וה"ה דמסקרתא נמי הוה מצי לאוכחי הכי דכשגדל הצמר אין סוף הצמר הצבוע בבהמה צבוע: לסתור. דהא ס"ד מלכתחתי רבי פירוש דהא הוכחנו דמלכתחתי רבי וא"כ לא נשאר משער שהיה בו משעת קבלת נזירות כדי לכוף ראשו לעיקרו אלא ש"מ מלעיל רבי ואותו שנשאר היינו אותו דמעיקרא: כגון שגלחוהו אחר מלכתחתי. ביום ל' ומני ר' אליעזר היא דאמר כל אחר מלכתחתי ז' סותר אם נטמא עד שיזהו ג' וז' וכן אם גלחוהו ביום ל' סותר ז' שלא יכול לגלח תגלחת נזרו עד אחר ז': ומ"ט דר"א. קאי [אלעיל] כלומר מ"ט אמרת לר' אליעזר כי גלחוהו אחר מלכתחתי דסיגי בז' והא אין גידול שיער פחות משלשים יום: יליף תגלחת טהרה. סתירה שהיא ע"י תגלחת שהיא טהורה מסתירה הבאה ע"י טומאה מה תגלחת כי נטמא ביום ל' ממתין ז' [ותו לא] כך תגלחת טהרה כשגלחוהו ולא שיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו ז' ותו לא: וקים להו לרבנן דכל ז' אין השערות גדילין אלא כדי לכוף אינו סותר כלום דביגידול של סתירת ז' אינו גידול כי אם כדי לכוף א"כ לא בעינן ז' לתגלחתו שיהיה בשער ראשו אלא כדי לכוף ואם גלחוהו אחר מלכתחתי נמי ושיירו בו כדי לכוף אינו סותר אבל ודאי תגלחת דתוך מלכתחתי סותר כדלקמן מטעם גידול שער אבל כשגלחוהו אחר מלכתחתי כיון שהיה לפנינו גידול שער ביום שלשים הראוי לתגלחת כדאמרן מדאורייתא דיו בכך ומיהו ז' יש לו להמתין וילפינן מתגלחת טומאה ואע"ג דלא דמי לגמרי דהתם צריך להמתין ז' כדי להביא קרבנותיו בטהרה מ"מ שוו חכמים סתם סתירה לתגלחת דאחר מלכתחתי לסתירת טומאה אבל לרבנן ודאי כיון [דאם] נטמא [לאחר מלכתחתי] סותר ל' יום כדאמרין בפ"ג (דף טז:). ה"ג הוה ילפי' כל תגלחת (דטומאה) דלאחר מלכתחתי לסתירת ל' כמו בטומאה דבעינן בשעת תגלחת גידול שער של ל' יום כי גלחוהו נמי אחר מלכתחתי יהיה סותר ל' יום ולא הוה סגי כמו ששיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו כ"א שיירו בו מה שראוי ליגדל בל' יום ולכך אוקמי' דוקא כר' אליעזר אבל ודאי כרבנן נמי מצי לאוקמי' וכגון שגלחוהו [ביום ל"ב או ל"ג] אמרו רבנן לר"א דנטמא ביום ל"ב דאינו סותר אלא ז' כדפ"ל ושמא י"ל דמדודו כעין אחר מלכתחתי שהביא קרבנו [דאינו סותר כלום] ודוקא לר' אליעזר דאמר תגלחת מעכבא שאם גלחוהו לסטים ולא שיירו בו כדי לכוף סותר ל' יום כדי לגלח ולחזור ולהביא קרבנותיו אבל לרבנן דאמרי דתגלחת [דאחר מלכתחתי] לא מעכבא אינו סותר כלום ומותר לשתות יין מיד אחר שהביא קרבנותיו ונהי דלרבנן נמי טעון תגלחת למצוה וצריך להמתין ז' ימים לישנא [דאינו] סותר משמע דאם לא שיירו בעיא סתירה שיש שום איסור מכח נזירות עליו או שאסור לשתות ביין או לשום דבר אחר כל כמה דלא חזר וגילח ולרבנן לא הוה שום איסור עליו: ת"ר אין לי אלא תער. דוקא שלוקה תלש בה כל שהוא פירוש שלא בתער בין שעקר השער מתחילתו סמוך לראשו ומיהו שלא כעין תער ובין שלא עקרו לגמרי כ"א מקצתו מנין דאסור ת"ל קדוש יהיה גדל פרע שמצוה לגדל שער ועובר בעשה אי מגלח ממנו כלל גם כי אינו קוצצו לגמרי מעיקרו אבל בקוצץ מעיקרו לגמרי כעין תער איכא לאו בכל המעביירין כדנתי ברייתא דלא פליגי אהדדי אבל ניחא ליה להאי תנא למימר קדוש יהיה גדל פרע דמיניה שמעינן איסור אינו קוצץ לגמרי מעיקרו: רבי יונתן אמר אין כו' תלש סיפסוף פטור. בין כי נמי תלש מעיקרו בין אינו תלש מעיקרו אינו עובר כלל אפי' כעין תער אלא בתער ולא בשאר מעביירין וכן משמע הסוגיא דלקמן דלר' אליעזר נזיר אינו חייב בשאר מעביירין א"כ [אנו] זקוקין לומר דחד מהנך אית ליה הכי ולכולהו שאר תנאי אמרי דמיחייב בשאר מעביירין א"כ ר' יונתן הוא דסבר הכי: והכתיב קדוש יהיה גדל פרע. ומשמע דאיסור עשה מיהא איכא במעביירין ומשני דכי מגלח בתער ראשו לאו ועשה אבל שלא בתער גם כי גילח הכל ליכא לאו ולא עשה: כל שהוא. פירוש אפי' שער [א'] ת"ל לא יעבור על ראשו לרבות כל המעביירין ובלבד שיהא כעין תער מעיקרו משרשו לגמרי ותנא דמתני' נמי ס"ל כהאי תנא וכת"ק דר' יונתן: ומאחר שסופינו לרבות כל דבר אפילו שאר מעביירין מה ת"ל תער. [תימא לימא] לאשמועינן כעין תער לרבות

משחית וכו': לפי שלא למדנו תגלחת האחרונה שיהא בתער ולמדו ממצורע אי אפשר שאין לומדין קל מחמור להחמיר עליו. ולקמן ילפינן מהיכא פשיטא להאי תנא דתגלחת מצורע בתער והא לא כתיב תער בפירוש: שאין דנין קל מחמור. שהמצורע חמור שטעון תגלחת כל שער גופו דכתיב (ויקרא יד) והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו וגו' תאמר בנזיר שהוא קל שאינו צריך לגלח אלא ראשו כדכתיב בהדיא בקרא ולכך לא יטעון תער [לכך] כתיב תער לא יעבור ואם אינו ענין לאיסור העברה שבתוך נזירותו דהא [איהו] בכל המעבירין לקי תניהו לענין תגלחת למצות תגלחתו של סוף נזירותו דאינו אלא בתער: (תוספות)

א

-

מ

דף

שאינן דנין קל מחמור להחמיר עליו רבי אומר אינו צריך הרי הוא אומר תער לא יעבור על ראשו עד מלאת התורה אמרה אחר מלאת לא תהא תגלחת אלא בתער והכתיב תער לא יעבור על ראשו לעבור עליו בשני לאוין אמר רב חסדא ללקות באחת לעכב בשתיים לסתור אינו סותר אלא ברוב ראשו ובתער אין במידי אחרינא לא והקתני מנין לרבות את כל המעבירין אלא אימא כעין תער תניא נמי הכי נזיר שתלש מירט סיפסוף כל שהוא אינו סותר אלא ברוב ראשו ובתער רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר"ש כשם ששתי שערות מעכבות בו כך שתי שערות סותרות בו תנן התם שלשה מגלחין ותגלחתן מצוה נזיר ומצורע ולוים וכולן שגילחו שלא בתער או ששיירו שתי שערות לא עשו ולא כלום אמר מר שלשה מגלחין ותגלחתן מצוה פשיטא מ"ד משום עבורי שער הוא ואפילו סך נשא קמ"ל דלא קתני וכולן שגילחו שלא בתער בשלמא גבי נזיר כתיב תער לא יעבור על ראשו וגבי לויים כתיב [\[במדבר ח-ט\]](#) והעבירו תער על כל בשרם אלא מצורע בתער מנלן וכ"ת תיתי מלויים מה לויים שכן טעונין תגלחת ואין תגלחתן אלא בתער אף אני אביא את המצורע שהוא טעון תגלחת ואין תגלחתו אלא בתער איכא למיפרך מה ללויים שכן טעונין תנופה בגופם תאמר במצורע דלא אלא תיתי מנזיר מה לנזיר שכן קרבנו טעון לחם תאמר במצורע דלא אלא מחדא לא אתיא תיתי מתרויהון מהי תיתי תיתי מלויים מה ללויים שכן טעונין תנופה בגופן נזיר יוכיח מה לנזיר שכן קרבנו טעון לחם לויים יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השווה שבהם שהן טעונין תגלחת ותגלחתן בתער אף אני אביא את המצורע שהוא טעון תגלחת ותגלחתו בתער א"ל רבא מברניש לרב אשי וליפרוך מה להצד השווה שבהן שכן

רש"י ואין דנין קל מחמור להחמיר. על הקל אלף להקל על הקל ולהחמיר על החמור והכא דא"ל ללמדו ממצורע אחת ליה תער דבתער הוא דתיהוי תגלחת אחרונה אבל במידי אחרינא לא: רבי אומר אינו צריך. לתגלחת אחרונה וכשכתב כך תער לא בא אלף לומר כך שאינו חייב אלף בגילוח תער ומה שאהה אומר מנין למדנו לתגלחת אחרונה שהיא בתער מן דקדוק הכתוב אחת למד שהרי הוא אומר תער לא יעבור על ראשו דמשמע תער לא יעבור על ראשו עד יום מלאת שהוא צריך גילוח בתער: והכתיב תער לא יעבור על ראשו. כלומר והיכי אמר ת"ק דחייב על כל שאר מעבירין ותער לא בא אלף לתגלחת האחרונה והכתיב תער לא יעבור על ראשו דמשמע בתער הוא דמחייב אבל לא בשאר מעבירין: לעבור עליו בשני לאוין. על תער לא יעבור ועל לא יעבור כל המעבירין לישנא אחרינא והכתיב תער לא יעבור על ראשו כלומר היכי משמע ליה דאחר מלאת לא תהא תגלחת אלף בתער והכתיב תער לא יעבור על ראשו ועד מלאת דאיכא למיזק מינה דעד מלאת הוא דלא אלף בתער הא לאחר מלאת מגלח בכל דבר ואפי' במלקט וברהיטני לעולם אימא כך דלאחר מלאת אינו מגלח אלף בתער והא [דכתיב] בסמוך לא יעבור ומשמע לא יעבור תער: אמר רב חסדא ללקות באחת. שאם גילח תוך מלאת שער אחת לוקה: לעכב בשתיים. שאם גילח כל שערו בתגלחת סוף ימי נזירותו ושייר בו ב' שערות לא עשה ולא כלום: ולסתור אינו סותר. אם גילח בתוך ימי נזירותו אלף אם גילח את רוב ראשו בתער: והקתני מנין לרבות כל המעבירין. ת"ל לא יעבור: אלף כעין תער. כל המעבירין (מעבירין) סמוך לעיקר: תניא נמי הכי. כדאמר רב חסדא ובהער דוקא ואמרי לה כדאוקימנא לה אליבא דרב חסדא כעין תער ומאי בתער דקתני דכרייתא כעין תער: כשם ששתי שערות מעכבות זו. בתגלחת טהרה כך שתי שערות סותרות זו בתגלחת איסור: תנן התם גרסי' והיא בסוף נגעים גם כרייתא היא כסופרא [בת"כ] ת"ר ג' מגלחין כו' נזיר ומצורע ולויים: פשיטא. דמגלחין ככולהו מפרשי בהו קראי בנזיר כתיב וגילח הנזיר וגו' במצורע כתיב (ויקרא יד) וגילח את כל שערו כלויים והעבירו תער על כל בשרם: מ"ד עבורי שער שפיר דמי ואפי' סך נשא. סם שמשיר את השער: קמ"ל. דלא סגי ליה אלף בתגלחת כדקתני דתגלחתן מצוה: בשלמא גבי נזיר כתיב ביה תער לא יעבור על ראשו. לרבי כדאית ליה ולתנא קמא כדאית ליה ודלכתיב: מה ללויים שכן טעונין תנופה בגופן. כדכתיב והניף את הלויים תנופה לפני ה' והואיל וטעונין תנופה מחמירין בהו כולי האי דלא הוי תגלחתן אלא בתער תאמר במצורע הקל שאין טעון תנופה

בגופו והואיל ואינו טעון תנופה בגופו דין הוא להקל עליו שיהא תגלחתו ככל דברי: אלא מחדא לא אחיא. דמהי נתיבי וכדלעיל:
(ר"ז)

תוספות רבי אומר אינו צריך. תער לאתויי לתגלחת אחרונה של נזיר דכי נמי צריך לגופיה אפ"ה ידעינן ממילא דתגלחת אחרונה בתער ובהא פליג את"ק דידיה דת"ק אייתי לתער משום תגלחת אחרונה ופריך והא כתיב תער לא יעבור דמשמע שאר מעבירין נמי והיכי קאמר רבי דאתי לגופיה דמשמע דבתער דוקא מיחייב דס"ל לגמרא דאין לנו לומר דרבי יסבור כר' יונתן דלא אסר שאר מעבירין דמדקאמר אינו צריך משמע דלא אתי לאפלוגי על תנא קמא דידי' דמחייב על כל מעבירין ומשני לעבור עליו בב' לאוין לכך כתב תער דמגלח בתער עובר בשני לאוין משום תער ומשום מעבירין דהלאו קאי אתער וקאי נמי אשאר מעבירין והוי כאילו כתב תער לא יעבור. דאותו לשון [קאי] לפניו ולאחריו והשתא נפקי תרווייהו מתער לרבי דאי לא נכתב תער אלא לתגלחת מצוה כדקאמר ת"ק מ"מ לכתביה לתער בפירוש גבי תגלחת של מצוה למאי הילכתא כתבו גבי איסורא לומר [לך] שלוקה שנים ואם כוליה להכי הוא אתא אמאי סמיד עד מלאת אל תער לא יעבור אלא רצה לומר עד מלאת לא יעבור תער הא לאחר מלאת לא יעביר שער ראשו אלא בתער: אמר רב חסדא ללקות באחת. על שער אחד הוא לוקה אם התרו בו על תגלחת וגלח שער אחד הוא לוקה: לעכב בשתיים. בכלות ימי נזירותו שמצוה עליו לגלח ראשו אם גילח כל ראשו ושייר שתי שערות לא עלתה לו תגלחת: לסתור אינו סותר אא"כ מגלח רוב ראשו. וכולן הן הלכה בנזיר שלא מצינו בהן טעם: ובתער. [ונראה] (פי"ד) דקאי ארישא דאינו לוקה אלא בתער אבל הוא סותר כי נמי אינו כעין תער אלא [ברוב] ראשו סותר [היכא] דלא שיירו בו כדי לכוף אע"ג דלא הוי כעין תער ופריך בתער אין דוקא לוקה בשאר מעבירין לא הא תנן נזיר שגילח בין בתער בין בזוג בין בשפשוף כל שהוא חייב אלא אימא כעין תער שעוקר השער ומשחיתו מעיקרו: תניא נמי הכי. שלוקה [וסותר] ברוב ראשו: נזיר שתלש ומרט ושפסף כל שהוא חייב. לוקה: ואינו סותר אלא ברוב ראשו ובתער. פירוש כעין תער: כשם ששתי שערות [מעכבות כן] סותרות. אם גלח ב' שערות תוך ימי נזירותו: תנן התם. פירוש בת"כ דנגעים שלשה מגלחים נזיר דכתיב וגלח את ראש נזרו מצורע דכתיב וגלח את כל שערו ולוים דכתיב והעבירו תער על כל בשרם: פשיטא. דתגלחתן מצוה דהא קראי כתיבי: מהו דתימא משום עבורי שער הוא. פירוש ותער לא מעכב בהן ואפי' סך נשא קמ"ל [דלא] דתגלחתן מצוה: נשא. מין המשיחה שמשרת השער ותימא דהא מסיפא שמעינן לה בהדיא דהא קתני סיפא וכולן שגילחו שלא בתער לא עשו ולא כלום וצריך לומר דאי מההיא הוה אמינא מאי שלא בתער שלא כעין תער ואפי' סך נשא נמי: בשלמא גבי נזיר כתיב תער לא יעבור על ראשו. לת"ק באם אינו ענין למלקות תניהו ענין לתגלחתו ולרבי מדסמכו לעד מלאת אצל תער לא יעבור: תנופה בגופן. דכתיב והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' [במדבר ח] תאמר במצורע שאינו טעון תנופה בגופו אלא [בקרבנו] ולכך לא יטעון חומרא דתער דזוג נמי יועיל: (תוספות)

דף מ - ב

אין קרבנו בדלות תאמר במצורע שקרבנו בדלות אמר ליה רבא בר משרשיא לרבא האי תנא מעיקרא אמר ללמדו ממצורע אי אפשר שאין דנין קל מחמור להחמיר עליו והדר אמר נילף מדינא ומדינא נמי לא יליף אמר ליה ההוא אליבא דרבנן הא אליבא דר' אליעזר דתנן ואינו חייב עד שילקטנו בתער ר' אליעזר אומר אפילו ליקטו במלקט וברהיטני חייב מאי טעמייהו דרבנן דתניא [ויקרא יד-ט] זקנו מה ת"ל לפי שנאמר [ויקרא כא-ה] ופאת זקנם לא יגלחו יכול אפילו מצורע כן ת"ל זקנו ומנלן דבתער דתניא ופאת זקנם לא יגלחו יכול אפילו גילחו במספרים יהא חייב ת"ל [ויקרא יט-כז] ולא תשחית יכול ליקטו במלקט וברהיטני יהא חייב ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו הא כיצד איזהו גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער ממאי דילמא לעולם אפילו ליקטו במלקט וברהיטני נמי מצוה קעביד והא קאתי לאשמועינן דאפילו בתער לא מיחייב עליה אמרי אי ס"ד כי עביד נמי במלקט וברהיטני שפיר דמי לישתוק קרא מיניה ואנא אמינא ומה גבי נזיר דאיסורא קא עביד אפ"ה מחייב הכא דמצוה לא כל שכן

ר"ז האי תנא מעיקרא אמר ללמוד נזיר ממצורע אי אפשר שאין דנין כו'. אלמא דפשיטא ליה מילתא דמאורע הוי בתער: והדר אמר נילף מדינא. מניח ומלויים בהלך השוה שבהן ומדינא נמי לא מלי למילף משום דלית בה פירכא דרבא מדברינן שכן אין קרבנו בדלות תאמר במצורע שכן קרבנו בדלות בעולה ויורד דכתיב ביה ואם לך הוא: א"ל הוה. דקתני ללמדו ממצורע אי אפשר דמשמע דפשיטא ליה דמאורע הוי בתער אליבא דרבנן היא דגמרי לה מזקנו ופאת כדמסיק והאי דקא בעי מדינא לא אפשר משום דלית ביה למפדך כדפריכנא אליבא דר' אליעזר דגמרי לה מזקנו דלקמו: דתנן. במסכת מכות: ואינו חייב. על הקפת הראש עד שילקטנו בתער: ר' אליעזר אומר אפי' במלקט וברהיטני: ואמרינן מ"ט דרבנן. ללא מחייבי בהקפה אלא בתער: דתניא זקנו. האמור לגבי מצורע מה ת"ל והלא כל שערו במשמע וזקנו בכלל שערו אלא לפי שנאמר לגבי כהנים ופאת זקנם לא יגלחו יכול אפי' כהן מצורע המתגלח לא יגלח פאת זקנו ת"ל וגיטל זקנו: ומנלן. דהך גילוח בתער קאי דתניא ופאת זקנם: ת"ל. גבי ישראל

לא תשחית פאת זקנד אי לא תשחית יכול ליקטו במלקט וברהיטני יהא חייב ת"ל ופאת זקנס לא יגלחו הא כיצד גילוח שיך בו השחיה דיבר הכתוב ואיזו הוי אומר בתער מהו גילוח דקאסר ליה רחמנא גבי הקפת הראש והשחתת פאת זקן ואישחתי ליה גבי מזורע דמותר הוא בו היינו תער: מאי משמע לן מהכא למזורע לא הוי אלח בתער דלמא לעולם אימא לך דאפי' ליקטו במלקט וברהיטני שפיר דמי והאי דקחני זקנו מה ת"ל דאחא לאשמועי' דאפי' גילחו בתער לא מיחייב עליה משום פאת זקנס לא יגלחו: אי ס' ד' דכי ליקטו במלקט וברהיטני שפיר דמי ומאורא קעביד לישחוק קרא מיניה ולא ליכתוב זקנו ואמינא ליקטו במלקט וברהיטני שפיר דמי דמייתנין לה מדינא: ומה גבי נזיר דאיסורא קעביד. כי מגלח בתער בחוד ימי נזירות: אפילו הכי מיחייב. כי ליקטו במלקט וברהיטני כדאמרינן לעיל לרבות כל המעבירין: הכא. דכי מגלח מזורע קעביד כדכתיב וגילח את כל שערו: לא כל שכן. שכל דבר מותר לגלח ואפילו בתער: (קס"י)

תוספות אין קרבנו בדלות. אלא קרבן קבוע בין עניים בין עשירים תאמר במצורע שאם עני הוא מביא צפורים וא"כ גם לא נחמיר עליו להטעינו תער ואין להקשות לפי מה שמסקינן דיליף מצורע מקרא אחרינא שלא בנזיר דהיינו בנזיר דבסמוך ולייתי נזיר במה הצד דאיכא למיפרך שכן אינו בשאלה או שכן שכל גופו טעון תגלחת: והאי תנא מעיקרא. בברייתא דלעיל. קאמר ללמדו ממצורע אי אפשר כו' אלמא דקים ליה לתנא [תער] במצורע בלא נזיר שהרי בא נזיר ממצורע ובהך ברייתא בעי למילף מצורע דבעי תער מדינא דנזיר ולוים אלמא מצורע גופיה לא יליף אלא מנזיר ומדינא נמי לא אייתי [דקאמר] מה להצד כו' וסוף לומדו מראשו דכתיב בנזיר ומ"מ רבי אליעזר לא ידע תער במצורע אלא מנזיר כדמפרש והולך: דתנן בפרק בתרא דמכות (דף כ.). אינו חייב. כו' לגבי פאות דזקן תניא דאין חייבין בהשחתת פאת זקן בין כהנים בין ישראלים עד שיטלנו בתער ור"א אמר אפי' ליקטו במלקט ורהיטני מיחייב: ומאי טעמייהו דרבנן. כלומר מהיכא נפקא לן דפשיטא להו דמצורע בתער אפילו בלא נזיר כדס"ל דתניא זקנו מה ת"ל במצורע כתיב והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו וכו' והלא בכלל כל שערו הוא ולמה פרט זקנו לפי שנא' גבי כהנים ופאת זקנס לא יגלחו יכול אף מצורע כלומר כהן והוא מצורע כן שלא יכול לגלח זקנו והא דכתיב וגלח את כל שערו ע"כ לבר מזקנו א"נ בנמרט זקנו שאין עשה דגילוח דוחה לאו השחתת זקן כהנים ועשה דקדושים דכהנים ת"ל זקנו מיותר שנכתב במצורע לאשמועינן עשה דזקנו דחי לאו דלא יגלחו ככהנים ועשה דקדושים יהיו ואע"פ שאין עשה. דוחה לא תעשה ועשה בעלמא הכא דחי כדאמר בריש יבמות (דף ה.). דהאי לאו ועשה שאינו שוה [בכל] הוא השחתת זקן אינו בנשים כדאמר פ"ק דקדושין (דף לה:) וא"ת ודלמא אתי למישרי לאו גרידא דלא תשחית פאת זקנד וי"ל (דמשער) דאיכא למימר קרא סתמא כתיב בה בישראל ככהנים ועי"ל והוא העיקר דע"כ לרבנן ללאו גרידא דישאל לא איצטריך קרא דנפקא להו מראשו מקרא קמא דדחי עשה דמצורע לאו דהקפה דסבירא להו דהקפת כל הראש שמה הקפה כדאיתא בסמוך א"כ זקנו לא איצטריך קרא אלא לכהנים ולאשמועינן דעשה דמצורע דחי לאו ועשה דהשחתת זקן כהנים (גרידא) ומדאיתא קרא דזקנו למישרי לו לאו דהשחתת זקן והשחתת זקן לא מחייב אלא בתער מכלל דמצורע תגלחתו אינו אלא בתער דאם לא כן זקנו למה לי: דבתער. כלומר חיוב השחתת זקן מנא להו לרבנן דלא הוי אלא בתער דמינה ילפינן תער למצורע: דתניא ופאת זקנס לא יגלחו. בכהנים כתיב יכול אפי' במספרים יהא חייב ת"ל ולא תשחית פאת זקנד בישראל כתיב ובמספרים ליכא השחתה שאינו נוטל השער מעיקרו ושרשו: אי לא תשחית יכול אפי' במלקט ורהיטני יהא חייב שאף הם משחיתים השער מעיקרו ת"ל ופאת זקנס לא יגלחו והם אינם קרויים גילוח שאינם גילוחים לגלח בהם: הא כיצד גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער. והאי שרא רחמנא במצורע אי נמי בקידושין גמרינן פאה זקנו אתא מישאלים. ופריך ממאי דתגלחת מצורע ליכא אלא בתער דילמא אפי' במלקט ורהיטני קיים המצורע מצות גילוח וקרא דזקנו אתא לאשמועינן דאם בא לגלח [בתער] הרשות בידו שהוא [מזוהר] עליו בעלמא בפאה דזקן הכא שרי ולא מיחייב. ומשני אמרי כלומר [על כרחך] זקנו דכתיב שזקוק לגלח ולעשות בתער ולא בדבר אחר דאי ס"ד כי עביד נמי במלקט ורהיטני שפיר דמי לשתוק קרא מינה דאם בא [למימר] שהרשות בידו לגלח בתער פאת זקנו להא לא בעי קרא דזקנו דרשות ידעינן מק"ו: ה"ג ומה נזיר כו' הוה מצי למפרך דכהן מצורע לא אתי שכן ריבה הכתוב [בהן] מצות יתירות וכה"ג פריך בכל דוכתי ולכך לא לידחי עשה דמצורע לאו דכהנים ועוד מה לנזיר שכן לאו גרידא דדחי לאו דהקפה תאמר בכהנים דאיכא לאו ועשה לאו דהשחתת זקן ועשה לכ"נ דעיקר אפירכא אחרונה סמיך דפריך מרשב"ל: ה"ג ומה נזיר דאיסורא קעביד. ואפילו נזיר טהור חוטא קצת כדאיתא פ"ק דנדרים (דף י.). ולעיל בפ' שלישי (דף יט.) ועוד דמנזיר טמא קא יליף שגם הוא תגלחתו כתוב בתער כדמשמע בסמוך דגמרינן טהור מטמא וטמא מטהור ואפ"ה תגלחת מצוה דידיה דחי לאו דהקפה דסבירא ליה דהקפת כל הראש שמה הקפה ולעולם מיחייב פי' מיחייב לגלח כל ראשו ולדחות לאו דהקפת מצורע דמצוה לא כל שכן: דמצוה. מצות המקרא תגלחת ולא באה לו ע"י שום איסור לכ"ש שתגלחתו דמצוה תדחה לאו דהשחתה ואי קשה מה לנזיר שכן קרבנו טעון לחם כדפ"ל וי"ל דלא דמי דודאי לעיל דבעינן להטעין תער למצורע ולא שאר משחיתים פריך שפיר דמ"ה בנזיר דין הוא שיהא טעון תער לתגלחתו שכמו כן חומרא אחרת בו שקרבנו טעון לחם אבל הכא דלא בעינן למילף להטעין תער במצורע מתגלחת דנזיר רק שהרשות יהיה בידו להעבירו בתער כמו בשאר משחיתין ולא שייכא כלל ההיא פירכא דלא בעינן למילף חומרא מנזיר אלא מכל מקום תימה הוא והא הך סוגיא לרבנן [והרי] מוכח דלרבנן פשיטא להו תער מתגלחת דמצורע מקמי דידעינן ליה בנזיר דקאמר בברייתא דלעיל ללמדו ממצורע אי אפשר כו' אלמא

מצורע פשיטא להו תער מתגלחת דמצורע מקמי דידעינן ליה בנזיר דקאמר בברייתא דלעיל ללמדו ממצורע אי אפשר כו' אלמא (תוספות) להו פשיטא

ותו אי ס"ד כי עביד במלקט וברהיטני מצוה קא עביד מדלא כתיב תער כר"ל דאמר כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה ור"א מאי טעמא יליף מראשו דתניא [\[ויקרא יד-ט\]](#) ראשו מה ת"ל לפי שנאמר גבי נזיר [\[במדבר ו-ה\]](#) תער לא יעבור על ראשו יכול אף נזיר מצורע כן ת"ל ראשו ממאי דלמא לעולם אפילו ליקטו במלקט וברהיטני מצוה קעביד וכי תימא תער למה לי למימרא דאפילו בתער ס"ד אמינא הואיל וגבי נזיר כי עביד בתער מיחייב גבי מצורע נמי ליחייב קמ"ל דלא אי סלקא דעתך כי עביד במלקט וברהיטני מצוה קעביד מדלא כתב תער כר"ל ורבנן האי ראשו מאי דרשי ביה מיבעי להו למידחי לאו דהקפה דתניא [\[ויקרא יט-כז\]](#) לא תקיפו פאת ראשכם יכול אף מצורע כן ת"ל ראשו למה לי למכתב ראשו ותיפוק ליה מזקנו דתניא [\[ויקרא יד-ט\]](#) זקנו מה ת"ל לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף מצורע כן ת"ל זקנו למה לי למכתב ראשו ולמה לי למכתב זקנו צריכי דאי כתב רחמנא זקנו ולא כתב ראשו הוה אמינא הקפת כל הראש לא שמה הקפה להכי כתב רחמנא ראשו

רש"י ותו אי ס"ד דכי עביד. מצורע במלקט וברהיטני פסיר דמי וזקנו להחיר תער הוא דחתא אדרכה מדלל כתב ביה תער הוה אמינא דכתער לא מיסתרי כלל מדלל כתיב תער במצורע ואמינא כך כר"ל דאמר כל מקום שאתה מוצא כו' ה"נ במצורע ליגלח במלקט וברהיטני וליהוי מקיים וגילח את כל שערו וקא מוקים ללל תעשה דופאת זקנס לא יגלחו כתער ללל אסרה תורה. הקפת הראש ללל כתער שמע מינה ללהכי איטריד זקנו למישרי תער במצורע ולמימרא דכתער אין במידי אחרינא לא דומיא דהקפת ראש דקאחי ליה עשה דוגילח את כל שערו ודחי ליה לאו. דהקפה לפי שאינו יכול לקיים את שניהם ור"א אית ליה ג"ש וקסבר מלקט ורהיטני נמי עבדי גילוח והוי נמי גילוח שיש בו השחתה ומש"ה כי ליקטו במלקט ורהיטני גבי. הקפה חייב וה"נ מפרש במסכת מכות בפרק אלו הן הלוקין: ור"א מאי טעמא. כלומר הואיל ומוקמית להא דתני לעיל דמצורע יליף מדינא כר"א דכתער אין במידי אחרינא לא מאי טעמא אי מדינא הא איכא למיפרך כלעיל מה להלך השוה שבהן כו': יליף מראשו. דכתיב לגבי מצורע וגילח את כל שערו ואת ראשו: ראשו מה ת"ל. והלל כתיב שערו וראשו בכלל שערו הוא ללל לפי שנאמר גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו ת"ל וגילח את ראשו כתער כמו שאמרתו כך גבי נזיר ור"א סבר לה כרבי יונתן דאמר לעיל (דף לט:): דגבי נזיר לא מיחייב ללל כתער ובמידי אחרינא לא ה"נ האי דאסרי גבי נזיר מיסתרי גבי מצורע ומאי דלל מיחייב ליה גבי נזיר כגון מלקט ורהיטני לא שרי במצורע: וכ"ת תער למה לי וכי תימא למה לי למיכתב במצורע ראשו לילף. מתער לא יעבור על ראשו האמור לגבי נזיר למישרייה במצורע ואפילו כתער: ס"ד הואיל וגבי נזיר כו'. לא לעולם אימא כך דמצורע כתער אין במלקט וברהיטני לא דאי ס"ד דכי עביד במלקט וברהיטני מצוה קעביד הוה אמינא דכתער כלל לא משום דלל כתיב ביה תער וכדל"ל כו' והכא כיון דאפשר לו לקיים את שניהם עביד במלקט ורהיטני לקיים מצוה עשה דוגילח את כל שערו וליקיים נמי לא תעשה דלל יעבור תער ללל אסרה תורה הקפת הראש ללל כתער ואימא דכתער כלל לא קמ"ל ללל לאו שמע מינה דאיטריד ליה ראשו למישרי תער כנזיר מצורע ולמימרא דכתער אין מלקט ורהיטני לא ומש"ה אחי עשה דוגילח את כל שערו ודחי לאו דתער לא יעבור על ראשו לפי שאין אתה יכול לקיים את שניהם דמצורע שגילח במלקט ורהיטני לא עשה ולא כלום: ר"א לא מאי יליף במצורע כתער ולל במלקט ורהיטני מזקנו דהקפה משום דקסבר ר"א גבי הקפה דאפילו ליקטו במלקט ורהיטני חייב דכתער דמי ורבנן נמי לא מזו ילפי מצורע כתער ולל במלקט ורהיטני מראשו דנזיר משום דקסברי גבי נזיר כי גילח במלקט ורהיטני חייב דכתער דמי דלמרינן לעיל לרבות כל המעבירין: להכי כתב רחמנא ראשו. לאשמועינן דאפילו הקפת כל הראש שמה הקפה: (כ"ז)

תוספות לרבנן דטעון תער לתגלחתו (נזיר) והכא אי לאו ק"ו דנזיר לא אתי [להו] תער במצורע וי"ל דאפילו לא קים לו דמצות נזיר בתער מ"מ פסיר ילפינן ק"ו מנזיר דדחי תגלחת דידיה פיאות דהקפת הראש דאיכא בהו לאו במקיף במספרים כדמשמע בסמוך מצורע לא כל שכן שיהא מותר לגלח אף בתער וידחה לאו דהשחתת זקן אלא ע"כ קרא דזקנו אתה להטעינו תער ולא משחיתים אחרים: ותו אי ס"ד כי עביד במלקט ורהיטני. דקיים מצות גילוח ע"כ קרא דזקנו לא אתה למימר דמצי עביד בתער מדלא כתיב תער פירוש בהדיא דמבעי לן למימר כדרשב"ל דאסור לעשות ולגלח בתער הואיל ויכול לקיים שניהם שיגלח במלקט ורהיטני או במספרים ולא ידחה לאו דהשחתת זקן והיה להש"ס לומר לא שרינן תער מדלא כתב תער אלא הש"ס קצר הלישנא דנזיר לישנא קלילא ורגיל בכמה מקומות לקצר לשונו אלא ע"כ קרא דזקנו אתה לקובעו חובה ולהטעין תער למצורע דלא יצא ידי תגלחתו אלא בתער: ורבי אליעזר. דאמר אפילו ליקטו במלקט ורהיטני חייב [בפאת] דזקן ומחייב בפאת דזקן אפילו בשאר משחיתין ושפיר אצטריך זקנו דמצורע דדחי לאו דהשחתת זקן והיינו נמי בשאר משחיתין מנא ליה תגלחת דמצורע דדוקא בתער יליף לה מראשו: ראשו מת"ל. ראשו דכתיב במצורע והלא כבר כתיב ברישא דקרא יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו מת"ל לפי שנאמר גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו תוך ימי נזירותו יכול אף נזיר [מצורע] כך יהא אסור לגלח וכל שער דקרא בשאר גופו ע"כ דאין לומר דעשה דוגילח דמצורע דחי לא תעשה דנזיר דתער לא יעבור על ראשו ועשה דגדל פרע שער ראשו ת"ל (שער) ראשו מיותר דאף נזיר ומצורע חייב לגלח בתער והאי דלא מוקי ר"א ראשו בראשו דכל אדם ולא בנזיר ולמדחי [לאו] דהקפה [גרידא] אי משום דס"ל הקפת כל הראש [לא] שמה הקפה אי משום דעשה דחי לא תעשה [גרידא] נפקא לר"א מגדילים כדבסמוך א"כ ראשו לא איצטריך אלא לראשו דנזיר אע"ג דאיכא לאו דתער לא יעבור ועשה דגדל פרע דחי להו עשה דוגילח מיתורא דראשו דכתיב במצורע והשתא נפקא

ליה לר"א תער במצורע מנזיר דמידי דאסר בנזיר להעביר תער על ראשו הטעין במצורע לגלח בתער והיינו דקא מהדר בברייתא דלעיל (דף מ:) למילף תער במצורע מלויים ונזיר מן דינא ולא אתי ליה וצריך הוא ללומדה מראשו [דנזיר] ולעולם מנזיר ילפינן למצורע דטעון תער וס"ל לר"א דנזיר לא לקי אלא בתער דוקא כו' יונתן דלעיל הילכך מידי דאסור בנזיר דהיינו תער הטעין לאו במצורע כדמשמע [דאי] על שאר מעבירין נמי לילקי בנזיר אכתי לא ידעינן תער במצורע דאיכא למימר קרא דראשו לשאר מעבירין: ופריך כדלעיל דלמא אפילו במלקט ורהיטני נמי מצוה קעביד במצורע וכ"ת למה לי למישרי דאפילו בתער דסד"א כו' גבי מצורע נמי ליחייב כלומר גם כשיהיה הנזיר מצורע קמ"ל ומשני אי ס"ד כי עביד במלקט ורהיטני מצוה קעביד במצורע מדלא כתיב היתר תער בפירוש לא לדחי עשה דמצורע לא תעשה דנזיר שהרי אפשר לקיים שניהן וק"ק אמאי לא מסיק נמי הכא לשינויא דלעיל לשתוק קרא מיניה ואנא אמינא ומה נזיר דאיסורא קעביד כו' וי"ל דהכא איכא למימר דשאני נזיר דליכא אלא חד לאו דהקפת ראש ולכך דחי ליה תגלחתו דנזיר אבל נזיר מצורע אית ביה תרין לאוין לאו דנזיר דתער לא יעבור ולא דהקפת הראש ולכך לא ידחה עשה דמצורע להנדך תרי לאוין ועוד עשה דגידול פרע ועוד תירץ הר"ם דלמאי דבעי למימר. פרק ב' נזירין [לקמן דף נח.]. אהך ברייתא דראשו דהקפת כל הראש לא שמה הקפה אפילו חד איסורא ליכא בנזיר במקום פאת הראש וליכא למימר ק"ו מנזיר דהתם ליכא תו שום דחיה: ורבנן. דנפקא להו דתגלחת דמצורע בתער מזקנו כדלעיל ראשו למה לי דבשלמא לר"א איצטריך ראשו למילף מיניה דתגלחת דמצורע בתער אלא לרבנן למה להו ראשו: מיבעיא להו למדחי לאו דהקפה אף במצורע שאין נזיר דאיצטריך קרא לומר דדחי לאו דהקפה דתניא לא תקיפו פאת ראשכם יכול אף מצורע כן והא דכתב וגילח את כל שערו [חוף] מפאת הראש או כשמירט פאת ראשו ת"ל ראשו ת"ל ראשו ומיותר דכתיב במצורע (תוספות)

דף מא ב

ואי כתב ראשו ולא כתב זקנו הוה אמינא משמע תרתי דאתי עשה ודחי את לא תעשה ומשמע דהקפת כל הראש שמה הקפה ואכתי בתער מנלן להכי כתב רחמנא זקנו ור"א דאתי עשה ודחי את לא תעשה מנליה יליף מגדילים דתניא [\[דברים כב-יא\]](#) לא תלבש שעטנז

רש"י ואי כתב רחמנא ראשו ולא כתב זקנו ה"ל. דהאי דכתיב ראשו תרתי משמע דאתי עשה דמצורע דכתיב וגילח את כל שערו ודחי לא תעשה ללא תקיפו את פאת ראשכם ומשמע נמי מדכתיב לא תקיפו פאת ראשכם דהקפת כל הראש שמה הקפה אבל עדיין לא מצינו דתער הוי להכי כתב רחמנא זקנו למילף ליה מפאת זקנס לא יגלחו דכתיב ביה השחתה [וגילוח] דהיינו תער: ורבנן האי ראשו מאי דרשי ביה. ואי קשיא ר"א נמי זקנו מאי דרשי ביה יב להשיב דלע"ג דלרש"י ר"א ראשו וגמר [וגיחה] שוה מנזיר לומר דעשה דחי את לא תעשה זקנו נמי איצטריך למיגמר מכהנים דחי מנזיר לחודיה ה"ל בדיו הוא שדחה את לא תעשה דנזיר שכן יבנו בשאלה אבל לאו דכהנים לא הילכך איצטריך נמי [זקנו] לאגמורי גבי כהנים ומסתברא דהכי הוא דגרסינן לקמן ור"א דאתי עשה ודחי לא תעשה מנא ליה והא מנזיר יליף אללא ודחי מנזיר לא ילפינן דאיכא למיפרך מה לנזיר כו' ומה לכהנים כו' כדמפרש לקמן בפרק שני נזירים (דף נח:). מן המורה: ור"א דאתי עשה ודחי לא תעשה מנליה. בשלמא לרבנן דילפי מנזיר דהשחתת זקן אחא ליה עשה דוגילח את כל שערו ודחי ליה ללאו דהשחתת זקן אללא לר"א מנא ליה אי מהשחתת זקן כדכינו כיון דלכ"א לא אתי ליה עשה דוגילח את כל שערו ולידחי לגמרי את לא תעשה דהשחתת זקן דלדידיה בתער הוא דמישחרי מנזיר אבל לא במלקט ורהיטני לא אחיא ליה עשה בהדיא ודחי ליה לכוליה לא תעשה אללא לפלגא דבתער מישחרי אבל לא במלקט ורהיטני ואי מראשו דמנזיר דחיי ליה ראשו דנזיר איכא למיפרך מה לנזיר שכן יבנו בשאלה ואי מנזיר דכהן מנזיר דהיינו דכתיב ודחי ליה מנזיר כו' (רש"י)

תוספות לאשמועינן דעשה דוגילח דמצורע דחי לאו דהקפת הראש: ואיצטריך למיכתב זקנו [וראשו] דאי כתב רחמנא זקנו ולא כתב ראשו ה"א דהקפת כל הראש [לא שמה] הקפה דעיקר איסור הקפה דכתיב לא תקיפו פאת ה"א היינו דוקא כשנוטל הפאות לבד כדאמר בעלמא איזו היא הקפה זה המשוה צדעיו לאחורי אזנו ופדחתו פי' צידעא הוא השער הרבה וגדל סומך לאזנים ומאחורי אזניו חלק הוא ואין שם שער וכן בפדחתו אין שער וכשנוטל אותם שבצדעיו דהיינו פאת הראש ויהיה חלק שער נמצא שהוא שוה לאחורי אזניו ופדחתו ובהא כ"ע מודו שהוא בלאו ופליגי במגלח כל הראש וגם הפאות דאיכא למ"ד שמה הקפה ואיכא למ"ד לא שמה הקפה: להכי כתב רחמנא ראשו. לגלות לן דהקפת לן דהקפת כל הראש שמה הקפה כיון דדחי עשה דוגילח ראשו ללאו דהקפה ש"מ הקפה היא: ואי כתב רחמנא ראשו ה"א משמע תרתי. כלומר אף כי משמע תרתי דמשמע דעשה דחי לא תעשה ומשמע נמי דהקפת כל הראש שמה הקפה [ואכתי] בתער לא ידעינן שיהא גילוח דמצורע דוקא בתער שהרי אהקפת פאת ראש חייב אפילו במספרים שלא בתער שלא הוזכר תער בקרא אלא לא תקיפו סתמא כתב רחמנא זקנו מינה דרשי רבנן לעיל דתגלחת דמצורע דוקא בתער

הלכך צריכי תרתי ראשו וזקנו ואי קשיא לרבנן היכא דהוא נזיר ומצורע דאיכא בראשו נזיר תרי לאוין ועשה לאו דתער לא יעבור ועשה דגידול פרע ולא דהקפה מנא להו לרבנן דדחי עשה דגילוח דמצורע לכל הנהו וצ"ל הכל נפקא להו מראשו דמקרא מלא דבר הכתוב לא שנא הוא נזיר ולא שנא אינו נזיר ועוד כיון דגלי לן בזקנו דדחי עשה דגילוח לאו ועשה דכהנים לאו דהשחתת זקן ועשה דקדושים תהיו הוא הדין שידחה ב' לאוין ועשה דאין סברא להם לחלץ בין לאו אחד לשני לאוין והכי איכא תנא לקמן (דף נח.) [בגדילים] דלא מפליג בין לאו אחד לשני לאוין ואע"ג דלאו ועשה [דכהנים] אינו שוה בכל ה"נ לאו ועשה דנזיר [ולאו] דהקפה אינו שוה בכל אלא בניזירין ואנשים לאו דהקפה ולקמן בפרק שני נזירים (שם) חשיב לאו דנזיר שוה בכל ועביד צריכותא דנזיר מכהנים לא אתי שכן אינו שוה בכל וכהנים מנזיר לא אתי שכן ישנו בשאלה וא"ת לר"א כיון דמוקי ראשו לראשו דנזיר ולמימר דעשה דגילוח דחי לאו דתער לא יעבור [וגם] עשה דגידול פרע מאי איצטריך תו [זקנו] לר"א דעשה דגילוח דחי לאו דכהנים דהשחתת זקן [ועשה] דקדושים [תהיו] תיפוק ליה מראשו דאיכא למיפרך מה לראשו דנזיר שכן ישנו בשאלה ועוד מה לכהנים שכן ריבה בהן הכתוב מצוות יתירות ולכך לא ידחה עשה דגילוח לאו ועשה דכהנים וכ"ת לכתוב זקנו ולשתוק מראשו דראשו איצטריך לר"א לאגמורי לן דמצוות גילוח דמצורע הוי דוקא בתער ולא בשאר משחיתים כדאמר לעיל: השתא (פ"ק) משמע הכא בסוגיא דידן דהקפת הראש הוי אפילו בלא תער וכן איתא בת"כ זאת תהיה תורת המצורע ראשו מה ת"ל לפי שיש בזקן משא"כ בראש ובראש משא"כ בזקן שהראש אסור במספרים והזקן מותר והא דתניא בתוספתא (דמכות פ"ג) חייב שתיים אחת לצידעא מכאן ואחת לצידעא מכאן ואינו חייב עד שיקיפנו בתער היינו כעין תער ובמכות (דף כ:.) נמי דקאמר משה צידעיו לאחורי אזנו ופדחתו נמי היינו כעין תער ואפילו במספרים וההיא דת"כ איכא למדחי דע"כ לאו באיסור הקפת הראש מיירי אלא בניזיר דאסור לגלח ראשו תוך ימי נזרו ואף במספרים למ"ד לעיל לרבות כל מעבירין והכי מוכחא סיפא דהתם דתנא בו והראש מותר לכל אדם והזקן אסור לכל אדם ואי בהקפת הראש איירי איך מותר ראש בכל אדם אלמא בניזיר מיירי וקאמר דתגלחת אינו מותר בכל אדם שאינם נזירין ומיהו צריך לזהר שלא ליטול פאת הראש אפילו במספרים דשפיר איקרו כעין תער וכן נהגו העולם כשמגלחין התינוקות לשייר בצדעיהן הרבה שערות: ור"א דאתי עשה דדחי לא תעשה מנא ליה. וא"ת וליתי מראשו וזקנו דדחי עשה אפילו לאו ועשה וכ"ת דמה להנך שכן לאו שאינו שוה בכל הוא דלאו דזקנו ליתא בנשים כדאמר פ"ק דקידושין (דף לה:) א"כ גם לרבנן תיקשה מנלן דבעלמא עשה דחי לא תעשה ואומר הר"ף דמש"ה פריך לר"א דמוקי להאי ראשו משום נזיר דאיכא לאו ועשה וא"כ [צריך] מקרא אחרינא דאל"כ לא מצי לאוקמי לקרא דראשו ללא תעשה ועשה אלא בלאו גרידא ובראשו דאיניש דעלמא למידחי לאו דהקפה כמו שרבנן מעמידין אותו לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה וזקנו לאשמועינן דאפילו לאו ועשה דחי ואי לא הוה [כתוב] ראשו לא הוי] ידעינן דהקפת כל הראש שמה הקפה קמ"ל ראשו. ובתוספות אחרינא מפרש הכי לר"א עשה דדחי לא תעשה מנא ליה מדמוקי זקנו לעיל בכהן מצורע ודחי עשה דגילוח לאו ועשה דכהנים לאו דזקן ועשה דקדושים תהיו אלמא פשיטא ליה לר"א בעלמא דעשה דחי לאו גרידא דאל"כ מנא ליה לאוקמיה בכהן לוקמיה בזקן דישראל דמצורע ולאשמועינן דעשה דגילוח דמצורע דחי לאו דהשחתת ישראל אבל בכהן מצורע דלמא לא דחי לאו ועשה דכהנים דקדושים דבעלמא לרבנן דמוקמי ראשו דמצורע למימר דעשה דגילוח דחי לאו דהקפת הראש א"כ ה"ה דעשה דמצורע דחי לאו דפאת זקן והלכך לישראל וכו' והר"ם אמר דלרבנן ניחא דמציוני למימר דראשו אם אינו ענין לשאינו שוה בכל דנפקא לן מזקנו אפילו לאו ועשה שאינו שוה בכל תניהו ענין ללאו השוה בכל ואל תתמה דהלא שפיר איצטריך ראשו לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה דאיכא למימר [מסברא] נפקא ליה וכוה תמצא הסוגיא חלוקה ריש שני נזירין [לקמן דף נח. ושם] דמעיקרא בעי הש"ס למימר דמוקי ראשו להקפת ראש גרידא לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה ובתרי הכי צ"ל בכלל הסוגיא דהקפת כל הראש שמה הקפה לרווחא דמלתא אמרה הש"ס הכי את"ל דשפיר נפקא לן דעשה דוחה לא תעשה מגדילים אכלאים [אתי ואי] אתי גדילים לכדברא כדאמר במסכת יבמות (דף ד:.) שקיל הש"ס דהא לרבנן שפיר נפקא דעשה דוחה לא תעשה באם אינו ענין ואז נאמר דהקפת כל הראש שמה הקפה כדמסיק ריש פרק שני נזירין אבל לר"א דמוקי ראשו לנזיר מצורע וגם זקנו אתא לכהן אי גמרינן מנייהו נאמר דפליגי דעשה דוחה לא תעשה ועשה אבל לר"א צ"ל ע"כ דנפקא ליה דעשה דוחה ל"ת גרידא בכל לאו כהאי דאי לא תער מנא ליה במצורע דאי מראשו דלמא לאו למדחי נזיר דאית ביה תרי לאוי דהקפת דנזיר אלא לאו דהקפה גרידא אלא דס"ל השתא להש"ס דפליג ר"א [ואמר] דהקפת כל הראש לא שמה הקפה אלא משום דאיכא למפרך כדפרישית בריש מסכת יבמות (דף ה. ושם) מה לכהן שכן אינו שוה בכל נזיר יוכיח מה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואיצטריך תרוייהו ואכתי דעשה דחי לא תעשה השוה בכל מנליה: יליף מגדילים. דסמכיה רחמנא ציצית לכלאים למימר דעשה דציצית דחי לא תעשה דכלאים ובהכי ניחא בריש מסכת יבמות לא מצי הש"ס למיפשט דעשה דוחה לא תעשה גרידא השוה בכל מראשו וזקנו והכא פשיטא לרבנן דדחי בלא גדילים והשתא ניחא ליה דסוגיא דשמעתין דיבמות דבעי למימר דאיצטריך קרא לראשו דהקפת ראש שמה הקפה ולהכי ליכא לאוכוחי דעשה דוחה לא תעשה באם אינו ענין [אבל] ריש סוגיא דפרק שני נזירין סבר הקפת כל הראש שמה הקפה מסברא. (תוספות)

הא גדילים תעשה לך מהם: אמר מר וכולם שגילחו שלא בתער או ששיירו שתי שערות לא עשו ולא כלום אמר רב אחא בריה דרב איקא זאת אומרת רובו ככולו מדאורייתא ממאי מדגלי רחמנא גבי נזיר [\[במדבר ו-ט\]](#) ביום השביעי יגלחנו הכא הוא דעד דאיכא כולו הא בעלמא רובו ככולו מתקיף לה ר' יוסי ברבי חנינא האי בניזיר טמא כתיב מחכו עלה במערבא מכדי נזיר טמא דבתער מנלן מנזיר טהור יליף ליתי נזיר טהור ולילף מנזיר טמא מה טמא כי שייר שתי

שערות ולא כלום עבד הכא נמי כי שייר שתי שערות ולא כלום עבד בעי אביי נזיר שגילח ושייר שתי שערות צמח ראשו וחזר וגילחן מהו מי מעכבי או לא בעי רבא נזיר שגילח והניח שתי שערות וגילח אחת ונשרה אחת מהו א"ל רב אחא מדפתי לרבינא גילח שיערה קא מיבעי ליה לרבא אלא אימא נשרה אחת וגילח אחת מהו א"ל גילוח אין כאן שער אין כאן אי שער אין כאן גילוח יש כאן ה"ק אע"פ ששער אין כאן מצות גילוח אין כאן: **מתני'** נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק: **גמ'** חופף ומפספס מני ר"ש היא דאמר דבר שאין מתכוין מותר אבל לא סורק אתאן לרבנן רישא ר"ש וסיפא רבנן אמר רבה כולה ר"ש היא כל הסורק להסיר נימין מדולדלות מתכוין: **מתני'** רבי ישמעאל אומר לא יחוף באדמה מפני שמשרת את השער: **גמ'** איבעיא להו מפני שהיא משרת את השער תנן או דלמא מפני המשרת תנן למאי נפקא מינה כגון דאיכא אדמה דלא מתרא אי אמרת מפני שהיא משרת תנן היכא דידעינן דלא מתרא שפיר אלא אי אמרת מפני המשרת כלל כלל לא תיקו: **מתני'** נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת היה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת היה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת:

רש"י הא גדילים תעשה לך. וקא דחי לאו דלא תלבש שעטני: אמר רב אחא בריה דרב איקא. מדקתני או ששיירו שתי שערות לא עשה כלום זאת אומרת רובו חשבו ככולו מדאורייתא דמדתב הכא וגילח את ראשו ביום השביעי ולא מיטריד ליה למיכתב ביום השביעי יגלחנו לומר דלא חשיב גילוח עד דאיכא כולו שיער מגולח מכלל מדאורייתא ליה קרא לשאמועינן לזיגלח כולו דחי לאו האי קרא הוה אמנינא דכרובו סגי ליה דכרובו ככולו דאורייתא: האי. ביום השביעי יגלחנו בנזיר טמא הוא דכתיב אבל בנזיר טהור לא כתיב אלא וגילח את שער ראש נזרו דלא משמע ליה הכי: מהכו עלה במערבא. אהא אתקפתא דר' יוסי בר' חנינא: דמכדי נזיר טמא דכתער מנלן מנזיר טהור יליף. מדכתיב ביה הער אי לרבי כדאית ליה וכת"ק כדאית ליה וכדלעיל וה"ה נמי דלית נזיר טהור מנזיר טמא מה נזיר טמא כו' והכא הוא דגלי רחמנא כולו הא בעלמא רובו ככולו וכדכר אחא בריה דרב איקא וא"ת ליגמר מיניה הא לא אפשר משום דהוה נזיר ומטורע שני כתובין כאחד: ולמח ראשו וחזר וגילחן. נמי לאותן ב' שערות: מהו. מי אמרינן כיון דמעיקרא כי שייר אותן שתי שערות לא עשה ולא כלום השתא נמי כיון דהדר ולמח לא עשה ולא כלום דכמאן דמגלח שתי שערות מעיקרן דמי ומעכבי או דלמא כיון דהשתא קא מיגלח להו להאי דהדר למח לא חיישינן ולא מעכבי: גילח שיערה המיבעיא ליה לרבא פשיטא דכיון דגילח את כל ראשו כבר מהנד ב' שערות דכי הדר גילח אחת מהן ונשרה חבירתה שפיר דקאזיל ומיגלח כי אורחיה כמאן דאזיל ומגלח שיערו ולהיהא דנשרה מאי הוה ליה למיעבד: אלא אימא נשרה אחת וגילח אחת קמבעיא ליה. מי אמרינן כיון דכל שיערו גילח חוץ משער אחת שפיר דמי דהא לא שייר שתי שערות בלא גילוח או דלמא כיון דמעיקרא שייר לו שתי שערות לאו כלום עבד וכי חזר וגילח אחת לאחר נשירתה דחבירתה נמי לאו כלום עבד דכיון דלא הוה השתא בראשו אלא שיערה אחת לא איקרי גילוח וכנשרו שניהם דמי דכי היכי דאם גילח ושייר שיערה אחת שפיר גילח דשיערה כנטולה דמי הכי נמי כי נשרה אחת משעת נשירתה הוה חבירתה כנטולה וכי חזר וגילחה לאו כלום עבד דכנטולה דמיהא: א"ל. אי אמרת גילוח אין כאן דדמי ליה כמי שיש שיער בלאו: והכין קאמינא ואף על פי ששייר אין כאן מות גילוח אין כאן. ומיהו דיעבד שפיר דמי: מתני' נזיר חופף ומפספס. חופף כמו חופף עליו כל היום (דברים לג) לשון מוגדר ובלעז פרי"ר (פרי"ר: לשפ"ק) : מפספס. שפירד שערותיו זו מזו אבל לא במסרק: גמ' אתאן. לר"י דאמר דבר שאין מתכוין. אסור: להסיר נימין המדולדלים: מן הראש אבל עדיין לא נעקרו לבמרי וכיון דמתכוין להסיר כי סורק במסרק הוה ליה דבר שמתכוין ואסור: אי אמרת מפני המשרת תנן כלל כלל לא. דמשמע לא יחוף בשום אדמה גזירה שאינה משרת מפני המשרת: (רש"י)

תוספות אמר מר וכו' או ששיירו שתי שערות לא עשו ולא כלום וכו' זאת אומרת דרובו ככולו דאורייתא. מדגלי רחמנא גבי נזיר ביום השביעי. יגלחנו דלא איצטריך דכבר כתיב וגילח אלא לשאמועינן דבעינן תגלחת מצוה שלימה שלא שיירה כלום: הכא הוא דבעי כולו הא בעלמא רובו ככולו. אומר הר"ם דבעלמא קיימי מיהו פאת זקן אמר סוף פרק המצניע (שבת דף צד:) דמלא פי הזוג מיחייב דמשמע מותרת: מתקיף לה ר' יוסי בר' חנינא האי בנזיר טמא כתיב: [דכתיב ביום השביעי יגלחנו] דמשמע כולו וברייתא משתמעא אף בנזיר טהור שהיא שתי שערות מעכבות: מחכו עלה במערבא. ב' קמא דסנהדרין (דף יז:) אמר מחכו עלה במערבא היינו ר' יוסי בר' חנינא והכא אשכחן מחכו על דבריו: מכדי נזיר טמא [דכתער מנלן] מנזיר טהור יליף (דבתערא) ולית נזיר טהור ולילף מנזיר טמא. דשתי שערות מעכבות: נזיר שגילח ושייר ב' שערות. ובאותה שעה לא גילח יפה ואח"כ המתין לגלח שתי שערות עד. אשר [צמחו שער] ראשו וחזר וגילחן לאותן שתי שערות לבד מי אמרינן אותו תגלחת שתי שערות לא כלום הוא [הואיל] וכשגילחן ראשו מלא שער: נזיר שגילח והניח שתי. שערות וגילח אחת ונשרה אחת. כלומר השניה מהו מי אמרינן כיון דלא גילח שתי שערות לאו גילוח הוא ששתי שערות אית בהו שיעור גילוח או דלמא השתא מיהא לאו איכא שער כלל: אמר [ליה] רב אחא מדפתי לרבינא גילח שיערה מבעיא ליה לרבא. בתמיה כלומר הא ודאי גילוח הוה כיון שבא לגלח הוה שיעור גילוח: אימא נשרה אחת וגלח אחת. כשבא לגלח שיער הג' רש"י מי אמרינן השתא מיהא שיער [אין כאן א"ל] גילוח אין כאן שיער אין כאן: אי שיער אין כאן יש כאן גילוח ה"ק אע"פ ששייר אין כאן מצות גילוח [אין] כאן. הואיל דבתגלחת ראשונה שייר ב' שערות ובתגלחת זאת לא היה רק שער א': מתני' נזיר חופף ומפספס. פרי"ר בלע"ז שיחוף ראשו בנתר ובאדמה אף כי פעמים שמשיר שיער דבר שאין מתכוין הוא ומותר לר' שמעון ומפספס שמבדיל שערות זו מזו אף כי פעמים שמשיר: אבל לא סורק. בגמ' משמע דסתם סורק מתכוין להסיר השער:

ר"י אומר לא יחוף. כדאמר בגמ' [כל הסורק] להסיר נימין המדולדלות. שאינן מחוברות יפה ונוחין להנתק: [מפני שהיא] משרת תנן. לא יחוף אותו באדמה מין שמשרת דוקא או דלמא מפני שמשרת דכל אדמה גזרינן אטו אותה דמשרת: נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה. שהתרו בו על כל פעם ופעם שהוא שותה חייב על כל אחת ואחת וכמו כן תגלחת וכן טומאה כדמפרש ואזיל: (תוספות)

דף מב - ב

גמ' איתמר אמר רבה אמר רב הונא מקרא מלא דבר הכתוב [במדבר ו-ז] לא יטמא כשהוא אומר [במדבר ו-ז] לא יבא להזהירו על הטומאה להזהירו על הביאה אבל טומאה וטומאה לא ורב יוסף אמר האלהים אמר רב הונא אפילו טומאה וטומאה דאמר רב הונא נזיר שהיה עומד בבית הקברות והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו חייב אמאי הא מיטמא וקאים אלא לאו ש"מ אמר רב הונא אפילו טומאה וטומאה איתיביה אביי כהן שהיה לו מת מונח על כתיפו והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו יכול יהא חייב ת"ל [ויקרא כא-ו/יב/ט/כ]

דף מג - א

בבית נמי כיון דאעיל ידיה איסתאב כי עייל כולי האי טמא הוא אלא אמר ר"א צירף ידו משום טומאה איכא משום ביאה ליכא וצירף גופו טומאה וביאה בהדי הדדי קאתו הא אי אפשר דלא עייל חוטמו ברישא ונחית ליה טומאה אלא אמר רבא הכניס ידו משום טומאה איכא משום ביאה ליכא הכניס גופו טומאה וביאה בהדי קא אתיין והא אי אפשר דלא עייל אצבעתא דכרעיה ברישא ונחת להו טומאה אלא אמר רב פפא כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופרע עליו את המעזיבה דטומאה וביאה בהדי הדדי קאתיין מר בר רב אשי אמר כגון דעייל כשהוא גוסס ונפק נשמתייה אדתיב דטומאה וביאה בהדי הדדי קאתיין ת"ר [ויקרא כא-ד] להחלו עד שעה שימות רבי אומר [ויקרא יא-לב] במוותם יטמא עד שימות מאי בינייהו אמר ר' יוחנן משמעות דורשין איכא בינייהו ר"ל אמר גוסס איכא בינייהו למאן דאמר מלהחלו אפילו גוסס למ"ד במוותם עד שימות אין גוסס לא ולמ"ד מלהחלו הכתיב במוותם מיבעי ליה לכדרי דתניא רבי אומר במוותם אינו מטמא אבל מטמא בנגעתם וביבתם ולמאן דאמר במוותם הא מיבעי ליה להאי סברא א"כ לימא קרא במוות מאי במוות שמעת מינה תרתי ולמ"ד במוותם הכתיב להחלו להחלו להכי הוא דאתא במי שאינו מחולל יצא זה שמחולל ועומד ולמ"ד מלהחלו הא מיבעי ליה להאי סברא א"כ לימא קרא להחלו מאי להחלו שמעת מינה תרתי מיתבי אדם אינו מטמא אלא עד שתצא נפשו ואפילו מגוייד ואפילו גוסס ולמ"ד מלהחלו הא קתני דאינו מטמא לענין טמויי עד דנפקא נפשיה לענין אתחולי הא איתחיל:

רש"י בבית. אמאי חייב שהיה הא לא אחיין כהדי כיון דעייל ידיה דאורחיה דאיניש בהכי איטמי ליה דכמאן דנגע בטומאה המת כפניס דמי וביאה לא הוי עד דעייל כוליה גופיה: אלא אמר ר"א צירף ידו. כל היכא דהושיט ידו ליכנס תחלה: משום טומאה איכא משום ביאה ליכא. ולא הוי כמאן דלחייין טומאה וביאה כהדי הדדי ואינו חייב אלא אחת שהרי כבר מחולל ועומד הוא אלא הכא במאי עסקינן לצייר גופו כלומר שהכניס כל גופו כאחד דטומאה וביאה כהדי הדדי קאתיין: צירף גופו. לאו דוקא אלא אידי דאמר צירף ידו קאמר צירף גופו: והא לא אפשר דלא עייל חוטמו ברישא. משום דבולט מן הפירוף דאורחיה דאיניש לבי עייל כביהיה דשוחה רשאו ברישא ונחית ליה טומאה ולא הוי [ביאה] עד דעייל ליה כוליה וכי עייל כוליה גופיה הא מיטמי וקאי: אלא אמר רבא הכניס ידו כו' אלא היכי משכחת לה כגון . דהכניס גופו שנכנס כשהוא זקוף דלחייין להו טומאה וביאה כהדי וחייב שהיה: ואכתי לא אפשר דלא עייל אצבעתא דכרעיה כו': כגון שנכנס. לבית שבחוכה טומאה מת כשידה תיבה ומגדל: ח"ו לא יטמא בעל בעמיו להחלו עד שעה שימות. מותר לעסוק בו ואינו עובר עליו משום לא יחלל עד שעה שימות והאי קרא קאי ככהן והוא הדין לנזיר: רבי אומר לא יטמא להם במוותם עד שימות. והאי קרא בנוזר קאי והוא הדין כהן: משום דוקאן. דלמך משמע ליה מהאי קרא דעד שעה שימות אע"ג דעסיק ביה לא הוי מחולל וכמר מהאי קרא דלהחלו: ור"ל אמר גוסס איכא בינייהו. דלמאן דמשמע ליה מלהחלו לפיכך גוסס קאי בלא יחלל כיון שהיה גוסס סופו להיות חלל דק"ו [גיטין דף כה]. רוב גוססין למיתה וקאמר דלא יחלל כו' ולמאן דמשמע ליה ממוותם עד שימות אינו עובר בלא יטמא לא כהן ולא נזיר אבל גוסס לית לו בה: אבל מיטמא. בין נזיר בין כהן כנגעם וביבתם ואינם עוברים במגע הזב לא משום לא יחלל ולא משום לא יטמא: הא מיבעי ליה להאי סברא. במוותם אין משמאין אבל משמאין כנגעם וביבתם: ולמאן דדריש ליה להחלו משום גוסס הא תתא. נמי להכי למי שאינו מחולל: ח"ו. דלא נדרש ליה אלא חד טעמא נימא קרא להחלו דמשמע לענין מי שאינו מחולל ומדקאמר להחלו שמע מינה תרתי: מיחייב אדם. הכי הויא רישא דכרייתא כהעור והכוסט: מגוייד. חתוך לאיבריו ואפילו הכי אינו מטמא וקאי לר"ל דמשמע ליה מלהחלו לפיכך גוסס אסורי: לא קשיא לענין טמויי הוא דלא מטמא עד שתצא נפשו ולא כשהוא גוסס אבל לענין אתחולי מכיון דהוי גוסס קאי בלא דלא יחלל: (רש"י)

תוספות בבית נמי כיון דאעיל ידיה אסתאב. דאהל המת כמליא טומאה דמי ומיד שהושיט ידו מבפנים כאילו נגע במת ואכתי לא קרינן לא יבא וכי עייל כולי האי טמא ומחולל ועומד הוא ואתרי לא תמצא חיוב לא יבא עם לא יטמא [כיון] שהוא מחולל ועומד לא היה לנו לרבות להחלו למעט מחולל ועומד הוא אלא לדרשה אחריתי

כדבסמוך... אלא אמר ר"א צירף ידו לבית. כלומר שהכניסה לבית קודם לגוף משום טומאה איכא משום ביאה ליכא דמחולל ועומד: צירף גופו. כלומר היו ידיו צרופות ושטוף' לגופו ולא הכניסו תחילה טומאה וביאה בהדי הדדי קאתיין ואומר הר"ם אף ע"ג דבית המנוגע אמר בפר' השוחט (חולין דף לג:) ידיו טמאות דרבנן אף כי מצורע מטמא באהל מ"מ אינו כ"כ כמו. מילי טומאה שכמו כן בבית המנוגע הנכנס שם טמא אפילו לא נגע ואפי"ה נשנית במשניות דאם יש מחיצה כל שהוא למצורע לא יטמא ואילו בטומאת מת אף פותח טפח מביא הטומאה: הא א"א שלא עייל חוטמו ברישא ונחת ליה טומאה אלא אמר רבא הכניס ידו משום טומאה איכא. פירוש משום דחוטמו עייל ברישא: הכניס גופו טומאה וביאה בהדי הדדי קאתיין. כלומר שהיה כופה ראשו חוץ לבית כמו הלכוף כאנאן ראשו (ישעיה נח): והא לא אפשר דלא עייל אצבע דכרעיה תחלה. ולא מצוי לאוקמי [בבואו לבית אחרנית דלא שמיה] ביאה כדאמר בפרק ב' דשבועות (דף יז:): ובפ"ק דחולין (דף י:): ולכולהו מצוי למיפרך אתיא. וצ"ל [דהוא] מסייע להסיר המעזיבה דהא בהתרו בו למלקות איירי: מר בר רב אשי אמר כגון דעייל [כשהוא גוסס] ונפק נשמתא אדיתייב התם דטומאה וביאה בהדי הדדי קאתיא: מהכא משמע דכהן אסור [ליטמא לאחרים אף כשהוא מטומא כבד] לקרוביו ואף כי מחולל ועומד הוא דאף לפי דברי רבא אם פירש אסור ליטמא שהרי אחר שיפרשו ממתו ילקה על שאר מתים [אם] מאהיל עליהן וכן שמעתי מאשלי רברבי לשון ר"י שהניזר יושב בבית שהוא שם: להחלו בכהן הדיוט כתיב: . עד שעה [שימות]. ולאפוקי מגוייד דלהחלו משמע לאחר שנעשה חלל: רבי אומר במותם. בניזר כתיב לאביו ולאמו לא יטמא להם במותם: אמר רבי יוחנן משמעות [דורשין] איכא בנייהו. דהאי ממעט מגוייד וגוסס מלהחלו והאי מבמותם: במותם אין מטמא אבל מטמא בנגעם. אפילו באחריני אינו מזהר כ"א בטומאת מת שכתוב על כל נפשות מת לא יבא [גליון. בת"כ] [כתב] במותם לא יטמא אבל יושב הוא בהספד ובשורה: אם כן נימא קרא להחלו מאי להחלו מיתייב לא אינו מטמא עד שצטא נפשו ואפילו מגוייד. פירוש לשון גודו אילנא [דניאל ד] מלא צענים [ופגמים] והתם בפי' האשה [בימות דף קכ:]: [דייק] מהך ברייתא דמגוייד דלא חיי טמאי לא מטמא הא מחייא לא מפליגי ביה תנאי התם: ולמ"ד מלהחלו לא קאתיין ואינו מטמא עד שימות. מכל מקום נדרש לאו דלא יטמא כאילו שמכו להחלו להזהירו אף גוסס משום חילול והוי מצוי לשנויי דהך ברייתא כו': ומהכא שמעינן דכהן אינו מזהר על הגוסס דקי"ל כו' יוחנן לגבי ר"ל ומיהו בה"א גריס אביי במקום רבי יוחנן ורבא במקום ר"ל ולפי"ז .. הלכה כרבא לגבי דאביי [ולרבא] פליגי רבי ורבנן ואית לן הלכה כרבי מחבירו [ולא מחביריו נמצא] יאה כהן מזהר על גוסס: (תוספות)

דף מג - ב

אמר רב חסדא אמר רב נקטע ראשו של אביו אינו מטמא לו מ"ט אמר קרא [ויקרא כא-ב] לאביו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר א"ל רב המנונא אלא מעתה קאזיל בפקתא דערבות ופסקוה גנבי לרישיה הכי נמי דלא ליטמא ליה אמר ליה מת מצוה קאמרת השתא יש לומר באחריני מיתייב באביו לא כל שכן והאי מת מצוה הוא והתניא איזהו מת מצוה כל שאין לו קוברין קורא ואחרים עונין אותו אין זה מת מצוה והא אית ליה ברא כיון דקאזיל באורחא כמי שאין לו קוברים דמי מיתייב [ויקרא כא-ג] לה יטמא לה הוא מטמא ואינו מטמא לאביריה לפי שאינו מטמא לאבר מן החי של אביו אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה מאי מחזיר הוא על עצם כשעורה לאו למימרא דאי מיחסר פורתא לא ההיא ר' יהודה היא דתניא רבי יהודה אומר לה מיטמא ואינו מיטמא לאבירי' שאינו מיטמא על אבר מן החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו והתניא רב כהנא בר"א בן יעקב לה מיטמא ואינו מיטמא לאבירים פרט לכזית מן המת וכזית נצל ומלא תרודו רב יכול לא יטמא לשדרה ולגולגולת ולרוב בנייהו ולרוב מניינה כתיב [ויקרא כא-א] ואמרת אליהם הוסיף לך הכתוב טומאה אחרת

ר"י אמר רב חסדא נקטע ראשו של אביו. חע"פ שהראש כד הגוף הואיל וכבר נקטע אינו מיטמא דאמר קרא לנפש לא יטמא בעמיו כי אם לשראו הקרוב אליו לאמו ולביתו בזמן שהוא שלם שלם נחפדו אביו זה מזה ולא בזמן שהוא חסר כגון זה שנקטע ראשו: בפקתא. בעקבה: דערבות. שגנבים ולכסין מנזין שם: ופסקוה גנבי לרישיה הי"ז דלא יטמא. כשביב שהוא חסר: ח"ל. ממת מזה קא מיתייב לי שאני ההם כיון דלית בהיה אלף הוא לחודיה קאי גביה כמה מזה דמי: והשתא י"ל באחריני מיטמא. כדאמרינן לקמן לאחוריה הוא דאינו מטמא אבל מטמא למת מזה אביו כל כל שכן: והא אית ליה ברא. ואילו הוא קורא ליה אב הוא עני ליה איהו ולא ליה איה מת מזה: מיתייב ולאחוריה הבהולה וגו' לה יטמא. כשהיא שלימה: ואינו מיטמא לאביריה. שאם נפד ממתה אבר בין בחייה בין במותה אינו מיטמא לה לפי שאין אדם מיטמא לה לא ולא על א' משאר קרובין על אבר מן החי' לפי שאינו יכול להחזירו לכמותה הוא המחילה וה"ה נמי לאבר מן המת שאין בין אבר מן המת לאבר מן החי אלא בשר הפורק: אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה הי"ג מאי מחזיר הוא על עצם כשעורה דאילו מחסר פורתא. כלומר דשעורה שנגע בה ברישא הוא חסר להך על עצם פורתא כשעורה ופ"ה היה מותר ליטמא לה וה"ה לאביו חע"ג דהוא חסר ואינו שלם וקאיא לרב חסדא דהא סתמא לדברי הכל היא: לא ההיא ר' יהודה היא. דהסר סופרה רבי יהודה הוא ושמעון ליה לכדי יהודה דאמר נמי [בכהני גוונא]: דתניא וה"ה ר' יהודה אומר לה יטמא ואינו מיטמא לאביריה לפי שאין אדם מיטמא על עצם כשעורה מאביו אבל הוא חוזר על עצם כשעורה מאביו. כלומר לאביריו הוא דאינו מיטמא בין בחייו בין במותו לפי שאין אדם מיטמא תחילה על עצם כשעורה מאביו לפי שלא הייתה חורה ליטמא אלא בדבר שעיקר הגוף בו אבל מיטמא הוא לעיקר הגוף לכתחלה ואם נחסר הוא הוהך ודוק אחריו ואפילו על עצם כשעורה ואנא אמינא לה כרבנן דפליגי עליה דר' יהודה דאמרי כיון שנקטע במקל שוב אינו מותר ליטמא בו וספרים שכתוב בהן לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו אבל מיטמא לאבר מן המת של אביו שכתבתי הוא מדהני רב כהנא בסמוך אף כל שכל גופו הלוי בו כגון רוב צנינו ורוב מנינו הוא דמיטמא אבל לא לאבר אחד ומוקימנא לה להיא נמי כרבי יהודה ועוד לא אשכחן לה דנישנית משנה זו שם ר' יהודה הכי דהא לא קתני לה הכי אלא כדגדסין לה אנו לפי שאין אדם מיטמא על עצם כשעורה כו': והתני רב כהנא בר"א. כלומר בכרייתא דר' אליעזר בן יעקב: כזית נכל. נכל ליחה היוצא מן המת שפורק ממנו ואין נכל אלא לשון הפסקה כמו שמתרגמין ואלא אלהים [בכרמית לך] ואפשר יי' מפי רבי אליהו מפרש לקמן בשר המת שרקס בפ' כ"ג וניזר (דף נ:): והתני רב כהנא בכרייתא דר"א בן יעקב לה יטמא ואל יטמא כהן וצ"ע [מהאי] דפי' [האשה רבא יבמות דף פט:]: גבי אשתו קטנה יורשה ומיטמא לה ואין כח לעקור דבר מן התורה [ואמאי] יטמא ומשני כיון דקרובין לא [ירתי לה קרי ולא עני] לה קרינן בה והשתא ה"ד אי דליכא מתעסקים מאי איריא מטעם אשתו תיפוק ליה דאפילו אחריית נמי מת מצוה גמור היא

תוספות נקטע ראשו של אביו אינו מטמא. בכהן הדיוט מיירי שמתר ליטמא לאביו ולא בכהן גדול וניזר: אמר ליה רב המנונא ההוא דקא אזיל בפקתא דערבות. בעקה שמעונין בה גנבי ופסקוה גנבי לרישיה דאבוא הי"ז לא ליטמא ליה צ"ל מה ר"ל: א"ל מת מצוה קאמרת השתא [כהן] באחריני. שאינו קרובין מיתייב באביו לא כ"ש: והאי מת מצוה הוא בתמיה והתניא איזהו מת מצוה כל שקורא ואין אחרים עונין אותו כלומר שאם. המת יכול לקרות ויש לו עונין קרובין אין זה מת מצוה והא יש לו לשכור אחרים מתעסקין בו כיון דקא אזיל באורחא כמי שאין לו קוברין דמי. דלא שכיחי אינשי התם פי' ד"י הבא ליטפל במת מצוה אם יש שם ישראל שיכול לטפל אף כי אינו קרובין לא ליטפל בהן [כהניס] קרובים וראיה דאמר בפ' כ"ג [לקמן דף מז:]. גבי מת מצוה כ"ג וניזר יטמא נזיר ואל יטמא כהן וכ"ש כהן וישראל יטמא ישראל ואל יטמא כהן וצ"ע [מהאי] דפי' [האשה רבא יבמות דף פט:]: גבי אשתו קטנה יורשה ומיטמא לה ואין כח לעקור דבר מן התורה [ואמאי] יטמא ומשני כיון דקרובין לא [ירתי לה קרי ולא עני] לה קרינן בה והשתא ה"ד אי דליכא מתעסקים מאי איריא מטעם אשתו תיפוק ליה דאפילו אחריית נמי מת מצוה גמור היא

אלא דאיכא אחרים דיוכלים להתעסק וחשוב כמת מצוה אלמא כהן ומת לפניו ויש שם ישראל ואינו חושש ליטפל חשיב מת מצוה ואר"י דודאי מן הדין לאו מת מצוה התם רק לפי שקרוביה מותרים ממנה שויה רבנן כמת מצוה ואף כי אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה במקום שיש פנים וטעם בדבר ודאי לכ"ע יש כח לעקור תדע דבבבלי סוגיא דהתם (לא) מיייתי מאשה שנאמנת לומר מת בעלי דהרי עוקרה דבר תורה בקום ועשה אלמא ודאי במקום שיש פנים וטעם יש כח לעקור ודייקא ומנסבא מתוך חומר שמחמירין בסופה: מיתבי לה יטמא גבי כהן הדיין [כתוב] ואינו מטמא לה פרט לאבר מן החי. של אחותו ואבר מן המת שאינו רשאי להטמאות בהן: לפי שאינו מטמא לאבר מן החי של אביו. כלומר שאף באביו הקרוב יותר אינו רשאי לטמאות לאבר אביו וצ"ע [דל"ל] יטמא מלאביו נפקא: אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה. לקוברו פי' אם נטמא כבר לשאר הגוף מאי מחזיר [לאו] דחסר פורתא ה"נ כי אביו חסר בערכו מיטמא לו: רבי יהודה היא דתניא רבי יהודה אומר לה מיטמא ואינו מיטמא לאברים לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו. ע"י [חזרה] אם נטמא אל שאר הגוף אבל לתחילה ודאי מודה רבי יהודה דלא יטמא כברייתא דלעיל ובסימא דהיא דלעיל תניא בתורת כהנים רבי אומר אינו מיטמא לעצם כשעורה מאביו אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה ודבר תימא דאוקימנא כר' יהודה והרי מיירי בסימא מכלל דרישא לאו ר' יהודה היא אם לא נאמר כולה ר' יהודה היא: לה הוא מיטמא [ואינו מיטמא] לאבריה פרט לכזית מן המת וכזית נצל. ליחה היוצאה מן המת ומלא תרווד רקב מלא כף עפרורית ורקבון גוף המת: יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב מניינה. לקמן פי' בהדיא ומפרש לה רוב מניינה מנין [קכ"ה] אברים: כשהוא אומר אמור ואמרת. דכתיב אמור אל הכהנים ואמרת הוסיף הכתוב טומאה אחרת שתוכל ליטמא וסברא הוא להעמיד אמור ואמרת אחרת דאירי למעוטי אברים ולהוסיף שיוכל לטמאות לרוב בניינה ורוב מניינה יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב מניינה ולרוב בניינה של קרובים אחרים שבתורה דכתיב [לה יטמא] אמרת מה אחותו מיוחדת שגופה תלוי בו כלומר שהרי קרובותו מוטלת עליו לקבולו ומן הדין הוה ליה לומר יכול יטמא למתים אחרים אף לאברים אי לא גמרינן מאחותו דכתיב בה לה ומשני ההיא נמי כר"א ב"ר יהודה ורב חסדא דאמר כי האי תנא [תוספות]

מד דף

יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב בניינה ולרוב מניינה של אחרים אמרת מה אחותו מיוחדת שגופה תלוי בו ומיטמא לשדרה וגולגולת ולרוב בניינה ולרוב מניינה אף כל שגופה תלוי בו מיטמא לשדרה וגולגולת ולרוב בניינה ולרוב מניינה נמי רבי יהודה היא ורב דאמר כי האי תנא דתניא מעשה שמת אביו של רבי יצחק בגיזוק ובאו והודיעוהו לאחר שלש שנים ובא ושאל את ר' יהושע בן אלישע וז' זקנים [שעמו] ואמרו לאביו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר: **מתנא** שלשה מינין אסורין בניזיר הטומאה והתגלחת והיוצא מן הגפן חומר בטומאה ובתגלחת מביוצא מן הגפן שהטומאה והתגלחת סותרין והיוצא מן הגפן אינו סותר חומר ביוצא מן הגפן מבטומאה ובתגלחת שהיוצא מן הגפן לא הותר מכללו וטומאה ותגלחת הותרו מכללן בתגלחת מצוה ובמת מצוה וחומר

בטומאה מבתגלחת שהטומאה סותרת את הכל וחיביבין עליה קרבן ותגלחת אינה סותרת אלא שלשים ואין חיביבין עליה קרבן: **גמ'** וטומאה לא תותר

מכללה ק"ו מין ומה יין שאינו סותר לא הותר מכללו טומאה סותרת אינו דין שלא תותר מכללה ת"ל **[ויקרא כא-יא]** לאביו ולאמו לא יטמא לאביו ולאמו לא יטמא אב מן המצוה ויין יותר מכללו ק"ו מטומאה מה טומאה שהיא סותרת הותרה מכללה יין שאינו סותר אינו דין שיותר מכללו אומר קרא **[במדבר ו-ג]** מין ושכר יזיר לאסור יין מצוה כיון רשות ויין יסתור את הכל ק"ו מטומאה מה טומאה מכללה סותרת את הכל יין שלא הותר מכללו לא כ"ש שישתור אמר קרא **[במדבר ו-יב]** והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו טומאה סותרת ואין היין סותר והתגלחת תסתור את הכל ק"ו מטומאה ומה טומאה שלא עשו בה מטמא כמיטמא סותרת את הכל תגלחת שעשו בה מגלח כמתגלח אינו דין שתסתור את הכל אמר קרא והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו טומאה סותרת את הכל ואין תגלחת סותרת את הכל וטומאה נעשה בה מטמא כמיטמא ק"ו מתגלחת ומה תגלחת שאינה סותרת אלא שלשים עשה בה מגלח כמתגלח טומאה שהיא סותרת את הכל אינו דין שנעשה בה מטמא כמיטמא אמר קרא **[במדבר ו-ט]** וטמא ראש נזרו למטמא ראש נזרו ותגלחת לא נעשה בה מגלח כמתגלח ק"ו מטומאה ומה טומאה שהיא סותרת את הכל לא עשו בה מטמא כמיטמא תגלחת שאינה סותרת אלא שלשים יום לא כל שכן שלא נעשה מגלח כמתגלח אמר קרא **[במדבר ו-ה]** תער לא יעבור על ראשו קרי ביה לא יעבור הוא ולא יעבור לאחר ותגלחת לא תותר מכללה ק"ו מין ומה יין שאינו סותר לא הותר מכללו תגלחת סותרת אינו דין שלא תותר מכללה אמר רחמנא ראשו ואמר רחמנא זקנו ותגלחת לא תסתור כלל קל וחומר מין ומה יין שלא הותר מכללו אינו סותר תגלחת שהותרה מכללה אינו דין שלא תסתור בעינין גידול שער והא ליכא ויין יסתור שלשים יום ק"ו מתגלחת ומה תגלחת שהותרה מכללה סותרת יין שלא הותר מכללו אינו דין שישתור מידי הוא טעמא אלא משום גידול שער גבי יין הא קאים שער:

רש"י יוכל. באחותו שהוא מותר אבל לא בשל אחרים לא בשדרה ולא בגולגולת על שאר קרובים: שגופה תלוי בה. בשדרה וגולגולת שבכך עיקר הגוף תלוי או בזה או בזה אף כל בשאר קרובים יכול ליטמא או בשדרה או בגולגולת או ברוב בניינה או ברוב מניינה ואע"פ שהוא חסר משאר הגוף ופי' דמותר ליטמא לאביו אע"פ שהוא חסר והיקשה דרב הסדא דהאיכא ר"א בן יעקב דקאמר נמי הכי ושמע מינה דלכופלי גלמא לית ליה דרב הסדא דאמר בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר: הא נמי ר"י היא. כלומר הוא דלמך כר"י ורב [הסדא] דלמך כי האי תנא: הניחא מעשה שמת אביו של רבי יצחק הכהן בניזוק ובאו והודיעוהו לאחר שלש שנים ובא ושאל את רבי יהושע בן אלישע וז' זקנים שעמו. מהו ליטמא ולהביאו בקברי אבותיו: ואמרו לו לאביו בזמן שהוא חסר. ולאחר שלש שנים אי אפשר לו שאינו חסר: מנתי' וטומאה ותגלחת הותרו. בתגלחת מותרת ומה מנתי' שהטומאה סותרת את הכל. ואפילו בניזירות מרובה: וחיביבין עליה קרבן. אשך ותורין או בזה וינה: ותגלחת אינה סותרת אלא שלשים יום. ואפילו בניזירות מרובה: גמ' ת"ל לאביו ולאמו לא יטמא. מכדי כתיב על כל נפשות מת לאביו למה לי לאלף להכי הוא דלמך דלמך לא יטמא אב מן המצוה הוא למה מנתי' ויין יותר מכללו. כגון גבי יין מזה שנסבב עליו לשתות מק"ו ומה טומאה כו': לאסור יין מזה. שנסבב עליו כיון רשות וכד"ש בפ"ק דמסכתין (דף ג:) והאי דמותר בקידושא ואבדלתא דלא חשיב ליה הותר מכללו משום דלא חל עליו מעולם נזירות משום דנשבע ועומד מהר סיני הוא ומותר מכללו לא קחשיב ליה לאלף היכא דחייב ואח"כ מישתבי בהו: ומה טומאה שלא עשה מטמא כמיטמא. שהמטמא את הנזיר אינו עובר עליו וכדמוכח בסמוך: תגלחת שעשה בה מגלח כמתגלח. שהמגלח את הנזיר עובר בלאו כלקמן חער לא יעבור על ראשו קרי ביה לא יעבור ליה חסר: אמר קרא וטמא ראש נזרו למטמא ראש נזרו. מלמך כתיב וטמא לו ראש נזרו: אמר רחמנא דאסור וזקנו. דמיתרי כלקמין לעיל להחיר למזרע נזיר לגלח: בעינן גידול שיער. כדי לקיים בו מנתי' גילוח ביום הבאת קרבנותיו וליכא: מידי הוא טעמא. דתגלחת דקורא אלא משום דבעינן דהיהו ליה גידול שיער ואילו הכא גבי יין למה ליה למיסתחא הא קאי שער דחז בניזוה: (רש"י)

תוספות ובאו והודיעוהו לאחר ג' שנים ושאל את ר' יהושע בן אלישע זקנו שהיה רוצה לקברו בקברי אבותיו ואמר לו לאביו בזמן שהוא שלם: חומר בטומאה ובתגלחת שסותרין. טומאה בהדיא כתיב והימים הראשונים יפלו ותגלחת סותרת שלשים כדאמרין לקמן משום דבעינן גידול שיער כדי גידול שיער סתם נזירות שהיא השער בשעת תגלחת מצוה: והיוצא מן הגפן אינו סותר. בהדיא ממעטינן ליה בגמ': חומר ביוצא מן הגפן שלא הותר מכללו. לאסור יין מצוה כיון הרשות שאם נשבע שאשתה ואח"כ נדר בניזיר אסור [ביין] ותגלחת הותרה בתגלחת מצוה [כדאמרין לקמן] (דף נח). מראשו וטומאה הותרה במת מצוה: ויין יותר מכללו. למי שנשבע שאשתה: אמר קרא מין ושכר. דמיתור דאמרין בפ"ק (לעיל דף ג:): כי טמא (מעיקרו סותר כי טמא) נזרו מיעוטא הוא: שלא עשה מטמא כמיטמא. מטמא הנזיר אינו לוקה:

דף מה א

מכדי שערי ניקנור היכא קיימין בשערי לוייה והתניא טמא מת מותר ליכנס במחנה לוייה ולא טמא מת בלבד אלא אפי' מת עצמו שנאמר [שמות יג-ט] ויקח משה את עצמות יוסף עמו מאי עמו עמו במחיצתו עמו במחנה לוייה אלא (אמר אביי) טבול יום של זב כזב דמי ואפי' כיון דמחוסר כפרה לא עייל ואי במחנה לוייה קאי אמאי קא קרי ליה אהל מועד למימרא מה התם מחוסר כפרה לא עייל אף למחנה לוייה נמי מחוסר כפרה לא עייל והתם מנלן דתניא [במדבר יג-ג] טמא יהיה לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפרה: [מתני'] תגלחת הטהרה כיצד היה מביא ג' בהמות חטאת עולה ושלמים ועושות את השלמים ומגלח עליהם דברי רבי יהודה רבי אלעזר אומר לא היה מגלח. אלא על החטאת שהחטאת קודמת בכל מקום ואם גלח על אחת משלשות

יצא רשב"ג אומר הביא ג' בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תקרב חטאת לעולה תקרב עולה לשלמים תקרב שלמים: ת"ד [במדבר ו-ח] וגלח

הנזיר פתח אהל מועד וגו' בשלמים הכתוב מדבר שנאמר [ויקרא ג-ב] ושחטו פתח אהל מועד אתה אומר בשלמים הכתוב מדבר או אינו אלא פתח אהל מועד ממש אמרת אם כן דרך בזיון הוא רבי יאשיה אומר אינו צריך הרי אמרה תורה [שמות כ-כ] לא תעלה במעלות על מזבחי ק"ו לדרך בזיון [נ"א במדרש בפרשה נשא (ד' רמ"ב)] וגלח הנזיר רבי יאשיה אומר בשלמים הכתוב מדבר או אינו וכו' אם כך אמרה תורה לא תעלה וכו' ק"ו לדבר שלא יגלח פתח אהל מועד אלא בשלמים הכתוב מדבר] ר' יצחק אומר אינו צריך הרי הוא אומר [במדבר ו-ח] ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש וגו' מי שאינו מחוסר אלא לקיחה ונתינה יצא זה שהוא מחוסר לקיחה הבאה ונתינה איכא דאמרי רבי יצחק אומר בשלמים הכתוב מדבר אתה אומר בשלמים הכתוב מדבר או אינו אלא פתח אהל מועד ממש תלמוד לומר ולקח את שער ראש נזרו מקום שהיה מבשל שם היה מגלח אבא חנן אומר משום רבי אליעזר וגלח הנזיר פתח אהל מועד כל זמן שאין פתח אהל מועד פתוח אינו מגלח ר"ש שזורי אומר וגלח הנזיר פתח אהל מועד ולא נזירה

רש"י מכדי שערי ניקנור. ששם עולין כל מחוסרי כפרה כדגרסינן במסכת סוטה בפירקא קמא (דף ז'). מעלין אוחה לשערי מזבח לשער ניקנור ששם משקין את הסוטה ומטהרין את היולדות ומטהרין את המאורעים וה"ה לשאר מחוסרי כפרה כגון זבין וזבות כדמפרש התם בגמ': [היכא] הו קיימי בשערי לוייה. ואילו במחנה לוייה אפי' מת עצמו היה יכול ליכנס והאי נזיר טמא מת הוא ואמאי אינו יכול ליכנס עד דעביד הערב שמש אלא מדהכח לאו דווקא התם נמי לאו דווקא לגבי זב ואפי' לא העריב שמשו כיון דטבול יכול ליכנס לשם: ה"ג לעולם טבול יום של זב כזב דמי ואפי' כיון דמחוסר כפרה לא עייל ואי במחנה לוייה קאי אמאי קרי ליה כו'. כלומר דבזביה דרבי נתן כרבי ארשעיא קא מהדרי ליה לכאבי לעולם טבול יום של זב כזב דמי ולא הו דוקיא דשמעתא דבטבול' והעריב שמש קאי אלא בכפרה הליא מילתא והאי קא מוהבית לך מנזיר טמא מת שנטמא דאינו יכול ליכנס שם והאי מת עצמו יכול ליכנס הא לא קשיא אע"ג דשאר טמאי מחוסר כפרה יכולים ליכנס במחנה לוייה הא נזיר טמא מת אינו יכול ליכנס משום מחוסר כפרה והא נמי דלמרת [דכתיב] אל פתח אהל מועד דלחה סבור דבעורה משחעי קרא דהיינו מחנה לוייה משום הכי קא פרכת מכדי שער ניקנור כו' לא הו דאי במחנה לוייה קא משחעי קרא מאי קרי ליה אהל מועד הא הניח [יומא דף סא.]. האל מועד זה היכל אלא להכי כתב אהל מועד למימרא מה התם בהיכל מחוסר כפרה לא עייל והכי משמע אימתי וזבא לפני ה' דהיינו במחנה לוייה בזמן שהו ראו' לבא אל אהל מועד דהכי פתחוהו הא אם לא הביא כפרתו לא ור"ח והא מוריעין נכנסין בשערי ניקנור ששם מזין על החטאות הא לא קשיא דביאה במקפת לאו שמה ביאה: מנלן. דמחוסר כפרה לא עייל: דהני' טמא יהיה לרבות טבול יום. שאינו צריך להביא כפרה: לרבות מחוסר כפרה. וע"ג דהעריב שמשו אינו יכול ליכנס עד שיביא כפרתו: מהני' שהחטאת קודמת בכל מקום. כדכתיב [ויקרא ה] והקריב את אשר לחטאת ראשונה וקיימא לן [זבחים דף כז:] דלפניו חטאת העוף קודמת אף לעולה בהמה הואיל ובשר מקומות מלינו שהיא קודמת אף כגון נזירי ההא קודמת כדי שיהא נזיר מגלח עליה: ולא פירש. איזה מהן לחטאת: הראויה לחטאת. כגון כבשה נקבה בת שנתה: הראויה לעולה. כבש זכר בן שנתו: והראויה לשלמים. איל בן שתי שנים: גמ' ת"ד וגלח הנזיר פתח אהל מועד בשלמים הכתוב מדבר. על השלמים הוא אומר שיהא מגלח שהרי נאמר כגון פתח אהל מועד ולא מלינו שאר קדשים טעונין פתח אהל מועד אלא לשלמים בלבד כשביבין שהן דורון ודרכי יהודה אמר שמואל ושחטו פתח אהל מועד בזמן שהו פתוח ולא בזמן שהו נעול מכאן לשלמים ששחטן קודם פתיחה לזאת ההיכל שפסולין [ערוכות דף כג.]: או אינו אלא פתח אהל מועד. פתח ההיכל יהא מגלח ולא במקום אחי: אמרת אש כן. שלח יהא מגלח אלא פתח ההיכל זה דרך בזיון ואי אתה רשאי: רבי יאשיה אומר אינו צריך. לומר מכאן שאסור לך בזיון דמזוכחה אחייתו נפקא כדכתיב לא תעלה במעלות על מזבחי אלא דרך כבש שלח לנלות בשר עבודה עליו ק"ו שלח ינהוג בו דרך בזיון: ר' יצחק אומר אינו צריך. לומר דמשום שהו בזיון לא יגלח פתח היכל שאפי' לא יהא בו בזיון אינו יכול לנלות אלא מבחוץ דכתיב ולקח את שער ראש נזרו וגו': ילא זה. שאם יהא מגלח על פתח היכל שמוסר לקיחה והבאה לעזרה ונתינה תחת הדוד הלכך אינו יכול לנלות אלא בלד הדוד של שלמים והאי דכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד בשלמים הכתוב מדבר: אבא חנן אומר. לכך נאמר בו פתח שאינו יכול לנלות כל זמן שאין פתח אהל מועד פתוח: נזיר ולא נזירה. שהאשה לא מגלחת בעורה אלא במדינה: (רש"י)

תוספות שער ניקנור. שהיא עזרת נשים ועד שם מחנה לוייה כדאמר בפסחים בפרק כיצד צולין (דף פה.): שער ניקנור לא נתקדש [בקדושת] מחנה שכינה ויש לו דין מחנה לוייה ועל כרחק הא [דכתיב ובא] לפני ה' שער ניקנור הוא [דאין לומר] לפני ה' בעזרה ממש שהרי מחוסר כפרה הוא [ואמרין] בסמוך עוד טומאתו בו לרבות מחוסרי כפורים שחייב כרת אם נכנס למחנה שכינה: מכדי שער ניקנור כו'. וכי היכי דהתם לא תוכל לדקדק מכלל דעד יום [השמיני] אסור ליכנס דהא ליתא כדמפרש ואזיל אלא הא ודאי כי נקיט קרא וביום השמיני יביא להודיע לנו זמן הבאת קרבנות ולא בא לאוסרו ליכנס שם קודם לכן וגבי זב נמי אכתי מנא ליה לתנא דאסור ליכנס וה"ה [דאיכא] למימר פתח אהל מועד וי"ל פתח ההיכל כדאשכחן גבי שלמים ושחטו פתח אהל מועד ודרשינן בזבחים (דף נה.): [שיהיו] דלתות ההיכל פתוחין ולעולם אימא לך דודאי טבול יום דמת אסור ליכנס שם שהוא מחנה שכינה וי"ל דלחא לא איצטרך [לטמא] דהא כתיב טמא יהיה לרבות טבול יום דנפקא לן בסמוך דכל טבול יום אסור ליכנס במחנה שכינה אלא ודאי בא הכתוב לומר זמן הבאת קרבנות בשמיני ולא קודם לה ולא לאוסרו ליכנס ה"ג נימא הכי: ה"ג אלא אמר אביי / טבול יום דזב כזב דמי ואפי' כיון דמחוסר כפרה לא עייל. אבל האי דס"ל [נאמר] לא כזב דמי לענין דשוחטין וזורקין עליו ומ"מ אסור ליכנס הואיל ומחוסר כפורים לא עייל במחנה לוייה: ואי [במחנה לוייה קאי]. כלומר דאם מותר ליכנס במחנה לוייה אמאי ליקרי ליה אהל מועד שהרי במחנה לוייה הכתוב מדבר ע"כ במחנה שכינה הוא זה שאסור ליכנס כ"ו שהוא מחוסר כפורים ואמאי קרי ליה פתח אהל מועד דמשמע תוך העזרה לפני ההיכל כמו ושחטו פתח אהל מועד הכתוב בשלמים שנשחטו תוך העזרה למימרא מה אהל מועד מחוסר כפורים לא עייל ואהל מועד מנלן דכתיב טמא יהיה לרבות טבול יום שאסור ליכנס במחנה שכינה הרי חוזר אביי ומשיב דברי חבריו דרב נתן ממה שהיו [אומרים מסברת לבם] אלמא קסבר טבול יום דזב כזב ומה שלא פירשה היאך היה מוכיח דטבול יום כזב (אסור) דזב אסור ליכנס אל פתח אהל מועד ונזיר יכול ליכנס במחנה שכינה שהרי לאו מחוסר כפורים הוא דלא מקרי מחוסר כפורים אלא למי שטומאה יוצאה מגופו: תגלחת טהרה כיצד מביא חטאת עולה ושלמים ושוחט את השלמים ומגלח עליהם. ונראה דטעמא משום דדרשינן בגמ' וגלח פתח אהל מועד [במה שנאמר בו] אהל מועד דהיינו שלמים אחרי שאמר הכתוב שעל השלמים יגלח דין הוא שיקדימו וקשה א"כ למה הקדים חטאת עולה לשלמים: רבי אליעזר אומר לא היה מגלח אלא על החטאת שחטאת קודמת בכל

דף מה ב

שמה יתגרו בה פרחי כהונה אמרו לו לדברך סוטה תוכיח דכתיב בה [במדבר ה-יח] והעמידה לפני ה' ולא חיישינן שמא יתגרו בה פרחי כהונה אמרו להן זו כוחלת ופוקסת זו אינה כוחלת ופוקסת: מתני' היה נוטל שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד ואם גילח במדינה לא היה משלח תחת הדוד במה דברים אמורים

בתגלחת הטהרה אבל בתגלחת הטומאה לא היה משלח תחת הדוד ר"מ אומר הכל משלחין תחת הדוד חוץ מן הטמא שבמדינה בלבד: גמ' נוטל שער ראש נזרו ת"ר ואח"כ נוטל את הרוטב ונותן על שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד של שלמים ואם שילח תחת הדוד של חטאת ואשם יצא אשם בניזיר [טהור] מי איכא אמר רבא ר"ק ואם נזיר טמא משלח תחת הדוד של אשם יצא מנה"מ אמר רבא אמר קרא [במדבר ו-יח] אשר תחת זבח השלמים מזבחו יא תחתיו ואם שילח תחת הדוד של חטאת יצא מ"ט אמר קרא זבח לרבות את החטאת ואשם והא אפיקתיה להאי זבח מרוטב א"כ לימא קרא מרוטב השלמים מאי זבח ש"מ לרבות חטאת ואשם ואימא כולה לחטאת ואשם הוא דאתא א"כ לימא שלמים וזבח מאי זבח השלמים שמע מינה תרתי תנו רבנן הכל היו משלחין תחת הדוד חוץ מטמא שגילח במדינה מפני ששערו נקבר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר טהורים כאן וכאן היו משלחין טמאים כאן וכאן לא היו משלחין וחכ"א הכל לא היו משלחין תחת הדוד חוץ מן טהור שבמקדש מפני שנעשה כמצותו: מתני' היה מבשל את השלמים או שולקן הכהן נוטל את הזרוע בשלה מן האיל וחלה מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחת ונותן על כפי הנזיר ומניפו ואחר כך הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים

רש"י כדו שלח יתגרו בה פרחי כהונה: סוטה אינה כוחלת ופוקסת. דהא לנוולה קא בעי וכיון דמטוולה לא אהו לאוגרווי בה: מהני' ומשלה ומניח. ה"ג במתני' היה נוטל שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד ואם גילח במדינה לא היה משלח תחת הדוד במה דברים אמורים: בתגלחת הטהרה אבל בתגלחת הטומאה לא היה משלח תחת הדוד ר' מאיר אומר הכל משלחין תחת הדוד חוץ מן הטמא שבמדינה בלבד וספריים שכחו בהו במשנתנו אם שילח תחת הדוד של אשם יצא ששפתא היא דל"ג ליה במתניתין אלא בגמ' ת"ר ואח"כ נוטל את הרוטב כו' והכי פירושא דמתני' היה נוטל שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד של שלמים ואם גילח במדינה לא היה משלח תחת הדוד של שלמים: אמרו שאם גילח בתגלחת הטהרה. אמרו שאם גילח בתגלחת הטומאה לא היה משלח תחת הדוד חוץ מטמא שגילח בעורה ואין לך שאינו משלח תחת הדוד אלא הטהור שבמקדש מפני שנעשה נזירותו כמזוהו: ר' מאיר אומר הכל משלחין תחת הדוד. בין טהור שגילח במדינה בין טמא שגילח בעורה ואין לך שאינו משלח תחת הדוד אלא חוץ מן הטמא שבמדינה בלבד: גמ' וכיפשא דגמ' ל"ג אשם בניזיר מי איכא אלא ה"ג ת"ר ואח"כ נוטל את הרוטב ונותן על השער של ראש נזירותו ומשלח תחת הדוד של שלמים ואם שילח תחת הדוד של אשם יצא מנה"מ אמר רבא אמר קרא [במדבר ו-יח] אשר תחת זבח השלמים מזבחו יא תחתיו ואם שילח תחת הדוד של חטאת יצא מ"ט אמר קרא זבח לרבות את החטאת ואשם והא אפיקתיה להאי זבח מרוטב א"כ לימא קרא מרוטב השלמים מאי זבח ש"מ לרבות חטאת ואשם ואימא כולה לחטאת ואשם הוא דאתא א"כ לימא שלמים וזבח מאי זבח השלמים שמע מינה תרתי תנו רבנן הכל היו משלחין תחת הדוד חוץ מטמא שגילח במדינה מפני ששערו נקבר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר טהורים כאן וכאן היו משלחין טמאים כאן וכאן לא היו משלחין וחכ"א הכל לא היו משלחין תחת הדוד חוץ מן טהור שבמקדש מפני שנעשה כמצותו: מתני' היה מבשל את השלמים או שולקן הכהן נוטל את הזרוע בשלה מן האיל וחלה מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחת ונותן על כפי הנזיר ומניפו ואחר כך הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים

תוספות בשלמים הכתוב מדבר. וכרבי יהודה דמתני' דאמר על שלמים יגלה שנאמר בהן ושחטו פתח אהל מועד: רבי יאשיה אומר אינו צריך הרי הוא אומר לא תעלה במעלות. כי הולך לעבוד עבודה ואינו כל כך דרך בזיון וקשה דמאי אינו צריך למדרש מסברא אלא מק"ו ובספרי אין הגירסא ר' יאשיה אומר אלא כל זה מדברי ת"ק והכי איתא התם או אינו אלא פתח אהל מועד ממש אמרת א"כ ביון או אינו אלא ממש כלומר דאין להוציא מסברא הפסוק ממשמעו הרי הוא אומר לא תעלה ק"ו לדבר בזיון: ולא במי שמחוסר הבאה ולקחה ונתינה. שהרי שלמים נאכלין בכל העיר ואם מגלח פתח אהל מועד ודוד שלמים. בעי הרי מחוסר הבאה לקחה ונתינה: וגילח (את) הנזיר פתח אהל מועד בזמן שהוא פתוח. כלומר ע"כ לאו פתח אהל מועד ממש דא"כ ה"ל דרך בזיון אלא בזמן פתח [פתוח]: ולא נזירה. משמע שטעמא דקרא שמה יתגרו בה פרחי כהונה אם תגלה את פתח אהל מועד ממש אלא במדינה מגלחת במקום צנוע ולא יראוה פרחי כהונה: אינה כוחלת ופוקסת. הסוטה עומדת שם [בניוויל] כדאמר בסוטה (דף ז:): היו קושרין חבל המצרי כו': ומשלח תחת הדוד. שהשלמים בו: אם גילח במדינה. שיש לו רשות לגלח במקום שירצה ואף על גב דכתיב אל פתח אהל מועד לאו פתח אהל מועד קאמר כדדרשינן בגמ': לא היה משלח תחת הדוד. נראה דמכל מקום פשיטא ליה לתנא דאתא פשטא דקרא דמשמע דבירושלים הוא מגלח ואם היה מגלח בגבולין לא היה מגלח תחת הדוד דכתיב בקרא וגלח הנזיר פתח אהל מועד ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ואיכא תנא דדריש בגמ' יצא זה שמחוסר לקיחה הבאה ונתינה וה"נ מחוסר הבאת שערו מחוץ לירושלים לתתם תחת דוד השלמים בירושלים: אבל תגלחת טומאה לא היה משלח תחת הדוד. דוד של אשם נזיר טמא וחטאת העוף שלא תלה הכתוב נתינת שער תחת הדוד אלא בטהור: רבי מאיר אומר [הכל משלחין תחת הדוד]. בין נזיר טהור במדינה ובין נזיר טמא [במקדש]: חוץ מן הטמא שבמדינה בגמ' אמרינן מפני ששערו נקבר וכן שלהי תמורה (דף לד.) אבל קשה מנלן דנקבר וצ"ע: נוטל שער ראשו. כדאמר בברייתא והוא נוטל מן הרוטב כדמפרש ואזיל: מנלן אמר קרא תחת זבח השלמים מזבחו יא תחתיו. מיתורא דזבח דרשינן הכי תחת השלמים יתן מזבחיו: [חטאת] ואשם אמר קרא זבח לרבות חטאת ואשמות: א"כ לימא קרא שלמים וזבח מאי זבח השלמים. מדסמך זבח למדרש תחת השלמים היה מן הזבח: מפני ששערו נקבר. לא תפרש מנלן: כאן וכאן. במקדש ובמדינה: או שולקן. בישרול יותר [מדאי]: ואח"כ הותר הנזיר לשתות יין. לכאורה נראה דהאי תנא כר"א דאמר בגמ' דאסור לשתות יין עד אחר כל המעשים שמפרש: כיון [שנזרק עליו] אחד מן הדמים. כדדרשינן בגמ' אחר מעשה יחידי: (תוספות)

מתני' מי שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא רבי אליעזר אומר סותר את הכל וחכ"א יביא שאר קרבנותיו ויטהר אמרו לו מעשה במרים התרמודית שנזרק עליה אחד מן הדמים ובאו ואמרו לה על בתה. שהיתה מסוכנת והלכה ומצאה שמתה ואמרו חכמים תביא שאר קרבנותיה ותטהר: **גמ'** קתני ר' אליעזר אומר סותר את הכל והאמר ר' אליעזר כל אחר מלאת שבעה סותר אמר רב מאי סותר נמי דקאמר ר' אליעזר סותר קרבנותיו הכי נמי מסתברא דקתני וחכ"א תביא שאר קרבנותיה ותטהר ש"מ ומעשה נמי במרים התרמודית שנזרק עליה אחד מן הדמים ובאו והודיעוהו על בתה שהיתה מסוכנת והלכה ומצאה שמתה ואמרו חכמים תביא שאר קרבנותיה ותטהר ש"מ:

רש"י מתני' במרים התרמודית. מתרמוד שם מקום: שהיא מסוכנת והלכה ומנאלה שמתה. ונטמאת עליה ואמרו חכמים כו': גמ' קתני. כמתני' ר' אליעזר אומר סותר את הכל והא' שמעינן ליה דלחמי דכל אחר מלאת שבעה סותר ותו לא והא' הכא אחר מלאת הוא: אמר רב מאי סותר נמי דקאמר ר"א סותר קרבנותיו. והכי קאמר יביא כל קרבנותיו לאחר שטיהר ואתו זבחי ראשון שנזרק דמו לא עלה לו ולעולם הו' הוא דסותר ותו לא לדברי הכל ובהא פליגי ר' אליעזר סבר אותו זבח ראשון לא עלה לו ויביא אחר במקומו עם שאר קרבנותיו שהפריש לכשיטהר לאחר ז': והכי נמי מסתברא. דלקרבנותיו קאי מדקתני וחכמים אומרים יביא שאר קרבנותיו ויטהר מכלל דלכרי אליעזר סבירא ליה דלחמי ראשון לא עלה לו וכריי להביא אחר: ענין אחר אמר רב מאי סותר נמי דקאמר ר' אליעזר סותר את קרבנותיו ולא מיבעיא זבח ראשון דלחמי עולה לו אלא אותו שהפריש תחלה כריי להחליף ויביא אחר במקומו וחכמים אומרים אותו ראשון כלבד לא עלה לו וכריי להביא אחר במקומו אבל שאר קרבנות שהפריש אינו כריי להחליף אלא לכשיטהר יביא אותם ה"נ מסתברא דלקרבנות פליגי מדקאמר רבנן דיביא שאר קרבנות ויטהר אלמא דקתני מיניה דכריי אליעזר דלפי' אותו קרבנות שהפריש תחלה אינו יכול להביא לקרבנותיו ואמרו ליה רבנן מיביא ומעשה נמי כו': (רש"י)

תוספות ונטמא ר' אליעזר אומר סותר את הכל. ולא כל הימים כדמפרש בגמ' דהא ר' אליעזר הוא דאמר [לעיל] בפ"ג (דף טז): נטמא לאחר מלאת סותר ז' אלא סותר אקרבנות קאמר ר' אליעזר לטעמיה דאמר בגמ' אחר המעשים כולם מותר לשתות יין ומגלח הרי כשנזרק אחד מן הדמים עד [שיביא שאר קרבנות אינו ראו] לתגלחת והואיל ונטמא [קודם] שהקריב כולם כנטמא שחרית לפני הקריבו אף אחד מהן דמי ולא ראו לתגלחת כל היום והוי קרבן ראשון שביא כאילו הביאו תוך מלאת בימים שלא ראו כלל לתגלחת דמי: וחכ"א יביא שאר קרבנותיו ויטהר. פי' לכשיטהר כך מפרש בירושלמי סתם מעשה דטהרה ואחר כך יביא קרבנות. ודאי אותו הזבח שהיה בהכשר לא יחזור ויביא ורבנן לטעמיהו דאמרי אחר מעשה יחידי מותר לשתות יין ומגלח הרי הוא קודם שנטמא [ראוי] לתגלחת ולמה יסותר אותו [אבל] הזבחים שהקריב משנטמא יסתור דהא קפיד קרא שיביא קרבנות נזיר בטהרה ואח"כ כשיטהר ויהיה לו הזאת ג' וז' יביאם [למנין סתירה]: במרים התרמודית. מתרמוד: והאמר. לעיל בפ"ק (דף ו'): ובפ"ג (דף טז): דטומאה דלאחר מלאת סותר [ז'] ולרבנן [ז'] ובפ"ק פירשתי דמדרבנן הוא דמן התורה בסתייה הבא מספק דמשמע הואיל ובחידא ראו לתגלחת שנזרק א' מן הדמים לרבנן [נמי דין] בסתיית ז': סותר קרבנות. כדפי' במתני' דייק נמי בברייתא דקרבנות איירי מדאייתו רבנן ראייה לדבריהם שאמרו חכמים

שאר קרבנות:

פרק שביעי - כהן גדול

מתני' כהן גדול ונזיר אין מיטמאין לקרוביהן אבל מיטמאין למת מצוה היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה רבי אליעזר אומר יטמא כהן גדול ואל יטמא נזיר וחכמים אומרים יטמא נזיר ואל יטמא כהן הדייט אמר להם רבי אליעזר יטמא כהן שאינו מביא קרבן על טומאתו ואל יטמא נזיר שהוא מביא קרבן על

טומאתו אמרו לו יטמא נזיר שאין קדושתו קדושת עולם ואל יטמא כהן שקדושתו קדושת עולם: **גמ'** בשלמא כהן גדול ונזיר האי סבר כהן גדול עדיף והאי סבר נזיר עדיף משוח בשמן המשחה

רש"י מתני' כהן גדול ונזיר אין מיטמאין לקרוביהן. וכדמפרש בהן קראי לטומאה לקמן בגמ'. גמ' בשלמא כהן ונזיר. שמעינן להו אי מינייהו לטמא תחילה דרבנן סברי כהן גדול שקדושתו קדושת עולם וכריי אליעזר סבר נזיר עדיף עין מביא קרבן על טומאתו ויטמא כ"ג שאינו מביא קרבן על טומאתו ואל יטמא נזיר: (רש"י)

תוספות מתני' כהן גדול ונזיר אינן מיטמאין לקרוביהם. בספרי היא אבל מיטמא למת מצוה ולא גרסינן ליה כדמוכח בגמ'. כהן גדול הלכותיו בפרשת אמרו אל הכהנים ונזיר בפרשת נשא: ואל יטמא נזיר. שקדושתו עדיפה כיון שהזיקתו תורה להביא קרבן על טומאתו מה שאין כן בכהן למאן דאמר דיטמא נזיר ואל יטמא כהן ואפי' כהן הדייט: יטמא כהן. ואפילו כהן גדול: נזיר קדושתו קדושת עולם. ואפי' אמר נזיר עולם מכל מקום סתם נזירות הוי שלשים יום (לעיל ה'). בשלמא כהן גדול ונזיר האי סבר כהן גדול עדיף והאי סבר נזיר עדיף. וטעמא דמ"ד במתניתין: וכן משוח בשמן המשחה. כ"ג שנמשח בשמן המשחה ומרובה בגדים קרי משנגז שמן המשחה דיאשיהו גז שמן המשחה שעשה משה כדאיתא בפ' הוציאו לו (יומא נב): ואחריי לא היה כהן משוח בשמן המשחה אלא מרובה בגדים בלא שמן שהיו ממלאים ידיו בה' בגדים ולא היו יכולין לעשות שמן המשחה אחר למשוח בו כדכתיב (שמות ל) שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם זה ולא אחר וכדאיתא בפ' קמא דכריתות (דף ה') וכי נס א' בשמן המשחה היה והלא הרבה נסים נעשו בו שמתחלה לא היה אלא א' ל"ב לוג ובו נמשח המשכן וכל כליו ואהרן ובניו כל ז' ימי המלואים ובו נמשח כהנים גדולים ומלכים וכולו קיים לעתיד לבא שנאמר משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם והא דאמר התם (דף ה'). המפטם השמן ללמוד בו או למוסרו לצבור פטור הא דקתני למוסרו לצבור (ללמדם שידעו לעשות) היינו בימי משה אם עשאו פטור אי נמי למוסרו לצבור ללמדם שידעו לעשות ולא שימשחו ממנו והשתא אחרי. יאשיהו לא היה כהן נמשח בשמן המשחה אלא עובד בה' בגדים וכשר בכך בלא משיחה דר"ר בפ"ק דמגילה (דף ט): משוח אין לי אלא בשמן המשחה מרובה בגדים מנלן ת"ל הכהן המשיח והשתא משוח ומרובה בגדים משחת לה בדור א' כגון שנמשח א' לכ"ב ותוך כך נגז שמן המשחה ואירע בו קרי בכהן המשוח ומינו אחר תחתיו מרובה בגדים לעשות עבודה ביה"ב וקשה דא"ב הל"ל משוח חזי לעבודה ומרובה בגדים לא חזי לעבודה דראשון חוזר לעבודתו כדקאמר גבי משוח שעבר ונראה לומר כגון שכהן גדול גלה ומינו אחר תחתיו ברבוי בגדים כגון שנגז השמן כבר ושימש כמה שנים שאם אף הראשון שב אינו חוזר לעבודתו שהרי שימש זה תחתיו כמה שנים והרי שניהם מהלכין בדרך כו': (ה"ג) דאילו משוח מביא פר הבא על כל המצות כדכתיב אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והביא פר וגו' ומרובה בגדים לא כדכתיב בפ' הכהן

המשיח דוקא משוח וליכא לפרושי משוח מביא פר העלם דבר של צבור כלומר שכן משוח מקריבו ולא מרובה בגדים כדכתיב גביה ולקח הכהן המשיח מדם הפר והא ליתא דבתורת כהנים מוכח בהדיא דאף כהן הדיוט מקריבו (ה"ג) וא"ת אי מיירי אחר יה"כ לא היה לו לקרותו לזה מרובה בגדים אלא שעבר ואי מצאו מת מצוה ביה"כ והא קבורת מת מצוה לא דחי י"ט וכ"ש שבת ויה"כ וי"ל דלעולם ביה"כ עצמו איירי ולא לקברו אלא לטלטלו מחמה לצל דשרי אפי' בשבת והא קאמר דמשוח בשמן עדיף ומטמא המרובה בגדים מחמה לצל דמשוח עדיף דמייתי פר הבא על כל המצות אם הכהן המשיח הורה וטעה בהוראתו אבל מרובה בגדים אינו מביא פר על כל המצות דמשיח דוקא כתיב אלא מביא כשבה או שעירה כיחיד ובהוריות (דף יא:); עיקר הדבר ופירושו ופר הבא על כל המצות היינו בפר שהוא עצמו מביא שיהיה בעצמו ועשה

הוראתו שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב"ד לציבור: (תוספות)

ב - מ ז דף

מרובה בגדים משוח בשמן המשחה עדיף דאילו משוח בשמן המשחה מביא פר הבא על כל המצות ואילו מרובה בגדים אין מביא משוח שעבר ומרובה בגדים מרובה בגדים עדיף דמרובה בגדים עביד עבודה ואילו משוח שעבר לאו בר עבודה הוא עבר מחמת קירויו ועבר מחמת מומו עבר מחמת קירויו עדיף דאילו האי חזי לעבודה למחר ואילו עבר מחמת מומו לא חזי לעבודה איבעיא להו משוח מלחמה וסגן הי מינייהו עדיף משוח מלחמה עדיף דחזי למלחמה או דלמא סגן עדיף דחזי לעבודה ת"ש דתניא אין בין משוח מלחמה לסגן אלא שאם היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה יטמא משוח מלחמה ואיל יטמא סגן והתני' משוח מלחמה קודם לסגן אמר מר זוטרא לענין החיותו משוח מלחמה עדיף מאי טעמ' דתלו ביה רבים ולענין טומאה סגן עדיף דתניא רבי חנינא בן אנטיגוס אומר למה תקנו סגן לכהן גדול שאם אירע בו פסול הרי נכנס ומשמש תחתיו עד כאן לא פליגי אלא בכהן גדול ונזיר כי קא אזלי בהדי הדדי אבל חד חד לחודיה בר איטמויי אינון מנא הני מילי דת"ר [ויקרא כא-יא] על כל נפשות מת לא יבא במה הכתוב מדבר אי ברחוקים קל וחומר הוא ומה כהן הדיוט שהוא מיטמא לקרובים אינו מיטמא לרחוקים כהן גדול שאינו מיטמא לקרובים אינו דין שאינו מיטמא לרחוקים אלא בקרובים הכתוב מדבר ולאביו הוא דאינו מיטמא הא מיטמא הוא למת מצוה

רש"י משוח בשמן המשחה ומרובה בגדים. כלומר והא פשיטא לן דכ"ג שנמשח בשמן המשחה קודם שנגזר אלנת המן ומקלו של וזהרן ושמן המשחה צימי יאשיאו וכהן גדול שלא נמשח בשמן המשחה שעומד כהונוהו לאחר שנגזר שמן המשחה אפילו צביה ראשון ואין ציניו לציני כהן הדיוט אלא שהוא מרובה בגדים שמשמש בח' בגדים צבנדי לכן וצנדי זהב וכהן הדיוט אינו משמש אלא בד' הא נמי פשיטא שאם היו מהלכין בדרך ומלאו מת מצוה דמייטמא מרובה בגדים ולא יטמא משוח בשמן המשחה משום דחזי עדיף שכן מביא פר העלם על כל המצות כמו צבור כדכתיב (ויקרא ד) ואם הכהן המשיח וגו' כלומר שהוא מביא קרבן על אשמתו כמו צבור על אשמתו אלא מרובה בגדים אינו דיוט אלא כיהודי: ומשוח שעבר. כלומר קודם שנגזר שמן המשחה ואירע קרי בכ"ג ומינו אחר תחתיו ומשוחו ואחר כך כשנטיב כ"ג חוזר לעבודתו ואינו עובר לו: ומשוח שעבר לאו בר עבודה הוא. אלא אותו יה"כ כדלמרי' במס' יומא (דף יב:); ראשון חוזר לעבודתו ואינו רשוי לא לכ"ג ולא לכהן הדיוט משום דמעלין בקודש ולא מורידין: כהן משוח מלחמה לא חזי לעבודה. כדלמרי' במס' הוריות: והתניא משוח מלחמה קודם לסגן. דמשמע לכל דבר קודם לו לחיוב עדיף טפי במס' הוריות קאזי: דהלו ביה רבים. דעביד מלחמה כשציל רבים: עד כאן לא פליגי. ר' אליעזר ורבהן אלא בכ"ג ונזיר דקאזלי כהנדי ואשכחו מת מצוה הי מינייהו יטמא כשישא אכל חד לחודיה כו': על כל נפשות מת לא יבא. לא בא אלא לקרובי דחי לרחוקים הרי כבר למדנו מכאן הדיוט והאזיל ולא בא הכתוב להחזיר על כל נפשות מת אלא משום קרוביו מה ח"ל לאביו לא בא אלא לומר כך לאביו אינו מיטמא אלא מיטמא הוא לתת מצוה: ולאמו. האמור ככהן גדול מה ח"ל: (רש"י)

תוספות מרובה בגדים ומשוח שעבר. וה"ה דמצי למינקט משוח ומשוח שעבר או מרובה בגדים ומרובה בגדים שעבר אלא ברותא נקט דאפי' אותו שעבר משוח מרובה בגדים עדיף ממנו הכי גריס מרובה בגדים משוח שעבר לכאורה משמע מרובה בגדים גזון שכבר נגזר שמן המשחה והיה כ"ג מרובה בגדים ואירע בו קרי ומינו אחר תחתיו ומשוחו ועבר יום הכפורים ושוב הראשון שהוא מרובה בגדים חוזר לעבודתו והשתא יש לפנינו מרובה בגדים ומשוח שעבר ואי אפשר לומר כן דאין נעשה זה שמשוח השני ולא משוח הראשון אלא יש לפרש כגון שיש כאן כ"ג משוח (שעבר) ואירע בו קרי ומשוחו אחר תחתיו ועבד יה"כ אחד ושוב המשוח הראשון חוזר לעבודתו ועבד כמה שנים אחרי כן ומשוח השני עבר (עבודתו) ובין כך ובין כך נגזר שמן המשחה וזה המשוח ראשון שחזר לעבודתו גלה עם יכניה ומינו אחר תחתיו מרובה בגדים אבל משוח שעבר אינו מתמנה תחתיו כל ימי חייו של הראשון אף כי יצא בגולה משום איבה ולהכי ליבא למימר דמת המשוח דא"כ משוח שעבר יתמנה תחתיו אלא גלה ומינו מרובה בגדים תחתיו והשתא המשוח שעבר קודם למרובה בגדים בזמן שעדיין היה שמן המשחה והשתא שניהם המרובה בגדים והמשוח שעבר מרובה בגדים עדיף שעבד עבודה שראוי לעבודה ואילו משוח שעבר לאו בר עבודה הוא כדאמרין פרק קמא דיומא (דף יב:); דלכהן גדול אינו ראוי משום איבה ולא לכהן הדיוט דמעלין בקדש ולא מורידין כשמתיה דר' יוסי דאמר אינו ראוי לא לכה"ג ולא לכהן הדיוט: עבר מחמת קירויו ועבר מחמת. מומו. בין מוס קבוע בין מוס עובר מחמת קירויו עדיף דחזי לעבודה למחר ומחמת מומו: משוח מלחמה וסגן הי מינייהו עדיף. כלומר כל הני פשיטא לי והא מביעיא לי משוח מלחמה עדיף דחזי למלחמה שנתמנה לכך לצאת עם העם למלחמה ותלו ביה רבים או דלמא סגן עדיף דהא חזי לעבודה פירוש ביום הכפורים שנתמנה לכך שאם יארע קרי בכ"ג שייכנס הוא תחתיו ונקרא סגן נמצא כי עיקר מינויו לשמש בעבודה ועיקר מינו משוח מלחמה למלחמה: ת"ש דתניא אין בין משוח לסגן אלא שאם היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה יטמא משוח מלחמה. וקשה דטובא איכא בינייהו כדאיתא בשילהי לא לו (יומא עב:); בבגדים שכ"ג משמש משוח מלחמה משמש (משמע) וסגן עובר בבגדים כמו הדיוט כמו שעובד ביה"כ נמי תחת כ"ג ותו כל החמשה דברים האמורים בפרשה לא פורע ולא פורם מצוה על הבתולה ואסור באלמנה דאינו נוהגין בסגן ונוהגין במשוח מלחמה כדמריבין בפרק בתרא דהוריות (דף יב:); מקראי ואומר הרמ"ר דודאי טובא מילי איכא דמשוח מלחמה חמור מסגן ותנא קולי קולי קתני דאין קולא שנהוגת במשוח מלחמה שלא תנהו בסגן [אלא] הך שיטמא משוח מלחמה ולא יטמא סגן והכי נמי אמרינן פרק מקום שנהגו (פסחים נה.). תנא קולי קולי קתני: והתניא משוח מלחמה קודם לסגן. וקא ס"ד דקדים לכל מילי קאמר אלא בקונט' פי' דידע שפיר המקשה דבהוריות (דף יג.) מתניא לענין להחיותו לפקח עליו את הגל קודם לסגן דאם נפל על שניהם ומכל מקום פירך דאי סגן עדיף לענין טומאה הוה לן לפקח את הגל תחלה על הסגן ומשני מר זוטרא דודאי לענין להחיותו לפקח עליו את הגל משוח מלחמה עדיף דתלו ביה רבים ולענין טומאה סגן עדיף דנתמנה לעבודה ומיהו גם בהוריות מוקי לה ש"ס לענין להחיותו כי הכא משמע דבביריתא לא נשנית בהדיא הך לענין להחיותו: למה תקנו סגן לכ"ג. ובפרק טרף בקלפי (יומא ט.) גריסין למה סגן מימינו פי' לימינו: עד כאן לא פליגי אלא בכ"ג ונזיר כי אזלי בהדי הדדי אבל חד חד לחודיה בני איטמויי אינון. פי' למת מצוה מוכח שאין לגרוס במשנתנו בפי' ומיטמאין למת מצוה ברישא דא"כ למה לו דקדק בפלוגתייהו יטאל על המשנה להדיא מנל: מנא הני מילי. דכהן ונזיר מיטמא למת מצוה דנתנו רבנן על כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא ב"ג כתיב בפרשת אמור: אי ברחוקים ק"ו מהדיוט ומה כהן הדיוט שמיטמא לקרובים. כדכתיב קרא אינו מיטמא לקרובים כדכתיב לאביו ולאמו לא יטמא אינו דין שלא יטמא לרחוקים אלא ע"כ קרא דעל כל נפשות מת לא יבא לקרובים הכתוב מדבר ואייתר לאביו למידרש לאביו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה וא"ת היכי מייתר לאביו והא ק"ו אין שייך לומר אם לא שנאמר הכתוב לאביו שכך מסיים הדין כ"ג שאינו מיטמא לקרובים ומנלן הא אם לא נכתב לאביו וי"ל דק"ו דקאמר לאו דוקא ואינו אלא לרווחא ומילתא כאילו היה אומר כן על כרחיך דקרא על כל נפשות מת לא יבא לקרובים דאי על רחוקים בא להזהיר הרי הוא מוזהר ועומד משניה כהן הדיוט שהוזהר על הרחוקים דאטו משנעשה כהן גדול פקעה קדושת כהן הדיוט וקדושתו להיבא אלא על כרחיך על הקרובים בא להזהירו דכהן הדיוט שרי בהן אייתר לו לאביו ולאמו לדרשא לומר לאביו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה: (תוספות)

ולאמו לגזירה שוה לכדרכי דתניא רבי אומר גבי נזיר במותם אינו מיטמא אבל מיטמא הוא לנגעם ולזיבתם ואין לי אלא בנזיר בכהן גדול מנין אמרת לא יאמר אמו בכ"ג שאין ת"ל שהרי ק"ו הוא ומה אם במקום שכהן הדיוט מיטמא לאחיו מאביו אין כהן גדול מיטמא לאביו מקום שאין כהן הדיוט מיטמא לאחיו מאמו אינו דין שאין כ"ג מיטמא לאמו אם זכיתה מהדין מה ת"ל אמו בכהן גדול מופנה להקיש ולדון הימנו גזירה שוה נאמר אמו בנזיר ונאמר אמו בכ"ג מה אמו האומר בנזיר במותם אינו מיטמא אבל מיטמא הוא לנגעם ולזיבתם אשכחן כ"ג נזיר מנלן דתניא [במדבר ו-ו] כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא שומע אני אפי' נפש בהמה במשמע כענין שנאמר [ויקרא כד-יח] מכה נפש בהמה ת"ל על נפש מת לא יבא בנפש אדם הכתוב מדבר ר' ישמעאל אומר אינו צריך הרי הוא אומר לא יבא בנפשות המטמאות בביאה הכתוב מדבר לאביו ולאמו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה עד שלא יאמר יש לי בדין ומה כ"ג שקדושתו קדושת עולם מיטמא למת מצוה נזיר שאין קדושתו קדושת עולם אינו דין שמיטמא למת מצוה לא אם אמרת בכ"ג שכן אינו מביא קרבן על טומאתו תאמר בנזיר שמביא קרבן על טומאתו הואיל ומביא קרבן על טומאתו לא יטמא למת מצוה ת"ל לאביו ולאמו לא יטמא אבל מיטמא למת מצוה או אינו מיטמא לאביו ולאמו אבל יטמא לשאר מתים אמרת ק"ו ומה כהן הדיוט שמיטמא לקרובין אינו מיטמא לשאר מתים נזיר שאינו מיטמא לקרובין אינו דין שלא יטמא לשאר מתים

רש"י לגזירה שוה לכדרכי דתניא רבי אומר. לאביו ולאמו ולאחיו ולאחותו לא יטמא להם במותם כי נזיר וגו' והאי קרא בנזיר כתיב: אין לי. שמיטמא לאביו ולאמו בנגעם ובזיבתם אלא נזיר כ"ג מנין: אמרת לא יאמר אמו בכ"ג. שיש לנו ללמוד מן הדיוט שאינו מיטמא שהרי ה"ו הוא כ"ו: אין כהן הדיוט מיטמא לאחיו אלא אם כן ישנו אחיו מאביו: אין כ"ג מיטמא לאחיו מאמו ולא מאביו ולא אפי' לאביו אפי' שאלו כהן הדיוט מיטמא לאחיו אלא אם כן הדיוט מיטמא לאחיו אלא אם כן הדיוט מיטמא לאמו מה הלמוד לומר אמו אלא מופנה כ"ג: אשכחן כ"ג. דמיטמא למת מצוה נזיר מנלן: ה"ל על (כל) נפש מת בנפש אדם הכתוב מדבר. שאל מנינו שנקרא נפש מת אלא אדם בלבד: בנפש המטמאה לו לזכרם בביאה. כיון שנכנס עמהם בכהן הכתוב מדבר ואינו נזיר נפש בהמה וכיון דעל נפש מת לא יבא מדבר בנפש אדם ומשמע בין קרובין בין רחוקים ולמה חזר הכתוב ואמר לאביו ולאמו אלא לאביו הוא לזכרם מיטמא כ"ו: עד שלא יאמר. שמיטמא למת מצוה הייתה מביאה מן הדיוט שמיטמא למת מצוה מה כ"ג כ"ו: נאמר כללות בכ"ג. על כל נפשות מת לא יבא ושאר מתים אמרת ק"ו ומה כהן הדיוט שמיטמא לקרובים בין רחוקים מה כלל האומר בכ"ג כ"ו אף כלל האומר בנזיר לאביו ולאמו אינו מיטמא אבל מיטמא למת מצוה: (רש"י)

תוספות ולאמו שנכתב בכ"ג לגזירה שוה. לנזיר דכתיב בנזיר לא יטמא להם במותם ודרשינן במותם יתירא דהא כתיב בריש דקרא על כל נפשות מת למה לי במותם לומר לך במותם הוא דאינו מיטמא אבל מיטמא הוא לנגעם ולזיבתם נראה דעיקר קרא לנגעם איצטריך דס"ד אמינא דמצורע חשיב כמת ולזיבתם נקט אגב נגעם: ואין לי אלא בנזיר. שמתיר מיטמא לנגעם ולזיבתם כ"ג מנין אמרת לא יאמר אמו בכ"ג דאינו צריך ומה במקום שכהן הדיוט מיטמא לאחיו מאביו דכתיב לאחיו וסבירא ליה דגמר אחוה אחוה מבני יעקב כי היכי דילפינן לענין יבום ביבמות (דף יז:): הרי עדיפא משפחת אב ממשפחת אם לגבי כהן הדיוט אין כ"ג מיטמא לאביו [מקום] שאין כהן הדיוט מיטמא לאחיו מאמו אינו דין שאין כ"ג מיטמא לאמו אם זכיתה מן הדיוט א"כ מה ת"ל אמו בכ"ג וא"ת ומה צריך קל וחומר הרי כבר אמר דעל כל נפשות מת אזהר רחמנא אקרובים ועל כרחיך כדפרישי' ואמו נמי בכלל כל הקרובים א"כ למה כתיב אמו בפירוש על כרחיך מיייתא לג"ש וי"ל דאי לאו ק"ו הוה אמינא א"ע דאסר קרובים מעל כל נפשות מת וכתיב נמי לאביו לאו למעוטי מת מצוה אלא למעוטי אם דמיטמא לה דהוה אמינא דווקא קרובים דמצד האב דגריעי טפי משום דאינה קורבא ודאית אלא חזקה בעלמא אבל אמו דודאי ילדתו ליטמא לה כדאמר לקמן האי סברא ע"כ איצטריך קל וחומר ללמד דאין זו סברא שהרי בכהן הדיוט אנו מחשיבים קורבא דאב טפי מן האם ומהשתא אייתר אביו ואמו בכהן גדול אביו לומר דמיטמא למת מצוה ואמו לגזירה שוה ואם תאמר אכתי מנלן דאביו בא למת מצוה הא איצטריך לגופיה דלא לימא דלאמו למעוטי לאביו דיטמא לאביו דקורבא דאב עדיפא דמתייחס אחריו כדלקמן ונראה לומר דהתנא תפס לדין ק"ו לרווחא דמלתא כק"ו דלעיל והך ברייתא רבי ישמעאל דבסמוך וית ליה האי צריכותא דלקמן דאמו ודאי ילדתו דלקמן אליבא דר"ע קאמר ליה אבל לר' ישמעאל בלאו ק"ו אייתר לאמו שיהא בכלל שאר קרובים דאפי' אי נכתב לאביו לא הוה אמינא דלמעוטי אמו קאתי משום דודאי ילדתו דלית ליה הנך סברות דלקמן הלכך כי כתיב על כל נפשות מת כוליהו קרובים במשמע אייתר לאביו למת מצוה ואייתר לאמו לגזירה שוה וקל וחומר לרווחא דמילתא: הכי גרסינן אשכחנא כהן גדול דמיטמא למת מצוה נזיר מנלן. תימה תיפוק ליה מגזירה שוה דאמו אמו כמו שאנו לומדים כהן גדול מנזיר לענין נגעם וזיבתם ה"נ ניהדר ונילף נזיר מכהן גדול לענין מת מצוה דאין גזירה שוה למצוה נראה למחר"ך אי לאו דנפקא לן מת מצוה בנזיר מקרא אחרינא הוה אמינא דכולה גזירה שוה דאמו אמו אתיא למת מצוה אבל לענין למעוטי נגעם וזיבתם בין בכהן הדיוט ובין בכהן גדול כיון דמצורע איתקש למת דהוה ליה כעוקר קרא ממשעותיה ע"ג ג"ש להכי איצטריך למילף מת מצוה בנזיר מקרא אחרינא: כל ימי הזירו לה' על (כל) נפש מת בביאה היינו באהל הכתוב מדבר ואילו נבילה לא מטמאה באוהל: לאביו ולאמו. בנזיר כתיב ד' פרטי לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא להם במותם לאביו ולאמו אינו מיטמא אבל מיטמא למת מצוה מסקנא דברייתא זו דלאביו בא לגלויי על נפש מת דאיירי בקרובין ולאמו לגזירה שוה לכדרכי ולאחיו למת מצוה ומפיק ליה האי סברא כמו שנושא ונותן בברייתא עד דיליף ליה מאחיו אי נמי התנא ידע בטוב דלא נפיק מת מצוה אלא מלאחיו והאי דקאמר לאביו ולאמו הוי כמו [גו'] ולעולם סומך אלאחיו: עד שלא יאמר. קרא בנזיר דמיטמא למת מצוה יש לי בדין בקל וחומר למשמע מיניה נזיר מיטמא למת מצוה ומה כהן גדול שקדושתו קדושת עולם מיטמא למת מצוה מקרא כדלעיל: או אינו. אלא לכך כתיב לאביו ולאמו לומר לך דמותר ליטמא לשאר מתים רחוקים וטעמא איכא למימר דשמת אקרובים אזהריה רחמנא מפני [שמיער] עליהם והוה זילותא דנזיר דאיכא קדוש אבל רחוקים שאינו נעצב עליהם לא אזהריה רחמנא אמרת ק"ו. מכהן גדול דעל כרחיך סברא זאת לא אמיתית היא שהרי [בב"ג] הוא איפכא: ועד שלא יאמר יש לי בדין נאמר כללות בכ"ג. על כל נפשות מת לא יבא ונאמר כללות בנזיר על (כל) נפש מת לא יבא מה כללות האמורות בכ"ג וכו' תימה והיכי בעי למילף נזיר מכהן גדול לענין מת מצוה והא איכא למיפריה מה לכ"ג שכן אינו מביא קרבן על טומאתו כדפרינן לעיל ופי' הר"ם דלאו לענין מת מצוה בעי למילף אלא בא לומר דלאביו ולאמו בנזיר מיייתר דאגופיה לא איצטריך דלכתוב כללות לחודיהו על נפש מת לא יבא ומיילא דיעינן דהיינו קרובים נמי דילפינן להו מכללות דכ"ג או כלך לדרך זו נאמר כלל בכהן הדיוט לנפש לא יטמא בעמינו כו' ושיפיר איצטריך לגופיה והאי דקאמר אף כללות דאמרינן בנזיר מיטמא למת מצוה היינו כלומר מיתורא דאביו דלא איצטריך לגופיה וכן מוכח בתר הכי: האי מיבעי ליה לאביו ולאמו ממש. שאינו מיטמא (תוספות)

הא מה ת"ל לאביו ולאמו ולאמו הוא דלא מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה עד שלא יאמר יש לי בדין נאמרו כללות בכ"ג ונאמרו כללות בניור מה כללות האמורות בכ"ג לאביו אינו מיטמא אבל מיטמא למת מצוה או כלך לדרך זו נאמרו כללות בכהן הדיוט ונאמרו כללות בניור מה כללות האמורות בכהן הדיוט מיטמא לאביו אף כללות האמורות בניור מיטמא לאביו ת"ל לאביו ולאמו לא יטמא הא למת מצוה מיטמא הא מיבעי ליה לומר שאין מיטמא לאביו אלא לאביו לומר שאין מיטמא לאביו לאחיו אינו מיטמא הא למת מצוה מיטמא ולאמו לגזרה שיה לכהן ולאחיותו לכדתניא דתני' לאחותו מה ת"ל הרי שהלך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא יטמא יכול לא יטמא למת מצוה ת"ל לאחותו ולאחותו הוא דאינו מיטמא הא למת מצוה מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה לאחותו כדתניא הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו כו' ולרבי עקיבא גזירה שיה דרבי מנליה אמר לך כיון דאמר מר אם היה כ"ג ונזיר לאחיו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה מה לי כ"ג לחודיה מה לי נזיר וכ"ג ולרבי ישמעאל כהן גדול והוא נזיר מנליה כיון דשרא רחמנא חד לאו גבי מת מצוה מה לי חד לאו מה לי תרין לאוין אחותו למה לי סלקא דעתך אמינא כי שרא רחמנא למת מצוה נזיר וכהן דאיסור לאוי הוא אבל מילה ופסח דכרת לא יטמא למת מצוה קמ"ל

רש"י ומה ת"ל חביו. שאם חתה אומר מן הכלל הייתי אומר לך עד שאתה דן כו' או כלך לדרך זו נאמר כלל בכהן הדיוט לנפש לא יטמא כו' אף כלל האומר בניור ויהא מיטמא לך הולך לומר בניור ללבו לא יטמא: והא מיבעי ליה ללבו. כלומר ועסקו נמנלתי אתה דן שצריך לומר בניור שכל יטמא ללבו ממש והואיל ואינו מיוחד לך מהיכן אתה דן גזיר מיטמא למת מצוה: אלא. מהיכן אתה לומד ממה שאמר ללבו שצריך להשתחא ללבו אינו מיטמא לשאר קרובין לא כ"ג וללבו מה ת"ל אלא לומר ללבו הוא דלעו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה: וללבו חתה לא כ"ג. למילף מינה חתה מיטמא ללבו אינו מיטמא לשאר קרובין לא כ"ג וללבו ללבו לומר דכתיב ביה וללבו דלבו ממש הוא דקחתי ודלבו יטמא לו דכיון דעל כל נפשות מה לא יבא לא חתה אלא קרובים כדפירש גריסא דשמעתה שעת מונה ללבו מייחד ליה וקחתי למימר ללבו הוא דלעו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה: וללבו. דכתיב גבי נזיר למה לי: לכדתניא הרי שהיה נזיר והולך ללבו לא יטמא ופסח דלית ביה כרת אפי' הכי יניה מלוא מילה ופסח ומיטמא למת מצוה: ר"ע אומר. כשהוא אומר על נפש הרי חרוקין אמורין וכשהוא אומר מה הרי קרובין אמורין ללבו וללבו מה ת"ל אלא ללבו וללבו אינו מיטמא כו' ור"ע לא משמע ליה מחמתו כלום אלא אגרא דלמר מאביו נסבה קרא: וללבו מה ת"ל שאם היה כ"ג ונזיר כו'. דס"ל א' היכא דלא הוא היה ללבו נזיר או כהן מיטמא למת מצוה אבל היכא דהוא נזיר וכ"ג דלית ביה תרי אימא לא קמ"ל: וללבו לכדתניא הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו כו' ולר"ע ג"כ לכדריב מנא ליה. דכ"ג מיטמא בנגע ובזיבתו של אביו דלבו לדידיה לא משמע ליה מלחמתו כלל הרי קאמר דלגרא נסבה קרא: אמר לך כיון דלמינא שאם היה כ"ג ונזיר לאחיו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה. ובתביב ביה כ"ג ונזיר לא יטמא להם כמזהב אבל מיטמא בנגעם ובזיבתם: מה לי כ"ג לחודיה מה לי כ"ג כשהוא נזיר. דמיטמא בנגע ובזיבתו של אביו כ"ג דכ"ג לחודיה מותר מיטמא בנגעם ובזיבתם: מה לי חד לאו מה לי תרי לאוין. דכיון דמיטמא ליה לנזיר מה לי תרי לאוין אחותו למה לי למישרי פסח ומילה אכתי איכתיבא וללבו ס"ד כו': (רש"י)

תוספות לאביו ממש אין ה"ג דאיצטריך לאביו וכיון דאפיקתיה מכללא דכהן הדיוט שמיטמא לאביו אוקמיה אבללא דכ"ג שאינו מיטמא לקרובים ואייתר לו לאמו ולאחיו ולאחותו לאמו לג"ש יתמה כיון דאמו דכהן גדול מופנה כדאמרין לעיל למה לי תו (למפנה) הפנאה מאמו דנזיר וי"ל אליבא דר' ישמעאל קיימא (לן) דאית ליה פרק המפלת (נדב: ב:) מופנה מצד אחד למדין ומשיבין והכא יש להשיב דמה לנזיר שאין קדושתו קדושת עולם וישנו בשאלה: לאחיו מיטמא אבל מיטמא למת מצוה. לג"ש לא מצי למידרשה דלא כתיב לאחיו בכ"ג וכ"ת אמאי לא קאמר הש"ס הדרשות על סדר הכתוב ולומר לאמו לגזירה שיה היא מוקדמת בקרא ולאחיו לאחיו אינו מיטמא אבל מיטמא למת מצוה אלא לפי מה שפירשתי לעיל דאי לאו דידעינן מת מצוה מקרא אחרינא לא הוה מוקמי' גזירה שיה דאמו לכדריב לנגעם ולזיבתם אלא הוה ממעטינן מאמו מת מצוה להכי קאמר דמת מצוה ידעינן מלאחו לגבי נזיר אייתר ליה אמו על כרחיך לג"ש: ולאחותו מה תלמוד לומר הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו וכ' אמרת לא יטמא. אף בעושה פסח ומילה [גרידא] בלא נזיר וכ"ג משום דלא אתי עשה דטומאה שאין בה כרת ודחי עשה דפסח ומילה שיש בהם כרת כד פ' בקונטרס בזבחים פרק טבול יום (דף ק.) ובסנהדרין (דף לה.) ובברכות (דף כ.) מפורש באורך: ר"ע אומר נפש אלו הרחוקין. דסברא הוא לאוקמיה קרא קמא ברחוקים ומת הכתוב אחרי כן מייחד לאוסרין אף בקרובים דסבירא ליה לר"ע דאפילו לא כתיב מת בנפש ליכא למיטעי לאוקמי בהמה אי משום דרשא דלא יבא דמיטמא באהל משמע אי משום דאע"ג דאיכרי נפש בהמה נפש שתמא לא איכרי ועוד דלא מצינו בהמה מזכרת גבי טומאה רק לשון נבילה: לאביו ולאמו לא מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה. לקמן קעביד צריכותא בין אביו ובין אמו וצריכי תרווייהו למיכתב למעוטי מת מצוה לאחיו שאם היה כ"ג ונזיר דמיטמא למת מצוה דכולהו פרטי מיתרין לר"ע הלכך כולהו צריכי אבל לא מצריך קרא לכהן הדיוט דכהן הדיוט מיטמא לקרובים דין הוא דטופיינא דכהן הדיוט דקדושתו קדושת עולם אינו מעלה ומוריד לגבי מת מצוה ולא איצטריך קרא [אלא] לכהן גדול ונזיר: ולאחותו כדתניא וכ' ור"ע ג"ש דרבי מנא ליה. מ' דהא ליכא הפנאה כלל דהנהו פרטי דנזיר דרשי' לכולהו ולאמו דכ"ג נמי (כדאמרין) דאיצטריכו למת מצוה תרווייהו היכי דצריכי תרווייהו בניור למת מצוה ומשני כיון דאמר מר היינו ר"ע לאחיו דאם היה כ"ג ונזיר לאחיו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה מהשתא תיפוק לן מהכא דכ"ג ואפי' נזיר מיטמא למת מצוה וכ"ש כ"ג גרידא ומהשתא מייחד לן אביו ואביו בכ"ג לגזירה שיה וצריך למכתב שניהם אביו ואמו בכ"ג כדעביד לקמן צריכותא בניור לר"ע מאביו ואמו דנזיר ה"נ בעי למיעבד צריכותא מאביו ואמו דכ"ג וא"ת ואכתי אינו מופנה אלא מצד כ"ג דאילו בניור צריך למת מצוה וי"ל דסבירא ליה לר"ע מופנה מצד אחד למידין ואין משיבין אבל לר' ישמעאל לעיל ודאי צריך להפנות משני צדין דאיהו לתעמיה בפרק המפלת (נדב: כב:) דסבירא ליה למידין ומשיבין כדפירש' לעיל: ולר' ישמעאל כ"ג והוא נזיר מנא ליה. היכא דאית ביה שתי קדושות דלדידיה לא אייתר לאחיו דנזיר לכ"ג שהוא נזיר כיון דלית ליה מת אלו הקרובין א"כ איצטריך אביו לגופיה לאשמועינן אפילו לקרובין לא יטמא ולאמו לגזירה שיה ולאחיו למישרי מת מצוה ולאחותו כדתניא ומשני כיון דשרי רחמנא חד לאו במת מצוה בניור לחודיה או בכ"ג לחודיה מה לי חד לאו מה לי תרי לאוין: ולאחותו למה לי. פירוש לרבי ישמעאל דבשלמא לר"ע כיון דצריך קרא להיבא דאית ביה קדושת כ"ג והוא נזיר ולא אמר מה לי חד לאו מה לי תרי לאוין ה"ג איצטריך קרא מיותר דאחותו שידחה מ"מ עשה דפסח ומילה אע"ג שיש בהן כרת אלא לרבי ישמעאל דאין לו חילוק בין חד לאו לשני לאוין היה סבור נמי דאין לו חילוק בכרת ומשני דבהא ודאי מודה רבי ישמעאל דסד"ל א"כ מילא רחמנא למת מצוה נזיר וכהן דחד לאו הוא כלומר לית ביה כרת אבל פסח ומילה דכרת לא יטמא למת מצוה קמ"ל אחותו: (תוספות)

ולר"ע מכדי לא שנה כהן גדול לחודיה ולא שנה כ"ג והוא נזיר נפקא מלאחיו לאביו ולאמו למה לי צריכי דאי כתב אביו הוה אמינא היינו טעמא דלא מיטמא ליה משום דחוקה בעלמא הוא אבל אמו דידיעין דילידתיה ליטמא לה ואי כתב רחמנא אמו הוה אמינא אמו לא ליטמא לה דלאו אזיל זרעה בתרה אבל אביו כיון דאמר מר | במדבר א-ב/ח/כ/כב/כד/כז/כח/ל/לב/לד/לה/מ/מב

על כל לאפוקי רחוקים מת לאפוקי קרובים נפשות לאפוקי רביעית דם שיצא משני מתים שמתמא באהל שנאמר על כל נפשות מת לא יבא: מתני' על אלו טומאות הנזיר מגלח על המת ועל כזית מן המת ועל כזית נצל ועל מלא תרווד רקב על השדרה ועל הגולגולת ועל אבר מן החי שיש עליו בשר כראוי ועל חצי קב עצמות ועל חצי לוג דם ועל מגען ועל משאן ועל אהילן ועל עצם כשעורה על מגעו ועל משאו על אלו הנזיר מגלח וזוה בשלישי ובשביעי

וסותר את הקודמין ואינו מתחיל למנות אלא עד שיטהר ומביא את קרבנותיו: גמ' תנו רבנן אחר פטירתו של רבי מאיר אמר להן רבי יהודה לתלמידיו אל יכנסו תלמידי רבי מאיר לכאן מפני שקנתרנין הן ולא ללמוד תורה הן באין אלא לקפחני בהלכות הן באין דחק סומכוס ונכנס אמר להם כך שנה לי רבי מאיר על אלו טומאות הנזיר מגלח על המת ועל כזית מן המת כעס רבי יהודה ואמר להן לא כך אמרתי לכם אל יכנסו תלמידי רבי מאיר לכאן מפני שקנתרנין הן על כזית מן המת מגלח על המת לא כ"ש

רש"י על כל לאפוקי רחוקים.. דלא ליטמא: מת לאפוקי קרובים: נפשות. שאם יאלץ רביעית דם מנ' מתים אינו מטמא להם: מתני' נבל. מפרש בגמרא: ועל אבר מן החי ועל אבר מן המת שיש עליהם בשר כראוי. היינו כדי שיכול לחיות ולהבריח אף על פי שאין עליהן בשר כזית: הני לוג דם. שקי רביעיות: על עצם כשעורה על מגעו ועל משאו. אבל לא על אהילו: גמ' קנטרנין. טיטוריו"ש וטורטוריו"ש: גורמני-זוק, עושאי-עוול: לקפחני. לנכחני: כעס רבי יהודה. ואמר זו אינו משנה: (רש"י)

ותוספות מלאחיו נזיר כדקאמר הש"ס מה לי כ"ג לחודיה מה לי כ"ג נזיר לכך נראה דהתם נמי בפ' טבול יום אית ליה צריכותא לגבי כ"ג אלא סבר כיון דגלי לן תרווייהו בכ"ג דאין חילוק בין זה לזה בין אב לאם כי אם גילוי מילתא בעלמא הוא וילף נזיר מיניה הלכך דריש תרווייהו גבי נזיר סתם מיהו צריך לומר דסוגיא דהכא חלוקה דמצריך גם לגבי נזיר תרווייהו לכך לא דריש מלאמו כהן הדיוט והוא נזיר כי התם עוד יש ליטב גם הך דהכא דסברה כי ההיא דטבול יום דדוחק הוא לפלוגי סוגיא דשמעתין אהיא דפ' טבול יום דהא אידי ואידי ר"ע היא ואין סברא לומר דתרי תנאי ניהו אליבא דר"ע מדלא קאמר הש"ס בהדיא ואף על גב דסוגיא דידן עביד צריכותא מאביו ומאמו והתם דריש תרתי תנאי ומאמו נאמר דמקרא דכ"ג עביד צריכותא ' ולגלוי מילתא בעלמא אנזיר הוא ומעתה גם נזיר שוין ואייתר לן בנזיר תרווייהו לדרשא כדדריש התם וא"ת א"כ אמאי דריש הכא מלאביו ולאמו נזיר תרווייהו למת מצוה לר"ע הא בחדא סגי וי"ל דאין הכי נמי דהכא נמי נימא לאביו לחודיה למת מצוה ולאמו משום כהן הדיוט והוא נזיר כדדריש התם ומיהו לא חש לפרושי כל הדרשות הכא משום דסמיך אסוגיא דהתם דפרק טבול יום וכן דרך הש"ס שמקצר במקום אחד ומאריך במקום אחר וא"ת א"כ למה הזכיר לר"ע כאן דרשא דכ"ג נזיר כדדרשינן. בסמוך נמי אסוגיא דהתם כמו שסומך בדרשא דכהן הדיוט ונזיר דדרשינן מלאמו שלא הביאה כאן לאותה הדרשא ויש לומר היינו משום דאיצטרך ליה להביא דרשא דכהן גדול ונזיר מלאחיו ולמימר למה לי כ"ג נזיר כ"ג כדי לאפנויי ההוא לאביו ולאמו דכ"ג לגזירה שוה ומה שנכתבו שניהם אביו ואמו היינו משום הצריכותא שביניהם וגם מיניה מקשינן לר' ישמעאל כ"ג נזיר עליה ולאחותו נמי מפרש לר"ע דכתיב בתר לאחיו הואיל והתחיל לדרוש לאחיו כדפרישית שצריך לו לגמור הפסוק עד סופו אי נמי משום דלר"ע איצטרך טפי לאחותו יותר מלרבי ישמעאל משום (דאית) ליה לר"ע מה לי חד לאו כו' כל זה לשון מהר"ף: על כל לאפוקי רחוקים. הנך לאפוקי הוי פירושא כמו נפקא ליה מהאי קרא כלומר שמפסוק זה יוצאה הדרשא שלהם משמע דמעל כל לחודיה דריש רחוקים מדדריש בסמוך נפשית לרביעית דם הבאה משני מתים ודוחק הוא דהא גבי נזיר נמי כתיב על כל נפש ואפ"ה לא דריש מיניה רחוקים כי אם מנפש לכך נראה דהכא נמי דריש רחוקים מעל כל נפשות ומ"מ דריש נמי מיניה רביעית דם משני מתים מדכתיב נפשות לשון רבים ולא נפש ויש לתמוה למה ליה לר"ע גבי כ"ג קרא דרחוקים תיפוק ליה מק"ו מכהן הדיוט כמו לתנא דריש פרקין או משום איסור שהיה עליו בהדיוטותו להיכא אזל כדפרישית לעיל דזה עיקר הטעם לעיל ופי' בתוס' לעבור עליו בשני לאוין ותימה קצת דהש"ס לא הזכירו כלל וצריך עיון לשון מהר"ף: מתני' על אלו טומאות הנזיר מגלח על המת ועל כזית מן המת. בין במגע בין במשא בין באהל ומפרש בגמרא דהשתא על כזית מן המת מגלח על מת שלם לא כ"ש: נצל. מוחל מן המת כדמפרש בגמ': ועל מלא תרווד רקב. רקבון ועפרורית הבא מן המת ובגמרא מפרש שיעורא. תרווד כף: ועל השדרה ועל הגולגולת. ואע"פ שאין עליה בשר כלל ובגמ' בעי אי על תרווייהו או על חדא מניה: ועל אבר מן המת ואבר מן החי שיש עליהם בשר כראוי. בפרק העור והרוטב (חולין דף קכח:); מפרש שזהו בשר שיוכל האבר לחיות ממנו אם היה מחובר לאדם חי שיוכל להעלות ארוכה ואע"פ שאין בו כזית בשר: ועל חצי קב עצמות. ומיירי שבאו מניינו או מרוב בניינו כגון. שיש בקב עצמות שנשתברו וחצי קב עצמות זה מהן מעט מכל עצם ועצם והיינו מרוב בניינו ורוב בניינו מפרש לקמן שני סוקים וירך אחד או איפכא ואע"פ שמתמא באהל ברובע קב כדאיתא בהדיא במתניתין. בפ"ק דאהלות אלו מטמאין באהל וקחשיב רובע עצמות הבא מרוב בניינו או מרוב הלכה הוא דאין הנזיר מגלח אלא על חצי קב וליכא לפרושי חצי קב משאר עצמות שאינו מרוב בניינו ולא מרוב בניינו דהא באהל נמי לא מטמא מדלא קתני להו בפ"ק דאהלות בהדי הנך דמטמא באהל: ועל חצי לוג דם. ואע"פ שמתמא באהל ברביעית כדאיתא במתניתין דאהלות מ"מ אין הנזיר מגלח אלא על חצי לוג ושיעורין הלכה למשה מסיני: על משאו ועל מגעו ועל אהילו. דכל הני דחשיב לעיל מטמא בין במגע בין במשא בין באהל ועצם כשעורה על מגעו ועל משאו מגלח אבל באהל אפילו טמוי לא מטמא: על אלו הנזיר מגלח. בגמ' מפרש על אלו דרישא ועל אלו דסיפא למעוטי מאי: וזוה בשלישי ובשביעי וסותר את הקודמין. דכתיב והימים הראשונים יפלו ואין מתחיל למנות נזירות דטהרה עד שיטהר ול"ג במשנה וביא קרבנותיו וכן מוכח בגמ' דאיבעיא מיבעיא ליה מתניתין מני דא"כ פשיטא דרבנן היא: אלא לקפחני בהלכות. לצערני: כך שנה לי רבי מאיר. במשנה על המת ועל כזית מן המת ורבי יהודה לא היה שונה על המת במשנתנו משום דכל שכן דמכזית מן המת וכו': עדיין. יכול להקשות ולומר על אבר ממנו מגלח כדתנן במתניתין ומיירי דאפילו אין עליו כזית בשר כדתנן פ"ק דאהלות שהאברים אין להם שיעור כל שכן על מת שלם ואכתי מאי קמשמע לן על המת: אלא כדאמר ר' יוחנן לא נצרכה אלא לנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין. [ואית] בו כזית בשר ואבר מאותו נפל אינו מטמא באהל כיון שאין בו גידין דלא מיקרי אבר אלא עצם ובשר וגידין ועל כל המת מגלח אע"פ שאין לו עדיין גידין והא דקאמר הכא כדאמר ר' יוחנן פי' רבינו יצחק דאמתניתין דאהלות אמרה דקתני המת וכזית מן המת דמטמא באהל מוקי ליה רבי יוחנן בנפל

אמר ר' יוסי יאמרו מאיר שכב יהודה כעס יוסי שתק תורה מה תהא עליה א"ר יוסי לא נצרכה אלא למת שאין עליו כזית בשר ועדיין יאמר על אבר ממנו מגלה על כולו לא כל שכן אלא כדאמר רבי יוחנן לא נצרכה אלא לנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין הכא נמי בנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין רבא אמר לא נצרכה אלא לרוב בניינו ולרוב מניינו שאין בהן רובע עצמות על כזית מת ועל כזית נצל: ואיזהו נצל בשר המת שקרש ומוהל שהרתיה היכי דמי אילימא דלא ידעינן דדידיה הוא כי קרש מאי הוי אלא ידיעינן דדידיה הוא אף על גב דלא קרש אמר ר' ירמיה בסתם אי קרש מוהל הוא לא קרש דלמא כיחו וניעו הוא בעא מיניה אביי מרבה יש נצל לבהמה או אין נצל לבהמה מי אמרין גמירי נצל דאתי מאדם אבל דאתי מבהמה לא או דלמא לא שגא הניחא למאן דאמר טומאה חמורה עד לגר וטומאה קלה עד לכלב שפיר אלא למ"ד טומאה חמורה עד לכלב מאי איכא למימר תא שמע המחווה באור טמא בחמה טהור ואי ס"ד עד לכלב אפי' בחמה נמי אימת ממחי ליה בתר דאסרוה בחמה כיון דאסרוה הוה ליה עפר תנן כל הנצוק טהור חוץ מדבש הזיפים והצפיות

רס"ו ועדיין יאמר על אבר ממנו מגלה. וכלכל שיהא עליו בשר כראוי ואע"פ שאין עליו כזית בשר על מנת כולו לא כ"ש: כי אמר ר"מ דעל מנת מגלה כי היא לאמר ר' יוחנן לא נצרכה אלא לנפל כו'. ובמס' חולין קאי וה"ל נפול שלח נתקשרו אבריו בנידון יפה יפה אמר ר"מ דמיטמא ואע"פ שאין עליו בשר: ורבא אמר. כי אמר ר"מ ברוב בניינו של מן או ברוב בניינו שאין עליו בשר ואין בין כולו רובע ההב עצמות דאע"ג דבעלמא לא הוי חשיב לענין טומאת האל א"כ צ"ל שיהא בהן רובע עצמות גבי נזיר הוי חשבו כמת שלם הואיל דלית ביה רוב בניינו או רוב מניינו שהוה מיטמא עליו ומגלה עליהם: שקרש. שנימוח ואח"כ קרש: ומוהל שהרתיה. שיהא מבשר המת כמין מים והרתיה ליקרש ע"י הרתיות שהרתיה דכל הני נכל כבשר המת דמי וזויה מגלה עליו: נכל. לטון הפרש כמו וילך אלהים (בראשית ל"א): היכי דמי אילימא דלא ידעינן. אי היהא מסקה דקרש הוי מן המת כלומר דיעינן ודאי דלאו ממת הוא: כי קרש אמאי מיטמא. הא ידעי' דלאו ממת הוא: ואי מן המת הוא. בודאי אפילו לא קרש אמאי לא מטמא: א"ר ירמיה בסתם. כלומר ספקו מספקא לן אי דמת הוי אי לא הלכך אי קרש ודאי מגופיה של מת הוא ולא כיחו וניעו ואי לא קרש דלמא. כיחו וניעו הוא דלא ליכא כיחו וניעו בנת טמא דכל המסקים היואלים ממת טהורין חוץ מן הדם: כי גמירי. דללא מטמא הוא דלחי מחלם אבל נכל דלחי מבהמה לא מטמא כנבלה: או דלמא לא שגא והניחא. דלא אילטריך ליה למיבעי אחי נכל או לא אליבא דמ"ד דטומאה חמורה לעולם הוא עד דמיסכל מחפילת כלב הכא מאי. מי לעולם כל זמן דחזי לחפילה לגר הלכך כיון דנכל הוא לא חזי לחפילה אדם לא מטמא: אלא למ"ד דטומאה חמורה לעולם הוא עד דמיסכל מחפילת כלב הכא מאי. מי אמרי' כיון דלחיה חזי לחפילה כלב אכתי מטמא כזית נבלה או דלמא כיון דנמוח כעפרא בעלמא דמי ולא מטמא טומאה קלה: עד לכלב. כל זמן שלא חיסכל מחפילת כלב שאינה מוסרחת כ"כ שהכלב אינו רואה לאוכלה: ת"ש. חלב נבלה שהמחה באור שהיוו כחור: טמא. דעדיין אוכל רחוי הוא: המחוה בחמה טהור. דפרחה טומאתו: ואי ס"ד דיש נצל לבהמה אפי' המחווה. בחמה ליהוי טמא כי חזי וקרש: לעולם אימא לך דיש נצל לבהמה. והכא היינו טעמא דכי המחווה בחמה טהור דלימת קא ממחי ליה חמה לבתר דאסרה וכיון דאסרה תו לא חזי אפי' לחפילה כלב ומשום הכי טהור ואינו מטמא אפי' בטומאה קלה: תנן התם כל הניצוק טהור. כל משקין שמריקין מכלי אל כל אע"פ שנטמא תחתו וקילוח יורד משפה לשפה לא נעשה חיבור כדי לטמא העליון: חוץ מדבש הזיפים: מאורו דבש שהוה עבה ויכולין לזיזפו לערב בו משקין אחרים וזיפים משמע לטון זיוף כדמס' במס' סוטה כ"ב בפרק (דף מהו): והצפיות. כמו כלפיות בדבש (שמות טו) ברישק"ש [ברישק"ש: חלות—דבש] בלע"ז והואיל והן עבין נעשה תחתו כמו מחובר לעליון שהקילוח היורד למטה למשקין טמאין נעשה כולו טמא ואפילו העליון אבל דבש שלטן שאינו עבה הואיל ולכלב הוא ניצוק שבו טהור ככל המשקין: (רס"ו)

תוספות רבא אמר לא נצרכה אלא לרוב בנינו ולרוב מנינו שאין בהם רובע עצמות. והיינו על המת דקתני במתני' דליכא אבר שלם ולרבותא נקט שאין בהם רובע עצמות דשיעורא דנזיר הוא בחצי קב (אלא לרבותא) דאע"פ שאין בו רובע עצמות הוא מגלה כיון שיש בו רוב הבנין או רוב המנין אבל אם אין בו רוב הבנין או רוב המנין אינו מגלה א"כ יש בו חצי קב כדאמרין במתני' דאין מגלה על אהל רובע עצמות ואית ספרים דגרסי לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בו רובע עצמות והכי נמי בפרקין לקמן (דף נג. ושם) פריך והאמר רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בו רובע עצמות ולא מצינו שאמר רבא בעלמא אם לא כאן ולכך הגיהו בספרים כן ולא גרסי' ליה דהיכי מצינו למימר דעל המת דמתני' איירי בשדרה וגולגולת והא קתני במתני' בהדיא ועל השדרה ועל הגולגולת לכך יש לגרוס [אלא] לרוב בנין דלא תניא במתני' בפירוש ומהאי טעמא נמי ניחא אמאי לא משינו רבא אמתני' דאהלות כדמשינו הכא על המת דקתני התם לרוב בנינו או לרוב מנינו משום דבמתני' דבאהלות קתני בהדיא על רוב בנין או על רוב מנין דמטמא באהל הלכך ליכא לפרושי התם על המת אלא כר' יוחנן וא"כ לר' יוחנן תנא ושייר במתני' רוב בנינו ורוב מנינו אי ס"ל דנזיר מגלה עליהו: ת"ר איזהו נצל בשר המת שקרש. כך היא ברייתא בשר המת שקרש שנימוח הבשר מתחלה ואח"כ קרש וכן מוהל שהרתיה מוהל היוצא מן המת והרתיהו באור והעלה רתיחות היינו נצל וכזית מטמא באהל: היכי דמי אי לא ידעי' דדידיה הוא. כלומר שאין אנו יודעים אם המוהל הזה מבשר המת שנימוח או מכיוו וניעו שהן טהורים כי קרש מאי הוי היכי מגלה על הספק ואי ידיעינן דדידיה הוא ואע"ג דלא קרש נמי ול"ל דקריש כיון דידעינן שהוא מבשר המת: א"ר ירמיה בסתם. כלומר ידיעינן דבאמת אכל לא ידיעינן מוהל זה מבשרו או מכיוו קרש ודאי מוהל הוא הבא מבשר המת ואי לא קרש כיחו וניעו הוא וה"נ יש לפרש גבי הרתיה דלא ידיעינן וכי הרתיה והעלה רתיחות ודאי מוהל הבא מהמת הוא וזהו נצל לא הרתיה כיחו וניעו הוא: יש נצל לבהמה. כזית מן הנבלה שנקב ממאלו ונימוח מי מטמא במגע ובמשא או לאו ולא לענין גילוח דנזיר קבעי: טומאה חמורה. היינו טומאת נבילות לטמא אדם במגע ובמשא: עד לגר. עד שתפסל מלאכול לגר כדכתיב (דברים יד) לגר אשר בשערך תתנה ואלכה הראויה לגר קרויה נבילה לטמא במגע ובמשא והכא כיון שאינה ראויה לא מטמא וליכא למיבעי מידי אי יש נצל דאפילו אם תימצי לומר דיש נצל לבהמה הכא טהורה כיון דכבר נפסלה מאכילת גר: וטומאה קלה. פי' שאר אוכלין שאינן מטמאין אלא כביצה לשאר אוכלין ומשקין ומטמאין טומאת אוכלין עד שיפסלו מאכילת כלב ומהאי סימא לא נפקא מידי לסוגיא דידן אלא אגב רישא נקטיה: אלא למ"ד טומאה חמורה עד לכלב מאי. כלומר לדידיה איכא למיבעי מי הוי של בהמה חשיב כבשר נבלה ומטמא לאדם במגע ובמשא שהרי אכתי ראויה לכלב הוא או לא גמירי נצל בהמה להחשב כבשר ואע"ג דראוי לכלב עפרא בעלמא הוי ואינו מטמא: ת"ש המחווה באור טמא. גבי נבלת עוף טהור מיתניא (חולין דף קכ). המחווה לשומן של נבלת עוף טהור באור טמא דמשום הכי לא נפסל מלאכול לכלב כדמעיקרא דדרך להמחות שומן באור: בחמה טהור. דכשנימוח בחמה הוא מסריח מחום השמש ואינו ראוי לאכילת אדם ולכך הוא טהור ואי ס"ד יש נצל לבהמה וה"ה לנבלת עוף טהור אפילו בחמה נמי ליטמא דאכתי הוא ראוי לכלב אלא ש"מ דאין נצל ולכך הוא טהור אבל באור מיהא כיון שהמחוה בידים עדיף מנצל דלא הוי אלא כשנקב ונמחה מעצמו ומשני אימת קא ממחו לבתר דקא מסרה ובתר דאסרה מכה החמה מביאש למאד דה"ל כעפרא דאף לכלב אינו ראוי ולא דמי לנצל דבהמה שנגמחה בלא מוח וראוי אכתי לכלב: תנן התם. בפרק [חמישי] דמכשירין כל הנצוק טהור שאם יצק ועירה משקין טהורים לתוך משקין טמאין מלמעלה למטה לא נטמאו הטהורים הנצוק אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה: חוץ מן דבש הזיפים. בפרק בתרא דסוטה (דף מה: מ) מפרש רבי יוחנן מאי זיפים דבש שמזיפין אותו לפי שהוא עב יותר מדאי ומשימין בו מים ואינו ניכר רשב"ל אומר על שם מקומו שנאמר זיף וטלם ובעלות וצפיות כמו כצפיות בדבש כלומר שרודה אותו מן הכוורת מערב עם השעווה ובערך פירש עיסה שמטוגנת בדבש באלו נצוק טמא דמתוך שהוא עב [הרבה] חשיב אוכל ואילו העליון והתחתון מעורבין יחד זה בזה ולכך הנצוק הוי

חיבור:

(תוספות)

ת"ר איזהו מת שיש לו רקב מת שנקבר ערום בארון של שיש או על גבי רצפה של אבנים זהו מת שיש לו רקב נקבר בכסותו בארון של עץ או על גבי רצפה של לבנים זהו מת שאין לו רקב אמר עולא אין רקב אלא הבא מן הבשר ומן הגידים ומן העצמות איתיביה רבא לעולא רקב הבא מן הבשר טהור הא מן העצם טמא ואע"ג דליכא בשר אימא הכי רקב הבא מן הבשר טהור עד שיש עצם בבשר הא ליכא גידים אי אפשר לבשר ולעצמות בלא גידים אמר רב שמואל בר אבא א"ר יוחנן שני מתים שקברן זה עם זה נעשו גלגלין זה לזה מתים רב נתן רקב הבא מ'ב' מתים טמא אמר רבא שקברו זה בפני עצמו זה בפני עצמו והרקיבו ועמדו על מלא תרודו רקב אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן גזו שערו וקברו עמו נעשה לו גלגלין תנן התם כל שבמת טמא חוץ מן השיניים והשער והצפורן ובשעת חיבורן כולן טמאין בעי חזקיה שערו העומד לגלח צפורן העומד ליגזז מאי מי אמרינן כל העומד ליגזז כגזוז דמי או דלמא השתא מיהא הא מחוברין וניפשוט ליה מדרבה בר בר חנה טעמא משום דגזו הא לא גזו הא הכי קאמר גזו הרי זה גלגלים לא גזו מיבעי ליה בעי ר' ירמיה רקב הבא מן העקב מהו כי גמרינן רקב הבא מכוליה מת אבל דאתי מן עקב לא או דלמא לא שנת ת"ש דתני ר' נתן ברבי אושעיא רקב הבא משני מתים טמא ואי ס"ד הבא מן העקב לא זיל הכא דלמא דרך עקב קאתי והכא דלמא דרך עקב קאתי אי דאירקיב כוליה מת וקאתי דרך עקב הכי נמי אלא הכא כגון דאירקיב חד אבר וקאתי דרך עקב מאי תיקו בעי רבי ירמיה עובר במעי אשה הוי גלגלים או לא כיון דאמר מר עובר ירך אמו הלכך גופה הוא ולא הוי גלגלין או דלמא כיון דסופו לצאת מיפרש פריש מינה ואת"ל עובר דסופו לצאת מיפרש פריש מינה

רש"י איזהו מת שיש לו תורת רקב נקבר ערום כו'. אבל אם נקבר בכסותו אפי' בארון של שיש אין לו תורת רקב לפי שכסותו שנקבעת עמו נעשית לו תערובות ואינו אין לנו הלכה למשה מסיני שיהא רקב מטמא אלף רקב הבא מן המת עצמו כלל תערובות וכן אם נקבר בארון של עץ ואפי' ערום או על גבי רצפה של לבנים הואיל והארזון של עץ והתבן של לבנים עשוי לירקב נעשין לו תערובות ואין לו תורת רקב: נעשו גלגלים זה לזה. נעשה כמי שנתערבו זה בזה ואין זה רקב גמור. גלגלין כלומר המגלגל זה לזה ונתערב זה עם זה וכשנתערב עמו כמות או רקבו אחר דמי ואפילו נקברו ערומים בארון של שיש הואיל ללא הוי רקב דמת אחד: אמר רבא. כי חתני ההם דרקב הבא מ'ב' מתים טמא כגון שקברו זה בפני עצמו זה בפני עצמו והרקיבו כל אחד בפני עצמו ועמד על מלא תרודו רקב מת זה הוי תרודו וממת זה הוי תרודו מטריפין מלמלך תרודו הואיל ולא נעשו גלגלין זה לזה מתחילה בשעה שהרקיבו אבל היכא דנקברו זה עם זה לעולם אימנא לך דנעשו גלגלין זה לזה ואין לו תורת רקב: גזו שערו וקברו עמו נעשה לו גלגלין. אבל כי לא גזו והגיוחו מחובר כמו שהיא לא נעשה לו גלגלין: שערו העומד ליגזז. קודם מיתה כגון שהכביד עליו שערו כגזוז דמי ונעשה לו גלגלין ואין לו רקב: הא לא גזו לא. ואע"ג דעומד ליגזז: לא ה"ק גזו הא גלגלין. כלומר מדכבה בר בר חנה ליהא דכבה בר בר חנה אמר דכי גזו הא גלגלין אבל לא גזו לא אמר ביה ולא מידי ואכתי היעבי לך: מן העקב. מן מנגלותיו כלומר ממתנים ולמטה כי קאמר מלמלך תרודו רקב טמא היכא דאתי מכוליה מת מכלפי גוייה שלמעלה דעיקר הגוף בו: ואי ס"ד. רקב הבא מן העקב לא הוי טמא כי בא משני מתים טמאין אלא הוי טמא ליהא דאירקיב כו' אמר רבא ליהא דאירקיב למהימנא דרך עקב קאתי וכן נמי ליהא גבי אידך מת דילמא דרך עקב קאתי ואין לו תורת רקב אלף מלמלך אמר הכי ש"מ דרקב הבא מן העקב יש לו תורת רקב: ה"ד אי דאירקיב כוליה מת. כלומר לעולם אימנא לך דרקב שבה מן העקב טהור והכי קבעינא מינך (תרווד) אי דאירקיב כולה מת וההוא מלמלך [תרווד] רקב דשקליה מנייה אחא ליה דרך עקב עד כלפי הראש על פני כולו של מת הכי נמי דאירקיב למיפישט מההיא דרב נתן בר אשעיא דהוי טמא אלף כי קא מיבעיא ליה הכא הבא כגון דאירקיב חד אבר וההוא אבר עצמו דאירקיב אחא ליה דרך עקב כלכד והכי קמיבעיא לך מי אמרינן כי גמרינן רקב כגון דאתי מכל גוף דמת אבל היכא דאתי מן עקב לחודיה לא או דלמא לא שנת: (רש"י)

תוספות איזהו מת שיש לו רקב. מלא תרודו רקב מטמא באהל ונייר מגלח עליו: שנקבר ערום בארון של שיש או על גבי רצפה של אבנים. שאינה נשחית ואין להסתפק בעפר אחר כי אם ברקב גוף של מת: נקבר בכסותו ואפילו בארון של שיש או ערום בארון של עץ או על גבי רצפה של לבנים. שנחיות לישיק וליכתש מאליהן זהו מת שאין לו רקב ואפילו לקח ארבע או חמש תרודין מן רקב שלו שבודאי יש כאן מלא תרודו מגוף המת טהור כדאמרינן ב' המפלת (נדה כז): מה תחילתו דבר אחר נעשה לו גלגלין משמע דבהא ליכא מאן דפליג שאם נתערב דבר אחר עמו בתחילתו אינו מטמא: אמר עולא אין רקב אלא הבא מן הבשר ומן הגידין ומן העצמות. מכלום צריך שיהא הרקב: הא מן העצם. לחוד טמא: והא ליכא גידין. ולא הוה מצי לשנויי דהכי קאמר ומן הבשר לחודיה טהור עד שיהא רקב עצם וגידין בהדי בשר דא"כ ליתני מן הבשר ועצם טהור ודייקינן עד דאיכא גידין בהדייהו: א"א לבשר ועצמות בלא גידים. ועולא שהזכיר גידים אצטרך לאפוקי נפל שלא נתקשרו אבריו בגידים וברייתא לא מיירי בהכי אלא בולד נגמר: שני מתים שנקברו זה עם זה נעשו גלגלין זה לזה. ובפרק המפלת (שם כז): גרסינן בכל הספרים גלגלין וגם בערוך. פי' גלגלים עפר הוא שמעורב ממקום אחר לשון דבר המתגלגל ועוד פירש בערוך גלגלין קוטריימ"א בלע"ז דלא גמירי רקב אלא של מת אחד ולא שיש מת אחר מעורב בו: מתיב רב נתן רקב הבא משני מתים טמא. וקא ס"ד דמיירי שנקברו יחד: ונרקבו ועמדו על מלא תרודו. אחר שאכלן עש ולא נשאר בכל אחד אלא חצי תרודו וכיון שהיה כל אחד יחידי כשנקברו יש להן דין רקב ויש תימה למה נקט ועמדו על מלא תרודו רקב אחד שלא נשתתף וי"ל דלרבותא נקטיה [דאפילו] כי אין בשניהם אלא תרודו אחד דאיכא השתא רקב מן העקב אפי"ה הוי שיעור כתרודו דלקמ פשטינן מינה בעיא דרקב הבא מן העקב מהו דגם לפי הדיחו שמעי' דמת דאירקיב כוליה מיהא מצטרף רקב העקב לשאר רקבובית תרודו: תנן התם במס' אהלות (פ"ג מ"ג) כל שבמת טמא וגם העור ופליגי בה ב' דם נדה (נדה נה). איכא למ"ד דרבנן ואיכא למ"ד דאורייתא: חוץ מן השיניים והשער והצפורן. שטהורין אף מדרבנן: ובשעת חיבורן למת כולן טמאין שהנוגע או מאהיל עליהם הוא נוגע או מאהיל על המת דהו יד לטומאת המת: בעי חזקיה שערו העומד ליגזז מהו. מי הוי [כשאר] חיבורין למת וטמא או כגזוז דמי ולא מטמא במת אף במחובר למת או דלמא מטמא בעודו מחובר בו ויש מפרשים דלענין גלגלין קא מיבעיא ליה כגזוז דמי ונעשה גלגלין או לא ומיהו [כפי'] קמא מסתברא דקאי אמתניתין דכל שבמת טמא: טעמא דגזו. או הוי גלגלין לא לא גזו לא ומיירי בכל ענין אף משער העומד ליגזז וקאמר דלא גזו דלא הוי גלגלין הכי נמי נימא דבשעת חיבורו טמא דהוי כגופו: לא גזו תיבעי לך. כלומר לרבה בר בר חנה גופיה קא מיבעיא ליה היכא דלא גזו ולהכי נקט גזו דבגזוז דוקא הוא דפשיטא ליה: רקב הבא מן העקב מהו. לפי שבעקבו של אדם יש בו עובי בשר שאין בו חיות ומיבעיא ליה אי גמירי ביה רקב או לא: הבא מכוליה מת. כלומר מכל הבשר שיש בו חיות: רקב הבא משני מתים טמא. ולעיל אוקמיה רבא כגון שעומד על מלא תרודו שלא נשאר משניהם כי אם מלא תרודו ואי סלקא דעתך הבא מן העקב לא כלומר (לא) שאינו מטמא זיל הכא דלמא דרך עקב. קאתי כלומר שמא יש בו מן העקב ולהכי נקט דלמא שאין בזה [ודאי] דשמת מן העקב אכלן עש וזה הרקב נשאר מן שאר הגוף: היכי דמי. כלומר היכי הוי [בעיין] ודאי אי דאירקיב כוליה מת ואתי דרך עקב ה"נ דיש לו רקב דבהכי מיירי הא דתני רב נתן כשנרקב כל המת ונרקב גם העקב שיש בו דין רקב אלא [בעיין] היכא דאירקיב חד אבר הרגל ואתי דרך העקב דאיכא למימר לפי שאין חיות בבשר העקב [מיהר] להרקיב בכי האי גוונא לא גמירי רקב: עובר במעי אשה מי הוי גלגלין. כשני מתים שקברן זה עם זה: (תוספות)

שכבת זרע במעי אשה מהו מי אמר? כיון דלא איתצד כי גופה דמי או דלמא כיון דמעלמא קאתי לא בעי רב פפא פירשה מהו כיון דלא מקיימא בדלא אכלה חיותא הוא או דלמא הא נמי מעלמא אתי בעי רב אחא בריה דרב איקא עורו מהו בעי רב הונא בר מנוח כיחו וניעו מהו א"ל רב שמואל בר אחא לרב פפא ואי ס"ד כל בני דקאמרו היו גלגלין רב דאשקיה לה משכחת לה דאשקיה מי דקלים וסביא נשא ושלקו במי טבריא אמר אביי נקטינן מת שטחנא אין לו רב איבעיא להו שטחנא וחוזר הרקוב מהו מידי הוא טעמא אלא דאיכא בשר וגידיים ועצמות והאיכא או דלמא כברייתו בעינן וליכא תיקו תני עולא בר חנינא מת שחטר אין לו רב ולא תפוסה ולא שכונת קברות מיתבי לא אם אמרת במת שיש לו רוב ורובע או מלא תרווד רב תאמר בחי שאין לו רוב ולא רובע ולא מלא תרווד רב היכי דמי דארקוב חד אבר דכוותיה גבי מת אפי' חד אבר איכא רב מי קתני הא מת הא קמ"ל שום מת יש לו רב שום חי אין לו רב בעי רבא הרקוב כשהוא חי וחוזר ומת מהו כי גמירי רב דארקוב כשהוא מת או דלמא השתא מיהא הא מיית ת"ש לא אם אמרת במת שיש לו רוב ורובע ומלא תרווד רב תאמר בחי כו' טעמא משום חי הא מת יש לו רב מי קתני הא מת הא קא משמע לן דשום מת יש לו רב שום חי אין לו רב בעי רבא נמלה שחטר מהו שיעורא גמירין לה והא חסר או בריה גמירי לה והאיכא

רש"י שכבת זרע במעי אשה מהו. כגון שמתה אשה בת בניס דהסא אשה בת בניס אית לה שכבת זרע במעיה או שנבעלה סמוך למיתה: מאי מי אמרינן כיון. דלכתיב בעת מיתה לא נזכר עובר כי גופה הוא ולא הוא גלגלין או דלמא כ"ז מעלמא אחי לה והוי גלגלין וזאשה לעולם אין רב עד דהויא בתולה או זקנה דלאו בת בניס: פירשה. פרש שכתב הגוף דהיינו ריעי מי נעשה גלגלין מי אמרינן כיון דלא מקיימה בחייה אי לא אכלה חיותא נמי לדידה היא ובגופה דמי ולא הוי גלגלין וה"ה לפרש דאיש אלא אידי דקאי בניס דאשה מסיק לה נמי להא על שם אשה: בעי רב אחא בריה דרב איקא עורו מהו. רוק היואלה לו לחדם שלח ע"ז טורח אלא כיון שמעערעו לתוך פיו וזקנו יואל מי הוי ליה גלגלין ואיה דמפרשי עורו עור האדם ממנו: כיחו וניעו. אינו יואל אלא ע"ז הדקה: היכי משכחת לה. לית ליה פירש קודם שמת: כגון דאשקיה מי דקלים. כדמפ' במס' שבת כפ' שמונה פרקים (דף קי.) מאי מי דקלים תרי דיקלי איכא במעברא ופייה מעיינא דמיא מבינייהו כסא קמח מכפי ואידך משלש ואידך כי היכי דעייב הכי נפיק: וסבייה נשא. וכך גופו נשא שקורין טהרה והעביר השיער העומד ליגזו: ושלקו במי טבריא. שהו חמיי והופשט עורו ויאל כיחו וניעו: נקטינן מת שטחנא. בריחוס או ששקרו דק הרבה אין לו תורת רב משום דקרב בעינן והא לא אירקוב: מידי הוא טעמא. דקרב מטמא אלא משום דאיכא רב בשר גידיים ועצמות כדאמר עולא לעיל ה"ג איכא רב של'. בשר גידיין ועצמות ויש לו תורת רב: או דלמא. רב הבא ממדי דכברייתו בעינן והא ליכא דהרי טחנו כבד ואין לו תורת רב תיקו: מת שחטר. אבר כל שהוא אין לו תורת רב: ולא תפוסה. כההיא דתנן לקמן (דף סד:) המוצא את מטמא כדרכו נטלו ואת הפוסתו ואילו הכא כיון דחסר אין כריך לטובל הפוסתו עמו: ולא שכונת קברות. כי ההיא דתנן לקמן (שם) מלא שלשה הרי זו שכונת קברות וקנה מקומו ואילו היכא דחסר אבר אחד מהו אינו שכונת קברות ולא קנה מקומו: איחיביה. כפייה קאי לא אם אמרת במת שהוא מטמא בזהל שיש לו רוב בנייני מטמא בזהל ורובע הקב עצמות: תאמר באבר מן החי כו'. שאין רב שלו טמא והיכי דמי בחי דאין לו תורת רב כגון דארקוב ביה חד אבר אבל במת כי האי גוונא יש לו תורת רב ושמע מינה דלע"ז דלא אירקוב בו אלא אבר אחד יש רב: מי קתני הא דכוותיה במת. אלא לעולם לא קשיא והא קמ"ל דשום מת יש לו רב כשהוא שלם ולא כשהוא חסר: ואם חי אין לו רב. דאי אירקוב כוליה ה"ל מת ולא חי ואי אירקוב חד אבר השתא י"ל במת אין לו תורת רב בחי לא כ"ש: בעי רבא הרקוב. חד אבר כשהוא חי בין שמיטפל עמו בין שאינו מיטפל ולכ"ה חזר והרקוב כולו מהו: כי מטמא היכא דהרקוב כולו כשהוא מת. והאי כשהוא חי הרקוב מקלחו ואין לו תורת רב: או דלמא הא מיית. וכדאמר כולו כשהוא מת דמי: הא מת. לאחר כך יש לו רב דלע"ז דהרקוב במקלח כשהוא חי: מי קתני הא מת. למה"כ ח"ג א"ג דנרקב מחיים דיש לו רב לא הכי קאמר דשום מת יש לו רב שום חי אין לו רב: בעי רבא נמלה שחטר מהו שיעורא נמלה שלמה גמירי לה דכי אכיל חייב ואילו היכא דחסרה הוי פטור או דלמא כביה גמירי לה דכי אכיל כביה מוחיב וכי חסרה וכי חייב דהאיכא כביה ואמרינן רובו ככולו: (רש"י)

תוספות כיון דלא איתצד. שלא נוצר הולד עדיין בגופה שהרי אין סופה לפרוש ממנה: פירשה מהו. פרש שלה שבתוכה מי הוי גלגלין כיון דלא מקיימא בדלא אכלה חיותא היא ולא הוי גלגלין ואגב ששאל עובר במעי אשה בנקבה שאל נמי בפירשה וה"ה בזכר: עורו מהו שיעשה גלגלין כיחו וניעו מהו שיעשה גלגלין: כל הני דקאמר הוי גלגלין. פרש וניעו וכיחו כו' היכי משכחת לה: דאשקיה מי דקלין. דאמר' בפ' שמונה פרקים (שבת קי.) מאי מי דקלים תרי דקלי איכא במתא מחסיה ונפיק מעיינא דמיא מבינייהו כסא קמח מרפי ואידך משלש ואידך כי היכי דעייב הכי נפק משלש את הגוף ומנקה את הגוף ביותר ובכך העביר הפרש וכיחו וניעו: וסביא נשא. פי' רש"י להשיר השער ושלקו במי טבריא תחלה קודם שסכו בנשא להשיר שער הראש ושער הגוף ע"ז שסכו נשא נשרו (השער) עקרי השערות דאי סכו מעיקרא בנשא אתי שרשי השער העוברים דרך העור לבשר לא הוי עוד נושרים מן הנשא משום דשער חלחולי מתחלחל ומחובר לבשר הראש שתחת העור כדאמרינן בפרק העור והרטוב (חולין ק"ט): ונראה דלא סברא הך סוגיא הא דאמר לעיל שער העומד ליגזו מהו משמע דאותו שאינו עומד ליגזו לא הוי גלגלין ושמא ס"ל כרבה דאמר גזו שער הוי גלגלין ולא גזו תיבעי ליה בין שעומד ליגזו ובין שאינו עומד ליגזו ועלה קאי: מת שטחנא אין לו רב. דוקא רבתי גמירי ולא עפרורית דטחינא: כברייתו בעינן. כלומר שירקב כמו שהיה שלא נשתנה מברייתו: מת שחטר אין לו רב. שנקבר חסר: ולא תפוסה. לקמן בפ' [הכותיים] (דף סד:) המוצא את בדרך כדרכו נטלו עם תפוסתו ודריש לה מקרא ומפרש ליה שנטול כל עפר התיחוח ושלשה אצבעות מקרע בתולה: ולא שכונת קברות. לקמן בפרק בתרא (דף סד:) אמרינן מצא שלשה מתים אם יש בין זה לזה מארבע אמות עד שמנה אמות הרי זה שכונת קברות ובודק הימנו ולהלן כי יש לחוש שמא יש שם בית הקברות ואם מצא שנים שלמים ואחד חסר אין זה שכונת קברות וצריך עיון למה אם טעם שכונת קברות משום שחשש דלילמא היה שם בית הקברות אף כי אחד חסר נמי נחוש ואם הוא הלכה למשה מסיני מוטב יתיבי לא אם אמרת במת כו'. במס' עדייות (פ"ו מ"ג) תנן לה דאיפלגו על כזית בשר (הפורש) מן האבר מן החי דאיכא למאן דמטהר ואיכא למאן דמטמא וליף לה מבשר הפרש מאבר מן המת ומותבי לא אם אמרת באבר מן המת שכן במת יש בו כמה חומרות רוב ורובע ומלא תרווד. ברוב פירוש רוב בנין או רוב מנין ורוב רובע קב עצמות דמטמא באהל וכן מלא תרווד רב מן המת שמטמא באהל כדתני באהלות והיכי דמי דאין לו רב לחי כמו דארקוב חד אבר דכוותיה גבי מת אפי' ארקוב חד אבר אם חתך האבר ממנו יש לו רב ואמאי והא מת חסר הוא ומשני מי קתני הא מת הא קמ"ל שום מת יש לו רב ובמת שאינו חסר שום חי אין לו רב וכדאיתא שחנת: אבר מן החי ונרקב: טעמא משום חי. פי' כל זמן שהוא חי אין לו רב אלא אבר מן החי שחטר אדם אחד שנירקב בעודו חי אחד מאבריו יש לו רב לאותו אבר אע"פ שהרקוב בעודו חי ומשני מי קתני [הא מת] הא קמ"ל דשום מת יש לו רב כשנירקב לאחר שמת ושום חי אין לו רב אפי' כי מת אחרי כן אין האבר שנירקב בעודו חי מטמא כדן רב: נמלה שחטר מהו. דאמר בפ' אלו הן הלוקין (מכות יג.) האוכל נמלה חייב עליה בכל שהוא אע"פ שאין בה כזית ומיבעיא ליה אם נקצצו רגליה שעדיין היא יכולה לחיות ועדיין שם בריה עליה: מי אמרינן שיעורא גמירי. כלומר שלימה בבריה והא חסרה או דלמא בריה גמירי לה והוא לה שרץ הואיל ועדיין ראויה לחיות:

אמר רב יהודה מדיסקרתא ת"ש [ויקרא יא-לא] בהם יכול בכולן ת"ל מהם אי מהם יכול מקצתן ת"ל בהם הא כיצד עד שיגע במקצתן שהוא ככולן ושיעורא כחכמים כבעדשה שכן החומט תחלת ברייתו כבעדשה ש"מ שיעורא גמירי לה אמר רב שמעיה כי בעינן שיעורא דבדלא הוא כעדשה לא מטמא דלא נפלה בה

נשמה אבל נפלה בה נשמה לא תיבעי לך: השדרה והגולגולת: איבעיא להו שדרה וגולגולת תנן או דלמא או שדרה או גולגולת אמר רבא ת"ש שדרה שגירד רוב עילעילן שבה טהורה ובקבר אפילו משוברת או מפורקת טמאה מפני הקבר טעמא משום דגירד הא לא גירד טמא ש"מ או שדרה או גולגולת קתני הא לא קתני הא קמ"ל דכי גירד טהורה אידך תיבעי לך תא שמע רבי יהודה אומר ששה דברים ר' עקיבא מטמא וחכמים מטהרין וחזר בו ר' עקיבא ומעשה שהביאו קופה מלאה עצמות לבהכ"נ של טרסיים והניחוה באויר ונכנס תודוס הרופא וכל הרופאים [עמו] ואמרו אין כאן שדרה ממת אחד טעמא דליכא שדרה דמחיא האיכא או שדרה או גולגולת דמחיא זיז מגלח עליה ש"מ או שדרה או גולגולת תנן לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא שדרה וגולגולת דמת אחד ליכא אלא אפי' או שדרה ממת אחד או גולגולת ממת אחד ליכא תא שמע ממניינא ומה הן ששה דברים שרבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין על אבר מן המת שבא משני מתים ועל אבר מן החי שבא משני בני אדם ועל חצי קב עצמות שבא משני מתים ועל רביעית דם הבא משנים ועל עצם כשעורה שנחלק לשנים והשדרה והגולגולת

רפ"ז אמר רב יהודה מדסקרחה ת"ש. אלה הטמאים לכס בכל הפרך כל הנוגע בהם במותם וגו' (ויקרא יא) אי בהם יכול ככולם כדי נגע ככולם יהא טמא אבל לא במקלחו ת"ל וכל אשר יפול עליו מהם במותם כו': ושיערו חכמים. שנגע עדשה יטמא שהיא כעדשה ששה ככולו: שכן החומט כו'. ומדקא בעי שיעור בריה כעדשה ש"מ שיעורא דבריה כולה בעינן ואי חסרה שיעורא נפקא לה מכלל טומאתה וה"ה לנגון חכילה: אמר ר' שמעיה כי בעינן שיעורא. דבריה במידי דכל כרייתו כעדשה אבל גבי נמלה בפחות מבעדשה היא כה נשמה דהא שלימה נמי לא היא כולה כעדשה לא בעינן שיעורא ואכתי תבעי לך: אמר רבא ת"ש [שדרה] שגירד רוב ללעות שבה. שערך רוב ללעות שבה טהורה ואע"פ שהן מונחות בלדה: וזכר בו. מפני שהקבר מרפה להיות כמו שלמה הא לא גירד טמאה ואע"פ דליכא גולגולת בדה וא"מ דשדרה או גולגולת תנן: איך. לא גירד עדיין חיבעי לך: ששה דברים. לקמן קחשיב להו: של טרסיים. זוכפי נחשת ואמרי לה של אותה חומה ואמרי לה זורגים ודומה לו במפתח ע"ז (דף יז): במעשה דרבי אליעזר כשנתפס למלכות דלמחר להו רבס של טרסיים אנו: והניחוה באויר. כפי שלא יהיו מיטמאין בלחות עלמות: וזכרם תודוס הרופא. שהיה בקי ומומחה אם הן ממת אחד או משני מתים: ואמרו אין כן שדרה ממת אחד. ואין הגזיר מנגלח על החילו ואפילו ל"ע שהיה אומר בתחלה שאפי' היא בלה משני מתים מטמא על החילו חזר בו ר"ע: טעמא משום דליכא ביה שדרה ממת אחד. קאמר דאין הגזיר מנגלח הא איכא חלל דמת אחד מטמא בראב ואין מועיל הנחתו באוירא כלום והגזיר מנגלח עליו ותפשוט דא שדרה או גולגולת: לא לנולם אימא לך דשדרה וגולגולת ממת אחד בעינן והאי דקאמר להו הרופאים דקא מטהר להו לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא שדרה וגולגולת דמת אחד כפי שיעור טומאת האב דליכא אלא אפילו שדרה ממת אחד וגולגולת ממת אחד דלכדי ר"ע הוה מטמא לא איכא: ת"ש ממניינא. דששה דברים על אבר מן המת הבא מב' מתים כגון הזרוע או השוק שיש בו שתי עצמות והאחד בלא המת האחר בלא ממת שני וקרויין הן אבר אחד: ר"ע מטמא וחכמים מטהרים. לפי שלא אמרו שיהא מטמא בראב אלא בראב ממת אחד ואבר מן החי הבא מאלה אחד וחצי קב עצמות הבא ממת אחד ורביעית דם הבא ממת אחד כנגע ולא בראב ולכדי ר"ע אפי' בראב ועלם כשעורה ממת אחד ובכל אלו אומר ר' עקיבא שאפי' הן בלתי משני מתים הרי אלו מטמאין: (רפ"ז)

ותוספות ת"ש בהם יכול בכלן. גבי שרצים כתיב אשר יפול מהם אל תוכו ובמקום אחר כתיב אשר יגע בהם במותם הא כיצד נייעב שני המקראות הללו וכו' ושיערו חכמים כבעדשה דמיקריא מהם וזהו במקצת שרץ אחד ומיקריא בהם לפי שהחומט תחילת ברייתו כבעדשה וש"מ שיעורא גמירי מדבעינן כעדשה שהרי החומט גם כן הוא תחילתו כבעדשה היינו עם רגליו וקרניו ומ"מ אי חתיך מיניה פורתא דמפתחי' כבעדשה אפי' היה ואפי' בעינן כעדשה ממש כברייתא וש"מ שיעורא גמירי דחיי א"ר שמעיה כי בעינן שיעורא כבעדשה היבא דלא נפלה ביה נשמה כגון חומט שאם נפחת מעט תחילה או דאי אין לנו להחשיבו בריה בפחות הואיל ולעולם לא יפול בו נשמת חיים בפחות מכן אבל היבא דנפלה ליה כגון נמלה חיה חשובה היא כי אף קיצץ רגליה או שום דבר ממנה יכולה עדיין להיות הרבה שאין חיה תלויין בדבר שקצץ: איבעיא להו שדרה וגולגולת תנן. דדוקא על שניהם מגלח או דלמא או שדרה או גולגולת תנן והוא הדין דאמתניתין דאהלות (פ"ב מ"א) נמי מיבעיא ליה וכן משמע בסמוך דמיתנין דאהלות למיפשט בעיין: ת"ש שדרה שגרד רוב על עולין שבה. פי' שידר רוב צלעות שבה תרגום של צלעות עלעולין: טהורה. בעלמא [אמרינן] כמה חסרון בשדרה וכו' ולא טמא אמר. שמואל בפ' אלו טרפות (חולין מב): וכן לטרפה וגם כאן נראה לרבינו יצחק דיש להשוות דאם נשתברו רוב צלעותיה טרפה וכדאמר בפ' אלו טרפות (שם נב). נשתברו ברוב שני צדדין טרפה נעקרו אפילו ברוב צד אחד: ובקבר אפי' משוברת או מפורקת טמאה מפני שהקבר מצרפה. דהכי גמירי: טעמא דגירד הא לא גירד טמא וקס"ד דאיירי בלא גולגולת ואפי' טמאה וש"מ דאו שדרה או גולגולת תנן ומשני מי קתני הא לא גירד טמאה הא קמ"ל דכי גירד טהורה ואידך תיבעי לך פירוש מי קתני הא לא גירד טמאה בלא גולגולת דלמא כשיש עמה גולגולת איירי ואע"פ [כן] כי גירד רוב צלעות שבה טהורה ואידך תיבעי לך כלומר בלא גירד ואין שם אלא השדרה בלא גולגולת תיבעי לך: תא שמע רבי יהודה אומר ששה דברים ר"ע מטמא. בסמוך קא חשיב להנך ששה דברים וחכמים מטהרין וחזר בו ר"ע: מעשה שהביאו קופה מלאה עצמות לבית הכנסת של טרסיים. פירוש צורפי נחשת והניחוה באויר במקום שאין ע"ג לוי פן יטמאו באהל הנכנסין שם ונכנס תודוס הרופא וכל הרופאים עמו ואמרו אין כאן שדרה ממת אחד ובפירוש משניות מצאתי דהכי איתא בסיפרי אמרו והאיל ויש כאן מטהרין [ומטמאין] נעמוד למנין פירוש ר"ע וחכמים שנחלקו בשדרה ובגולגולת הבאים משני מתים ובסמוך מיייתי לה ובמס' אהלות פ"ב מ"ז) נמי תנן פלוגתייהו התחילו מ' עקיבא תחילה וטירה אמרו לו והאיל ואתה הוא שהיית מטמא טהרת יחו טהורין: טעמא דליכא שדרה דמת חדא. פי' ממת חדא הא איכא שדרה או גולגולת דמת חדא זיז מגלח עליה וש"מ או שדרה או גולגולת תנן. דחיי דלמא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא שדרה וגולגולת דמת אחד ליכא צ"ע מה היו צריכין להראות לרופאים אם השדרה ממת אחד או לא והא מטמא היתה מפורקת ומשוברת ואמרינן לעיל דאף ממת אחד טהורה ואומר רבינו יצחק דאיירי כגון דעל אותן עצמות האהיל האדם בעודן בקבר ואמר לעיל הקבר מצרפו: ת"ש ממניינא מה הן ששה דברים שר"ע מטמא וחכמים מטהרין על אבר מן המת שבא משני מתים ועל אבר מן החי שבא משני בני אדם ועל חצי קב. עצמות שבא מב' מתים. ומדלא קאמר הכא ועל רובע עצמות הבא משני מתים כדתנן במסכת אהלות (פ"ב מ"ז) בפלוגתא דר"ע ורבנן יש להוכיח דהכא לעינן תנולחת זיז איירי דאינו מגלח על פחות מחצי קב ולהכי נקט חצי קב דעל רובע דאחי ממת אחד אינו מגלח כדתנן במתניתין והתם לעינן טומאת אהל גירדא קתני: שבא משני מתים. דאילו בא ממת אחד לר"ע מגלח כדתנן במתני' לר"ע ופלגי רבנן עליה והכא תנן דר"ע הדר ביה ובדין הוא דמביעי ליה למינקט לרבנן על חצי לוג דם הבא משני מתים אלא אידי דר"ע דאף ברביעית מגלח נקט הכי. הר"ף: ועל עצם כשעורה ועל רביעית דם כו' ועל עצם כשעורה שנחלק לשנים. אף כי הוא ממת אחד והשדרה וגולגולת במסכת אהלות (פ"ב מ"ז) תניא בהדיא בפלוגתא דר"ע ורבנן השדרה וגולגולת משני מתים: ואי ט"ד או שדרה או גולגולת הני שבעה הויין. פי' דנחלקו בו ר"ע ורבנן וברישא תנא ששה דברים אלא דאי שדרה וגולגולת חד דלא מטמא הא בלא הא ומשני לעולם שדרה וגולגולת כתיב חשיב להו וסמי עצם כשעורה מחושבנא דששה דברים דכי קתני ששה דברים דפליגי על ר"ע לאפוקי עצם כשעורה דיחיד הוא דפליגי עליה דתניא עצם כשעורה כו': (ותוספות)

ב נב דף

ואי ט"ד או שדרה או גולגולת הני שבעה הויין כי קתני (סימן יחיד שהוא גילח אחד) כל היבא דפליגי עליה רבים לאפוקי עצם כשעורה דיחיד הוא דפליגי עליה דתני' עצם כשעורה שנחלק לשנים ר"ע מטמא ורבי יוחנן בן נורי מטהר ואי בעית אימא כי קתני אבר מן המת אבר מן החי לא קתני ואיבעית אימא כי קתני כל היבא דזיזר מגלח על אהילו לאפוקי עצם כשעורה דלא ואיבעית אימא כי קתני כל היבא דהדר ביה לאפוקי רביעית דם דלא הדר ביה דאמר ליה רבי לבר קפרא לא תשנה רביעית דם בחזרה שהרי למודו של ר' עקיבא בידו ועוד המקרא מסייעו ועל כל נפשות מת לא יבא ר"ש אומר עד ימיו היה מטמא אם

משמת חזר בו איני יודע תנא הושרו שינוי מפני תעניתו ת"ש דתניא בש"א רובע עצמות מן העצמים או משנים או משלשה ובה"א רובע מן הגויה מרוב הבנין או מרוב המנין אמר רבי יהושע יכולני לעשות דברי ב"ש ודברי ב"ה כאחד שב"ש אומרים משנים או משלשה או משני שוקיים וירך אחד או משני ירכיים ושוק אחד והאיל הוזהר של אדם מגובה וב"ה אומרים מן הגויה או מרוב בנין או מרוב מנין והאיל וישנן במפרקי ידים ורגלים שמאי אומר אפילו עצם מן השדרה או מן הגולגולת שאני שמאי דמחמיר ליפשוט מינה טעמא דבית שמאי דמחמיר הא רבנן עד דאיכא שדרה וגולגולת לא עד כאן לא פליגי רבנן עליה דשמאי אלא בעצם אחד דאתי מן השדרה ומן הגולגולת אבל היכא דאיתיה בעיניה אפילו חדא מינהון בעי רמי בר חמא רובע עצמות מן שדרה וגולגולת מאי כי קתני חצי קב עצמות היכא דאיכא משאר אבריו אבל מן שדרה וגולגולת דחמירי אפי' רובע עצמות או דלמא לא שניא אמר רבא ת"ש השדרה והגולגולת ואי סלקא דעתך רובע עצמות דאתי מן שדרה וגולגולת חמיר ליתני על רובע עצמות הבא מן השדרה כו'

ר"פ לעולם או שדרה או גולגולת תנן. כי קתני דשקא דכריס הן בהנהו דפליגי עליה רביס אכל בעצם כשעורה דלח פליגי עליה רביס אכל יחיד לא חשיב ליה ממנינא ולעולם או שדרה או גולגולת תנן וחשיב להו חרי וליכא בהו אלא שקה דסמי מכן שעורה ואיכא דלחמי כשעורה הוא ממנינא משום דלחתי' לה מן המת אכל אבר מן החי סמי ומכאן ואיבעיתא אומא כי קתני כל היכא דנזיר מגלח על האילו לפוקי. עטס כשעורה. דלדברי הכל לא מיטמא נזיר על האילו ואת' רביעיית דם דלא מיטמא בזהו וקתני לר"ע מיטמא נזיר בזהו דלחיה משמע ליה מעל כל נפשות מה לא יבא כדלחמינין לעיל (דף לה). מנין לכיביעית דם שמתמא בזהו כו': לא השנה רביעיית דם בזהו. שחזר בו ר"ע דולח לא חזר בו שלעולם היה סבור שרביעיית דם הבאה מב' מתים שמתמא בזהו: שהרי למודו בידו. למודו ערוך כך שהוא מתמא והנזיר מגלח ודלח' כשהוא בא ממנו ח' ה"ו מתמא בזהו אלא אין הנזיר מגלח עליו עד שיהא בו רביעיית לוג: עד ימיו. כלומר כל ימיו היה מתמא ר"ע שמה משמת חזר בו: הושרו שינוי. ש"ר"פ: מפני העניוהו. לפי שדרכך גנאי היה משתעי עליה דר"ע ואמר אם משמת חזר בו: ה"ש ב"ש אומרים רובע עצמות מן העלמות. שאמר שמתמא בזהו ומזה עליהן בשלשין כגון שבה משני עצמות או משלשה עצמות אכל לא מעטס אחד: וב"ה אומרים. רובע עצמות שאמר מן הגויה בזמן שהוא בא מרוב הבנין או מרוב המנין אכל משאר איברים שאין רוב בנין או רוב מנין אינו מתמא בזהו: משני שוקיים וירך אחד. ג' איברים כ"כ"ש ויהא בהן רוב בנינו וב"ה אומרים מרוב המנין אכל לא משאר איברים הכי הוא יכול להתקיים דברי ב"ה כמו במפרקי ידים ורגלים שיהא בהן רוב בנין או רוב מנין: שמהו אומר. רובע עצמות שאמר אפילו הבא מעטס אחד מתמא בזהו ומאי מעטס אחד כגון דלחתי מן השדרה או מגולגולת: מאי. מי הו נזיר מגלח עליו לאו לא: לחמירי. דלית בהו חומרא טפי משאר איברים: ליתני. בה בהדיא ועל רובע עצמות הבא מן השדרה וכן מתיס ש"ר עיקבא מתמא ודחמירי: (ר"פ"י)

תוספות ואיבעיתא אימא כי קתני מידי דמת מידי דחי לא קתני. ולא תחשוב בהנך ששה דברים אבר מן החי ואיבעיתא אימא כי קתני מילי דנזיר מגלח על האילו לאפוקי עצם כשעורה דאינו מגלח אלא על מגעו ועל משאו ואיבעיתא אימא מידי דהדר ביה שחזר בו ר"ע כדקתני לעיל שחזר בו ר"ע לאפוקי רביעיית דם הבאה מב' מתים דלא הדר וששה דברים דקא חשיב מהנך דהדר ביה ולעולם שדרה וגולגולת בתרי חשיב להו: דא"ל רבי לבר קפרא תלמידיה לא תשנה דם רביעיית בחזרה שהרי למוד ערוך הוא בפיו של ר"ע. דעל רביעיית הבאה מב' מתים דנזיר מגלח ועוד המקרא מסייעו ובא להכחיש דברי האומר שר"ע חזר ובא ר"ש לומר כרבי דר"ע לא חזר בו אלא שאמר דרך קנאות כלפי ר"ע שאמר אם משמת חזר בו איני יודע: [אמר ר"ש עד יום מותו של ר"ע היה מטמא. כלומר לא חזר בו]: תנא הושרו שינוי. של ר"ש מפני תעניתו מפני שאין דרך ארץ לדבר על רבו בלשון זה וישב והתענה ימים רבים: ת"ש דתני ב"ש אומרים רובע עצמות מן העצמים מן השנים מן הג'. פירוש או משנים או משלשה אברים יטמא רובע עצמות באהל ובית הלל אומרים מן הגויה פירוש מעיקר הגויה מרוב הבנין או מרוב המנין שרמ"ח אברים יש באדם כדתניא בריש מסכת אהלות וק"ה הם רוב מנין ואם תפש ק"ה עצמות וקיצה מעט מן כל אחד ואחד עד שהעמיד על רובע יטמא באהל: אמר ר' יהושע יכולני לעשות דברי ב"ש ודברי ב"ה אחד שב"ש אומרים משנים או מג' או מב' שוקיים וירך אחד או משני ירכיים ושוק אחד. נמצא רוב בנינו של אדם תנינא במס' אהלו' (פ"א מ"ח) דקחשבינן רמ"ח אברים וחשיב למטמא למעלה פרוסת הרגל וחשיב שנים בשוק חמשה בארכובה ואחד בירך לכאורה משמע ממתני' דהתם דשוק למטה מן הארכובה וירך למעלה: משני שוקיים וירך אחד או משני ירכיים ושוק אחד הואיל והוא רוב בנינו של אדם מגובה ומב' או משלשה דקאמרי ב"ש לאו דווקא אלא כלומר רובע עצמות הבא מרוב הבנין ורוב המנין הוי לגובה האדם ירך ע"ג שני שוקיים ויש מפרשים דשני שוקיים וירך אחד קרי שנים לפי שהשוקיים דקים ביותר והוה כחד ועם ירך אחד נחשבים כשני עצמות ושני ירכיים ושוק אחד הרי שלשה לפי שהירכיים עבים וגדולים נחשבים כשנים והשוק עמהם הרי שלשה: וב"ה אומרים מן הגויה מרוב המנין. הואיל וישנו ברוב המנין דהיינו מפרקי ידים ורגלים וב"ש איירו ברובע הבא מרוב הבנין וב"ה איירו ברובע הבא מרוב המנין ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ומפרקי ידים ורגלים תנינא רוב המנין בלא רוב הבנין כדמפרש במסכת אהלות (פ"א מ"ח) דפרסת הרגלים יש לו ששה בכל אצבע ובפיסת היד שלשים ששה בכל אצבע הרי ק"כ אברים בידיים וברגלים: שמאי אומר אפי' עצם אחד מן השדרה או מן הגולגולת. וקס"ד מדקאמר שמאי עצם אחד מן השדרה או מן הגולגולת מטמא באהל מכלל דלרבנן דקאמרי לא עצם אחד מן השדרה או מן הגולגולת מטמא הא שדרה גופה או גולגולת גופה מטמא אפי' האי לחודיה והאי לחודיה דמשמע ליה דלא פליגי [אלא] על האי ב"ש עצם אחד משדרה וב"ה בעינן שדרה וגולגולת ודחי שמאי דמחמיר אבל לרבנן בעינן תרוייהו: ולפשוט מינה. לאידך גיסא דטעמא (דמחמיר) שמאי דמחמיר דטמא דעצם משדרה לבד או בעצם מגולגולת לבד כדקתני או או הא לרבנן דלא תנן או או אלא השדרה והגולגולת ש"מ תרוייהו בעו דחי עד כאן לא פליגי רבנן עליה דשמאי אלא בעצם אחד משדרה או מגולגולת אבל היכא דאיתא בעיניה שהשדרה שלימה אפי' חד מנהון ומשום דלא קתני במילתייהו דרבנן או או לא ניחוש לדקדק דב"ה לא חשו לפרש מילתייהו או דקיימי אמילתא דב"ש דקאמרי או ומדב"ש נשמע לב"ה דבעו למימר או. מהרפ"ש: בעי רמי בר חמא רובע עצמות משדרה או מגולגולת מאי. מי אמרי' כי קתני במתני' דחצי קב עצמות דנזיר מגלח כגון דאתי משאר אברים כגון מרוב הבנין או המנין אבל משדרה וגולגולת דחמירי טפי אפי' רובע עצמות הבא מן מנלח עליו נזיר או דלמא לא שניא: אמר רבא ת"ש השדרה והגולגולת. דקתני במתני' דנזיר מגלח עליו וקס"ד דליכא שדרה וגולגולת דלית בהן רובע עצמות ואי לא הויא בהן רובע עצמות לא מגלח ולהכי פריך ואי ס"ד רובע עצמות דאתי משדרה וגולגולת חמיר ליתני במתני' רובע עצמות הבא מן השדרה וגולגולת ולמה לי דתני במתני' רובע עצמות דאתי משאר אבריו אבל מן שדרה וגולגולת דחמירי אפי' רובע עצמות או דלמא לא שניא אמר רבא ת"ש השדרה והגולגולת

במתני' רובע	השדרה	הגולגולת	דמשמע	דווקא	כשהן	שלמין	(תוספות)
-------------	-------	----------	-------	-------	------	-------	----------

דף **נג** **א**

והא רבא הוא דאמר לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות בתר דשמעה מר"ע ת"ש שמאי אומר עצם אחד מן השדרה או מן גולגולת שאני שמאי דמחמיר טפי ליפשוט מינה טעמא דשמאי דמחמיר' הא לרבנן עד דאיכא חצי קב עצמו' דילמא עד כאן לא פליגי רבנן עליה דשמאי אלא בעצם אחד אבל ברובע עצמות אפילו רבנן מודו אמר רבי אליעזר זקנים הראשונים מקצתן היו אומרים חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל רובע עצמות ורביעיית דם לא לכל ומקצתן היו אומרים אף רובע עצמות ורביעיית דם לכל ב"ד שלאחריהם אמרו חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל רובע עצמות ורביעיית דם לתורתם וקדשים אבל לא לנזיר ועושה פסח מכדי אין הכרעת שלישיית מוכרעת אמר רבי יעקב בר אידי מפני שמועה אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי: על אלו הנזיר מגלח: על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה דעל מגעו ועל משאו אין ועל אהילו לא ועל אלו דסיפא למעוטי אבן הסוכית: וחצי קב עצמות:

רש"י והא רבא הוא דאמר. לעיל (דף נ.) הא דקתני מן המת לא נצרכה לאלא לרוב בניינו או לרוב מניינו אע"פ שאין בהן רובע עמומה ואע"פ שאין עליו בשר שהגזיר מנבל עליו וה"ה לנדרה וגולגולת שאין בהן רובע עמומה דהא חשיבי כי הדדי אלמלא וכ"ק] דכתיב ליה לרבא דהיבא דליבא רובע עמומה משקרה וגולגולת דניזיר מנבל עמה: אין הכי נמי דמעיקרא סבירא ליה דרובע עמומה גמירי אללא בשר דשמעיה מר"ע דלמר השקרה והגולגולת ולא אמר בה רובע עמומה דהוא חמינא לרבי עקיבא דאע"ג דמשני מתים באים אית בהו טומאה ולרבנן עד דלחי ממה א' ומללא חני הכי ש"מ דלכולי עלמא חזי קב עמומה בעיניו בין בשאר עמומה בין ברוב בניינו ורוב מניינו בין בשקרה וגולגולת: ת"ש שמאי אומר. רובע עמומה שאמר אפי' בזמן שבא מעלם אחד או משקרה או מגולגולת אלמלא דברובע סגי והוא שיהא משקרה וגולגולת: אמר רבי אליעזר זקנים הרמקשים מקלחין היו אומרים חזי קב עמומה וחזי לוג דם לכל. מטמא ביהלך בין לתרומה וקדשים בין לניזיר ועושה פסח: רובע ורביעייה דם לא לכל. מטמא כלומר אפי' א' מכולם אינו מטמא: ומקלחין היו אומרים אף רובע עמומה ורביעייה דם מטמאים את הכל: וכ"ד קל אחרייהו אומרים חזי קב כו'. אבל רובע עמומה ורביעייה דם לענין אכילה תרומה וקדשים מטמאין ביהלך לכל לא ליתחור ימי ניזיר ועושה פסח לטמא שלא לעשותו דמקום כרה לא העמידו דבייחא: מכדי אין הכרעה שלישיה מכרעה. מכדי כל הכרעה שהיא במקלח כדכרי זה ומקלח כדכרי זה אינה הכרעה עד שהיה כולה כדכרי א' מהן להכרעה לשון שקול שקול דברי שנים יותר מאלה ומה ראה ר' אליעזר לומר כך כ"ד קל אחרייהו כד היו אומרים: אמר ר' יעקב בר אבדי. לומר שעיקר הוא שהוא מפי שמעיה ואבטלון ואית דלמרי שאמר מפי חגי זכריה ומלכאי: על אלו דרישא למעוטי עלם כשעושה. שאין הניזיר מנבל על אהילו דסלקא דעתך חמינא הואיל ואיתא בטומאה לענין מנע לטמא נמי ביהלך קא משמע לן דלא ואע"ג דהדר חזי ליה בהדיא כפייהו לא חיקאי ולא מידי משום דתני והדר מפרש זכריה לפרושי ואי לא מפרש ליה הוה חמינא דאפי' על מגעו ועל משא לך יהא מנבל: למעוטי אבן הסטובית. אבן מסמא וזו היא אבן שמוטלת על גבי המת כה"ד כמפרש בספ"ק דברך אמר ר' עקיבא (דף פג:) שאם הניזיר יושב עליו אע"פ שמתמאהו אינו מנבל עליו אבן מסמא אבן שומא ולשגא דקרא נקט דכתיב וטומאתו על פוס גובה (בבליא ו) כתיב לשון אחר אבן הסטובית אבן המסכתה על הקבר דקיי"ל כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעושי המדע חוץ ממלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה: (רש"י)

תוספות הא אפי' שבורין ומפורקין בעיא למימר אם יש בהן רובע עצמות דניזיר מנבל עליהן ותיפשוט דמדקתני במתני' השדרה והגולגולת שלמים מסתמא אית בהון רובע עצמות מכלל דעל עצמות שבורין ומפורקין שיש בה רובע ובאו (השדרה) משדרה וגולגולת לא מגלח ופריך והא הוא דאמר פירוש רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות אלמלא דרבא גופיה סבירא ליה דאיכא שדרה וגולגולת דלית בהון רובע עצמות ולעולם אימא לך דאפי' על רובע עצמות הבא מן השדרה והגולגולת ניזיר מנבל ומתני' דקתני שדרה וגולגולת דמשמע שלמים איצטריך לשמעינן דאפילו אין בהן רובע ניזיר מנבל ולא איתפרש היכא איתמר דרבא ויש ספרים דגרסי לעיל (דף נ.) אמר רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות מכח סוגיא דהכא [ולעיל פירשתי] דאי אפשר לקיים אותה גירסא: בתר דשמעה מר"ע. כך כתוב בכל הספרים ולא איתפרש מהר"ל וגימגום ואי לא מסתפינא מרבוותא הוה אמינא שיש חסרון בספרים וגרסינן מקמי פירכא דקאמר רבא לא נצרכה אמר מר עוקבא הכא בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עסקינן פירוש מר עוקבא בא לדחות התשובה שהביא רבא מחמת שהיה סבור רבא דסתם שדרה וגולגולת יש בהן רובע ודחי לא מר עוקבא דמייירי שדרה וגולגולת שאין בהן רובע ופריך הש"ס ורבא ל"ל האי סברא דאפשר לשדרה וגולגולת בלא רובע והאמר רבא לא נצרכה וכי ומשני בתר דשמעה ממר עוקבא להווא שינויא דשני מר עוקבא הכא דמוקי לה בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע וכי האי גוונא הגיה רש"י בזבחים בפרק שני (דף כא:) שהיה כתוב בספרים [הקושיא] וחסר הסוגיא מן הספרים והגיה רש"י [התירוץ] גבי שמעתין דקידוש ידים והכי נמי בשמעתין שיש הקושיא בלא התירוץ יש להגיה התירוץ ובעלמא נמי אשכחנא שהיה רבא בימי מר עוקבא ע"כ לשון מהר"פ ש. והרב רבי יעקב מנינון דחק ליישב גירסת הספרים בתר [דשמעה מרבי עקיבא] וה"פ [מרבי עקיבא] רבא לא אמר על מתני' אלא על משנה דאהלות (פ"ב מ"ו) דקחשיב רובע ורביעייה הבא משני מתים ושדרה וגולגולת משני מתים ועלה איצטריך ליה לשנויי הכי [אבל] מקמי דשמעה [מר' עקיבא] סבירא. ליה שאין שדרה וגולגולת שלא יאה בהן רובע עצמות ומשום הכי הוה מייתי רבא ממתני' שפיר דאכתי לא שמעה [מר' ע:]: ת"ש שמאי אומר אפי' עצם אחד משדרה או מגולגולת. ומללא בעי שמאי אלא עצם משדרה מכלל דרבנן דפליגי עליה סגי ליה בשיעור דרובע עצמות הבא מן השדרה כדקתני ברישא דרובע מטמא באהל כי בא מעיקר הגוייה וכי בא רובע מן השדרה אפי' מגלח עליה הניזיר דאין סברא לומר דפליגי כולי האי דלרבנן ליבעי חזי קב ולשמאי סגי בעצם אחד ודחי שאני שמאי דמחמיר אבל רבנן [חצי] קב עצמותו בעו אף משדרה: ליפשוט מינה לאידך גיסא דלרבנן בעינן חזי קב דמדשמאי דמחמיר לא בעי אלא עצם אחד מכלל דרבנן שיעורא דבית הלל בעו דהיינו חזי קב דאי לא בעו אלא רובע קב הוה להו לפרושי חומריוהו כמו שפירש שמאי חומריוהו דחיי דילמא לא פליגי אלא בעצם אחד דלא מטמא באהל לרבנן אבל רובע מטמא ואלא חשו לפרושי מילתייהו: זקנים הראשונים מקצתן היו אומרים חזי קב עצמות וחזי לוג דם לכל. שאם האהיל עליהם טמא לתרומה ולקדשים ופליגי אמנותינן דמסכת אהלות ומקצתם היו אומרים אף רביעייה דם ורובע עצמות לכל אף לניזיר ופליגי אמנותינן [דהכא]: בית דין שלאחריהם אמרו חזי קב עצמות וחזי לוג דם לכל. אף לניזיר כדתנן במתני' רובע עצמות ורביעייה דם לתרומה ולקדשים דהמאהיל עליהם טמא כדתנן במתני' דמסכת אהלות (פ"ב מ"א ומ"ב) אבל לא לניזיר ועושה פסח והכי גמירי להו וסברי להו כמתני' דאין הניזיר מגלח עליו כלל וסברו נמי כמתני' דאהלות דתנן התם דמטמא באהל בעלמא לתרומה וקדשים כי ב"ד אחרון סברי כתנא דמתני' וכתנא דאהלות: י"מ הכרעה שלישית. היינו תלמידים שב"ד אחרון היו תלמידים לזקנים הראשונים ופריך והא אין הכרעה שלישית מכרעה בתרא ומדמתני' דהכא ומתני' דהתם דאהלות כב"ד אחרון סבירא מכלל דהכי הילכתא ומשום דהוה להו מכריע והא אין דעת שלישית מכרעה שדעת שלישית טעם בפני עצמו הוא כי הראשונים לא גילו דעתם שהיא ראוי לחלק בין ניזיר ועושה פסח לתרומה וקדשים ומשני אמר רבי יעקב בר אבדי מפי שמעיה אמרוה מפי חגי זכריה ומלכאי ועל כן סברי ב"ד של אחרונים לסמוך על שמעתם ולקבוע הלכה כמותם: על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה. ואע"ג דבהדיא קתני על עצם כשעורה על מגעו ועל משאו דמשמע אבל על אהילו לא י"ל תני והדר מפרש ועל אלו דסיפא למעוטי אבן המיסק אבן המיסק על הארץ ויש שני אבנים אם ג' יוצאין מן הגדר וטומאה תחת אחת מהן ועבר תחת אחת מהן ואינו יודע אם האהיל על הטומאה וקצת קשה דהא תנא ליה סיפא אבל סככות ופרעות אבן מגלח וצ"ל דה"ל תני והדר מפרש כמו עצם כשעורה מהר"פ ש: (תוספות)

ב - נג דף

חזי קב עצמות אין רובע עצמות לא היכי דמי אילימא דאית בהון עצמות כשעורה תיפוק ליה משום עצם כשעורה אלא דאקמח אקמוחי. על אבר מן המת ועל אבר מן החי שיש עליהן בשר כראוי: אין עליהן בשר כראוי מאי רבי יוחנן אמר אין הניזיר מגלח עליהן ריש לקיש אמר הניזיר מגלח עליהן רבי יוחנן אמר אין הניזיר מגלח עליהן דהא קתני ברישא על אבר מן המת ועל אבר מן החי וכי' שיש עליהן כזית בשר אין אבל אין עליהם לא ור' שמעון בן לקיש אומר מגלח מדלא קתני בסיפא ורבי יוחנן אמר לך כל היכא דמשמע מכללא לא קתני בסיפא והא חזי קב עצמות דמשמע חזי קב עצמות אין רובע עצמות לא וקתני בסיפא רובע עצמות התם אי לא רובע עצמות הוה אמינא אפי' על מגעו ועל משאו לא להכי איצטריך למיתני רובע עצמות דעל אהילן הוא דאין הניזיר מגלח והא חזי מטמא באהל האי אבר מן המת היכי דמי אי דאית ביה עצם כשעורה מ"ט דרבי יוחנן ואינו דלית ביה עצם כשעורה מ"ט דריש לקיש אמר לך ריש לקיש לעולם דלית ביה עצם כשעורה ואפי' רחמנא רבייה דתניא [במדבר יט-טז] וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת על פני השדה זה המאהיל על פני המת בחלל זה אבר מן החי ויש לו להעלות ארוכה חרב ה"ז כחלל או במת זה אבר הנחלל מן המת או בעצם אדם זה רובע עצמות או בקבר זה קבר סתום

רס"י חצי קב עצמות. מיטמא עליו על מגעו ועל משאו ועל אהילו ועל רובע עצמות לא מיטמא ואפי' על מגעו ועל משאו: והיפוך ל' משום עלם כשעורה. ומא' אריחא רובע: אלא דלקמחא אקמוחי. ששחקן דק הרבה כמו קמח שנתחן שאין בו עלם כשעורה ומק"ל דאי אית ביה חצי קב מיטמא על מגעו ועל משאו ועל אהילו פחות מחצי קב אפי' על מגעו אינו מיטמא לפי שאין בו עלם כשעורה: ופי' עליו בשר כראוי. ש"מ דכי אין עליו בשר כראוי שאינו מגלה: ריש לקיש אמר נזיר מגלה עליו. ממאי מדקח חשיב כפיסא על אלו שאין הנזיר מגלה אע"פ שמיטמא בהן ולא קתני בהדיהו אין עליו בשר כראוי אין הנזיר מגלה ש"מ דלע"ג דאין עליו בשר כראוי שהנזיר מגלה על אהילו: ור' יוחנן אמר לך. כל היכא דחני מידי ומשמע ליה (הך) מכללא כגון הכא דחני ברישא אס' יש עליו בשר כראוי מגלה: אי לא. הדר חני לה כפיסא הוה אמיתא אפי' על מגעו ועל משאו לא יהא נזיר מגלה להכי תנייה דעל אהילו הוה דאין הנזיר מגלה אבל על מגעו מגלה וכגון דלא דקחא אקמוחי וס' בו עלם כשעורה ואידך נמי דקתני כגון הסככות והפרעות אע"ג דאיכא למשמע לה מכללא מדלא קתני ברישא לבי הדר חני להו משום דקח מיטמא בהן ואידך הזאה שליש וקביעי: לאפוקי מדר"ע דלמר רביעית דס' הכא משני מהוסי מטמא ביה. מק"ל סופא דממת אחד בעינא לה: האי אבר מן המת. שאין עליו בשר כראוי: היכי דמי אי דאית ביה עלם כשעורה. אמאי אינו מגלה על מגעו ומא' טעמא דר' יוחנן: ואי דלית ביה עלם כשעורה. ואין עליו בשר כראוי מאי טעמא דריש לקיש דלמר מגלה: והאיכא הכי רבייה. למגע: דמאי כו' על פני השדה זה המאהיל על פני המת. המוטע בפקדה מדלא כתוב יגע במת בפקדה: בחלל זה אבר הנחלל מן החי. הנקפץ מן החי ויש בו עלות ארוכה: רובע עצמות. דמטמא ביהל כדתנן וזהל רובע עצמות אלא שאין הנזיר מגלה על אהילו: זה קבר הסוס. שאין בו חלל טפח בין המת והגולל שמתמא: (רס"י)

תוספות חצי קב עצמות כו' היכי דמי אי דאית בהו עצם כשעורה תיפוק ליה משום עצם כשעורה. צ"ע מאי קא פריך הא לענין אהל איירינן ועצם כשעורה לא מטמא באהל ואומר ר"י דסמך אמאי דבעינן למימר בסמוך דבתר דתנן ברישא חצי קב דמשמע אבל פחות לא אמאי איצטריך למיתני בסיפא רובע עצמות דאין הנזיר מגלה עליו ומשני בסמוך דאיתני למידק דפחות מחצי קב לא מגלה על אהילו אבל על מגעו ועל משאו מגלה וא"כ הוי עיקר רבותא דמתניתין לאשמועינן דעל מגעו ועל משאו מגלה ולכך דייק השתא פשיטא דעל פחות מחצי קב מגלה על מגעו ועל משאו ותיפוק ליה משום עצם כשעורה ומשני כגון דאקמח אקמוחי שחן הדק בקמח או כפר דכי האי גוונא לא מטמא משום עצם כשעורה: אין עליהם בשר כראוי מאי. הא ודאי דעל אהילו לא יגלה כדקתני במתני' דוקא כשיש עליהם בשר כראוי אלא במגעו ובמשאו ובשאינן שם עצם כשעורה: רבי יוחנן אמר אין הנזיר מגלה. דהואיל ואין בו עצם כשעורה ור"ש בן לקיש אמר נזיר מגלה על מגעו ועל משאו ואף כי אין בו עצם כשעורה וגם אין עליו בשר כראוי ואינו חשוב אבר לטמא באהל מ"מ חשוב לטמא במגעו ובמשאו כדדריש ליה מקראי בסמוך ורשב"ל אומר נזיר מגלה מדלא קתני לה בסיפא גבי אבל סככות ופרעות ואבר שאין עליו בשר כראוי אף במגעו ובמשאו לא יגלה מכלל דמטמא במגעו ובמשאו וכדדריש' בסמוך ור' יוחנן אמר לך הא קתני ברישא על אבר מן המת ועל אבר מן החי שיש עליו בשר כראוי [ולא קתני] אבל אין עליהם בשר כראוי למגעו ולמשאו מ"מ [מגלה] ומדלא קתני הכי ש"מ דלא מגלה אפילו על מגעו ועל משאו אי אין שם בשר כראוי ולא איצטריך תו למיתני' בסיפא ורשב"ל אומר כל היכא דשמע מכללא דרישא (אמר מר ד) לא קתני בסיפא: והא ברישא תני חצי קב עצמות דמשמע חצי קב אין רובע לא ואפילו הכי הדר תנא בסיפא רובע עצמות: התם. אי לא תנא רובע עצמות ה"א דאפי' על מגעו ועל משאו לא יגלה להכי איצטריך למיתני רובע עצמות למימר דעל אהילו דוקא אין הנזיר מגלה הא על מגעו ועל משאו הנזיר מגלה: והא חצי לוג דם דשמעת מינה [חצי] לוג דם אין רביעית לא וקתני בסיפא רביעית דם: ה"א התם לאפוקי מדרבי עקיבא (דאמר רביעית דם הבא משני מתים) וה"פ לאפוקי מר"ע דאמר בשילהי פירקין דעל רביעית דם דעל מגעו ועל משאו מגלה: האי אבר מן המת היכי דמי אי דאית ביה עצם כשעורה מאי טעמא דרבי יוחנן. דאמר אין הנזיר מגלה על מגעו ועל משאו ואי דלית ביה עצם כשעורה מאי טעמא דר"ש בן לקיש אמר לך ר"ש בן לקיש לעולם אימא לך דלית ביה עצם כשעורה ואפי' הכי רחמנא רבייה דתניא וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר על פני השדה זה המאהיל על פני המת שבעה בנות אלא על דמשמע דמאהיל מיירי וכדאמר נמי בפ"ק דשבת (דף יז.) טימאווהו משום כלים המאהילים על המת רוצה לומר אפי' אין עליהם: בחלל זה אבר מן החי ויש בו כדי להעלות ארוכה. דהכי משמע אבר שנפל מגוף החי ונחתך: חרב הרי הוא כחלל. דכלי מתכות הנוגעים במת נעשים אבי אבות הטומאה כמת עצמו לטמא אדם הנוגע בו מטמא טומאת שבעה כנוגע במת עצמו או לטמא אדם הבא אהל אשר החרב בתוכו טומאת שבעה כבא אל אהל המת: או במת זה אבר הנחלל מן המת. ויש בו כדי להעלות ארוכה דחשיב כמת עצמו: או בעצם אדם זה רובע עצמות. שמטמא באהל והלכה למשה מסיני היא דבעינן רובע וקרא אסמכתא בעלמא: סתום דאמר מר טומאה בוקעת ועולה מן הקבר בוקעת ויורדת מן הקבר זה קבר סתום אין לומר דהיינו שאין בו פותח טפח דההוא הוה טומאה רצוצה ולא מטמא אלא כנגד גופו של מת והכא איירינן דהקבר עצמו מטמא אפי' שלא כנגד המת אלא הכא איירי בקבר סתום בכל רוחותיו ויש בו פותח טפח בינו למת דיש חילוק בטומאה רצוצה שהקבר עצמו מטמא באהל אפילו שלא כנגד המת והכי איתא בסיפרי או בקבר זה קבר סתום שמטמא כל צדדין אפילו אין בו פותח טפח ודוקא שיש פותח טפח בין המת לקבר שעליו אבר אין פותח טפח אינו מטמא כל צדדין אלא טומאה בוקעת ועולה כנגד דהיינו כנגד המת דוקא והביא רבינו שמעון ג"ע ראה מפ"ז דאהלות (מ"א) נפש [אטמא] הנוגע בה מן הצדדין טהור מפני שהטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואם היה מקום הטומאה טפח על טפח טמא מפני שהיא כקבר סתום והא דאמרי' (ברכות דף יט:) רוב ארונו יש בהן פותח טפח צריך לומר שאותן הקבריים היו פתוחים מן הצד ואין עליהן דין קבר סתום אם לא שכל הצדדים סתומים והכי תנן באהלות (פ"ג מ"ז) ביב שהוא קמור תחת הבית יש בה פותח טפח וביציאתו פותח טפח טומאה בתוכו הבית טהור': דאמר מר טומאה בוקעת ועולה. בכדי אייתה דהא לא איירי בקבר ועוד דקבר דהכא מטמא אפילו שלא כנגד הטומאה: (תוספות)

נד דף

דאמר מר טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואילו גבי נגיעה אמר רב יהודה תניא **[במדבר יט-טז]** (וכל) הנוגע בעצם או בחלל בעצם זה עצם כשעורה או בחלל זה אבר הנחלל מן החי ואין בו להעלות ארוכה או במת זה אבר הנחלל מן המת או בקבר אמר ר"ל זה קבר שלפני הדיבור האי אבר מן המת היכי דמי אי דאית ביה עצם כשעורה היינו הנוגע בעצם אלא דלית ביה עצם כשעורה ואפי' הכי רחמנא רבייה אמר לך ר' יוחנן לעולם דאית ביה ואם אינו ענין למגעו תנאו ענין למשאו: ומזה בשלישי ובשביעי וסותר וכו': איבעיא להו הא דקתני עד שיטהר בשביעי קאי עד דעביד הערב שמש ומני ר"א היא או דילמא בשמיני קאי ומאי עד שיטהר עד שיביא קרבנותיו ומני רבנן היא תא שמע מדקתני סיפא מתחיל ומונה מיד הא רישא מאי עד שיטהר עד שיביא קרבנותיו ומני רבנן היא דאמרי נזירות דטהרה עד שמיני לא חיילא: **[מתני']** אבל הסככות והפרעות ובית הפרס וארץ העמים והגולל והדופק ורביעית דם והאל רובע עצמות וכלים הנוגעים במת ובימי ספרו ובימי גמרו על אלו אין הנזיר מגלה ומזה בשלישי ובשביעי

רס"י דלמר מר טומאה בוקעת ועולה. ונעשה קבר כגופו של מת עצמו והמהלך עליו אע"פ שאין נוגע אלא מאהיל טמא: ואילו גבי נגיעה אמר רב יהודה תניא. דענ כאן מיירי בטומאת האל מדכתוב ביה על פני השדה ומכאן ואילך בנגיעה דהא הדר ביה קרא ואמר וכל הנוגע בעצם או בחלל או במת או בקברי: ה"א במת זה המוחלל מן המת ואין עליו בשר כראוי: או בקבר אר"ל זה קבר שלפני הדיבור. כלומר שהעובדי כוכבים מטמאין במגע אע"פ שאין מטמאין בזהל כדתניא קברי העובדי כוכבים אין מטמאין בזהל אלא בנגיעה וכל שהיה קודם הדיבור קודם מתן תורה בין של עובדי כוכבים בין של ישראל קרי ליה קבר בן נח וקבר העובדי כוכבי' לאחר הדיבור כקודם הדיבור שאין מטמאין בזהל לפי שלא ניתנה להם תורה ומש"ה קרי ליה קבר שלפני הדיבור: והאי אבר מן המת ומן החי שנחלל היכי דמי אי דלית בהו עלם כשעורה הא חריבו להו מהנוגע בעצם או בחלל אלא לכו דלית בהו עלם כשעורה ולא בשר כראוי וקא מרבי ליה רחמנא הלכך הואיל ואיתריבי ליה ליהוי נזיר

מגלה עליו: וכי יוחנן אמר כך לעולם לאית ביה. עלם כשעורה ואם אינו ענין למגעו דנפקא ליה מהנוגע בעלם תנהו ענין למשאו אכל אם אין העלם כשעורה ולא בקר כלאו לעולם און עומתו כלום ואין הגזיר מגלה עליו: ואינו מתחיל למנות נזירות דטהרה עד שיטהר כו': איבעיא להו הא דקתני עד שיטהר בשביעי קלוי. כלומר עד דעביד הערב שמש בשביעי דהיינו שביעי ומיעל שמיני: ומני ר"א היא. דלמך ב' מי שאמר היינו נזיר מגלה (לעיל ד' יח): מתחיל ומונה מיד משום וקדש את רגליו ביום ההוא אע"פ שלא הביא קרבנותיו: או דלמא. מאי עד שיטהר דקאמר עד שיביא קרבנותיו דפרושי המפרש: ומני רבנן היא. לפיני עליה ואמרי דלאון מתחיל למנות עד שיביא אשמו דהיינו לאחר הבאת קרבנותיו וכל זמן שלא הביא קרבנותיו אינו מתחיל ואי איכא ספרים דכתיב בהו ומני ר"ש היא לאו כשכתה היא דכתיבתה תני לה להא דרבנן כו"ף: מקתני סופא. אכל הסככות כו' מתחיל ומונה מיד מיום שביעי לפי שאינו מביא קרבן מכלל דרישא לאית ביה קרבן: מאי עד שיטהר. דקאמר עד שיביא קרבנותיו כמשמע דהיינו שמיני ומני רבנן היא דלמרי נזירות דטהרה עד יום שמיני לא חיילת: מתני' אכל הסככות. דהיינו חילון המוסך על הארץ ויש עומתה תחת נוף ב'א' מהן ואינו ידוע כנגד מי: וכן תחת אבנים הפרועות היוצאות חוץ מן הגדר ועומתה תחת אחת מהן ואינו ידוע לאדם והלך נזיר תחתיה: וביה הפרס. שנה שנאכל בה קרבן ומתקן: וארץ העמים. שנה כבאך ובתוך ימי נזירותו יאל ונכנס לארץ העמים אין הגזיר מגלה: (רש"י)

תוספות ואילו גבי נגיעה תניא וכל הנוגע בעצם או בחלל עצם זו עצם כשעורה בחלל זו אבר הנחלל מן החי ואין בו כדי להעלות ארוכה או במת זה אבר הנחלל מן המת ואין בו כדי להעלות. כולוה קראי וכולוה דרשות איירי לענין מגע: או בקבר רש"ל אמר זה קבר שלפני הדיבור. שקודם מתן תורה וצ"ל לרבנן דר"ש דאמרי (יבמות ד' סא.) אף קברי עובדי כוכבי' מטמאין באהל דלא דרשינן אדם אתם אתם קרויין אדם וכו' אמאי איצטרך [או בקבר] וי"ל דר"ש היא מיהו קשה דהרי גבי נגיעה מודה ר"ש דקברי עובדי כוכבים מטמאין במגע ובמשא כדאמר רבינא בפרק הבא על יבמתו (שם ד' סא.) דוחק לומר דלא כרבינא והריב"א פירש קבר שלפני הדיבור גם אותן שמתו קודם מתן תורה קודם שנאמרה פרשת טומאת מת דס"ד אמיינא אדם כי ימות באהל מפרשה זו ואילך וכיוצא בזה יש ב' בתרא דהוריות (ד' י.) דמצריך פסוק לזב שלפני הדיבור משום דס"ד איש איש כי יהיה זב מבשרו מכאן ואילך ומקשינן לר"ש אמאי הוה רבי בנאה מציינן מערת המכפלה בפרק חזקת הבתים (ב"ב נח.) והא קודם מתן תורה לר"ש לא מטמא באהל ובפ"ק דמ"ק (ד' ה.) אמר' דאין מציינים [על דבר שאינו] מטמא באהל ואומר הריב"א דשפיר קרייה אדם אדם הראשון ואברהם האדם הגדול בענקים א"נ דקסבר מקבר שלפני הדיבור נרבה קבר שלאחר הדיבור שלאחר מתן תורה: אלא דלית ביה עצם כשעורה ואפי' הכי מטמא ורחמנא רבייה. כיון שיש בו אבר שלם ור' יוחנן אמר לך לעולם דאית ביה כשעורה ואם אינו ענין למגעו תנהו ענין למשאו אם אינו ענין לנוגע דנפקא ליה מהנוגע בעצם תנהו לענין משאו דעצם כשעורה מטמא במשא וקצת קשה דא"כ מאי קאמר או במת זה אבר הנחלל מן המת ואית בו [כשעורה] לימא זו עצם כשעורה: ואינו מתחיל למנות עד שיטהר ויביא קרבנותיו ואיבעיא ליה עד שיטהר. דמתני' בשביעי קאי דלאחר שטבל והזה וגלח ומתחיל מאותו יום למנות נזירות טהרה ויביא קרבנותיו בשמיני ומני ר"א היא דאמר לעיל פרק מי שאמר (ד' יח): מתחיל ומונה מיד פירוש שמתחיל ומונה משביעי כדפי' שם או דילמא בשמיני קאי ומאי עד שיטהר שביא קרבנותיו ומני רבנן היא דאמרי וקדש ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו: ת"ש מדקתני מתחיל ומונה מיד בהדי הנך שאין הנזיר מביא קרבן טומאה ומה בשלישי ובשביעי ומתחיל ומונה מיד דהיינו בשביעי שהרי אינו זקוק להביא קרבן טומאה האמר ברישא עד דקתני ולא קתני מתחיל ומונה מיד כמו בסיפא שמע מינה דרישא עד שיטהר ויביא קרבנותיו קאמר ומני רבנן היא: סככות ופרעות. מפ' בגמ' [מאי ניהו]: בית הפרס. שדה שנחרש בו קבר [ועד ק' אמה] חשו חכמים שמא לדלל המחרישה בעצמות ונשתייר שם עצם כשעורה וליכא טומאה אלא מדרבנן: וארץ העמים. דגזרו בה רבנן טומאה כדאמר בפ"ק דשבת (ד' טו.): הגולל והדופק. פרש"י בפ"ק דכתובות (דף ד'): גולל זה כיסוי הארון ודופק הוא דופן של צדדין וקשה לר"ת דאמר בפ' בהמה המקשה (חולין עב.) על פני השדה לרבות גולל ודופק משמע דגליין הן גולל ודופק ואלו מכוּסין הן ופר"ת דגולל הוא המצבה ודופק אבנים שהמצבה נשענת בהן ובמקום אחר מפורש באורך:: ורביעית דם והאל ורובע עצמות. [אע"פ שמתמאין באהל אין הנזיר מגלח עליהן ובדין הוא דהוה ליה למתני פחות מחצי לוג דם או פחות מחצי קב אלא נקט שיעורים המפורשין בפ"ק דאהלות שהן מטמאין באהל]: וכלים הנוגעים במת. דכי ימות מת עליו אמרה תורה [ובגמ' מפ' באיזו כלים איירי]: וימי ספרו וימי גמרו. פי' נזיר שמנה מקצת נזירות ונצטרע בין ימי גמרו דהיינו ימי חלוטו שהחליטוהו לטומאה ובין ימי ספרו אחר שהחליט וראה הכהן והנה נרפא הנגע מן הצרוע ומביא צפורים ומגלח ונכנס במחנה ישראל וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים שאסור בתשמיש וביים [השביעי מגלה] ובשמיני מביא קרבנות צרעתו ואותן ימים קרויין ימי ספרו ואין עולין לימי נזירות ואינו מבטלין את הקודמים [וכתב בניזיר] ואיצטרך למתנין [ספרו וגמרו] דאי תנא ספרו ה"א אבל ימי גמרו דחמירי סותר ואי תנא גמרו ה"א אבל ספרו דקיל עלה וצריך עיון דלא ליתני אלא ספרו וליכא למימר אבל גמרו סותר ד"כ מאי נפקא מינה במה שימי ספרו אינו סותר הרי כבר סותר מטעם ימי גמרו: על אלו אין הנזיר מגלח. לא קאי אימי ספרו ואימי גמרו שהרי [הוא צריך] לגלח בשביל צרעתו אלא קאי אשארן שאין מגלח כדון נזיר טמא: ומה. בגמ' משמע דלא קאי אכלים הנוגעים במת דמייירי בבלי עץ ואין אדם הנוגע בהם צריך הזאה [וכן לא קאי אימי גמרו ואימי ספרו דאין טעון הזאה] אלא קאי אשארן ארבעית דם וגולל ודופק: (תוספות)

ב נד דף

ואינו סותר את הקודמים ומתחיל ומונה מיד וקרבן אין לו באמת אמרו ימי הזב והזבה וימי הסגרו של מצרע הרי אלו עולין לו: **גמ'** ואלו הן הסככות אילן המיסך על הארץ ופרעות היוצאות מן הגדר: וארץ העמים: איבעיא להו ארץ העמים משום אוירא גזרו עליה או דילמא משום גושא גזרו עליה ת"ש ומזה בשלישי ובשביעי ואי אמרת משום אוירא הזאה למה לי אלא לאו משום גושא לא לעולם אימא לך משום אוירא וכי קתני אשארן הכי נמי משתברא מדקתני וכלים הנוגעים במת הני כלים בני הזאה אינון אלא שמע מינה אשארן

רש"י ואין סותר את הקודמין. והא דתנן בפ' הריני נזיר מגלה (לעיל יט:) מי שנזר נזירות מדובה והשלים נזירותו ואחר כך בא לארץ כו' ב"ה צורמים נזיר ככתחלה וסותר את הקודמין ההם הוי טעמא לפי שעשה נזירותו בח"ל ואין עיקר נזירות חלל בא"י אכל כחן שעשה ואחר כך יאל אינו צריך לסתור את הקודמים: וספרו של מצרע. דהיינו אחר חלוטו הוא דהוי קרא וכנס בגדיו וגו' (ויקרא יד) כסוף ימי חלוטו כתיב דהיינו כשנתרפא ממצרעתו כדכתיב בירש"י דעניינא ויאל הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא וגו' ואז הוא מגלה כדכתיב ויגלה את כל שערו ומתחילין ימי ספירו ולאחר ימי ספירו מגלה פעם שנית כדכתיב בהואו קרא גופיה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים ופתיב והיה ביום השביעי יגלה את כל שערו וגו' וימי ספירו של מצרע אותן ימים שכתוב בהן וכנס המטרה וגלח את כל שערו ורחץ במים ואחר יבא אל המחנה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים וימי גמרו של מצרע עשה כדכתיב בהו (שם יג) כדל יבא מחוץ למחנה מושבו אחר תגלחיות הללו של מצרע אינו סותר את הקודמין ואחר יתחיל למנות ימי נזירותו חלל למקום שפסק יתחיל והוא שיהא נזירות מדובה כדי שיהא צו גידול שיער ל' יום לאחר שנתגלה בתגלחיות שהם של מצרע ואף אותן ימים של ספרו ושל גמרו אין עולין לו למנין: בלמא אמרו. הלכה היא למשה מסני ימי הזב והזבה וימי הסגרו של מצרע ימים הראשונים שכתוב בהן (שם) והסגיר הכהן שבעת ימים ופתי' והסגירו הכהן שבעת ימים שנית עולין לו ממנין ימי נזירותו ולקמן מפרש מהיכא גמיר: גמ' איבעיא להו ארץ העמים משום אוירא. נמי גזרו עלה והיכא דליכא אוירא כלל גושא כהן נכנס בה בקרון או כספניה שלא פסע לארץ חלל נכנס בה באוירא קליש ליה טומאה: או דילמא משום גושא. דטומאה חמורה הוא דגזרו עליה ולא משום אוירא דהיינו טומאה קלה ואם נכנס בה כנגליו כמאן דנעב בקבר דמי אכל בקרון לא: ואי אמרת

דקדוקה גזרו בה רבנו והא מתני' ר' יוסי בר' יהודה היא: ואזבעית אימא. דכ"ע משום גושא וככ"ע נמי אהל זרוק שמה אהל והאי דקא מטמא הכא מאוס דקסבר גזירה שמא יוציא ראשו ורובו חוץ משיה חיבה ומגדל ור' יוסי לא גזר: והתנא. דמטייעא ליה דר' יוסי אינו מטמא עד שיזיף ראשו ורובו והא דקני ר' יוסי בר"י לעיל זק חובה מלאה כלים על פני המת טמאה לאו משום דקסבר אהל זרוק לאו שמה אהל אלא כיון דזורקה קא מפיח לה מתורת אהל ומאוי לה מורה כלי ולעולם קסבר אהל זרוק שמה אהל דקתני בספיקא ואם היתה מונחת טהורה אע"ל דלורחיה דמטמא לה: אמר רב הסדא לא שנו. דימי חלוטו אין עולין לו מן המנין: אהל בניזיות מועטת. בזמן שקבל עליו נזירות שלשים יום ונלטרעו] כשעשה מהן עשרה ימים והחלט שאין הללו ימים עולין לו מן המנין שאם אהה אומרי עולין לו לא יסתחרו לו כדי גידול שיער לאחר תגלחתו של זרעו: אבל בניזיות מרובה. שקיבל עליו מאה יום ונלטרעו בתוך ימי נזירותו עד שלא עברו לו יום ונתגבל בשתי תגלחות של זרעו אהל זרעו ועדין נשתחרו שם לו יום כדי גידול שיער אף ימי חלוטו עולין לו מן המנין ואינו כריך לשמור אהל לו יום כדי גידול שיער טהרה לנזירות לאחר תגלחות של זרעו: מתיב רב שרביא. מי מלית דייקת למתני' דבניזיות מועטת קאי והא דקתני מתחיל ומונה מיד ואינו סותר את הקודמין ובאחו נזירות קאי אילימא בניזיות מועטת של שלשים יום ומי מלית דאיתו סותר את הקודמין: והא בעי גידול שער. לאחר תגלחתו מן הזרעו וליכא דלון גידול שיער פחות משלשים יום: (ר"פ)

תוספות לימא נתנאי. אי משום אוריא אי משום גושא: ור' יוסי בר' יהודה מטהר. דסבר משום גושא דכיון שהוא בשידה ואהל זרוק שמה אהל טהור: והתנאי. בת"כ זרק תיבה מלאה כלים על פני המת טמאה דהוי זרוק ולא שמה אהל ואם היתה מונחת שעומדת במקום אחד טהורה כיון דאינה זה ממקומה השתא הוי אהל קבוע אלמא דאהל זרוק לא שמה אהל לר' יוסי בר"י אבל אם פליגי באוריא וגושא לא קשיא ליה מידי מהך ברייתא דאיכא לאוקמא לפלוגתיהו בשידה תיבה המונחת ואפ"ה א"ר מטמא משום אוריא אבל השתא דפליגי באהל זרוק לא מתוקמא פלוגתיהו במונחת דא"כ רבי לא הוה מטמא דאהל מעליא הוא ומשני דכ"ע משום אוריא ואהל זרוק לא שמה אהל לר' יוסי בר' יהודה ואפ"ה משום דלא שכיחא ליכנס בשידה תיבה ומגדל לא גזרו לר' יוסי והתנאי בניחותא וכי' מירוש אחר לא דכ"ע משום גושא מר סבר אהל זרוק שנכנס בשידה שבהמה או אדם מוליכים אותו שמהי אהל לחוף ולהפסיק וצ"ל דעריף מטלית המנכנסת דתנן במס' אהלות (פ"ח מ"ה) דאין חוצצין בפני הטומאה ואין מביאין והיינו טעמא דהכא עדיף משום דרגלי האדם או הבהמה הנושאים השידה והתיבה נוגעים בארץ אבל הטלית מנכנסת באויר ומר סבר אהל זרוק לא שמה אהל והיינו דאמר והתנאי בניחותא וכן בפירוש ר"ח ר' יוסי בר' יהודה אומר תיבה שהיא מלאה כלים זורקה על פני המת טמאה דדמיא לטלית המנכנסת דאזלה כולה באוריא ואם היתה מונחת על גבי בהמה או אדם הנושאים אותה טהורה דאהל זרוק כה"ג דרגלי הנושאים נוגעים בארץ שמהי אהל לחוף בפני הטומאה: ה"ג ואי בעית אימא דכ"ע משום אוריא גזרו וטעמא דר' יוסי בר' יהודה מטהר אף כי נמי גזרו על אוריא היינו בעומד על הגשר של ארץ העמים או כנס בקרון ובספינה דשכיחי להלך אבל בשידה ומגדל לא שכיח גזרו ורבי סבר אע"ל דלא שכיח גזרו והתנאי בניחותא הנכנס בארץ העמים בשידה תיבה ומגדל טהור בקרון ובספינה ובאסקריא גוט"א בלע"ז משוט הספינה וכדאמר בעלמא (תענית דף כא.) אילפא תלא נפשיה באסקריא דמכותא אלמא אף לר' יוסי בר"י דמטהר בשידה תיבה ומגדל מודה בקרון ובספינה דטמא משום אוריא גזרו ואב"ה הכא שמא יוציא ראשו ורובו לשם ולכ"ע משום גושא גזרו ושידה תיבה ומגדל דמטהר ר' יוסי בר"י משום דסבר אהל זרוק שמה אהל ולא גזר שמא יוציא ראשו ורובו לחוף דאין פתח שידה תיבה ומגדל נוחה ליכנס ולהוציא ואין נקל כל כך להוציא ראשו אבל בקרון ובספינה מטמא משום דגזר שמא יוציא ראשו ורובו לחוף בקרון ובספינה ויאהל על הגושא כי נקל להוציא ראשו ורובו מספינה וקרון ורבי דמטמא אפ"ה בשידה תיבה ומגדל גזר אפ"ה בהנך דלמא יוציא ראשו ורובו לחוף: והתנאי בניחותא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל טהור עד שיזיף ראשו ורובו. מכלל דבקרן ובספינה טמא אפ"ה שלא הוציא ראשו ורובו דנקל הוא להוציא בקרון ובספינה והוא דמיייתי בפ"ה בכל מערבין (עירובין ל:) ובמס' חגיגה (דף כה.) מההיא ברייתא דהנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל דפליגי ר' יוסי בר"י ורבי באהל זרוק אי שמה אהל אי לא היינו במאי דבעי למימר בשידה קמא דפליגי באהל זרוק אבל שינויאי [בתרא] ליכנס בארץ העמים לא פליגי באהל זרוק אבל לגבי מת הוא דפליגי בה כדתנאי ואם היתה מונחת בו טהורה דאהל זרוק שמה אהל והתנאי ר' יוסי בר"י אבל רבי מטמא דאהל זרוק לא שמה אהל: ומתחיל ומונה מיד. כשנטהר מונה [למקום] שהפסיק בתחילת צרעתו דימי צרעתו לא עלו לו מן המנין: אמר רב חסדא לא שנו. דימי ספרו וימי גמרו אין עולים לו למנין נזירותו אלא בניזיות מועטת של לו יום ונצטרע בנתיים ולאחר שנתרפא ויגלה לסוף ימי גמרו וכשגילה שנית אחרי ימי ספרו אז דאי אינו יכול לגלח לסוף לו מתחילת ימי נזירותו והיו ימי צרעתו ממנין שהרי אין גידול שיער פחות מל' יום וצריך למנות לו יום לנזירותו משנתרפא ומספר: אבל בניזיות מרובה. שדבר כל כך ימים שאחר ימי צרעתו איכא לו יום אחר שגילח תגלחת שנית לצרעתו דשפיר איכא כדי גידול שער מסלק נמי סלקי ליה: מתיב רב שרביא מתחיל ומונה מיד ואינו מבטל הקדמים. אומר ר"י דהיינו מתני' בודאי (אף) [אך] כי החליף הלשון: אילימא בניזיות מועטת הא בעי גידול שיער. ומאי קאמר אינו מבטל הקדמים והלא על כרחיה יסתור קודמין: אלא לאו בניזיות מרובה וקתני מתחיל ומונה מיד דשמעין מתחיל ומונה לאחר ימי ספרו אלמא ימי ספרו אין עולין הוא מתיב לה והוא מפרק לה בניזיות בת חמשים יום איירי מתני' והיינו נזירות מועטת כרב חסדא וה"ק לא שנו אלא נזירות מועטת כלומר (אי) שאין לו לעשות רק ימי נזירות מועטת כבתחילת ימי צרעתו כגון דיתב עשרים בניזיות ואיתליד ביה צרעת דמגלח בצרעתו והדר יתיב שלשים ימים דנזיר דהא אית ליה גידול שיער כלומר ובכה"ג דין הוא שלא יעלו ימי צרעתו כל עיקר ודין הוא שלא יבטל הקודמין שאם ימי גמרו וימי חלוטו יעלו לנזירות שבעה ימים או ארבע (או) עשר ימים כפי מה שיעלו צריך הוא להוסיף על הנדר כדי שיהא שם גידול שיער ובכי האי גונא איירי מתניתין ונזירות בת חמשים לאו דווקא דהוא הדין לנזירות בת ארבעים (תוספות)

דף - נה - ב

אלא לאו בניזיות מרובה וקתני מתחיל ומונה מיד הוא מתיב לה והוא מפרק לה בניזיות בת חמשים יום דיתב עשרין ואיתלידא ביה צרעת מגלח צרעתו והדר יתיב תלתין יומין דנזיר דהא אית ליה גידול שער מתיב רמי בר חמא נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק

רש"י אהל לאו בניזיות מרובה וקאמר מתחיל ומונה מיד. מאותו יום שעומד בו ומשלים לאותו ימים שלפני חלוטו אבל ימי חלוטו מיהא אין עולין לו: בניזיות בת חמשים יום כו'. דאי אמרת דעולין לא פש ליה כדי גידול שיער לאחר תגלחתו כרעתו הלכך דלכתב הכי מיבעי ליה למיתב לתלון יומין מזיז דהא אית ליה גידול שיער: מתיב רמי בר חמא נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק. שנטמא בספק ביום ראשון של נזירות וספק הוא לו אם נחלט ונרפא ביום ראשון של נזירות: (ר"פ)

תוספות היכא דאיתלידא ביה צרעת לסוף עשרה ימים זה הכלל נזירות מועטת קרי מקום שאין לו למנות רק לו יום משהתחיל הצרעת עד סוף ימי נזירותו אבל בניזיות מרובה כלומר כשהתחיל צרעתו היה לו למנות עדיין שלשים וא' יום או שלשים ושנים ימים לנזירות וכ"ש יותר כגון נזירות בת חמשים וא' או יותר ואיתלידא ביה צרעת בב' אז דאי לא תוכל לומר דכל ימי צרעתו אינו עולים כל עיקר דבמנין הימים העוברים מיהא יעלו לו כגון מי שנדר חמשים ושלשה ויתב עשרים ואיתלידא ביה צרעת וארבעה עשר יום שלשה מימי צרעתו יעלו ואחד עשר לא יעלו וצריך הוא למנות על [עשרים] ושלשה לו יום דבפחותא לא יהיו לו גידול שער והיינו דנקט והדר יתיב שלשים ימים דנזיר: דהא אית ליה גידול שער. צריך לומר דה"ק ועל נזירות מועטת כי האי לא תקשי לך כדאקשת מעיקרא אילימא בניזיות מועטת הא בעינן גידול שיער ויסתור הקדמים דהא אית ליה גידול שער: מתיב רמי בר חמא נזיר שהיה טמא בספק לו אולי תקשי לך שטמא במת ומוחלט בספק אולי הוחלט בניזיר ודאי אף הוא ספק אם נטמא במת אם לא וכן הוא ספק אם הוא מצרוע מוחלט או לא. ה"ק: אוכל בקדשים לאחר ששים יום. משום דספק מצרוע הוא ואסור לאכול בקדשים עד שיטהר מספק צרעתו ויביא קרבנות מצרוע דמוחלט כמורים אסור לאכול בקדשים אבל משום נזירות טמא לא מיתסר בקדשים אע"ל דצריך נמי להביא קרבן משום דאין טומאה יוצאה עליו מגומו לא מיקרי כמורים בפ"ה ארבעה כמורים כפרה (ברייתא י.) דדוקא במי שטומאתו יוצאה מגופו קרי מוחלט כמורים כיצד נזיר שלשים יום וביום הראשון אירע על ספק טומאה וספק טומאת צרעת דספק אם פרח בו צרעת ממש אם בוהק הוא והשתא מיהא בתר דנתרפא לגמרי מזה

ושונה טובול ונטהר מספק טומאת מת אפי' לסוף שבעה בא לו לגלח כדי נזיר טמא או כדין מצורע שנתרפא אומרים לו להמתין מלגלח עד שלשים יום [דאימא] נזיר טהור גמור אתה שלא נטמאת ונזיר טהור אינו מגלח תוך שלשים אלא על הדמים בסוף שלשים יום כשנגמר נזירותו כדכתיב תער לא יעבור על ראשו עד מלאת ימי נזרו לסוף שלשים יום מגלח ומשפטי הבאת קרבנותיו מפורש לקמן בפרק שני נזירים (דף ס.) שמביא צפרי מצורע שחוטא ומשולחט וחטאת העוף הבאה על הספק משום ספק נזיר טמא ועולת בהמה משום ספק נזיר טהור [ואע"פ] שאינו יכול לגלח אלא על הדמים [הא אמרינן] דאם גילח על אחד מהם יצא ומתנה עליהם ועדיין אסור לאכול בקדשים דשמא מוחלט היה וטעון עוד תגלחת שנית והבאת קרבנות [כדכתיב] בפרשת מצורע והנה נרפא נגע הצרעת ולקח שתי צפרים ושחט את הצפור האחת על מים חיים ושלת את הצפור החיה וגלח את כל שערו וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים והיה ביום השביעי יגלח ורחץ בשרו במים ובוים השמיני יקח שני כבשים אחד לעולה ואחד לאשים וכבש אחד לחטאת וזה אי אפשר לגלח סוף שבעה לתגלחת ראשונה כי אולי אינו מצורע אבל נזיר טמא היה וצריך להתחיל ימי נזירותו שלשים יום שזר כי אותן שלשים יום שמנה לא עלו לנזירותו דקרינא ביה והימים הראשונים יפלו כיון דמספקא לן בנזיר טמא ושלשים יום השניים הם ימי נזירות טהרה וקרינא ביה תער לא יעבור על ראשו עד מלאת ימי נזרו לסוף שלשים מגלח ובהך תגלחת שניה ליכא לספוקי בנזיר טמא דמספק נזיר טמא נפק בתגלחת ראשונה עד סוף ל' יום הראשונים אבל בנזיר טהור איכא לספוקי או בתגלחת ימי ספרו של מצורע ומביא עולת בהמה משום ספק נזיר טהור כדי לגלח על הדמים ומתנה עליה למחרת של יום תגלחתו יביא קרבנות מצורע כדי להתירו לאכול בקדשים ומביא חטאת העוף דאילו חטאת בהמה אינו בא על הספק אך יפקיר ונכסיו ויביא חטאת העוף כדין מצורע עני ואשם נמי יביא לר"ש דאמר אשם מצי לאתנויי ביה כשלמים ולרבנן דר"ש אית להו דאשם אינו מעכבו לאכול בקדשים ועדיין הוא אסור לשותות יין ולטמאות למתים דשמא מוחלט היה ושני תגלחות הללו עשה למצורע היו לגמור ולספרו ואינו עולה לתגלחת נזיר טהור כדאמרינן לקמן בפ' ב' נזירים (שם) לכך טעון עוד שני תגלחות אחד לנזיר טמא ואחד לנזיר טהור לסוף תשעים יגלח שלישית ובהך שלישית ליכא לספוקי במצורע כלל כי אם בנזיר טהור או בנזיר טמא והך תגלחת אי אפשר לגלח אלא עד סוף ל' יום הרי תשעים יום דלא מביעא בניזירות מועטת דצריך להמתין ל' משום גידול שער אף לרב חסידא אלא אף בניזירות מרובה כדפריש ואיל משום דסבירא דימי צרעתו אין עולין לו כל עיקר ודלא כרב חסידא לכך צריך להמתין לתגלחת שלישית אחר תגלחת שניה כמננין ימי הנזירות (שעבר) אולי נזיר מצורע הוה ולא נזיר טמא ולסוף תשעים כשמגלח שלישית ליכא לספוקי במצורע כלל אלא או בנזיר טהור או בנזיר טמא ויביא עולת בהמה משום ספק נזיר טהור ולגלח על הדמים וחטאת העוף משום ספק נזיר ודין אסור לשותות יין ולטמא למתים לטמא קרבן טהרה לבד ומתנה היה נזיר טמא ועלו לו שנים תגלחות ראשונות לצרעתו והשלשית לנזיר טמא לכך צריך למונות עוד ל' נזירות טהרה לסוף ל' יגלח ויביא קרבן טהרה לבד ומתנה היה נזיר טמא ועלו לו שנים תגלחות ראשונות לצרעתו והשלשית לנזיר דקתני ושונה יין ומיטמא למתים לאחר ק"כ יום: ומדקדק הר"ם דע"כ צריך לומר שהוא מגלח ביום ל' שאם לא היה מגלח עד יום [שלשים] אחד כשאר נזיר א"כ הוה מגלח תגלחת שניה יום ששים ואחד וא"כ לא היה אוכל בקדשים עד יום ששים ושנים שהרי אחר תגלחת מצורע היה טובל ולא היה יכול להביא קרבנותיו עד למחר כדאמר לעיל בפ' שלישית (דף יח) גלח בח' מביא קרבנותיו בט' אלא ביום ל' מגלח ומביא אחד מג' קרבנותיו נזיר טהור עולה או שלמים כדי לגלח על הדמים דאולי נזיר טהור היה ואע"ג דשאר נזיר אינו מגלח עד שלשים ואחד יום היינו מדרבנן דמדאורייתא ביום ל' מצי מגלח לרב מתנא משום דמקצת היום ככולו או לבר פדא דמכ"ט יום נשלם הנזירות והלכך נזיר זה דעדיין אינו שותה ולא מיטמא למתים לא העמידו דברייהם ואוקמה אדאורייתא ושירי ליה לגלח ביום ל' מיהו קשה מתגלחת שלישית דאינו שותה יין ואפי' הכי בשלשים ואחד אלא נראה דמשום אכילת קדשים הקילו בשני תגלחות ראשונות לכתחילה ביום ל'. מהרפ"ש: ה"ג ואכתי אינו מביא קרבנות נזיר טמא בו ביום דכיון שהוה צריך לטבול אחר התגלחת כדין מצורע שטובל אחר כל התגלחות ומיחוי כאילו היא טבילת נזיר טמא ביום שביעי אחר דבנזיר טמא נמי מספקא ליה דאז אינו מביא עד שמיני ולכך אינו יכול להביא קרבנות נזיר טמא עד למחרת יום תגלחתו דהיינו ביום שלשים ואחד ובוים שלשים ואחד מביא חטאת העוף כדין נזיר טמא דשמא הוא טמא ולא מוחלט וימנה עוד ל' יום מיום שלשים ואחד מביא קרבן טומאה וכדבנן בפ' ג' (שם) דאמר הביא חטאתו אע"פ שלא הביא אשמו מונה יום ששים שהוא יום ל' למניינו ומגלח כדמפרש ולמחרת דהיינו יום ששים ואחד מביא קרבן צרעתו חטאת העוף כמו מצורע עני ואם עשיר הוא מפקיר נכסיו ומותר לאכול בקדשים דאשמו אינו מעכבו לאכול בקדשים לרבנן ולר' שמעון דאמר מביאין קדשים לבית הפסול מביא גם אשם ומתנה כשלמים זה ששינוי (זבחים עו.) ר"ש אומר למחרת מביא אשמו ולווג ואומר אם מצורע הוא זה אשמו זה לווג ואם לאו היא שלמים ואותו אשם טעון צפון ומתן בהונות כו' הרי למחרת ששים יום דהיינו יום ששים ואחד אוכל בקדשים דכבר גילח ב' תגלחות אם היה מצורע כבר. נטהר ומיאה תגלחת שלישית ליכא לפרושי הכי שהרי אינו טובל אחר התגלחת כיון שעשו לו ספיקות של מצורע. וצריך לומר דודאי בב' תגלחות אחרונות אינו מגלח עד יום ל' ואחד (מגלח ל' יום על שלשים ואחד) שמניינו התחיל ביום ששים ואחד ומביא עולת בהמה לגלח על הדמים וגם מביא חטאת עוף משום ספק נזיר טמא כי בתגלחת ראשונה אולי מוחלט היה ולא עלו לו לנזירותו ומתחיל ממנינו מיום [ששים] ואחד ומשלים חמשים ותשעה יום על ששים ואחד שהן מאה ועשרים יום ומגלח ביום ק"כ"א שהוא ל' ואחד יום למניינו ומביא קרבן טהרה לבד ומותר ביום ק"כ"א לשותות יין ומשלים נזירותו ויש ליתן טעם דבדר דדוקא בשני תגלחות ראשונות דאיכא לספוקי בספק מצורע הקילו להיות ביום ל' אבל בשתים אחרונות שאין עליו עוד ספק מצורע והשווה לשאר נזיר שמגלח ביום שלשים ואחד ולכך קאמר ושונה ביין ומטמא למתים אחר ק"כ יום: ותני עלה [בד"א] בניזירות מועטת דאז די לו בק"כ אבל בניזירות בת שנתא אוכל בקדשים לאחר שתי שנים. כדפרישית שממתין מגלח ראשונה עד שנה דשמא נזיר טהור היה ושניה עד שתי שנים דשמא לא היה מוחלט אלא נזיר טמא שלישית עד שלש שנים דשמא מוחלט היה ולא טמא מת. רביעית עד ארבע שנים דשמא מוחלט וטמא מת היה וגילח ראשונה ושניה לצרעתו שלישית לנזיר טמא רביעית

א - נו דף

אוכל בקדשים לאחר ששים יום ושונה יין ומיטמא למתים לאחר מאה ועשרים יום ותני עלה במה דברים אמורים בניזירות מועטת אבל בניזירות בת שנה אוכל בקדשים לאחר שתי שנים ושונה יין ומיטמא למתים לאחר ארבע שנים ואי סלקא דעתך סלקין ליה יומי תיסקי ליה בשלש שנים ושלשים יום ועוד מתיב רב אשי אין לי אלא ימי טומאה שאין עולין לו מן המנין ימי חלוטו מנין ודין הוא ימי טומאה מגלח ומביא קרבן מה ימי טומאתו אין עולין לו מן המנין אף ימי חלוטו אין עולין לו מן המנין לא אם אמרת בימי טומאתו שכן מבטל בהן את הקודמים תאמר בימי חלוטו שאין מבטל בהן את הקודמין אמרת קל וחומר הוא ומה נזיר בקבר ששערו ראו לתגלחת נזירות אין עולין לו מן המנין ימי חלוטו שאין שערו ראו לתגלחת נזירות לא כל שכן ואין לי אלא ימי חלוטו ימי ספרו מנין ודין הוא

ברוך בקדשים לאחר ששים וזוהי יין ומטמא למתים לאחר ק"כ יום. שאילו היה טמא ודאי ומחלט ודאי היה כריך לגלח לאלתר תגלחת זרעית ובסוף צענה ימים תגלחת יומי ספרו מביא קרבן זרעית ואוכל בקדשים וזוהי כ' למנות צענה תגלחת נזירות טומאה וזוהי כ' למנות שלשים נזירות עתה מפני שהצרעת דוחה לתגלחת נזיר כהנן לקמן בצידך פיקהו (דף נט.) תגלחת הנגע דוחה לתגלחת הנזיר בזמן שהוה ודאי ולא בזמן שהוה ספק וזמנא ארוכה בקדשים לאחר צענה ימים וזוהי יין ומיטמא למתים ארבעים וארבעה יום אבל עכשיו שהוה טמא ומחלט מספק שאינו יכול לגלח תגלחת זרעית לאלתר לפי שאינה דוחה לתגלחת הנזיר בזמן שהוה ספק הלא ארוכה בקדשים לאחר ששים כו' כיוצא בו לא לגלח תגלחת זרעית לאלתר אומרים לו שמא לא היית טמא ולא מוחלט וחי אתה נשאי לגלח עד שלשים יום צא לו כסוף שלשים וביקש לשותות יין אומרים לו טמא היית ולא מוחלט ותגלחת רחוקה שעשית היא תגלחת טומאה וחי אתה מותר לגלח כל שלשים יום מפני שהיה עליו נזירות עתה ועומד שלשים יום ומגלח הרי שלשים יום צא לו לשותות יין אומרים לו מוחלט היית ולא טמא והללו שנים תגלחות שעשית הן שתי תגלחות של זרעית ועכשיו כריך אתה להתחיל למנות נזירותו ועשה שלשים יום ומגלח הרי שלשים יום צא לו לשותות יין אומרים לו שמא מוחלט ועמא היית ושני תגלחות הראשונות היו לשם זרעית והשלשית לתגלחת טומאה מעכשיו ומתחיל נזירות עתה וחוזר ומונה שלשים יום הן מזה ועשירים יום ארבע תגלחות נמא לאוכל בקדשים לאחר ששים יום ממה נפשך תגלחת זרעית ודאי קודמת וכיון שהיה קרבן זרעיתו הוה קדשים אכל ביין לא הוה עד לאחר מאה ועשרים יום כמו

האמר בימי חלופו. שאין מצטב בהן את הקודמין במאי חילומא בזירות מועטת והא בעינן גידל שיער אלא לאו בזירות מרובה וקתני שאין עולין לו מן המנין וקשיא לרב הסדלא: שמע מינה. דמהא חיובתא ש"מ ור"מ לוקמה בזירות המשים יום כלעיל הא לא אפשר דהא קתני לה דומיא דימי טומאה דמה להבן פסיקא לו דאין עולין אף כלאו אין עולין: מהני' לא תהא זו קלה מן הקודם. ומה על טומאת הקודם שאין הנזיר מטמא כלום חייבין עליו מאוס ביאה מקדש על טומאה מן המת שהיא עטון האה' ג' ו' אינו דין שיהו חייבין עליו משום ביאה מקדש ואף ע"פ שאין הנזיר מגלח עליה: גמ' ו' אליעזר מר' יהושע. סתמא דהיינו ר' יהושע בן חנניה הא גמר לה והא מר' יהושע בן ממל בר': לערדסקיאל. פס' מקום: בן פתר ראש. כך שמו: אמרתי לו. לר' מאיר כלום בקי אהה בר' יהושע בן ממל אמר לי הן ואמר לי משום ר' יהושע כל טומאה כו': אמרו ש"מ כל שמעתיא דמתאמרא כדי הלהא. דלשיק שמע משני ושני מראשון דהאי מאן דבעי למומר להאי מילתא לא מטמירא למומר אלא קמאי ובתראי ומיעלאי לא כדתנן במתני' ר' אליעזר ור' יהושע ולא קחשיב ר' יהושע בן ממל בהדייהו: אמר נחום הלבלר כך מקובלני מר' מישאש שקיבל מן הזוגות. ויסי בן יעזר ויסי בן יוחנן יהושע בן פרחיה ונתאי הארכלי יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח שמעיה ואבטליון הלל ושמאי וזוגות שקיבלו מן הנביאים חגי זכריה ומלכאי ונביאים קיבלו למשה מסיני: ה"ג הזרע את שדהו שני מיני חטים אש עשאון גורן אחת נטון פאה אחת דהואיל ובקדה אחת זרעון אע"פ שאן שני מינים הואיל ושניהם מין חטים אינו חייב אלא פאה אחת אלא א"כ שם דעתו לחלקן ולעשות מהן שתי גרנות ואות ספרים דכתיב בהו הזרע קבת והרדל אנו"ס (אנו"ס: ש"ק) (אמא ריחניו) בלע"ז ותו לא ואנן לא גרסינן לה: ואילו יהושע וכלב. דהוו מזיעאי לא קחשיב אלמא דקמאי ובתראי אמרי' ומזיעאי לא אמרינן ומן הנביאים ואילך קחשיב כולוהו כחדא מפני שהיו מבית שני ואילך: מהני' רביעית דם שהיא מטמאה כו' אינו דין שהנזיר מגלח על מנעה ועל משאה. וה"ה דהוא ליה למומר על האילות דלרבי עקיבא אית ליה האי סברא אלא משום דלגבי שעורה דקמייתי ליה מיניה מקל וחומר לא מצי אמר על האילות לא אמר נמי גבי רביעית דם: אין דנין כלאו מק"א. ובגמ' מפרש (מאי קאמר: אין דנין כלאו ק"ו). לפי שאין דנין קל וחומר מהלכה: (רש"י)

תוספות ואהל רובע עצמות וכלים הנוגעים במת: לא תהא זו קלה מן השרץ. דכתיב ביה בהדיא דחייבין עליה על ביאת מקדש: אמר ר' ע' דנתי לפני ר' אליעזר כו' אמר לי מה זו (ר') עקיבא אין דנין כאן ק"ו ולא פירש לו טעמיה וטעמא דר' אליעזר שאין דנין ק"ו מהלכה (זו): [אלא] כן [אמר] הלכה. בגמ' מפרש דעצם כשעורה הלכה ואין דנין ק"ו מהלכה: ורבי אליעזר משום ר' יהושע. סתם שהוא רבי יהושע בן חנניה גמיר לה והא משום ר' יהושע בן ממל גמר לה: דתניא אמר ר' אליעזר כשהלכתי לערדסקיא מצאתי ר' יהושע בן פתר ראש. כך שם אביו שהיה יושב ודן לפני ר' מ' כל טומאת מת כו' אמר לו [כלום] אתה בקי בר' יהושע בן ממל אמר [לי] הן כן א"ר יהושע בן ממל כל זה מדברי ר' אליעזר אלמא מרבי יהושע בן ממל גמיר ליה: ש"מ מילתא דמיתאמרא [בבי תלתא] קדמאי ובתראי אמר מיצע לא אמר. ה"נ ר' יהושע בן חנניה אמר לר' יהושע בן ממל ור' יהושע בן ממל לר' א"ר יהושע בן ממל לר' יהושע בן חנניה שהיה אחרון ורבי יהושע בן חנניה שהוא הראשון ורבי יהושע בן ממל שהוא האמצעי לא חש להזכירו: שקיבל מן הזוגות. הלל ושמאי והם קיבלו משמעיה ואבטליון ומיהודה בן טבאי ושמעון בן שטח שקיבלו מן הנביאים חגי זכריה ומלכאי שקבלו הלכה למשה מסיני בזרע שבת וחרדל (וכו') בשנים וג' מקומות שחייב בפאה מכל אחד ואחד כך גירסת הספרים ולא גרסינן ליה דהך משנה שנויה במסכת פאה (פ"ג מ"ב) גבי מחלוקת דר' עקיבא [בבבב] שדהו ושייר קלחים לחים ר"ע אומר פאה מכל א' ואחד וחכמים אומרים מאחד על הכל ומודים חכמים בזרע שבת כו' והכי גרסינן בפ"ב דפאה (מ"ה) הזרע שדהו ב' מיני חטים פי' שחמתית ולבנה [עשאון] גורן אחד נותן פאה אחת ב' גרנות ב' פאות מעשה שזרע ר"ש איש הצמפה ובא לפני ר"ג ועל ללשכת הגזית ושאלו לנחום הלכה ואמר כך מקובלני מר' מישאש כו' שני מיני חטים עשאון גורן אחד נותן פאה אחת שתי גרנות נותן שתי פאות פאות יהושע ואלו האמצעים לא קחשיב: (תוספות)

דף נו - א

גמ' איבעיא להו עצם כשעורה הלכה רביעית דם קל וחומר ואין דנין קל וחומר מהלכה או דלמא רביעית דם הלכה ועצם כשעורה קל וחומר ואין דנין קל וחומר מהלכה ת"ש עצם כשעורה הלכה רביעית דם קל וחומר ואין דנין קל וחומר מהלכה:

רש"י גמ' איבעיא להו. האי דקאמרי במתני' ר' אליעזר ור' יהושע דאין דנין ק"ו היכי קאמרי מי אמרינן עכס כשעורה הלכה למשה מסיני נזיר מגלח עליו ורביעית דם קל וחומר מעצם כשעורה נזיר מגלח עליו ואין דנין קל וחומר מהלכה אי. לכו דמזידי דתרווייהו גמירי לה מקרא או דילמא הכי קאמר רביעית דם הלכה למשה מסיני דמטמא את האדם בזהל ועכס כשעורה קל וחומר כלומר מעצם כשעורה קל וחומר מהלכה ליה אין דנין ק"ו מהלכה שאין למומר קל וחומר ממדי דלא גמירי לה אלא מהלכה אי לאו דחויא ליה מן המקרא: ת"ש עכס כשעורה והלכה. שהנזיר מגלח עליו ורביעית דם קל וחומר ואין דנין קל וחומר מהלכה: (רש"י)

תוספות עצם כשעורה הלכה. דנזיר מגלח עליו דמקרא לא אתי כדכתיב על כל נפשות מת לא יבא מידי דמיטמא בביאה ורביעית דם בעי לאגמורי מיניה מק"ו או דילמא רביעית דם הלכה מה שהוא מטמא באהל דלית להו נפשות מת לרביעית דם דאדרבה משמע דם חצי לוג שהוא שיעור שתי נפשות והלכה למשה מסיני הוא דמיטמא באהל ברביעית ועצם כשעורה קל וחומר כלומר מעצם כשעורה בעי ללמוד שישלח על אהל רביעית דם ואין דנין קל וחומר מהלכה פי' מכח חומר שהוא הלכה למשה מסיני לא נעשה קל וחומר ת"ש רביעית דם קל וחומר ועצם כשעורה הלכה: (תוספות)

פרק שמיני - שני נזירים

מתני' שני נזירים שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואינו יודע איזה מכם מגלחין ומביאין קרבן טומאה וקרבת טהרה ואומר אם אני הוא טמא קרבן טומאה שלי וקרבת טהרה שלך ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבת טומאה שלך וסופרין . שלשים יום ומביאין קרבן טהרה ואומר אם אני הוא

הטמא קרבן טומאה שלי וקרבת טהרה שלך וזה קרבן טהרה ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבת טומאה שלך וזה קרבן טהרה: **גמ'** קתני שני

נזירים שאמר להם ראיתי אחד מכם שנטמא ואינו יודע איזה מכם ואמאי כל ספק טומאה ברשות היחיד מהיכא ילפינן לה מסוטה מה סוטה בעל ובעלת אף כל ספק טומאה ברה"י כגון דאיכא בי תרי אבל הכא שני נזירים והאי דקאי גביהון הא תלתא הוה ליה ספק טומאה ברשות הרבים וכל ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור אמר רבה בר רב הונא באומר ראיתי טומאה שזרקה ביניכם אמר רב אשי דיקא נמי

רש"י מתני' שני נזירים. שקיבלו עליהם נזירות ביחד. שאמר להן אחד ראיתי את אחד מכם שנטמא. ה"ז נאמן להחזיקו בחזקת טומאה כל זמן שאין מכחשין אותו דהא או הודע אליו חטאתו כתיב (ויקרא ד) (או הודע אליו) מכל מקום: ואינו יודע איזה מכם. משלמין לנזירותו ומגלחין ומביאין קרבן טומאה וקרבת טהרה בשותפות: ואומר. אחד מהן: אם אני הוא כו'. ועדיין אינו מותרין לשתות ביין לפי שיכול לומר על כל אחד שמה טמא היה ותגלחתו שגילה עכשיו היא תגלחת טומאה אלא חוזרין וסופרין עוד שלשים יום ומביאין קרבן טהרה כלבד מן השותפות: ואומר. אחד מהם אם אני הוא הטמא קרבן טומאה היה שלי וקרבת טהרה שלך וזה של עכשיו קרבן טהרה כו' ומעכשיו מותרין לשתות ביין: גמ' אבל הכא. כיון דהוה תלתא שנים נזירים והאי דקאי גבייהו אע"פ דקיימי ברה"י הו"ל ליה ספק טומאה ברה"י דספיקו טהור: אמר רבה בר רב הונא. כגון דקאים האחד כלבד ואומר ראיתי טומאה שזרקה ביניכם מצפנים דלא הוה אלא תרי כבעל ובעלת: דיקא נמי. דלא קאי בהדיהו דקאמר ואינו יודע דלילו הוה קאי בהדיהו או אפשר דלא הוה ידע: (רש"י)

תוספות מתני' שני נזירים שאמר להם אחד וכו'. צריך לומר שהן שותקין שאם היו מכחשין אותו לא היה נאמן כדאמר' בקידושין בפ' האומר (ד' סה:): עד אחד בהכחשה מי מהימן: מגלחין ומביאין קרבן טומאה וקרבת טהרה ואומר כו'. לא דוקא נקט ואומר אלא זה יקרב לשם מי שהוא זה יקרב לשם מי שהוא: אם אני. הוא הטמא קרבן טומאה. שנעשה כבר שלי וקרבת טהרה שנעשה כבר שלך (זה קרבן טהרה): וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן. בשותפות קרבן טומאה חטאת העוף ועולת העוף אבל אשם לא מייית על הספק (וקרבן טומאה בספק) עולת העוף תהא נדבה וחטאת ספק ולא תאכל ואשם שאינו מביא אינו מעכו כרבנן דפרק ג' (לעיל דף יח:): וחכמים אומרים הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה ועדיין אסורין לשתות ביין וליטמאות למתים ולכך סופרים עוד שלשים יום. באומר ראיתי שזרקה טומאה ביניכם. והוא עומד מרחוק דהוי ספק טומאה ברשות היחיד ואם תאמר אם כן יביא כל אחד קרבן טומאה ודאי דכל ספק טומאה. ברשות היחיד שורפין עליה [תרומה] ויש לומר דלא גמירי מסוטה אלא דבר שאפשר להיות כסוטה דאפשר שנטמאת אבל הכא לא אפשר לטמאות שניהם דודאי אחד טהור ואם תאמר אם כן מאי פריך מעיקרא והא ספק טומאה ברשות הרבים הוא כלומר וביאו שניהם קרבן טהרה והא ספק טומאה ברשות הרבים דמטהרין נמי מסוטה גמירין לה ולא ילפינן אלא דבר שאפשר להיות והכא בודאי אחד טמא ויש לומר דספק טומאה ברשות הרבים לאו מסוטה גמירין ליה אלא כל חד וחד מוקמינן אחזקתיה וילפינן ליה מקרא פרק קמא דחולין (דף י:): להעמיד כל דבר אחזקתיה אף על גב דודאי אחד טמא כיון דלא ידעינן ליה ואף על גב דבפרק קמא דחולין (ג"ז שם) למאי דקא סלקא דעתיה קאמר התם הילכתא גמירי לה ומשמע התם דספק טומאה ברשות הרבים לאו משום חזקה אלא נגמר מסוטה במסקנא לא קאי הכי ובמקום אחר [בריש מסכת נדה]. מפורש באורך: (תוספות)

דף - נז ב

דקתני ואינו יודע איזה מכם שמע מינה: מגלחין ומביאין: ואמאי דילמא לאו טמאין אינו וקעביד הקפה אמר שמואל באשה וקטן ולוקמא בגדול והקפת כל הראש לא שמה הקפה מולא מוקים לה הכי שמע מינה קסבר שמואל הקפת כל הראש שמה הקפה מר זוטרא מתני לה להא שמעתא דשמואל אסיפא נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר ששים יום ומגלח ד' תגלחות והא קעביד הקפה אמר שמואל באשה וקטן אמר רב הונא המקיף את הקטן טהור הוא חייב א"ל רב אדא בר אבהו לרב הונא ודידך מאן מגלח להון אמר ליה חובה תקברינן חובה לבניה כולו שני דרב אדא בר אבהו לא אקיים ליה זרעא לרב הונא מכדי תרוייהו סבירא הקפת כל הראש שמה הקפה במאי קמיפליג רב הונא סבר **[ויקרא יט-כז]** לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית [את] פאת זקנך כל שיש לו השחתה יש לו הקפה והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו נמי בהקפה ורב אדא בר אבהו סבר אחד המקיף ואחד הניקף במשמע ואיתקש מקיף לניקף כל היכא דניקף מיחייב מקיף נמי מיחייב והאי קטן הואיל והוא גופיה לאו בר עונשין הוא דמיחייב מקיף נמי לא מיחייב לימא הקפת כל הראש נתאי היא דנתו רבנן **[ויקרא יד-ט]** ראשו מה תלמוד לומר לפי שנאמר לא תקיפו פאת ראשכם

רש"י וקא עברי על לאו דהקפה דתגלחת אינו לאורך ויש בה משום לא תקיפו: אמר שמואל בלשה וקטן. כגון שהיו שני נזירים הלכו שתי נשים או שני קטנים דלא מיחייבי אהקפה: אמאי מגלח. ארבע תגלחות והא קא עבר בתרתי תגלחות קמייתא משום לאו דלא תשחית את פאת זקן שכן מגלח שערו ואחיד מינייהו קעבר משום הקפה: והא קא עביד השחתה נכסי: א"ל רב אדא בר אבהו לרב הונא לדידך. לאמרת דהמקיף את הקטן חייב קטנים דליתנהו מגלחין כל הראש כדלורחיייהו דלניקפי דקמגלחי להו כדי להבדילן לחת החולי מאן קמגלח להו: אמר ליה חובה. כך שמה דלשחו דרב הונא דקסבר רב הונא דלשח לא מיעקדא אללוא דהקפת הראש ארשא אחרים כלל: אמר ליה רב אדא תיקברינהו לבניה. דלדידך לאמרת המקיף את הקטן חייב כי מקפת ליה אשה נמי חייבת אבל לדידי אפילו גדול המקיף את הקטן פטור והוא הדין נמי לאשה וכן בגדול המקיף את הגדול חייב והוא הדין לאשה: מכדי תרוייהו סבירא להו דהקפת כל הראש שמה הקפה. והא הוה לכו הקפת כל הראש לבניו דרב הונא: במאי פליגי. כלומר מאי איכא בינייהו דמאן דלשח גדול אמאי שרי בשחיה: והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה. ולית להו זקן ליתנהו בהקפה כלל אפילו אשה המקפת את הגדול פטורה. רב אדא בר אבהו סבר כי אמר רחמנא לא תקיפו אחד הניקף ואחד המקיף במשמע. ולהא מילתא איתקש ניקף למקיף דכל היכא דניקף חייב מקיף נמי חייב לא שנה אשם ולא שנה אשה: והאי קטן הואיל והוא גופיה לא מיחייב. משום דלאו בר עונשין הוא דמקיף ליה נמי לא מיחייב ואפילו אשם: (רש"י)

תוספות דקתני ואינו יודע. דמשמע שלא נודע לו מעולם משום דלא הוה בהם מולא קתני שכחתי: והא קא עביד הקפה. [בראש] השחתת הקפה: [באשה]. בראש האשה שאינה אסורה בהקפה דרשינן בסמוך כל שאינו בהשחתה אינו בהקפה: והא קא עביד השחתת זקן. דבספק תגלחת מצורע מגלח זקנו בתער וקעבר בהשחתת זקן ובהקפת ראש מספק: המקיף את הקטן חייב. דכי כתיב רחמנא לא תקיפו פאת אף אפאות דקטן אזהר: ודידך מאן מגלח להון. שראה בניס קטנים מגלחים ראשיהם עם פאותיהם: א"ל חובה. אשתו היתה ורב הונא לטעמיה דאמר בסמוך הנשים מתורת להקיף דכיון דאינן באיסור דניקף ליתנהו נמי באיסור דמקיף: חובה תקברינהו

לבניה. דאסורא קא עבדא: כולהו שני כו'. כשגגה שיוצאת מלפני השליט: מכדי תרוייהו סבירא להו הקפת כל הראש שמה הקפה. רב הונא דאמר חובה מגלחה להו אבל האיש היה עובר אע"פ שגלח כל ראשו וכן רב אדא דאמר חובה תקבירינהו לבניה חובה נענשה: במאי פליגי. מאי טעמיהו: והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו בהקפה. בין להיות נקפות בין להקיף אחרים ואפילו לגדול מותרות: ורב אדא בר אבהו סבר אחד המקיף ואחד הנקיף במשמע. פשטיה [דקרא] ודאי לניקף אוהר רחמנא דהא פאת ראשכם כתיב דהיינו הניקף ומיהו מדקאמר לא תקיפו ולא כתיב לא תוקפו הוסיב הלאו גם על המקיף כדי להקיש מקיף לניקף כלומר כל היבא דניקף בר חיובא הוא כל מקיף נמי בר חיובא הוא וההוא קטן הואיל ונופיה לאו בר עונשין הוא ולא מיחייב מקיף ליה נמי לא מיחייב ואפי' איש שרי לאקופי לקטן ואין לתמוה מנא ליה להש"ס דרב אדא בר אבהו סבר מותר לגדול להקיף את הקטן דמשמע ליה מדקאמר ליה לרב הונא ודידך מאן מקיף להו דמשמע לדידי אפי' גדול מקיף לקטן אבל לדידך מאן מקיף להון והאי דלטייה היינו לפי סברתו דרב הונא דאסר לגדול להקיף לקטן ואמר ליה כיון דאסרת לגדול להקיף לקטן גם האשה אסורה להקיף לקטן דלא ס"ל למדרש לרב אדא לדרוש כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה לפטור אשה המקפת אחרים ואע"ג דבקיודשין בפ' קמא (דף לה:): דרשינן הכי כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה כו' לפטור נשים הניקפות בההיא דרשה מודה רב אדא משום דפשטיה דקרא איירי בניקף אבל מה שדורש רב הונא נמי לא תקיפו אמקיף מלישנא דלא תקיפו ומקישו להשחתת זקן לפטור האשה המקפת אפי' לגדול בהא ודאי פליגי רב אדא דלית לן להקיש הקפה להשחתה אלא במאי דאיירי פשטיה דקרא כגון בניקף והשתא פליגי בתרתי רב הונא סבר דאשה שריא להקיף בין גדול בין קטן הואיל ואינה בהשחתה אינה בהקפה בין להיות בהקפה דאיירי ביה פשטיה דקרא בין להקיף אחרים ורב אדא סבר דודאי אשה פטורה מלהיות ניקפת מהקישא דהשחתה דאיירי ביה פשטיה דקרא אבל מלישנא דלא תקיפו דדרשינן מיניה לחייב גם המקיף גם האשה חייבת בההוא ולא נפטרה מהקישא דהשחתה כיון דלא איירי ביה פשטיה דקרא ועוברת בלאו אם הקיפה לגדול ופליגי נמי בקטן דרב הונא סבר גדול המקיף את הקטן חייב ולא מסתברא ליה לרב הונא למידרש דמשום דאפקיה קרא בהך לישנא דלא תקיפו דמשמע אמקיף ואניקף למימר דהיבא דניקף לאו בר חיובא דניקף נמי סבר דניקף מקיף נמי פטור דהיינו למיגמר מגברא על גברא לא משמע ליה ורב [אדא] סבר דלהכי אפקיה קרא בהך לישנא למימר היבא דניקף לאו בר חיובא מקיף נמי פטור הילכך גדול המקיף לקטן פטור ונראה דקיי"ל כרב הונא דאשה שריא להקיף קטן וה"ה לגדול דסוגיא דהש"ס כוותיה בפרק קמא דבבא מציעא (דף י:): דקאמר. מאי בינייהו איש דאמר לאשה אקיפי לי קטן וקאמר דהשליח דהיינו האשה לאו בת חיובא היא אלמא דאשה מותרת להקיף לקטן כרב הונא ומדנקט נמי אשה ולא איש משמע נמי דאיש המקיף לקטן חייב והיינו נמי כרב הונא והוה מצי למימר התם שהאיש אמר לאשה אקיפי לי גדול כיון דסוגיא אזלא כרב הונא אלא הגדול לא יאבה שמוע לה שתקיפנו כי הוא יתחייב אבל קטן לאו בר מחאה הוא ולא בר עונשין הוא וא"ת ולרב אדא דמקיש מקיף לניקף וה"ה דנקיש ניקף למקיף ונימא כל היבא דניקף לאו בר חיובא ניקף נמי פטור ויהיה מותר להיות ניקף מן העובד כוכבים וי"ל לרב אדא מקיף לניקף מקשינן משום דעיקר חיובא דקרא אניקף כתיב לא תקיפו פאת דהיינו פאת דניקף למימר היבא דניקף בר חיובא גם המקיף חייב ואי הניקף לאו בר חיובא הוא המקיף פטור אבל כשהניקף בר חיובא אף אם אין המקיף בר חיובא אסור דקרא אתי לאקושי דמשמע מלישנא דלא תקיפו דמשמע מנופיה דפשטיה דקרא אבל אין סברא להקיש גופיה דקרא דהיינו הניקף דלא משמע אלא מלישנא בעלמא לא תקיפו ולא מגופיה דקרא ותדע דאם לא כן מצורע אמאי דחי לאו דהקפה והא אפשר לקיים שתייהם שיקיפוהו קטן ואשה ועובד כוכבים אלא שמע מינה דכפרישית ואי' ולרב הונא דלא מקיש מקיף לניקף ואע"ג דניקף לאו בר חיובא הוא מיחייב מקיף אם כן המקיף את העובד כוכבים לחייב כמו המקיף לקטן דחוק לחלק משום דקטן אתי לכלל חיוב דהשתא מיהא לאו בר חיובא הוא וטעמא דרב הונא לא תלי בהכי אלא משום דלא מקיש מקיף לניקף ונראה להר"ף דיש לומר הואיל וכתוב פאת ראשכם אישראלי קרא ולא אעובד כוכבים וצ"ע במקיף את האשה אי מיחייב כמו בקטן לרב הונא: לפי שנאמר לא תקיפו יכול אף מצורע על תלמוד לומר ראשו. קא סלקא דעתך השתא דמן הדין לא איצטריך קרא למדחי לא תעשה דהקפה דאף לאו השוה בכל קים לן דהקפת כל הראש שמה הקפה: (תוספות)

דף נח א

יכול אף מצורע כן ת"ל ראשו ותניא איך ראשו מה ת"ל לפי שנאמר גבי נזיר [\[במדבר ו-ה\]](#). תער לא יעבור על ראשו יכול אף נזיר מצורע כן ת"ל ראשו מאי לאו תנאי היא למי' מנזיר קסבר הקפת כל הראש לא שמה הקפה וכי אתא קרא למידיחי את לא תעשה ועשה ואידך סבר הקפת כל הראש שמה הקפה וכי אתא קרא למידיחי לאו גרידא אמר רבא דכ"ע הקפת כל הראש לא שמה הקפה וכי אתא קרא כגון שהקיף ולבסוף גילח כיון דאילו גלחיה בחד זימנא לא מיחייב כי הקיף ולבסוף גילח נמי לא מיחייב ומי כתב קרא הכי והאמר ריש לקיש כל מקום שאתה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבוא עשה ויודחה את ל"ת אלא דכ"ע הקפת כל הראש שמה הקפה ומאן דמוקים לקרא למידיחי ל"ת ועשה לאו גרידא מגליה לילף מגדילים דאמר קרא [\[דברים כב-א\]](#) לא תלבש שעטנא ותניא לא תלבש שעטנא הא גדילים תעשה לך מהם ומאן דנפקא ליה מראשו מ"ט לא נפקא ליה מגדילים אמר לך לכדרא הוא דאזנא דרבא רמי כתיב [\[במדבר טו-לח\]](#). ונתנו על ציצית הכנף מין כנף פתיל תכלת וכתוב [\[דברים כב-א\]](#) צמר ופשתים יחדו היא כיצד צמר ופשתים פוטרם בין במינן שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין והאי תנא דמפיק לראשו ללאו גרידא דאתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה מנלן נפקא ליה מזקנו דתניא זקנו מה ת"ל לפי שגא' [\[ויקרא כא-ה\]](#). ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ומאן דמפיק ליה לראשו לעשה ולא תעשה לילף מזקנו וליטעמיד דקיימא לן בעלמא

רש"י יכול אף מצורע. לא יקיף ת"ל ראשו: יכול אף נזיר מצורע. כשנטהר מנזרו. כבודו ימי נזירותו לא יעביד תער על ראשו: מאי לאו תניא היא. דלמ"ד דהאי ראשו דהתיב במצורע לא אחיזא אלא למידיחי לא תעשה דנזיר דלא יעבור תער על ראשו קסבר משום לאו דהקפה לא כריך דאילו מצורע קעביד הקפת כל הראש דשריא דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה וכי קאחי קרא למידיחי את לא תעשה ועשה דנזיר עשה קדוש יהיה גדל פצע: ואידך. דמלך מן משום לאו דהקפה קסבר דהקפת כל הראש שמה הקפה: לא דכ"ע לאו שמה הקפה. ומאן דחני לה מוראשו גבי נזיר נוחא ומאן דחני לה גבי הקפה לאו משום דהיבא דמגלח והדר מקיף דהא לא איצטריך קרא למידיחי משום דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה אלא כי איצטריך קרא דמקיף כדכתיב דהדר מגלח: ומי כתיב קרא הכי. כלומר כדכין דאילו מגלח טוליה בחד זימנא לא מיחייב משום דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה מי קא כתיבי רחמנא לקרא דחי עביד דרך איסור דמקיף והדר מגלח: לא מיחייב והא שפיר עדיף דלגלח טוליה דקא מוקים עשה דמצורע ולא קא עבר על לאו דלא תקיפו דהכי עדיף עפי כדריש לקיש דאמר כל מקום שאתה מוצא עשה כגון גדילים תעשה כן ולא תעשה לא תלבש שעטנא לקיים את שניה' דלעילית של זמר ציצית של זמר וטלית של פשתן ציצית של פשתן ואם אי אהה יכול לקיים את שניהן כגון מילה נצריה: אלא דכ"ע הקפת כל הראש שמה הקפה. ולמאן דמייחיה לה להאי ראשו דמצורע משום לאו דהקפה משום דאשמועינן דאתי עשה ודחי ל"ת ומאן דמוקי לה לקרא כגזיר ולא בהקפה קסבר גבי הקפה לא כריך למידיחי דאתי עשה ודחי ל"ת והילכך כי איצטריך קרא למידיחי עשה ודחי ל"ת דכתיב: ולמאן דמוקים ליה לקרא כגזיר למידיחי את ל"ת ועשה לאו גרידא מנא ליה. ואי אמרת לאו כל שכן הוא ומה עשה ודחי ל"ת דחי ל"ת לא כל שכן הוא לא איריבא משום דאחיבא למידיחי כדלמאן מה לנזיר שכן יטע כשאלה משום דקיל וכולי האין אחי עשה ודחי ל"ת שבו תאמר בשאר לאוין היבך נפקא ליה מגדילים כו': ולמאן דנפקא ליה מראשו. ללאו גרידא ולא פריך כדפרישין מה ללאו דהקפה שכן אינו שיה ככל דבני אהרן ולא בעת אהרן אמר רחמנא ומאי טעמא לא משמע ליה מגדילים: ההוא לכדכתיב אחי דכתיב רמי כתיב ונתנו על ציצית הכנף פתיל. דהא מייחורא משמע דליתו ממין כנף פתיל תכלת וכתוב דאמר ופשתים גדילים תעשה לך תלבש שעטנא דאמר ופשתים וסמך ליה גדילים תעשה לך דמשמע. מלמד ופשתים תעשה לך גדילים מהם ולא ממין אחר הא כתיב דאמר ופשתים פוטרין כו': נפקא ליה מזקנו. דכתיב גבי מצורע דתניא זקנו מה ת"ל והלא שער זקנו ככלל כל שערו הוא: יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו. דקאחי עשה דמצורע וגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו וקא דחי עשה ודחי ל"ת דכתיב ל"ת ופאת זקנם לא יגלחו עשה קדושים יהיו לאלהיהם ולמאן דמפיק לראשו. גבי נזיר למידיחי ל"ת ועשה לילף מזקנו: דאמר כן ולטעמיה. דלמרתה לנזיר מכהן הוא ליה למידיחי דקיי"ל

מנזיר לא יליף כו' לימא דכהן איצטריך משום תער דבעינן תער במצורע כדקא אמרינן וע"ק לו דקא פריד למ"ד ראשו ללאו גרידא וקמהדר ליה למ"ד ראשו לנזיר אתא מדקאמר כהן מנזיר לא יליף כו' לכך נראה להר"ם לפרש דמשמע ליה השתא כיון דמסקינן דקנו אתא לאשמעינן תער מנתה למאן דאית ליה דראשו אתא ללאו. גרידא מגלגל דנזיר מצורע מגלגל וכהן מצורע אלא על כרחיך צריך. לומר דמקרא מלא דבר הכתוב דכיון דקרא סתמא כתיב מיירי בכל ענין בין שהוא כהן בין שהוא נזיר ולמה לי למיכתב זקנו ואם תאמר והא שפיר איצטריך לאשמעינן דתגלחת מצורע בתער ו"ל דהכי פריד למה ליה לתנא דלעיל לאיתויי זקנו למילף דכהן מצורע מותר בתגלחת דקתני זקנו מה ת"ל כו' מראשו שמעינן שאפילו נזיר מצורע מגלגל ראשו וע"ג דאיכא לאו ועשה דקרא סתמא כתיב דמיניה משמע שגם כהן מגלגל זקנו דהשתא סבירא ליה דלהאי תנא הם שקולין ומשני אין הכי נמי דודאי סבירא ליה דמקרא מלא דבר הכתוב ומראשו גרידא שמעינן שגם נזיר מצורע מגלגל ראשו ואפי' הכי אי לאו דכתב רחמינא זקנו לא הוה שמעינן כהן כדפרישית שכן ישנו בשאלה ואי כתב זקנו לא הוה שמעינן נזיר שכן לאו שאינו שוה בכל ולפי מסקנא זו תנא דמוקי ראשו ללאו גרידא ה"ה דשמעינן מיניה לאו ועשה ומה שהזכיר לאו דהקפה גרידא לגלות לנו דעתו דסבר דאי לאו הני קראי דראשו זקנו אפילו לאו גרידא לא הוה ידעינן שיהא עשה דוחה אותו דקרא דגדילים הוה מוקמינן ליה לכדרבא ובעלמא לא ילפינן כדאמרן כלומר דאיכא למיפרך מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל ומה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואם תאמר ונילף מתרוייהו במה הצד ואור"י דאיכא למיפרך מה לעשה דמצורע דאיכא שלום בית ובכי האי גוונא אמרינן בפ' שילוח הקן (חולין דף קמא). דסקלא דעתך אמינא עשה דצמרי מצורע ילידח לא תעשה ועשה דשילוח הקן משום שלום בית. אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתבי כו' הרי זה לוקה. משום לא ילבש גבר כדדרשינן בסמוך לא קשיא הא בתער הא במספרים והא רב נמי בתער קאמר כעין תער: א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה מיתבי העברת תער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים והוה מצי לסייעיה מברייתא דלעיל אלא ניחא ליה לשנויי מאי לוקה דרבנן דלא ליפלו ברייתות אהדי ר' יוחנן אף במספרים אוסר ומשמע דרבי יוחנן פליג אדרב: (תוספות)

נט **דף**

איכא דאמרי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה לוקה משום **[דברים כב-ה]** לא ילבש גבר שמלת אשה מיתבי העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים הוא דאמר כי האי תנא דתניא המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה עובר משום לא ילבש גבר שמלת אשה ותנא קמא האי לא ילבש גבר מאי דריש ביה מיבעי ליה לכדתניא **[דברים כב-ה]** לא יהיה כלי גבר על אשה מאי תלמוד לומר אם שלא ילבש איש שמלת אשה ואשה שמלת איש הרי כבר נאמר תועבה היא ואין כאן תועבה אלא שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים ואשה שמלת איש ותשב בין הנשים רבי אליעזר בן יעקב אומר מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה ת"ל לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה שלא יתקן איש בתיקוני אשה אמר רב נחמן בנזיר מותר ולית הילכתא כוותיה אמרו ליה רבנן לר"ש בר אבא חזינא ליה לרבי יוחנן דלית ליה אמר להון מחמת זקנה נשרו ההוא דאיתחייב נגידא קמיה דרבי אמי. איגלאי בית השחי חזייה דלא מגלח אמר להון רבי אמי שיבקהו דין מן חבריא הוא בעא מיניה רב מרבי חייא מהו לגלח אמר ליה אסור אמר ליה והא קא גדל א"ל בר פחתי זמן יש לו כל זמן שהוא גדל נושר בעא מיניה רב מרבי חייא מהו לחוך אמר ליה אסור בגדו מהו א"ל מותר איכא דאמרי בעא מיניה בתפלה בגדו מאי א"ל אסור ולית הילכתא כוותיה:

רש"י איכא דלמרי. דהדין מפרש רבי חייא משום לא ילבש גבר שמלת אשה ואשה דכך שהוה ניוול לה כקיש למה עשה: ותנא קמא. דסבר דלוינא אלא מדברי סופרים מאי דריש בהאי לא ילבש: אם ללמד שלא ילבש. כלומר ואם אמר לך הכתוב שלא ילבש האיש שמלת אשה לכך לא תלבוש תועבה היא אלא למה הוה צ"ל שלא ילבש האיש שמלת האשה ויכך וישב בין הנשים שיש לחוש משום ייחוד: בכלי זיין למלחמה. כדמתרגמינן לא יהיה תיקון זיין דבכ: תלמוד לומר לא יהיה כלי גבר על אשה. וזה שאלמנו ציעל אשת חבר הקוניי שלא הרגנו לסיסרא בכלי זיין אלא כמו שנאמר ידה ליתד תשכחנה (שופטים ה): שלא יתקן איש בתיקוני אשה. דהכי מתרגמינן ליה שלא יכחול ושלא יפרכס בגדי כעונוים של אשה: חזינא ליה לר' יוחנן דלית ליה. שיער בבית השחי: איגלאי בית השחי. כי הוה משלחי כהפשת מאניה לנזיניה: דין מן חבריה הוה. דיעל דלחור להעביר בית השחי: מהו לגלח. במספרים בית השחי: והא קא גדל. וקא מלענר ליה לאינש: בר פחתי. בנו של תלמידי חכס: גבול יש לו. לאותו עשר כיון שגדל יותר ממה שאדם יכול לסובלו נטף מאלו: (זויר) מהו לחוך. בבית השחי ידו כדי להעביר את השער: מהו לחוך כנגדו. כנגד בית השחי כדי שיהא נטף על ידי חיכוך: א"ל מותר. הואיל ואינו נוגע בשער אלא כנגדו: איכא דלמרי. הכי מתיבעיא ליה בתפלה כנגדו מאי כלומר המתפלל מהו לחוך כנגדו כדי שיעלו כניס ממנו הואיל ואינו נוגע בשער: א"ל אסור ולית הילכתא כוותיה. משום דכיון דלוינא נוגע בשער מותר לחוך כמו קור המתחכך ככותל (בבא קמח דף מד:). (רש"י)

תוספות איכא דאמרי א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה משום לא יהיה כלי כו' מיתבי העברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ולא מצי לשנויי דרבי יוחנן נמי מדברי סופרים קאמר דנסיב ליה לטעמיה מקרא: הוא דאמר כי האי תנא. והוה מצי לשנויי כאידך ברייתא דלוקה אלא ניחא ליה לאיתויי תנא דדריש ליה מקרא דההיא ברייתא איכא למידחי דלוקה מדרבנן קאמר: לא יהיה כלי גבר על אשה ובסיפיה דקרא נמי כתיב ולא ילבש גבר שמלת אשה שלא ילבש איש שמלת אשה כפשוטה דקרא הא לא מצית אמרת דבהכי איירי קרא דהא כתיב בסיפיה תועבה היא ובכי האי גוונא ליכא תועבה: בנזיר מותר. להעביר בית השחי ובית הערוה דקסבר אחרי שנויר מעביר כל שער ראשו לא חשיב נוי ותיקון לגבי אותו האיש להעביר בית השחי ובית הערוה ולית הילכתא כותיה דאסור אף לנזיר: חזינא לרבי יוחנן דלית ליה. פירוש שער בית השחי [והוא] גופיה מחייב בהעברתו ומדלא בשני במספרים שקליניה דלכל הפחות מדברי סופרים אסור לרבי יוחנן: במספרים: ההוא גברא דאיתחייב נגידא קמיה דר' אמי. נתחייב מלקות איגלאי בית השחי וחזייה דלא מגלח אמר להון רבי אמי שבקהו דין מן חבריא הוא. משמע נמי הכא דמדרבנן נמי אסור אף במספרים בבית השחי ובבית הערוה אבל לשאר האיברים לא מצינו איסור (זה הלשון) לזו הגירסא ובהלכות גדולות בהלכות נזיר אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה כי קאמר רב בשאר איברים ומי שרי והתניא העברת שער אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים ואומר ר"י דפריך משום דברייתא קתני סתמא בהעברת שער דמשמע בכל מקום בין בשאר איברים בין בבית השחי ובבית הערוה אלמא שאר איברים נמי אסור ומשני אלא כי קאמר רב במספרים ומדקאמר אלא משמע דהכי פירושו לעולם מיירי אף בשער בית השחי ובית הערוה דקאמר רב היינו במספרים כעין תער: אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה מיתבי העברת שער אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים. משמע לן דמיירי אף בשער בית השחי ובית הערוה מדקאמר סתמא ומשני מאי לוקה דקאמר ר' יוחנן מדרבנן וכן לוקה דברייתא היינו מדרבנן וכפי גירסת הלכות גדולות משמע דאפי' דשאר איברים אסור ומהכא ואומר ר"י דפריך משום דברייתא קתני סתמא בהעברת שער דמשמע בכל מקום בין בשאר איברים בין בבית השחי ובבית הערוה אלמא שאר איברים נמי אסור אלא ומשמע דה"פ רב אמר מיקל אדם כל גופו בתער מיתבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה אבל בתער ממש ודאי עובר מדברי סופרים כדקתני בברייתא והאי דבעי רב מרבי חייא מהו לגלח במספרים קמבעיא ליה והשיב לו דאף במספרים אסור מדקאמר ליה והא קא גדל כלומר ומצנו ואי שרי במספרים יטלנו במספרים ורב נמי דשרי כל גופו במספרים כעין תער היינו בשאר איברים אבל בבית השחי ובבית הערוה אסור במספרים [ושמא] אף על דלא כתוב [במספרים] אלא מ"מ הוי פירושו כחילו גרסינן אלא והרבה יש בהש"ס כזה וחזר להעמיד. דברי רב בבית השחי כו': בעי מיניה רב מרבי חייא מהו לגלח. מ"י בית השחי ובית הערוה אמר ליה אסור. לפי גירסת הספרים שלנו הבעיא בתער ממש ואסור לו תער ומספרים שרי ולפירוש [הלכות גדולות] הבעיא במספרים ואסור לו אף במספרים וכן נראה מדקאמר והא קא גדל ומאי קושיא יטלנו במספרים: והא קא גדל. והואיל וסופו ליגדל ולצער אותו אף כשיגלחנו אין זה קרוי תיקון ונוי שאינו מגלח אלא ליגצל מצערא: גבול יש לו. שאינו גדל והולך כשער הראש וליכא צערא (הכי גרסינן) משמע כשאין אדם מתכוין לנוי אלא ליגצל דלית ביה משום כלי גבר ואם כן הוה מסתכל במראה כדי שלא יחבול בעצמו שרי וכן אומר ה"ף שרבו ה"ר שמואל מאויר"א היה מסתב במראה: מהו לחוך ולהתחכך. כדי להשיר שער בית השחי ובית הערוה אמר ליה

דף **נט** **ב**

מתני' מת אחד מהן אמר ר' יהושע יבקש אחד מן השוק שידור כנגדו בניזיר ואומר אם טמא הייתי הרי אתה נזיר מיד ואם טהור הייתי הרי אתה נזיר אחר שלשים יום וסופרין שלשים ומביאין קרבן טומאה וקרבת טהרה ואומר אם אני הטמא קרבן טומאה שלי וקרבת טהרה שלך ואם אני טהור קרבן טהרה שלי וקרבת טומאה בספק יום ומביאין קרבן טהרה ואומר אם אני הטמא קרבן טומאה שלי וקרבת טהרה שלך וזה קרבן טהרתי ואם אני טהור קרבן טהרה שלי וקרבת טומאה בספק וזהו קרבן טהרתי אמר לו בן זומא ומי שומע לו שידור כנגדו בניזיר אלא מביא חטאת העוף ועולת בהמה ואומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי והעולה נדבה ואם טהור הייתי העולה הראשונה חובה וזו נדבה וזו שאר קרבני אמר רבי יהושע נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאים אבל הודו לו חכמים לבן זומא: **גמ'** ולייתי אמר רב יהודה אמר שמואל לא אמר ר' יהושע אלא לחדד בה את התלמידים אמר רב נחמן מאי ליעביד ליה

רבי יהושע לדקיה דלא ליסרו: **מתני'** נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק אוכל בקדשים אחר ששים יום ושותה יין ומטמא למתים אחר מאה ועשרים יום שתגלחת הנגע דוחה תגלחת הנזיר בזמן שהוא ודאי אבל בזמן שהוא ספק אינו דוחה:

רש"י מתני' מת אחד מהן אמר ר' יהושע יבקש אחד מן השוק. ויבקש ממנו שידור כנגדו להיות נזיר כמו זה שמת ויאמר לו אם טמא הייתי הרי אתה נזיר מיד ולאחר שלשים מותר אתה לגלח ולקטור בין ואם טהור הייתי וחבירי טמא הרי אתה נזיר לאחר שלשים יום. ומעבדו וסוף שלשים יום. מעבדו וסוף שלשים יום ומביאין קרבן טומאה וקרבת טהרה בשותפות ויאמר לאוהו שהביא מן השוק אם אני טהור קרבן טומאה שלי וקרבת טהרה שלך ואם אני טהור קרבן טהרה שלי וקרבת טומאה בספק וזהו קרבן טהרתי אמר לו בן זומא ומי שומע לו שידור כנגדו בניזיר אלא מביא חטאת העוף ועולת בהמה ואומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי והעולה נדבה ואם טהור הייתי העולה הראשונה חובה וזו נדבה וזו שאר קרבני אמר רבי יהושע נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאים אבל הודו לו חכמים לבן זומא: **גמ'** ולייתי אמר רב יהודה אמר שמואל לא אמר ר' יהושע אלא לחדד בה את התלמידים אמר רב נחמן מאי ליעביד ליה רבי יהושע לדקיה דלא ליסרו: **מתני'** נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק אוכל בקדשים אחר ששים יום ושותה יין ומטמא למתים אחר מאה ועשרים יום שתגלחת הנגע דוחה תגלחת הנזיר בזמן שהוא ודאי אבל בזמן שהוא ספק אינו דוחה:

תוספות ומי שומע לו. אם [אין] דעתו לידור בניזיר (לא זה) שידור כנגדו: מי שומע לו שידור כנגדו בניזיר. בזה הענין מספק להיות נזיר אלא הוא לבדו מביא לסוף שלשים יום חטאת העוף הדין עולת העוף ולא חש לפרשה: ועולת בהמה. כדי לגלח על אחד מהדמים ואומר כו' ואסור לשתות ביין דשמא היה טמא וסופר עוד שלשים יום ומביא קרבן טהרה חטאת ועולה ושלמים ואם טהור הייתי אמר העולה הראשונה חובה דלא סגי בלא עולת חובה בגילוח ראשון שצריך לכל הפחות לגלח על אחד מהדמים והשאר קרבני חטאת ושלמים ועולה זו שאה עכשיו נדבה: נמצא מביא קרבנותיו לחצאין. דאם טהור היה עולה ראשונה חובה כדפרישית ובגילוח שני מביא חטאת ושלמים דכיון דאין נזיר אחר עמו אינו יכול לעשות בענין אחר שכיון שהוא ספק טמא וסוף שלשים יום ורשאי לגלח בלא הבאת קרבנותיו דתניא בפרק שני (לעיל דף יד:) נזיר שכלו ימיו [לוקח על הטומאה ואינו] לוקח על התגלחת: אבל הודו חכמים לדברי בן זומא. דלא איכפת לו אם מביא לחצאין והלא לא ימצא אחר שידור כנגדו: וליתני. אדרבי יהושע פריך כלומר וביא לחצאין ומה בכך ומשני אין הכי נמי ולא אמר ר' יהושע אלא לחדד התלמידים: אמר רב נחמן בר יצחק מאי ליעבד ר' יהושע לדקיה דלא ליסרו. לא איתפרש בע"א מאי ליעבד רבי יהושע לדקיה דלא ליסרו פירוש לבני מעים שלא יסריחו דכיון שיבקש אחד שידור כנגדו בניזיר א"כ לסוף שלשים יום כשמגלחין שניהם צריכים להניף החלב ותגלחת שניהם היא לפני תנופה א"כ יסריחו החלב במה שיאחרו להקטיר אותו עד שתי תגלחיות דנהי דלא מת אחד מהם כך היא לכלול עלמא שמביאין קרבן טומאה וטהרה הא ודאי [אין] אפשר לתקנו בע"א אבל בסיפא דמת אחד ואפשר לתקנו בתקנת [בן זומא] בלא נזירות אחרת ולא הוה ליה למימר לר' יהושע שידור אחר כנגדו ובפירוש [אחר] כתוב לדקיה לאיבריה דעולה דאין נקטרו עד אחר תגלחת שניהם וקשה דעל העולה אינו עיקר מצות דמים כי אם מן השלמים ותו למה ימתין הכהן מלהקטירם עד אחר התגלחת וזה לא מצוין ויותר נראה כדפרישית: נזיר שהיה טמא בספק. פירשתי לעיל שיליה פ' ב"א:.

גמ' תנא בד"א בניירות מועטת אבל בניירות בת שנה אוכל בקדשים לאחר שתי שנים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ארבע שנים ותני עלה ומגלח

ארבע תגלחיות תגלחת. ראשונה מביא צפורים וחטאת העוף ועולת בהמה שניה מביא חטאת העוף ועולת בהמה שלישית מביא חטאת העוף ועולת בהמה רביעית מביא קרבן טהרה: אמרת תגלחת ראשון מביא וכו' ממה נפשך שפיר קמייתא דאי דואי מצורע הוא ולא טמא הוא ציפורין חובתו וחטאת העוף ספק אזלא לקבורה ועולה היא נדבה ולגלחו תוך שבעה אי אפשר דדילמא לאו מוחלט הוא ורחמנא אמר [במדבר ו-ה] תער לא יעבור על ראשו עד מלאת ואי לאו מצורע דואי הוא והוא טמא חטאת העוף חובתו וציפורין אבראי קא מתעבדין ולא הוי חולין בעזרה ועולת בהמה היא נדבה ואי לאו מצורע הוא ולא טמא הוא ציפורין אבראי קא מתעבדין חטאת העוף לקבורה עולת בהמה היא חובתו והא בעי אשם רבי שמעון היא דאמר מיייתי ומתני תגלחת שניה ושלשית ציפורין לא צריך דהא עביד מאי איכא דילמא דואי מוחלט הוא חדא לספק ספרו וחדא לספק טומאתו תגלחת רביעית מביא קרבן טהרה ומתני

רש"י גמ' ותני עלה ומגלח ארבע תגלחיות. בניירות מועטת משלשים לשלשים ובניירות מרובה משנה לשנה: תגלחת ראשונה מביא צפורין. דהיינו יפרי מצורע כחובו וזקק למטער שתי לפנים חיות טהורות: וחטאת העוף. דקרבן טומאה לנוזי: עולת בהמה. דקרבן טהרה דנזירות: ממה נפשך אי דואי מצורע הוא ולא טמא. במת הלכך הא דקא מיייתי ליפורים זו היא חובתו וחטאת העוף דקרבן טומאה בניזיר הוי ספק ואזלא לקבורה משום דילמא לאו טמא מת הוא ולא חזיא להקריבה ועולה דקמייתא קרבן נדבה דילמא מצורע הוא ועדיין אינו רחוי לתגלחת טהרה דנזירות: ולגלחו. בתוך שבעה. כמשפט של מוחלט שקופר שבעה ואח"כ מגלח: אי אפשר דילמא לאו מוחלט. ולא טמא הוא והוי ניזיר טהור ורחמנא אמר תער על ראשו: ואי לאו מצורע דואי הוא ולא טמא מת הוא. אלכא ניזיר טהור לציפורין דקמייתא לא חיישין דלכרתי קא מיתעבדי ואי משום חטאת העוף הא קחולא לקבורה ועולת בהמה דקמייתא היא חובתו: והא קבעי איתויי אשם מצורע בתגלחת שניה ואשם במצורע דואי מעבב בלחילתו דקיימא לן הביא פרתו אוכל בקדשים ואילו בכל הני ארבע תגלחיות אמאי לא תני ליה אשם: הא מני ר' שמעון היא דלמני מיייתי ומתני. כדלמני דפסק בתרא דמסכת מנחות (דף קה.) רבי שמעון אומר למחרת מביא אשמו ולגו עמו ואומר אם מצורע הוא זה אשמו זה לגו ואם לאו אשם זה היא שלימי נדבה ואותו פסק בהוט הכא נמי מיייתי אשם מצורע ומתני: תגלחת ב' ושלשית לפנים חיות אינו מריד. להביא שכבר הביא בתגלחת ראשונה: מאי אית לך למימר דמייבעיא ליה לאיתויי דילמא מוחלט הוא ולא טמא ותגלחת ראשונה עלתה לו לימי חלוטו ותגלחת שניה זו היא של ימי ספרו ומריד להביא קרבן מצורע להביא הוא דלמיר ליייתי חטאת העוף בתגלחת שניה ובתגלחת שלשית חלה לספק חלוטו וחדא לספק טומאה דנזירות דבתגלחת שניה איכא למימר שמה מוחלט הוא וחטאת העוף עולה לימי ספרו וא"ת והא בחטאת בהמה הוא דמייחייב ולא בחטאת העוף אי לאו דלויא עני לפי שאין חטאת בהמה כלה על הספק לפי שאינה נאכלת מספק והיא לה חטאת שנתכפרו בעליה ומיתכר לאיתויי לפי שאין מביאין קדשים לבית הפסול תקון רבנן שיהא כותב כל נכסיו ללחסייה והוי עני ומביא חטאת העוף הבהא על הספק כדלמני ב' מי שאמר הריני ניזיר (לעיל דף קט.) אע"פ שאינה נאכלת וא"ת תני עלה בחוספתא (פ"ו) כדרייתא ומפשיקין לה נמי הכי כפסק בתרא דמסכת נדה (דף עג.) גבי שני מצורעים שנתעברו קרבנותיהם וכו' ואי אמרת דמוחלט וטמא הוא וקתי תגלחיות הראשונות עולות לו לתגלחת חלוטו וימי ספרו הילכך בתגלחת שניה מביע ליה לאיתויי חטאת העוף במקום חטאת בהמה שהיה מחוייב להביא ואידך חטאת העוף דקמייתא בתגלחת שלשית תיחוי לספק טומאה ועולת בהמה שצבו ושצבו תיחוי נדבה. ואיכא נמי למימר דילמא לאו מצורע הוא אלכא ניזיר טמא ותגלחת ראשונה עלתה לו לתגלחת טומאה דנזיר ותגלחת שניה לתגלחת טהרה לכך מביא עולת בהמה דהיא חובתו והחטאת כפסק ובתגלחת רביעית מביא קרבן טהרה חטאת חטאת דבהמה ועולה ושלמים ומתני: (רש"י)

תוספות ה"ג תגלחת ראשונה מביא צפורים. לספק מוחלט אחת שחוטתה ואחת משולחת וחטאת העוף לספק ניזיר טמא ועולת בהמה לספק ניזיר טהור ועולת העוף דלא אייתי כדון ניזיר טמא ק"ל ושמה מספק לא הצריכוהו וכן צריך לומר דשלמים דניזיר טהור לא הצריכוהו שלא הצריכוהו לספק ניזיר טהור רק קרבן להתיירו בתגלחת וכדלמני גילח על א' משלשתן יצא: ה"ג שניה מביא חטאת העוף לאו משום דנזירות טומאה יעלה לו למנין שבעה וביום השמיני יתחיל למנות דבניזיר טמא ליכא לספוקי בתגלחת שניה אלא משום ספק מוחלט ואף עולת בהמה שמה לא היה מוחלט כי אם ניזיר טמא: שלישית מביא חטאת העוף. דאולי היה טמא ותגלחת של מוחלט לא יעלה לתגלחת לא לניזיר טהור ולא לניזיר טמא כדפרישית בסמוך ועולת בהמה דשמה מוחלט הוא אך לא טמא: רביעית. דליכא לספוקי לא במוחלט עוד ולא בטמא עוד מביא קרבן טהרה משלם: אמרת. כמו אמר מר תגלחת ראשונה מביא צפורין וחטאת העוף ועולת בהמה. ממה נפשך אי דואי מצורע הוא ולא טמא הוא הצפורין לחובתו וחטאת העוף ספק אזלא לקבורה ועולה הוי נדבה ולגלחו בסוף שבעה דהיינו תוך שלשים לא אפשר דדילמא לאו מוחלט הוא ורחמנא אמר תער לא יעבור כו'. והא בעי אשם ר' שמעון היא דאמר מיייתי ומתנה. דאמר בפרק התערובות (זבחים דף עז.) ובפרק בתרא דנדה (דף עג.) דאשם נמי מתנה בשלמים אף כי ממעט זמן אכילתן ואי לאו מצורע הוא ובדאי טמא הוא חטאת העוף חובתו צפורים אבראי ולא הוו חולין בעזרה ועולת בהמה הוי נדבה ואי לאו מצורע הוא ולא טמא הוא צפורים אבראי קא מתעבדי וחטאת העוף לקבורה אזלא ועולת בהמה היא חובתו: תגלחת שניה ושלשית צפורים חיים בשביל מוחלט לא צריך דהא עביד מאי איכא דלמני דילמא דואי מוחלט היה חדא לספק [ספרין] וחדא לספק טומאתו תגלחת רביעית מביא קרבן טהרה ומתנה: ספק טמא ומוחלט דואי אוכל בקדשים לאחר שנים ימים. כלומר ביום השמיני ולאחר לאו דוקא שיום ראשון לנזירותו מגלח לחלוטו וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים וביום [השביעי] יגלח וביום השמיני יביא קרבנות מצורע ובו ביום מותר לאכול בקדשים ועתה אם היה טמא דואי יספור ז' ויהי שלישית ז' ויגלח בז' אבל עתה שהוא ספק דילמא לאו טמא הוא אלא טהור מוחלט ולכן לגלחו בתוך שלשים אי אפשר דילמא לאו טמא הוא ורחמנא אמר תער לא יעבור על ראשו עד מלאת ולכן ימנה שלשים יום שמיני עולה לו וביום שלשים ואחד יגלח כדון כל ניזיר שמגלח יום שלשים ואחד כדלמני ב' קמא (לעיל דף ה:) הרי ביום שלשים יגלח תגלחת שלשית דשמה ניזיר טמא הוא והימים הראשונים יפלו וצריך למנות שלשים יום עוד וביום שלשים ואחד יגלח תגלחת ניזיר טהור והיינו דקאמר ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ששים ושבעה ימים דהיינו [יום] ח' זה הכלל אי אפשר לעשות דין נזירות טומאה ולא נזירות טהרה עד תום ימי חלוטו ואינו קרוי מחוסר כפורים אלא בשביל מוחלט שטומאתו מוגפר: מוחלט ספק טמא דואי אוכל בקדשים אחר שלשים ושבעה ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר שבעים וארבעה ימים. מאחר שבינו ולכן מוחלט לא יגלח שום תגלחת כי לאו לסוף ז' אחר חמשה ימים ז' ומגלח שביעי ובשמיני מביא קרבן חטאת העוף (ונזירות טומאה) ואי אפשר לגלח שנית עד שלשים דשמה אינו מוחלט והשמיני יעלה למנין שלשים וביום שלשים ואחד יגלח [שמה] מוחלט הוא והווי להו הנך שני תגלחיות לחלוטו והיינו דקאמר אוכל בקדשים לאחר שלשים ז' דהיינו יום ל"ח וסוף שבעה ימים יגלח שלישית כדון ניזיר טמא ויום ל"ח יעלה לו למנין ז' וביום השמיני יתחיל למנות נזירות טהרה (לישנא אחרינא) וביום שלשים ואחד יגלח תגלחת ניזיר ליהטור והיינו דקאמר ושותה יין ומיטמא לאחר ע"ד דהיינו יום ע"ה: טמא דואי מוחלט דואי אוכל בקדשים לאחר ח' ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ארבעים וארבעה ימים. דמאחר שהוא מוחלט דואי יום תחילת נזירותו יגלח וביום שבעה יגלח וביום שמיני יביא קרבנות מצורע ובו ביום הוא מותר לאכול בקדשים והיא לאחר ח' לאו דוקא אלא ח' עצמו ובשביל שהוא טמא יספור ז' על יום שמיני של חלוטו וביום הז' יגלח וביום השמיני יביא קרבנות טומאה ויתחיל למנות נזירות טהרה שלשים. על יום שמיני וביום שלשים ואחד יגלח ויביא קרבנות טהרה והיינו דקאמר ושותה יין ומיטמא למתים לאחר מ"ד ימים דהיינו יום מ"ה: (תוספות)

ואי ודאי נזיר הוא עולה הראשונה חובה וזו נדבה ואם טמא מוחלט הוא עולה הראשונה נדבה וזו חובה וזה שאר קרבנו טמא ספק מוחלט ודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ששים ושבעה ימים מוחלט ספק וטמא ודאי אוכל בקדשים לאחר שלשים ושבעה ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר שבעים וארבעה ימים טמא ודאי מוחלט ודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ארבעים וארבעה ימים שאלו תלמידיו את ר' שמעון בן יוחי נזיר טהור ומצורע מהו שיגלה תגלחת אחת ועולה לו לכאן ולכאן אמר להן אינו מגלה אמרו לו למה אמר להן אילו זה לגדל זה לגדל זה להעביר זה להעביר יפה אתם אומרים עכשיו נזיר להעביר ומצורע לגדל ולא תעלה לו לימי חלוטו ותעלה לו לימי ספרו ואמר להן אילו זה לפני זריקת דמים זה לפני זריקת דמים יפה אתם אומרים אלא מצורע לפני זריקת דמים ונזיר לאחר זריקת דמים ולא תעלה לו לימי צרעתו ונזירותו ותעלה לו לימי צרעתו וטומאתו אמר להן אילו זה לפני ביאת מים זה לפני ביאת מים יפה אתם אומרים אלא טמא לאחר ביאת מים מצורע לפני ביאת מים אמרו לו יפה אמרת שלא תעלה לו לימי ספרו ולנזירותו ותעלה לו לימי חלוטו וטומאתו דזה לגדל זה לגדל הוא אמר להן נזיר טהור והוא מצורע זה לגדל זה להעביר ואם נזיר טמא והוא מצורע זה לפני ביאת מים זה לאחר ביאת מים

רס"ו ואם ודאי נזיר היה. מתחילה ולא מוחלט ולא טמא הרי עולה ראשונה חובה וזו נדבה וכן כוון חוץ מן הראשונה: ואלו הן שאר קרבנותיו. שעדיין לא הביא: ואם טמא ספק מוחלט ודאי. כיום ראשון של נזירותו אוכל בקדשים לאחר ח' ימים שהיא תגלחת שניה של ימי ספרו שבתחילת יום ראשון של ימי נזירותו שהיא תחילה לימי חלוטו יחא מנחה תגלחת חלוטו ולסוף ז' תגלחת השנית של ימי ספרו כדכתיב וביום השביעי יגלה וגו' ולמחר שהיא יום ח' יבוא קרבנו כדכתיב ביום ח' וגו' ואוכל בקדשים כשהביא כפרתו כדתגלחת הנגע דחה לתגלחת הנזיר בזמן שהיא ודאי וכיון שהביא קרבן צרעתו אוכל בקדשים אבל לשתות יין וליטמא למתים אינו יכול עד לאחר ס"ו ימים שאם בא לו לגלח נזירותו טהרה לאחר שעשה שלשים אחר ז' ימי ספרו יש לו לומר שמה מוחלט וטמא היה ותגלחת הראשונה עלתה לו לימי ספרו וזו של עשקו לימי טומאתו ועדיין כריך למנות לו שלשים יום לנזירותו טהרה שהן בכלל ס"ו ימים ואח"כ מותר לשתות ביו: הכי גרסין מוחלט ספק וטמא ודאי אוכל בקדשים לאחר ל"ו ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ע"ד. דכיון שהיא טמא ודאי מנחה לסוף שבעה ומתחיל ומונה שלשים ומגלה נזירותו טהרה וכשלא בו לשתות ביון אומרים שמה מוחלט וטמא היית ושהי תגלחתו הללו הן הן של ימי חלוטו ושל ימי ספרו ועדיין אי אתה מותר אלא באכילת קדשים דהיינו לאחר ל"ו ימים ומונה שבעה לתגלחת טומאתו ואח"כ שלשים לנזירות טהרה ונמאץ שמה ביון ומיטמא למתים לאחר ע"ד יום: טמא ודאי מוחלט ודאי. מגלה לתגלחת ראשונה של צרעת עשקו ומחלו עד ז' ימים לתגלחת שניה כדתגלחת הנגע דחה לתגלחת הנזיר בזמן שהיא ודאי ואוכל ביום ח' שמיצו קרבנות כקדש וחזור ומונה שבעה ומגלה נזיר טומאה וחזור ומונה שלשים ומגלה נזירות טהרה נמאץ שמה ביון ומיטמא למתים וארבעה ימים: שאלו תלמידיו את ר' שמעון בן יוחי. מפני מה נזיר טהור אינו כמטורע כלומר נזיר והוא מטורע ובה לו לגלח תגלחת צרעתו ביום ששקלמה צרעתו וביום ששקלמו ימי נזירותו מה טעם אינה עולה לו תגלחת זו לכאן ולכאן: אמר להן. אם אלו שתי תגלחות שוות שיהו זו לגדל או שהיה להעביר יפה אתם אומרים עכשיו היחך [אחם] אומרים שיהו עולין לו לכאן ולכאן ותגלחת נזיר הוא להעביר ותגלחת מטורע לגדל שמהן ועד ז' ימים כריך לגלח תגלחת שניה: אמרו לו ולא תעלה לו לימי חלוטו. כשביטל שהוא להעביר ושל מטורע לגדל. אלא תעלה לו לימי ספרו. ששתיים להעביר שמהן ואיך אינו כריך לגדל שער וכבר גדל לו כדי לבקש ראשון לעיקרו: עכשיו מטורע מגלה לפני זריקת דמים. שהרי ביום השביעי מגלה וביום השמיני מביא קרבנותיו: ונזיר מגלה לאחר זריקת דמים. כדכתיב ואת האילן יעשה זבח שלמים לוי' והלך כתיב וגלה הנזיר כו' היחך אתם אומרים שהיא עולה לו תגלחת ח' לכאן ולכאן: ח"ל לא תעלה לימי ספרו ונזיר. כשביטל שזה לפני זריקת דמים זה לאחר זריקת דמים אלא תעלה לו לימי צרעתו של ימי ספרו וטומאתו נזיר שנטמא בזמן ונצטרע שהיא תגלחתו עולה לכאן ולכאן דזה מה מגלה לפני זריקת דמים ששנייה מגלחין בו' ומביאין קרבן בו' שאלו: אמר להן אילו שנייה מגלחין לפני ביאת מים יפה אתם אומרים. אבל טמא מגלה לאחר ביאת מים כדכתיב וגלה הנזיר פתח אהל מועד ולקח שער ראש נזרו ונתן על גבי' אמרו לו יפה אמרת שכל תעלה לו ימי ספרו לימי נזירותו ותעלה לו ימי חלוטו ולוימי טומאתו שזה לגדל כדלגדל שער אחר ונזיר טמא מגלה כדלגדל שער אחר שיהא מגלה לנזירותו לימי ספרו בימי נזיר טהרה שמטורע בימי ספרו מגלה לפני זריקת דמים ביום השביעי ונזיר מגלה ביום הבאת קרבנותיו לאחר זריקת דמים אבל תעלה לו תגלחת אחת לימי טומאתו ולוימי חלוטו שזה מה מגלחין לגדל שיער אחר מטורע בימי חלוטו והוא מטורע בימי חלוטו מגלה כדלגדל שער אחר שיהא מגלה לנזירותו טהרה: אמר להן. כך דין עולה לו תגלחת אחת מכולן לב' תגלחות שאם נזיר טהור הוא והוא מטורע בימי חלוטו מגלה כדלגדל שער אחר שיהא מגלה הוא והוא מטורע אע"פ ששניה לגדל עדיין אין עולה להן תגלחת אחת לכאן ולכאן ומטורע מגלה לפני ביאת מים וכן נזיר טהור ומטורע בימי ספרו אע"פ ששניהם להעביר והאילן ומטורע בימי ספרו מגלה לפני זריקת דמים ונזיר טהור לאחר זריקת דמים כמו שמשורש למעלה [ולכאן] אין תגלחת אחת עולה לשתיים: (רס"ו)

תוספות נזיר טהור ומצורע מהו שיגלה תגלחת אחת ועולה לו לכאן ולכאן אמר להן נזיר להעביר ומצורע לגדל. כלומר נזיר להעביר שער מכל וכל שאינו צריך עוד לשער שיגדלנו לשום מצוה אבל תגלחת ראשונה של מצורע לגדל שער ולגלחו שנית לפני יום הבאת קרבנות והואילן וחלוקות זו מזו לא יפטר זו את זו: ולא תעלה לו בימי ספרו בתמימה כלומר תגלחת שניה של מצורע שגם היא להעביר מדוע לא תעלה לו לתגלחת נזירות טהרה אמר להן זה לפני זריקת דמים תגלחת דמצורע כדכתיב וביום השביעי יגלה ורחץ במים וטהר וביום השמיני יקח שני כבשים בני שנה וזו תגלחת נזיר לאחר זריקת דמים כדכתיב וגלה הנזיר פתח אהל מועד ולקח שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים: ותעלה לימי [צרעתו] וטומאתו לתגלחת נזיר טמא אמר להן טמא לאחר ביאת מים. כדכתיב וגילה ראשו ביום טהרתו ביום השמיני יגלחנו ביום טהרתו משמע לאחר טהרתו והכי דריש ליה בספרי ומצורע לפני ביאת מים כדכתיב וביום השביעי יגלה כל שערו ורחץ את (כל) בשרו במים וטהר: אמרו לו יפה אמרת. כמו לשון אחר הוא בכמה ספרים ולא גרסינן בעי רב דימי: וזה לפני ביאת מים. מצורע זה לאחר ביאת מים תגלחת נזיר טמא כדפרישית זה לפני זריקת דמים תגלחת נזיר טהור: הני ד' תגלחות משום מצוה. כלומר כולחון משום מצוה וצריך תער אף לשלישית ואפי' טמא ודאי מוחלט ודאי שטון איבע תגלחות ותגלחת שלישית אינה אלא לנזיר טמא ולפי דעתי לא מהדר אארבע תגלחות דמתני' דאירי בספק מוחלט וספק טמא שאין במשנתנו תגלחת שלא תוכל להסתפק או במוחלט או בנזיר טהור ודאי מצורע ונזיר טהור נפקא לן מקראי בפ' שלשה מינין (לעיל דף מא). דבתער נזיר טמא נמי גמרינן לה מנזיר טהור וסוגיא דהש"ס הוא דסלקא הכי ולרמי בר חמא מביעיא ליה ובוקרע היה יכול לומר תגלחת נזיר טמא צריכה תער או אינה צריכה תער אלא דנקט הני תגלחות משום דאירינהו בהו בסוגיין במוחלט ודאי וטמא ודאי דמגלה ארבע תגלחות: אי אמרת משום איבעורי שער אפי' סבייה נשא. וצריך לומר דגילח מקצת השער במספרים או בתער שאם סך נשא בכל ראשו תו לא הדר כדאמר' בפ' החובל (ב"ק דף פו). ולא מצוי למיעבד תגלחת של טהרה וה"ה דמצי למיבעי או מגלחו במספרים: (תוספות)

א

-

סא

דף

תני רבי חייא זה לפני ביאת מים (חיים) וזה לאחר ביאת מים זה לפני זריקת דמים וזה לאחר זריקת דמים: שתגלחת הנגע וכו': בעי רמי בר חמא הני ארבע תגלחיות דקאמר משום מצוה או משום אעבורי שיער טומאה למאי נפקא מינה לעבורי בנשא אי אמרת משום מצוה לעבורי בנשא לא ואי אמרת משום אעבורי שיער טומאה אפילו סכיה נשא נמי מאי אמר רבא ת"ש ומגלח ארבע תגלחיות אי סלקא דעתך משום עבורי שיער טומאה אפילו בשלש נמי סגיא ליה שמע מינה משום מצוה שמע מינה:

רש"י תני רבי חייא. טמא והוא מורע אין עולין לו לכאן ולכאן לפי שזה לפני ביאת מים וזה לאחר ביאת מים נזיר טהור והוא מורע נמי אין עולין לו לכאן ולכאן שמורע מגלח לפני זריקה ונזיר טהור לאחר זריקה דמים: בעי רמי בר חמא הני ארבע תגלחיות. דקאמר עלה ומגלח ד' תגלחיות מי אמר משום מצוה איתנהו ממ"נ תרתי קמייחא משום תרתי תגלחיות בלרעת ושלשית משום טומאה ורביעית משום נזיר לטהרה וכולן בתערי: או דלמא משום עבורי שיער טומאה. איתנהו ואפילו מעביר לה בנשא שפיר דמי: ואי ס"ד משום עבורי שיער טומאה. הוא דמגלח אפילו בג' תגלחיות נמי סגיא דכיון דקתי תגלחיות שמורע ושלשית של נזיר טמא איכא עבורי שיער טומאה והאי דהדר מגלח בתגלחת רביעית הא ליכא עבורי שיער טומאה ואמאי מגלח אל"ל לאו ש"מ דכולהו איתנהו משום מצוה לגלח ארבע תגלחיות ש"מ: (רש"י)

תוספות תא שמע ומגלח ארבע תגלחיות ש"מ משום מצוה ש"מ. יש מפרשים דדייק מדכולל אותם ביחד א"כ דמיינ אהדדי וכולהו בתער אף השלישית שהיא לספק נזיר טמא גם יש ספרים כתוב ואי ס"ד משום עיבורי טומאה אפילו בג' נמי סגי וקשיא לן מאי מיייתי והלא בכל התגלחיות יש להסתפק אי במצורע או בנזיר טהור אף בשלישית ושמה י"ל דאע"ג דבתגלחת שלישית איכא לספוקי תגלחת בנזיר טהור שהיא צריכה תער מ"מ אם לא היתה תגלחת טומאה צריכה תער משום ספק דנזיר טהור לא היה צריך גילוח שהרי עדיין לא היה מותר לשתות ביין: (תוספות)

פרק תשיעי - הכותים אין להם

מתני' הכותים אין להם נזירות נשים ועבדים יש להן נזירות חומר בנשים מבעבדים שהוא כופה את עבדו ואינו כופה את אשתו: גמ' קתני הכותים אין להם נזירות מנא הני מילי דתנו רבנן [במדבר ו-ב] דבר אל בני ישראל ולא לעובדי כוכבים ואמרת אליהם לרבות את העבדים למה לי קרא האמרת כל מצוה שהאשה חייבת בה עבד חייב בה אמר רבא שאני הכא דאמר קרא [במדבר ל-ג] לאסור איסור על נפשו במי שנפשו קנויה לו יצא עבד שאין נפשו קנויה לו הואיל ואין נפשו קנויה לו אימא גבי נזיר נמי לא קמשמע לן אמר מר דבר אל בני ישראל ולא לעובדי כוכבים וכל היכא דכתיב ישראל עובדי כוכבים לא הוא גבי ערכין דכתיב [ויקרא כז-ב] דבר אל בני ישראל ותניא בני ישראל מעריכין ואין העובדי כוכבים מעריכין יכול לא יהו נערכין ת"ל איש שאני הכא דאמר קרא [במדבר ו-ז] לאביו ולאמו לא יטמא במי שיש לו אב יצא עובד כוכבים שאין לו אב למאי אילימא לענין ירושה והא"ר חייא בר אבין א"ר יוחנן עובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה שנאמר [דברים ב-ה] כי ירושה לעשו נתתי את הר שער אלא במי שמוזהר על כיבוד אביו מי כתיב כבוד אביו גבי נזיר אלא אמר קרא לאביו ולאמו לא יטמא במי שיש לו טומאה

רש"י מתני' הכותים אין להם נזירות. העובדי כוכבים שנדרו בנזירות אין נזירות חלה עליהן ומותרין לגלח ולקטוח יין ולטמא למתים: חומר בנשים מבעבדים שהיא כופה את עבדו. שהעבד שנדר בנזיר יכול רבו לכופו לשתות ביין אבל אשתו שנדרה בנזיר אינו יכול לכופה וכיון שנדרה ושמעו) לה ולא היפר לה שוב אינו יכול להפר: גמ' קתני הכותים. אין חייבין בנזירות אבל הנשים והעבדים חייבין: דת"ר דבר אל בני ישראל. איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר וגו' בני ישראל נדרין ואין העובדי כוכבים נדרין: ואמרת אליהם. איש או אשה לרבות את העבדים איש להן נזירות: עבדים למה לי. לרבויהו קרא שיש להן נזירות: הא אמרת. במס' קדושין כל מצוה שהאשה חייבת בה כו' וכיון שהאשה חייבת בנזירות כדכתיב איש או אשה איתרכו להו נמי עבדים: שאני הכא. גבי נזירות דאי לאו דלתי קרא אחרונה לרבויהו עבדים לא הווי אמינא דעבדים מחייבי בנזיר: משום דלמור קרא גבי. נזירות לאסור איסור כו' קמ"ל ואמרת אליהם לרבות את העבדים: ואין העובדי כוכבים מעריכין. שאם אמר ערכי עלי לא אמר כלום: יכול לא יהו נערכין. שאם אמר ישראל עבד זה עובד כוכבים עלי שלא יהו בדבריו כלום: תלמוד לומר. איש או אשה כי יפליא נדר בערבך נפשות לה' דליתנהו בכלל עבד ונתון ערכו פיי שנתיו של עובד כוכבים הכא נמי גבי נזירות ליהו עובדי כוכבים בתורת נזירות דאם חיון נזירין להביא קרבן דכתיב בני ישראל ולא עובדי כוכבים ליתנהו בהו איש דליהו נזירי אבל לא מביאין קרבן כדלחמן: שאני הכא. גבי נזיר מה שאינו בתורת נזיר כלל דלמור קרא לאביו ולאמו לא יטמא במי שיש לו אב דיכר הכתוב שהוא חייב בתורת נזיר: יא עובד כוכבים שאין לו אב. דלוי אבות לעובד כוכבים: למאי הלכתא. אמרת דלוי אבות לעובד כוכבים: אילימא לענין ירושה כו' כי ירושה לעשו נתתי את הר שער. להורשה לבניו אלמא דלוי אבות לעובד כוכבים לענין ירושה: אלא. אימא הכי לאמו ולאביו במי שמוזהר על כיבוד אביו כך לא הכתוב לומר שלא יטמא כפיכל נזירות שעליו ועובד כוכבים הואיל ואינו כפיכוד אביו אין נזירות חלה עליו: (רש"י)

תוספות מתני' הכותים אין להם נזירות. ואין קרבן קרב אף על גב דמקבלין מהם נדרים ונדבות ובגמרא מפרש מנלן: נשים ועבדים יש להן נזירות. בגמרא מרבה להן: כופה את עבדו. שמוחה על נזירותו בגמרא מפרש טעמא: מנהגי מילי. דעובדי כוכבים אין להם נזירות הלא בשאר נדרים דינן כישראל כדכתיב איש איש לרבות עובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל והכא נמי נדר הוא: דת"ר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' וגו' בני ישראל ולא עובדי כוכבים. שאם קבלו נזירות אינו כלום ומותרין לשתות ביינן ואין מביאין קרבנות נזירות עליהם: למה לי קרא לרבות לעבדים והא אמרינן כל מצוה שאשה חייבת עבד חייב בה. כלומר הא קיימא לן הכי ובפ"ק. דקדושין (דף כג.) ילפינן לה: שאני הכא דקאמר קרא לאסור איסור על נפשו מי שנפשו קנויה לו יצא עבד. ואע"ג דכתיב לגבי נדרים מ"מ בפ"ק דנדרים (דף ג.) מקשינן נזירות לנדרים מלמדו נדר נזיר להזיר: והא גבי ערכין דכתיב בני ישראל ותניא בני ישראל מעריכין. לומר ערכי עלי או ערך פלוני עלי ואין העובדי. כוכבים מעריכין אף כי נודרים נדרים ונדבות כישראל יכול לא יהו נערכים אם אמר ישראל ערך עובד כוכבים עלי ת"ל איש והכא נמי גבי נזיר נימא דהאני מיעוטא דבני ישראל לומר בני ישראל נודרים ומביאין קרבן אבל העובדי. כוכבים אין נודרים ומביאים קרבן יכול לא יהו נודרים כלל לאסור ביינן ובטומאה ת"ל איש דהכי נמי אמר הש"ס בסמוך: למאי אילימא לענין ירושה. דסתם מקום שנאמר בו אב לענין ירושה קרוי אביו: מי שמוזהר על כיבוד [אב]. אבל עובד כוכבים לא מוזהר: מידי [בנזיר כבוד] אביך כתיב ולעיל כי קאמר לענין ירושה לא פריך הכי דסתם אב נקרא אב לענין ירושה: (תוספות)

ב - סא דף

יצא עובד כוכבים שאין לו טומאה מנלן דלית להו טומאה דאמר קרא **[במדבר יט-ב]** ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל במו שיש לו קהל יצא זה שאין לו קהל ממאי דלמא כרת הוא דלא מיחייב אבל איטמויי מיטמו אמר קרא **[במדבר יט-יט]** והזה הטהור על הטמא כל שיש לו טהרה יש לו טומאה וכל שאין לו טהרה אין לו טומאה ואימא טהרה הוא דלא הויא ליה טומאה הויא ליה א"ק ואיש אשר יטמא ולא יתחטא רב אחא בר יעקב אמר שאני הכא דא"ק **[ויקרא כה-מו]** והתנחלתם אותם לבניכם אחרים כל שיש לו נחלה יש לו טומאה וכל שאין לו נחלה אין לו טומאה אי הכי עבדים נמי לא אלא אמר רבא בשלמא גבי ערכין שנאמר **[ויקרא כז-ב/ד]**

א - סב דף

יכול לא יהו נזירין ת"ל איש האיתמר א"ר יוחנן היא בנזיר אי הכי **[ויקרא כז-ב]** איש כי יפליא נדר בערכך בערכין למה לי מכדי האיתקש ערכין לנדרים דאמר קרא איש כי יפליא נדר בערכך והתניא גבי נדרים איש מה ת"ל **[ויקרא כב-ד/ח]** איש כי יפליא **[במדבר ו-ב]** כי יפליא שתי פעמים אחד הפלאה לאיסור ואחד הפלאה להיתר:

רפ"ו היא בנזיר שהאב מוזהר את בנו בנזיר האזיל ללאו מקרא נפקא ליכא לך למומר דבני ישראל אחא לומר דישארל מדירין את בניהם בנזיר ולא העובדי כוכבים ואחא איש לרבות את העובדי כוכבים בנזיר עמנו בלא קרבן אלא דהאי דכתיב בהו ישראל קא ממעט להו מנזירות לגמרי: איש כי יפליא דכתיב רחמנא גבי ערכין למה לי. בשלמא איש דכתיב גבי נזיר אידי דכתיב שהאב לנזיר כתיב נמי איש שלא לנזיר ואיש דגבי נדרים לרבות את העובדי כוכבים שיהו נודרין נדרים ונדבות כישארל אלא. איש כי יפליא דכתיב רחמנא גבי ערכין למה לי דמכדי איתקש ערכין לנדרים דאמר קרא איש כי יפליא נדר בערכך דכתיב רחמנא ותניא גבי נדרים כו' וה"ל גבי ערכין נמי דאיתקש להו עובדי כוכבים שיהו נערכים כישארל אלא איש כי יפליא למה לי: לרחמי מופלא הסמוך לאיש. דישארל שיהו נודרין נדרים: אלא למ"ד דרבנן היא. דנדרים נבדקין איש כי יפליא למה לי: לרחמי מופלא הסמוך לאיש דעובדי כוכבים מדאורי' נודרין נדרים ואל תתמה משום דישארל אין מופלא הסמוך לאיש נודרין נדרים מן האוריה שכן מצינו כמה מקומות שהתמירה תורה על העובד כוכבים כגון כשורו של כנעני שהיה קצורו של ישראל בין חס בין מועד משלם נזק של ישראל שנגח של כנעני בין חס בין מועד פטור (ב"ק דף לז:); הניחא למאן דאמר בני ישראל נערכין ואין העובדי כוכבים נערכין יכול לא יהו מעריכין ת"ל איש. גבי נדרים ואיתקש ערכין לנדרים (מיהו) שפיר הוא דלחא אלא איש כי יפליא לרחמי מופלא הסמוך לאיש דעובד כוכבים דיכול להעריך: אלא למ"ד דבר אל בני ישראל ישראל מעריכין ואין העובדי כוכבים גדולים מעריכין כלל יכול לא יהו נערכין ת"ל איש. גבי נדרים איתקש ערכין לנדרים להא מילתא שיהו גדולים נערכין הלבך לדדייה לא אחא איש וכי יפליא דנערכין אלא לרחמי מופלא הסמוך לאיש דעובד כוכבים דהוי נעדר ולא מצריך קרא כיון דמשמע ליה איש דנדרים שהן נערכין הא ודאי פשיטא ליה דכיון דבדורת נערכין הן דלפילו עובד כוכבים בן חדש בר ערובי הוא בלאותו ערך האמור בענין: אמר רב אלא בר אבהה כי אחא האי כי יפליא לרחמי עובד כוכבים גדול דלע"ג גדול הוא אינו יודע להפלות. דלע"ג דבישארל כיון שהוא גדול דלע"ג פ' שאינו יודע להפלות דבריו קיימים כדתנן בפרק יואל דופן (נהה דף מה) לאלתר הזמן דלע"ג פ' שאינו יודע לקום מי נדר דבריו קיימין גבי עובד כוכבים מיהא אינו יכול להעריך ולגזור עד שיהא גדול יודע להפלות לדברי הכל דלילו להאי תנא דאמר יכול לא יהו מעריכין ת"ל איש גבי נדרים לרבות את העובדי כוכבים שיהו מעריכין עובד כוכבים גדול יודע להפלות האמר אכל עובד כוכבים שאינו יודע להפלות לא ואידך תנא נמי דאמר ואין העובדי כוכבים מעריכין עובד כוכבים גדול שאין יודע להפלות האמר אכל גדול יודע להפלות יכול להעריך ולידור דאיתקש ערכים לנדרים ונעריכים הוא דפליגי אכל במעריכין דברי הכל עובד כוכבים גדול שאינו יודע להפלות לא ואחא האי איש כי יפליא למעטין ודקאמר יכול לא יהו נערכין ת"ל איש לאו מדיוקא דאיש כי יפליא נפקא אלא מאיש איש דנדרים נפקא דאיתקש ערכין לנדרים אלא אידי דקאמר אידך תנא ת"ל איש קאמר איהו ת"ל איש: אלא כי יפליא לגבי נזיר ל"ל. בשלמא איש אידי דכתיב אשה לנזיר כתיב נמי איש שלא לנזיר כתיב איש או אשה כי יפליא לנדור נדר וגו' וכן איש גבי ערכין ויתירא הוא משום דכתיב בהאיא פרשתא חס זכר אם נקבה ואחא ליה לנדרא דבעינן עובד כוכבים גדול שיעודע להפלות אלא כי יפליא לגבי נזירות ל"ל: מכדי הא איתקש נזירות לנדרים. כדכתיב נדר נזיר ובנדרים כתיב הפלאה וכיון דבנדרים כתיב הפלאה בנזירות ל"ל: לרחמי ידוע שאינו מוכיחות דהויין ידוע. בין בנזירות בין בנדרים בנזיר כגון דאמר אלא וכלאמר לעיל בפ"ק (דף ב:) כגון שניזר עובד לפניו ולגבי נדרים נמי כגון דאמר מודרני ממך דאסור שיהיה משלו ולא אמרינן דלמא

לח משתענתה בהקדמה וכלומר בפ"ק נדרים (דף ה.) אלא למ"ד לח הויין ידים מאי איכא למימר ופלוניתא דלמי ורבה בפ"ק נדרים: הניחא לרבי טרפון אלא לרבנן. דלמרי בפירקין דלעיל סבובין [נזירים] מאי איכא למימר: היתר נדרים פורחין בצויר. העולם שאין להן מקרה מן התורה על מה שסומכו: שנאמר כי יפלוה. אחד. בניזיר ואחד בנדרים: אחד הפלחה לאיסור. שלא לבטל את הנדר כשאין בו חרטה. ואחד הפלחה להיתר. כשיש בו חרטה ובמסכת תגינה קאיי: (רש"י)

תוספות הניחא למאן דאמר. בערכין בני ישראל נערכין ולא עובדי כוכבים יכול לא יהו מערכין ת"ל איש ודאי י"ל דאתא איש לומר דעובד כוכבים מופלא סומך לאיש יכול להעריך אלא למ"ד בני ישראל ולא עובדי כוכבים יכול לא יהו נערכין ת"ל איש ואפילו מן חדש בר ערוכי הוא (לגבי) נערך: לאיתויי עובד כוכבים גדול. כלומר לאשמועי' דאע"ג דגדול הוא אם אינו יודע להפלות לא הוי נדרו נדר משא"כ בישראל דלא בעינן יודע להפלות בגדול והאי דקאמר יכול לא יהו נערכין ת"ל איש לאו דווקא אלא אסמכתא בעלמא דעיקר קרא אתא לגדול שאינו יודע להפלות ונערכין מסברא מקרא דנדרים נדרים בישראל: לאיתויי עובד כוכבים גדול דאע"ג דגדול הוא אם אינו יודע להפלות לא. והשתא הוי לאיתויי כמו למעוטי דאשמועינן דהיכא דהעובד כוכבים אינו יודע להפלות אין נדרו נדר אע"ג דגדול הוא מה שאין כן בישראל דגדול נדרו נדר אפילו אינו יודע להפלות וא"ת והא גבי ערכין קיימינן ואפי' עובד כוכבים גדול יודע להפלות אין מערכין ויש לומר דאם אין ענין לערכין תנהו ענין לנדרים: איש כי יפליא דכתב גבי נזיר למה לי לאיתויי ידים שאין מוכיחות. האי לאיתויי נמי הוי כמו למעוטי וכדדרשינן בפ"ק נדרים (דף ה.): ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים [מאיש] כי יפליא מה עיקר נזירות בהפלה אף ידות בהפלה דאיתמר ידים שאין מוכיחות אביי אמר לא הויין ידים ורבה אמר הויין ידים כך כתוב בספרים ואומר ר"ת דגירסא הפוכה היא ומשובשת ובגירס' דריש מס' נדרים (דף ה.): גרסינן הכי דגריס איפכא רבא אמר לא הויין ידים אביי אמר הויין ידים דאי לאו הכי אין ליישב מה שגריס' בספרים הכא הניחא לרבה אלא לאביי מאי איכא למימר ולמאן דגריס במילתיה דרבא לא הויין ידים ניהא וכדדרשינן פ"ק נדרים מבי יפליא דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים וריב"א מיישב גירסת הספרים דהכא וכי יפליא יתירא דכתב ב' פעמים קדריש ועל זה קאמר ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות והשתא לאיתויי הוי לרבות וכן משמע במסקנא דמסיק אחד הפלחה לאיסור ואחד הפלחה להיתר ור' יהודה משום רבי טרפון מהפלה יתירא דריש אין אחד מהם נזיר לעיל בפ' בית שמאי (דף לד.) תנן לה: כי יפליא [כי יפליא ב' פעמים]. אחד בפרשת נזיר ואחד בפרשת נדרים ומיהו איש לא דריש ושמה אידי דאיצטריך למיכתב

כי	יפליא	כתיב	נמי	איש:	(תוספות)
----	-------	------	-----	------	----------

דף - סב - ב

מתני' חומר בעבדים מבנשים שהוא מפר נדרי אשתו ואינו מפר נדרי עבדו הפר לאשתו הפר עולמית הפר לעבדו יצא לחירות ומשלים נזירותו: **גמ'** ת"ר למה רבו כופו לנזירות אבל לא לנדרים ולערכין מאי שנא גבי נזיר דאמר רחמנא **[במדבר ל-ג]**. לאסור איסור על נפשו במי שנפשו קנויה לו יצא עבד שאין נפשו קנויה לו אי הכי אפילו גבי נדרים נמי אמר רב ששת הכא במאי עסקינן כגון שהיה אשכול של ענבים מונח לפניו גבי נדרים דכי מיתסר בהאי לא מיתסר באחריני לא מצי כפי ליה גבי נזירות דכי מיתסר בהאי איתסר בכולהו מצי כפי ליה וגבי נדרים מי לא עסקינן דליכא אלא האי אשכול דאי לא אכיל ליה חליש אלא אמר רבא כגון שהיה חרצן מונח לפניו גבי נדרים בהאי הוא דמיתסר לא מצי כפי ליה גבי נזיר דאיתסר נמי באחריני מצי כפי ליה וגבי נדרים מי לא עסקינן דליכא אלא האי חרצן דאי לא אכיל ליה חליש אלא אמר אביי למה רבו צריך לכפותו לנזירות ואין צריך לכפותו לנדרים ואינו צריך לכפותו לשבועה מ"ט דאמר קרא **[ויקרא ה-ד]** להרע או להיטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות יצא להרע לאחרים שאין הרשות בידו: **מתני'** עבר מכנגד פניו ר"מ אומר לא ישתה ורבי יוסי אומר ישתה: **גמ'** לימא בדשמואל קמיפלגי דאמר שמואל המפקיר עבדו יצא לחירות וא"צ גט שיחרור ר"מ אית ליה דשמואל רבי יוסי לית ליה דשמואל לא דכולי עלמא אית להו דשמואל אלא מאן דאמר ישתה סבר סוף סוף מיהדר הדר ואתי גביה לישיתי חמרא כי היכי דלא ליכחשו ולמאן דאמר לא ישתה סבר ליהוי ליה צערא כי היכי דליהדר גביה:

רש"י מתני' חומר בעבדים מבנשים שהו' מיפר נדרי אשתו. ואי זה חומר בעבדים מבנשים שאם היפר לאשתו היפר לה עולמית ואפילו נהאחרמלה או נהגרסה מיפר מעליה כל הנזירות לגמרי אבל בעבדים אינו כן כפיין שיהא לחירות משלים לנזירותו שקיבל עליו ומתחיל ומונה ככתולה ואם מנה קאת בפני רבו משלים את השארי: גמ' למה רבו כופו לנזירות. דהשתא הכי משמע לאוהי דבר יכול לכוף את עבדו בזמן שקיבל עליו נזירות למזיר אבל לא לנדרים וכל לערכין שאם הדיר בהנאה מפירות פלוני או שאמר ערך פלוני עליו אינו יכול לכופו ונדרו נדר וערכו ערך ונכון שהקנה לו אחר ע"מ שאין לרבו בהם כלום: מאי שנא גבי נזיר. ליוכל לכופו משום דאמר רחמנא לאסור איסור כו': אי הכי אפילו גבי נדרים נמי. יהא יכול לכופו ולהאכילו בעל כרחו מה שהדיר ממנו דהאי קרא גבי נדרים קאיי: גבי נדרים דכי מיתסר בהאי אשכול לא מיתסר באחריני לא מצי כפי ליה. משום דלא מכחיש ביה כלל דלפטר ליה באחריני דכוותה נמי גבי אשתו כהאי גוונא לא מצי מיפר משום דלא הוי דברים איש בהו עינו נפש וכלהו בפ' אלו נדרים (נדרים דף עט:). פירות מדינה זו עליו לא יפיר ויביא לה ממדינה אחרת אבל גבי נזירות דכי מיתסר בהאי מיתסר באחריני כהנהו בפ' הריני נזיר מנרגרותו (לעיל דף יא.). מזגו לו את הכוס ואמר הריני נזיר ממנו הרי זה נזיר הכא נמי גבי אשכול כיון דאמר הריני נזיר ממנו ה"ו נזיר והוי הפסד לרבו דהוי כחוש ואינו יכול ליטרה יכול לכופו ולהאכילו בעל כרחו מה שהזיר ממנו דהאי קרא בנזיר קאיי: וגבי נדרים. מדקסוק ותני אבל לא לנדרים מי לא עסקינן דלא איכא אלא האי אשכול למיכיל ליה: דאי לא אכיל חליש. והוי דומיא לנזירות ומאי שנא דהכא כופה והכא אינו כופה: גבי נזירות. החרצן כי מיתסר מיתסר נמי באחריני כהנהו בפ' כ. כל כנויי נזירות (לעיל דף ג.). דלא איכא. מיעדם למיכיל ליה אלא האי חרצן: אלא אמר אביי. הכי הנינו למה רבו צריך לכפותו לנזירות שאם נדר בנזיר ואין רבו כופה הרי זה אסור ביון כל זמן שאינו כופה לפי שאמרנה תורה ואמרת אליהם לרבות את העבדים אבל לענין נדרים וערכין אינו צריך להפיר וערך אין לו שאין גופו קנוי לו וכן בנדרים נמי אפי' בלא כפייה מותר לשתות ביון ולאכול מכל אוכלין: דאמר קרא להרע או להיטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות יצא לשבועה גבי נזירות דכי מיתסר בהאי חרצן לא מיתסר באחריני כהנהו בפ' הריני נזיר מנרגרותו (לעיל דף יא.). דאמר רבי מאיר. דאומר לא ישתה ביון: אית ליה דשמואל. דאמר כיון שהפקירו רבו יצא לחירות והכא נמי דברת יצא לחירות ולא ישתה ביון ואריך לו להשלים נזירות כדקתני במתניתין ורבי יוסי דאמר ישתה לית ליה דשמואל דלכתי בשמות רבו קאי ולאו כל כמנייה שלא לשמות משום דקמכחיש ואיכא הרעה לרבו: לא דכולי עלמא אית להו דשמואל. והיכא דהפקירו יצא לחירות אלא הכא כיון דלא הפקירו אלא שברח מאליו לא יצא לחירות כלל וברשות רביה קאי והכא כהה קמפלגי דלמאן דאמר ישתה קסבר כיון דמהדר הדר לרביה לישתה חמרא בכל היכא דלמיהוי כי היכי דלא ליכחשו ולא ליהוי פסידיה לרביה: ולמאן דאמר לא ישתה קסבר אע"ג דלאו כמפקיר עבדו דמי אפילו הכי לא ישתה משום דקנסין ליה לעבדיה דלמיהוי ליה לעבדא דלמיהוי גבי דרביה דאי קאי ליה גביה פסי ליה למשיח חמרא והלכך אמרינן ליה דלא לישיתי כל זמן שהו' בורח משני רבו כשבייל שהו' הקנה רבו ולדברי הכל בחר תקנתיה אזלינן: (רש"י)

תוספות חומר בעבדים שאינו מיפר נדרי עבדו. שאף בזירות מוחה ונתרצה שוב לא יכול להתיר כי אם בהתרת חכם דוקא: הפר לעבדו יצא לחירות. שנשתחרר אח"כ משלים היפר לא דוקא אלא כלומר מיחה: עבר מכנגד פניו שברח רמ"א לא ישתה ר"י יוסי ואמר ישתה. בגמ' מפרש טעמייהו: למה רבו כופהו לזירות אבל לא לנדרים ולערכין. כופהו שמוחה על זירות: לאסור איסר. בנדריים כתיב ומיחו בפי' דנדריים (דף ג.) מקשינן זירות לנדריים: גבי נדריים דכי מיתסר בהאי לא מיתסר באחריני לא מצי כפי ליה. דסברא הוא להעמיד מיעוטא דמי שנפשו קנויה לו דמיתסר בכולהו ומתוך כך מיכחש ואין. כל כך כדי לעשות מלאכה ודין הוא שיאמר לנו הכתוב שיעבד עליו מי שנפשו קנויה לו: גבי נדריים נמי מי לא עסקינן דאי לא אכיל חליש לביה. ואפילו הכי קאמר אבל לא לנדריים ואכתי מאי שנא: כגון שהיה חרצן מונח לפניו. שאין טוב לאכילה: וגבי נדריים נמי מי לא עסקינן שפעמים יחוק לבו גם באכילת חרצן אי נמי מי לא עסקינן שאף בשאר דברים טובים שמחזיקין אותו: יצא להרע לאחרים שאין הרשות בידו. ולכך לנדריים אפי' בלא מחאת הרב לא חל הנדר כלל דהיינו הרעת אחרים שמכחיש כחו ואינו חזק למלאכה דילפינן נדריים משבועות דכתיב בהן להרע או להטיב אבל זירות אין להקישן לנדריים ופירש ה"ר יצחק משום דאמר בפ"ק (לעיל דף ג.): דזירות חל ואפי' על דבר שאין הרשות בידו כגון דאמר שבועה שאשתה וחדר ואמר הריני נזיר כדדרשינן לאסור יין מצוה כיון הרשות אלמא הזירות חל על דבר שאין הרשות בידו ולכך יחול נמי זירות העבד כל זמן שלא ימחה האדון אבל ודאי אם מיחה לענין זה נדרוש לאסור איסר על נפשו מי שנפשו קנויה לו שתועיל מחאת הרב ואם אינו ענין לנדריים שהרי אינו צריך למחות תנהו ענין לזירות והא דקאמר אבל לא לערכין לא הו' דומיא דאבל לא לנדריים אלא שלא תועיל מחאת הרב לערכין כלל כי הוא [מה] מפסידי אם אמר העבד ערכי עלי וכשישתחרר או יתנו לו מתנה על מנת שאין לרבו רשות בו ישלם להקדש: לימא בדשמואל קמיפלאי. דהשתא קס"ד כיון שהעבד ברח מכנגד פניו מסתמא נתיישא הימנו האדון והיינו הפקר ר"מ אית ליה דשמואל דאמר אינו צריך גט שיחרור ולכך לא ישתה שעתה אינו ברשות רבו ולא תועיל לו עוד מחאתו ור' יוסי לית ליה דשמואל וכיון דלא יצא לחירות תועיל לו מחאתו: דכ"ע אית להו דשמואל דמפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריך גט שיחרור והאי עבד שברח מכנגד פניו לא איירי בשנתיישא ולא חביבין ליה הפקר ר"מ סבר לא ישתה סבר דאין האדון מקפיד אם יצטרע ויתכחש כשאינו אצלו כי היכי דניהוי ליה צער ונהדר לגביה שע"י כן ישוב אצלו כדי לשתות ביין ור' יוסי סבר ישתה קסבר אין נוח לו הרבו שימנע מן היין דליכחוש חיליה ולא יהיה כל כך בעל כח וראוי למלאכה כשישוב אצלו: (תוספות)

דף סג - א

מתני' נזיר שגילח ונדע לו שהוא טמא אם טומאה ידועה סותר ואם טומאת תהום אינו סותר אם עד שלא גילח בין כך ובין כך סותר כיצד ירד לטבול במערה ונמצא מת צף על פי המערה טמא נמצא משוקע בקרקע המערה ירד להקר טהור ליטהר מטומאת מת טמא שחזקת טמא וחזקת טהור טהור שרגלים

לדבר: **גמ'** מנא הני מילי אמר ר"א דאמר קרא **[במדבר ו-ט]** וכי ימות מת עליו בפתע פתאום עליו במחזורת ריש לקיש אמר אמר קרא **[במדבר ט-י]**

כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה כי דרך מה דרך בגלוי אף כל בגלוי ואלא הדין איזויהו טומאת התהום כל שאינו מכירה אחד בסוף העולם אבל מכירה אחד בסוף העולם אין זו טומאת התהום בשלמא למ"ד כי דרך שפיר אלא למאן דאמר במחזורת לו כי מכירה אחד בסוף העולם מאי הו' ותו הא דתניא המוצא מת מושב לרחבה של דרך בתרומה טמא בנזיר ובעשיית פסח טהור מאי שנא אלא טומאת התהום גמרי לה: אם עד שלא גילח וכו': מאן תנא א"ר יוחנן ר"א היא דאמר תגלחת מעכבת בעי רמי בר חמא נטמא בתוך מלאת ונדע לו לאחר מלאת מהו בתר ידועה אזלינן וידועה אחר מלאת היא או לא ולמאי למיסתר

רש"י מתני' נזיר שגילח. תגלחת הטרה ביום שלשים ואחד שבו: ונדע לו שהוא טמא. בטומאת מת בין שנטמא בתוך מלאת בין שנטמא לאחר מלאת לכו ביום קודם שהביא קרבנותיו ושיגילח: אם טומאה ידועה. היתה בשעה שנטמא ה"ז סותר את הכל אבל לא נטמא עד לאחר הבאת קרבנותיו אפילו בטומאה ידועה אינו סותר אלא ז' כדתנן בפרק שלשה מינין (לעיל דף מז.) מי שנזרק עליו אחד מן הדמים כו' ואוקימנא בגמרא דלדברי הכל ז' סותר ותו לא: ואם עד שלא גילח. נודע לו שנטמא בין בו ביום בין שנטמא בתוך ימי מלאת: בין כך ובין כך. בין בטומאה ידועה בין בטומאת התהום סותר את הכל: כיצד. היא טומאת התהום שאינו סותר אם נטמא בטומאת מת וירד לטבול במערה ביום שביעי שבו ולאחר שילא מלא ללשם מה שהוא קף על פני המים שפתח המערה והוא לא הכיר בו כשיבד שם לטבול אין זו טומאת התהום ואפי' אם לא נודע לו עד לאחר גילוח ואפילו אם לא ירד ללשם לטבול אלא להקר ה"ז טמא וסותר את הכל: אבל אם נמצא משוקע בקרקע המערה. שבשעה שנכנס לא היה קף בו ים חיבור פעמים שהוא טהור ופעמים שהוא טמא כשנכנס לשם ולא נכנס בה אלא להקר ונדע לו לאחר גילוח שנמצא לשם מה משוקע כנגד פי המערה ה"ז טהור דזו היא טומאת התהום אבל ירד לשם ליטהר מטומאת המת ואח"כ נודע לו ואפילו לאחר גילוח ה"ז טמא וסותר את הכל אע"פ שהיא טומאת התהום: שחזקת טמא טמא. העמידו בחזקת טמא: וחזקת טהור. יורד לשם בחזקת טהור: שרגלים לדבר. כלומר שהדברים נראין כך דטהור העמד על חזקתו וטמא על חזקתו ותיקו חזקת טהור וזקת טמא טמא: גמ' במחזורת לו. בכרורה לו כגון טומאה ידועה סותר אבל לא על טומאה שאינה ידועה לו: ור"ל אמר אמר קרא. גבי עושה פסח כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה: כי דרך בגלוי אף טומאה בגלוי. לפיכך טומאת התהום דלא והוא הדין לנזיר דככל מקום נזיר ועושה פסח כי הדדי ניהו: בשלמא למ"ד כי דרך. דבגלוי שפיר דכיון דאחד מכירה בסוף העולם הו' גלוי: אלא למ"ד במחזורת לו כי מכירה אחד בסוף העולם. אמאי הו' טמא והא אינה מחזורת לו: ותו. בין למ"ד במחזורת לו בין למ"ד כי דרך כיון דמדאורייתא טומאת התהום הותרה גביה הא דתניא המוצא מת מושב כו' מאי שנא גבי תרומה דהו' טמא וגבי נזיר ועושה פסח דהו' טהור: אלא טומאת התהום גמרי גמרי לה. לדינה מטמאה והכי גמרי לה לנזיר ועושה פסח בלכד אינה מטמאה אבל לתרומה לא גמרינן הילכתא ומשום הכי הו' טמא: מאן תנא. דאם נודע לו קודם גילוח אע"פ שהביא קרבנותיו סותר: א"ר יוחנן ר"א היא דאמר. בפרק ג' מינין (לעיל דף נו.) ואחר יקשה הנזיר יין אחר מעשים כולן דכדי ר"א דכיון דעדיין לא גילח כמי שנודע לו בתוך מלאת דמי וסותר את הכל דאי לרבנן כיון שנזרק עליו אחד מן הדמים שוב אינו סותר: בעי רמי בר חמא נטמא. בטומאת התהום בתוך ימי מלאת ונדע לו לאחר מלאת קודם הבאת קרבנותיו וקודם גילוח: מהו בתר ידועה אזלינן. כלומר מי אמרינן דהא דגמרינן לטומאת התהום אינה סותרת היכא ידיעה הו' לאחר מלאת אפילו היכא נטמא בימי מלאת או דילמא כיון דנטמא בימי מלאת אע"פ נודע לו לאחר מלאת אפילו לאחר הבאת קרבנותיו לא אמרינן לטומאת התהום הותרה לו וסותר ולרמי בר חמא דקמיבעיא ליה הכי לא שמיעא ליה מתני' ואמטו להכי קמיבעיא ליה הכי אי סותר או אינו סותר כלל: (רש"י)

תוספות נזיר שגילח. תגלחת טהרה ונדע שהוא טמא אם טומאה ידועה היא סותר ואם טומאת התהום היא כלומר שנודע לו שבמקום שעבר היתה טומאת התהום ובגמרא מפרש איזו היא טומאת התהום שאין אחד בעולם מכירה והכי הילכתא גמרי לה: אם עד שלא גילח. נודע לו בין כך ובין כך סותר בין בטומאה ידועה בין בטומאת התהום דכי גמרי טומאת התהום דלא סותר דוקא כשנודע לו אחר שגילח אבל נודע לו קודם שגילח סותר: כיצד דין טומאת התהום ירד לטבול במערה בשביל טומאת שרץ ונמצא כזית מן המת צף על פני המערה ספק אם היה כזית מן המת בתוך המערה בשעה שטבל והאהיל או שמא לא היה שם בשעה שטבל טמא דספק טומאה ברשות [היחיד] ספקו טמא ואם נודע לו אפילו אחר שגילח טמא ולא אמרינן אף כי היה כזית מן המת תוך המערה בשעה שטבל יהא טהור משום טומאת התהום כיון שאין שום דבר מכסה עליה הוה ליה כטומאה ידועה: משוקע בקרקע המערה. או ודאי מיקרי שפיר טומאת התהום ולכך ירד להקר וליום אחרון שגילח נודע לו

אותה טומאה טהור משום דטומאת התהום הוא: ליטהר מטומאת מת. אם ירד ליטהר מטומאת המת ואחר שחזר ומנה ימי נזירותו וגילח נודע לו כשירד למערה היה כוית מהמת משוקע במערה טמא שחזקת טמא דכי גמירי דטומאת התהום דמת הותר דוקא לאדם שלא היה בחזקת טומאת מת: שחזקת טמא טמא (כלומר) שרגלים לדבר כלומר שטעם גדול י"ל הואיל והוא בחזקת טומאת מת לא הותרה טומאת התהום אצלו והא דנקיט ברישא ירד לטבול ובישיבא ירד להקריש יתן טעם לדבר דרישא רבותא קא משמע לן אף כי ירד לטבול דמסתמא דקדק ועיין היטב שלא תהא טומאה סביביו ונמצא מת צף על פי המערה מ"מ טמא משום ספק טומאה בה"י וסיפא רבותא קמ"ל אף כי ירד להקריש ואין דרכו לטבול ולקדק סביביו מ"מ כי משוקע בקרקע המערה טהור משום דהוי טומאת התהום: במחזורת לו. אבל בטומאת התהום שאינה מחזורת ולא הכיר בה אחד בסוף העולם אז אינו סותר: רבי שמעון בן לקיש אמר כי דרך גבי עושה פסח כתיב איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם ומדסמך טמא לנפש לדרך נאמר כי דרך וגמירינן נזיר מעושה פסח אבל בפרק כיצד צולין (פסחים דף פא: ושם) לא קאמר הש"ס הכי והכי איתא התם במחזורת לו אשכחנא נזיר עושה פסח מנלן דכתיב או בדרך רחוקה כי דרך כו' משמע התם דלא פליגי ולא גמירי נזיר מעושה [פסח]: אלא למ"ד במחזורת לו כי מכירה אחד בסוף העולם מאי הוי. ובפ' כיצד צולין (ג"ז שם) לא קאמר הכי דקאמר למ"ד כי דרך נימא עד דינדיע בה כולי עלמא כי דרך: לנזיר עושה פסח טהור. ומיירי בטומאת התהום כדפרישי' בסמוך: ומאי שנא תרומה מנזיר ועושה פסח. בפרק כיצד צולין (גם זה שם) ליתא האי פירכא דסוגיא דהתם לית לה דגמירי אהדיי אלא טומאת התהום גמירי: מאן תנא א"ר יוחנן ר"א היא דאמר תגלחת מעכבת. מלשנות בין דלרבנן דאמרי דתגלחת אינה מעכבת א"כ אחר שנזרק הדם אין [עלין] עוד תורת נזיר וכן שנודע לו עד שלא גילח כמי שגילח תימה דבפ' כיצד צולין (גם זה שם) אמר מר בר רב אשי טומאת התהום מרצה אפילו נודע לו קודם זריקה והשתא [אי] אליבא דר"א אפילו לאחר זריקה סותר קודם גילוח ואי אליבא דרבנן הא קודם זריקה לרבנן מעכבת כקודם גילוח לר"א דהכא משמע דדבר המעכב סותר לכ"ע י"ל דלגבי עושה פסח מנזיר שאין טעון גילוח ואתאי בין לרבנן בין לר"א דכיון שנשחט הפסח א"כ הוי הדם עומד לזרוק וכל העומד לזרוק כדורק דמי ולכן אין סותר כיון שנשחט אבל תגלחת מצוה באפי משה היא ועוד י"ל דהא דאמרינן התם טומאת התהום מרצה היינו ע"י ריצוי הצף ולכן מרצה אף קודם זריקה אבל על התגלחת לא שייך רצוי צפי: בעי. רב חמא ניטמא תוך מלאת. בטומאה ידועה או בטומאת התהום נודע לו לאחר מלאת קודם גילוח לר"א מהו בתר טומאה אזלינן וסותר שלשים או בתר

בתר ידועה אזלינן אומר ר"ש אומר בכלים טמאה בקרקע טהורה (תוספות)

דף - סג

אמר רבא ת"ש אם עד שלא גילח בין כך ובין כך סותר היכי דמי אי דאיתידע ליה בתוך מלאת צריכא למימר אלא לאו לאחר מלאת ש"מ ועדיין תיבעי לך כולו סותר או שבעה סותר למאן אילימא לרבנן פשיטא דכולו סותר ואי לר"א כל אחר מלאת שבעה סותר אמר לך ה"מ כי נטמא אחר מלאת והאי לפני מלאת הוא או דילמא שאני הכא דידיעה אחר מלאת היא ומינה קתני בין כך ובין כך סותר ולא קמיפליגי ת"ר המוצא מת מוטל לרחבה של דרך לתרומה טמא ובזיר ובעושה פסח טהור בד"א שאין לו מקום לעבור אבל יש לו מקום לעבור אף לתרומה טהור בד"א שמצאו שלם אבל משובר או מפורק אפילו אין מקום לעבור חיישינן שמא בין פרקין עבר ובקבר אפילו משובר ומפורק טמא מפני שקבר מצרפו בד"א במהלך ברגליו אבל טעון או רכוב טמא לפי שמהלך ברגליו אפשר לו שלא יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל טעון או רכוב אי אפשר שלא יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל בד"א בטומאת התהום אבל טומאה ידועה שלשתן טמאים ואיזו היא טומאת התהום כל שאין מכירה אחד בסוף העולם מכירה אחד בסוף העולם אין זו טומאת התהום היה טמון בתבן או בצרוורות הרי זו טומאת התהום בימים ובאפילה ובנקיקי הסלעים אין זו טומאת התהום ולא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד: כיצד ירד: צפה אינה מטמאה לענין שרץ דתניא ספק טומאה צפה בין בכלים בין בקרקע טהורה ר"ש אומר בכלים טמאה בקרקע טהורה

רס"ו אמר רבא ת"ש. מדקתני מהני' אם נודע לו עד שלא גילח בין כך ובין כך בין טומאת התהום בין טומאת ידועה כוונתו ודוקימנא לה למהני' כר"א וקחזינא מיהא דקפסיק ואמר כל חימת לזיטמי בין בתוך ימי מלאת בין לאחר ימי מלאת דסותר: ודאיתידע ליה חימת אילימא בתוך ימי מלאת צריכא למימר דסותר. בתמייה אלא לאו שמע מינה דאיתידע ליה לאחר מלאת וקאמר דסותר דבתר טומאה דהוה בתוך ימי מלאת אזלינן: ועדיין תיבעי לך כיון דלאחר מלאת קאי ז' סותר ותו לאו או דילמא כיון דניטמא בתוך ימי מלאת סותר את כולו: וזמאן. קמיבעיא לך אי לרבנן וקודם הרבנותו פשיטא דכולו סותר: ואי לר"א וקודם תגלחתו הא שמעי' ליה דאמר בפרק מי שאמר הריני נזיר מגלה (לעיל דף טז:) כל לאחר מלאת ז' סותר: אמר לך. רמי בר חמא לעולם אליבא דר"א קמיבעיא ליה והכי קמיבעיא ליה הני מיולי דלאחר מלאת שבעה סותר ותו לאו כי ניטמא לאחר מלאת והאי כיון דניטמא לפני מלאת מודי בה ר"א דבתר טומאה דהוה בתוך ימי מלאת אזלינן: או דילמא כיון דידיעה לאחר מלאת הוא. שכבר הביא הרבנותו וז' הוא דסותר ותו לאו: ה"ג ומינה דהא דקתני בין כך ובין כך סותר ולא קמיפליגי ש"מ. כלומר ויפסדו ליה ממהני' גופיה מדקתני בין כך ובין כך סותר ולא קמיפליגי בין דניטמא קודם מלאת בין לאחר מלאת דהא מהני' כל חימת דניטמא במשמע ודוקימנא לה כר"א דאמר כל לאחר מלאת ז' סותר ותו לאו ש"מ נמי דאפילו היכא דניטמא בתוך מלאת כיון דידיעה לאחר מלאת הוא ז' סותר ותו לאו: לישנא אחרינא אמר רבא ת"ש ולכבא לית ליה דבי יוחנן דמוקמי ליה למהני' כר"א ולא כרבנן דקסבר רבא מהני' נמי מיתוקמא כרבנן דמורו רבנן גבי טומאת ההוא דאע"ג דבעלמא תגלחת לא מעכבא לגבי טומאת ההוא חשיבא שאם נודע לו עד שלא גילח קפסיק והני בין דניטמא לפני מלאת בין לאחר מלאת דאם נודע לו לאחר מלאת קודם גילוח אע"ג דהביא הרבנותו סותר דכזו מודו רבנן כר"א דלמיר ר"א דאינו סותר אלא ז' היכא דניטמא נמי לאחר מלאת והא כיון דניטמא לפני מלאת מודי להו לרבנן דסותר את כולו דכמאן נודע בתוך מלאת דמי או דילמא שאני הכא דכיון דידיעה ליתא אלא לאחר מלאת שבעה הוא סותר ותו לאו. ומינה חיכא למישמע מינה דהא קתני בין כך ובין כך סותר וקא משמע מהני' לא שנה בין היכא דניטמא לפני מלאת להיכא דניטמא לאחר מלאת דסותר את כולו ולא מיפליגי בה ר"א ורבנן ש"מ דלר"א נמי כיון דטומאה הוא בימי מלאת דסותר את הכל: ת"ר המוצא מת. טמון בדרך בהבן או בצרוורות ומוטל לרחבו של דרך ואין לו מקום לעבור אלא עליו ובשעה שהולך עליו לא הכיר בו שהוא תחתיו לענין חיבתה תרומה טמא ובזיר ועושה פסח טהור ואינו כריך לעשות פסח שני ובכל אלו שאמרו דנזיר ועושה פסח טהור כשנודע לו לאחר עשייה פסחו אכל. נודע לו קודם עשייה פסחו ה"י טמא ונזחה לפסח שני והכי מפורש עלה בחופסתא דברייתא דמסכת נזיר (פ"ו) ושל פסחים (פ"ו): אכל יא לו מקום. רחב לעבור שלא על המת אף לענין חיבתה תרומה טהור: ה"ג בד"א דמהלך בין פרקין טהור במהלך ברגליו שיכול לכיון ולפסוע בנתיים שלא יגע ושלא יאהיל אכל טעון או רכוב טמא בתרומה לפי שאין אפשר כו' אכל לנזיר ועושה פסח לעולם טהור דהכי גמירי לה בטומאת התהום והאי דכתוב בספריים אפילו נזיר ועושה פסח טמא טעונה הוא: אכל בטומאה שהיה ידועה. לשון ארס: שלשתן טמאין. ואפילו נזיר ועושה פסח ועושה פסח שני וע"פ שכבר עשו פסחים בספר רש"י: בהבן או בצרוורות. שהיא טומאת התהום דאפשר שלא הכיר בו אדם מעולם שהרי תבן יכול להתגלגל עליו ע"י רוח וצרוורות עשויין להתגלגל ממקום למקום אכל ימים ואפילו נזיר ונקיקי סלעים הואיל והן חלוטין יכול אדם להסתכל בהן ע"י החק. ואפשר שאדם אחד מכיר בהן שהצף בתוכן ואין זו טומאת התהום: ולא אמרו. שהותרה טומאת התהום אלא לטומאת מת בלבד אכל לענין זכ וזהו לאו: ה"ג אלא אינה מטמאה לענין שרץ. כלומר אע"ג דטומאת מת אלא כפה מטמאה בספק מנע דתבן ומלא מת אף על פני המים לענין

שרץ מיהא אינה חסובה לטמא מספק שאם שרץ קף על פני המים ספק נגע בו ספק לא נגע בו ספקו טהור: לתניא ספק טומאה אפה. כלומר טומאה אפה והוא ספק אם נגע בה אם לא נגע בה: בין. שהיא אפה במים שכלים בין במים שברקע טהורה: (ר"פ)

תוספות אמר רבא ת"ש עד שלא גילח בין כך ובין כך סותר היכי דמי אי דאיתידע ליה תוך מלאת צריכא למימר דסותר. צ"ע מאי קאמר הא איצטריך לאשמועי' דיש טומאת התהום שסותר כגון שנודע לו עד שלא גילח ונראה לפרש דמיתורא דמתני' דייק דמדיקא דרישא נפקא מדקתני נודע משגלח: ועדיין תיבעי לך. הש"ס הולך ומפרש הך פשיטותא דרבא דרך קשיא ותירוץ ואף בעיא דרמי בר חמא הולך ומפרש הטעם באורך: ועדיין תיבעי לך כולחו סותר או ז' סותר. ומה היה פשיטותא דרבא ומשיב למאן אי לרבנן פשיטא דכולהו סותר כדאמר לעיל בפרק ג' (דף טז.). דאף נטמא אחר מלאת סותר [שלשים מדרבנן ואי ר"א האמר כל אחר מלאת ז' סותר: הני מילי. דקאמר ר"א אחר מלאת ז' סותר כי נטמא אחר מלאת והא דקא מיבעיא ליה תוך מלאת הוא או דילמא שאני הכא דידיעה לאחר מלאת הוא והוי כמו נטמא אחר מלאת והיינו בעיא דרמי בר חמא ופשיטא ליה מיניה ממתני' גופה דאוקמינן כר"א וקתני אם עד שלא גילח נודע לו בין כך ובין כך סותר ולא מפליג בין נטמא קודם מלאת לנטמא לאחר מלאת ובנטמא אחר מלאת פשיטא לך דאינו סותר כ"א ז' לר"א והכי נמי כי נטמא לפני מלאת דאינו סותר כי אם ז': לתרומה טמא. כיון שהוא מוטל לרחבה של דרך אי אפשר לו לעבור כי אם דרך עליו ויאהיל לנזיר ועושה פסח טהור דהוי טומאת התהום בד"א דלתרומה טמא שאין לו מקום לעבור אם לא דרך אותו מקום שהמת נמצא אבל יש לו דרך לעבור טהור אף לתרומה טמא שנמצא שלם אבל משובר ומפורק אפילו אין לו מקום לעבור טהור דשמא בין פרקין עבר ולא עבר דרך ישראל דרך מעוקם והויא ליה ספק טומאה ברה"ר דספקו טהור אבל אם נמצא בקבר ועבר דרך עליו אפי' משובר ומפורק טמא שהקבר מצרפו ליטמא באהל כדרשין או בקבר לרבות קבר סתום שהעובר אף כנגד הריקן שבקבר מטמא באהל כדפרישית לעיל: במה דברים אמורים. דחיישנן שמא בין פרקין עבר וטהור במהלך על רגליו וישל יסיו וישל יאהיל אבל טעון ששאו או רכוב על גבי בהמה אינו יכול להלך כל כך זקוף שלא יטה עצמו לצדדין וטמא דאין זו ספק טומאה ברה"ר אלא ודאי ניטמא דהאהיל: במה דברים אמורים. דאין לו מקום לעבור דטהור בטומאת התהום אבל בטומאה ידועה [שלשתן טמאים] תרומה ונזיר ועושה פסח ומפרש ואזיל מאי ניהו טומאה ידועה דמכיר בה א' בסוף העולם: באפילה ובנקיקי הסלעים. אבל אינו מכוסה: צפה אינו מטמא לענין שרץ דתניא ספק טומאה צפה בין בכלים. שיש מים בכלי שורץ על פני המים ספק נגע בכלי ספק לא נגע או בקרקע במים שעל גבי קרקע ר"ש אומר בכלי טמא בקרקע טהור ודאי נגע טמא בכלי טמא שהוא שורץ ספק נגע דוקא על הארץ טמא אם היא טומאה ברה"ר אבל צפה שאינה קבוע לא דמספקא לך אי דוקא על פני המים מטהרין או הוא הדין צפה באויר שזורה אדם באויר מטהרין ממעוטא דעל הארץ: (תוספות)

דף - סד

מאי טעמא דת"ק א"ר יצחק בר אבודימי כתיב **[ויקרא יא-מג]**. בכל השרץ השרץ כל מקום שהוא שורץ וכתוב על הארץ הא כיצד ודאי מגעו טמא ספק מגעו טהור ורבי שמעון מ"ט אמר עולא כתיב **[ויקרא יא-לז]** אך מעין וכתוב יטמא (עד הערב) הא כיצד צפה בכלים טמא בקרקע טהור: ת"ר כל הניטלין והנגרין ספיקן טמא מפני שהן כמונחין והנזרין ספיקן טהור חוץ מן כזית המת והמאהיל על פני טומאה וכל דבר שמטמא מלמעלה כלמטה לאיתויי זב וזבה בעי רמי בר חמא מת בכלי וכלי צף על פני המים מהו בתר כלי אזלינן או בתר מיתא אזלינן את"ל בתר כלי אזלינן מת על גבי שרץ מהו כיון דהאי טומאת ערב והאי טומאת שבעה כמאן דמחתא טומאה בכלי דמיא או דילמא טומאה בכלי דמיא וטמא ודאי שרץ על גבי נבלה ונבלה צפה מהו כיון דתרוייהו טומאת ערב אינון טומאה סמיכתא היא או דילמא האי כזית והאי כעדשה שרץ על גבי שרץ מהו הני ודאי חד שיעורא ניהו או דילמא כיון דמפסקי מהדדי לא ואת"ל שרץ על גבי שרץ כיון דמפסקי מהדדי כמאן דמנחא בכלי דמי שרץ על גבי נבלה שנימוחה מהו כיון דנימוחה הויא ליה משקה או דלמא האי אוכלא הוא ואת"ל דאוכלא הוא שרץ ע"ג שכבת זרע מהו ואת"ל כיון דמיתעקרא ה"ל כי אוכלא שרץ ע"ג מי חטאת ומי חטאת צפין על גבי המים מהו לא ידעין תיקו:

ר"פ כתיב בכל השרץ השרץ. דמשמע בכל מקום ששורץ טמא ואפי' קף וכתוב על הארץ דמשמע דבעינן שיהא מונח על הארץ ולא קף: הא כיצד ודאי נגע. בטומאה כמ"מ שהוא בין במים בין בקרקע טמא הא ספק נגע כגון לאחר שנמלח קף על פני המים ה"ז טהור בין שנמלח קף במים שכלים או במים שברקע דספק מגע קף לעולם טהור: אך מעיין וזר מקוה מים יהיה טהור. דמשמע דלפני בקרקע טהור: וכתוב יטמא הא כיצד אפה בכלים. ספיקו טמא אפה בקרקע ספיקו טהור: כל הניטלין והנזרין. בין טומאת שרץ בין טומאת נבילה ובשעת זחילתו או גרידתו ספק נגע בהו ארס וכלים: ספיקו טמא. שכל הנגר והניטל כמו שהן מונחין דמי והוי כספק טומאה ברה"ר דספיקו טמא דמרי' מטוטה (סוטה דף כהו) דכתיב בה ונסתרה והיא נטמאה אבל אם היו נזרקין דשעת זריקתו ספק נגע בהו ארס וכלים ספק לא נגע ספיקו טהור ללא אמרינן קלוטה כמי שהגתה דמיא אלא כטומאה אפה דמיא וספיקו טהור: ה"ג חוץ מכזית מן המת והמאהיל על פני טומאה שמטמא מלמעלה כלמטה לאיתויי זב וזבה. כלומר חוץ מכזית מן המת שזרק על ארס או הטרחה ובין שזרק הטרחה על כזית מן המת או הארס עלמו דלג עליו וספק הוא אם האהיל עליו ספיקו טמא לפי שמטמא מלמעלה כלמטה האהיל והוא מטמא שכל בניגעה כגון ע"י אהל והאי דתני והמאהיל על פני טומאה ללא כריך למיתני אלא חוץ מכזית מן המת והמאהיל עליו וזבה שמטמא. נמי מלמעלה. כלמטה בחבון מסמא שאם יש זב על הארץ ועל הכלים ועל הארס ועל הארס שכן בחור הבור החת הארץ נטמא הארס והכלים כמו כמגע עלמו וכן אם הזב מלמטה והטהור יושב על חבון מסמא: בעי רמי בר חמא מת בכלי וכלי קף על פני המים. ויודע ודאי שכל האהיל עליו אכל ספק הוא לו אם נגע אם לא נגע בו: מהו. גבי מתנייהו מאי טעמא חיישין לטומאה אפה דהא חייבא למיתא שמה האהיל עליו אכל הכא דידוע הוא לו שכל האהיל עליו אכל ספק הוא לו אם נגע: מי אמרינן בתר כלי אזלינן. וכמאן דמונח על גבי קרקע דמי וספק מגעו טמא: או בתר מיתא אזלינן. ומת מיהא אזיל וקף על פני המים אכל ספיקו טהור: אם חיימ' לומר. כיון דמת עלמו לא הוי קף על פני המים הוא בתר כלי אזלינן וכמאן דמונח על גבי קרקע דמי וספק מגעו וספק מגעו טמא: מת המונח על גבי השרץ. ושרץ קף על פני המים מהו כיון דשרץ טומאת ערב ומת טומאת שבעה כמאן דמחתא טומאה בכלי דמי וספק מגעו טמא: או דילמא. הא טומאה עבה סמיכתא היא וכיון דקף שרץ כקף מת דמי (מיהא מיהא אזיל וקף על פני המים אכל ספק הוא) וקף על פני המים אכל ספק הוא. כיון דהוי טומאה טהור: וקף על פני המים אכל ספק הוא ערב והאי טומאת ז' כמאן דמחתא. בכלי דמי וספיקו טמא ודאי: שרץ קף ע"ג נבילה. והוא הדיון נמי לנבילה ע"ג השרץ אלא האי דקמיבעיא ליה הכי דשיעורא דשרץ דהוה כעדשה קמי על פני שיעורא לנבילה דהוי כזית ולא שיעורא לנבילה ע"ג שיעורא דשרץ: או דילמא. כיון דהוי כזית והאי כעדשה כמאן דמונח בכלי דמי וספק מגעו טמא: ואת"ל שרץ קף על פני המים אכל ספק הוא. וספק מגעו העליון ע"ג שרץ ספיקו טמא: שרץ ע"ג נבילה שנימוחה מהו. מי אמרינן כיון דנימוחה הויא ליה משקה ושרץ קף על גבי המים אכל ספק הוא ואת"ל כיון דמיתעקרא ה"ל כי אוכלא שרץ ע"ג מי חטאת ומי חטאת צפין על גבי המים מהו לא ידעין תיקו:

מיו רגלים שמכונסין לחוכו ה"ל שכבת זרע כי אוכלל דסמך הוא: קרץ קף ע"ג מי חטאת. ומי חטאת עבין הן מפני אפר פרה שבהן מי היו כאוכלל או דילמא משקה
היו והיו קרץ קף וספיקו טהור לא ידעין תיקו: (רש"י)

תוספות כתיב אך מעיין ובור מקוה מים יהיה טהור וכתב יטמא (עד הערב) הא כיצד בכלים טמא. דדוקא דומיא דמעיין ובור שהם מים שעל גבי קרקע: כל הניטלין.
אדם עומד במים וחברו היה משלשל שרץ [ספק] נגע בו אדם העומד במים או הנגררין שהיה חבירו גורר שרץ על פני המים ספק נגע ספקו טמא מפני שהן כמונחין כיון
[שיד] אדם תופס בה אין כאן דין טומאה צפה: והמאהיל על פני הטומאה. כגון אדם ההולך במים ונמצא כזית מת קבוע במים ספק עבר הטהור עליו והאהיל על המת
דבשרץ כי האי גוונא טהור או ממת לטומאת מנגע דכך לי [טהרה] צפה וטומאה קבוע כמו טומאה הצפה וטהרה קבוע מ"מ באהל לא מטהרין דבר שהוא מטמא למעלה
כלמטה לאיתוויי זב וזבה שטמא בהיסט וכן עליונו של זב וזבה (מלמעלה) כלמטה ממשכבו ואם זב וזבה עוברים במים וכלי אצלם ספק היסטו אין לנו ליטהר משום
טומאה צפה אלא במגע דוקא דומיא דשרץ וכן אם מדרסות שם זב עובר ספק דרס אין לטהר משום טומאה צפה: בעי רמי בר חמא מת בכלי וכלי צף על פני המים מהו
בתר כלי אזלינן. והא נח או דילמא בתר מיא אזלינן והא לא נח מת ע"ג שרץ מהו כיון דהאי טומאת ערב והאי טומאת ז' כמי דמחתא בכלי דמיא או דילמא כיון דהאי
טומאה והאי טומאה סמיכתא היא ואת"ל כמאן דמחתא בכלי דמיא שרץ ע"ג נבילה ונבילה צפה על פני המים מהו כיון דתרוייהו טומאת ערב טומאה סמיכתא
היא כחדא טומאה עבה ולא חשיב כמונחת או דילמא האי כזית והאי כעדשה שרץ על גבי שרץ מהו הני דמיא חד שיעורא הוא או דילמא כיון דמפסקי מהדדי לא אם
תימציי לומר כיון דמפסקי לא נבילה שנימוחה מי הוי תך נבילה כי משקה והוי שרץ שעל גבה כטומאה צפה על פני המים או דילמא אוכלין הוא ואת"ל כי אוכלין הויין
לה ואינו חשבים משקה וה"ל כמי שאינו צף על פני המים והא שרץ על גביו הואיל כשהנבילה שנימוחה צפה על פני המים כזית והאי כבעדשה כמאן דמנח דמי שרץ
ע"ג שכבת זרע מהו מי היא לה כי משקה ואת"ל כיון דמתעקר מגופיה לא חשיב משקה אלא כי אוכלין יש לדונן שרץ ע"ג מי חטאת שהיה שם אפר ומים וע"י האפר
הוא עב ומי חטאת דנקיט אומר ר"ל דהוא הדין דמצי למנקט אפר ומים בעלמא אי חשיב משקה אי לא אלא לרבותא נקט דאע"ג דאיכא למימר כיון דהאי טומאה והאי
טומאה הויא ליה כי טומאה סמיכתא צפה על פני המים מ"מ כיון דהני מי חטאת הוו להו משקה עליהן והואיל כי צפה על פני המים: (תוספות)

ב - טד דף

אמר רב המנונא נזיר ועושה פסח שהלכו בקבר התהום בשביעי שלהן טהורים מ"ט דלא אלימא טומאת התהום למיסתר מתיב רבא ירד ליטהר מטומאת
המת טמא שחזקת טמא טהור טהור א"ל מודינא לך בזויר שמחוסר תגלחת א"ל רבא אף אנא מודינא לך בעושה פסח דלא מחוסר ולא כלום
א"ל אביי והא מחוסר הערב שמש א"ל שימשא ממילא ערבא ואף אביי הדר ביה דתניא יום מלאת תביא תוך מלאת לא תביא יכול לא תביא על לידה שלפני
מלאת אבל תביא על לידה שלאחר מלאת ותיפטר משתיהן ת"ל [ויקרא יב-ו] ובמלאת ימי טהרה ביום מלאת תביא תוך מלאת לא תביא אמר רב כהנא שאני
הכא דמחוסר קרבן התם נמי מחוסר הערב שמש א"ל אביי שימשא ממילא ערבא: **מתני'** המוצא מת בתחילה מושכב כדרכו נוטלו ואת תפוסתו שנים נוטלן
ואת תפוסתן מצא שלשה אם יש בין זה לזה מד' אמות ועד שמונה הרי זו שכונת קברות

רש"י אמר רב המנונא נזיר ועושה פסח. שנטמאו בטומאת מת והזהר עליהן צ"ו ובשביעי והלכו בקבר התהום בשביעי שלהן ולא נודע לעושה פסח עד שצעה פסחו
ולזכיר עד שזמנה נזירותו וגילה לנזירות טהרה: טהורים. ואע"ג דנטמאו בשביעי שלהן דלא אלימא הך טומאת התהום למיסתר הואיל וכבר עבר ונטהר לכשנטמא
בטומאת התהום: מתיב רבא ירד. לטבול ולטהר מטומאת המת ונמצא מת משוקע בקרקע ממערה טמא שחזקת טמא טהור טהור א"ל רבא אף אנא מודינא לך בעושה פסח דלא מחוסר ולא כלום
שלו כשנטמא בקבר התהום לפי שעדיין לא גילה תגלחת טומאה לנזירות ולא העריב שמשו דתגלחת לאחר ביאת מים הוא כדלמרי' לעיל בפרק ג' מינין [דף מד]:
לוקמיניה נמי על חזקתו והוהו טמא: אמר ליה מודינא לך בזויר. דכיון דנטמא ביום שביעי שלו קודם תגלחת דטמא ואפי' כי לא נודע לו עד לאחר גילוח לטהרה משום
דמחוסר תגלחת טומאה כי נטמא בקבר התהום: דלא מחוסר ולא כלום. והוי בחזקת טהור כי. נטמא בקבר התהום ומספיקא לא מחתינן ליה טומאה כדתנן שחזקת
טהור טהור: א"ל. עושה פסח נמי ביום ז' שלו קא מחוסר הערב שמש וקאמר לחזקת טמא טהור טהור: ממילא ערבא. וכלא מחוסר ולא כלום דמי: ואף אביי הדר ביה.
לאמר הערב שמש לאו חסרון הוא דשימשא ממילא ערבא: דתניא ובמלאת ימי טהרה לכן או לבת וגו': יום מלאת תביא. אם חזרה והיפילה ביום מלאת לזכר דהיינו ביום
ארבעים ואחד לזכר ויום פ"א לנקבה תביא שתי קרבנות אבל על אותו שילדה בתוך מלאת לא תביא לאמר קרא זאת תורת היוולדת התורה ריבה על כמה ולדות שיש
לה בתוך ימי לידה שמביאה קרבן א' ואוכלת בקדשים ואין השויר עליה חובה: יכול לא תביא כו' אבל תביא על גלגל מלאת. שמש לידה נקבה בתוך שמונים ולאחר
שעברו פ' דרשונה חזרה וילדה נקבה בתוך שמונים של שניה יכול שתביא קרבן על הרשונה ועל השלישית לפי שהיא לאחר מלאת של ראשונה: ה"ל ובמלאת. דמשמע
כל זמן שילדה ביום מלאת בשעה שראויה להביא בה קרבן תחייב בקרבן על שהיה אבל תוך מלאת לא תביא וזו הואיל והיא בתוך מלאת של שניה לא תביא: אמר רב
כהנא. כלומר ואמר רב כהנא עלה דההיא שאני הכא בלידה דלאחר מלאת מ"ט לא מחייבא לאיתוויי עלה קרבן משום דמחוסר קרבן דכל חדא וחדא דמתלדא לה הויא
בשעה שאינה ראויה להביא בה קרבן ומתבטל עלה דההיא ההם נמי ביום מלאת לפ"א אמאי מייחא קרבן הא מחוסר הערב שמש שהיה היא לריכה להיות חוזרת
וטובלת בו ביום אע"פ שכבר טבלה לבסוף י"ד מהמת לידה כדי להחירה לטבול בקדשים כדתנן במסכת חגיגה בפרק חומר בקדוש [דף כח]. שהאונן והמחוסר כפודים
כריכין טבילה בקדוש וריכין הערב שמש דהיינו טבול יום ארוך שאע"פ שטבלה בסוף י"ד אינה אוכלת בקדשים עד סוף פ"א וריכה הערב שמש: אמר אביי. האריך
חסרון דמיעל שימשא לאו שמה חסרון דשימשא ממילא ערבא והוי לה שעה הראויה להביא בה קרבן מש"ה אמר דביום מלאת תביא והא מילתא דאביי ורב כהנא לא
שמיעא לן היכא איתא: מתני' המוצא מת מושכב כדרכו. וזלף [יושב ולא רשע בין ירכותו ולא הרוג: נוטלו ואת תפוסתו. ומפני למקום אחר ואינו חושש שיש כאן במקום
הזה שום מת אחר ומותר לו להלך כב"מ וכן אם מלא שנים אבל אם מלא שלשה אם יש בין זה לזה מארבע ועד ח' אם יש בין ראשון לשני מהחילת ארבע בסוף ארבע
דהיינו לרוחב המערה או שהן מושכבין בתוך שמונה במדת אורך המערה שהאחד בתחילת אחד והשלישי בסוף ח' דהכי קא מוקים לה לזיבא דרענן ור"ש צ"ב המוכר
פירות (ב"ב קב.): ה"ז שכונת קברות. וקנו מקומן ואע"פ שאין שם כראוי כדגריסי' ההם שנפתח לחוכו כוכין ששוכבין מיכן לאורך המערה דליתרמויי איתרמי דלא
הספיקו לקבור שם אלא הללו [שלא] מהים והואיל וזו שכונת קברות יש לחוש שמה נעשו כאלו שתי מערות אחת מכלאן ואחת מכלאן והלך באמצע שהוא שש על שש:
(רש"י)

תוספות נזיר ועושה פסח שהלכו בקבר התהום בשביעי שלהן טהורים מאי טעמא לא אלימא טומאת התהום למיסתר מתיב רבא ירד ליטהר מטומאת מת טמא שחזקת
טמא טמא. אלמא היכא דאתחזק בטומאתו לא מטהרין בטומאת התהום: אמר ליה מודינא לך בזויר דמחוסר תגלחת. פי' תגלחת טומאה ומתני' איירי הכא דמחוסר
תגלחת שהרי אף טבילה הוא מחוסר שהרי הוא ירד לטבול וכ"ש תגלחת שאחריה ורב המנונא מייירי בשביעי אחר שגילה דנהי דמחוסר הערב שמש בהאי לא קרין

ליה בחזקת טמא כדמפרש ואזיל א"ל אף אנא מודינא לך בניזיר ועושה פסח דלא מחוסר ולא כלום כלומר ואחר שטבל ואחר שגילח אמר ליה אביי והא מחוסר הערב שמש א"ל שמשא ממילא ערבא ואף אביי הדר ביה והודה דשימשא ממילא ערבא ולא חשיב חסרון: דתניא יום מלאת תביא תוך מלאת לא תביא. האי יום מלאת לאו דוקא אלא כלומר חזרה וילדה יום פ"א תביא ב' קרבנות תוך מלאת שחזרה וילדה שנית תוך ימי לידה ראשונה לא תביא רק קרבן א' יכול לא תביא על לידה שלפני מלאת אבל תביא על לידה של אחר מלאת כגון שילדה בשניה ביום ס"ד ללידה ראשונה וחזרה וילדה ביום ס"ו ללידה שניה שהיא תוך מלאת של לידה שניה ולאחר מלאת של לידה ראשונה ת"ל ביום מלאת דכל תוך מלאת בין ללידה שניה הנפטרת בקרבן של ראשונה אינה מביאה אלא קרבן אחד ואמר רב כהנא היינו טעמא דמחוסר קרבן כלומר משום הכי מיפטר בקרבן אחד לפי שמחוסרת קרבן של לידה ולא יצא עליה שעה שראויה להביא קרבן של לידה ראשונה דבכל קדש לא תגע ולא המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה והואיל וילדה שנית לא תוכל להביא קרבן של ראשונה עד מלאת לידה שניה והואיל ולא הספיקה למלאות לידה שניה עד שילדה שלישית ולכך דין הוא שתיפטר היא בקרבן אחד: התם נמי מחוסר הערב שמש. כמו והוינן בה התם בלידה שלאחר מלאת אמאי תביא קרבן ללידה שניה הא מחוסר הערב שמש כלומר מי לא עסקינן באשה שלא טבלה לסוף שבועיים כל עיקר הרי אף לאחר שמונים אינה ראויה להביא קרבן לידה ראשונה ואפ"ה מביאה קרבן על לידה שלאחר מלאת: אמר אביי שימשא ממילא ערבא. כלומר לא מיבעיא חסרון הטבילה שאינו חשוב חסרון שהרי מקוה לפניו ובידו ליטבול אלא אף הערב שמש שאינו בידו לא קחשיב חסרון דשימשא ממילא ערבא ואית דמפרשי האי דמחוסר הערב שמש מטבילה דרבנן בסוף [פ"א] כדאמר בפרק חומר בקודש (חגיגה דף כא.) ולא נהירא חדא דמדאורייתא אמרי' ותו לא בעי הערב שמש דקתני התם דמחוסר כיפורים צריך טבילה לקודש והתם דייק טבילה אין הערב שמש לא אמילי אחרינא: בתחלה. שלא נודע לו כי קבור שם בקבר: כדרכו. בגמ' מפרש אמאי נקטיה: נוטלו. נהי דקבר הידוע אמרינן בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מז:) אסור לפנותו התם הוא דוקא בשנדוע בו לדעת שנשאר קבור שם אבל בנמצא אמרינן התם מותר ליטלו מאחר שלא נודע הקבר לבני אדם נכון לומר כי לאקראי נקבר שם: תפוסתו. מפ' בגמ': מצא שלשה אם יש בין זה לזה מד' אמות ועד שמונה ה"ז שכונת קברות. כלומר דיאגלאי מילתא כיון דמשכחא תלתא כי בית הקברות היה שם ולכך אסור ליטול ולפנותו גם צריך לבדוק הימנו ולהלן עשרים אמה כי בודאי שבת הקברות היה שם ורגילים היו לקבור במערות כדאמרי' בשלהי המוכר פירות והתם מפורש להך לישנא דהאי תנא סבר דתנוכה של מערה ד' אמות על שמונה כר"ש דברייתא והך שלשה לאו תוך ארבע אמות אשכחינהו כדמוכח התם דרוחב הכוך אמה ובין כוך לכוך אמה וחצי אמה מקום פנוי סמוך לכותל המערה לשני כתלים הרי תוך ד' אמות שני כוכין ודקאמר מארבע עד שמונה הכי קאמר השלשה מונחין כפי סדר הראוי לקבור שלשה מתים במערה שרחבה ד' אמות וארכה שמונה אמות מהן לרחבה שני כוכין והשלישי לא יהיה מרוחק יותר מן אמה וחצי שכן המשפט המערה שרחבה ארבעה וארכה שמונה כך תירץ ר"ת ודלא כפי' רשב"ם שפירש תוך הארבע אמות שלשה כוכין דהא ליתא כדפרישית: מארבע אמות עד שמונה ל"ג כהלין מטה וקוברין דגבי חצר הקבר הוא דמיתני בפרק

דף סה - א

בדוק הימנו ולהלן עשרים אמה מצא אחד בסוף עשרים אמה בודק הימנו ולהלן עשרים אמה שרגלים לדבר שאילו תחילה מצאו נוטלו ואת תפוסתו: גמ'
אמר רב יהודה מצא פרט למצוי מת פרט להרוג מושכב פרט ליושב כדרכו פרט לשראשו מונח בין ירכותיו תני עולא בר חנינא מת שחסר אין לו תפוסה ולא שכונת קברות וכל הני מ"ט לא אמרינן דילמא עובד כוכבים הוא: מצא שנים ראשו של זה בצד מרגלותיו של זה וראשו של זה בצד מרגלותיו של זה אין להן תפוסה ולא שכונת קברות מצא שלשה האחד ידוע ושנים תחילה או שנים תחילה או שנים ידועים אין להם תפוסה ואין להם שכונת קברות מעשה ברבי ישב שבדק ומצא שנים ידועין ואחד תחילה וביקש לעשותן שכונת קברות אמר לו ר"ע כל שיגעת לריק יגעת לא אמרו שכונת קברות אלא לג' ידועין או לשלשה תחילה או נוטלן ואת תפוסתן: היכי דמי תפוסה אמר רב יהודה אמר רב [\[בראשית מז-ל\]](#) ונשאתי ממצרים טול עמי וכמה שיעור תפוסה פירש רבי אלעזר (ברבי צדוק) נוטל עפר תיחוח וחופר בבתולה ג' אצבעות מיתבי וכמה שיעור תפוסה פירש רבי אלעזר ברבי צדוק נוטל את הקיסמין ואת הקססות וזורק את הוודאין ומניח את הספינקות והשאר מצטרף לרוב בנינו של מת ולרובו עצמות למלא תרווד רקב הוא דאמר כי האי תנא דתניא וכמה שיעור תפוסה א"ר יוחנן משום בן עזאי נוטל עפר תיחוח וחופר בבתולה שלש אצבעות: בודק הימנו:

רש"י ואריך שיהא בודק ממנו ולהלן עשרים אמה. שהיא כמנין שני מערות והחלך שביניהם והתם מתרגם לה רב שעת בכיה דרב אחיזי אליבא דר"ש דלמך פותח בה שתי מערות של שש על שמונה דחלף מנייהו בנפלי ואידך מוקים לה כרבעו דלמרי שאין אורך המערה אלא ד' אמות על ר' אמות ומני סרי הוא דהויין וקא מוקים לה דחלף מנייהו בבאכסונה והויין להו עשרים והתם פרישית לכולהו מילתא דמתניתין דהכא: חזר ומלא אחד. בתוך עשרים בודק ממנו ולהלן עשרים אמה. משום דליכא למימר שכונת קברות היא זו: שרגלים לדבר. שהיא שכונת קברות מלאכה ג' בתוך כ' אמה איש בין זה לזה מד' אמות ועד ח' ועכשיו מלא אחד בתוך כ' ולא אמרינן אחרמיי אחרמיי ללא נקבר שם אלא אחד שאיזו זה יחידי אם מלאו מתחילה היה ראוי לפנותו למקום אחר ונוטלו ואת תפוסתו אבל עכשיו שמלא ג' בתוך ח' ואחד בסוף עשרים יש לומר שהיא שכונת קברות: גמ' אמר רב יהודה מלא פרט למצוי. דהא דתנן מלא ג' מחיס מושכבין כדרכן דקנו מקומן ויש להן שכונת קברות פרט למצוי שאם היה יודע קודם לכן שאחד מהן נקבר לשם אין זו שכונת קברות ונוטלו ואת תפוסתו ומותר לו לפנותו למקום אחר שלא קנו מקומן: מת פרט להיבוי. שאם מלא ח' מנויין או ששקטו מנויין אמרינן דהכי אחרמיי שנהרגו לשם ונקברו שם שלא בבית הקברות ולא מחזקינן ליה כשכונת קברות אלא נוטלו ואת תפוסתו: מושכב פרט ליושב. שאם מלאו יושבין והואיל ואין מושכבין כשאר מחיס נוטלו ואת תפוסתו: כדרכו פרט לראשו מונח לו בין ירכותיו. שאם מלא אחד מהם ראשו מונח לו בין ירכותיו אמרינן דהכי אחרמיי שגורק לשם: מת שחסר אין לו תפוסה. שנוטלו בלא תפוסתו: ולא שכונת קברות. שאם חסר ח' מאותו ג' אין להם שכונת קברות ללא קנו מקומן: וכל הני מאי טעמא לא. הוי שכונת קברות בשלמא ח' מצוי דהכי הוא דגמירי דבעי' שלשה ידועין או שלשה שמלאו תחילה כדאמרינן לקמן אלא כי מלאו אחד הרגו או יושב או ראשו מונח לו בין ירכותיו או חסר הואיל ושקטו מלאו תחילה איש להן שכונת קברות מ"ט: דילמא עובד כוכבים הוא. ואיכא להכא ועובד כוכבים אינו עולה מן המנוין ולא פש להו להכא אלא חרי ותנו מלא שנים נוטלו ואת תפוסתו משום הכי לא קנו מקומן: ראשו של זה בצד מרגלותיו של זה אין להם תפוסה. דעובדי כוכבים הם שנקבדים בכך וכן אם הן ג' וב' מהן נקבדים כענין הזה אין להם שכונת קברות ח' מהללו ג' מחיס ידוע כבר וב' מהן שמלאו עכשיו תחילה או אחד מהן עכשיו תחילה הוא מצוי: וביקש לעשותן שכונת קברות. דקנו מקומן: אלא לג' ידועין או לג' שמלאו תחילה. שלא היו ידועין קודם לכן דהכי הוא דגמירי אבל באידך גיסא לא: ממלכיים. מעפר מלכיים טול עמי: נוטל עפר תיחוח. שנעשה מחמת הדם שילא ממנו ומחמת מוהל שילא מן המה: וחופר. בבתולה כדקרא ג' אצבעות דלמרינן כשיעור ג' אצבעות נבלע בקרקע: נוטל את הקיסמין. של נכרים שנעשו מן החרוץ כשהרקיעו ואמרי לה קיסמין של עזי בשמים כדכתיב באשם דבכדי הימים (ב' ז') וישכיהו במשכב אשר מלא בשמים: ואת הקססות. חוזות של אדמה שנדבקו מן הדם ומן המוהל שקורין בלשטי"ט (בלשטי"ט: ג') ושי (אדמה) בלע"ג: וזרק את האדון. דבר שהוא ודאי לו שאינו מן המה שלא יהוש להן משום עומאה: ומניח את הספינקות. שהיא מפניו למקום אחד דחוששין להן משום עומאה: והשאר. דבכיים שהן מן המה וקיסמין מצטרפין לרוב בנינו של מת דאהו: ולכידוע עצמות. למלא תרווד רקב. ודקאמר לעיל בפרק כ"ג וזכיר (דף נא.) נקבר בארון של עץ אין לו רקב הני מילי. בעיניהם אבל (לא) לאיטרופי לאחריני שנקברו ערומים בארון של שיש מטכרפ: (רש"י)

תוספות בודק הימנו ולהלן כ' אמה. בפרק המוכר פירות (ב"ב דף קב). פריך עשרים ותרתין היינן לשתי מערות ששה עשר וחצר הקבר אמרינן התם לר"ש ורבנן שש אמה ומשני בנפלים שרגילות הוא כשאחת מן המערות גדולות השניה של נפלים ולכך בשני סגי בארבע על שש ואיכא דמוקי התם למתני' (דהתם ומתני') דהכא כרבנן דאמרי תוכה של מערה ארבע על שש ופריך תמני סרי היינן ומשני שבדק מערה ראשונה באלכסון ולחפש ולבודק היטב ומה שהוא מתעקם עולה לשתי אמות: מצא א' בסוף כ' בודק הימנו ולהלן עשרים שרגלים לדבר שאילמלי בתחילה מצאו נוטלו ואת תפוסתו. אבל עתה שמצא כבר ג' מתים אף כשמצא אחד יש לחוש לשכונת הקברות וצריך לבודק עד עשרים: מצא פרט למצוי. פי' ר"י שאם היה ידוע לא יהא נוטלו כדאמרינן בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מז:): [קבר הנמצא מותר לפנותו] קבר הידוע אסור לפנותו והא דאמרינן התם פינה מקומו טהור והכא משמע דיש לו תפוסה אמר ר"י דהתם לא בתפוסה איירי דתפוסה היינו לצד הקרקע בעומק אבל התם בטומאה דרבנן איירי דמדרבנן מטמינן לתוך כל הקבר לד' רוחות אבל רשב"ם פירש פרט למצוי דהיינו א' ידוע ושנים בתחילה דבסמוך וקשיא לשיטתו דא"כ בחנם נקט המוצא דהוא הדין לשלשן ידועין דיש לו שכונת קברות: פרט להרוג. כדאמרינן בסמוך דמת שחסר אין לו תפוסה ואין לו שכונת קברות: מת שחסר אין לו שכונת קברות. קשה להבין למה ושמא הלכה למשה מסיני הוא: עובד כוכבים הוא. דישאל אין קוברין אותו בענין זה: אחד ידוע ושנים הוא מוצא עתה בתחילה אין לו שכונת קברות. רשב"ם פי' הלכה למשה מסיני הוא ור"י פי' טעם בדבר דאין לנו [לומר] שכונת קברות ובית הקברות היה הואיל ונקברו שם ג' מתים כיון דא' נודע תחילה אי איתא דאין דעתו היה לפנותו ולישאם שם [לקברו] כי היכי דידוע לנו האחד יהיו ידועים לנו אותם שעמו ולא אמרו שכונת קברות אלא או [לשלה] ידועים או לשלה תחילה: כמה שיעור תפוסה פי' ר' אלעזר. הוא ר"א בן פדת שהוא אמורא נוטל עפר תיחוח וחומר בקרקע בתולה שלש אצבעות בירושלמי מפרש שמוהל המת יורד בקרקע עד ג' אצבעות: מיתבי כמה שיעור תפוסה פירש ר' אלעזר ברבי צדוק נוטל את הקיסמין. פי' מן הארון של שיש שנכתת. ואת הקיסות י"א כמו קוזות אדמה וזורק את הוודאים פירוש מה שודאי לן שאינו מן המת ומניח את הספיקות מה שהוא מסופק אם היו מן המת אם לאו מניח במקום המוצע שלא יטמאו עושי טהרות והשאר שהוא ברור לו שהוא מן המת מצטרפין לרוב בנין או לרוב מנין ולרובע רובע הקב לטמא באהל ולמלא תרודו רקב כמו יין קיסס (ב"ב דף צז:): מיני קיהו ובשמים שמשיימין בארון וקשה דא"כ אין לו רקב דעשה גלגלין מידי דהוה אנקבר בארון עץ דאף שערו העומד ליגזז איבעיא לן פי' כ"ג (לעיל דף נא). אי נעשה גלגלין עוד מפרש קיסות היינו לשון דבר בלוי כמו מפירו יקוסס (יחזקאל יז) אלמא תפוסה לר"א ברבי צדוק אינו זקוק ליטול עפר דאין לו לחפור בקרקע בתולה כי אסורה דאי המת וספיקו: הוא דאמר כי האי תנא דתניא כמה שיעור תפוסה פי' ר' יוחנן. לאו היינו ר' יוחנן האמורא אלא רבי יוחנן בן נורי: (תוספות)

ב - סה דף

אמר רבא בדיק ופנה בדיק ופנה בדיק ואשכח לא האי מפני ליה גבי הנך תרי ולא הני תרי לגבי האי חד איכא דאמרי אמר רבא כיון שנתנה רשות לפנות מפנה להון ולישוניהו שכונת קברות אמר ריש לקיש עילא מצאו וטיהרו ארץ ישראל: בדיק מעשרים אמה ולא מצא מאי אמר רב משיא בר ירמיה אמר רב שכונת קברות מאי טעמא אמר ר"ל עילא מצאו וטיהרו את ארץ ישראל: **מתני'** כל ספק נגעים בתחילה טהור עד שלא נזקק לטומאה משנזקק לטומאה ספקו טמא:

גמ' מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב אמר קרא **[ויקרא יג-טו]** לטהרו או לטמאו הואיל ופתח [בו] הכתוב בטהרה תחילה אי הכי אפילו משנזקק לטומאה נמי ספקו טהור אלא כי איתמר דרב יהודה אמר רב אהא איתמר אם בהרת קדמה לשער לבן טמא ואם שער לבן קודם לבהרת טהור ספק טמא ור' יהושע אמר כיהה מאי כיהה אמר רב יהודה כיהה וטהור ודילמא כיהה וטמא אמר רב יהודה אמר רב אמר קרא לטהרו או לטמאו הואיל ופתח בו הכתוב בטהרה תחילה: **מתני'** בשבעה דרכים בודקין את הזב עד שלא נזקק לזיבה במאכל ובמשתה במשא ובקפיצה ובחולי ובמראה ובביהור משנזקק לזיבה אין בודקין אותו אונוסו וספיקו ושכבת זרעו טמאים שרגלים לדבר המכה את חבירו ואמדוהו למיתה והקל ממה שהיה לאחר מכהו ומת חייב ר' נחמיה

אומר פטור שרגלים לדבר: **גמ'** מנא הני מילי אמר רבי נתן אמר קרא **[ויקרא טו-לבג]** והזב את זובו לראיה שלישית איתקש לנקיבה והתניא רבי אלעזר אומר בשלישית בודקין אותו ברביעית אין בודקין אותו אלא באתיים קמילגי רבי אליעזר דריש אתים ורבנן לא דרשי אתים: אונוסו וספיקו:

רש"י אמר רבא בדיק ופנה. בדיק ומלא מת ופינהו ממקומו כדתנן נוטלו ואת תפוסתו: בדיק ופנה. נמי לשני כדתנן מלא שניס נוטלו ואת תפוסתו וכתב הכי בדיק ואשכח שמלא שלשי כל מפני ליה גבי הנך תמאי: וכל הנך תמאי. מפני להון גבי חד דמחזיקין בשכונת הקברות: ה"א אמר רבא כיון שנתנה רשות לפנותו מפני להו ולזיבהו שכונת קברות אמר ר"ל עילא מצאו וטיהרו את א"י בדיק מב' אמה וכל מלא מלאי אמר רב משיא בר ירמיה אמר רב ששת שכונת קברות. וה"פ אמר רבא כיון שנתנה רשות לפנותו להון כשמצא את הגנים כדתנן מלא שניס נוטלו ואת תפוסתו מפני להו לה"א ג' ואמאי מפני להו לזיבהו שכונת קברות שיחזרו למקומו ויחזיקו לחומו מקום לחילו עניין יש שם מערות אחרות סביבותיו וכל ינסבו עושי טהרות לשם כתי קבל ויחילו על העומאה: אמר ר"ל עילא. כלומר שכונת קברות רשות לפנותו מלא מלא אלא אחד ושנים כי הדך ומלא להן שלשי מפני להו גבייהו כדי לטהר את המקום היה שלא להחזיקו שם מערות סביבותיה שיהו כהנים ועושי פסח מותרים להלך לשם: קמני בודק ממנו ונהוין וכל בדיק וכל מלא מלאי. מי אמרינן כיון דלא מלא אלא הנך ג' אחרוניו אחרוניו לזיבהו להבא ולא קנו מקומו או דלמא כיון דג' הן מחזיקין ליה בשכונת קברות ואסור לפנותו: אמר רב משיא אמר רב ה"א שכונת קברות מ"ט אמר רב ר"ל עילא מצאו וטיהרו את א"י. כלעז שז מהים מצאו דמתרגמין (בראשית ב) כלעז עילא: וטיהרו את א"י. כלומר אמר ר' אלעזר אע"פ שאין כלן אלא הללו ג' קברים אמרינן זו היא שכונת קברות של עיר ושאר סביבות העיר טהור: ה"א ספק טמא ר' יהושע אומר כיהה: מתני' בז' דרכים בודקים הזב עד שלא נזקק לטומאה. עד שלא ראה ב' ראיות: באכילה ובשתיה. מחמת רוב הכילה וקתיה הדרכים האמורים כלן מביאים האדם לזיב וזיבה. ובמראה. שראה עד לו ד"א ונפחד מחמתו והוי אונוס ואמר מר (נהד דף לה). מבשרו ולא מחמת אונוסו: משנזקק לזיבה. שכבר ראה ראיה טוב אין בודקין אותו: שרגלים לדבר. שלא בז' מחמת אונוסו אלא מחמת אכילה ושתיה: אמר ר' יוחנן. דמשנזקק לטומאה זיבה טוב אין בודקין אותו: א"ר נתן אמר קרא והזב את זובו. לזכר ולנקבה אחר שאמר הכתוב שתי זיבות זב זובו הקיס הכתוב זכר ונקבה לראיה שלישית לומר כך מה נקבה דלא כתיב בה מבשרה ואפילו מחונוסה הויא טמאה אף זכר כיון שראה ב' פעמים שזקק לטומאה ז' אפי' ראה את השלישית בחונוס כיון דחזר ב' פעמים שלא בחונוס הוי טמא ומייתי קרבן: ר"ל אמר בשלישית בודקין אותו. מפני הקרבן שאם ראה ב' ראיות מחמת זיבות ואת השלישית בחונוס אינו מביא קרבן; ברביעית אין בודקין אותו. כלומר כיון שראה שלש שלא בחונוס וראה את הרביעית בתוך ימי ספרו ואפי' אם היא בחונוס אין בודקין אותו אם מחמת אונוסו היא אלא סותרין את הכל כדמפש במסכת נדה בפ' צנות כותים (דף לה): ר"ל דריש אתים. הזב חלה את הרתי זובו חלתו וברביעית איתקש לנקיבה דמטמאה אפי' באונסו: (רש"י)

תוספות אמר רבא בדיק ופנה גם השני ופנה בדיק ואשכח עוד ומצא ג' לא [האי] מפני לגבי ב' דאיגלאי מילתא שבמתכוון קבורהו כדי (לא) לישאר [שם] ולא הני תרי מפנה לגבי חד א"כ שיפנה שנים ויחזיר לגבי חד אצל השלישי למקום שהיה בו קבר ואית דגרסי הכא ומשוי להו שכונת קברות פי' שיהיה בודק משם ולהלן עשרים אמה: איכא דאמרי כיון שניתן רשות לפנות. שכבר פינה קודם שידע ששלשה הם אף השלישי מפנה למקום שירצה דבאחד לא נתקן שכונת קברות וקצת קשה אם

הלכה היא ושמה כל זה מן ההלכה: ולישינהו שכונת קברות ומשני אמר ר"ש בן לקיש עילא מצאו וטיהרו כל א"י ואין להחזיק טומאה ולהחמיר: בדק מב' אמה ולא מצא מאי. דלאחד מן הרוחות מי אמרי' כי היכי דלרוח זה לא מצא לא יאה זה זקוק לבדוק לשאר הרוחות מדברות זו ליכא או לא: אמר רב משרשיא שכונת קברות. כלומר שכונת קברות של שלשה שנמצאו כבר יש לו אבל לא יצטרך יותר לבדוק מאי טעמא עילא מצאו וטיהרו את א"י אית דמפרשי בדק ולא מצא מאי מהו שיהא לחפור בעומק עד שיגיע לסלע לבתולה: כל ספק נגעים בתחילה עד שלא נזקק לטומאה טהור. דאוקמיה אחזקתיה ובמסכת נגעים (פ"ה מ"ד) מפרש כיצד שנים שבאו אצל חן בזה בהרת כגריס ובה בהרת כסלע לסוף שבוע בזה כסלע ובה כסלע ואינו יודע [איזה מהן] פשה טהור: משנזקק לטומאה התם מפרש כיצד שנים באו אצל חן בזה כסלע ובה כגריס לסוף שבוע בזה כסלע ועוד ובה [כסלע] ועוד טמאין לסוף בזה ובה כסלע ואינו יודע איזה מהם כיהה שניהם טמאים עד. שיחזיק לשניהם להיות כגריס דכל חד אוקמיה בחזקת טומאה: מנא הני מילי. דעד שלא נזקק לטומאה ספק נגעים להקל אמר קרא לטהרו (אומר) הואיל דפתח הכתוב בטהרה תחילה: אי הכי אפי' משנזקק לטומאה נמי. דהא לא איצטריך קרא לעד שלא נזקק לטומאה דתיסוק ליה לאוקמיה אחזקתיה אלא לנזקק לטומאה פר"ת: אלא אי איתמר דרב (הונא) אדרי' יהושע איתמר דמטהר אפילו נזקק לטומאה אבל מתני' [דהכא] נאמר בין נזקק בין לא נזקק מסברא דאוקמיה אחזקתיה: ורבי יהושע אומר כיהה מאי כיהה כיהה וטיהר ודלמא כיהה וטמא. ותימה דא"כ היינו ת"ק ופי' הר"ר יהודה מקורבייל ודילמא כיהה וטמא ובא לחלוק על ת"ק שתנא קמא [מטמאן] מספק ור' יהושע בא לומר שהוא ודאי מצורע ומשני לך דכיהה וטיהר לגמרי דאמר קרא לטהרו או לטמא הואיל ופתח בטהרה תחילה לעולם לא נאמרה במצורע אלא טהור גמור או טמא גמור: בשבעה דרכים בודקין את הזב עד שלא נזקק [לזיבה]. כמו בריאה ראשונה או שניה: במאכל ובמשתה במשא ובקפיצה במראה. שראה איש ואשה נזקקין זה לזה וכן משמע במס' זבין (פ"ב מ"ב) דפליג רבי יהודה ואמר אפי' ראה בהמה חיה ועוף נזקקין זה לזה מהרהר: משנזקק לטומאה כמו בריאה שלישית לרבנן פרק בנות כותים (נדף דף לה). דמחייבי קרבן אבל רביעית לר"א ליסתור מה שספר אין בודקין אותו דהא מבשרו ולא מחמת אונסו לא קאי אלא אשתים לרבנן או אשלישית לר"א: אונסו. כמו מאכל ומשתה וחדן שבע דאמרינן שמרגילין זיבות טמא משנזקק לטומאה: ספקו ושכבת זרעו. מפ' בגמ' רבי נחמיה פטר שרגלים לדבר. דחולה הוא הואיל והיקל ממה שהיה אידיד דתנא שרגלים לדבר נקטי' הכא: מנה"מ א"ר [נתן] דאמר קרא והזב את זובו לזכר ולנקבה. והזב ראייה ראשונה את זובו ראייה שניה לזכר ולנקבה שלישית אקשיה רחמנא לנקבה ונקבה מטמאה באונס: רבי אלעזר אומר בשלישית בודקין אותו ברביעית אין בודקין אותו. מ"ט דר"א דלית ליה דרשה דאמרינן אלא באתים קמיפלגי ר"א דריש הזב חדא את תרתי זובו תלתא ברביעית אקשייה לנקבה ובפרק בנות כותים (נדף דף לה). מפרש ליה הש"ס טפי: (תוספות)

דף טו - א

אמר רבא לא תימא ספק חזא ספק לא חזא אלא ודאי חזא ספק מחמת שכבת זרע ספק מחמת ראייה כיון שנזקק לטומאה ספיקו טמא: שכבת זרעו טמאה: למאי אילימא למגע מי גרע משכבת זרע דטהור אלא זרעו של זב מטמא במשא מאן שמעת להא דאמר שכבת זרע של זב מטמא במשא אילימא האי תנא דתניא רבי אליעזר אומר שכבת זרעו של זב אינו מטמא במשא ורבי יהושע אומר מטמא במשא לפי שאי אפשר לה בלא ציחוחי זיבה אפי' רבי יהושע לא אמר אלא משום ציחוחי זיבה אבל בעיניה לא אמר אלא אמר רב אדא בר אבהו לומר שאין תולין בה סבר רב פפא קמיה דרבא למימר אידיד חולשא הוא דחזי א"ל רבא והתנן גר שנתגייר מטמא מיד בזיבה א"ל אין לך חולי גדול מזה אלא תנאי היא דתניא שכבת זרע של זב מטמא במשא כל מעת לעת ור' יוסי אומר יומו במאי קמיפלגי בדשמואל דשמואל רמי כתיב [דברים כג-יא] כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וכתוב לפנות ערב ירחץ במים מ"ד מעת לעת דייק מלפנות ערב ואידך דייק מקרה לילה ומ"ד מלפנות ערב הכתיב מקרה לילה א"ל אורחא דקרי למתיא בליליא: מתני' נזיר היה שמואל כדברי ר' נהוראי שנא' [שמואל א-א-יא] ומורה לא יעלה על ראשו נאמר בשמשון [שופטים יג-ה] ומורה ונאמר בשמואל ומורה מה מורה האמורה בשמשון נזיר אף מורה האמורה בשמואל נזיר א"ר יוסי והלא אין מורה אלא של בשר ודם א"ל רבי נהוראי והלא כבר נאמר [שמואל א-א-ב] ויאמר שמואל איך אדך

ושמע שאול והרגני שכבר היה עליו מורה של בשר ודם: גמ' א"ל רב לחייא בריה

רש"י ל"ה תימא. דהאי ספיקו דאמר שמואל דקא בעי למימר ספק חזא ספק לא חזא דמש"ה לא מוקמינן עליה טומאה לא לענין חיוב קרבן וגם לענין סתיירה אם כבר התחיל למנות ימי ספרו כדכתיב וספר לו שכבת ימים לטהרתו אלא ודאי חזא ומיהו ספק מחמת שכבת זרע: מי גרע. שכבת זרע דזב משכבת זרע דטהור דטמא כמגע דלאמר נז (דהדף מג:). ואיש אשר הלך ממנו שכבת זרע (ויקרא כב) אלו לרבות את הגוגל: אלא אמר רב אדא כבר אהבה. מאי הא דקאמר דשכבת זרעו טמא לומר שאין תולין בה ללאחר שזקק לטומאה. אם ראה קרי וראה זיבה אין אותה זיבה כקרי כי היא דתנן במס' זבין (פ"ב מ"ג) הוואה קרי אינו מטמא בזיבה כל מעת לעת: סבר רב פפא קמיה דרבא למימר. היינו טעמא דאין תולין את הזיבה כשכבת זרע דאמרינן אידיד חולשא שנחלש מזיבה ראשונה כשכר נזקק לטומאה זיבה חזא נמי לך זיבה ולא מחמת קרי אבל היכא דלך נזקק לטומאה וראה קרי היינו טעמא דתולין את הזיבה כקרי אינו מטמא כל מעת לעת משום דלכו ע"י חולשא הוא דחזא דהא אכתי לא נזקק לזיבה: א"ל רבא והא תנן. במס' זבין עובד כוכבים שראה קרי ונתגייר מטמא בזיבה מיל' דכ"א בזמן שנתגייר מהול והא הכא דליכא חולשא ואפי"ה לא תלינן את הזיבה כקרי והוי טמא מיד א"ל כיון דמקבל עליו עול מזהו אין לך חולי גדול מזה ולא חולי ממש קאמר דאי חולי ממש לא הוי מטמא בזיבה שזו אחד מ'ז' דרכים שבודקין בהן את הזב ששנינו במשנהנו אלא מחמת חולשא בעלמא הוא דחזא שכן זיבה באה מבשר מעת ומאן מחמת קרי: אלא תנאי היא. אלעזר קאי דהא דלחיון לעיל מאן שמעת ליה דקאמר שכבת זרעו מטמא במשא רבי יהושע היא ואמר עלה ואפי' רבי יהושע לא אמר אלא מחמת זיבה איכא תנאי אחריני דלאמי דליכא טעמא משום ציחוחי זיבה אלא שכן גזירת הכתוב דתניא שכבת זרע של זב מטמא מעת לעת ללאחר שראה זיבה מטמא במשא: ר' יוסי אומר יומו בלבד. שראה בו זיבה אם ראה קרי תולין את הקרי בזיבה ומטמא במשא אותו היום בלבד אבל מכאן ולהבא לא ולאו משום דסביחא ליה דאי אפשר בלא ציחוחי זיבה אלא שכן גזירת הכתוב וכפי האי דשמואל קמיפלגי דשמואל רמי כתיב כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויאלץ אל חלמא דה"ל תניא לה בסופרא והיה לפנות ערב ירחץ במים מלמד שהקרי פוטר בזיבה מעת לעת: ואידך זב דייק מלפנות ערב דמשמע ע' ערבים לפנות חד ערב משמע כדכתיב כי פנה היום (וימיה ו) והאי דכתיב ערב היינו נמי ערב אחריני והוי משמע דכתיב ביה מערב ועד ערב לומר לך מערב ועד ערב מטמא שכבת זרע של זב במשא דה"ל תניא לה בסופרא והיה לפנות ערב ירחץ במים מלמד שהקרי פוטר בזיבה מעת לעת: ואידך דייק ממקרה לילה. דמשמע עד לילה מטמא במשא כי זיבה דהיינו יומו: אורחיה דקרי דתחיל בלילה. כשהיה ע"ל משכבו ודבר הכתוב בהווה: מתני' כדרכי רבי נהוראי. כך דכרי רבי נהוראי: מה מורה האמורה בשמשון נזיר. כדכתיב כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן (שופטים יג): (רש"י)

תוספות אמר רבא לא תימא ספק חזא ספק לא חזא אלא ודאי חזא ספק מחמת זרע ספק מחמת ראייה וכיון דנזקק לטומאה ספקו טמא. פ"י כדאמרינן בפ' המפלט (נדף דף כב). זיבה דפתיכא ביה שכבת זרע לא סתרה אלא יום אחד זיבה דלא פתיכא ביה שכבת זרע סתרה שבעה ורבי מיירי כגון שבדק עצמו ומצא שכבת זרע וגם זיבה על הגבד ולא נודע אם באה הזיבה לבדה והשכבת זרע לבד ויסתור שבע או פתח בה זיבה שבאו יחד ולא יסתור רק יום אחד: ושכבת זרע למאי אילימא למגע. משנזקק לטומאה יטמא לשכבת זרע במגע פשיטא מי גרע משכבת זרע דטהור בעלמא ואפי' לא נזקק נמי אלא למשא דשכבת זרע דטהור בעלמא אינו מטמא במשא

וכשנזקק לטומאה מטמא במשא: אילימא האי תנא דתניא כו' אפילו רבי יהושע לא קאמר אלא בצחצוחי זיבה אבל בעיניה לא. ושכבת זרע דמתני' משמע דאף בעיניה: אלא אמר רב אדא בר אהבה לומר שאין תולין בה. דבמסכת זבין (פ"ב מ"ג) תנן הרואה קרי [אינו מטמא בזיבה] כל מעת לעת שהקרי פוטר זיבה. הבא לאחריה כל מעת לעת אבל משנזקק לטומאה אז לא תפטור השכבת זרע את הזיבה הבא אחריה: סבר רב פפא קמיה דרבא למימר אידי חולשא הוא דחזא. כלומר להכי אמרינן דקרי פוטר זיבה הבא אחרינו כל מעת לעת דאיכא למיחש שמא מחמת חלישות נתרוקן מן השכבת זרע הוא דחזא וקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו אבל משנזקק לטומאה אונס לא פוטר והיינו נמי טעמא דרב אדא בר אהבה: אמר ליה רבא [והא תנן] גר שנתגייר מטמא בזיבה [מיד]. ה"ג ואמאי הא אין לך חולי גדול מזה פו"י גר שראה קרי קודם שנתגייר ונתגייר וראה זיבה מטמא בזיבה ולא תפטור קרי את הזיבה ואם כדברי רב אדא ורב פפא דטעמא דקרי פוטר בזיבה הבא אחרינו משום חולשא גבי גר נמי נימא הכי דאין לך חולי גדול מזה דכי היכי דבדקינן אותו לפטור בקרי דמה לי קרי שראה כשהוא עובד כוכבים מה לי שראה כשהוא ישראל: אלא תנאי [היא] כלומר דרב אדא ורב פפא ליתא דודאי טעמא דקרי לאו משום חולשא אלא משום גזירת הכתוב דדרשינן בספרי והיה לפנות ערב ירחץ במים מלמד שהקרי פוטר זיבה כל מעת לעת ולכך ל"ש נזקק ול"ש לא נזקק אמרי' דקרי פוטר זיבה הבאה אחרינו מעת לעת ושכבת זרע דמתני' לאו בזיבה איירי כדאמר רב אדא בר אהבה אלא כדאמר מעיקרא למשא והני תנאי של זב דאמרי דקרי של זב מטמא במשא מעת לעת כלומר כשראה קרי תוך מעת לעת שראה בזיבה: רבי יוסי אומר כו'. וא"ת ולייתי מתני' דמסכת כלים (פ"א מ"ג) למעלה מהם רוקן של זב ושכבת זרעו שמטמא במשא ובפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כה). מיייתי לה [ו"ל] שרגלים לדבר דמתני' מיירי דוקא שכבת זרע שרואה סמוך לזיבות (והתם בעי לאתויי שיטמא במשא כל ז'): במאי קמיפלגי בדשמואל דשמואל רמי כתיב כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור. שהוא זב מקרה לילה כלומר שאם ראה קרי תוך (היום) אחר שראה הזיבה טמאה משאו לקרי וכתיב לפנות ערב אף אחר שפנה הערב והיינו עד מעת לעת וכדדרשינן נמי בספרי כדפרישי' לעיל דמשמע מעת לעת מ"ד מעת לעת דייק מלפנות ערב ומ"ד יומו דייק מלילה ואידך הא דכתיב לילה משום דאורחיה דקרי למיתאי בלילה ונראה לומר דאידך דורש לפנות ערב כדדרשינן בספרי דקרי פוטר זיבה של אחריה כל מעת לעת: מה מורה האמור בשמשון נזיר. דכתיב נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן: (תוספות)

דף - סו - ב

חטוף ובריך וכן א"ל רב הונא לרבה בריה חטוף ובריך למימרא דמברך עדיף והתניא רבי יוסי אומר גדול העונה אמנ יותר מן המברך וא"ל רבי נהוראי השמים כך הוא תדע שהרי גוליירים מתגרינן במלחמה וגבורים נוצחין תנאי היא דתניא אחד המברך ואחד העונה אמנ במשמע אלא שממהרין למברך תחילה אמר רבי אלעזר א"ר חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר [\[ישעיה נד-יג\]](#) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך:

רש"י גמ' חטוף. חטוף כוס של ברכה ובריך ברכת זימון שהיא מקיים לכרך על הכוס ברכת זימון: השמים כך הוא. בשבועה על פס וירם ימינו אל השמים וישבע בחי העולם (דניאל יב) כך הוא שהעונה אמנ גדול מן המברך: ותדע. שהוא כך: שהרי גוליירין. חלשין מתגרינן במלחמה תחלה ואחר כך גבורים באין ונוצחין אף כאן העונה אמנ בל לחת המברך ומנלח לומר שהעונה אמנ משוכח מן המברך: תנאי היא. דאיכא למ"ד דעונה אמנ משוכח מן המברך ואית דלמנ דהמברך משוכח: א"ל העונה ואחר המברך במשמע. דקרא שנאמר (תהלים לד) גדלו לה' אחי ברכה וגרוממה שמו יחדיו אמנ: אלא שממהרין למברך תחילה. ליתן שכר: (רש"י)

תוספות חטוף מהר. לברך שתהא זריז ונשכר: גוליירין מתגרינן וגבורים מנצחין. הפרשים הבאים אחרי כן ושם נצחון המלחמה על הפרשים הגומרינן: אחד המברך ואחד העונה אמנ. נוטל שכר אלא שממהרין למברך תחילה ליתן שכר ולהכי אמרינן ליה חטוף ובריך: (תוספות)

